OLAĞANÜSTÜ YOLCULUKLAR 14

JULES VERNE

MATHIAS SANDORF

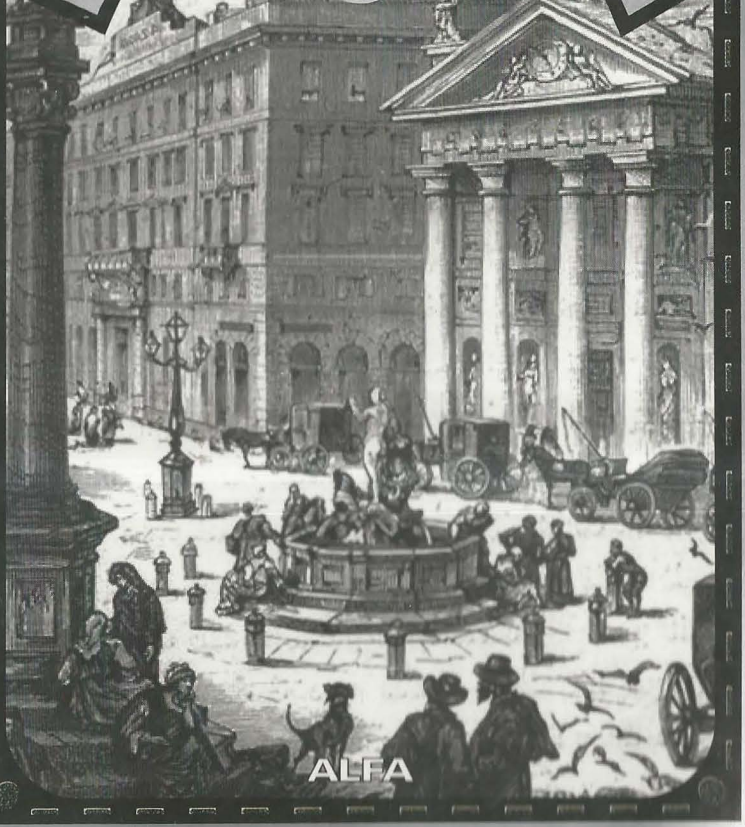
ALFA

OLAĞANÜSTÜ YOLCULUKLAR 14

JULES VERNE

MATHIAS SANDORF

ALFA

JULES VERNE

1828 yılında Fransa'nın Nantes kentinde doğdu. Ailesinin isteğine uyarak hukuk diploması aldı. Şahsen tanıştığı Victor Hugo, Alexandre Dumas (Fils) gibi yazarların etkisinde tiyatro eserleri, şiirler yazdı. Yaşadığı bohem hayata kızan babasının maddi desteğini çekmesi üzerine geçimini yazarak karşılamaya karar verdi. 1863'te kaleme aldığı *XX. Yüzyılda Paris*'i yayıncısı Hetzel fazla uçuk bulup yayımlamadı. Bir tarafa atılan bu müsveddeler ancak 1994'te bulunup yayımlanabildi. Bir tek bu kitaba bakarak bile günün bilimsel ve teknolojik gelişmelerinden hareketle yüz yıl sonraki gelişmelere ilişkin kestirimlerde bulunan Jules Verne'nin dünyada bir eşinin daha olmadığı görülür. Verne, "Olağanüstü Yolculuklar" üst başlığıyla yayımlanan romanlarında okurunu Fransa'dan başlayıp diğer Avrupa ülkelerinde, sonra Türkiye dâhil Asya, Afrika, Amerika, Avustralya'da, kutuplarda, okyanuslardaki takımadalarda, derken gezegenimizin içinde yolculuğa çıkardıktan sonra Ay'a, daha sonra da Güneş Sistemine götürür. Fantastik sayılabilecek roman ve öykülerinin yanı sıra bilimkurgu sınırlarında dolaşanları da bulunan birlikte eserlerinin çoğunun yarı-bilimsel romanlar olduğunu söylemek pek yanlış olmaz. 1905'te Amiens'de öldüğünde aralarında *Seksen Günde Devri Âlem, İki Sene Okul Tatili, Denizler Altında Yirmi Bin Fersah* gibi dünyanın en çok okunmuş kitaplarının da bulunduğu, bir kısmı ölümünden sonra basılacak olan çok sayıda eser bırakmıştı. Eserlerinin sayısını tam olarak vermek zordur. Bilinen 54 romandan başka 22 öykü kitabı, inceleme kitapları bulunmaktadır.

HAKAN TANSEL

1960'ta İstanbul'da doğdu. 1980'de Saint Joseph Fransız Erkek Lisesini bitirdi. Dönemin politik koşulları dolayısıyla 1981-1989 arasında Fransa'da kaldı. 1994'ten beri Bodrum'un bir köyünde yaşamakta ve 2001'den beri çeviri yapmaktadır. Boris Vian, Philippe Djian, Eric Fottorino, Yves Simon, Katherine Pancol, Maxim Chattam, Gilles Legardinier, Jose Rodrigues Dos Santos gibi birçok yazara ait, yayımlanmış otuza yakın çevirisi vardır.

Mathias Sandorf
© 2018, ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Kitabın tüm yayın hakları Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak
Genel Müdür Vedat Bayrak
Yayın Yönetmeni Mustafa Küpüşoğlu
Fransızcadan Çeviren Hakan Tansel
İlüstrasyonlar Léon Benett
Kitap Editörü Hikmet Akyüz
Kapak Tasarımı Elif Çepikkurt
Sayfa Tasarımı Yavuz Karakaş

ISBN 978-605-171-678-7

1. Basım: Mart 2018

Baskı ve Cilt
Melisa Matbaacılık
Çiftehavuzlar Yolu, Acar Sanayi Sitesi, No: 8, Bayrampaşa-İstanbul
Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29
Sertifika no: 12088

Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Alemdar Mahallesi, Ticarethane Sokak No: 15 34110 Cağaloğlu İstanbul
Tel: (0212) 511 53 03 Faks: (0212) 519 33 00
www.alfakitap.com - info@alfakitap.com
Sertifika no: 10905

OLAĞANÜSTÜ YOLCULUKLAR 14

JULES VERNE

MATHIAS SANDORF

Çeviren

HAKAN TANSEL

ALFA

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM **11**
1 Posta Güvercini 13
2 Kont Mathias Sandorf 34
3 Toronthal Şirketi 49
4 Şifreli Pusula 67
5 Mahkemeden Önce, Yargılama Sırasında ve Sonra 86
6 Pazin Kulesi 106
7 Foiba Seli 123
8 Balıkçı Ferrato'nun Evi 145
9 Son Mücadelede Son Çabalar 165

İKİNCİ BÖLÜM **175**
1 Pescade ve Matifou 177
2 "Trabacolo"nun Denize İndirilişi 189
3 Doktor Antékirtt 205
4 Étlenne Bathory'in Dul Eşi 225
5 Muhtelif Hadiseler 243
6 Kotor Körfezi 268
7 Karışıklıklar 289
8 Stradone'de Bir Karşılaşma 305

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **317**
1 Akdeniz 319
2 Geçmiş ve Bugün 332
3 Ragusa'da Olanlar 352
4 Malta Civarında 369
5 Malta 389
6 Katanya Havalisi 409
7 Casa Inglese 426

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **451**
1 Septe Ceza Kolonisi **453**
2 Doktorun Bir Tecrübesi **470**
3 On Yedi Kere **493**
4 Son Miza **507**
5 Tanrı Vasıtasıyla **529**
6 Hayalet **543**

BEŞİNCİ BÖLÜM **561**
1 Matifou'nun El Sıkışı **563**
2 Leylekler Bayramı **582**
3 Sidi Hazam'ın Evi **598**
4 Antékirtta **613**
5 Adalet **631**

ALEXANDRE DUMAS'YA

Bu kitabı, size olduğu kadar, babanız, dâhi anlatıcı Alexandre Dumas'nın anısına da adıyorum. Bu yapıtta, Mathias Sandorf'u, OLAĞANÜSTÜ YOLCULUKLAR'ın Monte-Cristo'su yapmaya çalıştım. Bu ithafı derin dostluğumun bir nişanesi olarak kabul etmenizi rica ederim.

JULES VERNE

M. A. DUMAS'NIN CEVABI

23 Haziran 1885

Sevgili Dostum,
Cuma veya cumartesi, geri döner dönmez okumaya başlayacağım *Mathias Sandorf*'u bana adama inceliğinizden çok duygulandım. İthafınızda oğlun dostluğunu babanın anısıyla birleştirmekte de pek haklısınız. Kimse, parlak, özgün ve sürükleyici hayallerinizi okumaktan, *Monte-Cristo*'nun yazarı kadar zevk alamazdı. Aranızda öyle bariz bir edebi akrabalık mevcut ki, edebiyat bağlamında, benden çok siz oğlusunuz onun. Ve sizi o kadar uzun zamandır seviyorum ki, kardeşiniz olmak benim açımdan gayet uygun.
Sadık dostluğunuza teşekkür ve tüm içtenliğimle, benimkini bir kez daha ifade ediyorum.

A. DUMAS

BİRİNCİ BÖLÜM

1
POSTA GÜVERCİNİ

İlirya'nın başkenti Trieste apayrı iki şehre bölünmüştür: İnsanoğlunun bodrumunu fethettiği koyun kenarına doğru düzgün inşa edilmiş yeni ve zengin şehir Theresienstadt ve pitor Theresienstadt,eski görünümlü bir kaleyle taçlanmış Karst Dağı'nın yamaçlarıyla, ikisini birbirinden ayıran Corso arasına sıkışıp düzensiz yapılaşmış eski ve yoksul bir kent.

Trieste Limanı, yakınına tercihen ticari gemilerin demirlediği San-Carlo Dalgakıranı tarafından korunur. Sahiplerinin koyacak bir şeyleri olmadığı ve muhtemelen asla olmayacağı için, giysileri, pantolon, yelek veya ceketleri cepsiz de olabilecek şu evsiz barksız, derbeder grupları orada seve seve, hem de bazen kaygı verici sayıda toplanırlar.

Mamafih o gün, 18 Mayıs 1867'de, göçebeler arasında, biraz daha iyi giyimli iki kişi göze çarpmış olmalı. Meğerki talih onlardan yana dönmüş olmasın, asla florin ya da kreutzer sıkıntısından kurtulamayacak iki şahıs. İşin doğrusu, elverişli bir dümen tutturmak için her şeyi yapacak adamlar.

Birinin ismi Sarcany'di ve Trabluslu olduğunu söylüyordu. Öbürünün, Sicilyalının adı Zirone'du. İkisi birden, onuncu kez baştan sona katettikleri dalgakıranın ucunda durmuşlardı. Oradan, Trieste Körfezi'nin batısındaki denizin ufkuna bakıyorlardı. Enginden, servetlerini taşıyan bir gemi belirecekti sanki!

"Saat kaç?" diye sordu Zirone, arkadaşının Akdeniz'in diğer lisanları kadar akıcı konuştuğu İtalyan dilinde.

Sarcany yanıtlamadı.

"Ah! Ne aptalım!" diye bağırdı Sicilyalı. "Öğlen yemeği unutulduğunda, karnın acıktığı saat değil mi bu!"

Avusturyalı, İtalyan, Slav unsurlar Avusturya-Macaristan Krallığının o parçasında öyle karışmışlardı ki, kuşkusuz şehre yabancı olsalar da, bu iki şahsın

birlikteliği hiç dikkat çekecek bir şey değildi. Dahası, cepleri boş olsa bile, çizmelerine kadar inen kahverengi pelerinleri altında öyle kasılarak yürüyorlardı ki, kimse bunu kestiremezdi.

Daha genç olanı, orta boylu ama sağlam yapılı, hal ve hareketleri zarif Sarcany, yirmi beş yaşındaydı. Sarcany, hepsi o kadar. Vaftiz adı yoktu. Ve aslında, büyük ihtimalle Afrika kökenli, Trablusgarp veya Tunuslu olduğundan, vaftiz edilmemişti. Fakat koyu esmer tenli de olsa, ince yüz hatları onu zenciden ziyade beyaza yakınlaştırıyordu.

Fizyonomi yanıltıcı olabiliyorsa, Sarcany'inkinin öyle olduğu muhakkaktı. O düzgün yüzde, güzel ve kara gözlerde, zarif burunda, hafif bir bıyıkla gölgelenmiş, ince hatlı ağızda genç adamın derin kurnazlığını ayırt etmek için fevkalade gözlemci olmak lazımdı. Neredeyse duygusuz yüzünde, topluma karşı sürekli isyan halinden kaynaklanan küçümseme ve nefret izlerini hiçbir göz keşfedemezdi. Fizyonomistler, her düzenbazın, ustalığına rağmen kendini ele verdiğini iddia etseler ve çoğu durumda haklı olsalar da, Sarcany bu önermeyi kesinlikle çürütüyordu. Delikanlıyı gören hiç kimse onun hâlihazırda veya geçmişte ne olduğundan şüphelenmezdi. Karşısındakinde, hilekâr ve dolandırıcıların insanda yarattığı şu dayanılmaz tiksintiyi uyandırmıyordu. Ancak onlardan daha tehlikeliydi.

Sarcany'in çocukluğu nasıl geçmişti acaba? Bu bilinmiyordu. Şüphesiz terk edilmiş bir çocuktu. Nasıl ve kim tarafından yetiştirilmişti? Çocukluk yılları boyunca Trablusgarp'ın hangi deliğinde barınmıştı? O korkunç iklimlerde muhtelif yıkım sebeplerinden hangi bakım sayesinde kurtulabilmişti? Esasında bunu kimse –belki kendi bile– söyleyemezdi. Rastlantı

eseri doğmuş, hasbelkader büyümüştü ve tesadüfen yaşamaya mahkûmdu! Mamafih ergenlik çağında belirli bir pratik eğitim görmemiş daha doğrusu eğitim almamış değildi, yaşamının daha şimdiden dünyayı dolaşarak geçmesi, her çeşit insanla düşüp kalkması, sadece gündelik hayatı garantiye almak için geçici çözümler tasarlaması sayesinde birçok şeye yatkınlığı vardı. Bu sayede ve türlü şartlar dolayısıyla, birkaç sene önce, Trieste'nin en zengin kuruluşlarından biriyle ilişkiye geçmişti: Adı tüm bu hikâyeye yakından karışmış bankacı Silas Toronthal'in şirketiyle.

Sarcany'in yol arkadaşı İtalyan Zirone'a gelince... Hangi iş olursa olsun iyi para ödeyen ilk veya daha çok ödeyen ikinci kişinin hizmetindeki şu vicdansız maceraperestlerden biriydi sadece. Otuz yaşlarındaki doğuştan Sicilyalı, kötü tavsiyeler vermek kadar kabul ve bilhassa icra etmekte de yetenekliydi. Nerede mi doğmuştu? Bilse, kendisi söylerdi belki. Her halükârda, nerede oturduğunu, herhangi bir yerde ikamet edip etmediğini söylemeye pek hevesli değildi. Derbeder hayatın tesadüfleri onu Sarcany'le Sicilya'da karşılaştırmıştı. O gün bugündür dünyayı dolaşarak, iki kötü talihten *ne pahasına olursa olsun* iyi bir tane çıkarmaya uğraşıyorlardı. Bununla beraber, iri kıyım, sakallı, çok esmer tenli, simsiyah saçlı Zirone, her daim yarı kapalı gözleri ve mütemadiyen sallanan kafasının ele verdiği, doğuştan kalleşliğini gizlemekte zorlanıyordu. Gerçi düzenbazlığını aşırı gevezeliğiyle saklamaya çalışıyordu. Zaten mahzundan ziyade neşeli biri sayılırdı; her şeyi içine atan genç arkadaşının tersine, ha bire içini döküyordu.

Ne var ki Zirone o gün ancak belli bir itidal dâhilinde konuşuyordu. Akşam yemeğinin onu kaygılandırdığı aşikârdı. Önceki gün, talihin yüzlerine gülmediği bir

batakhanede, son bir kumar partisi Sarcany'in kaynaklarını tüketmişti. O yüzden ikisi de ne yapacağını bilmiyordu. Kaderden başka bir şeye güvenemezlerdi ve Dilenciler Tanrısı onları San-Carlo Dalgakıranı boyunca karşılamakta acele etmediğinden, yeni şehrin sokaklarında aramaya karar verdiler.

Orada, meydanlarda, rıhtımlarda, gezinti yollarında, Trieste'yi bir uçtan diğerine kateden büyük kanalın kenarlarında, Almanca, Fransızca, İngilizce ve Slavcadan müteşekkil bir lisan kullanan tüm o denizcilerin, tüccar, işçi ve memurların kozmopolit konseri ortasında Venedik dilini konuşan, İtalyan kökenli yetmiş bin kişilik bir ahali gidip geliyor, toplaşıyor, telaşla koşturuyor, işlerin taşkın öfkesinde çırpınıyordu.

Ancak bu yeni kent her ne kadar zengin olsa da, bundan, sokaklarını dolduranların da müthiş varlıklı oldukları sonucunu çıkarmamak gerekiyordu. Hayır! Hali vakti en yerinde olanlar bile, Trieste'de ilk sırada gelen ve şatafatlı yaşam tarzları Avusturya-Macaristan Krallığının başkentinden geri kalmayan şu İngiliz, Ermeni, Yunan ve Yahudi tüccarlarla rekabet edemezdi. Ama onları saymazsak, kenarlarında, Adriyatik'in dip tarafına güzelce yerleşmiş serbest limanın çektiği her türden malın depolandığı, çelik kasa gibi kapalı ve yüksek binalar sıralanmış alışveriş caddelerinde sabahtan akşama kadar başıboş dolaşan biçare zavallılardan ibarettiler! Öğlen bir şey yememiş, belki akşam da yemeyecek insanlar, Avrupa'nın en güçlü deniz nakliyat şirketi Avusturyalı Lloyd'un gemilerinin dünyanın dört bucağından getirdiği onca zenginliğin boşaltıldığı mendireklerde oyalanıyorlardı! Londra, Liverpool, Marsilya, Le Havre, Anvers, Livorno'da yüzlercesine rastlanan sefiller, kapılarını onlara asla açmayacak Borsa'nın bulunduğu mey-

danda, Lloyd'un büro ve okuma salonlarını yerleştirdiği ve Ticaret Odası'yla mükemmel bir uyum içinde yaşadığı Tergesteum'un ilk basamakları altında, girişlerinin yasak olduğu tersaneler civarında, zengin armatörlerin arasına karışıyorlardı!

Eski ve yeni dünyadaki bütün büyük liman kentlerinin, ana merkezlere mahsus bir zavallılar sınıfıyla dolup taştığı itiraz kabul etmez. Nereden geldikleri meçhuldür. Oraya nereden düştükleri bilinmez. Sonlarının neresi olacağını kendileri de bilmezler. Aralarında, mevkiini yitirmiş düşkünlerin sayısı çoktur. Zaten birçoğu yabancıdır. Demiryolları ve ticari gemiler onları oraya biraz işporta malı gibi atmıştır ve polisin nafile boşaltmaya çalıştığı ana caddeyi tıkarlar.

Sarcany ve Zirone, körfez üzerinden, Sainte-Thérèse Burnunda yükselen deniz fenerine son bir bakış attıktan sonra, mendirekten ayrılıp, Teatro Communale ile parkın arasından geçerek, Piazza Grande'ye vardılar ve bitişikteki Karst'ın taşlarıyla yapılmış çeşmenin etrafında, VI. Charles heykelinin dibinde, on beş dakika aylak aylak dolaştılar.

Ardından her ikisi de sola doğru geri döndü. Esasında Zirone yoldan geçenleri süzüyordu; onları soymak için dayanılmaz bir istek duyuyor gibiydi. Bilahare, tam da Borsa'nın dağıldığı esnada, Tergesteum'un muazzam karesinin etrafını dolandılar.

"İşte boşaldı... tıpkı cebimiz gibi!" dedi Sicilyalı, canı hiç istemese de gülerek.

Lakin kayıtsız Sarcany, açlıktan esneyerek gerinen arkadaşının tatsız şakasına aynı tepkiyi göstermedi.

Üzerinde İmparator I. Leopold'un bronz heykelinin yükseldiği üçgen meydanı geçtiler. Zirone'nun çaldığı haylaz çocuk ıslığı, eski borsanın sütunlu girişin-

de, Venedik, San Marco Meydanının "Procuratie"leri arasındaki grimsi güvercinler gibi sesler çıkaran koca bir mavi güvercin sürüsünün uçuşmasına sebep oldu. Hemen yakında, yeniyi eski Trieste'den ayıran Corso uzanıyordu.

Geniş ama zarafetten yoksun bir cadde, Paris'in Boulevard des İtaliens'inden ziyade Londra'nın Régent Street'ini ya da New York'un Broadway'ini akla getiren, göz alıcı fakat zevksiz dükkânlar. Kalabalık bir muhit. Piazza Grande'den Piazza della Legna'ya –şehrin İtalyan kökenlerine ne kadar bağlı olduğunu gösteren isimler– giden çok sayıda araba...

Sacary hiçbir surette baştan çıkarılamazmış gibi bir eda takınsa da, Zirone dükkânların önünden, içeri girme imkânına sahip olmayanların kıskanç bakışını atmadan geçmiyordu. Oysa içerde, bilhassa gıda satıcılarında ve biranın Avusturya-Macaristan Krallığının başka hiçbir kentinde olmadığı kadar bol aktığı birahanelerde, ağızlarına layık bir sürü şey mevcuttu.

"Bu Corso'da insan daha çok acıkıyor ve susuyor!" diye belirtti, dilini kurumuş dudakları arasında serserice şaklatan Sicilyalı.

Sarcany bu yoruma sadece omuz silkerek karşılık verdi.

Soldaki ilk sokağa sapıp, kanalın kıyısına, Ponto Rosso'nun –açılır kapanır köprü– karşıya geçtiği noktaya vardılar, su çekimi derin teknelerin bile yanaşabileceği rıhtım boyunca ilerlediler. Orada, dükkânların çekiciliğinden çok daha az etkilendikleri kesindi. Sant'Antonio Kilisesi hizasında, Sarcany birden sağa döndü. Arkadaşı herhangi bir yorumda bulunmadan onu takip etti. Sonra, Corso'yu tekrar geçip, Karst'ın ilk yokuşlarını tırmanan arabalar için elverişsiz, daracık sokakları çoğunlukla kuzeydoğudan buz gibi esen

şiddetli boraya maruz kalmayacak istikamete bakan eski şehirde maceraya atıldılar. Zirone ve Sarcany denen o iki meteliksiz, eski Trieste'de, kendilerini yeni kentin zengin mahallelerine nazaran daha rahat hissediyor olmalıydılar.

Aslında İlirya'nın başkentine geldiklerinden beri, Santa-Maria-Maggiore Kilisesi yakınındaki mütevazı bir otelin izbe odalarından birinde kalıyorlardı. Fakat o ana kadar para alamamış otelci onları günden güne kabaran hesap konusunda sıkıştırmaya başladığı için, o yöne gitmekten kaçınarak, meydanı geçip, bir süre Arco di Ricardo'nun etrafında oyalandılar.

Sonuçta Roma mimari kalıntılarını incelemekle yetinecek halleri yoktu. Talihin o boş sokaklarda ortaya çıkmakta geciktiği aşikâr olduğundan, peş peşe, Karst'ın neredeyse zirvesine, katedralin terasına çıkan sarp patikaları tırmanmaya koyuldular.

"Tepeye çıkmak da ne acayip bir fikir!" diye mırıldandı Zirone, pelerininin kuşağını sıkarak.

Ama yol arkadaşını yüzüstü bırakmadı ve Karst bayırında ulaşımı sağlayan, uygunsuz bir şekilde sokak diye nitelenmiş merdivenleri tırmandılar. On dakika sonra, öncekinden daha aç ve susamış bir halde, taraçaya ulaştılar.

Bu yüksek noktadan muhteşem bir manzaranın, balıkçı teknelerinin geliş gidişleri, vapurların, ticari gemilerin giriş çıkışlarıyla canlanan limana ve Trieste Körfezi üzerinden açık denize uzanması, bütün şehri, kenar mahallelerini, tepede kat kat dizilmiş son evleri, yükseklere dağılmış villaları kucaklaması, bu iki maceracıyı büyüleyecek değildi. Böyle şeyleri çok görmüşler ve daha önce birçok kez dert ve sıkıntılarından uzaklaşmak için oraya gelmişlerdi! Zirone daha ziyade Corso'nun zengin dükkânları önünde

gezinmeyi tercih ederdi. Ama neticede, yukarıda aramaya geldikleri şey talih ve onun tesadüfî cömertlikleri olduğuna göre, fazla sabırsızlık etmeden beklemek lazımdı.

Terasa çıkan merdivenin sonunda, Saint-Just adlı Bizans katedralinin yanında, bir zamanlar mezarlık olup, halen eski çağ müzesine dönüşmüş, etrafı duvarla çevrili bir mekân vardı. Mezarlardan geriye sadece güzel ağaçların alçak dalları altında yatan mezar taşı parçaları kalmıştı; Roma dikili taşları, ortaçağ sütunları, Rönesans'ın muhtelif dönemlerine ait triglif ve metop parçaları, cam cilalı küpler, otların içine karman çorman dağılmıştı.

Duvarla çevrili mahallin kapısı açıktı. Sarcany'in itmesi kâfi geldi. Peşinde Zirone'la içeri girdi. Sicilyalı melankolik bir yorumda bulunmakla yetindi:

"Hayatla işimizi bitirmek niyetinde olsak, gayet uygun bir yer!"

"Ya bu sana teklif edilse?..." diye cevap verdi Sarcany, alaycı bir edayla.

"Ha! Reddederim, arkadaşım! On günde bir mutlu olsam, yeter!"

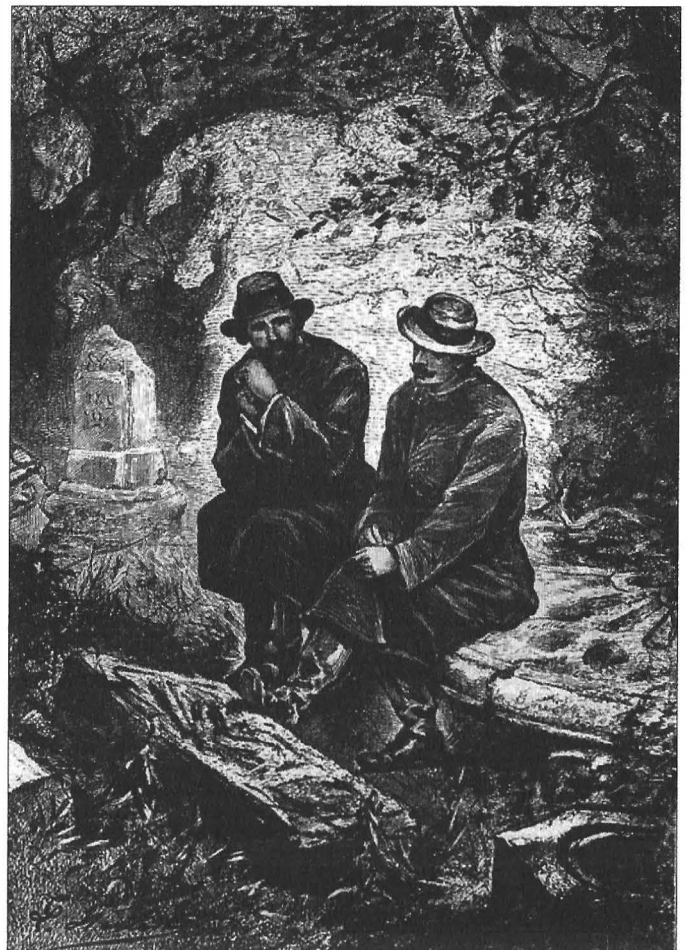
"Olursun, hatta daha çok olursun!"

"İtalya'nın tüm azizleri seni duysun. Tanrı biliyor ya, yüzlerce var onlardan!"

"Gel, hadi," diye yanıtladı Sarcany.

Beraberce, yarım daire çizerek iki sıra ayaklı vazo arasında uzanan yolu izlediler ve gidip, yerle bir olmuş, Romalılardan kalma, kocaman bir gülbezeğin üstüne oturdular.

İlkin sessiz kaldılar – bunun Sarcany açısından mahzuru olmayabilirdi, fakat yol arkadaşına pek uygun düşmüyordu. Nitekim çok geçmeden Zirone, bir iki gürültülü esnemeyi müteakip:

"Aman Tanrım!" dedi. "Güvenmekle aptallık yaptığımız talih kendini göstermekte hiç acele etmiyor!"

Sarcany cevap vermedi.

"Hem onu bu harabelerin ortasında aramaya gelmek de ne fikir ama!" diye devam etti Zirone. "Korkarım, yanlış yol tuttuk, arkadaşım! Bu eski mezarlığın dibinde ne halt edecek ki? Fani kılıflarını terk ettiklerinde, ruhların ona ihtiyaçları kalmaz! O noktaya

vardığımda, gecikmiş bir öğle yemeği veya hiç gelmeyecek akşam yemeğinin lafı mı olur? Hadi, gidelim!"

Düşüncelerine dalmış, bakışı boşlukta kaybolmuş Sarcany yerinden kımıldamadı.

Zirone birkaç saniye konuşmadan durdu. Sonra alışılmış gevezeliğine kapılarak:

"Sarcany, dedi, bugün bizim gibi eski müşterilerini unutan şu talihin hangi biçimde zuhur etmesini isterim, biliyor musun? Toronthal şirketi mutemetlerinden biri şeklinde. Adamın banknotlarla tıka basa dolu cüzdanıyla buraya gelip, beklettiği için bin bir özür dileyerek, adı geçen bankeri temsilen, söz konusu cüzdanı bize sunmasını isterdim!"

"Beni dinle, Zirone," diye yanıtladı, kaşları şiddetle çatılan Sarcany. "Son defa tekrarlıyorum, Silas Toronthal'dan hiçbir umudumuz kalmadı artık."

"Emin misin?"

"Evet! Ondan alabileceğim kredinin tamamı tükenmiş durumda, son taleplerimi kesin olarak reddetti."

"Bu kötü, işte!"

"Çok kötü, ama gerçek böyle!"

"İyi ama kredin tükenmişse, eskiden vardı demektir!" diye devam etti Zirone. "Neye dayanıyordu, peki? Bazı... hassas işlerde zekânı ve gayretini birçok kez onun bankacılık şirketinin hizmetine sunmuş olmana! Hem Trieste'ye geldiğimiz ilk aylarda Toronthal mali konuda fazlasıyla aksi davranmadı mı? Ama hâlâ bir açığını yakalama şansının olmaması imkânsız ve tehdit ederek..."

"Mümkün olsa, çoktan yapardım bunu," diye karşılık verdi Sarcany, omuz silkerek. "Sen de yemek peşinde koşmak zorunda kalmazdın! Hayır, Tanrı aşkına, Toronthal'ın açığını filan yakalamış değilim, ama bu bir gün mümkün olabilir ve o gün, şimdi verme-

yi reddettiği sermayeyi faiziyle, hatta faizin faiziyle ödeyecek! Zaten şirketinin işleri bu ara biraz sıkıntılı galiba; parasını bazı tekinsiz girişimlere yatırmış. Almanya'da, Berlin ve Münih'te yaşanan çok sayıda iflasın yankıları Trieste'ye kadar hissedildi ve kendisi ne derse desin, Silas Toronthal son ziyaretimde gözüme endişeli göründü! Bırakalım su bulansın... ve bulandığı zaman..."

"Öyle olsun," diye bağırdı Zirone, "bu arada bizim sudan başka içecek bir şeyimiz yok! Baksana, Sarcany, bence Toronthal nezdinde son bir çaba göstermek lazım! Kasasını bir kere daha çarpmak ve en azından, Malta üzerinden Sicilya'ya dönecek parayı elde etmek gerek..."

"Ya Sicilya'da ne yapacağız?"

"İşin orasını bana bırak! Memleketi tanıyorum ve giderken yanımızda, Maltalılardan müteşekkil bir çete götürebilirim. O gözüpek ve önyargısız yoldaşlarla bir şeyler yapılabilir! Lanet olsun! Burada deneyecek bir şey kalmadıysa, çekip gidelim ve şu melun bankeri yol masraflarımızı ödemeye zorlayalım! Hakkında pek az şey bilsen de, senin Trieste'den başka herhangi bir yerde olduğunu bilmeyi yeğlemesine yeter!"

Sarcany başını sağa sola salladı.

"Yapma! Bu durum daha uzun süre böyle devam edemez! Sıfırı tükettik!" diye ekledi Zirone.

Ayağa kalkmıştı, toprağı kendisini beslemekten aciz bir üvey ana gibi tekmeliyordu.

O sırada dikkatini, kapalı mahallin dışında zar zor uçan bir kuş çekti: Yorgun kanatlarını güçlükle çırpan ve yavaş yavaş yere doğru alçalan bir güvercin.

Kuşun hâlihazırdaki ornitoloji kataloğunda sınıflandırılmış yüz yetmiş yedi güvercin cinsinden hangisine ait olduğunu hiç merak etmeyen Zirone'un

gözü tek bir şey görüyordu: Yenilebilir bir türe girmesi gerektiği. Zaten onu eliyle arkadaşına gösterdikten sonra, bakışıyla yalayıp yutmaya koyulmuştu.

Kuşun takatinin tükendiği belli oluyordu. Katedralin, yanında daha eskiden kalma, yüksek bir dörtgen kule bulunan ön cephesindeki çıkıntılara tutunmaya çalışıyordu. Artık dayanamadığından, düşmek üzereyken, ilkin gelip, Saint Just heykelini barındıran küçük bir nişin çatısına kondu, ama zayıf düşmüş pençeleri tutunamadı ve kendini, anıtın cephesiyle kulenin kesiştiği köşeye gömülü antik sütunun başlığına kadar kaymaya bıraktı.

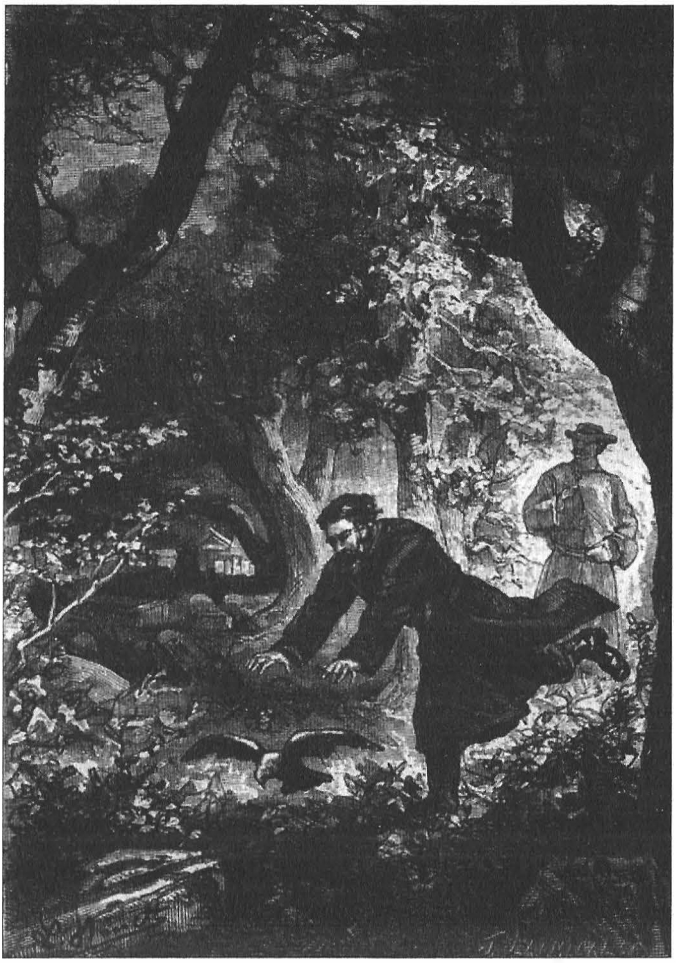
Hâlâ hareketsiz ve sessiz Sarcany uçuşan güvercini izlemekle pek ilgilenmese de, Zirone gözünü ondan ayırmıyordu. Kuş kuzeyden geliyordu. Yaptığı uzun yolculuktan bitap düşmüştü. Kuşkusuz içgüdüsü onu daha uzak bir hedefe itiyordu. Nitekim neredeyse hemen tekrar uçmaya koyuldu. Takip ettiği kavisli yörünge onu tam da eski mezarlığın ağaçlarından birinin alt dallarında bir mola daha vermeye mecbur etti.

O zaman Zirone onu yakalamaya karar verdi ve usulca sürünerek, ağaca yöneldi. Çok geçmeden, dal çatalına ulaşması kolay, budaklı gövdenin dibine vardı. Orada kıpırdamadan, başının üstüne tünemiş av hayvanlarını kollayan bir köpek gibi sessizce durdu.

Onu fark etmeyen güvercin uçuşuna devam etmek istedi, fakat yine gücü kesildi ve ağaçtan birkaç adım ötede yere düştü.

Bir hamlede ileri atılıp kolunu uzatmak ve eliyle kuşu yakalamak Sicilyalı için bir saniyelik iş oldu. Ve gayet tabii zavallı hayvanı boğmak üzereyken, kendini tuttu, bir hayret çığlığı attı ve derhal Sarcany'in yanına koştu.

"Bir posta güvercini!" dedi.

"İşte sana, son yolculuğunu yapan bir seyyah!" diye cevapladı Sarcany.

"Ona ne şüphe!" diye devam etti Zirone. "Kanadına bağlanmış pusulanın muhatapları düşünsün..."

"Pusula mı?" diye haykırdı Sarcany. "Dur, Zirone, dur! O iş ertelemeyi hak ediyor!"

Ve arkadaşının, kuşun boynunu koparmak üzere olan elini durdurdu. Sonra, Zirone'un henüz çözdü-

ğü keseyi alıp açtı ve içinden şifreli yazılmış pusulayı çıkardı.

Pusulanın içeriği, dikine üç sütun halinde sıralanmış on sekiz sözcükten ibaretti:

ihaatz	*rlsael*	*ziekal*
eiakrc	*ezlükt*	*theyic*
ndxani	*tkisre*	*rszeeş*
nrçira	*itresr*	*ririne*
illiket	*ahaşci*	*ervhni*
aahkey	*eannim*	*terğıd*

Notun nereden gelip nereye gittiğine dair hiçbir şey yoktu. Her biri eşit sayıda harften müteşekkil bu on sekiz kelimeye gelince, şifreyi bilmeden manalarını anlamak mümkün müydü? Usta bir şifre çözücü olmaksızın, bu ufak ihtimaldi – ki onun için bile, pusulanın "çözülemez" olmaması gerekiyordu!

İlkin fena halde hüsrana uğrayan Sarcany, kendisine bir şey ifade etmeyen bu şifreli yazı karşısında apışıp kaldı. Pusula bazı önemli, hatta tehlikeli bilgiler içeriyor olmasındı? Alıcıdan evvel başkalarının ellerine geçerse okunamasın diye başvurulan tedbirler dahi bunun kuvvetle muhtemel olduğuna delaletti. Haberleşmek için posta veya telgraf yerine güvercin kullanmak gibi olağanüstü bir kabiliyet, mutlak surette gizli kalması gereken bir meselenin mevzubahis olduğunu gösteriyordu.

"Bu satırlarda bize servet kazandıracak bir sır mevcut belki de!" dedi Sarcany.

"O zaman," diye cevap verdi Zirone, "bu güvercin de sabahtan beri peşinden koştuğumuz talihin temsilcisi demektir! Tanrım, az kalsın boğuyordum hayvanı!..." Mamafih önemli olan mesajın ele geç-

miş olması, yani ulağın pişirilmesinde herhangi bir sakınca yok..."

"Acele etme, Zirone," diye devam etti, kuşun bir kez daha hayatını kurtaran Sarcany. "Trieste'de oturması kaydı şartıyla, pusulanın gönderildiği şahsın kim olduğunu öğrenmenin yolunu bu güvercin sayesinde bulabiliriz."

"Ya sonra? Notta ne yazdığını okumanı sağlamaz bu, Sarcany!"

"Evet, Zirone."

"Nereden geldiğini de öğrenemezsin!"

"Kuşkusuz! Ama haberleşen iki taraftan birini tespit etmeyi becerebilirsem, diğerini de saptayabilirim gibime geliyor! Yani o kuşu öldürmek yerine, tam tersine, hedefe varabilmesi için gücünü geri kazandırmak lazım."

"Pusulayla beraber mi?" diye sordu Zirone.

"Tam bir suretini çıkarıp kullanma vakti gelene kadar saklayacağım pusulayla!"

Sonra Sarcany cebinden bir not defteri çıkardı ve kurşun kalemle mesajı kopyaladı. Şifreli yazıların çoğunda maddi düzenlerinin asla ihmal edilmemesi gerektiğini bildiğinden, sözcüklerin birbirleri karşısındaki kesin konumlarını korumaya bilhassa özen gösterdi. İşi bittiğinde, kopyayı defterinin arasına, pusulayı minik keseye, keseyi de güvercinin kanadı altına yerleştirdi.

Bu hadiseye dayalı servet ümitlerini fazla paylaşmayan Zirone onu süzüyordu.

"Peki, şimdi?" diye sordu.

"Şimdi," diye yanıtladı Sarcany, kulağa ihtimam göster."

Aslında güvercin yorgunluktan ziyade açlıktan bitap düşmüştü. Yara bere arz etmeyen, sapasağlam

kanatları, anlık zafiyetinin bir avcının saçması ya da yaramaz bir çocuğun attığı taştan kaynaklanmadığını ispatlıyordu. Hayvan açtı ve bilhassa, susamıştı.

Bunun üzerine yeri araştıran Zirone yarım düzine kadar böcek ve bir o kadar yem tanesi buldu. Kuş onları iştahla yedi. Bilahare, son yağmurun antika bir çömleğin dibinde bırakmış olduğu birkaç damla gözyaşıyla susuzluğunu giderdi. Yakalandıktan yarım saat sonra, ısınıp dinçleşmiş bir halde, kesintiye uğramış yolculuğunu sürdürecek güce yeniden kavuşmuştu.

"Daha uzağa gitmesi gerekiyorsa, hedefi Trieste'nin ötesindeyse, yolda düşüp düşmediği bizi ilgilendirmez, çünkü zaten gözden kaybetmiş oluruz ve takip etmemiz mümkün olmaz. Lakin tersine, beklendiği ve durması gerektiği yer Trieste'nin evlerinden biriyse, gücü oraya erişmeye kâfi gelecektir, çünkü ancak bir iki dakika uçması gerekir."

"Kesinlikle haklısın," diye cevap verdi Sicilyalı, "ama Trieste'den daha uzağa gitmese bile, onu konmaya alışık olduğu yere kadar görebilecek miyiz?"

"En azından bunun için gereken her şeyi yapacağız," diye karşılık verdi Sarcany sadece.

Ve bakın ne yaptı:

Biri Kutsal Bakire'ye, öbürü Trieste'nin önderi Saint-Just'e adanmış iki eski Roma kilisesinden müteşekkil katedral, altında binanın ana kapısının yer aldığı büyük bir gülbezekle delinmiş ön cephenin köşesindeki yüksek bir kuleyle desteklenmişti. Kule Karst Tepesindeki platoya hükmediyor ve altında şehir kabartma bir harita gibi yayılıyordu. O yüksek mevkiden, bayırın ilk eğimlerinden körfez kıyısına kadar bütün ev damlarının kareli düzeni kolayca fark ediliyordu. Yani kulenin tepesinden salıverilmek şartıyla, güvercinin uçuşunu takip etmek ve İlirya Yarımadasının başka bir kentine değil de Trieste dâhilinde bir hedefe gittiği takdirde hangi eve sığındığını öğrenmek imkânsız değildi.

Teşebbüs başarılı olabilirdi. En azından denemeye değerdi. Yapılacak tek şey kuşu serbest bırakmaktı.

Sarcany ve Zirone eski mezarlığı terk edip, kilisenin önündeki ufak meydanı geçtiler ve kuleye yöneldiler. Sivri kemerli kapılardan biri – tam olarak, Saint-Just nişi hizasındaki eski damlalığın altında göze çarpan kapı – açıktı. İkisi beraber içeri girip, üst

kata çıkan döner merdivenin dik basamaklarını tırmanmaya başladılar.

Tepeye, dış terastan yoksun yapıyı kaplayan çatının altına ulaşmaları iki üç dakika sürdü. O katta, kulenin her cephesine açılmış iki pencere, deniz ve dağların çifte ufkunun her noktasının art arda görülmesini mümkün kılıyordu.

Sarcany ve Zirone, kuzeybatı istikametine, doğrudan Trieste'ye bakan pencerenin önüne dikildiler.

O sırada, katedralin arkasına, Karst'ın en tepesine inşa edilmiş, on altıncı asırdan kalma şatonun saati dördü çalıyordu. Ortalık hâlâ aydınlıktı. Son derece berrak bir havada, güneş yavaş yavaş Adriyatik sularına doğru alçalıyor ve ışınları şehirdeki evlerin çoğunun kuleye dönük cephelerine normal vaziyette vuruyordu.

Yani koşullar elverişliydi.

Sarcany güvercini eline aldı ve son bir okşamayla yüreklendirdikten sonra salıverdi.

Kuş kanatlarını çırptı, ama ilk önce bayağı hızlı bir inişe geçti. Öyle ki Sarcany, onun, hava ulağı kariyerini sert bir düşüşle sonlandırmasından korktu.

O an, heyecandan kendini tutamayan Sicilyalı, tam bir hüsran çığlığı attı.

"Yok! Hayır! Tekrar yükseliyor!" dedi Sarcany.

Sahiden de güvercin alt hava tabakasında dengesini yeniden sağlamış ve yön değiştirerek, çapraz bir uçuşla, kentin kuzeybatı mahallesine doğru gitmişti.

Sarcany ve Zirone onu gözleriyle takip ediyorlardı.

Harika bir içgüdünün rehberlik ettiği kuşun uçuşunda tereddütten eser yoktu. Doğruca, gitmesi gereken yere gittiği hissediliyordu – eski mezarlığın ağaçları altında o mecburi molayı vermese bir saat evvel varmış olacağı yere.

Sarcany ve yoldaşı onu tedirgin bir dikkatle gözlüyorlardı. Şehir surlarının ötesine geçip geçmeyeceğini merak ediyorlardı – ki bu tüm projelerini suya düşürürdü.

Hiçbir şey olmadı.

"Görüyorum onu!.. Hâlâ görüyorum!" diye bağırıyordu, görme duyusu son derece keskin Zirone.

"Özellikle görülmesi gereken şey, duracağı yer," diye yanıtladı Sarcany. "Konumunu kesin bir şekilde tayin etmek lazım!"

Güvercin, harekete geçişinden birkaç dakika sonra, şehrin park ve hastane tarafında yer alan kısmındaki ağaç topluluğunun ortasına, sivri ve üçgen çatısı ötekilere hükmeden bir evin üstüne iniyordu. O zaman, Trieste Flaman ülkesinde bulunsa Quentin Metsys'in elinden çıkmış olması kuvvetle muhtemel, oymalı bir rüzgârgülüyle donatılmış çatıdaki gayet belirgin bir tavanarası penceresinde kayboldu.

Genel konum tespit edilince, kolaylıkla tanınan rüzgârgülü sayesinde, bahsi geçen çatı penceresinin yer aldığı damda güvercini bulmak ve sonuç itibariyle pusulanın gönderildiği şahsın oturduğu evi saptamak zor olmasa gerekti.

Sarcany ve Zirone hemen geri indiler ve Karst'ın yamaçlarını paldır küldür geçtikten sonra, Piazza della Legna'ya varan bir dizi küçük sokağı izlediler. Kentin doğu mahallesini meydana getiren evler kümesini aramak için, yön tayini yapmaları icap etti.

İki maceraperest, iki anayolun, şehir parkına giden Corsa Stadion ve büyük Boschetto Birahanesine giden güzel, ağaçlı cadde Acquedotto'nun birleştiği kavşakta, doğru yöne dair tereddüde düştüler. Sağa mı yoksa sola mı sapmak gerekiyordu? Rüzgârgülünün birkaç ağaca yukardan baktığını fark ettikleri caddedeki ev-

lerin hepsini birbiri ardına gözden geçirmek niyetiyle, içgüdüsel olarak sağı seçtiler.

Acquedotto'nun muhtelif çatı ve damlarını tetkik ederek ilerliyor, fakat aradıklarını bulamıyorlardı ki, yolun sonuna vardılar.

"İşte, orada!" diye haykırdı Zirone.

Gösterdiği yerde, etrafında birkaç güvercinin uçuştuğu tavanarası penceresinin üstünde bir rüzgârgülü, açık denizden esen rüzgâr dolayısıyla, demir direğinin ucunda gıcırdıyordu.

Yani hataya mahal yoktu. Posta güvercininin konduğu yer sahiden orasıydı.

Mütevazı görünüşlü ev Acquedotto'nun başlangıcını oluşturan ev topluluğunda kayboluyordu.

Civardaki dükkânlardan bilgi toplayan Sarcany her şeyden evvel bilmek istediği şeyi öğrendi.

Ev yıllardan beri ait olduğu Kont Ladislas Zathmar'ın ikametgâhıydı.

"Kont Zathmar da kim?" diye sordu, bu ismin hiçbir şey ifade etmediği Zirone.

"Kont Zathmar, işte!" diye cevapladı Sarcany.

"Onu sorgulayabilir miyiz peki?.."

"Daha sonra, Zirone, hiç acele etmeyelim! Sakince düşünüp taşınmak lazım. Şimdi hanımıza sönelim!"

"Tamam!.. Sofraya oturma hakkı olanlar için yemek vakti!" dedi alayla Zirone.

"Bu akşam yemesek bile, yarın yememiz mümkün!" diye yanıtladı Sarcany.

"Nerede?..."

"Kim bilir, Zirone? Belki de Kont Zathmar'ın evinde!"

Ağır adımlarla yürüyerek – aceleye ne lüzum vardı? –, çok geçmeden mütevazı ama ücretini ödeyemedikleri için yine de fazla pahalı otellerine ulaştılar.

Onları büyük bir sürpriz bekliyordu!.. Sarcany'e bir mektup gelmişti.

Mektup iki yüz florinlik bir banknot ve şu kelimeleri içeriyordu:

Benden alacağınız son para budur. Sicilya'ya dönmenize yeter. Çekip gidin ve bir daha sizden bahsedildiğini duymayayım.

SILAS TORONTHAL

Başka bir şey yazmıyordu.

"Tanrı'ya şükür!" diye bağırdı Zirone. "Banker tam zamanında fikrini değiştirmiş! Demek ki asla finans âlemindeki insanlardan umudu kesmemek lazım!"

"Bence de öyle!" diye karşılık verdi Sarcany.

"Bu durumda para Trieste'den ayrılmamıza mı yarayacak?.."

"Hayır! Burada kalmamıza!"

2
KONT MATHIAS SANDORF

Macarlar ülkeye milattan sonra dokuzuncu yüzyıla doğru gelip yerleşmişlerdir. Hâlihazırda, Macaristan'ın toplam nüfusunun üçte birini oluşturmaktadırlar – beş milyondan fazla insan. İspanyol, Mısır ya da Tatar kökenli olmalarının, Attila'nın Hunlarından veya Kuzey'in Finlerinden gelmelerinin – tartışmaya açık bir mesele – önemi yoktur! Bilhassa göz önüne alınması gereken nokta, kesinlikle Slav ya da Alman olmamaları ve görünüşe göre, öyle olmayı asla istemeyecekleridir.

Macarlar dinlerini korumuş ve yeni inancı kabul ettikleri on birinci asırdan beri ateşli birer Katolik ol-

muşlardır. Üstelik hâlâ şu eski çağlardan kalma dillerini konuşurlar, yumuşak, ahenkli, şiirin tüm cazibesini haiz, Almanca kadar zengin olmasa bile daha özlü ve enerjik bir anadil. Bu lisan, ulusal dil olmayı beklerken, on dördüncü ile on altıncı yüzyıl arasında, yasa ve yönetmeliklerde Latincenin yerini almıştır.

21 Ocak 1699'daki Karlofça Antlaşmasıyla, Macaristan ve Transilvanya Avusturya'ya verilmiştir.

Yirmi yıl sonra, imparatorluk kararnamesi Avusturya-Macaristan devletlerinin ilelebet bölünmez olacağını resmen ilan ediyordu. Erkek çocuk olmadığı takdirde en büyük kız çocuk tacı devralabilecekti. Ve bu yeni statü sayesinde Maria Theresia 1749'da babası, Avusturya hanedanının son erkek çocuğu VI. Karl'ın tahtına geçti.

Macarlar zora boyun eğmek mecburiyetinde kaldılar; ama yüz elli sene sonra bile, ne imparatorluk kararnamesi ne de Karlofça Antlaşması'ndan hazzeden her sınıf ve katmandan insana rastlanıyordu.

Bu anlatının başladığı dönemde, bütün hayatı Cermen olan her şeye karşı nefret ve vatanına eski özerkliğini geri kazandırma umudundan ibaret, soylu bir Macar vardı. Daha gençken Kossuth'la tanışmış ve hem asalet hem de eğitimi mühim siyasi meselelerde onları ayırsa da, bu vatanseverin kocaman kalbine hayran olmadan edememişti.

Kont Mathias Sandorf, Fagaras Bölgesindeki Transilvanya illerinden birinde, feodal kökenli eski bir şatoda ikamet ediyordu. Transilvanya'yı Eflâk'tan ayıran Doğu Karpatlar'ın kuzey tepelerinden birine inşa edilmiş şato, sarp sıradağlarda, komplocuların son ana kadar tutunabilecekleri müstahkem sığınaklardan biri olarak, tüm vahşi gururuyla yükseliyordu.

Civarda özenle işletilen, demir ve bakır cevheri bakımından zengin maden ocakları Artenak Şatosunun sahibine kayda değer bir servet teşkil ediyordu. Malikâne arazisi Fagaras Bölgesi'nin nüfusu yetmiş iki binden az olmayan bir kısmını içeriyordu. İster köylü ister kentli olsun bütün ahali, ülkeye yaptığı iyilikler dolayısıyla, Kont Sandorf'a her koşulda bağlılık ve sınırsız bir minnet duyduklarını saklamıyordu. O yüzden şato, Viyana'daki, imparatorluğun diğer bakanlıklarından tamamen bağımsız Macaristan şansölyeliği tarafından yürütülen özel bir gözetim altındaydı. Artenak'ın efendisinin fikirleri yüksek makamlarca biliniyor ve kendisi endişelendirilmese de, bundan kaygı duyuluyordu.

Mathias Sandorf o sırada otuz beş yaşındaydı. Büyük bir kas gücüne sahip görünen, ortadan biraz uzun boylu bir adamdı. Geniş omuzları üzerindeki başı asil ve mağrur bir ifade arz ediyordu. Sıcak tenli, biraz köşeli yüzü safkan Macar tipini yansıtıyordu. Hareketlerindeki canlılık, sözlerindeki netlik, sakin ve kararlı bakışlar, burun deliklerine, ağzının kıvrımlarına hafif bir titreme ileten aktif kan dolaşımı, dudaklarındaki su götürmez iyilik belirtisi, alışılmış tebessüm, söz ve davranışlarda belli bir neşe – tüm bunlar dürüst ve cömert bir mizaca delalet ediyordu. Fransız ve Macar karakterleri arasında büyük benzerlikler olduğu malumdur. Kont Sandorf bunun canlı kanıtıydı.

Bu karakterin en belirgin hatlarından biri şu: Sırf kendini ilgilendiren şeylere karşı oldukça kayıtsız ve icabında, ucu sadece kendisine dokunan haksızlıkları umursamayabilen Kont Sandorf dostlarına yönelik bir hakareti asla bağışlamamıştı ve hiç affetmezdi. Son derece yüksek bir adalet anlayışına sahipti ve her türlü kalleşlikten nefret ediyordu. Bir nevi, şahsi ol-

mayan amansızlık. Bu dünyada ceza verme işini yalnız Tanrı'ya bırakanlardan değildi.

Burada, Mathias Sandorf'un gayet ciddi bir eğitim görmüş olduğunu belirtmekte fayda var. Servetinin kendisine sağladığı eğlencelerle yetinecek yerde, zevkleri doğrultusunda, fen bilimleri ve tıp eğitimine yönelmişti. Hayatın gereksinimleri onu hasta tedavi etmeye mecbur etse, çok başarılı bir hekim olurdu. Âlimler tarafından pek takdir gören bir kimyager olmakla yetindi. Peşte Üniversitesi, Bratislava Bilimler Akademisi, Schemnitz Kraliyet Madencilik Okulu, Temeşvar Öğretmen Okulu, sırayla onu en azimli talebeleri arasında saymıştı. Bu çalışkan yaşam doğal özelliklerini tamamlayıp sağlamlaştırdı. Onu kelimenin her anlamıyla "adam" yaptı ve Kont Sandorf, kendisini tanıyan herkes, özellikle de kraliyetin muhtelif okul ve üniversitelerinde bilahare dost kaldığı öğretmenleri tarafından öyle görüldü.

Eskiden Artenak Şatosunda neşe, gürültü ve hareket olurdu. Transilvanyalı avcılar Karpatlar'ın o çetin yamacında memnuniyetle randevulaşırlardı. Aralarında, Kont Sandorf'un politika sahasında icra edemediği mücadele içgüdülerine teselli aradığı büyük ve tehlikeli sürek avları düzenlerlerdi. Kont kenarda durup, olayların gidişatını yakından takip ediyordu. İncelemeleri ve servetinin sağladığı lüks yaşantı arasında paylaşılmış vaziyette yaşamaktan başka bir şeyle ilgilenmiyor gibiydi. O zamanlar Kontes Rena Sandorf hâlâ hayattaydı ve Artenak Şatosundaki toplantıların ruhuydu. Bu hikâyenin başlangıcından on beş ay önce ölüm onu gençlik ve güzelliğinin baharında yakalamış ve geriye sadece, şimdi iki yaşındaki küçük bir kız kalmıştı.

Kont Sandorf bu darbeden fena etkilendi. Bir daha asla teselli bulamayacak gibiydi. Şato sessiz ve ıssız

bir hal aldı. Derin bir kedere gömülen efendi, o günden itibaren, manastır yaşamı sürmeye başladı. Bütün hayatı, kontun kâhyasının karısı Rosena Lendeck'in ellerine emanet edilen çocuğuna odaklandı. Henüz genç bir kadın olan bu muhteşem yaratık kendini tamamıyla Sandorf'ların yegâne varisine adadı ve ona ikinci bir ana şefkatiyle baktı.

Mathias Sandorf dulluğunun ilk aylarında Artenak Şatosundan ayrılmadı. İnzivaya çekilip, geçmişin anılarında yaşadı. Sonra, Avrupa'da aşağılık bir duruma düşmüş vatanı ağır bastı.

Hakikaten, 1859'daki Fransız-İtalyan savaşı Avusturya iktidarına korkunç bir darbe indirmişti.

Bunu yedi yıl sonra, 1866'da, daha da korkunç bir darbe izlemişti: Sadova Savaşı. Macaristan artık kendini, sadece elindeki İtalyan topraklarından mahrum değil, aynı zamanda iki cephede yenilip, Almanya'ya tabi kalmış Avusturya'ya bağlı hissediyordu. Macarların gururları kırılmıştı – kandan ileri geldiği için tartışma kabul etmeyen bir duygu. Onlara göre, Kustozza ve Lissa zaferleri Sadova bozgununu telafi edememişti.

Kont Sandorf müteakip yıl boyunca siyaset alanını dikkatle incelemiş ve ayrılıkçı bir hareketin başarıya ulaşabileceğine kanaat getirmişti.

Demek ki harekete geçme vakti gelmişti. Kont Sandorf, o yılın – 1867 – 3 Mayısında, Rosena Lendeck'in ihtimamlı ellerine emanet ettiği küçük kızını öptükten sonra, Artenak Şatosundan ayrılıp, dost ve taraftarlarıyla ilişki kuracağı ve hazırlık mahiyetinde bazı düzenlemeler yapacağı Peşte'ye gidiyor, birkaç gün sonra da olayların gelişimini beklemek üzere Trieste'ye geliyordu.

Orası komplonun ana merkezi olacaktı. Kont Sandorf'un elinde toplanan bütün ipler oradan ya-

yılacaktı. O şehirde, komplonun belki daha az şüphe çeken önderleri, bu vatansever girişimi başarıya ulaştırmak için daha güvenli ve bilhassa daha serbestçe davranabileceklerdi.

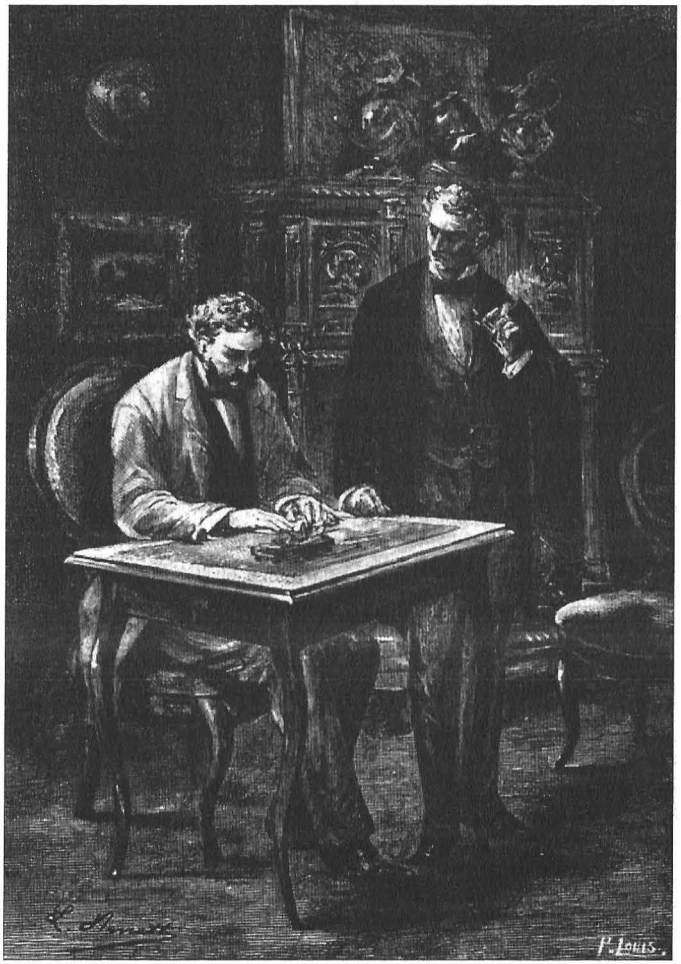
Trieste'de Mathias Sandorf'un en yakın dostlarından ikisi oturuyordu. Aynı ruh hali içinde, bu teşebbüste onu sonuna kadar takip etmeye karar vermişlerdi. Kont Ladislas Zathmar ve Profesör Étienne Bathory doğuştan asil Macardılar. İkisi de Mathias Sandorf'tan on yaş kadar büyük ve hemen hemen parasızdı. Birisi Tuna'nın berisindeki havzaya dâhil Lipto ilinde yer alan ufak bir araziden cılız bir gelir elde ediyor, öbürüyse Trieste'de fizik öğreterek sadece derslerinin getirisiyle geçiniyordu.

Ladislas Zathmar Acquedotto'da, Sarcany ve Zirone'un yeni öğrendikleri evde oturuyordu – Artenak Şatosu'ndan uzakta geçirmesi gerektiği süre boyunca, yani nasıl biterse bitsin planlanan hareketin sonuna kadar Mathias Sandorf'un emrine amade kıldığı mütevazı konut. Elli beş yaşında bir Macar, Borik, tek başına evin tüm personelini temsil ediyordu. Efendisine, Kâhya Lendeck'in kendininkine olduğu denli sadıktı.

Étienne Bathory, Kont Zathmar'la hemen hemen aynı mahallede, Corsia Stadion'da, daha az mütevazı olmayan bir evde yaşıyordu. Bütün hayatı orada, karısı ve o sırada sekiz yaşındaki oğlu Pierre arasında geçiyordu.

Étienne Bathory, uzaktan da olsa gerçekten, on altıncı asırda Transilvanya tahtını işgal eden Macar prenslerinin soyundan geliyordu. Aile o zamandan beri birçok dala ayrılıp ortadan kaybolmuştu ve soyun son temsilcilerinden birinin Bratislava Akademisinde basit bir öğretmen olarak bulunmasının şaşkınlık yaratacağına kuşku yoktu. Ne olursa olsun, Étienne

Bathory birinci sınıf bir bilim insanıydı, münzevi bir yaşam sürdüren, ama çalışmalarının ünlü kıldığı bir âlim. *İnclusum labor illustrat*, bu ipek böceği şiarı ona tam yakışıyordu. Bir gün, saklamaya lüzum görmediği politik fikirleri yüzünden istifa etmek zorunda kaldı ve serbest öğretmenlik yapmak üzere, bu gibi dertler karşısında onu cesurca desteklemiş olan karısıyla beraber Trieste'ye gelip yerleşti.

Kont Sandorf gösteriş amacıyla Piazza Grande üzerindeki Palazzo Modello'da – şimdiki Delorme Oteli – bir daire tutmaya önem verse de, kente gelişinden beri üç arkadaş Ladislas Zathmar'ın evinde toplanıyordu. Polis, Acquedotto'daki o evin, kraliyetin başlıca şehirlerinde çok sayıda taraftarı bulunan bir komplonun merkezi olduğundan şüphelenmekten uzaktı.

Ladislas Zathmar ve Étienne Bathory, tereddüt etmeksizin, Mathias Sandorf'un en sadık yardımcıları haline gelmişlerdi. Onun gibi, şartların, Macaristan'ı yeniden Avrupa'da özledikleri mevkiye yerleştirebilecek bir harekete elverişli olduğunu fark etmişlerdi. Böyle hayatlarını tehlikeye attıklarını biliyorlardı, fakat bu onları durduracak değildi. Dolayısıyla Acquedotto'daki ev komplonun belli başlı şeflerinin buluşma yeri oldu. Kraliyetin farklı noktalarının temsilcisi çok sayıda yandaş, başvurulacak önlemleri öğrenmek ve emir almak üzere oraya geldiler. Posta veya telgrafla iletilmesi sakıncalı talimatlar söz konusu olduğunda, pusula taşıyan posta güvercinleri, Macar ülkesi ve Transilvanya'nın en önemli şehirleriyle Trieste arasında hızlı ve güvenli bir iletişim kuruyordu. Kısacası, tüm tedbirler öyle iyi alınmıştı ki, komplocular o zamana kadar en hafif şüpheden dahi korunabilmişlerdi.

Zaten, bilindiği gibi, haberleşme sadece şifreli dilde ve gizlilik gerektiriyorsa, en azından mutlak güvenlik sağlayan bir yöntemle yapılıyordu.

Pusulası Sarcany tarafından ele geçirilen posta güvercininin gelişinden üç gün sonra, 21 Mayıs akşamı saat sekize doğru, Ladislas Zathmar ve Étienne Bathory'in ikisi de çalışma odasında bulunuyor ve Mathias Sandorf'un dönüşünü bekliyorlardı. Kont, yakın zamanda, kişisel işleri münasebetiyle

Transilvanya'ya, Artenak Şatosuna dönmek mecburiyetinde kalmış, ama bu seyahatten istifade, eyalet başkenti Kaloşvar'daki dostlarıyla görüşebilmişti ve Sarcany'in suretini sakladığı mesajın içeriğini bildirdikten sonra, o gün dönmesi gerekiyordu.

Kont Sandorf'un gidişinden beri, Trieste ve Buda arasında başka yazışmalar da olmuş ve güvercinlerle birçok şifreli pusula gelmişti. Hatta o anda Ladislas Zathmar "ızgara" adıyla bilinen aracın yardımıyla şifreli metinleri çözmeye uğraşıyordu.

Aslında bu mesajlar gayet basit bit yönteme dayanıyordu – harflerin yer değiştirmesi esasına. Bu sistemde her harf alfabetik değerini korur, yani *b*, b'yi ifade eder, *o*, o'yu, vs. Lakin harfler, mesajın üstüne konunca ötekileri saklayıp sadece okunması gerekenleri sırayla gösteren bir ızgaranın boş ve dolu haneleri uyarınca yer değiştirir.

Çok eskiden beri kullanılan ve Albay Fleissner'in sistemiyle artık mükemmelleşmiş bulunan bu ızgaralar, çözülmesi imkânsız bir şifreli yazı mevzubahis olduğunda, hâlâ en iyi ve en emin yöntem gibi görünmektedir. İster alfabenin her harfinin hep aynı harf veya işaretle temsil edildiği sabit temelli veya basit anahtarlı, ister alfabenin her harfte dönüştüğü değişken esaslı veya çifte anahtarlı olsun, sıra değiştirmeye dayalı başka yöntemlerin hiçbirinde güvenlik tam değildir. Bazı usta şifre çözücüler, işlem yardımıyla, olasılık teorileri ya da deneme yanılma yoluyla bu tür araştırmalarda harikalar yaratabilirler. Sırf daha sık kullanılma dolayısıyla şifreli yazıda daha çok tekrarlanan harflere – Fransız, İngiliz ve Alman dillerinde *e*, İspanyolcada o, Rusçada *a*, İtalyancada *e* ve i – dayanarak, şifreli metindeki harflere açık metindeki anlamını geri vermeyi başarırlar. O yüzden, bu yöntem-

lere göre yazılmış mesajlar arasında onların isabetli çıkarımlarına dayanabilenler azdır.

Bu durumda, ızgaralar ve şifreli sözlüklerin – yani kalıp cümleler ifade eden bazı mutat sözcüklerin sayılarla belirtildiği lügatlerin – çözülmezlik bakımından en mükemmel teminatı arz etmesi lazım gibi görünüyor. Fakat bu iki sistemin de oldukça ciddi bir sakıncası vardır: Mutlak bir gizlilik gerektirirler, daha doğrusu onları oluşturmaya yarayan araç ve kitapların yabancı ellere geçmesine asla izin verilmemesi mecburiyeti vardır. Aslında o mesajları ızgara veya sözlüksüz okumak mümkün olmasa da, lügat ya da ızgara çalındığı takdirde, tam tersine, herkes okuyabilir.

Kont Sandorf ve taraftarları arasındaki yazışmalar bir ızgara, yani bazı yerlerine delikler oyulmuş bir karton parçası yardımıyla oluşturuluyordu. Ayrıca, arkadaşlarıyla kullandıkları ızgaraların kaybolması ya da çalınması ihtimaline karşı ilave bir önlem olarak iki taraf da her pusulayı okur okumaz imha ettiğinden, hiçbir mahzur kalmıyordu. Burjuvazi ve halkın temsilcileriyle birleşmiş en asil beylerin, Macaristan'ın kodamanlarının kellelerini ortaya koydukları bu komplodan geriye hiç iz kalmamalıydı.

Ladislas Zathmar son mesajları henüz yakmıştı ki, çalışma odasının kapısına usulca vuruldu.

Kapıyı çalan, yakındaki gardan yayan gelmiş Kont Mathias Sandorf'u içeri alan Borik'ti.

Ladislas Zathmar hemen ziyaretçiye doğru gitti:

"Seyahatiniz nasıl geçti, Mathias?" diye sordu, her şeyden önce içini rahatlatmak isteyen bir adamın sabırsızlığıyla.

"Başarılı geçti, Zathmar," diye cevap verdi Sandorf. "Transilvanyalı dostlarımın duygularından zaten

kuşkum yoktu, ama artık işbirliği yapacaklarından iyice eminiz."

"Üç gün evvel Peşte'den bize gelen mesajı onlara da ilettin mi?" diye devam etti kontla samimiyeti senli benli olacak kadar ileri Étienne Bathory.

"Evet, Étienne," diye yanıtladı Mathias Sandorf, "evet, haberleri var. Onlar da hazır! İlk işarette ayaklanacaklar. İki saatte Buda ve Peşte'nin, yarım günde Tisa'nın iki yakasındaki belli başlı illerin, bir gün sonra da Transilvanya'nın ve askeri sınırlar dâhilindeki hükümetin efendileri olacağız. Ve o zaman sekiz milyon Macar bağımsızlığını yeniden elde etmiş olacak!"

"Ya Diyet Meclisi?" diye sordu Bathory.

"Yandaşlarımız orada çoğunluktalar," diye yanıt verdi Mathias Sandorf. "Derhal işlerin idaresini üstlenecek yeni bir hükümet kuracaklar. Her şey kolay ve muntazam yürüyecektir, çünkü iller idari bakımdan Tahta fazla bağımlı değiller ve şeflerinin kendi polis teşkilatı var."

"Fakat Buda'daki, Genel Valinin başkanlık ettiği Kraliyet Meclisi..." diye devam etti Ladislas Zathmar.

"Genel Vali ve Buda Meclisi hemen hareket edemez hale getirilecek..."

"Viyana'daki Macaristan şansölyeliğiyle haberleşme imkânı kalmasa da mı?"

"Evet! Faaliyetlerimizde eşzamanlılığı başarmak için gereken tüm tedbirleri aldık."

"Başarı!" diye devam etti Étienne Bathory.

"Evet, başaracağız!" diye cevap verdi Kont Sandorf. Orduda, kanımızdan, Macar kanından olan herkes bizle ve bizden! Eski Macarların soyundan kimin kalbi Rodolphe ve Corvin'lerin bayrağını görünce küt küt atmaz?"

Mathias Sandorf bu sözleri en asil vatanseverlik vurgusuyla telaffuz ediyordu.

"Ama o zamana kadar, her türlü şüpheyi bertaraf etmek için hiçbir şeyi ihmal etmeyelim! İhtiyatlı olmak bize ancak güç katar! – Trieste'de kuşku verici herhangi bir şey duymadınız mı?"

"Hayır," diye cevap verdi Ladislas Zathmar. "Burada daha ziyade Devletin Pola'da yaptırdığı ve işçilerin

büyük bölümünün istihdam edildiği işlerle meşgul olunuyor."

Hakikaten, Avusturya hükümetinin aklına, Venedik'in kaybedilmesi – gerçekleşen bir kayıp – ihtimaline karşı, on beş yıl kadar önce, Adriyatik'in bütün o dip tarafına hükmetmek için, İstirya Yarımadasının güney ucundaki Pola'ya muazzam tersaneler ve bir savaş limanı kurma fikri gelmişti. Çalışmalar, bu projenin denizcilikteki önemini azaltacağı Trieste'nin itirazlarına rağmen hummalı bir şekilde yürütülmüştü. O yüzden, Mathias Sandorf ve dostları, Triestelilerin ayrılıkçı hareket onlara kadar yayıldığı takdirde peşlerinden gelmeye hazır olacaklarını düşünebilirlerdi.

Her halükarda, Macaristan'ın özerkliği lehine kurulan bu komplonun gizliliği gayet iyi korunmuştu. Hiçbir şey polisi o esnada Acquedotto Caddesindeki o mütevazı evde azılı komplocuların toplanmış olduğundan kuşkulandıramazdı.

Bu teşebbüsün başarısı için her şey öngörülmüş ve geriye harekete geçme anını beklemekten başka bir şey kalmamış gibiydi. Macaristan ve Transilvanya'nın belli başlı şehirleriyle Trieste arasındaki şifreli muhaberat, pek muhtemel görülmeyen olaylar haricinde, gayet seyrekleşecek ya da tamamen kesilecekti. Son tedbirler de alınmış bulunduğundan, bundan böyle posta güvercinlerinin taşıyacağı bir mesaj olmayacaktı. Hatta aşırı ihtiyattan, Ladislas Zathmar'ın evindeki kuş yuvasının kapatılmasına karar verilmişti.

Öte yandan, şunu da eklemek gerekir ki, para savaşın canıysa, komplolarınki de odur. Ayaklanma anında, komplocuların para sıkıntısı çekmemeleri mühimdir. Fırsat düştüğünde, paraları eksik olmamalıydı.

Malum, Ladislas Zathmar ve Étienne Bathory vatanlarının bağımsızlığı için hayatlarını feda edebilseler de,

servetlerini adayamazlardı, zira ancak pek cılız kişisel gelire sahiptiler. Fakat Kont Sandorf müthiş zengindi ve davasının ihtiyaçları için yaşamıyla beraber bütün servetini de tehlikeye atmaya hazırdı. Nitekim birkaç ay evvel kâhyası Lendeck'in aracılığıyla topraklarını teminat gösterip borçlanarak, kayda değer bir meblağ – iki milyon florinden fazla – toplamayı başarmıştı.

Lakin bu paranın daima emrine amade olması ve her an kullanabilmesi gerekiyordu. Bu nedenle, onun adına, Trieste'nin o zamana kadar itibarı itiraz kabul etmez ve her şeye dayanıklı bir bankasına yatırılmıştı. Söz konusu müessese tam da Sarcany ve Zirone'un yüksek şehir mezarlığında mola verdiklerinde konuştukları şu Toronthal şirketiydi.

Oysa bu bütünüyle tesadüfî hadise, hikâyenin devamında görüleceği gibi, ziyadesiyle ciddi sonuçlar doğuracaktı.

Mathias Sandorf, son görüşmeleri sırasında bir ara konusu geçen bu para hakkında, Kont Zathmar ve Étienne Bathory'e, pek yakında Banker Silas Toronthal'u ziyaret edip, mevduatını en kısa zamanda emrine amade tutması hususunda uyarma niyetinden bahsetti.

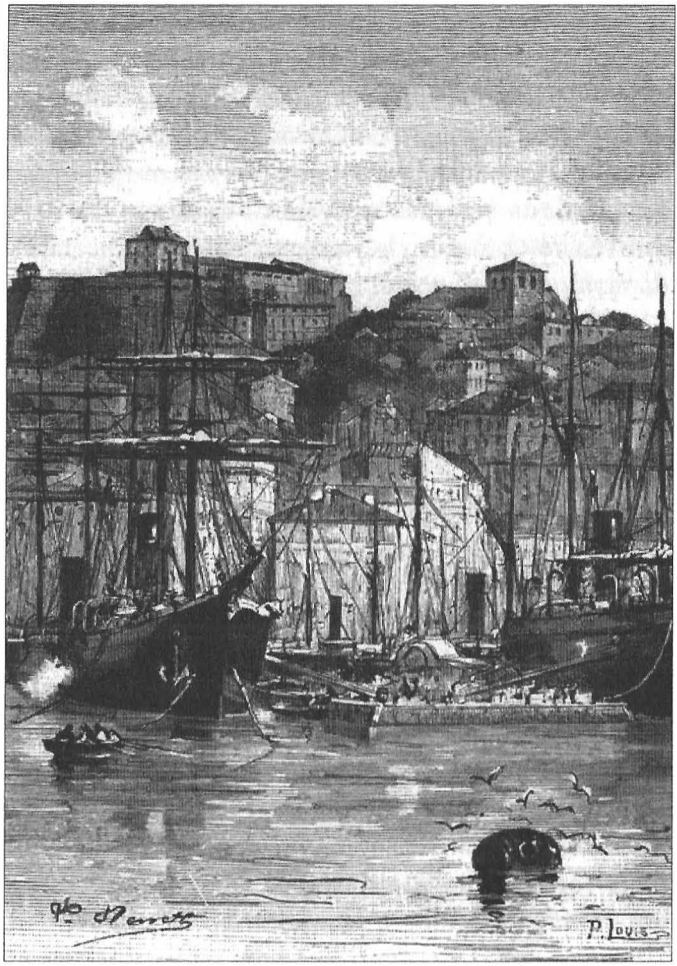
Gerçekten olaylar çok geçmeden Kont Sandorf'u Trieste'den beklenen işareti vermeye zorlayacak gibiydi; çünkü tam da o akşam, Ladislas Zathmar'ın evinin sıkı bir gözetim altında olduğuna kanaat getirerek endişelenmişti.

Saat sekize doğru, Kont Sandorf ve Étienne Bathory, biri Corsia Stadion'daki konutuna, diğeri Delorme oteline dönmek üzere dışarı çıktıklarında, karanlıktan kendilerini gözleyen, belli bir mesafeden izleyen ve göze çarpmayacak şekilde hareket eden iki adam görür gibi oldular.

Trieste-Büyük Kanal

Neyle karşı karşıya olduklarını öğrenmek isteyen Mathias Sandorf ve yol arkadaşı, haklı olarak şüphelendikleri bu şahısların üzerine doğru yürümekte tereddüt etmediler, fakat adamlar onları fark ederek, yanlarına varmalarına imkân tanımadan, büyük kanalın ucundaki Sant'Antonio Kilisesinin köşesinde gözden kayboldular.

3
TORONTHAL ŞİRKETİ

Trieste'de "sosyal hayat" neredeyse sıfırdır. Farklı kastlar gibi değişik ırklar arasında da az görüşülür. Avusturyalı memurlar, ait oldukları idari hiyerarşinin bazı mertebelerinde, birinci sırayı işgal ettikleri iddiasındadırlar. Genelde seçkin, kültürlü ve iyi niyetlidir-

ler, fakat konumlarına nazaran maaşları düşüktür ve finans âleminden insanlar ya da ticaret erbabıyla aşık atamazlar. Zengin ailelere nadiren kabul edildikleri ve resmi toplantılara hemen hemen hiç davet edilmedikleri için, mecburen harici lükse sarılırlar – şehir sokaklarında şatafatlı maiyetleri, tiyatroda, karılarının Teatro Communale ya da Armonia'nın localarında teşhir ettikleri gösterişli tuvalet ve elmaslarla.

O dönemde, tüm o varlıklı aile arasında, Silas Toronthal'inki örnek gösteriliyordu.

İtibarı Avusturya-Macaristan Krallığının ötesine taşmış bu müessesenin başkanı o sırada otuz yedi yaşındaydı. Kendisinden birkaç yaş genç Bayan Toronthal'le birlikte, Acquedotto Caddesindeki bir konağı işgal ediyordu.

Silas Toronthal'in çok zengin olduğu söyleniyordu ve öyle olmalıydı. Cüretkâr ve talihli borsa spekülâsyonları, Avusturya Lloyd Şirketi ve kayda değer başka müesseselerle yürütülen büyük işler, yönetimi ona emanet edilmiş önemli krediler kasalarına bol miktarda para getirebilirdi. Şirketin gayet başarılı gidişatı dikkat çekiyordu.

Bununla beraber, Sarcany'in Zirone'a dediği gibi, Silas Toronthal'in işlerinin o sıralar biraz sıkıntı arz etmesi mümkündü – en azından geçici olarak. Yedi yıl önceki Fransız-İtalyan harbinin bankalar ve borsada yarattığı sarsıntıların yankıları ve daha yakın zamanda Sadova felaketiyle son bulan sefer dolayısıyla devlet tahvillerinin başlıca Avrupa piyasalarında ve bilhassa Avusturya-Macaristan Krallığının Viyana, Peşte, Trieste gibi piyasalarındaki düşüşü bunu ciddi bir şekilde kanıtlamıştı, öyle olması lazımdı. O zaman cari hesap halinde kendisine yatırılmış paraları geri ödeme zorunluluğu onda ciddi sıkıntılar yaratmış

olmalıydı. Ama krizden sonra kesinlikle belini doğrultmuştu. Sarcany'in söylediği doğruysa, yakında girişilen bazı yeni ve fazla tehlikeli spekülâsyonların şirketinin sağlamlığını tehdit etmesi gerekiyordu.

Hakikaten, Silas Toronthal birkaç aydır çok değişmişti –en azından ruhsal bakımdan. Kendine ne kadar hâkim olsa da, farkına varmadan, yüz ifadesi değişime uğramıştı. Artık kendinden eskisi kadar emin değildi. Dikkatli bir göz, vaktiyle yapma alışkanlığı olduğu gibi insanların yüzüne dimdik bakmaya cesarete edemediğini, daha ziyade yan ve yarı kapalı bakışlar attığını fark ederdi. Bu belirtiler, kocasının isteklerine mutlak surette itaatkâr ve işlerinden ancak pek yüzeysel haberdar, enerjiden yoksun, hastalıklı bir kadın olan Bayan Toronthal'in gözünden bile kaçmamıştı.

Bazı uğursuz darbeler bankerlik kurumunu tehdit etse de, itiraf etmek gerekir ki, Silas Toronthal halkın sempatisinden faydalanmayı beklememeliydi. Tamam, kentte ve ülkenin geri kalanında çok sayıda müşterisi mevcuttu, ama gerçekte dostu azdı. Konumundan ötürü kendini beğenmişliği, doğuştan gelen kibri, herkese karşı ve her konuda takındığı büyüklük edası onu iş ilişkileri haricinde çekici kılmıyordu. Zaten Ragusa kökenli, yani Dalmaçya doğumlu olduğu için, Triesteliler onu yabancı addediyorlardı. On beş yıl önce gelip servetinin temellerini attığı bu şehre bağlayan hiçbir aile ilişkisine sahip değildi.

İşte o sıralarda Toronthal şirketinin durumu böyleydi. Mamafih, Sarcany'in bu hususta bazı kuşkuları olsa da, henüz ortada zengin bankerin işlerinin ciddi derecede bozulduğu söylentisini teyit edecek bir şey yoktu. İtibarı kesinlikle zedelenmemişti, en azından açıkça. O yüzden Kont Mathias Sandorf, yirmi dört saat önceden bildirmek koşuluyla her zaman emri-

ne amade tutulması gereken, epey büyük bir meblağı ona emanet etmekte duraksamamıştı.

En saygınlar arasında sayılan bu bankerlik müessesesiyle Sarcany gibi bir şahsiyet arasında ne idüğü belirsiz ilişkiler kurulabilmesi insana şaşırtıcı gelebilir. Oysa gerçek buydu ve bahis konusu ilişkiler iki üç sene öncesine kadar dayanıyordu.

Silas Toronthal o dönemde Trablusgarp Eyaletiyle oldukça önemli işler yürütmüştü. Rakamlarla arası çok iyi, eli her işe yatkın bir nevi komisyoncu olan Sarcany, açık konuşmak gerekirse pek şüpheli bir kişilik kabul etmeyen bu operasyonlara dâhil olmayı başarmıştı. İşin içinde, Triesteli bankerin şahsen görünmek istemediği, utanç verici rüşvet ilişkileri, şaibeli komisyonlar, hak edilmeden alınan paylar vardı. Sarcany o şartlarda bu karanlık tertiplerin görevlisi haline gelmiş ve Silas Toronthal hesabına aynı tür başka hizmetler de görmüştü. Böylece, bankacılık şirketine adım atmak için gayet doğal bir fırsat elde etmişti. Daha doğrusu, "el atmak için" demek lazım. Gerçekten de Sarcany, Trablus'tan ayrıldıktan sonra, Triesteli bankere bir çeşit şantaj yapmaktan geri durmadı. Silas Toronthal'in kaderini mutlak surette elinde tutuyor değildi. O tehlikeli operasyonlara dair hiçbir maddi delil yoktu. Ama bankerlerin durumları hassas olur. Tek bir kelime bile kolayca zarar verebilir. Ne ki Sarcany bunu hesaba katacak kadar bilgiliydi.

Silas Toronthal kesenin ağzını açtı. Hatta Sarcany ona, özellikle batakhanelerde, gelecekle ilgilenmeyen maceracıların düşüncesizliğiyle hovardaca saçılıp savrulan bir hayli yüksek meblağlara mal oldu. Sarcany, onun peşinden gittiği Trieste'de, çok geçmeden öyle yüzsüz ve doyumsuz bir hal aldı ki, sonunda usa-

nan banker tüm kredisini kapattı. Sarcany tehditler savurdu. Silas Toronthal pes etmedi. Ve bu konuda haklı çıktı, çünkü şantajcı neticede, doğrudan kanıt bulunmadığı için tümden ya da hemen hemen silahsız olduğunu kabul etmek zorunda kaldı.

İşte bu yüzden Sarcany ve dürüst yoldaşı Zirone bir süredir meteliksiz dolaşıyor, serveti başka yerde aramak üzere şehri tek edecek para bile bulamıyorlardı. Lakin Silas Toronthal'in, kati surette kurtulmak amacıyla onlara son bir yardım yolladığı da biliniyor. O paranın Trieste'den ayrılıp, Zirone'un merkez ve doğu vilayetlerini istismar eden korkunç bir cemiyete mensup olduğu Sicilya'ya dönmelerini sağlaması lazımdı. Banker Trablugarp'taki simsarını bir daha asla görmemeyi, hatta ondan bahsedildiğini bile duymamayı umabilirdi. Başka birçok şeydeki gibi, bunda da yanılıyordu.

Silas Toronthal tarafından küçük bir notla birlikte yollanan iki yüz florin, iki maceracının kaldıkları otele 18 Mayıs akşamı ulaşmıştı.

Altı gün sonra, ayın 24'ünde, bankacılık şirketine giden Sarcany, Silas Toronthal'le konuşmak istediğini belirtiyordu. Öyle çok ısrar etti ki, banker onu kabul etmeye razı oldu.

Bankacı bürosundaydı. Sarcany, içeri girer girmez, kapıyı özenle kapadı.

"Yine mi siz!" diye haykırdı önce Silas Toronthal. "Ne işiniz var burada? Size son defa olmak üzere gönderdiğim para Trieste'yi terk etmenize kâfi gelmeli! Ne söylerseniz söyleyin, elinizden geleni yapın, başka hiçbir şey alamayacaksınız benden! Neden çekip gitmediniz? Haberiniz olsun, gelecekte saplantılarınıza mani olmak için gereken önlemleri alacağım! – Ne istiyorsunuz benden?"

Sarcany kendini hazırlamış olduğu bu borda ateşini gayet soğukkanlı karşıladı. Hatta halinde, bankerin şirketine yaptığı son ziyaretlerde genellikle takındığı küstah ve kışkırtıcı tavırdan eser yoktu.

Kendine gayet hâkim olmanın yanı sıra, çok da ciddiydi. Oturmaya davet edilmeksizin bir sandalye çekip, cevap vermeden evvel, bankacının huysuzluğunun gürültülü söylenmelerle geçmesini bekledi.

"Pekâlâ, konuşacak mısınız artık?" diye devam etti, çalışma odasında biraz gidip geldikten sonra o da oturan, ama kendini tutamayan Silas Toronthal.

"Sakinleşmenizi bekliyorum," diye yanıtladı Sarcany sakince. "Ve gerektiği kadar beklerim."

"Benim sakin olup olmamamın önemi yok! Son kez soruyorum: Ne istiyorsunuz?"

"Size teklif edeceğim bir iş söz konusu, Silas Toronthal," diye cevap verdi Sarcany.

"Sizinle hiçbir iş yapmak veya konuşmak istemiyorum!" diye bağırdı banker. "Aramızda ortak hiçbir şey kalmadı artık. Trieste'yi hemen bugün terk etmenizi ve bir daha asla geri dönmemenizi istiyorum!"

"Trieste'yi terk etmeyi ben de düşünüyorum," diye cevapladı Sarcany, "ama şirketinize borcumu ödemeden gitmeyi arzu etmiyorum!"

"Borcunuzu mu ödeyeceksiniz?... Siz mi?..."

"Hem de faizi ve kârdan bir payla birlikte..."

Silas Toronthal Sarcany'den gelen bu beklenmedik teklif karşısında omuz silkti.

"Size avans verdiğim paralar kazanç ve kayıplar hesabına geçti!" diye devam etti. "Sizi ibra ediyor, hiçbir şey talep etmiyorum. Bu gibi bayağılıklarla uğraşacak değilim!"

"Ya size borçlu kalmak hoşuma gitmiyorsa!"

"Ya ben alacaklı olmaktan hoşlanıyorsam!"

Silas Toronthal ve Sarcany bu konuşmayı müteakip gözlerini birbirlerine diktiler. Sonra Sarcany de omuz silkti:

"Tüm bunlar laf, sadece laftan ibaret!" diye devam etti. "Tekrar ediyorum, size çok ciddi bir iş önermeye geldim."

"Ciddi olduğu kadar şaibelidir de herhalde?"

"Hey! İş hususunda bana ilk müracaatınız olmaz bu..."

"Bütün bunlar lakırdıdan ibaret, sadece lakırdı!" diye cevap verdi bankacı, Sarcany'in küstahça yorumuna misilleme olarak.

"Dinleyin beni, dedi Sarcany, kısa keseceğim."

"İyi edersiniz."

"Ve teklifim size uymazsa, konuyu kapatınız, ben de çekip giderim!"

"Buradan mı, yoksa Trieste'den mi?"

"Hem buradan hem de Trieste'den!"

"Yarın mı?"

"Bu akşam!"

"Söyleyin, bakalım!"

"Söz konusu olan şu," dedi Sarcany. Ama sonra geriye bakarak ekledi: "Kimsenin bizi duymayacağından emin misiniz?"

"Görüşmemizin gizli olmasına çok mu önem veriyorsunuz yani?" diye karşılık verdi banker, alaycı bir edayla.

"Evet, Silas Toronthal, zira bazı yüksek şahsiyetlerin hayatı sizin ve benim ellerimizde olacak!"

"Sizin olabilir! Benim, değil!"

"Karar sizin! Bir komplonun izini sürüyorum. Henüz amacını bilmiyorum. Lakin Lombardiya ovalarının ortasında dönen oyun ve Sadova hadisesinden beri, Avusturyalı olmayan her şey rahatlıkla

Avusturya'ya karşı olabilir. O yüzden, kuşkusuz Macaristan yararına bir hareketin hazırlandığını ve bundan faydalanabileceğimizi düşünmek için bazı nedenlerim var!"

Silas Toronthal alaycı bir tonda yanıt vermekle yetindi:

"Bir komplonun bana hiçbir faydası dokunmaz..."

"Belki de dokunur!"

"Nasıl peki?

"İhbar ederek!"

"Açıklayın da meseleyi anlayalım!"

"Dinleyin öyleyse," diye sürdürdü konuşmasını Sarcany.

Ve bankere, Trieste'nin eski mezarlığında olup bitenleri, posta güvercinini nasıl yakaladığını, şifreli pusulanın – suretini muhafaza etmişti – eline geçiş şeklini, muhatabının evini nasıl tespit ettiğini anlattı. Zirone'la birlikte beş gündür evin içinde olmasa da dışında yaşanan her şeyi gözlediklerini ekledi. Akşamları orada birkaç kişi toplanıyordu. Hep aynı şahıslar geliyor ve içeri girerken büyük bir ihtiyat sergiliyorlardı. Kuzeye doğru giden ya da aynı yönden gelen başka güvercinler de olmuştu. Evin kapısı yaklaşanları dikkatle süzen ve her önüne geleni içeri almayan yaşlı bir uşak tarafından korunuyordu. Hatta adamın dikkatini çekmemek için Sarcany ve arkadaşının belli bir özenle davranmaları gerekmişti. Yine de birkaç gündür onda şüphe uyandırmış olmaktan kaygılanıyorlardı.

Silas Toronthal Sarcany'in anlattıklarını daha dikkatli dinlemeye başlıyordu. Eski komisyoncusu tekinsiz biri olduğundan, bunların ne kadarının gerçek olabileceğini, sonuçta bu işle ilgilenmek için ne gibi bir çıkar sağlamayı umduğunu merak ediyordu.

Anlatı son bulup da, Sarcany sırlarını kullanmanın faydalı olacağı, Devlet karşıtı bir komplonun mevzubahis olduğunu son bir kez belirttiğinde, bankacı şu soruları sormakla yetindi:

"Nerede bu ev?"

"Acquedotto Caddesi, 89 numarada."

"Kime ait?"

"Bir Macar derebeyine."

"Adı ne, bu derebeyinin?"

"Kont Ladislas Zathmar."

"Onu ziyarete gelenler kim peki?"

"Özellikle iki kişi geliyor ve her ikisi de Macar kökenli."

"Biri?"

"Bu şehirden bir öğretmen, adı Étienne Bathory."

"Ya öbürü?"

"Kont Mathias Sandorf!"

Bu ismi duyan Silas Toronthal'in yüzünde, Sarcany'in gözünden kaçmayan, hafif bir şaşkınlık ifadesi belirdi. Az evvel telaffuz ettiği üç isme gelince, Étienne Bathory'i Corsia Stadion'daki evine, Kont Sandorf'uysa Delorme oteline dönerken takip ederek öğrenmesi kolay olmuştu.

"Gördüğünüz gibi, size adlarını vermekte tereddüt etmedim, Silas Toronthal, diye devam etti Sarcany. Size kurnazlık yapmaya çalışmadığımı takdir edersiniz!"

"Tüm bunlar gayet muğlâk şeyler!" diye karşılık verdi, böyle bir işe girmeden önce haliyle daha çok şey bilmek isteyen banker.

"Muğlâk mı?" dedi Sarcany.

"Elbette! Elinizde en ufak bir maddi delil bile yok!"

"Ya bu?"

Pusulanın kopyası hâlihazırda Silas Toronthal'in elindeydi. Bankacı onu merakla inceliyordu. Ama bu

şifreli sözcükler ona hiçbir anlam ifade etmiyor ve hiçbir şey, Sarcany'in atfettiğini söylediği önemi haiz olduklarını kanıtlamıyordu. Bu işin onu ilgilendiren tarafı, her şeyden önce, şirketine yatırmış olduğu fonların hemen geri ödenmesini talep etme ihtimalinin kendisini kaygılandırmadan edemediği müşterisi Kont Sandorf'la alakalı olmasındandı.

"Evet, dedi sonunda, bence mesele hâlâ ve gitgide daha muğlâk!"

"Oysa bana bilakis son derece net görünüyor," diye yanıtladı bankacının tavrına hiç şaşırmayan Sarcany.

"Pusulanın şifresini çözebildiniz mi?"

"Hayır, Silas Toronthal, fakat vakti geldiğinde çözmenin yolunu bulacağım!"

"Nasıl peki?"

"Daha önce başka birçok şey yanı sıra bu tür işlere karışmışlığım da var," diye cevap verdi Sarcany. "Ve elimden bir sürü şifreli mesaj gelip geçti. Yaptığım derin tetkiki müteakip, anahtarının ne bir sayıya, ne de her harfe gerçek manasından başka anlam yükleyen, üzerinde anlaşılmış bir alfabeye dayandığı sonucuna vardım. Evet! Bu pusulada *s* harfi s'yi, *p* harfi *p*'yi ifade ediyor, ama harfler ancak bir ızgara sayesinde oluşturulabilecek bir düzen dâhilinde yerleştirilmiş!"

Sarcany'in yanılmadığı biliniyor. Yazışmada kullanılan bu sistemdi. Keza, mesajın şifresini daha çözülmez kıldığı da biliniyordu.

"Olsun," dedi banker, "bunu yadsıyor değilim, haklı olabilirsiniz, ama ızgara olmadan, pusulayı okumak imkânsız."

"Elbette."

"Peki, o ızgarayı nasıl ele geçireceksiniz?"

"Henüz bilmiyorum," diye cevapladı Sarcany, "ama emin olun, geçireceğim!"

"Sahi mi? Yerinizde olsam, o kadar zahmete girmezdim, Sarcany!"

"Gereken zahmete gireceğim."

"Ne işe yarar? Ben olsam, bu pusulayla Trieste polisine gidip, şüphelerimi söylemekle yetinirdim."

"Söyleyeceğim, Silas Toronthal, ama basit varsayımlara dayanarak değil, diye soğuk bir yanıt verdi

Sarcany. Konuşmadan evvel elimde maddi ve dolayısıyla tartışma götürmez deliller olmasını istiyorum! Komploya hâkim olmaktan bahsediyorum, size paylaşmayı teklif ettiğim bütün faydaları sağlamak için, mutlak hâkimi olmak istiyorum! Hem kim bilir, belki de karşı olmak yerine, komplocuların tarafında yer almak daha kârlıdır!"

Böyle bir konuşma Silas Toronthal'i şaşırtamazdı. Zeki ve ahlaksız Sarcany'in neler yapabileceğini biliyordu. Lakin bu adam Triesteli bankerin karşısında o şekilde konuşmakta tereddüt etmiyorsa, esnek vicdanı her işe uyan Silas Toronthal'e her şeyin teklif edebileceğini bilmesindendi. Zaten, tekrarlamanın zararı yok, Sarcany kendisini uzun zamandır tanımanın yanı sıra, bankacılık şirketinin bir süredir sıkıntıda olduğuna inanmak için sebepleri de vardı. Öte yandan, komplonun yakalanıp teslim edilmiş sırrından yararlanmak işlerini düzeltmesini sağlayamaz mıydı? Sarcany buna bel bağlıyordu.

Silas Toronthal o an Trablusgarp'taki eski simsarına ihtiyatlı davranmaya çalışıyordu. Avusturya hükümetine karşı Sarcany'in faillerini keşfetmiş olduğu bir komplonun filizlendiğini kabul etmekten uzak değildi. Ladislas Zartmar'ın gizli toplantılar yapılan evi, şifreli muhaberat, Kont Sandorf tarafından şirketine emanet edilmiş olan ve her daim emrine amade tutulması gereken muazzam para, tüm bunlar gözüne ziyadesiyle şüpheli görünmeye başlıyordu. Bu durumda Sarcany'in isabetli düşünmüş olması kuvvetle muhtemeldi. Fakat daha çok şey öğrenmek, oyununun esasını anlamak arzusundaki banker henüz teslim olmak istemiyordu. O yüzden, kayıtsız bir edayla cevap vermekle yetindi:

"Hem sonra, pusulanın şifresini çözmeyi başardığınızda – o da başarırsanız – sadece hiçbir önem taşı-

mayan, tamamen kişisel işlerin mevzubahis olduğunu ve sonuçta ne size ne de bana herhangi bir fayda sağlayacağını göreceksiniz."

"Hayır!" diye haykırdı Sarcany, derin inanç yansıtan bir ses tonuyla. "Hayır! Yüksek sınıftan insanlar tarafından tezgâhlanan çok ciddi bir komplonun izini sürüyorum. Ve sizin de bu hususta benden daha çok şüphe etmediğinizi eklemeliyim, Silas Toronthal!"

"Neticede ne istiyorsunuz benden?" diye sordu bankacı, bu kez gayet açık bir şekilde.

Sarcany ayağa kalktı ve biraz daha alçak sesle, fakat bankerin gözlerinin içine bakarak cevap verdi:

"İstediğim şu," dedi sözünün üstüne bastıra bastıra. "Bir bahane bulup, en kısa zamanda Kont Zathmar'ın evine girmek, sonra da güvenini kazanmak istiyorum. Kimsenin beni tanımadığı mekâna bir gireyim, ızgarayı ele geçirmenin ve mesajın şifresini çözüp, çıkarlarımız doğrultusunda en iyi şekilde kullanmanın yolunu bulurum!"

"Çıkarlarımız mı?" diye tekrarladı Silas Toronthal. "Beni niye karıştırıyorsunuz ki, bu işe?"

"Çünkü zahmete değer, büyük bir kazanç elde edeceksiniz!"

"Peki, bunu tek başınıza yapamaz mısınız?"

"Hayır! İşbirliğinize ihtiyacım var!"

"Niyetinizi açıklasanıza artık!"

"Amacıma ulaşmak için zaman, beklemek için de para lazım. Oysa bende hiç yok!"

"Bildiğiniz gibi, bendeki krediniz tükendi!"

"Olsun! Yeni bir tane açarsınız!"

"Ya ben bu işten ne kazacağım?"

"Şunu: Adlarını saydığım üç adamdan ikisinin, Kont Zathmar ve Profesör Bathory'in parası yok,

ama üçüncüsü son derece zengin. Transilvanya'da kayda değer miktarda mülke sahip. Hâlbuki malumunuz olduğu üzere, komplo kurmaktan tutuklanıp mahkûm edilirse, el konulan mallarının büyük kısmı komployu keşfedip ihbar edenlere gidecektir!... Yani size ve bana, Silas Toronthal, aramızda paylaşacağız!"

Sarcany sustu. Banker cevap vermiyordu. Oyuna giriş bedeli olarak kendisinden istenileni düşünüyordu. Aslında bu mahiyette bir işte bizzat tehlikeye atılacak adam değildi, fakat mümessilinin bunu ikisi için birden yapacak kişi olacağını hissediyordu. Bu dalaverede yer almaya karar verdiği takdirde, kendisi gölgede kalırken, onu kaderinin elinde olacağı bir sözleşmeyle bağlamayı bilecekti... Lakin yine de tereddüt ediyordu. Ne gibi bir risk alıyordu ki zaten? Bu menfur işin içinde görünmeyecek, ama kazancına – bankacılık şirketinin durumunu düzeltebilecek, muazzam bir kazanç – ortak olacaktı.

"Ee?..." diye sordu Sarcany.

"Ee'si, hayır!" diye cevap verdi, böyle bir ortağa, daha doğrusu suç ortağına sahip olmaktan çekinen Silas Toronthal.

"Ret mi ediyorsunuz?"

"Evet!... Reddediyorum!... Üstelik tertiplerinizin başarısına da inanmıyorum!"

"Ayağınızı denk alın, Silas Toronthal," diye bağırdı tehditkâr bir edayla, bu kez kendini tutamayan Sarcany.

"Denk mi alayım? Neye karşı acaba?"

"Bazı işler hakkında bildiklerime..."

"Çıkın dışarı, Sarcany!" diye karşılık verdi Silas Toronthal.

"Ben sizi zorlamayı bilirim..."

"Çıkın!"

O sırada büronun kapısına hafifçe vuruldu. Sarcany hemen pencerenin yanına yerleşirken kapı açıldı ve bir teşrifatçı, yüksek sesle:

"Kont Sandorf hazretleri Bay Toronthal tarafından kabul edilmeyi rica ediyorlar," dedi.

Sonra çekildi.

"Kont Sandorf mu?" diye bağırdı Sarcany.

Sarcany'in bu ziyaretten haberdar olmasına çok canı sıkılan banker, kontun bu hiç beklenmedik gelişinin kendisi için ziyadesiyle rahatsız edici sonuçlar doğuracağını seziyordu.

"Vay! Kont Sandorf da ne arıyor burada?"diye sordu Sarcany, oldukça alaycı bir ses tonuyla. "Yoksa Zathmar konağı komplocularıyla ilişkiniz mi var? Aslında onlardan birine müracaat ettim galiba!"

"Çıkacak mısınız artık?"

"Çıkmayacağım, Silas Toronthal! Ve Kont Sandorf'un bankacılık şirketinize neden geldiğini öğreneceğim!"

Sarcany, bu sözlerin ardından, büronun bitişiğindeki bir odaya dalıp, kapısını çekti.

Silas Toronthal onu dışarı attırmak için adam çağırmak üzereyken fikir değiştirdi:

"Hayır," diye mırıldandı, "neticede Sarcany'in burada konuşulanları duyması daha iyi!"

Bankacı teşrifatçının zilini çalıp, Kont Sandorf'u derhal içeri alma emri verdi.

Çalışma odasına giren Mathias Sandorf, karakteri icabı, Silas Toronthal'in içtenlik gösterilerine soğuk bir karşılık verdi. Sonra, teşrifatçının ileri doğru sürdüğü koltuğa oturdu.

"Trieste'de olduğunuzu bilmediğimden, ziyaretinizi beklemiyordum, Kont Hazretleri," dedi bankacı,

"ama Toronthal Şirketi sizi ağırlamaktan her daim onur duyar."

"Ben sadece önemsiz müşterilerinizden biriyim ve bildiğiniz gibi, pek iş yapmıyorum, bayım. Bununla beraber, şu ara elimde bulunan bazı fonları emanete almayı kabul ettiğiniz için her zaman müteşekkirim."

"Kont Hazretleri," diye devam etti Silas Toronthal, "o fonların şirketimizin cari hesabına geçtiğini hatırlatır ve size faiz getirdiğini unutmamanızı rica ederim."

"Biliyorum, beyefendi..." diye yanıtladı Kont Sandorf. "Ama tekrar belirteyim ki, şirketinizde yapmak istediğim şey yatırım ortaklığı değil, basit bir mevduattır."

"Olsun, Kont Hazretleri," diye cevap verdi Silas Toronthal. "Bununla birlikte, şu sıralar para kıymetli ve sizinkinin verimsiz kalması doğru olmaz. Bütün ülkeye yayılacak bir mali krizin tehdidi altındayız. İçeride durum çok zor. İş hayatı felç olmuş halde. Bazı mühim şirketlerin iflası umumi itibarı sarstı ve başkalarından korkuluyor..."

"Ama sizin müesseseniz sağlam, bayım," dedi Mathias Sandorf. "Ve güvenilir bir kaynaktan öğrendiğime göre, o iflasların sonuçlarından pek az etkilenmiş, öyle değil mi?"

"Ya! Çok az," diye yanıtladı Silas Toronthal, gayet sakin bir şekilde. "Adriyatik ticareti bize denizde, Peşte ve Viyana şirketlerinin yoksun kaldığı bir iş akışı sağlıyor. O yüzden krizin etkileri çok hafif oluyor. Yani şikâyet edecek halimiz yok, Kont Hazretleri, yakınmıyoruz."

"Öyleyse bana sizi tebrik etmek düşüyor, bayım," diye cevap verdi Mathias Sandorf. "Mamafih, buhran dolayısıyla içerde bazı karışıklıkların söz konusu olup olmadığını sormadan edemeyeceğim."

Kont Sandorf her ne kadar bu konuyu en ufak bir önem atfetmiyormuş gibi ele alsa da, Silas Toronthal onu biraz daha dikkatli süzdü. Bu sahiden de az önce Sarcany'in bahsetmiş olduğu şeyle bağlantılı olabilirdi.

"Bu hususta hiç bilgim yok," diye yanıtladı banker. "Ve Avusturya hükümetinin bu gibi bir kaygı duyduğunu işitmedim. Peki, sizin gelecekte bazı olayların çıkacağını düşünmeniz için bir sebep var mı, Kont Hazretleri?..."

"Kesinlikle yok, diye karşılık verdi Mathias Sandorf, fakat bankacılık camiası bazen, kamuoyunun ancak daha sonra öğreneceği şeyleri haber alır. Bu soruyu size o yüzden sordum, cevap verip vermemek size kalmış."

"Bu yönde herhangi bir şey duymadım," dedi Silas Toronthal, "hem zaten sizin gibi bir müşteri karşısında, çıkarlarına zarar verebilecek bir ketumiyet sergilemeye hakkım olduğunu sanmıyorum, Kont Hazretleri!"

"Teşekkür ederim, bayım" diye cevap verdi Kont Sandorf. "Ben de sizin gibi hem içerde hem de dışarıda korkulacak hiçbir şey olmadığını düşünüyorum. Zaten pek yakında Trieste'yi terk edip, acil işlerimin beni çağırdığı Transilvanya'ya geri döneceğim."

"Ha! Gidiyor musunuz, Kont Hazretleri?" diye sordu Silas Toronthal heyecanla.

"Evet... En geç on beş gün zarfında."

"Trieste'ye yeniden gelirsiniz herhalde, öyle değil mi?"

"Sanmıyorum, beyefendi," diye yanıtladı Kont Sandorf. "Ama gitmeden evvel, Artenak Şatosunun sürüncemede kalmış bütün muhasebesini düzene koymak istiyorum. Kâhyamdan çiftlik kiraları ve or-

man gelirleri hakkında bir sürü not aldım, ama kontrol etmek için hemen hemen hiç vaktim yok. Tanıdığınız bir muhasebeci var mı? Yahut çalışanlarınızdan birinin bu işi yapması mümkün mü?"

"Ondan kolay ne var, Kont Hazretleri."

"Bu meseleyi hallederseniz minnettar olurum."

"O muhasebeciye ne zaman ihtiyacınız olacak peki?"

"Mümkün olan en kısa zamanda."

"Nereye gelmesi gerekiyor?"

"Dostum Kont Zathmar'ın Acquedotto Caddesi 89 numaradaki evine."

"Anlaşıldı."

"Bu iş on gün kadar sürer. Hesaplarım düzene girince, Artenak Şatosuna gideceğim. Dolayısıyla, sizdeki paramın hazır tutulmasını rica edeceğim."

Silas Toronthal, bu talep karşısında, Kont Sandorf'un gözünden kaçan bir hareket yapmadan edemedi.

"Paranın hangi tarihte zatıâlinize teslimini arzu ediyorsunuz, Kont Hazretleri?"

"Gelecek ayın sekizinde."

"Emrinize amade olacaktır."

Bunun üzerine Kont Sandorf ayağa kalktı ve bankacı onu bekleme salonunun kapısına kadar geçirdi.

Silas Toronthal büroya geri döndüğünde, Sarcany'i orada buldu.

"İki güne kalmadan Kont Zathmar'ın evine muhasebeci sıfatıyla girmem lazım," demekle yetindi Sarcany.

"Gerçekten de öyle gerekiyor!" diye cevap verdi Silas Toronthal.

4
ŞİFRELİ PUSULA

Sarcany iki gün sonra Ladislas Zathmar'ın evine yerleşmişti. Silas Toronthal'in takdimiyle Kont Sandorf tarafından kabul olunmuştu. Böylece, banker ve mümessili arasında, tezgâhladıkları dalavere bakımından sağlam bir suçortaklığı kurulmuştu. Amaç: Komplo şeflerinin hayatına mal olabilecek bir sırrın çözülmesi. Sonuç: Muhbirliklerinin bedeli olarak, bir kısmı

her şeyi yapmaya hazır bir maceracının cebine, diğer bölümüyse taahhütlerini yerine getirememe noktasına varmış bir bankacının kasasına girecek bir servet.

Trieste-Borsa

Tabii ki Silas Toronthal ve Sarcany arasında akdedilen bir antlaşma öngörülen kazancı iki eşit paya ayırıyordu. Ayrıca, arkadaşı Zirone'la Trieste'de doğru düzgün bir yaşam sürerek faaliyetlerini yürütmek için,

Sarcany'in tasarrufunda belli bir paranın bulunması gerekiyordu. Buna karşılık ve teminat olarak, komplonun sırrını içeren pusulanın – bundan şüphesi yoktu – tıpatıp kopyasını bankere vermesi icap etmişti.

Mathias Sandorf'u ihtiyatsızlıkla suçlamak mümkün. Bu koşullarda, işareti her an verilebilecek bir komplo arifesinde gayet ciddi menfaatlerin at koşturduğu eve bir yabancının sokulması ziyadesiyle ihtiyatsız bir davranış olarak görülebilir. Lakin kont lüzumsuz yere bu şekilde davranmamıştı.

Ve her şeyden önce, yaşamını riske soktuğu ya da en azından, başarısızlık durumunda kaçmak zorunda kalırsa sürgün tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğu bu tekinsiz maceraya atılmak üzere olduğu sırada şahsi işlerinin acilen düzene konmasında fayda vardı. Öte yandan, Kont Zathmar'ın evine bir yabancının girişinin şüpheleri dağıtacağı kanaatindeydi. Birkaç gündür Acquedotto Caddesinde kol gezen bazı casuslar görür gibi oluyor – ve aslında Sarcany ve Zirone'dan başkası olmayan bu casuslar konusunda yanılmıyordu. Yoksa Trieste polisi o ve arkadaşlarının faaliyetlerini mi gözlüyordu? Kont Sandorf buna inanabilirdi ve korkması gerekirdi. Komplocuların o zamana kadar herkese sımsıkı kapalı toplantı mahalli şüpheli görünüyorsa, kuşkuları dağıtmak için onu dışa açmaktan, sadece muhasebeyle meşgul olacak bir memuru eve kabul etmekten daha iyi bir yol mevcut muydu? Muhasibin varlığı Ladislas Zathmar ve misafirleri için tehlike arz edebilir miydi? Hayır, katiyen etmezdi. Artık Trieste ve Macar krallığının diğer kentleri arasında şifreli yazışmalar yapılmıyordu. Planlanan harekete dair bütün belgeler imha edilmişti. Komplodan geriye hiçbir yazılı iz kalmamıştı. Alınması gereken her tedbir alınmıştı. Bir tek, Kont Sandorf'un vakti geldiğinde vereceği işaret bekleniyordu. Yani hükümet tetikteyse, eve bir memurun alınması daha ziyade bütün şüpheleri uzaklaştırıcı nitelikteydi.

Evet, söz konusu memur Sarcany, kefili de Silas Toronthal olmasa, bu düşüncenin doğru, tedbirin yerinde olduğuna kuşku yoktu!

İkiyüzlülüğün üstadı Sarcany'in sahip olduğu açık ve dürüst çehre, tüm benliğine yansıyan basit ve namuslu görünüş gibi harici vasıflardan istifade edeceği muhakkaktı. Kont Sandorf ve iki dostunun görünüşe

kanmaları kaçınılmazdı ve öyle oldu. Genç muhasebeci nazik, gayretli, yardımsever ve tasviye etmesi mevzubahis rakamlar bakımından pek becerikli çıktı. Zaten Sarcany de, Macar ırkını Alman ırkına karşı ayaklandırmaya hazır bir komplonun liderleri karşısında bulunduğunu bilmese, hiçbir şeyden şüphelenmezdi. Mathias Sandorf, Étienne Bathory ve Ladislas Zathmar toplantılarında bilim ve sanat meseleleri haricinde bir şeyle ilgilenmiyor gibiydiler. Artık gizli yazışmalar, evin etrafında esrarengiz geliş gidişler olmuyordu. Ama Sarcany işin iç yüzünü biliyordu. Aradığı fırsat er ya da geç ortaya çıkacaktı ve bekliyordu.

Ladislas Zathmar'ın evine girerken Sarcany'in tek bir hedefi vardı: Şifreli yazıları çözmeye yarayan ızgarayı ele geçirmek. Ama Trieste'ye artık hiç şifreli mesaj gelmediğinden, ihtiyat icabı ızgaranın imha edilmiş olup olmadığını merak etti. Bu ihtimal onu kaygılandırdı, zira çevirdiği dolabın esası, posta güvercininin getirdiği ve kopyaladığı pusulayı okumaya dayanıyordu.

O yüzden, Mathias Sandorf'un hesaplarını düzene koyarken etrafa bakınıyor, inceliyor, gözlüyordu. Ladislas Zathmar ve yoldaşlarının toplandıkları büroya girişi yasak değildi. Hatta sık sık orada yalnız başına çalışıyordu. Ve o zaman göz ve parmakları hesap yapmak ya da rakamları sıralamaktan çok başka işlerle meşgul oluyordu. Kâğıtları karıştırıyor, bu işte gayet ustalaşmış Zirone'un bizzat imal etmiş olduğu maymuncuk vasıtasıyla çekmeceleri açıyordu. Mamafih, görünüşe göre üzerinde en ufak bir sempati yaratmadığı Borik tarafından fark edilmemeye çok dikkat ediyordu.

Sarcany'in araştırmaları ilk beş gün boyunca verimsiz kalmıştı. Her sabah başarma umuduyla işe gidiyor, her akşam oteline eli boş dönüyordu. Fesat teşebbüsünde başarısızlığa uğramaktan korkuyordu.

Gerçekten de komplo – şayet bir komplo söz konusuysa ki bundan şüphe etme hakkı yoktu – her an, yani onu meydana çıkarıp ihbar etmesinden önce de patlak verebilirdi.

"Kanıtlarla desteklenmese de bir ihbarın kazancını kaybetmektense," diyordu ona Zirone, "polise haber verip pusulanın suretini teslim etmek daha iyi olur."

"Evet!" diye yanıtladı Sarcany. "Gerekirse öyle yaparım!"

Haliyle, yürüttüğü bütün araştırmalar hakkında Silas Toronthal'e bilgi veriyordu ve bankerin sabırsızlıklarını yatıştırmayı becermek hiç kolay değildi.

Talihin yardıma gelmesi lazımdı. İlk defasında, şifreli pusulayı ellerine düşürerek yardım etmişti; ikincisinde, ne yazdığını anlamasını sağlayarak faydalı olacaktı.

Mayıs ayının son günüydü, saat akşamın dördüne geliyordu. Sarcany, alışkanlığı olduğu üzere, saat beşte Kont Zathmar'ın evini terk edecekti. Kont Sandorf'un verdiği iş sonuna yaklaştığından, arayışında ancak ilk günkü kadar ilerleme kaydetmiş olmanın hüsranını yaşıyordu. Görevini bitirince, ücreti ödenip teşekkür edilerek elbette kendisine yol verilecek ve artık o eve gitmeyi sürdürmesi için hiçbir neden kalmayacaktı.

Ladislas Zathmar ve iki arkadaşı dışarı çıkmışlardı. Evde, o sırada zemin kattaki bir salonda meşgul olan Borik'ten başka kimse yoktu. Tam bir hareket özgürlüğüne kavuşan Sarcany Kont Zathmar'ın odasına girerek – o ana kadar yapamadığı bir şey – ince arama taramaya girişmeye karar verdi.

Kapı kilitliydi. Sarcany onu maymuncuğuyla açmayı başarıp içeri girdi.

Sokağa bakan iki pencere arasında, eski tarzıyla antika meraklılarını hayran bırakacak bir yazıhane

bulunuyordu. İnik kapağı iç düzeninin görülmesine imkân vermiyordu.

Sarcany o mobilyayı yakından görme fırsatını ilk kez yakalıyordu ve onu kaçıracak adam değildi. Muhtelif çekmeceleri karıştırmak için, kapağı zorlamaktan başka seçeneği yoktu. Öyle yaptı ve maymuncuk yardımıyla, kilitte iz bırakmayacak şekilde açtı.

Dördüncü çekmecede, işine yaramaz kâğıtların altında, düzensiz bir biçimde delinmiş bir nevi kart bulunuyordu. Bu kart hemen dikkatini çekti.

"Izgara!" dedi kendi kendine.

Yanılmıyordu.

İlk aklına gelen kartonu almak oldu, fakat iyi düşününce, Kont Zathmar fark ettiği takdirde, ızgaranın yok oluşunun şüphe çekebileceğine kanaat getirdi.

"Pekâlâ!" dedi kendi kendine. "Pusula gibi, ızgaranın da kopyasını çıkartırım ve Toronthal'le birlikte mesajı rahatça okuyabiliriz!"

Izgara her kenarı altı santimetre uzunluğunda basit bir karton karesinden ibaretti ve her biri yaklaşık bir santimlik otuz altı eşit kareye bölünmüştü. Pisagor'un altı rakam üstüne kurulu tablosundakiler gibi altı yatay ve dikey satırdan müteşekkil bu otuz altı karenin yirmi yedisi dolu, dokuzu boştu – yani kart dokuz karede oyularak dokuz yerden delinmişti.

Sarcany için mühim olan: 1° ızgaranın tam ebadı, 2° dokuz boş karenin tertibiydi.

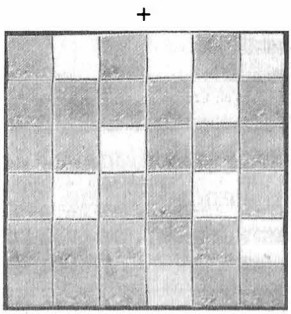
Çevresini kurşun kalemle beyaz bir kâğıda çizerek, ebadını kopyaladı. Bu arada, ızgaranın üst kenarını gösterdiğini düşündüğü, mürekkeple yapılmış, ufak bir artı işaretinin bulunduğu yeri işaretlemeye özen gösterdi.

Boşlukların tertibini, kartın çevresini çizdiği kâğıdın görülmesine imkân tanıyan delikli kareleri işaretleye-

rek tespit etti: İlk satırın 2, 4 ve 6. karesinde üç boşluk mevcuttu, ikinci satırda beşinci, üçüncü satırda üçüncü, dördüncü satırda ikinci ve beşinci, beşinci satırda altıncı, altıncı satırdaysa dördüncü kare delikti.

İşte, Sarcany'in pek yakında Banker Silas Toronthal'in suçortaklığıyla gayet caniyane bir şekilde kullanacağı ızgara, gerçek büyüklüğünde karşısındaydı.*

Yukarıdaki sureti çıkarmak Sarcany'in ancak birkaç dakikasını almıştı.

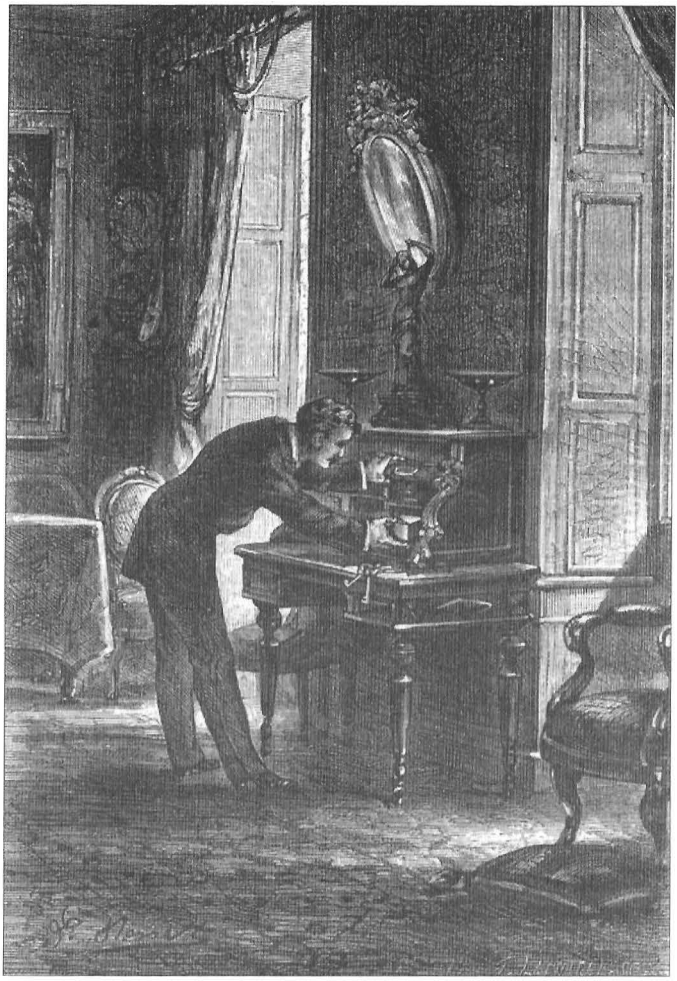

Oyulmuş bir karton parçasıyla kolayca yapabileceği o ızgara sayesinde, Silas Toronthal'in ellerine bırakılmış şu pusula suretinin şifresini çözmeyi başaracağından şüphesi yoktu. Izgarayı çekmecedeki kâğıtların altına geri bırakıp, Ladislas Zathmar'ın odasını, sonra da oteline dönmek için sabırsızlanarak evini terk etti.

On beş dakika sonra, onun müşterek odalarına muzaffer bir edayla girdiğini gören Zirone, kendini tutamayıp, var gücüyle bağırdı:

"Hey! Ne oluyor, arkadaş? Çok dikkat et! Dertlerini saklamakta, sevinçlerini gizlemekten daha ustasın, ama insan kendini kaptırırsa, sırrını ele verir yine de..."

* Bu surette, bütün beyaz kareler delik, ötekiler doluydu.

"Boş konuşmayı bırak, Zirone, diye karşılık verdi Sarcany, haydi iş başına, kaybedecek vakit yok!"

"Yemekten önce mi?..."

"Evet."

Sarcany bunu söyledikten sonra ince bir karton parçası aldı. Elindeki modele göre, tam olarak ızgara ebadında bir dikdörtgen elde edecek şekilde kesti. Üst

kenara küçük artı işaretini çizmeyi unutmadı. Sonra eline bir cetvel alıp, kartonu hepsi eşit büyüklükte otuz altı kareye böldü.

Otuz altı karenin dokuzunu, suretteki yerlerinden işaretleyip, bir çakının ucuyla oydu. Kartonda oluşan deliklerin boşluğundan, ızgaranın tatbik edileceği pusuladaki sözcük, harf ya da herhangi bir işaret görülebilirdi artık.

Sarcany'in karşısındaki Zirone, gözünü dört açmış, onu seyrediyordu. Yazışmada kullanılan şifre sistemini gayet iyi anladığından, bu iş onu ziyadesiyle ilgilendiriyordu.

"Zekice bir iş," diyordu, "son derece zekice. Üstelik bana faydası dokunabilir! O boş karelerin her birinde bir milyon yatıyor olabileceğini düşünüyorum da..."

"Hatta daha çok!" diye cevap verdi Sarcany.

İşi bitince, delikli kartonu cüzdanına yerleştirip, ayağa kalktı.

"Yarın sabah erkenden Toronthal'in evinde olacağım," dedi.

"Kasasını ihmal etme!"

"Pusula ondaysa, ızgara da bende!"

"Ve bu sefer teslim olması lazım!"

"Olacaktır!"

"Artık yemek yiyebilir miyiz, öyleyse?"

"Yiyebiliriz."

"Hadi yiyelim!"

Ve iştahı hep yerinde Zirone zevkine göre sipariş ettiği nefis yemeği onurlandırdı.

Ertesi gün, 1 Haziran sabahı saat sekizde, Sarcany bankacılık şirketinde boy gösteriyor ve Silas Toronthal derhal bürosuna alınması talimatını veriyordu.

"İşte ızgara," demekle yetindi Sarcany, bir gün evvel kesip oyduğu kartonu uzatırken.

Banker onu aldı ve başını ortağına pek güvenmiyormuş gibi sallayarak evirip çevirdi.

"Deneyelim bari" dedi Sarcany.

"Deneyelim."

Silas Toronthal pusulanın, bürosunun çekmecelerinden birinde duran suretini çıkarıp, masanın üstüne bıraktı.

Hatırlanacağı gibi pusula, her biri altı harf içeren, kesinlikle anlaşılmaz on sekiz kelimeden oluşuyordu. Her halükârda, bu kelimelerin her harfinin, ızgaranın her satırını meydana getiren boş ya da dolu altı kareye tekabül etmesi gerektiği aşikârdı. Dolayısıyla, ilk bakışta, pusulanın otuz altı harften mürekkep ilk altı sözcüğünün otuz altı kare vasıtasıyla, art arda elde edildiği söylenebilirdi.

Hakikaten – ki bunu saptamak zor değildi – ızgaradaki boş karelerin düzenlenişi öyle ustaca ayarlanmıştı ki, dört çeyrek tur döndürüldüğü takdirde, boş kareler hiçbir yerde üst üste binmeden, sırayla dolu karelerin yerine geçiyordu.

Böyle olması gerektiği hemen belli olur. Mesela, ızgaranın beyaz bir kâğıda ilk tatbik edilişinde, her boş haneye 1'den 9'a kadarki rakamlar, çeyrek tur çevirdikten sonra 10'dan 18'e, ikinci çeyrek turun ardından 19'dan 27'ye ve üçüncü çeyrek turu müteakip 28'den 36'ya kadarkiler yazıldığında, sonuç itibarıyla kâğıtta ızgaranın bölümlerini teşkil eden otuz altı kareyi işgal eden 1'den 36'ya kadarki sayılar bulunacaktır.

Sarcany'in tabiatıyla, ızgarayı birbiri ardına dört kere çevirmek suretiyle, evvela pusuladaki ilk altı sözcükle uğraşması gerekiyordu. Sonra aynı işlemi diğer altı kelimede ve üçüncü kez son altı sözcükte – yani toplam olarak, şifreli metnin oluştuğu on sekiz kelimede – tekrarlamayı düşünüyordu.

Silas Toronthal Sarcany'in kendisine yansıttığı bu uslamlamaların doğruluğunu pek takdir etti.

Pratik teoriyi teyit edecek miydi acaba? Deneyin püf noktası buydu.

Pusuladaki, okuyucunun gözleri önüne bir daha sermenin uygun olacağı on sekiz kelime şunlardı:

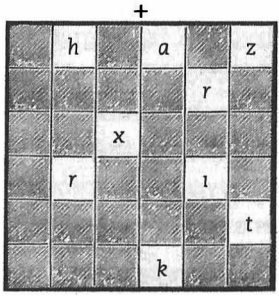
ihaatz	*rlsael*	*ziekal*
eiakrc	*ezlükt*	*theyic*
ndxani	*tkisre*	*rszeeş*
nrçira	*itresr*	*ririne*
illiket	*ahaşci*	*ervhni*
aahkey	*eannim*	*terğıd*

Evvela ilk altı sözcüğün şifresinin çözülmesi mevzubahisti. Bunu başarmak için, Sarcany onları beyaz bir kâğıda, satır ve harflerin aralarını açmaya özen göstererek, her harf ızgaranın karelerinden birine denk gelecek şekilde yazdı.

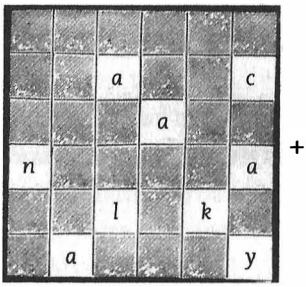
Şöyle bir dizilim meydana çıktı:

i	*h*	*a*	*a*	*t*	*z*
e	*i*	*a*	*k*	*r*	*c*
n	*d*	*x*	*a*	*n*	*i*
n	*r*	*ç*	*i*	*ı*	*a*
i	*l*	*l*	*i*	*k*	*t*
a	*a*	*h*	*k*	*e*	*y*

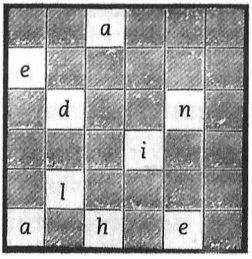
Sonra ızgarayı bu küme üzerine, artı işaretiyle belirtilen kenar yukarı gelecek şekilde tatbik etti. Ve o zaman, diğer yirmi yedisi kartonun dolu kısmı altında kalırken, dokuz boş hanede şu dokuz harf belirdi:

Bunun üzerine Sarcany ızgarayı soldan sağa doğru, artık üst kenar sağ yana gelecek biçimde, çeyrek tur döndürdü. İkinci işlemde boşluklarda görünen harfler şunlar oldu:

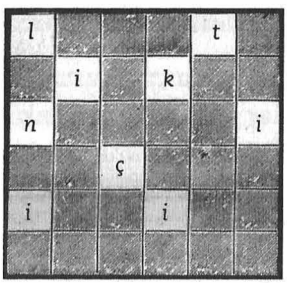
Üçüncüde ortaya çıkan, Sarcany'in ihtimamla not ettiği harflerse şunlardı:

Yavaş yavaş meydana çıkan kelimelerin hiçbir anlam ifade etmemesi Silas Toronthal ve Sarcany'i

fena halde şaşırtıyordu. Izgaranın tedricen çevrilmesiyle elde edilmiş sözcükleri kolayca okuyacaklarını sanırken, şifreli pusuladakilerden daha fazla anlam ifade etmiyorlardı. Yoksa pusulanın şifresi çözülemeyecek miydi?

Dördüncü işlem şu sonucu verdi:

Aynı boş netice, aynı karanlık.

Sonuçta dört işlemle elde edilen dört sözcük şunlardı:

hazrxrıtk
acanalkay
aednilahe
ltikniçii

Ve hiçbir anlam taşımıyorlardı.

Sarcany böyle bir hayal kırıklığının kendisinde yarattığı öfkeyi saklayamıyordu. Bankerse kafasını sallayarak:

"Komploculann muhaberede kullandıkları ızgara bu değildir belki de!" demekle yetiniyordu, alaycı bir edayla.

Bu düşünce Sarcany'i yerinden hoplattı.

"Devam edelim!" diye haykırdı.

"Edelim!" diye cevap verdi Silas Toronthal.

Sinirden titreyen Sarcany kendine hâkim olarak, pusulanın ikinci sütununu oluşturan altı kelime üzerinde aynı deneyi tekrarladı. Izgarayı, çeyrek tur çevire çevire, sözcüklere dört kez tatbik etti. Ne var ki, manadan tamamen yoksun şu harf kümesinden başka bir şey elde edemedi:

lalkitsin
atsiracam
sekreheni
rezüteraş

Sarcany bu sefer bir gemici gibi küfrederek, ızgarayı masanın üstüne attı.

Silas Toronthal, aksine, tam bir soğukkanlılık sergiliyordu. Düşünceli bir halde, deneyin başından beri elde edilmiş sözcükleri inceliyordu.

"Izgaralara da, onları kullananlara da lanet olsun!" diye bağırdı Sarcany, ayağa kalkarak.

"Otursanız!" dedi Silas Toronthal.

"Oturayım mı?..."

"Ve işe devam etseniz, nasıl olur?"

Sarcany ona baktı. Sonra geri oturdu, ızgarayı tekrar aldı ve artık ne yaptığının bilincinde olmaksızın, otomatik hareketlerle, pusulanın son altı kelimesine tatbik etti.

Izgarayla yapılan son dört işlemden şu sözcükler çıktı:

ikliziniğ
ecerevned
etseirtrı
zahyeşreh

Bu son kelimeler de ötekilerden fazla bir anlam taşımıyordu.

Çileden çıkan Sarcany ızgaranın sırayla ortaya çıkardığı tuhaf sözcüklerin yazılı olduğu beyaz kâğıdı eline almış yırtmak üzereyken, Silas Toronthal onu durdurdu.

"Sakin olun," dedi.

"Hey!" diye haykırdı Sarcany. "Bu çözülmesi imkânsız bulmacayla ne yapacağız ki?"

"Hepsini yan yana yazın!" diye yanıtladı sadece bankacı.

"Niçin?"

"Görmek için!"

Sarcany itaat etti ve şu harf dizisini elde etti:

hazrxrıtkacanalkayaednilaheltikniçilalkitsinatsiracamsekrehenirezüteraşiklizinigecerevnedetseirtrızahyeşreh.

Harflerin yazılımı yeni bitiyordu ki, Silas Toronthal kâğıdı Sarcany'in ellerinden kapıp okudu ve bir çığlık attı. Hâlihazırda sükûnetini kaybeden oydu. Sarcany bankerin birdenbire delirip delirmediğini merak etti.

"Okusanıza şunu!" diye bağırdı Silas Toronthal, kâğıdı Sarcany'e uzatarak "Okuyun, hadi!"

"Okuyayım mı?..."

"Hey! Görmüyor musunuz? Kont Sandorf'un yazıştığı kişiler, bu kelimeleri ızgara vasıtasıyla tertip etmeden evvel, oluşturdukları cümleleri tersten yazmış olmalılar!"

Kâğıdı alan Sarcany harfleri sondan başa doğru okudu:

"Her şey hazır. Trieste'den vereceğiniz ilk işaret üzerine, herkes Macaristan istiklali için kitle halinde ayaklanacaktır. Xrzah."

"Ya şu son beş harf?" diye haykırdı.

"Kararlaştırılmış bir imza!" diye cevap verdi Silas Toronthal.

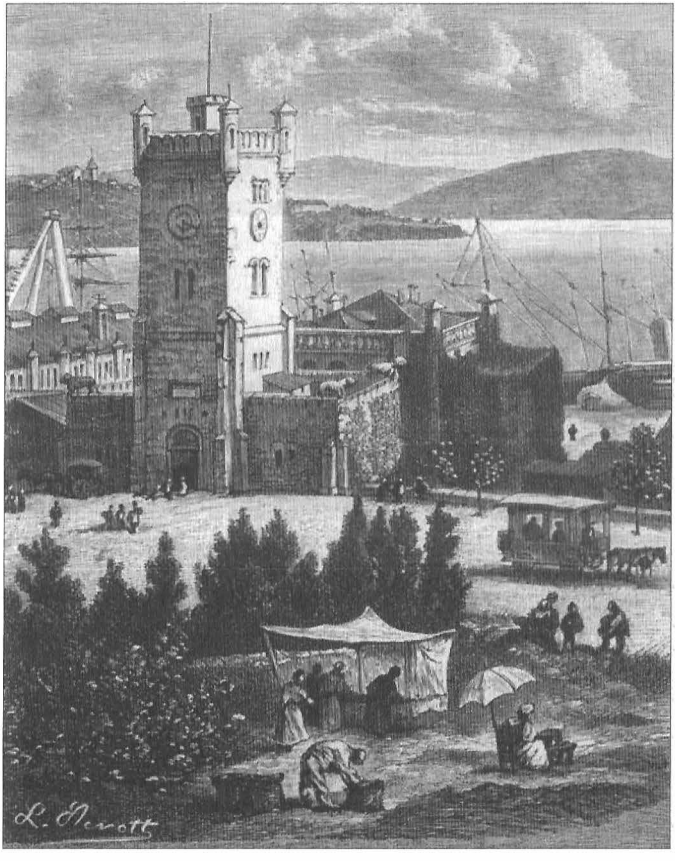
"Nihayet yakaladık onları!..."

"Ama polis yakalamadı daha!"

"Orası beni ilgilendirir!"

"Gizli mi hareket edeceksiniz yani?"

"O benim meselem," diye yanıtladı Sarcany. "Avusturya Krallığına karşı tezgâhlanan komplonun en baştan durdurulmasını sağlayan iki vatanseverin isimlerini bir tek Trieste Valisi bilecek!"

Trieste-Lloyd.

Sefil yaratık, konuşurken kullandığı ses tonu ve hareketleriyle, kendisine o lafları ettiren istihza hissiyatını açığa vuruyordu.

"Ben hiçbir şeyle uğraşmayacak mıyım yani?" diye sordu bankacı soğuk bir tavırla.

"Hayır," diye cevap verdi Sarcany, "bu işten hissenize düşen kazancı almaktan başka hiçbir şey yapmayacaksınız!"

"Ne zaman?"

"Bize her biri bir milyon kazandıracak üç kelle uçtuktan sonra."

Silas Toronthal ve Sarcany ayrıldılar. İsyan patlak vermeden komploculeri ihbar ederek talihin kendilerine bahşettiği sırdan faydalanmak istiyorlarsa ellerini çabuk tutmaları lazımdı.

Sarcany, her zamanki gibi, Ladislas Zathmar'ın evine ve artık sonu görünen muhasebe işlerine geri dönmüştü. Kont Sandorf, gösterdiği çabadan ötürü ona teşekkür ederek, bir hafta kadar sonra kendisine ihtiyacı kalmayacağını söyledi.

Bu tabii, Sarcany'in kafasında, Trieste'den beklenen işaretin Macaristan'ın belli başlı kentlerine o sıralarda yollanacağı manasına geliyordu.

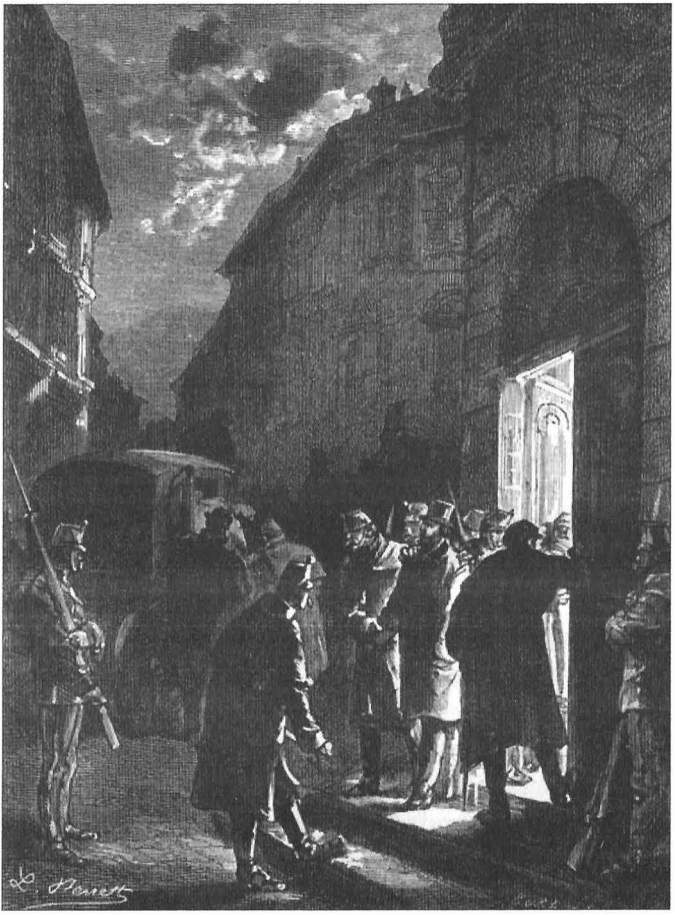
Asla şüphe uyandırmadan, ama büyük bir dikkatle, Kont Zathmar'ın evinde olup biten her şeyi gözlemeye devam etti. Hatta o kadar akıllı davrandı, liberal fikirlere öyle teşne göründü, Alman ırkına hissettiğini söylediği karşı konulmaz tiksintiyi öyle az sakladı, velhasıl kayıtsız bir edayla rolünü o denli iyi oynadı ki, Kont Sandorf bilahare Macaristan özgür bir ülke olduğunda onu saflarına katmayı düşünüyordu. Yalnız Borik o genç adamın kendisinde yarattığı ilk intibadan vazgeçmedi.

Yani Sarcany hedefine ulaşıyordu.

Kont Sandorf, iki arkadaşıyla mutabık kalarak, ayaklanma işaretini 8 Haziranda yollamaya karar vermiş ve o gün gelmişti.

Lakin bu esnada ihbar da gerçekleşmişti.

O akşam saat sekize doğru, Trieste polisi Ladislas Zathmar'ın evini aniden istila etti. Herhangi bir direniş mümkün değildi. Kont Sandorf, Kont Zathmar, Profesör Bathory, hiç itiraz etmeyen Sarcany'in kendisi ve Borik, kimse fark etmeden tutuklandılar.

5
MAHKEMEDEN ÖNCE, YARGILAMA SIRASINDA VE SONRA

1815 antlaşmalarının Avusturya-Macaristan Krallığına dâhil ettiği İstirya, kıstağı gayet geniş bir kaide teşkil eden üçgen bir yarımadadır. Trieste Körfezinden, epey çok sayıda limanla oyulmuş Quarnaro Körfezine kadar uzanır. Diğerleri yanı sıra, neredeyse güney ucunda, hükümetin o sıralar birinci sınıf bir tersane yapmakla uğraştığı Pola Limanı yer alır.

İstirya vilayeti, bilhassa batı kıyıları itibarıyla, hem âdet hem de lisan bakımından hâlâ gayet İtalyan, hatta Venedikli kalmıştır. Her ne kadar Slav ve İtalyan unsurlar birbirlerini yemeye devam etseler de, Alman nüfuzunun iki taraf arasında tutunmakta biraz güçlük çektiği muhakkaktır.

Sahil ya da iç kısımlardaki birçok önemli şehir kuzey Adriyatik'in sularıyla yıkanan bu yöreye hayat vermektedir. Ahalisinin neredeyse tamamı Rizana ve Corna-Lunga nehirlerinin ağzındaki kocaman tuzlalarda çalışan Koper ve Pirano; İstirya Diyet Meclisi ve Piskoposluk Sarayının bulunduğu Parenzo; zeytinliklerinin ürünleri sayesinde zengin olmuş Rovinj; turistlerin Romalılardan kalma muhteşem anıtları ziyarete gittikleri, tüm Adriyatik'in en önemli savaş limanı olmaya aday Pola bunlardan bazılarıdır.

Lakin bu şehirlerden hiçbiri İstirya'nın başkenti diye anılma hakkına sahip değildir. O unvanı taşıyan, üçgenin neredeyse merkezinde yer alan Pazin'dir ve tutsaklar, kendileri bunu bilmeseler de, gizlice tutuklanmalarının ardından oraya götürüleceklerdi.

Ladislas Zathmar'ın evinin kapısında bir at arabası bekliyordu. Dördü beraber bindiler ve yanlarına, İs-

tirya kırsalında yolcuların güvenliğini gayet terbiyeli bir şekilde sağlayan iki Avusturyalı jandarma yerleşti. Böylece seyahat esnasında, tehlike arz edebilecek ya da hâkim karşısına çıkmadan önce ortak bir ifadede mutabık kalmalarını kolaylaştırabilecek tek laf etmeleri yasaklanmış oluyordu.

Teğmen komutasındaki on iki jandarma süvarisinden müteşekkil bir muhafız takımı, on dakika sonra şehri terk eden posta arabasının önüne, arkasına ve kapılarına sıralandı. Borik'e gelince, o doğruca Trieste Hapishanesi'ne gönderilerek ortadan yok edilmişti.

Tutsaklar nereye götürülüyorlardı? Trieste şatosuyla yetinmeyen Avusturya hükümeti onları hangi kaleye kapatacaktı? Kont Sandorf ve dostlarının bilmek için yanıp tutuştukları şey buydu, fakat öğrenmeyi nafile denediler.

Gece karanlıktı. Posta arabasının fenerleri yolu muhafız süvarilerin ilk sırasına kadar zor aydınlatıyordu. Hızla ilerleniyordu. Mathias Sandorf, Étienne Bathory, Ladislas Zathmar köşelerinde sessiz ve hareketsiz duruyorlardı. Sarcany ne tutuklanışına itiraz etmek ne de niye yapıldığını sormak için suskunluğu bozuyordu.

Araba, Trieste'den çıktıktan sonra, çapraz olarak kıyıya doğru giden bir yola saptı. O zaman Kont Sandorf, at nallarının çıkarttığı gürültü ve kılıçların şakırtısı arasında, sahildeki kayalıklarda kırılan dalgaların uzak uğultusunu işitebildi. Bir ara gecenin içinde birkaç ışık parlayıp çabucak söndü. Posta arabası mola vermeden geçtiği küçük Muggia kasabasını geride bırakmıştı. Sonra Kont Sandorf yolun kendilerini kırsala götürdüğünü fark eder gibi oldu.

Akşam on birde, araba at değiştirmek için durdu. Etrafta sadece bir çiftlik vardı ve atlar koşulmaya ha-

zır vaziyette bekliyordu. Burası bir posta menzili değildi. Koper'dekine gitmekten kaçınmak istenilmişti.

Muhafız takımı yeniden yola koyuldu. Araba, asmaların dut ağaçlarının dallarına çelenk gibi sarılmış olduğu bağlar arasından geçen bir yolu takip ediyor, arazinin düzlüğü süratli gitmelerine izin veriyordu. Güneydoğudan esen bir hayli şiddetli siroko rüzgârının sürüklediği koca koca bulutlar gökyüzünü kapladığından, karanlık daha da koyulaşıyordu. Biraz hava gelsin diye – İstirya'da haziran geceleri sıcak olur – arada bir kapıların pencereleri açılsa da, çok yakın mesafede bile hiçbir şey ayırt edilemiyordu. Kont Sandorf, Ladislas Zathmar ve Étienne Bathory, rüzgârın yönü, yola çıkışlarından beri geçen süre gibi en ufak hadiselere dahi dikkat etmelerine rağmen, posta arabasının gittiği istikameti kestiremiyorlardı. Kuşkusuz, bu vakanın soruşturmasının mutlak bir gizlilik içinde ve kimsenin bilmediği bir yerde yürütülmesi isteniyordu.

Sabaha karşı saat iki civarında, atlar ikinci bir kez değiştirildi. İlk seferinde olduğu gibi, mola beş dakikadan fazla sürmedi.

Kont Sandorf karanlıkta, bir yolun sonunda toplanmış birkaç ev fark eder gibi oldu; bir kenar mahallenin sınırını teşkil ediyor olmalıydılar.

Burası, Muggia'nın yirmi mil kadar güneyindeki Buje'dü, bir kaza merkezi.

Atlar arabaya koşulur koşulmaz, jandarma teğmeni sürücüye alçak sesle bir şey söylemekle yetindi ve posta arabası yeniden dörtnala yola koyuldu.

Saat üç buçuğa doğru günün ağarması lazımdı. Bir saat sonra tutsaklar, doğan güneşin konumundan, o ana kadar izlenen yönü, hiç olmazsa kuzey mi güney mi olduğunu tayin edebilirlerdi. Lakin o sırada jan-

darmalar kapıların siperliklerini indirdiler ve arabanın içi kesif bir karanlığa gömüldü.

Ne Kont Sandorf ne de iki arkadaşı en ufak bir yorumda bulundular. Sözlerine cevap almayacakları muhakkaktı. Kadere boyun eğmek ve beklemek daha iyiydi.

Bir ya da iki saat sonra – geçen zamanı kestirmek zordu – posta arabası Visinada kasabasında son bir kez daha durup, hızla at değiştirdi.

O andan itibaren gözlemlenebilen tek şey yolun çok sarplaşması oldu. Arabacının haykırışları, kırbaç şaklamaları, o dağlık bölgenin sert ve taşlı zeminini nallarıyla döven atları mütemadiyen zorluyordu. Üzerinde grimsi ormanların kat kat yükseldiği birkaç tepe ufkun sınırlarını daraltmıştı. Tutuklular iki üç kere kaval sesi duydular. Genç çobanlar, kara keçi sürülerine göz kulak olurken, tuhaf ezgilerini çalıyorlardı. Fakat katedilen diyara dair tek ve çok yetersiz bir emare mevcuttu ve hiçbir şey görmeden karar vermek gerekiyordu.

At arabası bambaşka bir seyir tutturduğunda saat sabahın dokuzu olmalıydı. Yanılmak imkânsızdı, yolun en yüksek noktasına eriştikten sonra süratle aşağı inmeye koyulmuştu. Hızı çok yüksekti ve bu inişte devrilmemek için, tehlikeli olmasına rağmen, birçok kez tekerlekleri sabitlemek gerekti.

Gerçekten de yol, Majeur Tepesinin hükmettiği gayet engebeli bir mıntıkaya çıktıktan sonra, Pazin'e yaklaşırken, dik bir meyille alçalmaktadır. Şehir hâlâ deniz seviyesinden çok yüksek bir rakımda bulunmasına rağmen, civardaki tepeler göz önüne alındığında, bir vadinin dibine gömülmüş gibi görünür. Hoş bir şekilde kat kat sıralanmış evler grubuna yukarıdan bakan çan kulesi, kente ulaşmadan çok önce fark edilebilir.

Pazin yaklaşık yirmi beş bin nüfuslu bir kaza merkezidir. Üçgen yarımadanın hemen hemen ortasında yer alan bu şehre, özellikle oldukça önemli bir ticaretin döndüğü panayırlar sırasında Morlaklar, muhtelif kabilelerden Slavlar ve Çingeneler akın ederler.

İstirya'nın başkenti eski site feodal karakterini muhafaza etmiştir. Bu bilhassa, Avusturya hükümetinin idari makamlarının yerleşmiş bulunduğu son derece modern birkaç askeri tesise hükmeden kalesinden belli olur.

İşte posta arabası, on beş saatlik yolculuğu müteakip, 9 Haziran sabahı saat ona doğru, o kalenin avlusunda durdu. Kont Sandorf, iki yoldaşı ve Sarcany arabadan indirildiler. Birkaç saniye sonra, elli kadar basamak tırmanarak, kemerli hücrelere ayrı ayrı hapsedilmişlerdi.

Tam bir tecrit söz konusuydu.

Aralarında hiçbir iletişim olmasa da, düşünce alışverişinde bulunamasalar da, Mathias Sandorf, Ladislas Zathmar ve Étienne Bathory'in üçünün birden aklına takılan tek bir şey vardı: Komplo sırrı nasıl keşfedilmişti? Polis komplonun izini tesadüfen mi yakalamıştı? Hâlbuki dışarı hiçbir şey sızmış olamazdı. Trieste'yle Macaristan ve Transilvanya'nın başlıca şehirleri arasındaki muhabere tamamıyla kesilmişti. Yoksa bir ihanet mi mevzubahisti? Peki, hain kim olabilirdi? Kimseye hiçbir itirafta bulunulmamıştı. Casusların eline geçen herhangi bir kâğıt olamazdı. Tüm evraklar imha edilmişti. Acquedotto'daki ev en gizli köşelerine kadar aransa bile, şüpheli bir not bulunamazdı! Ve zaten öyle olmuştu. Polis memurları hiçbir şey ele geçirememişlerdi – Kont Zathmar'ın kullanma ihtiyacının yine baş göstermesi ihtimaline karşı yok etmediği ızgara hariç. Ne yazık ki ızgara, şifreli yazışmalar dışında kullanılmasının açıklanması imkânsız bir suç kanıtı haline gelecekti.

Aslında –ki tutuklular bunu henüz bilmiyorlardı– her şey Sarcany'in, suçortağı Silas Toronthal'le birlikte, metnin açık anlamını çözdükten sonra, Trieste Valisi'ne verdiği pusula suretine dayanıyordu. Ama bu maalesef devlet güvenliğine karşı komplo suçlaması için yeterliydi. Dolayısıyla, Kont Sandorf ve arkadaşlarının özel bir yargılamaya tabi olmaları için daha fazlası gerekmiyordu; askeri usullerde iş gören bir askeri mahkeme huzuruna çıkacaklardı.

Mamafih ortada bir hain vardı ve uzakta değildi. O hainin, tek kelime etmeksizin tutuklanmayı sineye çekerek, bilahare affedilme kaydıyla yargılanıp mahkûm edilmeyi göze alarak, tüm şüpheleri kendinden uzaklaştırması lazımdı. Sarcany'in numarası buradaydı ve rolünü her zamanki soğukkanlılığıyla oynamalıydı.

Dahası o düzenbaza kanan –yerinde olsa kim kanmazdı?– Kont Sandorf onu davanın dışında tutmak için her şeyi yapmaya karar vermişti. Sarcany'in asla komploya katılmadığını, Ladislas Zathmar'ın evine yakında girmiş ve sırf kendisinin komployla alakasız şahsi işleriyle görevli, basit bir muhasebeciden ibaret olduğunu ispatlamanın zor olmayacağı kanaatindeydi. İcabında, genç muhasebecisini aklaması için Banker Silas Toronthal'in tanıklığına müracaat edecekti. O yüzden, bir iddianame hazırlamayı başardıkları takdirde – ki bu hâlâ mümkün görünmüyordu – Sarcany'in hem elebaşılık hem de suçortaklığı suçlamalarından beraat edeceğine kuşkusu yoktu.

Sonuçta Avusturya hükümeti, Trieste komplocuları haricinde, planlarına dair hiçbir şey bilmeyecekti. Macaristan ve Transilvanya'daki taraftarları tamamen meçhuldü. Ellerinde suçortaklarına ait herhangi bir ipucu yoktu. Mathias Sandorf, Étienne Bathory ve Ladislas Zathmar'ın bu hususta hiç kaygılanmaları gerekmiyordu. Kendilerine gelince, komploya dair maddi bir kanıt ortaya çıkmadıkça, her şeyi inkâr etmeye karar vermişlerdi. Çıktığı takdirde, hayatlarını feda etmeyi bileceklerdi. Nasıl olsa bir gün başkaları yarım kalan hareketi devam ettirirlerdi. Bağımsızlık davası bilahare yeni önderler bulurdu. Gerekli görürlerse, niyetlerini itiraf edeceklerdi. Yürüdükleri, er ya da geç erişilecek hedefi göstereceklerdi. Kendilerini savunma zahmetine bile girmeyecekler ve kaybettikleri partinin bedelini şerefli bir şekilde ödeyeceklerdi.

Kont Sandorf ve iki arkadaşının bu vakada polisin çok sınırlı kaldığını düşünmeleri sebepsiz değildi. Polis memurları Buda, Peşte, Kaloşvar ve hareketin Trieste'den gelecek işaretle patlak vereceği diğer bü-

tün kentlerde komplonun izini nafile aramışlardı. Devletin Trieste'deki üç liderin tutuklanışında bu derece gizli davranma nedeni buydu. Onları Pazin Kalesi'ne hapsetmesinin, dava sonuca bağlanmadan dışarı hiç haber sızmamasını istemesinin sebebi, İstirya başkentine yollanan, ama nerden geldiği bilinmeyen şifreli pusulayı yazanların kim olduklarının öğrenilmesini sağlayacak bazı şartların hâsıl olma umuduydu

Bu umut boşa çıktı. Beklenen işaret verilmemişti, öyle olmaması lazımdı. Ayaklanma, en azından geçici bir süreliğine sekteye uğramıştı. Bu durumda hükümet Kont Sandorf ve suçortaklarını devlete ihanet suçundan yargılatmakla yetinmek zorunda kaldı.

Bununla beraber, soruşturmalar birkaç gün almıştı. Dava ancak 20 Hazirana doğru, sanıkların sorgusuyla başladı. Birbirleriyle karşılaşmalarına bile izin verilmedi, sadece hâkimler huzurunda görüşeceklerdi.

Hükümet Trieste komplosunun elebaşlarını yargılama görevini divanı harbe havale etmişti. Bu gibi olağanüstü mahkemelerin yürüttükleri tahkikatın ne kadar üstünkörü olduğu, duruşmalarının ne denli hızlı görüldüğü ve hükümlerin çabucak infaz edildiği malumdur.

Bu sefer de öyle oldu.

25 Haziranda devanı harp Pazin Kalesinin alt salonlarından birinde toplandı ve aynı gün sanıklar askeri mahkemenin karşısına çıktılar.

Duruşmalar ne uzun ne de olaylı olacak, herhangi bir hadise vuku bulmayacaktı.

Divanı harp sabah saat dokuzda celseyi açtı. Hem Kont Sandorf, Kont Zathmar ve Profesör Étienne Barthory hem de Sarcany, hapsedilmelerinden bu yana

ilk kez birbirlerini gördüler. Mathias Sandorf ve iki dostunun sanık sırasındaki tokalaşmaları, onları birleştiren duygulara yönelik yeni bir tanıklık, yeni bir uyum gibi oldu. Ladislas Zathmar ve Étienne Bathory bir el hareketiyle, her ikisinin de mahkeme huzurunda konuşma işini Kont Sandorf'a bıraktıklarını belli ettiler. Ne o ne de diğerleri bir savunma vekilinin hizmetini kabul etmişti. Kont Sandorf o ana kadar iyi iş çıkarmıştı. Hâkimlerine söylemeyi uygun bulacağı şeyler de iyi olurdu.

Celse halka açık görülecekti, yani mahkeme salonunun kapıları açıktı. Lakin pek kimse yoktu, zira dava dışarı hiç sızmamıştı. En fazla, kale personeline mensup yirmi kadar izleyici mevcuttu.

İlkin sanıkların kimlik tespiti yapıldı. Hemen ardından Kont Sandorf heyet başkanına kendisi ve arkadaşlarının yargılanmak üzere nereye getirildiklerini sordu, ama herhangi bir cevap alamadı.

Sarcany de kimlik tespiti sırasında davasını yoldaşlarınınkinden ayıracak bir şey söylemedi.

Bunun üzerine sanıklara pusulanın alçakça polise teslim edilmiş sureti ibraz edildi.

Raportör, sureti kendilerine gösterilen pusulanın aslını almış olup olmadıklarını sorduğunda, bunu ispatlama görevinin iddia makamına düştüğü cevabını verdiler.

Bu yanıt üzerine, Ladislas Zathmar'ın odasında bulunan ızgara gösterildi.

Kont Sandorf ve iki arkadaşı o ızgaranın kendilerine ait olduğunu inkâr edemedi. Bunu denemediler bile. Doğrusu, bu maddi delil karşısında söyleyecek bir şey yoktu. Izgara, üzerine tatbiki suretiyle okunmasını mümkün kıldığına göre, şifreli pusulanın sanıklara geldiği tartışma kabul etmezdi.

Sanıklar komplo sırrının nasıl keşfedildiğini ve suçlamanın ne üzerine temellendiğini o zaman öğrendiler.

O andan itibaren her iki tarafın da soru ve yanıtları gayet net bir hal aldı.

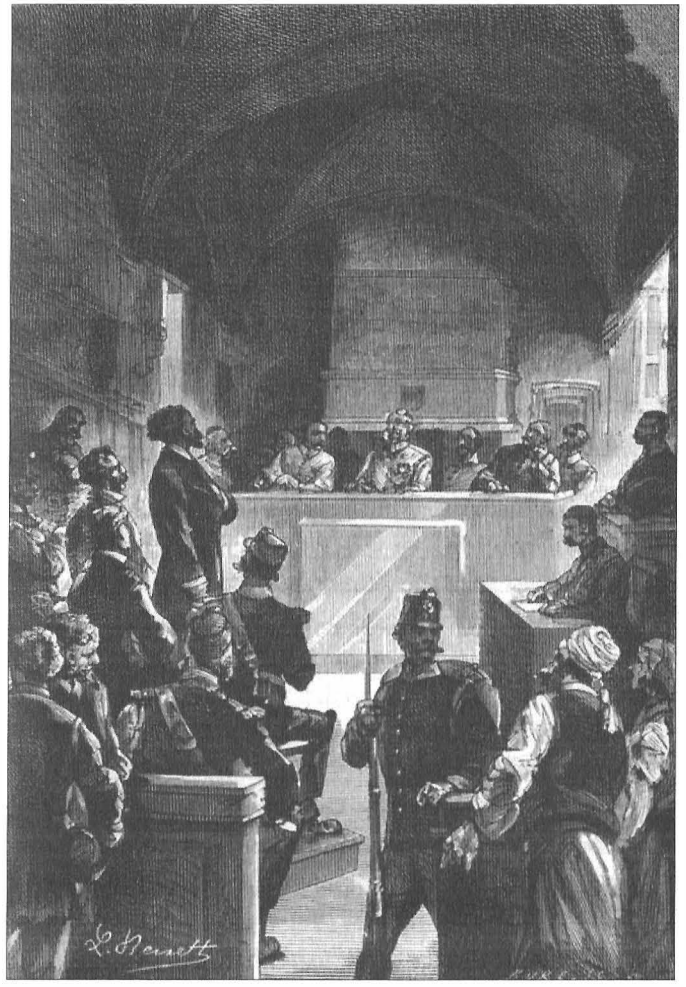
Kont Sandorf artık inkâr edemezdi. İki arkadaşı adına da konuştu. Macaristan ve Avusturya'nın ayrılmasına ve eski Macar Krallığının özerk bir şekilde yeniden teşkiline yönelik bir harekete hazırlanmışlardı. Tutuklanmış olmasalar, ayaklanma her an patlak verebilir ve Macaristan bağımsızlığına yeniden kavuşabilirdi. Suç ortaklarına tali bir rol biçmek isteyen Mathias Sandorf kendini komplonun reisi olarak tanıttı. Fakat arkadaşları kontun sözlerine itiraz ederek, onunla suç ortağı olmak ve aynı kaderi paylaşmaktan şeref duyacaklarını belirttiler.

Duruşma fazla uzayamazdı. Nitekim heyet başkanı sanıkları dışarıdaki ilişkileri hakkında sorguladığı anda, cevap vermeyi reddettiler. Tek bir isim zikredilmedi, öyle gerekiyordu.

"Üçümüzün kellesi elinizde ve bu size yetmek zorunda," diye yanıtladı sadece Kont Sandorf.

Yalnız üç kelle, zira Kont Sandorf, Bankacı Silas Toronthal'in tavsiyesiyle Ladislas Zathmar'ın evinde çalıştırılan genç bir muhasebeci olarak temize çıkarmaya kararlıydı.

Sarcany Kont Sandorf'un ifadesini teyit etmekten başka bir şey yapamadı. Komployla dair hiçbir şey bilmiyordu. Acquedotto'daki o sakin konutta Devlet güvenliğine karşı bir komplonun tezgâhlandığını öğrenmek herkesten önce onu şaşırtmıştı. Tutuklandığı sırada itirazda bulunmamışsa, bunun nedeni neyin mevzubahis olduğunu dahi bilmemesiydi.

Ne Kont Sandorf ne de kendisi bu durumu ispat etmekte zorluk çekti. Divanı harbin bu hususta belli bir düşüncesi olması muhtemeldi. Hatta raportörün mütalaası üzerine, Sarcany'e yöneltilen suçlamadan neredeyse hemen vazgeçildi.

Öğleden sonra saat ikiye doğru, duruşma son bulmuş ve derhal hüküm verilmişti. Vatan ve devlete

ihanet suçu sabit görülen Kont Mathias Sandorf, Kont Ladislas Zathmar ve Profesör Étienne Bathory idama mahkûm edilmişti.

Hükümlüler kalenin avlusunda kurşuna dizileceklerdi.

İnfaz kırk sekiz saat zarfında gerçekleşecekti.

Sarcany suçlamanın sonuçlarından kurtulmuştu, fakat ancak kararın infazından sonra gerçekleşecek tahliyesine kadar hapiste kalması gerekiyordu.

Aynı karar üç mahkûmun mallarına el konulmasını da içeriyordu.

Kont Sandorf, Ladislas Zathmar ve Étienne Bathory'in hapishanelerine geri götürülmeleri emri verildi.

Sarcany kale burcunun ikinci katındaki eliptik bir koridorun dibinde yer alan hücresine döndü. Kont Sandorf ve iki arkadaşıysa, yaşayacakları son saatleri aynı katta, koridorun çizdiği elipsin ana aksının tam ucunda bulunan epey geniş bir hücrede kapalı geçireceklerdi. Tecrit son bulmuştu. Mahkûmlar ölüm anına kadar birlikte olacaklardı.

Yalnız kalıp, kendilerini nihayet taşmaya bırakabildikleri bir heyecana koyvermelerine müsaade edildiğinde, bu onlar için bir teselli, hatta bir sevinç kaynağı oldu. Her ne kadar hâkimlerin huzurunda kendilerini tutmuşlarsa da, artık etrafta kimse olmadığından, kollarını açıp kucaklaştılar.

"Dostlarım," dedi Kont Sandorf, "ölümünüzün müsebbibi ben olacağım! Ama bunun için sizden af dilemiyorum! Macaristan'ın bağımsızlığı söz konusuydu! Davamızda haklıydık! Onu savunmak bir görevdi! Uğruna ölmekse bir şeref!"

"Bilakis," diye cevap verdi Étienne Bathory, "tüm hayatının eseri olacak bu yurtseverlik örneğine bizi de ortak ettiğin için müteşekkiriz, Mathias."

"Ölüme de ortak olacağımız gibi!" diye ekledi Kont Zathmar, soğukkanlı bir edayla.

Sonra üçü birden, bir müddet susarak, son saatlerini geçirecekleri loş hücreye baktılar. Burcun kalın duvarında yerden dört beş ayak yükseğe delinmiş dar bir pencere içerisini zor aydınlatıyordu. Mobilyalar üç demir karyola, birkaç sandalye, bir masa ve üstünde muhtelif ev aletleri bulunan, duvara sabitlenmiş raflardan ibaretti.

Ladislas Zathmar ve Étienne Bathory düşüncelere dalmışken, Kont Sandorf hücrede volta atıyordu.

Dünyada bir başına olan, hiçbir aile bağı bulunmayan Ladislas Zathmar'ın etrafına bakması gerekmiyordu. Onun için ağlayacak, yaşlı uşağı Borik'ten başka kimse yoktu.

Étienne Bathory gibi değildi. Onun ölümü bir tek kendisine dokunmuyordu. Darbeden etkilenecek bir karısı ve oğlu vardı. Bu yüzden o kıymetli varlıklar da ölebilirlerdi! Hayatta kalsalar bile, onları nasıl bir yaşam bekliyordu? Ancak sekiz yaşında bir çocukla, parasız bir kadının nasıl bir geleceği olabilirdi? Hem zaten Étienne Bathory'in malı mülkü olsa bile, mahkûmların idamları yanı sıra mallarının müsaderesine de hükmeden mahkemeden sonra geriye ne kalırdı ki?

Kont Sandorf'un zihnindeyse bütün geçmişi canlanıyordu! Karısı hâlâ aklındaydı! Onu yetiştirmekle görevli kâhyanın özenli ellerine terk ettiği, iki yaşındaki küçük kızı hep yanındaydı! Felakete sürüklediği arkadaşlarını düşünüyordu! Cezası onu aşıp masumlara da dokunduğu için, doğru davranıp davranmadığını, vatani görevinin gerektirdiğinden daha ileri gidip gitmediğini sorguluyordu.

"Hayır!... Hayır!... Ben sadece görevimi yaptım!" diye tekrarladı. "Önce vatan! O her şeyin üstünde!"

Akşam beşe doğru, hücreye bir gardiyan girdi ve mahkûmların yemeğini masaya bıraktıktan sonra, tek kelime etmeden çıkıp gitti. Oysa Mathias Sandorf nerede bulunduğunu, kapatıldıkları kalenin hangisi olduğunu öğrenmek istiyordu. Lakin divanı harp reisi bu soruya cevap verme gereği görmemişti ve büyük ihtimalle gayet sıkı bir talimat almış olan gardiyan da daha fazla konuşmazdı.

Mahkûmlar kendilerine getirilen yemeğe pek iltifat etmediler. Günün geri kalanını muhtelif mevzular ve yarım kalan hareketin bir gün devam etmesi umudundan bahsederek geçirdiler. Ayrıca birçok kez olaydaki aksilikler üzerinde durdular.

"Artık niye tutuklandığımızı ve polisin her şeyi eline geçen şu pusuladan öğrendiğini biliyoruz," dedi Ladislas Zathmar.

"Evet, kuşkusuz öyle, Ladislas," diye yanıtladı Kont Sandorf, "ama son aldıklarımızdan biri olan o pusula ilkin hangi ellere geçmiş ve kim tarafından kopyalanmış olabilir?"

"Ve kopyalanmışsa dahi, ızgara olmadan, şifresini nasıl çözdüler?"

"Yani ızgaranın bizden çalınmış olması lazım, bir süreliğine bile olsa..." dedi Kont Sandorf.

"Çalınmış!... Kim tarafından peki?" diye cevap verdi Ladislas Zathmar. "Tutuklandığımız gün hâlâ odamdaki büronun çekmecesindeymiş, çünkü memurlar orada yakalamışlar!"

Bu durum sahiden açıklanamaz bir şeydi. Pusulanın güvercinin boynunda bulunmuş, kopyalanıp tekrar alıcısına yollanmış, alıcının oturduğu evin tespit edilmiş olması, tüm bunlar mümkündü ve sonuçta kabul etmek gerekiyordu. Fakat şifreli cümlenin, oluşturulmasını sağlayan araç olmaksızın yeniden kurulması anlaşılmazdı.

"Halbuki," diye devam etti Kont Sandorf, "o pusula okunmuş, bundan eminiz ve bu ancak ızgara vasıtasıyla mümkün olabilir! Polisi komplonun peşine takan o pusulaymış ve tüm suçlama bir tek onun üstüne kurulmuş!"

"Her neyse, neticede önemi yok!" diye yanıtladı Étienne Bathory.

"Aksine, çok önemli," diye haykırdı Kont Sandorf. "Belki de ihanete uğradık! Ve aramızda bir hain varsa... bilmemek..."

Kont Sandorf sustu. Zihninden Sarcany adı geçmişti, ama bu düşünceyi yoldaşlarına bile yansıtmak istemeden, uzağa, çok uzağa itti.

Mathias Sandorf ve iki arkadaşı bu minvalde sohbete devam edip, gecenin geç vakitlerine kadar davanın açıklanamaz taraflarını irdelediler.

Ertesi gün gardiyanın gelişiyle oldukça derin bir uykudan uyandılar. Sondan bir önceki sabahları yaşıyorlardı. İdamlarına yirmi dört saat kalmıştı.

Étienne Bathory gardiyana ailesini görmesine izin verilip verilmeyeceğini sordu.

Gardiyan bu hususta herhangi bir emir almadığı cevabını verdi. Zaten mahkemeyi karar gününe kadar gizlice yürüttüğüne göre, mahkûmların hapsedildikleri kalenin adı bile söylenmediğine göre, hükümetin böyle son bir teselli vermeye razı olması pek muhtemel değildi.

"Yazabilir miyiz en azından?" diye sordu Kont Sandorf. "Mektuplarımız muhatabına ulaşır mı?"

"Kâğıt, kalem ve mürekkep getiririm size, diye yanıtladı gardiyan, mektuplarınızı bizzat valinin eline teslim edeceğime de söz veririm."

"Teşekkür ederiz, dostum," dedi Kont Sandorf, "elinizden geleni yapıyorsunuz! Özeninize minnetimin ifadesi olarak..."

"Teşekkürleriniz bana yeter, beyler," diye karşılık verdi duyarlığını saklayamayan gardiyan.

Yiğit delikanlı yazmak için gereken her şeyi getirmekte gecikmedi. Mahkûmlar günün bir bölümünü son temennilerini kaleme alarak geçirdiler. Kont Sandorf baba yüreğinin öksüz kalacak küçük kızına yönelik nasihatlerini, Étienne Bathory bir koca ve babanın karısı ve oğluna sevgi dolu vedasını, Ladislas Zathmar'sa bir efendinin son dostu ihtiyar uşağına hissettiklerini kâğıda döktüler.

Fakat tutsaklar o gün, ne kadar meşgul olsalar da, sık sık kulak kabarttılar! Birçok kez, kulenin koridorlarından uzak bir gürültü süzülüp süzülmediğini duymaya çalıştılar. Defalarca, birazdan hücrenin kapısı açılacakmış ve bir kadını, oğlu ya da kızı son bir kez kolları arasında sıkmalarına müsaade edilecekmiş gibi geldi! Bu bir teselli olurdu. Ama belki de acımasız bir talimatın onları bu yüce vedadan mahrum bırakarak o yürek paralayıcı sahneden kurtarması daha iyiydi aslında!

Kapı açılmadı. Kuşkusuz ne Bayan Bathory ve oğlu, ne Kont Sandorf'un küçük kızını emanet ettiği Kâhya Lendek, ne de hâlâ Trieste Hapishanesinde tutuklu Borik mahkûmların tevkif edildikten sonra nereye götürüldüğünü biliyordu. Keza hepsi komplonun önderlerine verilen cezadan hâlâ bihaber olmalıydılar. Yani mahkûmlar hükmün infazından önce onları görmeyeceklerdi.

O günün ilk saatleri böyle akıp geçti. Mathias Sandorf ve iki arkadaşı zaman zaman aralarında konuşuyorlardı. Bazen de uzun bir sessizlik boyunca, düşüncelerine dalıyorlardı. Bu gibi anlarda insanın hafızasında bütün hayat doğaüstü bir algı yoğunluğuyla yeniden zuhur eder. Canlanan geçmiş değildir. Anıların hatırlattığı her şey şimdiki zamanın şekline

bürünür. Yakında açılacak ebediyetin, sonsuzluk denen şu anlaşılmaz ve ölçüsüz vaziyetin öngörüsü gibi değil midir bu?

Mamafih Étienne Bathory ve Ladislas Zathmar kendilerini tamamen anılarına bırakmış olsalar da, Mathias Sandorf içini yiyip bitiren, karşı konulmaz bir düşüncenin hâkimiyeti altındaydı. Bu esrarengiz hadisede ihanet yaşandığından emindi. Oysa kim olursa olsun haine hak ettiği cezayı vermeden, hatta kendisine kimin ihanet ettiğini dahi bilmeden ölmek, onun karakterinde bir adam için iki defa ölmek demekti. Polisin komplonun keşfini ve önderlerinin tutuklanmasını borçlu olması gereken şu pusula kimin eline geçmiş, kim onu okuma imkânını elde etmiş, kim ele vermiş, belki de satmıştı?... Kont Sandorf'un zıvanadan çıkmış beynine bu çözülmesi imkânsız problem karşısında bir nevi ateş basmıştı.

O yüzden, arkadaşları yazarken ya da dilsiz ve hareketsiz dururlarken, Kont Sandorf, kafese kapatılmış yırtıcı bir hayvan gibi huzursuz ve asabi, hücresinin duvarları boyunca yürüyüp duruyordu.

Tuhaf ama akustik yasalarıyla gayet güzel açıklanabilir bir olgu ona öğrenmekten umudunu tamamen kestiği sırrı nihayet ifşa edecekti.

Kont Sandorf kulenin o katında muhtelif hücrelerin açıldığı koridorun dış duvarıyla ara duvarın kesiştiği köşeden geçerken daha önce de birçok kez durmuştu. O kapıya bitişik köşeden, doğru düzgün anlaşılmayan, uzak seslere ait bir fısıltı işitir gibi olmuştu. İlk başta buna önem vermedi, ama ansızın telaffuz edilen bir isim –kendisininki– daha dikkatli kulak kabartmasına yol açtı.

Bu durum elbette, kubbeli galerilerde veya elipsoit kemerler altında şahit olunanlar gibi akustik bir feno-

menden ileri geliyordu. Elipsin bir yanından yola çıkan ses, duvarların kenarını takip ettikten sonra, hiçbir ara noktada algılanmaksızın, öbür odakta duyulur. Paris Panthéon'unun mahzenlerinde, Roma'daki Aziz Petrus Bazilikası kubbesinde, Londra'daki Aziz Paul Katedralinin sesli galerisi *whispering gallery*'de yaşanan da budur. Bu koşullarda, kısık sesle bile söylense o kavislerin odaklarından birinde edilen her laf, karşı odakta açıkça işitilir.

Yani koridorda ya da çapının ucunda yer alan bir hücrede iki üç kişinin konuştuğuna şüphe yoktu ve ses noktası Mathias Sandorf'un kaldığı hücrenin kapısının hemen yakınında bulunuyordu.

Eliyle işaret ettiği yoldaşları yanına geldiler. Üçü birden kulak kabartarak dinlediler.

Kulaklarına kopuk kopuk ama oldukça belirgin cümle kırıntıları geliyordu, konuşan odaktan, yani durumun bu fenomenin oluşumunu sağladığı noktadan az da olsa uzaklaştığı an kesintiye uğrayan cümleler.

Aralıklı bir şekilde yakaladıkları sözler şöyleydi:

.....

"Yarın, idamdan sonra serbest kalacaksınız."

.....

"Ya Kont Sandorf'un malları, ikiye paylaştırılması..."

.....

"Ben olmasam, o pusulanın şifresini çözemezdiniz belki de..."

.....

"Ve ben olmasam, onu güvercinin boynundan almasam, asla elinize geçmezdi..."

.....

"Neyse, kimse polise bizim yardım ettiğimizden şüphelenemez..."

.....

"Mamafih mahkûmların artık bazı kuşkuları vardır herhalde ..."

.....

"Ne akrabaları ne de dostları; kimse onlara ulaşamaz..."

.....

"Yarın görüşürüz, Sarcany..."

"Görüşürüz, Silas Toronthal..."

.....

Sonra sesler kesildi ve kapanan bir kapının gürültüsü duyuldu.

"Sarcany!... Silas Toronthal!" diye haykırdı Kont Sandorf. "Demek onlarmış!"

Mathias Sandorf beti benzi atmış bir halde iki arkadaşına bakıyordu. Kalp sektesi geçirmiş gibiydi. Feci genleşmiş gözbebekleri, kaskatı kesilmiş boynu, omuzlarına gömülmüş başı, her şey o enerjik bünyede son haddine varmış, korkutucu bir öfkeyi işaret ediyordu.

"Onlarmış!... Sefiller!" diye kükrüyordu.

Sonunda doğrulup etrafına bakındı, hücrede geniş adımlarla dolaşmaya koyuldu.

"Kaçmamız lazım!... Kaçmalıyız!..." diye bağırıyordu. " Kaçmak lazım!"

Birkaç saat sonra cesurca ölüme yürüyecek, canını umursamayan bu adamın aklında tek bir düşünce vardı artık: O iki haini, Toronthal ve Sarcany'i cezalandırmak için yaşamak!

"Evet! İntikam!" diye haykırdılar Étienne Bathory ve Ladislas Zathmar.

"İntikam mı? Hayır! Adalet!"

Bütün Kont Sandorf bu kelimelerdeydi.

6
PAZİN KULESİ

Pazin Kalesi ortaçağda inşa edilmiş şu muazzam binaların en ilginç örneklerinden biridir. Feodal görünüşüyle pek heybetli bir manzara sunar. Sadece kubbeli, geniş salonlarında şövalyeler, sivri kemerli pencerelerinde uzun, çiçek işlemeli elbiseler giyip, sivri başlıklar takan hanımefendiler, çentikli galerilerinin mazgal ve mancınık deliklerinde, açılır kapanır köprülerin kapılarında, düz ve kundaklı yaylarla donatılmış okçular eksiktir. Taştan yapılmış eser hâlâ bozulmamıştır, fakat Avusturya üniforması içindeki vali, modern giysilere bürünmüş askerler, eski zamanın yarısı sarı yarısı siyah kıyafetiyle alakasız kılıklı gardiyan ve kapıcılar başka bir çağa ait o muhteşem kalıntıların ortasında yanlış bir nota çalmaktadır.

İşte Kont Sandorf infazdan hemen önceki saatlerde o kalenin burcundan kaçmak istiyordu. Bunun anlamsız bir teşebbüs olduğuna kuşku yoktu, çünkü tutsaklar hapsedildikleri kulenin neresi olduğunu bile bilmiyor, firarlarını müteakip katetmeleri gerekecek bölgeyi hiç tanımıyorlardı!

Ve belki de bu konudaki eksiksiz cehaletleri bir şanstı! Herhalde daha bilgili olsalar, böyle bir girişimin güçlükleri, hatta imkânsızlığı karşısında vazgeçerlerdi.

İstirya vilayeti kaçışa elverişli şartlar sunmuyor değildi, zira firarilerin gittikleri yön ne olursa olsun, birkaç saat zarfında kıyısındaki herhangi bir noktaya erişebilirlerdi. Keza, Pazin kenti sokakları daha ilk adımlarından itibaren yakalanma tehlikesine maruz kalacakları kadar sıkı gözetim altında da değildi. Lakin kalesinden –bilhassa tutukluların kapatıldıkları kule-

den– kaçmak o zamana kadar kesinlikle imkânsız addedilmişti. Kimsenin aklının ucundan bile geçmezdi.

Gerçekte burcun konumu ve Pazin Kalesindeki harici vaziyeti şöyledir:

Kule o noktada şehre aniden son veren bir taraçanın kenarında yer alır. Parapete dayanıp aşağı bakıldığında, iç içe geçmiş uzun sarmaşıklarla kaplı, sarp yamaçları dimdik inen, derin ve geniş bir uçurum görülür. Bu yüksek duvarda hiçbir çıkıntı, inip çıkmak için tek bir basamak, dinlenecek herhangi bir sahanlık yoktur. Hiçbir yerde hiçbir dayanak noktası bulunmaz. Sadece kayalardaki çarpık yarılmayı gösteren, belli belirsiz, değişken, düz ve tozamış çizgiler mevcuttur. Tek kelimeyle, çeken, büyüleyen ve içine atılan hiçbir şeyi geri vermeyen bir uçurum.

Muhtelif katlardaki hücreleri aydınlatan tek tük pencereyle delinmiş kulenin yan duvarlarından biri uçurumun üzerinde yükselir. Bir tutuklu, pencerelerin birinden dışarı sarkacak olsa, başı dönüp boşluğa uçmadıysa, korkuyla geri çekilir! Aşağı düşerse ne olur peki? Ya vücudu dipteki kayalıklarda parçalanır, ya da suların kuvvetli döneminde, akıntısına direnmenin mümkün olmadığı bir sel tarafından sürüklenir.

Yörede o uçuruma Buco denir. Foiba adında bir ırmağın taşma haznesi işlevini görür. Bu nehrin, met cezir şiddetiyle içine daldığı, kayalarda yavaş yavaş oyulmuş bir mağaradan başka çıkış yeri yoktu. Böyle, şehrin altından geçerek, nereye gitmektedir? Bilinmez. Bir daha nerede ortaya çıkmaktadır? O da meçhuldür. Bu mağaranın, daha doğrusu şist ve kile oyulmuş kanalın ne uzunluğu bilinmektedir, ne yüksekliği, ne de istikameti. Suların orada birkaç yüz köşeye, muazzam temelleriyle kaleyi ve bütün siteyi taşıyan bazı kazık ormanlarına çarpıp çarpmadığını kim söyleyebilir?

Daha evvel de gözüpek kâşifler, ne fazla yüksek ne de çok alçak su seviyesi hafif bir kayık kullanılmasına izin verdiğinde, o karanlık oyukta Foiba'nın mecrasından aşağı inmeyi denemişlerdi. Ama temel tonozlarının alçalması karşılarına aşılmaz bir engel çıkarmıştı. Aslında bu yeraltı nehrinin durumuna dair hiçbir şey bilinmiyordu. Belki de Adriyatik seviyesinin altında açılmış bir mahreçten akıp yok oluyordu.

Kont Sandorf'un mevcudiyetinden bile bihaber olduğu Buco bundan ibaretti. Lakin firar ancak hücredeki, Buco'nun üstüne açılan biricik pencereden gerçekleştirilebileceğinden, onun için, idam mangasının karşısındaki kadar emin adımlarla ölüme yürümek demekti.

Ladislas Zathmar ve Étienne Bathory, Kont Sandorf'a yardım etmek için gerekirse orada kalmaya, kaçışları onunkini tehlikeye atmayacaksa peşinden gitmeye hazır vaziyette, artık sadece harekete geçme anını bekliyorlardı.

"Üçümüz birden kaçacağız," dedi Mathias Sandorf, "dışarıda birbirimizden ayrılırız."

O esnada şehrin çan kulesi akşamın sekizini çalıyordu. Mahkûmların ancak on iki saatlik ömürleri kalmıştı.

Gece çökmeye başlıyordu – karanlık olacağa benzer bir gece. Yoğun, neredeyse dingin bulutlar boşlukta yavaş yavaş yayılıyordu. Ağır, zor solunan atmosfer aşırı elektrik yüklüydü. Havada şiddetli bir fırtına tehdidi vardı. Akıcı akümülatörler gibi yerleşmiş buhar kütleleri arasında henüz şimşekler çakmıyorsa da, Pazin civarındaki dağ yumağı boyunca boğuk gürlemeler işitiliyordu.

Velhasıl, kaçakların ayakları altında meçhul bir girdap açılmasa, bu şartlarda girişilen bir firar ihtimal

dâhilinde olabilirdi. Kapkara gecede görülmez, gürültüden duyulmazlardı.

Kont Sandorf'un derhal kabul ettiği gibi, kaçış sadece hücre penceresinden mümkün olabilirdi. Meşe kapıyı zorlamayı, demirlerle güçlendirilmiş, sağlam kerestelerini kırmayı akıldan bile geçirmemek lazımdı. Zaten koridorun döşeme taşlarında nöbetçinin ayak sesleri yankılanıyordu. Hem sonra, kapıdan çıkınca, kalenin labirentinde yollarını nasıl bulacaklardı? Askeri karakollarca sıkı bir şekilde korunması gereken kale kapısını ve açılır kapanır köprüyü nasıl geçeceklerdi? En azından Buco cenahında hiç nöbetçi yoktu. Fakat Buco kulenin o cephesini bir sıra muhafızdan daha iyi savunuyordu.

O yüzden Kont Sandorf sadece pencerenin kendilerine geçit verip veremeyeceğini anlamakla meşgul oldu.

Pencere yaklaşık üç buçuk ayak yüksekliğinde ve iki ayak genişliğindeydi. Oradaki kalınlığı dört ayak olabilecek duvarın içinde tedricen genişliyordu. Ağzı sağlam bir çapraz parmaklıkla tıkalıydı. Işığın sadece yukarıdan gelmesine müsaade eden ahşap siperlik gibi, iç yüzeye çok yakın bir noktadan duvara sabitlenmişti. Gerçi buna lüzum yoktu, çünkü açıklığın eğimi Buco uçurumuna göz atmaya müsait değil, tersti. Yani parmaklığı sökmek veya yerinden oynatmak başarılsa, kale duvarında açılmış mazgaldan dışarı süzülmek kolay olurdu.

Ama serbestçe geçilebilse dahi, dışarıdaki uzun ve dik duvardan aşağı nasıl inilecekti? Bir merdiven? Mahkûmların ne merdiveni ne de bir tane imal etme imkânları vardı. Yatak çarşafları? Yatak niyetine kullandıkları, hücre duvarına raptedilmiş demir somya üzerindeki bir döşeğe atılmış kalın, yün battaniyeler-

den ibaretti. Yani Kont Sandorf dışarıda sallanan bir zincir, daha doğrusu çelik kablonun firarı kolaylaştırabileceğini daha önce fark etmiş olmasa, o pencereden kaçmanın imkânı yoktu.

Bu kablo, kulenin Buco'dan dimdik yükselen yan duvarının üstündeki çatının tepesine sabitlenmiş paratonerin iletkeniydi.

"Şu kabloyu görüyorsunuz," dedi Kont Sandorf arkadaşlarına. "Kaçmak için onu kullanma cesareti gerekiyor."

"Cesaretimiz var," diye yanıtladı Ladislas Zathmar, "ama gücümüz yetecek mi?"

"Mühim değil!" diye karşılık verdi Étienne Bathory. "Kuvvetimiz tükenirse, birkaç saat evvel ölürüz, hepsi o kadar!"

"Ölmenin lüzumu yok, Étienne," diye cevap verdi Kont Sandorf. "Beni iyi dinle, siz de Ladislas, sözlerime kulak verin. Elimizde bir ip olsa, pencereden dışarı sarkıtıp yere inmekte tereddüt etmezdik, öyle değil mi? Bu kablo sağlamlığı itibarıyla ipten daha iyidir ve inişi daha kolaylaştırması gerekir. Tüm paratoner iletkenleri gibi duvara çelik kramponlarla tutturulmuş olduğuna şüphe yok. O kramponlar ayaklarımızın destek bulabildiği sabit noktalar olacak. Kablo duvara sabitlenmiş olduğundan, denge endişesi, gece yüzünden boşlukta hiçbir şey görülmeyeceği için baş dönmesi korkusu da yok. Şu pencere geçit verirse, soğukkanlılık ve cesaretimizle, özgür kalabiliriz! Hayati tehlike mevcut olabilir, mümkündür. Ama bu yüzde onluk ihtimal önemli değil, çünkü yarın sabah gardiyanlar bizi bu hücrede bulurlarsa, ölme ihtimalimiz yüzde yüz!"

"Doğru!" diye cevapladı Ladislas Zathmar.

"O zincir nerede son buluyor acaba?" diye sordu Étienne Bathory.

"Herhalde bir kuyuda," diye yanıt verdi Kont Sandorf, "ama kesinlikle kulenin dışında bir yerde ki bize de daha fazlası gerekmiyor. Bildiğim ve görmek istediğim tek şey o zincirin sonunda özgürlüğün olduğu... belki!"

Kont Sandorf paratoner iletkeninin belli aralıklarla duvara kramponlarla tutturulmuş olması gerektiğini söylerken yanılmıyordu. Kaçaklar fazla hızlı kaymaya karşı onları güvene alacak basamaklar bulacaklarından, inişte büyük bir kolaylık sağlanacaktı. Lakin bilmedikleri bir şey vardı: Çelik kablo, kule duvarının yükseldiği düzlüğün tepesinden itibaren serbest kalmıştı ve boşluğa terk edilmiş bir halde dalgalanıyor, alt ucu, yakında yağan yağmurlarla kabarmış Foiba'nun sularına dalıyordu. O boğazın dibinde, yere basmayı umdukları yerde, şiddetle Buco mağarasına dökülen akıntıdan başka bir şey yoktu. Gerçi bunu bilseler, firar teşebbüsünden cayar mıydılar? Hayır!

"Öleceksek ölelim!" dedi Mathias Sandorf. "Ölümden kaçmak için her şeyi yaptıktan sonra ölürüz!"

Ve her şeyden önce, pencerede geçit açmak lazımdı. Parmaklığı sökmek gerekiyordu. Pense ya da kerpeten, herhangi bir alet olmadan bu mümkün müydü? Mahpusların bir bıçağı bile yoktu.

"Gerisi sadece zor olacak," dedi Mathias Sandorf, "ama şu anki iş imkânsız olabilir! Ha gayret!"

Kont Sandorf bu sözün ardından pencereye kadar tırmanıp, bir eliyle parmaklığı sertçe yakaladı ve belki de onu yerinden sökmek için çok büyük bir gayret gerekmeyeceğini hissetti.

Aslında onu oluşturan demir çubuklar biraz oynuyordu. Köşelerden çatlamış taş oldukça zayıf bir direnç gösteriyordu. Paratoner zincirinin bazı tamiratlar yapılmadan önce kötü iletkenlik halinde olması kuv-

vetle muhtemeldi. Parmaklık demirinin çektiği akım kıvılcımları o sırada duvara saldırmış olabilirdi. Gücünün tabiri caizse sınırsız olduğu malum. Çubukların ucunun gömüldüğü yuvalardaki çatlaklar ve milyonlarca elektrik noktasından süzülmüş gibi süngerimsi bir hal almış taşın bozulması bundan ileri geliyordu.

Durumu fark eder etmez bu fenomeni birkaç kelimede açıklayan Étienne Bathory oldu.

Ama söz konusu olan açıklamak değil, bir an bile kaybetmeden işe koyulmaktı. Yuvaların köşesini patlatmak suretiyle çubukların uçlarını kurtarmak başarıldığı takdirde, parmaklığı dışarıya kadar itip boşluğa düşürmek kolay olabilirdi, çünkü mazgal deliği içten dışa doğru genişliyordu. Düşerken çıkaracağı gürültü, göğün alçak katmanlarında daha şimdiden kesintisiz bir şekilde yayılan uzun gümbürtüler arasında duyulmazdı.

"İyi de taşı ellerimizle kıracak halimiz yok!" dedi Ladislas Zathmar.

"Hayır!" diye karşılık verdi Kont Sandorf. "Bir demir parçası, bıçak filan lazım..."

Bir alet gerekliydi, gerçekten. Yuvaların kenarındaki duvar ne kadar kolay dağılırsa dağılsın, ufalamaya çalışırken tırnakları kırılır, parmakları kan içinde kalırdı. Hiç olmazsa bir çivi kullanmadan bu işi başarmak mümkün değildi.

Kont Sandorf, cılız bir şekilde aydınlatılmış koridorun kapıdaki tepe penceresinden hücreye sızan belli belirsiz ışıkta etrafa bakınıyordu. Elleriyle, çakılı bir çivinin olabileceği duvarları yokluyordu. Hiçbir şey bulamadı.

O zaman aklına, duvara raptedilmiş demir yatakların ayaklarından birinin yerinden sökülmesinin imkânsız olmayabileceği geldi. Üçü birden işe koyul-

du ve çok geçmeden Étienne Bathory, alçak perdeden seslenerek, iki arkadaşını durdurdu.

Yatağın tabanını oluşturan çapraz döşenmiş metal şeritlerden birinin perçini kopmuştu. Yani şeridi armatürden ayırmak için, serbest kalan ucundan yakalayıp, iki yana tekrar tekrar kıvırmak yeterliydi.

Artık Kont Sandorf'un elinde, kaşla göz arasında kopardığı, beş inç uzunluk, bir inç genişliğinde, yassı bir demir parçası vardı. Kravatıyla ona sap yaptıktan sonra, mazgal deliğinin yanına döndü ve dört yuvanın dış kenarını yıpratmaya koyuldu.

Bu iş belli bir gürültü çıkarmadan yapılamazdı. Neyse ki şimşeklerin gümbürtüsü duvardan çıkan sesi bastırıyor olmalıydı. Kont Sandorf fırtınanın yatıştığı anlarda duruyor, sonra derhal, hızla ilerleyen işine devam ediyordu.

Kapının dibinde nöbet tutan Étienne Bathory ve Ladislas Zathmar, gardiyan hücreye yaklaşacak olursa kontu durdurmak maksadıyla dışarıyı dinliyorlardı.

Birden Ladislas Zathmar'ın dudaklarından "şişt..." sesi çıktı ve çalışma aniden kesildi.

"Ne var?" diye sordu Étienne Bathory.

"Dinleyin," diye cevap verdi Ladislas Zathmar.

Kulağını tam olarak elipsoidal kavisin odağına dayamıştı ve mahkûmlara ihanetin sırrını ifşa etmiş akustik hadisesi tekrarlanıyordu.

Kısa aralıklarla hâlâ işitilebilen cümle kırıntıları şunlardı:

"Yarın... özgür... kal..."

.....

"Evet... tahliye... ve..."

.....

"... İdamdan sonra... Ve beni Sicilya'da bekleyecek arkadaşım Zirone'un yanına gideceğim..."

.....

"... Kulesi'nde pek uzun kalmayacaksınız..."

.....

Konuşanların Sarcany ve bir gardiyan olduğu kesindi. Üstelik Sarcany tüm bu işlere bulaşmış olması gereken Zirone diye birinin adını telaffuz etmişti – ki Mathias Sandorf o ismi hafızasına kazıdı.

Maalesef mahkûmlara çok faydalı olacak ilk sözcük onlara kadar ulaşmadı. Son cümlenin başında şiddetli bir şimşek çakmış ve elektrik akımı paratonerin iletkenini izlerken, Kont Sandorf'un elindeki metal şişten ışıltılar çıkmıştı. Sap diye sardığı ipek kumaş olmasa, akımdan kendisi de çarpılırdı kuşkusuz.

O yüzden birinci kelime, yani kulenin adı, yoğun gök gürültüsünde boğulmuştu. Mahkûmlar onu duyamamışlardı. Hâlbuki hangi kaleye hapsedilmiş olduklarını, hangi bölgeden kaçmaları gerekeceğini bilmek, böylesi zor şartlarda gerçekleşecek bir firarın başarı şansını ziyadesiyle artırırdı!

Kont Sandorf yeniden işe koyuldu. Çok geçmeden dört yuvanın üçü, parmaklık uçlarının rahatça çıkabileceği kadar oyulmuştu. Yıldırımların boşluğu kesintisiz bir şekilde aydınlatan ışığında dördüncüye saldırdı.

Saat on buçukta iş tamamen bitmişti. Duvardan kurtulan parmaklık mazgalda kayabilir durumdaydı. Aşağı düşmesi için dışarı doğru itmek yeterliydi. Ladislas Zathmar nöbetçinin koridorun sonuna doğru uzaklaştığını haber verir vermez işe giriştiler.

Pencereden mazgalın dışına itilen parmaklık paldır küldür yuvarlanarak gözden kayboldu.

Fırtınanın durgun bir anıydı. Kont Sandorf, ağır parmaklığın yere çarpınca çıkaracağı sesi dinlemek için kulak kabarttı. Hiçbir şey duymadı.

"Kule vadiye hükmeden yüksek bir kayalığa inşa edilmiş olmalı," diye belirtti Étienne Bathory.

"Yüksekliğin önemi yok!" diye cevap verdi Kont Sandorf. "Paratoner kablosunun yere kadar indiğine şüphe yok, çünkü bu işleyişi için gerekli. Dolayısıyla, düşme riskine girmeden aşağı varmamızı sağlayacaktır!"

Genelde doğru olan bu uslamlama durum itibariyle yanlıştı, zira iletkenin ucu Foiba'nın sularına dalıyordu.

Pencere artık açıldığına göre, kaçış vakti gelmişti.

"Dostlarım," dedi Mathias Sandorf, "şimdi şöyle yapacağız. Aramızdaki en genç ve sanırım en kuvvetli kişi benim. O yüzden o çelik kablodan aşağı inmeyi denemek ilk bana düşer. Öngörülmesi imkânsız bir engelin yere ulaşmama mani olması halinde, pencereye geri tırmanma gücünü bulabilirim. Étienne, sen benden iki dakika sonra şu mazgaldan süzülüp, bana katılacaksın. Ondan iki dakika sonra da siz, Ladislas, aynı yolu izleyeceksiniz. Üçümüz birden kulenin dibinde buluştuğumuzda, duruma göre hareket edeceğiz."

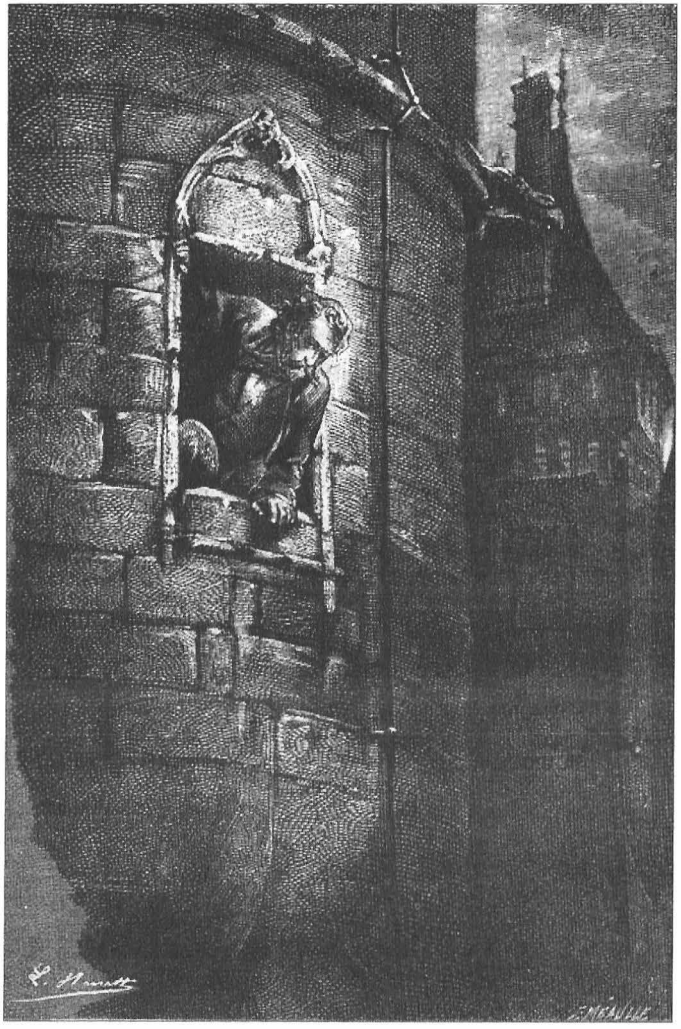
"Sana itaat edeceğiz, Mathias!" diye yanıt verdi Étienne Bathory. "Evet, söylediklerini yaparız, git dediğin yere gideriz. Ama tehlikenin büyük kısmını sadece kendi üstüne almanı istemeyiz..."

"Hayatlarımız sizinkiyle eşdeğer değil!" diye ekledi Ladislas Zathmar.

"Adaletin tecellisi bakımından hepsi bir," diye cevapladı Kont Sandorf. "Yalnız birimiz sağ kalsa bile, adaleti yerine getirecektir! Haydi, sarılalım, dostlarım!"

Üç adam muhabbetle kucaklaştı. Bu sarılmadan büyük bir enerji almış gibiydiler.

Ladislas Zathmar hücre kapısını gözlerken, Kont Sandorf mazgala girdi. Bir saniye sonra boşlukta asılıydı. Sonra, dizleriyle çelik kabloyu sıkıştırıp, bir an destek almak üzere ayaklarıyla bağlantı kramponlarını arayarak, iki eliyle tutunmuş vaziyette aşağı doğru kaydı.

O esnada fırtına olağanüstü bir şiddetle devam ediyordu. Yağmur yağmasa da, rüzgâr müthişti. Durmadan şimşek çakıyor, çok yüksekte tek başına bulunan burcun üzerine çektiği zikzaklar birbiriyle kesişiyordu. Paratonerin tepesi akımın biriktirdiği beyazımsı bir ışıltıyla parlıyor, sapı rüzgârdan sallanıyordu.

Gidip Buco uçurumunun sularında kaybolan elektrik akımının kesintisiz olarak takip ettiği iletkene asılmanın ne gibi bir tehlike arz ettiği kestirilebilirdi. Düzenek iyi durumdaysa, asla çarpılma riski yoktu, zira metalin insanınkine kıyasla çok daha yüksek olan iletkenliğinin kabloya asılan gözüpek şahsı koruması gerekirdi. Ama paratonerin ucu biraz körelmiş ya da kablonun devamlılığında bir erime, alt kısmında bir kırılma baş göstermişse, şimşek bile çakmadan, yani sırf bozuk düzenekte birikmiş akımın gerilimi yüzünden pozitif ve negatif akımların birleşmesiyle, yıldırım çarpması mümkündü.

Kont Sandorf atıldığı tehlikenin farkındaydı. Kendini koruma içgüdüsünden daha güçlü bir duygu ona cesaret veriyordu. İçinde yüzdüğü elektrik cereyanları ortasında, yavaş yavaş ve ihtiyatla aşağı iniyordu. Ayakları duvar boyunca her bağlantı kramponunu arayıp buluyor ve orada bir an dinleniyordu. Büyük bir şimşek altında açılan uçurumu aydınlattığı zaman, derinliğini anlamaya çalışıyordu, ama nafile.

Mathias Sandorf bu şekilde hücre penceresinden altmış ayak kadar aşağı indiği sırada, daha sağlam bir dayanak noktası hissetti. Duvarın subasmanında çıkıntı yapan birkaç inç genişliğinde bir nevi seki söz konusuydu. Paratoner iletkenine gelince, zincir orada bitmiyor, daha aşağı iniyor ve gerçekte –ki kaçak bunu bilemezdi– o noktadan itibaren, kâh kayalık

boyunca sallanıyor, kâh uçurumdaki bazı çıkıntılara çarparak boşlukta dalgalanıyordu.

Kont Sandorf soluklanmak için durdu. O esnada iki ayağı sekinin kenarında, elleri hâlâ çelik kablodaydı. Kulenin dibindeki ilk temele varmış olduğunu idrak etti. Fakat aşağıdaki vadiye hangi yükseklikten baktığını henüz tahmin edemiyordu.

"Derin olmalı," diye düşündü.

Nitekim yıldırımların göz kamaştırıcı aydınlığından korkan büyük ve öfkeli kuşlar etrafında sert kanat darbeleriyle uçuşarak boşluğa dalıyorlardı. Buradan, altında bir yarın, belki de bir uçurumun bulunduğu sonucu çıkıyordu.

Tam o sırada, çelik kablonun üst tarafından bir gürültü geldi. Kont Sandorf, çakan şimşeğin bir anlık ışığında, duvarda belli belirsiz bir kütlenin şekillendiğini gördü.

Bu, pencereden aşağı kayan Étienne Bathory'di. Metal iletkeni yakalamış, Mathias Sandorf'un yanına inmek üzere yavaş yavaş alçalıyordu. Ayaklarını taşın kenarına sağlamca dayamış kont onu bekliyordu. Yoldaşı inişe devam ederken, Étienne Bathory'in de orada durması gerekecekti.

Birkaç saniye sonra her ikisi de sekide yan yana geldiler.

Son gök gürültüleri kesildiğinde, birbirlerini duyup konuşabildiler.

"Ya Ladislas?" diye sordu Kont Sandorf.

"Bir dakikaya kadar burada olur."

"Yukarıda bir yaramazlık var mı?"

"Yok."

"İyi! Ben Ladislas'a yer açayım, sen de burada yanına gelmesini beklersin, Étienne."

"Tamamdır."

O esnada muazzam bir yıldırım ikisini de sardı. Kablodan geçen akım iliklerine kadar işlemişti sanki, çarpıldıklarını sandılar.

"Mathias!... Mathias!" diye haykırdı Étienne Bathory, hükmedemediği bir dehşet içinde.

"Soğukkanlı ol!..." diye cevap verdi Kont Sandorf. "Ben iniyorum!.. Peşimden gelirsin!"

Ve hemen, arkadaşını beklemek üzere durmayı planladığı bir alt krampona kadar kaymak niyetiyle, zinciri yakalamıştı.

Ansızın burcun üst kısmından çığlıklar işitildi. Hücre penceresinden geliyor gibiydiler. Sonra şu söz yankılandı:

"Kaçın!"

Bu Ladislas Zathmar'ın sesiydi.

Hemen akabinde duvardan parlak bir ışık fışkırdı. Onu kuvvetli ve yankısız bir patlama izledi. Bu sefer karanlığı yırtan şey bir yıldırımın kırılan çizgisi, boşlukta çakan şimşeğin gürültüsü değildi. Burcun bir mazgalından kuşkusuz rasgele ateş edilmişti. Bu ister gardiyanlara yönelik bir işaret, ister kaçaklara atılmış bir kurşun olsun, firar açığa çıkmış demekti.

Gerçekten de bir gürültü duyan nöbetçi asker seslenince, beş altı gardiyan hücreye koşmuşlardı. İki mahkûmun yokluğu derhal anlaşılmıştı. Pencerenin durumu ancak oradan kaçmış olabileceklerini kanıtlıyordu. O sırada Ladislas Zathmar, kendisine mani olmalarına vakit bırakmadan, mazgaldan dışarı uzanarak, arkadaşlarına alarm vermişti.

"Zavallı!" diye bağırdı Étienne Bathory. "Onu bırakmak zorundayız!... Mathias!... Mecburen bırakacağız!"

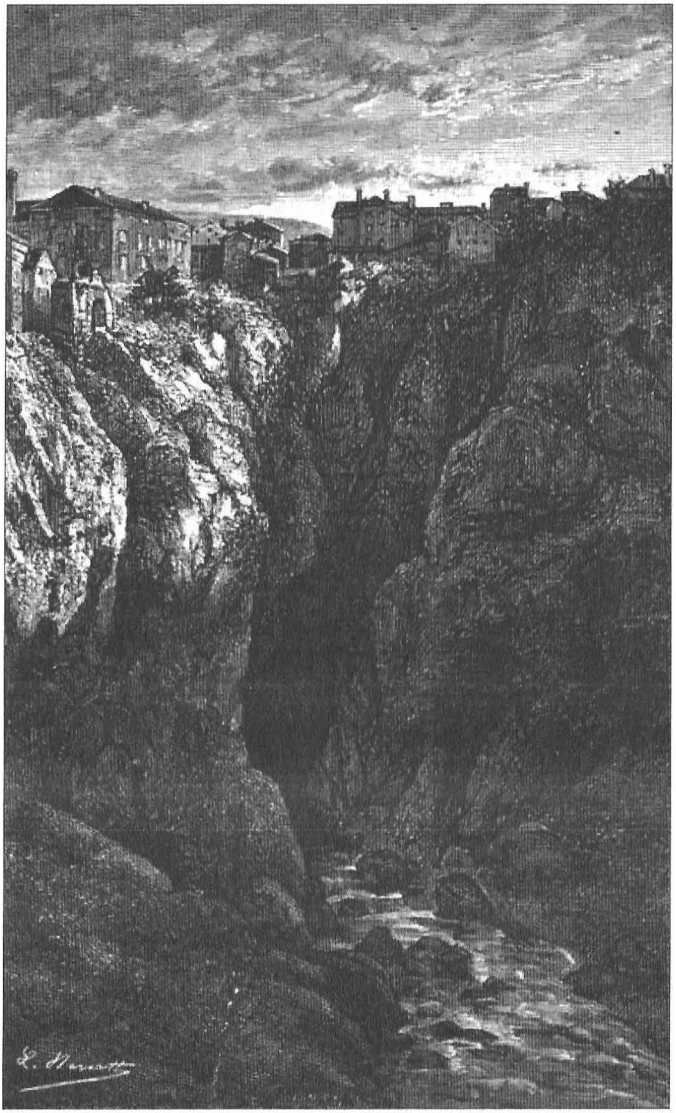
İkinci bir tüfek sesi geldi ve bu kez patlama gök gürültüsüne karıştı.

"Tanrı'nın merhameti üstünde olsun!" diye cevapladı Kont Sandorf. "Ama kaçmak lazım... En azından onun intikamını almak için kaçmalıyız!... Gel, Étienne, gel!"

Kaçmanın tam zamanıydı. Burcun alt katlarından başka pencereler de açılmıştı. Yeni patlamalar ışıldıyordu. Gürültülü bağırtılar da işitiliyordu. Yoksa gardiyanlar duvarın temelini çevreleyen sekiyi

takip ederek, kaçakların yolunu mu keseceklerdi? Kulenin başka bir kısmından açılan ateşten vurulabilirler miydi?

"Gel!" diye haykırdı Kont Sandorf, son bir defa.

Ve kendini, hemen peşinden Étienne Bathory'in yakaladığı çelik kablodan aşağı kaymaya bıraktı.

O zaman her ikisi de kablonun sekinin üstünden boşlukta dalgalandığını fark ettiler. Soluklanıp biraz dinlenmek için kullandıkları dayanak noktasından da bağlantı kramponlarından da eser yoktu. İkisi de ellerini yırtan o dingildek zincirin sallantısına terk edilmişti. Kurşunlar kulaklarının dibinde ıslık çalarken, sıkılı dizlerine rağmen tutunamıyor, aşağı kayıyorlardı.

Bir dakika boyunca bu şekilde seksen ayaktan fazla bir mesafe katettiler. İçine gömüldükleri uçurumun dipsiz mi olduğunu merak etmeye başlamışlardı ki, altlarında öfkeyle çağlayan suyun uğultusu duyuldu. O zaman paratoner iletkeninin bir akarsuda son bulduğunu anladılar. Ama ne yapmak lazımdı? Kablodan yukarı tırmanmak isteseler bile, kule temeline geri çıkacak güçleri yoktu. Hem mesele ölmekse, kendilerini o derinliklerde bekleyen ölüm daha iyiydi.

O anda yoğun bir elektrik ışığı ortasında müthiş bir şimşek çaktı. Burcun tepesindeki paratonerin sapı doğrudan isabet almış olmasa da, iletken bu kez bir akü ya da pilin akımına maruz kalan platin tel gibi akkor halini aldı.

Étienne Bathory acıyla haykırarak ellerini bıraktı.

Mathias Sandorf onun, kollarını açmış vaziyette yanından neredeyse teğet geçtiğini gördü.

Ardından kendisi de ellerini yakan çelik kabloyu bırakmak zorunda kaldı ve kırk ayaktan fazla bir yükseklikten, Buco denen o bilinmeyen uçurumun dibindeki Foiba seline düştü.

7
FOIBA SELİ

Saat yaklaşık gecenin on biriydi. Fırtına bulutları şiddetli sağanak halinde erimeye başlıyordu. Yağmura, Foiba'nın sularını döven ve çevre kayalıklarda tıkırdayan, kocaman dolu taneleri karışıyordu. Kule mazgallarından açılan ateş kesilmişti. Kaçaklar için onca mermi harcamaya ne lüzum vardı? Nasıl olsa Foiba onları ancak ceset olarak geri verebilirdi, o da verirse!

Kont Sandorf sele dalar dalmaz, Buco'da karşı konulmaz bir şekilde sürüklendiğini hissetti. Birkaç saniye zarfında, elektriğin uçurumun dibine yaydığı yoğun ışıktan en derin karanlığa geçti. Şimşek gürültülerinin yerini suların uğultusu almıştı. İçine girilemez mağara dışarının ne sesini geçiriyordu ne de ışıklarını.

"İmdat!..." diye bir çığlık duyuldu. Étienne Bathory'den geliyordu. Suyun soğukluğu onu canlandırmıştı, fakat yüzeyinde kalamıyordu. Tam batıp yok olacağı anda güçlü bir kol tarafından yakalanmasa, boğulup gidiyordu.

"Buradayım... Étienne!... Korkma!"

Kont Sandorf bir eliyle yanındaki yoldaşını yukarıda tutarken, diğer eliyle yüzüyordu.

Durum son derece kritikti. Étienne Bathory çarpıldığı elektrik akımı yüzünden yarı felç olmuş kollarını zor oynatıyordu. Ellerindeki yanık acısı soğuk suların temasıyla büyük ölçüde azalmış olsa da, içinde bulunduğu uyuşukluk onları kullanmasına müsaade etmiyordu. Kont Sandorf onu bir an bıraksa, sel tarafından yutulurdu. Oysa kont kendini korumakta bile zorlanıyordu.

Ayrıca, o selin izlediği yöne, ülkenin neresine ulaşacağı, hangi nehir ya da denizde kaybolacağına dair

tam bir belirsizlik mevcuttu. Mathias Sandorf o derenin Foiba olduğunu bilse dahi vaziyetinin ümitsizliği azalmazdı, çünkü selin coşkun sularının nereye döküldüğü meçhuldü. Ağzı tıkanıp mağaranın girişine atılan şişeler İstirya Yarımadasındaki hiçbir nehir kolunda asla yeniden ortaya çıkmamıştı. Ya o karanlık dehlizde sürüklenirken kırılmış ya da yerkabuğundaki bir çatlakta yitip gitmişlerdi.

Bununla birlikte, firariler aşırı bir süratle sürükleniyorlardı – ki bu, satıhta kalmalarını kolaylaştırıyordu. Étienne Bathory kendinde değildi. Kont Sandorf'un ellerinde cansız bir ceset gibiydi. Kont iki kişilik mücadele veriyor, ama sonunda takatinin tükeneceğini hissediyordu. Kaya çıkıntılarına, mağara cidarları ya da tavan sarkıtlarına çarpma tehlikesine daha büyükleri ekleniyordu: Bilhassa, dehlizde ani bir dönemecin düzenli akışı kırıp yön değiştirdiği yerdeki çalkantıların oluşturduğu girdaplardan birine kapılma tehlikesi. Kont Sandorf yoldaşıyla beraber, Maelström etkisiyle kendisini karşı konulmaz bir şekilde içine çeken o sıvı burgaçlardan birine yakalandıklarını defalarca hissetti. O zaman sarmal bir devinime kapılıp, sapandan fırlamış bir taş gibi girdabın kenarına savrularak, içinden ancak dalga çarpıp kırıldığında çıkmayı başarıyorlardı.

Her dakika, her saniye gerçekleşmesi muhtemel ölüm şartlarında yarım saat geçti. İnsanüstü bir enerjiye sahip Mathias Sandorf'un hâlâ gücü tükenmemişti. Sonuçta, yoldaşının neredeyse hissizleşmiş olmasına seviniyordu. Yaşama içgüdüsü harekete geçse, çırpınırdı. Bir de onu zapt etmeye uğraşmak gerekirdi. Ve o zaman ya Kont Sandorf onu bırakmak zorunda kalır ya da ikisi birden boğulurlardı.

Her halükarda, durum böyle devam edemezdi. Mathias Sandorf'un gücü hissedilir derecede tüken-

meye başlıyordu. Bazı anlarda, Étienne Bathory'in başını yukarı kaldırırken, kendininki suya gömülüyordu. Birden nefesi kesiliyordu. Soluk soluğa kalıyor, boğulacak gibi oluyor, asfiksi başlangıcıyla boğuşması gerekiyordu. Hatta birçok kez, kafası hemen suya batan arkadaşını bırakması gerekti ama her seferinde onu yeniden yakalamayı başardı ki, tüm bunlar kanalın bazı dar noktalarında kabararak korkunç bir gürültüyle akan sularda sürüklenirken oluyordu.

Çok geçmeden Kont Sandorf kendini kaybolmuş hissetti. Étienne Bathory'in bedeni ellerinden bütünüyle kurtuldu. Son bir gayretle, onu yakalamaya çalıştı... Ama bulamadı ve kendi de selin alt tabakalarına gömüldü.

Ansızın şiddetli bir çarpışma omzunu kopardı. İçgüdüsel olarak elini uzattı. Kapanan parmakları suda asılı duran bir tutam kökü kavradı.

Kökler selin sürüklediği bir ağaç gövdesine aitti. Mathias Sandorf kütüğe sımsıkı yapışarak, Foiba'nın sathına geri çıktı. Sonra, bir eliyle kökleri tutmaya devam ederken, öbür eliyle yoldaşını aradı.

Hemen akabinde, Étienne Bathory kolundan yakalanıp, bin bir zorlukla, Mathias Sandorf'un da üstüne yerleştiği ağaç gövdesine çekilmişti. O an için her ikisi de boğulma tehlikesi dışındaydı, ama kaderleri Buco'nun hızlı akıntılarının keyfine kalmış kütüğe bağlıydı.

Kont Sandorf bir an bilincini yitirmişti. Kendine gelince ilk işi Étienne Bathory'in ağaç gövdesinden kaymayacağından emin olmak oldu. Hatta ihtiyaten, onu destekleyecek şekilde, arkasına yerleşti. Yüzü ileri dönüktü. Mağaraya herhangi bir ışık sızması halinde bunu fark edecek ve akıntı çıkışında suyun durumunu gözlemleyebilecekti. Lakin o bitmek bilmez kanalın sonuna yaklaştıklarını gösteren hiçbir şey yoktu.

Mamafih kaçakların vaziyeti biraz düzelmişti. Ağaç gövdesinin uzunluğu on ayak kadar vardı ve suya yaslanan kökleri ani dönüşlere engel teşkil ediyordu. Şiddetli çarpmalar haricinde dengesi, sıvı kütlenin iniş çıkışlarına rağmen, sağlam görünüyordu. Hızına gelince, saatte üç fersahtan aşağı değildi ki bu onu sürükleyen selinkine eşit demekti.

Mathias Sandorf bütün soğukkanlılığını yeniden toplamıştı. Başı dizlerine uzanmış yoldaşını canlandırmaya çalıştı. Kalbinin hâlâ attığından emin oldu, ama zor nefes alıyordu. Ağzına eğilip, akciğerlerine biraz hava üfledi. Boğulmanın ilk zararları organizmasında telafisi imkânsız düzensizliklere yol açmamış olabilirdi!

Sahiden de Étienne Bathory çok geçmeden hafifçe kıpırdadı. Dudakları daha belirgin soluk verişlerle aralandı. Sonunda ağzından birkaç kelime çıktı:

"Karım!... Oğlum!... Mathias!"

Bu sözcüklerde tüm hayatı yatıyordu.

"Étienne, beni duyuyor musun, Étienne?" diye sordu, Buco'nun tonozlarını dolduran selin uğultuları arasında bağırmak mecburiyetinde kalan Kont Sandorf.

"Evet... Evet!... Duyuyorum!... Söyle!... Konuş!... Elin elimde!"

"Étienne, tehlike geçti," diye karşılık verdi Kont Sandorf. "Bir kütük bizi taşıyor... Nereye?... Bilmiyorum, ama hiç yoktan iyidir!"

"Ya kule, Mathias?..."

"Çoktan uzaklaştık ondan! Bu girdabın sularında öldüğümüzü sanacaklardır. Ve elbette peşimize düşmek akla gelmez! Deniz yahut ırmak, bu dere nereye dökülüyorsa, oraya varacağız, hem de sağ olarak varacağız! Cesaretini kaybetme, Étienne! Gözüm üzerinde! Dinlenmeye devam et ve pek yakında ihtiyacın olacak gücü topla! Birkaç saate kadar buradan kurtulacağız! Özgür olacağız"

"Ya Ladislas?" diye mırıldandı Étienne Bathory.

Mathias Sandorf yanıtlamadı. Ne cevap verecekti ki? Ladislas Zathmar, hücre penceresinden bağırarak alarm verdikten sonra, kaçamayacak durumda kal-

mış olmalıydı. Şimdi gözetim altındayken, yoldaşları onun için hiçbir şey yapmazlardı!

Bu arada Étienne Bathory'in başı yine arkaya düşmüştü. Uyuşukluğunu yenecek fiziki enerjiden yoksundu. Fakat Mathias Sandorf'un gözü üzerindeydi. Zifiri karanlıkta kaçınılması imkânsız engellerden birine çarptığı takdirde kütüğü terk etmek de dâhil her şeye hazırdı.

Akıntının ve dolayısıyla ağaç gövdesinin hızı önemli ölçüde azalır gibi göründüğünde, saat takriben sabahın ikisi olmalıydı. Kuşkusuz kanal genişlemeye başlıyor ve cidarları arasında daha serbest bir geçiş bulan sular daha mutedil akıyordu. Bundan o yeraltı geçidinin sonunun da uzakta olmadığı sonucu çıkarılabilirdi.

Ama aynı zamanda, cidarlar genişlerken, tonoz da alçalma eğilimi gösteriyordu. Kont Sandorf elini uzatınca kafasının üstündeki gayrimuntazam şist tabakalarına dokunabiliyordu. Bazen sürtünmeye benzer bir ses işitiyordu: Ucu tonoza değen, yukarı dikilmiş ağaç kökleri söz konusuydu. O zaman şiddetli sarsıntılara maruz kalan gövde bata çıka yön değiştiriyordu. Yanlamasına sürüklenirken, kendi etrafında dönüyor ve firariler düşme tehlikesiyle karşı karşıya kalabiliyorlardı.

Defalarca gerçekleşen bu tehlike atlatıldığında geriye Kont Sandorf'un tüm sonuçlarını soğukkanlılıkla hesapladığı bir başkası kalıyordu: Buco tonozunun sürekli alçalmasından ileri gelebilecek sorunlar. Zaten daha önce, eli bir kaya çıkıntısına rastlar rastlamaz geri yatarak kurtulmayı başarmıştı. Artık akıntıya dalması mı gerekecekti yani? Hadi, kendisi bunu deneyebilirdi, ama yoldaşını su yüzeyine yakın tutmayı nasıl becerecekti? Ya o yeraltı kanalı uzun süre daha alçalmaya devam ederse, canlı çıkmak mümkün olur

muydu? Hayır. Onca ölüm tehlikesinden kurtulduktan sonra, kesin bir ölüm demekti bu!

Mathias Sandorf, ne kadar enerjik olursa olsun, endişeden kalbinin sıkıştığını hissediyordu. Ölüm anının yaklaştığını anlıyordu. Ağacın kökleri tonozun kayalarına giderek daha sert sürtünüyor ve üst kısmı öyle derine batıyordu ki, tamamen suya gömülüyordu.

"Mamafih mağaranın çıkışı çok uzak olamaz artık!" diyordu kendi kendine Kont Sandorf.

Önündeki karanlığa belli belirsiz bir ışığın süzülüp süzülmediğini görmeye çalıştı. O sırada gece dışarıdaki karanlığın artık tam olmayacağı kadar ilerlemiş olamaz mıydı? Belki de yıldırımlar Buco'nun ötesinde hâlâ havayı aydınlatıyordu. O zaman Foiba'nın akışına artık yetmeme tehdidi altındaki kanala biraz ışık sızabilirdi.

Ama görünürde hiçbir şey yoktu! Hep aynı kesif karanlık ve köpükleri bile kara suların uğultusu!

Birdenbire son derece şiddetli bir çarpışma oldu. Ağaç gövdesinin alt ucu koca bir sarkıta toslamıştı. Sarsıntının etkisiyle tepetaklak oldu. Fakat Kont Sandorf onu bırakmadı. Bir eliyle köklere umutsuzca yapışıp, diğeriyle yoldaşını tam sürükleneceği anda yakaladı. Sonra kendini, onunla beraber, o esnada tonoza çarpıp kırılan su kütlesine batmaya bıraktı.

Bu bir dakika kadar sürdü. Mathias Sandorf işinin bittiği hissine kapıldı. İçgüdüsel olarak, ciğerlerinde kalan havayı idareli kullanmak için nefesini tuttu.

Gözleri kapalı olmasına rağmen, birden, sıvı kütlenin ötesinde epey canlı bir ışık görür gibi oldu. Bir şimşek çakmış ve onu hemen gök gürültüsü izlemişti.

Nihayet ışık!

Gerçekten de o karanlık kanaldan çıkan Foiba yeniden açık havada akmaya başlamıştı. Lakin deniz

kıyının hangi noktasına doğru gidiyordu? Ağzı hangi denize açılıyordu? Bu mesele çözülmezliğini koruyordu – hayat memat meselesi.

Ağaç gövdesi tekrar satha çıkmıştı. Mathias Sandorf büyük bir gayretle Étienne Bathory'i yeniden kütüğe çekmeyi başarmış ve arkasına yerleşerek, sımsıkı kavramıştı.

Sonra önüne, etrafına ve yukarı baktı.

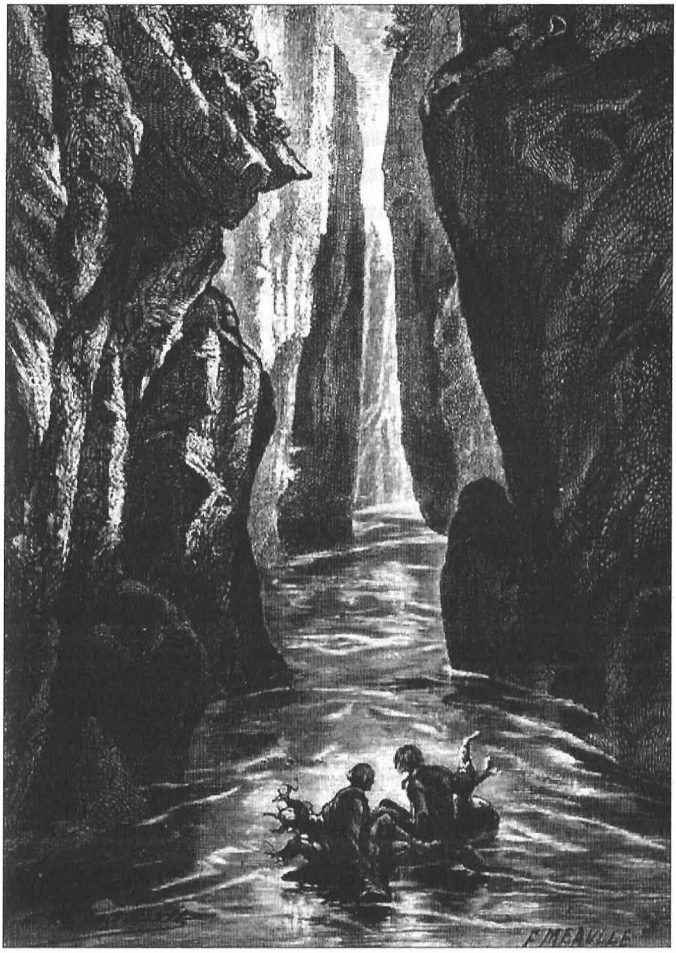
Gerideki karanlık bir kütle silinmeye başlıyordu: Foiba'nın sularına geçit teşkil eden yeraltı kanalının açıldığı muazzam Buco kayalığı. Gün, daha şimdiden, göğün doruğuna güzel kış gecelerinde gözün zor algılayabildiği bulutsular gibi belli belirsiz dağılmış, hafif ışıklar halinde kendini gösteriyordu. Ara sıra birkaç beyazımsı yıldırım, kesintisiz ama boğuk gök gürültüleri arasında, ufkun arka planını aydınlatıyordu. Fırtına, havada birikmiş tüm elektriği tükettikten sonra uzaklaşıyor ya da yavaş yavaş yatışıyordu.

Mathias Sandorf endişeyle sağa sola göz attı. Nehrin iki yüksek tepe arasından ve hâlâ aşırı bir süratle aktığını görebildi.

Ters akıntılar ve girdaplar arasında kaçakları sürükleyen bir dere söz konusuydu. Ama en nihayet başlarının üstünde, çıkıntıları her an kafalarını patlatma tehdidi arz eden şu aşırı alçak tonoz değil, sonsuzluk uzanıyordu. Öte yandan etrafta ne ayak basabilecekleri bir kıyı mevcuttu ne de yanaşmaya müsait bir bayır. Dar Foiba iki yüksek ve sarp duvarla çevriliydi. Neticede, suların perdahladığı dik cidarlar arasına sıkışmış kanal, taş tavanı olmadan devam ediyordu.

Bununla beraber, atlattıkları son batış Étienne Bathory'i canlandırmıştı. Eli Mathias Sandorf'un elini aramıştı. Kont üzerine eğilmiş:

"Kurtulduk!" diyordu.

Ama bu kelimeyi söylemeye sahiden hakkı var mıydı? Derenin döküldüğü yeri, içinden geçtiği bölgeyi, o kütükten ne zaman ayrılabileceğini bilmeksizin, kurtulduklarını söylemek mümkün müydü? Bununla birlikte, öyle enerjikti ki, ağaçta doğrulup, yankılanan sesiyle:

"Kurtulduk! Kurtulduk! Kurtulduk!" diye üç kere tekrarladı.

Zaten onu kim işitebilirdi ki? Kat kat şist ve çakıldan müteşekkil, çalı yetişmesine bile elverişli yeterince toprak bulunmayan, humustan yoksun o kayalık falezlerde kimseler yoktu. Yüksek kıyıların ardında saklanan mıntıka hiçbir insanı oraya çekemezdi. Granitten duvarlar arasında bir derivasyon kanalı gibi hapsolmuş Foiba ıssız bir bölgeden geçiyordu. Güzergâhı üzerinde onu besleyen başka bir dere yoktu. Yüzeyini yalayıp geçen tek bir kuş olmadığı gibi, fazla hızlı akan sularında macera arayan tek bir balık da mevcut değildi. Orada burada, kupkuru tepeleri o selin tüm şiddetini sadece son yağmurlardan kaynaklanan gelip geçici bir kabarmaya borçlu olduğunu gösteren büyük kayalar göze çarpıyordu. Foiba'nın yatağı normal zamanda bir koyaktan ibaret olmalıydı.

Hem ağaç gövdesinin kayalıklara bindirmesinden korkmaya da lüzum yoktu. Sadece yanlarından geçen akıntıyı izleyerek, kendiliğinden kaçınmış oluyordu. Öte yandan, yanaşma imkânı doğması durumunda kenardaki bir noktaya çıkmak üzere hızını kesmek veya kütüğü oradan çıkarmak mümkün değildi.

Acil bir tehlikeyle uğraşmak gerekmeden, aynı şartlarda bir saat daha geçti. Gökte son şimşekler de kaybolmuştu. Uzakta, fırtınalı hava kendini ancak uzun katmanları ufku çizen yüksek bulutlarda yankılanan boğuk gürültülerle belli ediyordu. Gün şimdiden doğuyor ve gece yağan sağanak yağmurlarla arınmış lacivert göğü beyazlaştırıyordu. Saat yaklaşık sabahın dördü olmalıydı.

Yarı doğrulmuş Étienne Bathory, ikisi için de etrafı gözleyen Kont Sandorf'un kolları arasına yerleşmişti.

O esnada, güneybatı istikametinden, uzak bir patlama duyuldu.

"Bu da ne?" diye sordu kendi kendine Mathias Sandorf. "Liman ağzını işaret eden bir top atışı mı? Öyleyse deniz kıyısından uzakta olamayız! Liman hangisi acaba? Trieste mi? Hayır, çünkü doğu şu taraf, güneşin doğduğu yer! İstirya'nın güney ucundaki Pola olmasın? Ama o zaman..."

İkinci bir patlama daha yankılandı ve onu neredeyse hemen bir üçüncü takip etti.

"Üç top atışı mı?" diye düşündü Kont Sandorf. "Bu daha ziyade, denize açılmak isteyecek gemilere konmuş bir ambargonun işareti olmasın? Bizim kaçışımızla bir alakası olabilir mi?"

Kaygılanmakta haklıydı. Elbette yetkililer firarilerin kıyıdan bir tekneye atlayıp kaçmalarını engellemek için hiçbir şeyi ihmal etmemiş olmalıydılar.

"Tanrı yardımcımız olsun!" diye mırıldandı Kont Sandorf. "Bir tek o yapabilir bunu artık!"

Bu sırada, Foiba'yı kuşatan yüksek falezler birbirinden uzaklaşıp alçalmaya başladı. Lakin civar mıntıka hâlâ görülemiyordu. Ani dirsekler ufku maskeliyor ve görüş alanını birkaç yüz ayakla sınırlıyordu. İstikamet tayini kesinlikle mümkün değildi.

Nehrin hâlâ ıssız ve sessiz, ama iyice genişlemiş yatağı akıntının yavaşlamasına imkân tanıyordu. Yukarı taraftan kopmuş birkaç ağaç gövdesi daha mutedil bir hızla sürükleniyordu. Bir haziran sabahı için hava oldukça serindi. Kaçaklar sırılsıklam giysileri içinde titriyorlardı. Güneşte üstlerini başlarını kurutabilecekleri bir barınak bulmalarının vakti gelmişti.

Saat beşe doğru son tepeler yerlerini, düz ve kıraç bir bölgeye yayılmış, uzun ve alçak kıyılara bıraktı. Foiba orada, yarım mil genişliğinde bir yatakla, göl denemese bile lagün adını hak eden, büyükçe ve durgun bir su birikintisine dökülüyordu. Dip tarafta, batıya

doğru, bazıları hâlâ demirli, bazıları ilk meltem esintileriyle yelken açan birkaç tekne, o lagünün aslında sahile geniş bir şekilde oyulmuş bir havuz olduğunu gösteriyor gibiydi. Yani deniz uzak değildi ve ona ulaşmaya çalışmanın gerekliliği aşikârdı. Fakat gidip balıkçılardan yardım istemek ihtiyatsızlık olurdu. Firardan haberleri varsa, onlara güvenmek, hâlihazırda sürek avına çıkmış olması gereken Avusturya jandarmasına teslim edilme tehlikesini göze almak demekti.

Mathias Sandorf böyle, ne yapacağını bilemez haldeyken, ağaç gövdesi lagünün sol kıyısında, su seviyesinde bir köke takılarak aniden durdu. Kök ve çalılar öyle iç içe geçtiler ki, kütük kıyıya palamarla bağlı bir kayık gibi yanaştı.

Kont Sandorf temkini elden bırakmadan sahile çıktı. Her şeyden önce kimse tarafından görülmediklerinden emin olmak istiyordu.

Gözlerini ne kadar uzağa çevirse de, lagünün o kısmında, balıkçı ya da başka tek bir kişi görmedi.

Hâlbuki o sırada, en fazla iki yüz ayak mesafede kuma uzanmış, iki kaçağı görebilen bir adam mevcuttu.

Kendini emniyette farz eden Kont Sandorf, ağaç gövdesinin seviyesine kadar inerek, yoldaşını kucaklayıp kaldırdı ve nerede bulunduklarını, hangi yönü izlemenin uygun olacağını bilmeksizin, kumsala bıraktı.

Foiba'ya ağız vazifesi gören bu su birikintisi aslında bir lagün veya göl değil, haliçti. Ülkede Lim Kanalı deniyor ve İstirya Yarımadasının batı sahilindeki Orseva ile Rovinj arasındaki dar bir mecradan Adriyatik'e bağlanıyordu. Fakat o kanala büyük yağmurlar döneminde Foiba'nın Buco uçurumundan geçen sularının döküldüğü henüz bilinmiyordu.

Kıyıda, birkaç adımlık mesafede, bir avcı kulübesi vardı. Kont Sandorf ve Étienne Bathory biraz güç topladıktan sonra oraya sığındı. Kızgın güneş ışınlarının kısa sürede kurutacağı elbiselerini çıkarıp beklediler. Balıkçı tekneleri Lim Kanalını terk etmişlerdi ve kumsal göz alabildiğine ıssız gibiydi.

O esnada, bu sahneye şahit olan adam ayağa kalkıp, vaziyeti kolaçan etmek ister gibi kulübeye yaklaştı. Sonra, alçak bir falezin dönemecinden güneye doğru gözden kayboldu.

Mathias Sandorf ve yoldaşı üç saat sonra hâlâ nemli giysilerini üstlerine geçirdi; gitmek gerekiyordu.

"Bu kulübede daha fazla kalamayız," dedi Étienne Bathory.

"Kendinde yeniden yola çıkacak gücü hissediyor musun?" diye sordu Mathias Sandorf.

"Ben bilhassa açlıktan bitkin düştüm!"

"Deniz kıyısına ulaşmaya çalışalım öyleyse! Belki yiyecek bir şeyler, hatta bir tekne bile bulabiliriz! Hadi gel, Étienne!"

Şüphesiz yorgunluktan ziyade açlıktan zayıf düşmüş bir halde, kulübeden ayrıldılar.

Kont Sandorf'un niyeti, deniz kıyısına ulaşmak maksadıyla, Lim Kanalının güney yakasını izlemekti. Her ne kadar bölge ıssız ve çorak olsa da, halice akan bir sürü dere vardı. Bu ıslak ağın altında kumsallarıyla sınırlanmış bütün o bölge, sadece, çamurun hiçbir sağlam dayanak noktası sunmadığı geniş bir "bataklık" teşkil ediyordu. O yüzden güneye – yükselen güneş sayesinde tayini kolay bir istikamet – saparak çevresinden dolaşmak lazımdı. Firariler iki saat boyunca tek bir insana rastlamadan, ama midelerini kazıyan açlığı da bastıramadan, öylece yürüdüler.

Mıntıkanın çoraklığı azalmaya başladı. Karşılarına, doğudan batıya uzanan bir yol ve Kont Sandorf'la Étienne Bathory'in körlemesine maceraya atıldıkları bölge hakkında hiçbir şey öğretmeyen bir kilometre taşı çıktı. Mamafih, birkaç dut ağacı ve daha ilerdeki hintdarısı tarlası, açlıklarını gidermese de, en azından mide ihtiyaçlarını kandırmalarını sağladı. Çiğ çiğ yedikleri darı ve ferahlatıcı dutlar, deniz kenarına varmadan bitkin düşmelerine mani olmaya yetebilirdi.

Ama bölge artık daha meskûnsa, bazı ekili tarlalar işe insan elinin karışmış olduğunu kanıtlıyorsa, yöre sakinlerine rastlamayı beklemek gerekiyordu.

Nitekim öğlene doğru bu gerçekleşti.

Yolda bel altı yaya belirdi. Mathias Sandorf, ihtiyat icabı, onlara görünmek istemedi. Şans eseri, elli adım kadar solda, çitle çevrili bir çiftlik harabesi gördü. Kimse fark etmeden, arkadaşıyla beraber, bir nevi kilerin karanlık dibine sığındılar. Geceye kadar orada kaldıkları takdirde, yolcunun biri çiftlikte dursa bile fark edilmemeleri ihtimal dâhilindeydi.

Bahis konusu yayalar tuzla işçileri ve köylülerdi. Bazıları kuşkusuz Lim Kanalından pek uzak olmaması gereken bir kent veya kasabanın pazarına kaz sürüleri götürüyordu. Erkek ve kadınlar, her iki cinsin de sıradan kıyafetlerini süsleyen madalyon, küpe, haç kolye gibi muhtelif takılarla, İstirya tarzında giyinmişlerdi. Daha sade giyimli tuzla işçilerine gelince, sırtlarında heybe, ellerinde değnek, civardaki tuzlalara, hatta belki bölgenin batısındaki Stagnon veya Pirano'nun büyük işletmelerine kadar gidiyorlardı.

Terk edilmiş çiftliğin önüne geldiklerinde, bazıları bir an durup kapının eşiğine oturdu. Yüksek sesle ve belli bir hararetle, ama sadece ticaretleriyle alakalı konuşuyorlardı.

İki kaçak, bir köşeye sinmiş, dinliyorlardı. Bu insanlar firarın haberini almış ve o konuda konuşuyor olabilirlerdi. Belki Kont Sandorf'a o esnada İstirya'nın hangi mahallinde bulunduklarını açıklayacak birkaç laf ederlerdi.

Bu hususta tek kelime edilmedi. Hâlâ basit tahminlerle yetinmek gerekiyordu.

"Bölgenin sakinleri kaçışımız hakkında konuşmadıklarına göre," diye belirtti Mathias Sandorf, "haberin henüz kulaklarına gitmediği sonucunu çıkarabiliriz!"

"Ve bu daha şimdiden kaleden epey uzaklaşmış olduğumuzu gösterir, diye cevap verdi Étienne Bathory. "Bizi altı saatten fazla bir süre yeraltından sürükleyen selin hızı göz önünde bulundurulduğunda, buna hiç şaşmam."

"Evet, öyle olmalı!" dedi Kont Sandorf.

Bununla beraber, iki saat sonra, çitin önünden durmadan geçen birkaç tuzla işçisi, şehir kapısında karşılaştıkları bir jand-arma müfrezesinden söz ettiler.

Hangi şehir?... Adını söylemediler.

Bu bilgi iki firariyi rahatlatacak türden değildi. Jandarmalar havalide dolaşıyorlarsa, onları aramaya yollanmış olmaları kuvvetle muhtemeldi.

"Oysa kaçış şartlarımız dolayısıyla," dedi Étienne Bathory, "öldüğümüzü düşünerek, peşimize düşmemeleri gerekirdi..."

"Öldüğümüze ancak cesetlerimizi bulduklarında inanırlar!" diye yanıtladı Mathias Sandorf.

Her halükârda, polisin teyakkuzda olduğuna ve firarileri aradığına şüphe yoktu. O yüzden, gece çökene kadar çiftlikte saklanmaya karar verdiler. Açlıktan kıvranıyor, ama sığınaklarından ayrılmayı göze alamıyorlardı ki, böyle yapmakta iyi ettiler.

Gerçekten de akşamüstü beşe doğru, yolda, ufak bir süvari birliğinin nal sesleri yankılandı.

Sürünerek çitin kapısına kadar ilerlemiş olan Kont Sandorf hemen arkadaşının yanına dönerek onu kilerin en karanlık köşesine çekti. Çalıların arasına gizlenip, hiç kımıldamadan durdular.

Yanm düzine jandarma, bir onbaşı komutasında, yoldan doğuya doğru çıkıyorlardı. Çiftlikte dururlar mıydı? Bu soru Kont Sandorf'un canını ziyadesiyle sıkıyordu. Jandarmalar o harap evi arayacak olurlarsa, saklananları bulmamaları imkânsızdı.

Müfreze orada mola verdi. Onbaşı adamlarını durdurdu. Diğerleri eyerleri üstünde kalırken, iki jandarma ve kendisi attan indiler.

Atlılar, Lim Kanalı civarındaki mıntıkayı kolaçan ettikten sonra, akşam yediye kadar beklenecekleri çiftliğe dönme emri aldılar.

Dört jandarma derhal yola koyulup uzaklaştılar. Öbür ikisi ve onbaşı, atlarını, ağılı çeviren yarı yıkık çitin kazıklarına bağladılar. Sonra dışarı oturup, sohbet etmeye koyuldular. Kaçaklar, kilerin dibinden, konuşulanların hepsini duyabiliyorlardı.

"Evet, bu akşam şehre dönüp, gece nöbeti talimatlarını alacağız, diye cevap verdi onbaşı, jandarmaların birinden gelen bir soruya. Trieste'den telgrafla yeni talimatlar gelmiş olabilir."

Demin bahsi geçen şehir Trieste değildi: Kont Sandorf bu noktaya mim koydu.

"Biz onları burada ararken," diye belirtti ikinci jandarma, "kaçaklar daha ziyade Kvarner Kanalı tarafına gitmiş olmasınlar?"

"Evet, bu mümkün," diye yanıtladı birinci jandarma, "zira orada kendilerini buradan daha güvende sanabilirler."

"Öyle yapmışlarsa," diye karşılık verdi onbaşı, "bulunmaları riski daha küçük değil, zira bütün sahil şeridi baştan sona gözetim altında!"

Dikkat edilmesi gereken ikinci nokta: Kont Sandorf ve yoldaşı, karanın derinliklerinde Rijeka'ya kadar gömülen karşı kanalın kenarında değil, İstirya'nın batı kıyısında, yani Adriyatik sahili yakınında bulunuyorlardı.

"Pirano ve Koper tuzlalarında da araştırma yapılır herhalde," diye devam etti onbaşı. "Orada daha kolay saklanılabilir ve bir tekne ele geçirip, Adriyatik'i aşarak, Rimini ya da Venedik'e gidilebilir."

"Pöh! Hücrelerinde sakin sakin beklemekle daha iyi ederlerdi!" diye filozofça cevap verdi jandarmalardan biri.

"Evet," diye ekledi öteki, "çünkü er ya da geç yakalanacaklar. Tabii Buco'dan cesetlerini toplamazsak! O zaman biterdi ve biz de bu sıcakta memleketi dört dönmek zorunda kalmazdık!"

"Bitmediği ne malum?" diye belirtti onbaşı. "İnfazı Foiba halletmiş olabilir. Taşkınlar zamanında mahkûmlar, Pazin Kulesinden kaçmak için daha kötü bir yol seçemezlerdi!"

Foiba, Kont Sandorf ve yoldaşını sürükleyen nehrin adı buydu! Tutuklandıktan sonra götürülüp hapsedildikleri, yargılandıkları ve mahkûm edildikleri yer Pazin Kalesi'ydi! Orada kurşuna dizileceklerdi! Onun burcundan kaçmışlardı! Kont Sandorf Pazin kentini iyi bilirdi! Yani onun için çok mühim bir nokta en nihayet açıklığa kavuşmuştu ve firar hâlâ mümkünse, artık İstirya Yarımadasında rasgele ilerlemeyeceklerdi!

Jandarmaların konuşması bu kadarla sınırlı kalmış, ama kaçaklar o birkaç kelimeden, belki Pazin'in

Adriyatik kıyısında Lim Kanalına en yakın şehir olduğu hariç, bilmeleri gereken her şeyi öğrenmişlerdi.

Bu arada onbaşı ayağa kalkmıştı. Ağılın çiti boyunca bir aşağı bir yukarı yürüyor, adamlarının çiftliğe dönmelerini gözlüyordu. İki üç kez harap eve girip, şüpheden çok mesleki alışkanlıktan odaları gezdi. Kesif karanlık hüküm sürmese firarilerin mutlaka keşfedileceği kilerin kapısına kadar geldi. Hatta içeri girip, kılıcının kınının ucuyla çalı yığını yokladı, ama altına büzülmüş olanlara kadar erişmedi. O sırada Mathias Sandorf ve Étienne Bathory tasviri zor bir dizi endişe yaşadı. Kendilerine ulaşıldığı takdirde postlarını pahalıya satmaya gayet kararlıydılar. Onbaşının üstüne atılıp, şaşkınlığından istifade silahlarını almaya, o ve iki adamına saldırıp öldürmeye ya da ölmeye karar vermişlerdi.

Tam o anda onbaşıya dışarıdan seslendiler ve şüpheli bir şey görmeden, kileri terk etti. Keşfe yollanan dört jandarma çiftliğe geri dönmüşlerdi. Yol, sahil ve Lim Kanalı arasındaki tüm mıntıkada kaçaklardan iz bulamamış, ama yalnız da gelmemişlerdi, yanlarında bir adam vardı. Ekseriya civardaki tuzlalarda çalışan bir İspanyol. Şehre dönerken jandarmalarla karşılaşmıştı. Tuzlalardan geldiğini söyleyince, sorgulaması için onbaşıya götürmeye karar vermişlerdi. Adam buna dünden razıydı.

Karşısına çıkarıldığı onbaşı amelelerin tuzlalarda iki yabancı fark edip etmediklerini sordu.

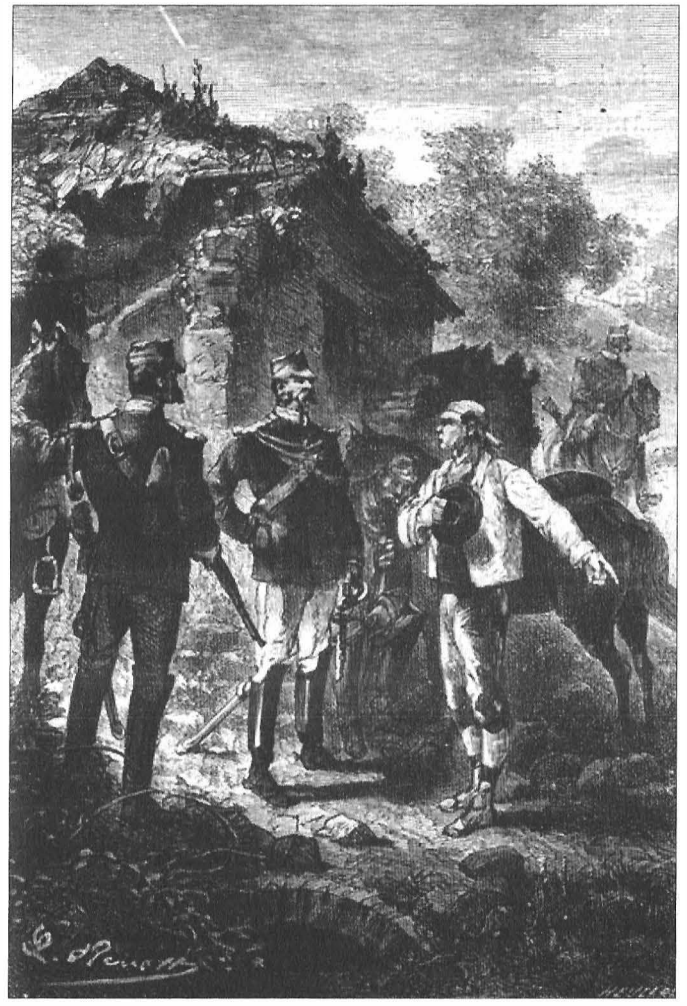
"Hayır," onbaşı, diye cevap verdi adam, "ama ben bu sabah, kentten ayrıldıktan bir saat sonra, Lim Kanalının sonunda iki adamın karaya çıktığını gördüm."

"İki adam mı dedin?" diye sordu onbaşı.

"Evet, ama havalide idamın bu sabah Pazin Kulesinde gerçekleştirildiği zannedildiği ve firar haberi

henüz yayılmadığı için onlara fazla dikkat etmedim. Artık neye dayanacağımı bildiğime göre, kaçaklar olmalarına şaşırmam."

Kont Sandorf ve Étienne Bathory, killerin dibinden, onlar için büyük vahamet arz eden bu konuşmayı işitiyorlardı. Demek Lim Kanalı kumsalına çıktıklarında fark edilmişlerdi.

"Adın ne?" diye sordu onbaşı.

"Carpena, bu bölgedeki tuzlalarda amelelik yapıyorum."

"Bu sabah Lim Kanalı kumsalında gördüğün iki adamı tekrar görsen tanır mısın?"

"Evet... Muhtemelen!"

"Pekâlâ, şehre gidip ifade vereceksin ve polisin emrine amade olacaksın!"

"Emredersiniz."

"Firarileri yakalatana beş bin florin ödül konduğunu biliyor musun?"

"Beş bin florin!"

"Yataklık edeneyse zindan!"

"Daha neler!"

"Hadi git," dedi onbaşı.

İspanyolun verdiği bilgi ilk etkisini jandarmaların uzaklaşmasında gösterdi. Onbaşı adamlarına at binme emri verdi ve gece şimdiden çökmesine rağmen, Lim Kanalı kıyılarını daha dikkatli arayıp taramak üzere yola koyuldu. Carpena'ya gelince, biraz şans yardımıyla kaçakların yakalanışının kendisine Kont Sandorf'un kesesinden güzel bir ikramiye kazandırabileceğini düşünerek, derhal şehre yöneldi.

Mamafih, Mathias Sandorf ve Étienne Bathory kendilerine sığınak vazifesi gören karanlık kileri terk etmeden evvel bir müddet daha saklı kaldılar. Jandarma peşlerine düştüğüne, görülmüş ve teşhis edilebilecek olduklarına göre İstirya taşrasının artık onlar için güven arz etmediğini düşünüyorlardı. Dolayısıyla o bölgeden en kısa zamanda ayrılıp, ya Adriyatik'in öbür tarafındaki İtalya'ya ya da Dalmaçya ve askeri hudutlar üzerinden Avusturya sınırının ötesine geçmek lazımdı.

Kaçakların bir kayık ele geçirmeleri ya da kıyıdaki balıkçılardan birini onları İtalyan sahiline götürmeye

ikna etmeleri şartıyla, birinci seçeneğin başarı şansı daha yüksekti. O yüzden bu seçenek benimsendi.

Mathias Sandorf ve yoldaşı, saat sekiz buçuğa doğru gecenin karanlığı iyice bastırdığı zaman, harabe çiftlikten ayrılıp, Adriyatik kıyısına ulaşmak amacıyla batıya yöneldiler. Lim bataklığına saplanmamak için evvela yoldan aşağı inmek zorunda kaldılar.

Gerçi o bilinmeyen yolu izlemek, İstirya'nın kalbine bağladığı kente varmak anlamına gelmiyor muydu? En büyük tehlikeleri göze almak değil miydi? Kuşkusuz öyleydi, ama başka çare de yoktu!

Saat dokuz buçuğa doğru, karanlığın çeyrek mil içinde, bir şehrin silueti hayal meyal belirdi. Neresi olduğunu anlamak güçtü.

Kıyıdaki girintiye oyulmuş limanın üstünden denize hükmeden muazzam bir kayalığa gelişigüzel ama kat kat sıralanmış evlerden müteşekkil bir yığın söz konusuydu. Tepelerinde yükselen devasa çan kulesi karanlıkta abartılı oranlara kavuşuyordu.

Mathias Sandorf iki yabancının mevcudiyetinin çabucak dikkat çekeceği bu kente girmemeye kesin kararlıydı. Yani mümkünse, sahilde bir noktaya erişmek için, surların etrafından dolanmak gerekecekti.

Lakin daha önce de Lim Kanalı kumsalında onları görmüş olan adam – jandarma onbaşısına verdiği ifadeyi duymuş oldukları şu Carpena – tarafından uzaktan izlendiklerinin farkına varmadılar. Vaat edilen ödülden iştahı kabaran İspanyol, evine dönerken, etrafı daha iyi gözlemek maksadıyla yoldan uzaklaşmış ve onun için iyi kaçaklar için kötü şans izlerini bulmasına yardım etmişti.

Az kalsın, neredeyse tam o anda şehir kapılarının birinden çıkan bir polis mangasıyla burun buruna geliyorlardı. Kendilerini kenara atacak zamanı ancak

buldular. Sonra, liman surları boyunca ilerleyerek, alelacele sahile yöneldiler.

Işık yanan, küçük pencereleri, aralık kapısıyla, mütevazı bir balıkçı evine rastgeldiler. Mathias Sandorf ve Étienne Bathory oraya sığınamasalar, ev halkı onları ağırlamayı reddetse, mahvolurlardı. Oraya sığınmanın ya hep ya hiç demek olduğu aşikârdı, ama tereddüde mahal yoktu.

Kont Sandorf ve yoldaşı evin kapısına koşup, eşikte durdular.

İçeride bir adam bir gemici lambasının ışığında ağları tamir etmekle meşguldü.

"Bunun hangi şehir olduğunu söyler misiniz, dostum?" diye sordu Kont Sandorf.

"Rovinj."

"Burası kimin evi?"

"Balıkçı Andrea Ferrato'nun."

"Balıkçı Andrea Ferrato bu gecelik bizi barındırmaya razı olur mu acaba?"

Andrea Ferrato iki adamı da süzdükten sonra kapıya doğru ilerledi, liman surlarının dönemecinde polis mangasını fark etti ve hiç şüphesiz, konukseverliğini talep edenlerin kim olduklarını tahmin ederek, cevap vermekte duraksadığı takdirde mahvolacaklarını anladı.

"Girin," dedi.

Gelgelelim iki firari, balıkçının kapısından girmekte acele etmiyordu.

"Dostum," dedi Kont Sandorf, "Pazin Kulesinden kaçan mahkûmları ele verecek kişiye beş bin florin mükâfat var!"

"Biliyorum."

"Barındıracak kişiyiyse zindan bekliyor!" diye ekledi Kont Sandorf.

"Biliyorum."

"Bizi teslim edebilirsiniz..."

"İçeri girmenizi söyledim, hadi, girsenize!" diye cevap verdi balıkçı.

Ve polis mangası evin önünden geçmek üzereyken, kapıyı kapattı.

8
BALIKÇI FERRATO'NUN EVİ

Andrea Ferrato, Sartena Bölgesinde, adanın güney ucundaki bir burnun ardında yer alan küçük Santa Manza Limanından bir Korsikalıydı. O liman, Bastia ve Porto Vecchio'yla birlikte, birkaç bin yıl evvel çok girintili çıkıntılı olan, ama sellerin kesintisiz aşındırmasıyla yavaş yavaş burunları yok olmuş, körfezleri dolmuş, koyları silinmiş, kayalıkları törpülenmiş doğu kıyısına açılan yegâne limanlardan biriydi.

Andrea Ferrato balıkçılık mesleğini orada, Santa Manza'da, Korsika ve İtalyan toprağı arasına oyulmuş o dar deniz parçasında icra ediyor, hatta bazen Bonifacio'yla Sardinya arasındaki boğazın kayalıklarına kadar gidiyordu.

Yirmi yıl önce, Sartena'lı bir kızla evlenmişti. İki sene sonra, adını Maria koydukları bir kızları olmuştu. Balıkçılık mesleği bir hayli zordur, hele balık avına bir de gidip boğazın en beter geçitleri dibindeki sığlıkları aramayı gerektiren mercan avcılığı eklenince... Ama Andrea Ferrato cesur, sağlam, yorulmak bilmez, hem ağ hem de kepçe kullanmakta usta bir adamdı. İşleri yolunda gidiyordu. Hamarat ve akıllı karısı Santa Marza'daki küçük evi dileğince idare ediyordu. İkisi de okuma-yazma ve hesap bil-

diğinden, istatistiklere göre hâlihazırda iki yüz altmış bin nüfuslu adanın okuyup yazamayan yüz elli bin sakinine kıyasla eğitimliydiler.

Ayrıca Andrea Ferrato, Korsikalılann çoğu gibi İtalyan kökenli olmasına rağmen – belki de bu eğitim dolayısıyla – fikren ve kalben ziyadesiyle Fransızdı. Ve bu özelliği o dönemde kantonda bazı husumetlere yol açmıştı.

Adanın güney ucunda, Bastia, Ajaccio ve başlıca idari ve adli merkezlerden uzakta yer alan bu kanton İtalyan veya Sardinyalı olmayan herkese düşman kalmıştır aslında – yeni nesillerin eğitimiyle son bulmasının umulabileceği, üzücü bir durum.

Yani Ferrato ailesine az çok gizli bir husumet besleniyordu. Oysa Korsika'da husumet ile nefret arasındaki ince çizgi, nefretle şiddet arasında daha incedir. Çok geçmeden bazı olaylar bu eğilimleri kızıştırdı. Bir gün sabn taşan Andrea Ferrato, öfkeye kapılarak bir cinayet işlemişti. Bölgenin kendisini tehdit eden kötü adamlarından birini öldürmüş ve kaçmak zorunda kalmıştı.

Fakat Andrea Ferrato dağa çıkacak, polis kadar ölünün dost ve arkadaşlarına karşı da sürekli mücadele etmeyi gerektiren o hayatı yaşayacak, ucunun ailesine erişmesi muhtemel bir kan davasını devam ettirecek bir adam değildi. Terki diyar etmeye karar verdi ve Korsika'dan gizlice ayrılıp, Sardinya kıyısına sığınmayı başardı. Karısı da Santa Manza'daki evi devredip, mobilyaları, kayık ve ağları satarak, küçük servetlerini topladıktan sonra, kızıyla birlikte onun yanına gitti. Doğup büyüdüğü memleketi bir daha geri gelmemek üzere terk etmişti.

Öte yandan, her ne kadar meşru müdafaa halinde işlenmiş olsa da, bu cinayet Andrea Ferrato'nun vicdanını rahatsız ediyordu. Kökeninden ileri gelen bazı

batıl inançlar dolayısıyla günahını bağışlatmak istiyordu. İnsan öldürmüş olmasının ancak kendininkini tehlikeye atarak bir başkasının hayatını kurtardığı gün affedileceğini düşünüyordu. Fırsat çıktığı takdirde bunu yapmaya kararlıydı.

Andrea Ferrato, Korsika'dan ayrıldıktan sonra, kolayca tanınıp açığa çıkacağı Sardinya'da sadece kısa bir süre kalmıştı. Cesur ve azimli olduğundan kendi için korkmasa da, kan davasının zarar verebileceği ailesi için endişeleniyordu. Etrafta kuşku uyandırmadan, uzaklaşma zamanını bekledi ve İtalya'ya geçti. Ancona'da, Adriyatik'i aşıp İstirya kıyısına ulaşma fırsatı doğunca, bundan istifade etti.

İşte Korşikalı, küçük Rovinj Limanına bu yüzden ve bu şartlar altında yerleşmişti. On yedi senedir balıkçılığa devam ediyordu – ki bu sayede eski refahına yeniden kavuşmuştu. Oraya gelişinden dokuz yıl sonra, adını Luigi koyduğu bir oğlu oldu, ama doğumu annesinin ölümüne mal oldu.

Andrea Ferrato, dul kaldığından beri, sadece kızı ve oğlu arasında yaşıyordu. O sırada on sekiz yaşındaki Maria sekizini süren küçük çocuğa annelik ediyordu. Cesur eşini kaybettiği için hâlâ yüreği sızlayan Rovinj'li balıkçı işinden ve görevini ifa etmenin sağladığı tatminden son derece memnundu. Yardımseverliği ve sağduyulu tavsiyelerde bulunması bütün yörede sevilmesine yol açmıştı. Haklı olarak, işinde usta kabul ediliyordu. İstirya sahillerini kaplayan uzun kaya serpintileri arasında, eskiden Santa Manza Körfezi ve Bonifacio Boğazında çıktığı balık avlarını aramıyordu. Üstelik Korsika'yla aynı dilin konuşulduğu o bölgede çok iyi bir kılavuz olmuştu. Bol balıklı sulardan kazandığına, Pola'dan Trieste'ye kadarki kıyı boyunca kılavuzluğunu yaptığı gemilerin getirisi de ekleniyordu. Evinde

her zaman yoksulların payı gözetilirdi ve Maria hayır işlerinde ona elinden geldiği kadar yardımcı oluyordu.

Fakat Santa Manza'lı balıkçı kendine verdiği sözü asla unutmamıştı: Hayata karşılık hayat! Bir insanın canını almıştı. Bir başkasının hayatını kurtaracaktı.

Bu yüzden, iki firari evinin kapısına geldiklerinde, kim olduklarını tahmin etmesine ve nasıl bir cezayı göze aldığını bilmesine rağmen tereddüt etmemişti. "Girin!" demiş ve içinden: "Tanrı hepimizi korusun!" diye eklemişti.

Mamafih polis mangası Andrea Ferrato'nun kapısının önünden durmadan geçmişti. Kont Sandorf ve Étienne Bathory kendilerini Korsikalı balıkçının evinde en azından gecenin birkaç saati için güvende hissedebilirlerdi. Ev kentte değil, surların beş yüz adım dışında, limanın öte tarafındaki sahile hâkim bir kayalık üzerine inşa edilmişti. En fazla birkaç yüz metre ilerisinde kıyının gizli kayalıklarına çarpıp kırılan denizin yegâne sınırı uzak ufuktaki gökten ibaretti. Güneybatıya doğru eğrilerek uzayan bir burun Rovinj Koyu'nu Adriyatik'e kapıyordu.

Andrea Ferrato'nun konutu, balıkçılık aletlerinin durduğu ahşap bir sundurma, ikisi ön, ikisi arka cepheye bakan dört odadan müteşekkil, tek katlı bir evdi. Teknesi, otuz ayak uzunluğunda, kare kıçlı, tek bir büyük yelken direğiyle donatılmış, basit bir kayıktı – trol balıkçılığına çok elverişli bir tekne türü. Kullanmadığı zamanlar koyun içinde, kayaların korumasında demirli kalıyor, kumsala çekilmiş ufak bir sandalla erişim sağlanıyordu. Evin arkasında çitle çevrili, dut ve zeytin ağaçları ve asmalar arasında muhtelif sebzeler ekili, birkaç dönümlük bir arazi uzanıyordu. Çitin ardında, beş altı ayak genişliğinde bir dere çayırla sınır oluşturuyordu.

İşte kaderin kaçakları sürüklediği mütevazı ama konuksever ev ve onları barındırarak özgürlüğünü tehlikeye atan sahibi bunlardı.

Kapı arkalarından kapandıktan sonra, Kont Sandorf ve Étienne Bathory balıkçının kendilerini ilk buyur ettiği odayı inceledi.

Özenli bir ev hanımının zevkini ve titizliğini yansıtan, tertemiz tutulmuş birkaç mobilyayla döşeli bu oda evin ana salonuydu.

"Her şeyden evvel yemek lazım, öyle değil mi?" diye sordu Andrea Farrato.

"Evet, açlıktan ölüyoruz!" diye cevap verdi Kont Sandorf. "On iki saattir tek lokma yemedik!"

"Duyuyor musun, Maria?" diye seslendi balıkçı.

Maria göz açıp kapayıncaya kadar beyaz örtülü masaya iki tabak ve bardak, bir şişe yöresel şarap, ekmek, biraz tuzlanmış domuz eti, haşlanmış balık ve kuru üzüm bırakmıştı. Salon üç fitilli yağ lambasıyla aydınlatılmıştı.

Kont Sandorf ve Étienne Bathory hemen sofraya oturdular: Güçleri tükenmişti.

"Ya siz?" dediler balıkçıya.

"Biz yedik!" diye yanıtladı Andrea Ferrato.

İki aç adam yürekten sunulan o basit yiyeceklere kelimenin tam anlamıyla saldırdılar.

Ama yemeklerini yerken, salonun bir köşesinde oturmuş, tek sözcük etmeksizin onları seyreden balıkçıyı, kızını ve oğlunu incelemekten geri durmuyorlardı.

Andrea Ferrato kırk iki yaşlarında olmalıydı. Esmer yüzündeki anlamlı hatlar ve keskin bakışlı kara gözleriyle, sert ve biraz mahzun görünüşlü bir adamdı. Giydiği Adriyatik balıkçı kıyafetinin altında, sağlam ve kuvvetli bir beden fark ediliyordu.

Hem vücut hem de yüz itibariyle karısını hatırlatan Maria boylu poslu, hoştan ziyade güzeldi; parlak ve siyah gözleri, kumral saçları, Korsikalı kanının ateşliliğini yansıtan hafif renkli bir teni vardı. Küçük yaştan beri yükümlü olduğu görevler yüzünden hal ve tavırlarına işlemiş ciddiyet, aklı başında bir mizacın ürünü sükûneti, her şey genç kızda kaderin onu savuracağı her koşulda asla vazgeçmeyeceği bir enerjiye işaret ediyordu. Havalinin genç balıkçılarından birçok talibi çıkmış, ama o bu konuyu konuşmak bile istememişti. Tüm hayatı babasına ve kalbinden doğmuş gibi gördüğü çocuğa ait değil miydi?

Luigi'ye gelince, daha şimdiden denizci yaşantısına alışmış, azimli, gözü pek ve çalışkan bir oğlandı. Rüzgâr ya da yağmur olsa bile başı açık bir halde, Andrea Farrato'ya balık avı veya kılavuzluk işlerinde eşlik ediyordu. Bilahare güçlü kuvvetli, sağlam ve sağlıklı, fazlasıyla cesur, hatta gözü kara bir adam olmayı vaat ediyordu. En kötü havalarda bile tehlike kaygısı taşımıyordu. Babasını seviyordu. Kız kardeşine tapıyordu.

Kont Sandorf bu kadar duygulandırıcı bir sevgiyle birleşmiş o üç insanı inceden inceye tetkik etmişti. İyi, güvenebileceği insanlar arasında bulunduğuna hiç kuşku yoktu.

Yemek bittiğinde, Andrea Ferrato ayağa kalkıp, Mathias Sandorf'a yaklaşarak:

"Yatıp uyuyun, beyler," dedi, "kimse burada olduğunuzu bilmiyor, yarın konuşuruz."

"Hayır, Andrea Ferrato, olmaz!" diye cevap verdi Kont Sandorf. "Karnımız doydu! Gücümüz yerine geldi! Bırakın derhal bu evi terk edelim; varlığımız siz ve çocuklarınız için çok büyük tehlike oluşturuyor!"

"Evet, gidelim," diye ekledi Étienne Bathory, "bu yaptığınız dolayısıyla Tanrı sizi ödüllendirsin!"

"Hadi yatın, öyle gerekiyor!" diye devam etti balıkçı. "Bu akşam kıyı gözetim altında. Bütün limanlara ambargo kondu. Bu gece yapılacak hiçbir şey yok."

"Madem öyle istiyorsunuz, pekâlâ!" diye yanıt verdi Sandorf.

"Öyle istiyorum."

"Yalnız bir şey soracağım. Kaçışımız ne zamandır biliniyor?..."

"Bu sabahtan beri," diye cevapladı Andrea Ferrato. "Fakat siz Pazin Kulesinde dört tutsaktınız. Buradaysa iki kişisiniz. Üçüncünün serbest bırakılacağı söyleniyor."

"Sarcany!" diye bağırdı Mathias Sandorf, o iğrenç adı duyunca kendisini ele geçiren karşı konulmaz öfkeyi hemen bastırarak.

"Ya dördüncü kişi?..." diye sordu Étienne Bathory, cümlesini bitirmeye cesaret edemeden.

"Dördüncüsü hâlâ yaşıyor," diye cevap verdi Andrea Ferrato, "infaz ertelenmiş."

"Yaşıyor!" diye haykırdı Étienne Bathory.

"Evet!" diye karşılık verdi Kont Sandorf, alaycı bir edayla. "Bize birlikte ölme zevkini tattırmak için, yakalanmamızı beklemek istiyorlar!"

"Maria," dedi Andrea Ferrato, "misafirlerimizi arka tarafa, bahçeye bakan odaya götür, ama ışık yakmadan. Bu akşam dışarıdan pencerenin ışıklı görünmemesi lazım. Sonra sen de yatabilirsin. Luigi ve ben nöbet tutacağız."

"Peki, baba!" diye cevap verdi oğlan.

"Buyurun, beyler," dedi genç kız.

Bir saniye sonra, Kont Sandorf ve yoldaşı muhabbetle balıkçının elini sıkıyorlardı. Ardından, yorgunluklarını giderebilecekleri iki güzel mısır döşeğin onları beklediği odaya geçtiler.

Bu arada Andrea Ferrato, Luigi'yle beraber, evden ayrılmıştı. Civarda, kumsalda veya derenin ötesinde kimsenin dolanmadığından emin olmak istiyordu. Kaçaklar gündoğumuna kadar rahatça dinlenebilirlerdi.

Gece olaysız geçti. Balıkçı birçok kez dışarı çıkmış, şüpheli bir şey görmemişti.

Ertesi gün, 18 Haziranda, misafirleri uyurken, Andrea Ferrato bilgi edinmek üzere şehir merkezine

ve liman rıhtımlarına gitti. Birçok noktada meraklılar toplanmış sohbet ediyorlardı. Tüm konuşmaların konusu bir gün önce asılan ve firarı, kaçaklara yardım edenleri bekleyen cezaları ve muhbirlere vaat edilen mükâfatı ilan eden afişti. Gevezelik yapılıyor, haberler taşınıyor ve muğlâk kavramlarla, pek bir şey öğretmeyen söylentiler aktarılıyordu. Kont Sandorf ve yoldaşının civarda görüldüğünü, hatta o havalide bulunduklarından şüphelenildiğini gösteren hiçbir şey yoktu. Bununla beraber, sabah saat ona doğru, jandarma onbaşısı ve adamları gece devriyesini müteakip Rovinj'e döndüklerinde, yirmi dört saat önce Lim Kanalı kıyılarında iki yabancının fark edilmiş olduğu haberi yayıldı. İzlerinin bulunması için bütün bölge didik didik aranmış, ama sonuç alınamıştı. Oradan geçtiklerine dair herhangi bir emare kalmamıştı. Yoksa sahile ulaşabilmiş ve bir tekne ele geçirip, İstirya'nın başka bir noktasına ya da Avusturya sınırının ötesine mi kaçmışlardı? Bunların hepsi muhtemeldi.

"İyi!" deniyordu. "Hazineden beş bin florin tasarruf edilmiş olur."

"İğrenç ihbarlara ödemekten daha iyi kullanılabilecek bir para!"

"Evet, kaçabilseler bari!"

"Çoktan kaçmışlardır zaten! Adriyatik'in diğer tarafında güvendedirler!"

Afişlerin önünde duran köylü, işçi ve kentsoylu gruplarının çoğunda edilen bu laflar kamuoyunun en azından İstirya'nın Slav ya da İtalyan kökenli vatandaşları nezdinde daha ziyade mahkûmlardan yana olduğunu gösteriyordu. Yani Avusturyalı memurlar onlardan gelecek ihbarlara bel bağlayamazlardı. O yüzden firarileri yakalamak için hiçbir şeyi ihmal etmiyorlardı. Bir günden beri bütün polis mangaları ve

jandarma müfrezeleri teyakkuzdaydı. Rovinj, Pazin ve Trieste arasında bitmek bilmez bir mesaj alışverişi dönüyordu.

Andrea Ferrato saat on bire doğru evine döndüğünde, bu iyi sayılabilecek haberleri getirdi.

O sırada Kont Sandorf ve Étienne Bathory, geceyi geçirmiş oldukları odada, Maria'nın hazırladığı kahvaltıyı bitiriyorlardı. Birkaç saatlik uyku, o güzel yemek ve nazik alaka bütün yorgunluklarını gidermişti.

"Ne var ne yok, dostum?" diye sordu Kont Sandorf, Andrea Ferrato kapıyı örter örtmez.

"Beyler," diye cevap verdi balıkçı, "şimdilik korkmanız gereken bir şey olmadığını düşünüyorum."

"İyi de şehirde ne konuşuluyor?" diye sordu Étienne Bathory.

"Dün sabah Lim Kanalı kumsalına çıkan iki yabancının görüldüğü konuşuluyor... ve söz konusu olan sizsiniz... beyler..."

"Biziz tabii," diye yanıtladı Étienne Bathory. "Bir adam, civardaki tuzlalarda çalışan bir işçi bizi gördü ve ihbar etti!"

Ve Andrea Ferrato kaçakların saklandıkları çiftlik harabesinde olan biten hususunda bilgilendirildi.

"Muhbirin kim olduğunu bilmiyor musunuz peki?" diye sordu balıkçı.

"Onu görmedik," diye cevapladı Kont Sandorf, "sadece duyduk!"

"Can sıkıcı bir durum," diye devam etti Andrea Ferrato. "Ama mühim olan izinizi kaybetmiş olmaları. Hem bizim eve sığındığınızdan kuşkulanılsa bile, herhangi bir ihbardan korkmanıza lüzum yok, bence. Rovinj mıntıkasında tüm gönüller sizden yana!"

"Evet, diye cevap verdi Kont Sandorf, buna şaşırmam. Bu bölgelerin ahalisi mert insanlardır! Ancak

Avusturyalı yetkilileri de hafife almamak lazım, bizi yakalamak için ellerinden geleni artlarına koymayacakları muhakkak!"

"İçinizi rahatlatması gereken şeyse, beyler," diye devam etti balıkçı, "hemen hemen herkesin şimdiye kadar Adriyatik'in öte yakasına geçmiş olabileceğinizi düşünmesi."

"Tanrı nasip ederse olacak!" diye ekledi Maria, ellerini dua eder gibi birleştirerek.

"Öyle olacak, sevgili çocuğum," diye yanıtladı Kont Sandorf, gayet güven verici bir vurguyla. "Tanrı'nın yardımıyla olacak..."

"Ve benim, Kont Hazretler!" diye karşılık verdi Andrea Ferrato. Artık gidip her zamanki işlerimle ilgileneyim. İnsanlar ben ve Luigi'yi kumsalda ağ tamir ederken ya da teknemizi temizlerken görmeye alışıklar. İtiyatlarımızı asla değiştirmemeliyiz. Zaten kararımı vermeden evvel gökyüzünün durumunu öğrenmem gerek. Siz odada kalın, lütfen. Kesinlikle dışarı çıkmayın. İcabında, daha az kuşku uyandırmak için bahçeye bakan pencereyi açın, ama kenarda durun ve kendinizi göstermeyin. Ben bir iki saat içinde dönerim."

Andrea Ferrato bu sözü müteakip, Maria'yı kapının önünde mutat işleriyle uğraşmaya bırakıp, oğluyla beraber evi terk etti.

Birkaç balıkçı kumsalda gidip geliyordu. Andrea Ferrato, ağlarını kumlara yaymaya gitmeden önce onlarla ihtiyaten birkaç kelime sohbet etmek istedi.

"Sıkı bir doğu rüzgârı," dedi içlerinden biri.

"Evet," diye cevap verdi Andrea Ferrato, "evvelki günkü fırtına ufku iyice temizledi."

"Acaba!" diye ekledi bir başkası. "Akşam meltem serinleyebilir ve işin içine bora karışmazsa sağanağa dönebilir!"

"Olsun! Neticede rüzgâr karadan eser ve kayalıklar arasında deniz asla sertleşmez!"

"Göreceğiz!"

"Sen bu gece balığa çıkacak mısın, Andrea?"

"Şüphesiz, hava müsaade ederse."

"Ya ambargo?..."

"Ambargo sadece büyük gemilere kondu, kıyıdan uzaklaşmayan kayıklara değil."

"Harika! Çünkü güneyden gelen orkinos sürüleri bildirildi ve dalyanları kurmakta gecikmememiz lazım!"

"İyi!" dedi Andrea Ferrato. "Zaman kaybedilmiş değil!"

"Ya! Belki!"

"Hayır, diyorum sana, hem bu akşam denize çıkarsam, Vrsar veya Parenzo taraflarında torik avlamaya gideceğim."

"Keyfin bilir! Biz de dalyanlarımızı kayalıkların dibine yerleştirmeye çalışırız!"

"Nasıl isterseniz!"

Andrea Ferrato ve Luigi gidip sundurmada duran ağlarını getirdiler ve güneşte kurutmak üzere kuma serdiler. İki saat sonra balıkçı, oğluna, ton türüne ait koyu kırmızı etli toriklerin işini bitirmeye yarayan kancaları hazırlamayı tembihledikten sonra, evine döndü.

On dakika sonra, Maria evin önünde çalışmayı sürdürürken, Andrea Ferrato kapısının eşiğinde bir sigara içip, odalarındaki konuklarının yanına gitti.

"Kont Hazretleri," dedi balıkçı, "rüzgâr karadan esiyor, bu gece denizin fena olacağını sanmıyorum. İz bırakmadan kaçmanın en basit ve dolayısıyla en iyi yolu benim tekneyle gitmek. Karar verdiğiniz takdirde, en iyisi bu akşam on gibi yola çıkmak olur. O zaman, kayaların arasından dalgaların sınırına kadar süzülürsünüz. Kimse görmez sizi. Sandalım sizi tekneye getirir ve bu gece denize çıkacağım bilindiğinden dikkat çekmeksizin açılınız. Meltem fazla serinlerse, kıyı boyunca ilerleyip, sizi Avusturya hududunun ötesine, Kotor koylarının dışına bırakırım."

"Ya rüzgâr sertleşmezse," diye sordu Kont Sandorf, "o zaman ne yapmayı düşünüyorsunuz?"

"Engine açılıp, Adriyatik'i geçeriz," diye yanıtladı balıkçı. "Ve sizi Rimini tarafına ya da Po Nehrinin ağzına bırakırım."

"Tekneniz böyle bir seyahat için yeterli mi?" diye sordu Étienne Bathory.

"Evet! Oğlumla birlikte en berbat havalarda sınadığımız, yarım güverteli, iyi bir tekne. Hem bazen riski göze almak gerekir..."

"Bizim gibi hayatı zaten tehlikede insanların risk alması gayet doğal," diye cevap verdi Kont Sandorf, "ama siz, dostum, siz de hayatınızı tehlikeye atıyorsunuz..."

"O benim meselem, Kont Hazretleri," diye cevap verdi Andrea Ferrato. "Hem ben sizi kurtarmak istemekle sadece görevimi yapıyorum."

"Görevinizi mi?..."

"Evet!"

Ve Andrea Ferrato yaşamındaki, onu Korsika'da Santa Manza'yı terk etmeye mecbur bırakan olayı anlattı. Yapacağı iyiliğin geçmişte yaptığı kötülüğü telafi etmekten başka bir şey olmayacağını söyledi.

"Koca yürekli!" diye bağırdı, bu hikâyeden duygulanan Kont Sandorf.

Sonra devam etti:

"Ama ister Kotor Körfezine ister İtalya sahiline gidelim, bu bayağı uzun süre burada bulunmamanızı gerektirecek ve Rovinj'lileri şaşırtabilecektir! Bizi güvenli bir yere bırakıp döndüğünüzde tutuklanma tehlikesi olmasın..."

"Hiç korkmayın, Kont Hazretleri, diye yanıt verdi Andrea Ferrato, "benim büyük av dönemlerinde beş altı gün denizde kaldığım olur. Hem bir daha söyleyeyim, bu benim meselem. Öyle yapmak icap ediyor: Öyle yapacağız!"

Balıkçının kararı tartışmaya açık değildi. Tekne-de denizin durumundan korkulacak bir taraf olmadığına göre – en azından o öyle umuyordu –, Andrea Ferrato'nun planı elbette en iyi ve en kolay uygulanabilir çareydi. Bütün mesele kayığa binerken gösterilmesi gereken ihtiyattaydı. Ama gece zaten karanlık, mehtapsız olacaktı ve akşam kıyıya, engine uzanmayan yoğun bir sis çökmesi kuvvetle muhtemeldi. O saatte ıssız kumsalda, devriyelerini gezen bir iki gümrükçü dışında hiç kimse bulunmazdı. Andrea Ferrato'nun komşusu diğer balıkçılarsa, kendi ifadelerine göre, kayalıkların dışında, yani Rovinj'in iki üç mil aşağısında, kazıklara dalyan ağlarını germekle meşgul olacaklardı. Şayet fark ederlerse tekneyi gördüklerinde, başaltına saklanmış iki firariyle beraber çoktan denize açılmış olacaklardı.

"Dümdüz seyredildiği takdirde Rovinj Limanını İtalya sahilindeki en yakın noktadan ayıran mesafe ne kadar peki?" diye sordu Étienne Bathory.

"Yaklaşık elli mil."

"Aşmak için ne kadar zaman gerekir?"

"Arkadan esen bu rüzgârla on iki saatte geçebiliriz. Fakat parasızsınız. Size para lazım. İçinde üç yüz florin bulunan şu kemeri alın ve belinize sarın."

"Dostum..." dedi Mathias Sandorf.

"Daha sonra güvende olduğunuzda geri verirsiniz," diye karşılık verdi balıkçı. "Ve artık beni bekleyin!"

Böylece mutabakat sağlandıktan sonra, Andrea Ferrato onları bırakıp, kâh kumsalda kâh evde çalışarak, her zamanki meşguliyetlerine döndü. Luigi, birkaç günlük erzakı yedek yelkene sarıp, fark edilmeden tekneye kadar taşımayı başardı. Andrea Ferrato'nun planlarını suya düşürebilecek herhangi bir kuşku uyanmasına imkân yoktu. Hatta tedbiri,

konukları günün geri kalanında bir daha görmemeye kadar abarttı. Mathias Sandorf ve Étienne Bathory penceresi hep açık kalan küçük odanın dibinde saklanmaya devam etti. Evden ayrılma vakti geldiğinde, balıkçı onları uyaracaktı.

Öğleden sonra, teklifsizce sohbete gelen birçok komşusuyla balık avı ve İstirya civarında görünen palamutlar hakkında konuştu. Andrea Ferrato onları salona buyur edip, adet olduğu üzere içki ikram etti.

Günün büyük bölümü böyle, gidiş gelişler ve sohbetlerle geçti. Birkaç defa kaçak mahkûmlar konusu açıldı. Hatta bir ara İstirya'nın karşı kıyısında, Kvarner Kanalı taraflarında yakalandıkları haberi bile geldi – çabucak yalanlanan bir söylenti.

Her şey yolunda gidiyor gibiydi. Sahilin gümrük, polis veya jandarma görevlilerince olağandan daha özenli gözlendiği muhakkaktı, ama gece çöktüğünde bu gözetimi atlatmanın zor olmayacağına da kuşku yoktu. Bilindiği gibi ambargo, sahilden uzaklaşmayan balıkçı kayıklarına değil, uzun yol gemilerine ve Akdeniz'de seyredenlere konmuştu. Dolayısıyla, teknenin demir alması her türlü şüpheden uzak gerçekleşebilirdi.

Ne var ki Andrea Ferrato akşamüstü altıya doğru maruz kalacağı bir ziyareti hesaba katmamıştı. Bu ziyaret onu endişelendirmeden evvel şaşırtmıştı. Tehditkâr manasını ancak ziyaretçinin gidişinden sonra anlayacaktı.

Saat sekizi çalmıştı. Maria akşam yemeğini hazırlamakla meşguldü. Sofra büyük salona kurulmuştu. Evin kapısına iki kere vuruldu.

Andrea Ferrato gidip açmakta tereddüt etmedi. Karşısında İspanyol Carpena'yı görünce pek şaşırdı.

Bu Carpena, Malaga vilayetinin ufak bir şehri olan Alamayate'liydi. Tıpkı Andrea Ferrato'nun

Korsika'dan ayrılması gibi, kuşkusuz o da kötü bir hadisenin ardından İspanya'yı terk edip, İstirya'ya yerleşmişti. Orada tuzla işçiliği yapıyor, batı kıyısındaki tuzla ürünlerinin içeri taşınmasında çalışıyordu – ancak karın doyuran, nankör bir meslek.

Henüz genç, güçlü kuvvetli, en fazla yirmi beş yaşında bir adamdı, kısa boylu ama geniş omuzluydu, siyah, gür ve kıvırcık saçlarıyla kocaman bir kafası, insanda köpektekinden daha çok güven telkin etmeyen bir buldok suratı vardı. Cana yakın sayılamayacak, kindar, intikamcı, üstelik bir hayli ödlek Carpena yörede fazla sevilmiyordu. Yurdunu niye terk etmek zorunda kaldığı pek bilinmiyordu. Tuzladaki iş arkadaşlarıyla ha bire tartışması, önüne geleni tehdit etmesi ve bunları izleyen kavgalar ona iyi bir ün kazandırmamıştı. Memnuniyetle uzak tutuluyordu.

Ancak Carpena'nın kendisi ve kişiliğine dair hiç de kötü bir fikri yoktu. Tam tersine. Bu durum Andrea Ferrato'yla neden ilişkiye geçmeye çalıştığını açıklıyor. İtiraf etmek lazım ki balıkçı ilk girişimlerinden itibaren onu oldukça fena karşılamıştı. Bunun sebebi, birazdan yapılan konuşmada adamın küstahlığı ortaya serilince anlaşılacak.

Carpena tam salona adım atmıştı ki, Andrea Ferrato onu durdurdu:

"Ne yapmaya geldiniz buraya?"

"Geçerken evinizde ışık görüp uğradım."

"Niye peki?"

"Sizi ziyaret etmek için, komşu."

"Ziyaretlerinizden hoşlanmadığımı biliyorsunuz!"

"Genellikle öyle," diye cevap verdi İspanyol, "ama bugün farklı olabilir."

Andrea Ferrato bu oldukça esrarengiz lafların Carpena'nın ağzında ne ifade ettiğini anlayamadı.

Bununla birlikte, ziyaretçisinin gözünden kaçmayan ani bir titremeye mani olamadı.

Carpena kapıyı örtmüştü.

"Sizinle konuşacaklarım var," dedi.

"Hayır!... Konuşacağımız hiçbir şey yok!"

"Var... Sizinle özel olarak konuşmam lazım," diye ekledi İspanyol, sesini biraz alçaltarak.

"Gelin öyleyse," diye yanıtladı o gün evine gelen kimseyi geri çevirmemek için nedenleri olan balıkçı.

Carpena, Andrea Ferrato'nun işareti üzerine, büyük salonu geçerek, peşinden odasına gitti.

Orayı Kont Sandorf ve yoldaşının kaldıkları odadan sadece ince bir ara duvar ayırıyordu. Odalardan biri evin ön cephesine, diğeri arka bahçeye bakıyordu.

Yalnız kaldıklarında, "Ne istiyorsunuz?" diye sordu balıkçı.

"Komşum," diye cevap verdi Carpena, "yine güzel dostluğunuza başvurmaya geldim."

"Hangi konuda?"

"Kızınız konusunda."

"Tek kelime daha etmeyin!"

"Dinleyin, lütfen!... Maria'yı sevdiğimi ve en büyük arzumun onunla evlenmek olduğunu biliyorsunuz!"

Carpena'nın küstahça isteği buydu.

Aslında aylardır genç kızı mütemadiyen takip ediyordu. Tahmin edileceği üzere onu buna aşktan ziyade menfaat itiyordu. Andrea Ferrato basit bir balıkçıya göre refah içinde yaşıyordu ve hiçbir şeyi olmayan İspanyola kıyasla zengindi. Carpena'nın ona damat olmayı düşünmesi gayet doğal olduğu gibi, balıkçının onu daima reddetmesinden daha doğal bir şey de yoktu, çünkü hiçbir bakımdan kafasına uymuyordu.

"Carpena," diye yanıtladı Andrea Ferrato soğuk bir edayla, "bu meseleyi zaten kızımla görüştünüz ve hayır dedi. Benimle konuştunuz, hayır dedim. Madem hâlâ ısrar ediyorsunuz, son bir kez daha tekrarlayayım: Hayır!"

İspanyolun yüzü kaskatı kesildi. Dudakları yukarı kalkarak, dişlerini ortaya serdi. Gözlerinden vahşi bir bakış fışkırdı. Fakat iyi aydınlatılmamış oda Andrea Ferrato'nun o hain çehreyi görmesine müsaade etmedi."

"Son sözünüz bu mu?" diye sordu Carpena.

"Evet, bu teklifi son kez yapıyorsanız, öyle," diye cevap verdi balıkçı. "Ama tekrar ederseniz, aynı cevabı alırsınız!"

"Edeceğim! Evet!" dedi Carpena. "Maria söylerse, tekrar ederim!"

"Maria, ha!..." diye bağırdı Andrea Ferrato. "Kızımın size ne dostluk ne de sevgi beslediğini gayet iyi biliyorsunuz!"

"Kendisiyle görüştüğümde duyguları değişebilir," diye yanıt verdi Carpena.

"Görüşme mi?"

"Evet, Ferrato, onunla konuşmak istiyorum."

"Ne zaman?"

"Hemen!... Anlıyor musunuz?... Kendisiyle konuşmam lazım!... Öyle gerekiyor... Hem de bu akşam!"

"Onun namına reddediyorum!"

"Ne yaptığınıza dikkat edin," dedi Carpena sesini yükselterek, "dikkat edin!"

"Dikkat mi edeyim?"

"İntikamımı alırım!"

"Vay! Cesaretin varsa, elinden geleni ardına koyma, Carpena!" diye karşılık verdi Andrea Ferrato, hiddetle. "Tehditlerin beni korkutmaz, bunu biliyorsun! Ve artık çık dışarı, yoksa ben atarım!"

İspanyolun kanı beynine sıçradı. Balıkçıya şiddet gösterebilirdi! Ama kendine hâkim olmayı bildi ve tek kelime etmeden, kapıyı sert bir şekilde itip salona, sonra da evden dışarı fırladı.

O dışarı çıkar çıkmaz, bitişikteki, firarilerin kaldıkları odanın kapısı açıldı. Konuşmayı baştan sona duymuş olan Kont Sandorf eşikte belirdi ve Andrea Ferrato'ya doğru ilerleyerek:

"Bu adam bizi jandarma onbaşısına ihbar eden kişi," dedi alçak sesle. "Bizi tanıyor. Lim Kanalı kıyısı-

na çıktığımız sırada görmüş. Rovinj'e kadar takip etmiş. Evinize sığındığımızı bildiği kesin. O yüzden bırakın hemen kaçalım, yoksa mahvoluruz... Siz de öyle!"

9
SON MÜCADELEDE SON ÇABALAR

Andrea Ferrato sessiz kalmıştı. Kont Sandorf'a verecek hiçbir cevap bulamamıştı. Damarlarındaki Korsikalı kanı fokurduyordu. O ana kadar uğurlarında onca riske girdiği kaçakları unutmuştu. Aklı fikri İspanyoldaydı, gözü Carpena'dan başkasını görmüyordu!

"Sefil yaratık! Sefil!" diye mırıldandı nihayet. "Evet! Her şeyi biliyor! Kaderimiz onun elinde! Anlamalıydım!"

Mathias Sandorf ve Étienne Bathory endişeyle balıkçıya bakıyorlardı. Ne diyeceğini, ne yapacağını bekliyorlardı. Karar vermek için, kaybedilecek bir saniye bile yoktu. Belki de ihbar çoktan yapılmıştı.

"Kont Hazretleri," dedi sonunda Andrea Ferrato, "polis evimi her an basabilir. Evet! O alçak burada olduğunuzu biliyor ya da en azından tahmin ediyor olmalı! Benimle pazarlığa gelmiş! Susması karşılığında kızımı istiyor! Benden öç almak için sizi harcayacak! Görevliler gelirse, ellerinden kaçmak mümkün olmaz ve yakalanırsınız. Evet! Derhal kaçmak gerek!"

"Haklısınız, Ferrato," diye cevap verdi Kont Sandorf, "ama birbirimizden ayrılmadan evvel, bizim için yaptıklarınız ve yapmak istedikleriniz için teşekkür etmeme izin verin..."

"Yapmak istediğim şeyi hâlâ yapmak istiyorum," dedi Andrea Ferrato, gayet ciddi bir edayla.

"Reddediyoruz!" diye yanıtladı Étienne Bathory.

"Evet, kabul etmiyoruz," diye ekledi Kont Sandorf. Zaten fazlasıyla tehlikeye girdiniz! Evinizde bulunacak olursak, sizi zindan bekliyor! Gel Étienne, felaket ve yıkım getirmeden önce bu evi terk edelim! Kaçalım, ama yalnız!"

Andrea Ferrato eliyle Kont Sandorf'u durdurdu.

"Nereye gideceksiniz?" dedi. "Bölgenin her yanı yetkililerin gözetimi altında. Polis ve jandarma görevlileri gece gündüz kırsalı dolaşıp duruyorlar. Sahilde tekneye binebileceğiniz bir nokta ya da sizi sınıra götürecek serbest bir patika yok! Bensiz yola çıkmak, ölüme gitmek demek!"

"Babamı takip edin, beyler," diye ekledi Maria. "Her ne olursa olsun, o, sizi kurtarmaya çalışarak sadece görevini yapıyor!"

"Aferin, kızım," diye karşılık verdi Andrea Ferrato, "gerçekten de bu sadece görevim! Kardeşin bizi sandalla bekleyecek. Gece zifiri karanlık. Fark edilene kadar, denize açılmış oluruz. Gel seni bir öpeyim, Maria. Sarıl bana ve hemen gidelim!"

Mamafih Kont Sandorf ve yoldaşı teslim olmak istemiyorlardı. Böyle bir fedakârlığı kabul etmeye yanaşmıyorlardı. Tamam, balıkçıyı tehlikeye atmamak için evi derhal terk etmeye razıydılar, fakat işin ucunda zindan varken onun önderliğinde değil!

"Gel," dedi Mathias Sandorf, Étienne Bathory'e. "Şu evden çıkınca, yalnız kendimiz için kaygılanmamız gerekir!"

İkisi de sahile ya bölgenin iç taraflarına ulaşmak için odalarının açık penceresinden bahçeye atlamak üzerelerken, Luigi aceleyle içeri girdi.

"Polisler!" dedi.

"Elveda!" diye bağırdı Mathias Sandorf.

Ve peşinde yoldaşıyla pencereden dışarı atladı.

O esnada bir polis mangası salona dalıyordu.

Başlarında Carpena vardı.

"Alçak!" dedi Andrea Ferrato.

"Reddine cevabım bu," diye karşılık verdi İspanyol.

Balıkçı yakalanmış ve sımsıkı bağlanmıştı. Polis görevlileri bir lahzada evin bütün odalarını gözden geçirdiler. Arka bahçeye açık pencere firarilerin hangi yolu tuttuklarını gösterdi. Peşlerine düştüler.

Bu arada kaçaklar araziyi dip taraftaki dereden ayıran çite erişmişlerdi. Bir sıçrayışta çitin üstünden atlayan Kont Sandorf, Étienne Bathory'in de aşmasına yardım ediyordu ki, elli adım gerisinden bir silah patladı.

Étienne Bathory vurulmuştu; kurşun sadece omzunu sıyırmış olsa da, kolu felce uğradığı için, yoldaşının gayretine katılması mümkün olmadı.

"Kaç," diye bağırdı ona, "kaç, Mathias!"

"Hayır, Étienne, olmaz! Birlikte ölürüz!" diye cevap verdi Kont Sandorf, kolları arasındaki yaralı arkadaşını kaldırmayı son bir kez denedikten sonra.

"Kaç, Mathias!" diye tekrarladı Étienne Bathory. "Hainleri cezalandırmak için yaşamalısın!"

Kont Sandorf Étienne Bathory'in son sözlerini emir telakki etti. Şimdi omuzlarına –tek başına– üç kişilik sorumluluk yüklenmişti. Transilvanya derebeyi, Trieste komplocusu, Étienne Bathory ve Ladislas Zathmar'ın yoldaşı yerini cezalandırıcıya bırakmalıydı!

O sırada bahçenin ucuna varmış olan polisler yaralının üstüne atladılar. Bir an bile tereddüt etse, Kont Sandorf da ellerine geçecekti!

"Elveda, Étienne, elveda!" diye haykırdı.

Ve olağanüstü bir sıçrayışla, çit boyunca akan dereyi aşarak, gözden kayboldu.

O yöne doğru beş altı tüfek ateşlendi, ama kurşunlar, kenara atlayıp süratle deniz istikametine koşan firariye isabet etmedi.

Mamafih polisler hâlâ peşindeydi. Karanlıkta onu göremedikleri için, doğruca üzerine gitmeyi düşünmediler. İster bölgenin iç kısmına, ister Rovinj'in kuzeyinde koyun ağzını kapayan burun ve kent tarafına kaçabileceği her yolu kesmek maksadıyla dağıldılar.

Bir jandarma müfrezesi yardımlarına gelmişti ve Kont Sandorf'un sadece sahile erişebileceği şekilde manevra yaptı. Fakat kont resiflerin sınırına varınca ne yapacaktı? Bir kayık ele geçirip Adriyatik'e açılmayı başaracak mıydı? Buna zamanı olmazdı, daha harekete bile geçemeden, mermilerden delik deşik olurdu. Bununla beraber, doğu istikametine kaçış yolunun kesik olacağını gayet iyi anlamıştı. Silah patlamaları, polis ve jandarmaların yaklaşan haykırışları, kumsalın arkasından kuşatılmış olduğunu gösteriyordu. Yani ancak denize ve denizden kaçabilirdi. Bunun kesin bir ölümü göze almak olduğuna şüphe yoktu, ama onu Pazin Kalesi meydanında idam mangasının karşısında beklemektense, dalgalar içinde ölmek daha iyiydi.

Kont Sandorf kıyıya doğru atıldı. Birkaç sıçrayışta, kırılan dalgaların kumun üzerinde gezinen ilk çalkantılarına ulaştı. Polisleri daha şimdiden ardında hissediyor ve rasgele sıkılan kurşunların bazıları başını yalayıp geçiyordu.

Kumsalın ötesinde, bütün İstirya sahilinde görüldüğü gibi, tek tük kayalardan müteşekkil bir sığlık, sahilin orasında burasında çıkıntı yapıyordu. Kayalıklar arasındaki kum çukurları, bazıları birçok ayak derinliğinde, bazıları ayak bileğini ancak ıslatan bir sürü su birikintisiyle doluydu.

Mathias Sandorf'un önünde hâlâ açık son yol buydu. Her ne kadar ucunda kendisini ölümün beklediğinden kuşku duymasa da, onu izlemekte tereddüt etmedi.

Kayadan kayaya atlayarak su birikintilerini aşıyordu, ama bu sefer de silueti ufkun daha az karanlık fonunda belirginleşmişti. Hemen haykırışlar yerini işaret etti ve polisler peşinden koştular.

Lakin Kont Sandorf canlı ele geçmemeye karar vermişti. Deniz onu geri verirse, sadece cesedini iade edecekti.

Kaygan ve oynak taşlar, yapışkan yosunlar üzerinde, her adımın düşme riski taşıdığı su birikintilerinde yaşanan bu zorlu takip yedi sekiz dakika sürdü. Firari aradaki mesafeyi korumayı başarmıştı, fakat sağlam zemin birazdan son bulacaktı.

Sahiden de çok geçmeden resifin son kayalarından birine vardı. İki üç polis ancak on adım uzağında, diğerleri yirmi adım kadar gerideydi.

Kont Sandorf dimdik durdu. Son bir çığlık attı – göğe doğru bir veda çığlığı. Sonra, açılan yaylım ateş ve dolu gibi yağan kurşunlar altında, denize atladı.

Kayaların son sınırına ulaşan görevliler kaçağın sadece engine dönük başını bir kara nokta halinde görüyorlardı.

Mathias Sandorf'un etrafındaki su yeni bir yaylım ateşle tıpırdadı. Şüphesiz bir ya da birkaç isabet almış olmalıydı, zira dalgalara gömüldü ve bir daha ortaya çıkmadı.

Polis memurları ve jandarmalar, sabaha kadar oralarda kalarak, koyun kuzeyindeki burundan Rovinj Kalesinin ötesine kadar uzanan kumsalı ve kaya sığlıklarını gözlediler. Bu beyhude bir bekleyiş oldu. Kont Sandorf'un karaya geri döndüğüne dair hiçbir belirti yoktu. Dolayısıyla, bir kurşunla ölmemişse boğulmuş olduğu kanaati kesinlik kazanmıştı.

Bununla birlikte, yapılan özenli araştırmalara rağmen, iki fersahlık bir sahada, kıyıya çarpan dalgalar arasında hiçbir ceset bulunmadı. Ama rüzgâr karadan estiği için, firarinin cesedinin güneybatıya yönelen akıntıyla açık denize sürüklenmiş olması gayet mümkündü.

Yani Macar derebeyi Kont Sandorf'un mezarı Adriyatik'in dalgaları olmuştu!

Avusturya hükümetinin titiz bir soruşturmayı müteakip nihayet kabul ettiği versiyon bu yorum oldu. Böylece adalet olağan seyrini izleyebilecekti.

Malum şartlarda yakalanan Étienne Bathory gece, muhafız takımı refakatinde, Pazin Kulesine götü-

rüldü ve orada, sadece birkaç saatliğine, Ladislas Zathmar'la görüşmesine izin verildi.

İdamın ertesi gün, 30 Haziranda infazı kararlaştırılmıştı.

Şüphesiz Étienne Bathory o önemli anda karısı ve çocuğunu son bir kez görebilir, Ladislas Zathmar hizmetkârıyla son defa kucaklaşabilirdi, zira onların Pazin Kulesine kabul edilmelerine müsaade çıkmıştı.

Ama ne Bayan Bathory ve oğlu Trieste'den ayrılmıştı ne de hapisten çıkmış olan Borik. Tutuklanma gizli tutulduğu için tutsakların nereye götürüldüklerini bilmediklerinden, Macaristan'a, Avusturya'ya kadar aramışlar ve hüküm açıklandıktan sonra, onları vaktinde bulmak mümkün olmamıştı.

Neticede Étienne Bathory karısı ve oğlunu görerek son bir teselliye kavuşamadı. Artık cezalarını sadece Mathias Sandorf'un verebileceği hainlerin adlarını onlara söyleyemedi!

Étienne Bathory ve Ladislas Zathmar akşamüstü beşte kalenin meydanında kurşuna dizildi. Vatanları uğruna hayatlarını feda etmiş insanlar olarak öldüler.

Silas Toronthal ve Sarcany bundan böyle her türlü intikam ihtimalinden uzak olduklarını sanabilirlerdi. Gerçekten de ihanetlerinin sırrına yalnızca kendileri ve Trieste Valisi vakıftı. Bu ihanetin karşılığı Mathias Sandorf'un servetinin yarısıyla ödenmişti. Diğer yarısı, özel bir af sonucu, kontun varisine ayrılmıştı; kız on sekiz yaşına gelince mirasa hak kazacaktı.

Her türlü vicdan azabına duyarsız Silas Toronthal ve Sarcany, huzur içinde, menfur ihanetlerinden elde ettikleri zenginliğin tadını çıkarabilirlerdi.

Öbür hain de hiçbir şeyden çekinmiyor gibiydi: Muhbire vaat edilen beş bin florin mükâfatın ödendiği İspanyol Carpena.

Lakin banker ve suç ortağı, sırları korunduğu için, başları dik bir halde Trieste'de kalabilseler de, Carpena, halkın lanetinin ağırlığı altında, Rovinj'i terk edip, bilinmeyen bir yerde yaşamaya gitmek zorunda kaldı. Ne önemi vardı ki zaten! Artık korkacak hiçbir şeyi yoktu, Andrea Ferrato'nun intikamının bile.

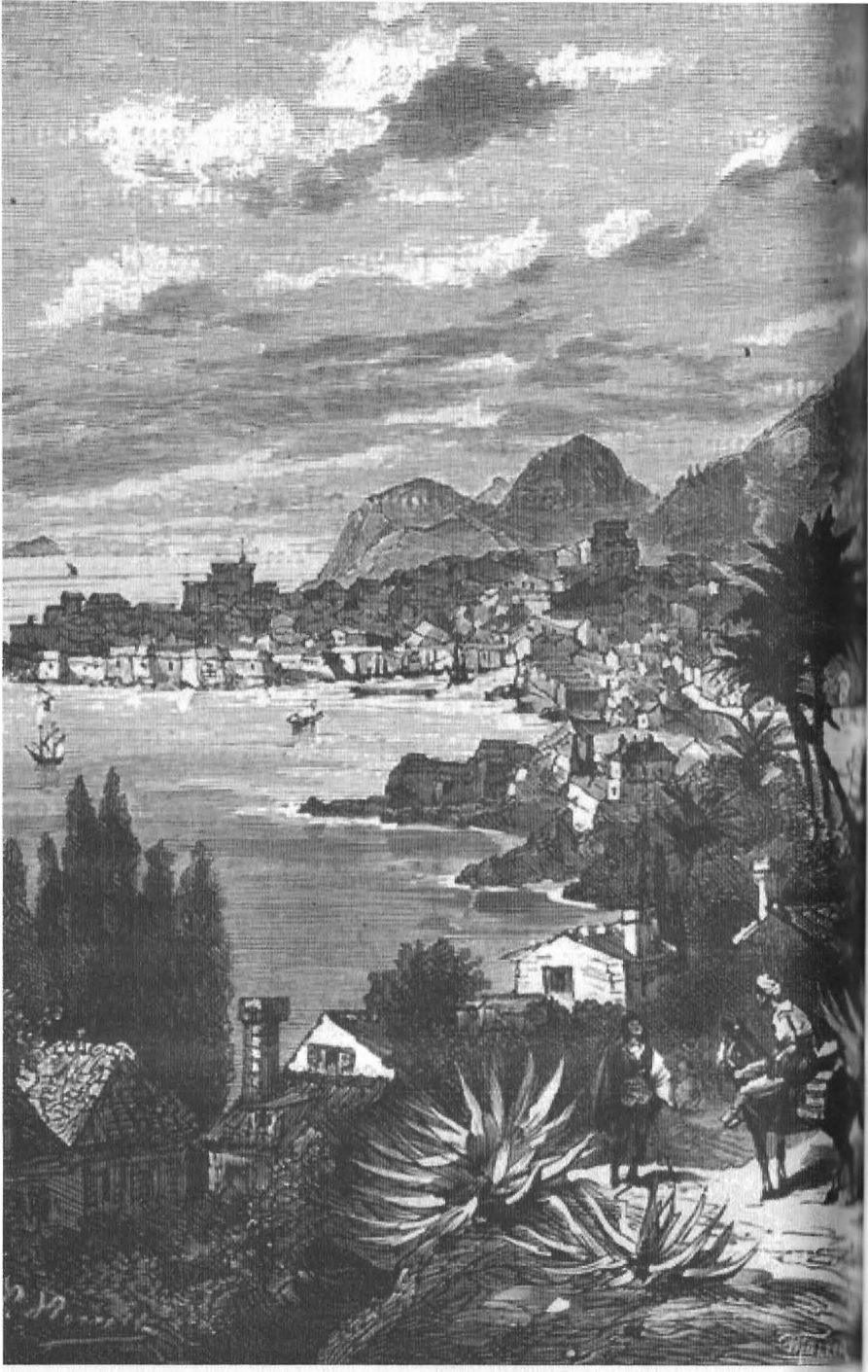
Balıkçı hapsedilmiş, yargılanmış ve kaçaklara yataklık etmekten müebbet kürek cezasına mahkûm edilmişti. Artık küçük kardeşi Luigi'yle yalnız kalmış Maria perişan durumdaydı. Babaları bir daha dönmemek üzere ellerinden alınan iki kardeşi evde sefalet bekliyordu!

Belki Carpena hariç kurbanlarına kin bile duymaksızın, sırf tamahkâr bir çıkar uğruna hareket eden üç alçak, biri bozulmuş işlerini düzeltmek, öbür ikisi zengin olmak için, böyle iğrenç bir dalaverede rol almaktan geri durmamıştı!

Böyle bir kalleşlik, ilahi adaletin her zaman geçerli olmadığı bu dünyada cezasız mı kalacaktı? Kont Sandorf, Kont Zathmar, Étienne Bathory gibi üç yurtseverin ve Andrea Ferrato gibi iyiliksever, mütevazı bir adamın öcü alınmayacak mıydı?

Cevabı gelecek verecekti.

İKİNCİ BÖLÜM

Ragusa

1
PESCADE VE MATIFOU

Bu hikâyenin giriş bölümünü bitiren son olaylardan on beş yıl sonra, 24 Mayıs 1882'de, Dalmaçya vilayetlerinin başlıca şehirlerinden biri olan Ragusa'da bayram vardı.

Dalmaçya, Dinar Alpleri'nin kuzey kısmı, Hersek ve Adriyatik Denizi arasında yer alan dar bir kara şeridinden ibarettir. Burada, biraz sıkışık olmak suretiyle, ancak dört ila beş yüz bin kişilik bir nüfusa yer vardır.

Güzel bir ırka mensup olan Dalmaçyalılar, ekilebilir toprağın nadir bulunduğu o çorak bölgede kanaatkâr, maruz kaldıkları sayısız siyasi dalgalanmanın ortasında vakur, Campo Formio Anlaşmasının 1815'ten itibaren topraklarına kattığı Avusturya'ya karşı mağrur ve Bay Yriarte'ın güzel ifadesine göre "kilitsiz kapılar ülkesi" diye anılacak kadar dürüst insanlardır.

Dalmaçya kazalara ayrılmış dört bölgeye bölünmüştür: Zara, Spalato, Kotor ve Ragusa bölgeleri. Genel Vali eyaletin başkenti Zara'da ikamet eder. Birkaç üyesi Viyana'daki Yüksek Meclis'te yer alan Diyet Meclisi Zara'da toplanır.

Müslümanlar gibi Hıristiyanlara karşı da savaş açan, hem Sultan'a hem de Venedik Cumhuriyetine kafa tutan kaçak Türklerden müteşekkil Uskokların o denizlerde dehşet saçtığı on altıncı asırdan beri devran çok değişti. Uskoklar ortadan yok oldular, artık sadece Kranjska'da izlerine rastlanıyor. Hâlihazırda Adriyatik, muhteşem ve şiirsel Akdeniz'in başka herhangi bir tarafı kadar güvenli.

Ragusa veya daha doğrusu küçük Ragusa Devleti, Venedik'ten de önce, dokuzuncu yüzyıldan iti-

baren, uzun süre cumhuriyetçi olmuştur. Ancak I. Napolyon'un 1808 tarihli kararnamesiyle bir sonraki yıl İlirya Krallığına bağlanarak, Mareşal Marmont'un dukalığı haline gelmiştir. Dokuzuncu asırda, bütün Doğu denizlerini dolaşan Ragusa gemileri imansızlarla ticaret tekeline sahipti – Papalık tarafından tanınmış bir imtiyaz. Bu durum Güney Avrupa'nın küçük cumhuriyetleri arasında Ragusa'ya büyük bir önem kazandırıyordu. Ama Ragusa asil özellikleriyle de sivrilmişti; âlim ve edebiyatçılarının ünü, sanatçılarının zevkliliği ona Slav Atina'sı namını kazandırmıştı.

Mamafih, deniz ticaretinin ihtiyaçları, büyük tonajlı gemileri kabul edebilecek kadar derin bir demirleme limanı gerektirir. Oysa Ragusa'nın böyle bir limanı yoktur. Onunki dardır ve su hizasında kayalarla tıkalıdır. Sadece ufak gemiler ve basit balıkçı tekneleri girebilir.

Bereket versin ki doğa, yarım fersah kuzeyde, Ombla Fumera Körfezi girintilerinden birinin dip tarafında, en geniş ölçekli denizciliğin tüm ihtiyaçlarını karşılamaya elverişli, mükemmel bir liman meydana getirmiştir. Gravosa adındaki bu liman belki de Dalmaçya kıyısının en iyisidir. Savaş gemileri için bile yeterince su vardır; ne kalafat kızakları ne de tersane için yer eksikliği mevcuttur; gelecekte dünyanın bütün denizlerini donatacak şu dev yolcu gemileri dahi yanaşabilir.

Bundan dolayı o dönemde Ragusa'dan Grasova'ya giden yol, şehrin on altı ona yedi bin sakininin gidip geldiği, iki yanına güzel ağaçlar ve çekici villalar sıralanmış tam bir bulvar halini almıştı.

O gün, güzel bir ilkbahar akşamüstü saat dörde doğru, çok sayıda Ragusalının Grasova istikametine gittiği görülüyordu.

Bu kenar mahallede –kentin kapılarına kurulmuş Grasova böyle nitelenemez mi?– muhtelif oyunlar, panayır barakaları, açık havada müzik ve dans, şarlatanlar, akrobatlar ve virtüözlerle bir mahalli bayram vardı; çığırtkanlar, çalgılar, şarkılar sokaklarda büyük bir gürültü çıkarıyor, sesler limanın rıhtımlarına kadar yayılıyordu.

Bir yabancı için bu, her çeşit çingeneyle karışmış Slav ırkının muhtelif tiplerini inceleme fırsatıydı. Ziyaretçilerin merakını sömürmek için şenliğe koşan göçebeler yanı sıra, köylü ve dağlılar da bu halk eğlencelerine katılmak istemişlerdi.

Çok sayıda kadın göze çarpıyordu: Kentli hanımefendiler, civar köylüleri, sahildeki balıkçılar. Kimilerinin kıyafetinde Batı Avrupa'daki son modaya uyma eğilimi hissediliyor, kimileri en azından birkaç ayrıntıda bölgesine göre değişen bir rüküşlük sergiliyordu: Göğüs ve kolları işlemeli beyaz gömlekler, rengârenk desenli kaftanlar, gümüş kakmalı kemerler –renklerin İran halılarındaki gibi iç içe geçtiği tam bir mozaik– renkli kurdelelerle örülmüş saçlarda beyaz başlıklar, tepesinde sarık püskülü gibi arkaya düşen tülleriyle "okronga"lar, hasır şeritlerle ayağa bağlanan ayakkabı ve tozluklar. Ve tüm bu süs püse ilaveten, kolye, bilezik ya da gümüş madalyon halinde gerdan, kol göğüs ve belleri bezemek için yüz türlü düzenlenmiş mücevherat. Bu ziynet eşyaları, kumaşlarının kenarında parlayan işlemeleri ihmal etmeyen köylülerin kılığında da göze çarpıyordu.

Ama limandaki denizciler dâhil Ragusalıların üstündeki tüm o zarif elbiseler arasında en çok dikkat çeken komisyoncularınkiydi – imtiyazlı loca. Hamallar, başlarında sarıkları, sırtlarında yelek ve ceketleri,

bellerinde kuşakları, geniş Türk şalvarları ve pabuçlarıyla hakiki şarklılardı. İstanbul'un Galata Rıhtımı veya Tophane Meydanında göze batmazlardı.

Şenlik en civcivli anındaydı. Barakalar hiç boşalmıyordu; ne meydan ne de rıhtımda. Ayrıca, belli sayıda meraklıyı oraya çekmekte üstüne olmayan ilave bir "atraksiyon" daha vardı: "Trabacolo" denen, çift direkli, alt ve üst halatlarla serene bağlanan iki yelkene sahip, Adriyatik'e özgü bir tür geminin suya indirilişi.

Tören akşamüstü altıda gerçekleştirilecekti ve zaten payanda direklerinden sıyrılmış olan "trabacolo"nun gövdesi denize kaymak için sadece kilidin açılmasını bekliyordu.

Ama o zamana kadar cambazlar, gezgin çalgıcılar, akrobatlar ahaliyi en iyi şekilde eğlendirmek için yetenek ve hünerlerini yarıştıracaklardı.

En çok seyirciyi müzisyenlerin çektiğini belirtmek lazım. Aralarında en çok para toplayan "guzla" çalanlardı. Tuhaf çalgılarının eşliğinde, boğuk bir sesle memleket havaları söylüyorlardı ve bu, durup dinlemeye değerdi.

Bu sokak virtüözlerinin kullandıkları "guzla", sadece sıradan bir bağırsak sürterek ses çıkardıkları, ölçüsüz bir sapa gerilmiş birçok telden müteşekkildi. Şarkıcıların sesine gelince, nota eksikliği çekmeleri gibi bir tehlike mevcut değildi, zira onları bağırlarından olduğu kadar kafalarından da çıkarıyorlardı.

O şarkıcılardan biri –zayıflamış bir viyolonseli andıran çalgısını dizleri arasında tutan, sarı benizli, kahverengi saçlı iri yarı bir adam– tavır ve hareketleriyle bir "canzonetta" söyler gibi yapıyordu. Şarkının neredeyse kelimesi kelimesine çevirisi şöyleydi:

Şarkı titreştiğinde,
Zingare'nin şarkısı,
Şarkısını söylediği
Usule çok dikkat et
Ya da Zingare'den sakın!

Ondan uzak duruyorsan
Ve uzun kirpikleri altında
Yumuşacık bakışının ateşi buğulanırsa,
Onu görebilir, duyabilirsin!
Şarkı titreştiğinde,
Zingare'nin şarkısı,
Şarkısını söylediği
Usule çok dikkat et
Ya da Zingare'den sakın!

Bu ilk kıtadan sonra şarkıcı, elinde çanağıyla gidip, seyircilerden birkaç bakır para bağışlamalarını istedi. Ama göründüğü kadarıyla hâsılat epey zayıftı ve izleyici topluluğunu "canzonetta"nın ikinci kıtasıyla etkilemeyi denemek üzere yerine döndü.

Ama Zingare şarkı söylerken
Kocaman, kara gözleriyle sana bakarsa
Bir anda kalbini çalıverir
Ve aldıysa... bir daha geri vermez!

Şarkı titreştiğinde,
Zingare'nin şarkısı,
Şarkısını söylediği
Usule çok dikkat et
Ya da Zingare'den sakın!

Elli, elli beş yaşlarında bir adam, sakin sakin, çingenelerin şarkısını dinliyordu, fakat şahit olduğu ziyadesiyle şiirsel çekiciliğe pek duyarlı değildi ve o ana kadar kesesinin ağzını açmamıştı. Gerçi "kocaman, kara gözleriyle bakarak" şarkı söyleyenin Zingare değil, sadece onu yorumlayan koca şeytan olduğu doğruydu. O yüzden para vermeksizin yerinden ayrılmak üzereyken, yanında bulunan genç kız onu durdurarak:

"Baba," dedi, "benim üstümde para yok. Rica ederim, bu adamcağıza bir şeyler verin!"

Böylece "guzla" çalgıcısı genç kızın müdahalesi olmasa alamayacağı dört beş kreuzer kazandı. Kızın gayet zengin babası zavallı bir panayır oyuncusuna sadaka vermeyi reddedecek kadar cimri değildi, fakat görünüşe göre, insanların sefaletinin dokunabileceği kişilerden de değildi.

Sonra, "guzla" çalgıcıları hâsılatı "eritmek" üzere civardaki hanlara dağılırlarken, ikisi birlikte kalabalığın arasından, daha az gürültülü olmayan başka barakalara yöneldi. "Slivovitza" – eriğin damıtılmasıyla imal edilen ve çingenelerin gırtlağından basit bir şurup gibi geçen sert boğma rakı – şişeleri elden ele dolaşıyordu.

Bununla beraber, o açık hava sanatçılarının, şarkıcı ya da cambazların hepsi halktan aynı rağbeti görmüyordu. En az ilgi çekenler arasında, seyircisi olmaksızın bir platformun üstünde boş yere çırpınan iki akrobat fark edilebiliyordu.

Platformun tepesinde, vahşi hayvanları uyduruk hatlarla temsil eden, tutkal boyasıyla yapılmış, çiğ renkli resimler asılıydı: Acayip manzaralar ortasında sıçrayan veya yuvarlanan aslan, çakal, sırtlan, kaplan, boa yılanı vs. Arkada, münasebetsiz gözler yapış-

maya kalkmasın diye – böyle bir şey hâsılatı düşürürdü – bol miktarda delik açılmış eski perdelerle çevrili, küçük ve yuvarlak bir alan mevcuttu.

Önde, doğru düzgün çakılmamış kazıklardan birinde kötü bir levha vardı, üzerinde kömürle üstünkörü çizilmiş beş kelime bulunan ilkel bir tabela:

PESCADE VE MATIFOU
Fransız Akrobatlar

Bu iki adam fiziki bakımdan – ve kuşkusuz manevi açıdan da – birbirinden iki insanın olabileceği kadar farklıydı. Onları dünyayı dolaşıp "hayat mücadelesi" vermek üzere birbirine yaklaştıran tek şey ortak kökenleri olmalıydı: Her ikisi de Provence'lıydı.

Bu tuhaf, belki orada, uzak memleketlerinde belli bir şöhrete sahip isimler nereden geliyordu acaba? Aralarında Cezayir Körfezinin bulunduğu şu iki coğrafi noktadan mı – Matifou ve Pescade burunları? Evet, esasında bu adlar onlara cuk oturuyordu, tıpkı bazı dev panayır güreşçilerin Atlas ismini kullanması gibi.

Matifou Burnu, geniş Cezayir Körfezinin kuzeydoğu ucunda, adeta zincirlerinden boşanan doğa güçlerine meydan okumak ve ünlü *"Yok olmaz kütlesi zamanı yordu!"* dizesini hak etmek için yükselen, güçlü, sarsılmaz, muazzam bir meme başıdır.

Atlet Matifou da öyleydi zaten, bir Alcide, bir Porthos, Ompdrailles ve Nicolas Creste'lerin ve Midi arenalarını üne kavuşturan başka meşhur güreşçilerin başarılı bir rakibi.

"İnanmak için onu görmek lazım" denilecek türden bu atletin altı ayak boyu, kocaman bir başı, mütenasip omuzları, demirci körüğü gibi bir göğsü, on iki

yıllık fidan gibi bacakları, makine biyeli gibi kolları, makas gibi elleri vardı. Tüm ihtişamıyla insan kuvvetini temsil ediyordu. Yaşını öğrenen biri, yirmi ikisine henüz girdiğine şaşardı herhalde.

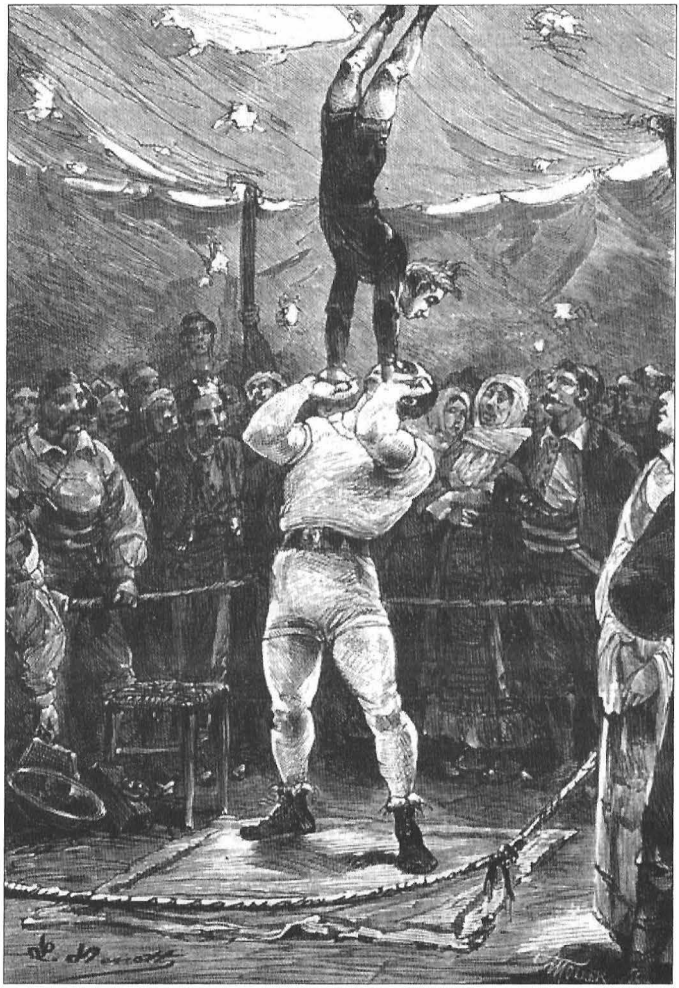
Şüphesiz vasat zekâlı bu varlığın iyi bir kalbi, saf ve yumuşak bir karakteri vardı. Ne kin ne de öfke taşıyordu. Kimseye kötülük etmezdi. Ezip acıtmaktan çekindiği için, kendisine uzatılan eli sıkmaya bile zor cesaret ediyordu. Onca sağlam tabiatının derinlerinde, gücünü taşıdığı kaplandan eser yoktu. Arkadaşının bir söz ya da işareti üzerine, sanki yaratıcının bir kaprisi onu çelimsiz ortağının koca oğlu yapmış gibi itaat gösteriyordu.

Cezayir Körfezi'nin batı ucunda, Matifou Burnu'nun karşısındaki Pescade Burnu'ysa denize uzanan, kayalık, ince uzun bir dildi. İşte o yirmi yaşındaki, ufak tefek, narin ve sıska, ağırlığı libre olarak öbürünün kilo olarak çektiğinin dörtte biri kadar gelmeyen, ama esnek, çevik, zeki, yaratıcı ve pratik, hem iyi hem de talihsiz durumlar karşısında keyfi bozulmayan, kendince filozof delikanlıya takılan Pescade adı oradan geliyordu. Beraberinde cambazlık yaşamının bütün tehlikelerine sürüklediği o iyi yürekli fille kaderleri çözülmez bir şekilde birbirine bağlanmıştı.

İkisinin de mesleği akrobatlıktı ve panayırdan panayıra geziyorlardı. Matifou veya Matifou Burnu – böyle anılıyordu – arenalarda güreşiyor, her türlü güç gösterisini sergiliyor, dirseğiyle demir çubuklar büküyor, topluluğun en ağırlarını kollarıyla havaya kaldırıyor, genç yoldaşını bilardo topu gibi atıp tutarak hokkabazlık yapıyordu. Pescade ya da Pescade Burnu – herkes öyle diyordu – gösteriş yapıyor, şarkı söylüyor, soytarılık ediyor, hiç eksik kalmayan şaklabanlıklarla

izleyicileri eğlendiriyor, altından maharetle kalktığı cambazlık numaralarıyla şaşırtıyordu. Tüm hesap ve şans oyunlarında en kurnazlarla baş ederek, en usta hokkabazlara üstün geldiği iskambil numaralarıyla herkesi hayran bırakıyordu.

"Bakalorya sınavımı geçtim," diye açıklıyordu seve seve.

İyi de ne sebeple – Pescade Burnunun çok kullandığı bir tabir – o gün Gravosa rıhtımında seyirciler o iki zavallıyı terk edip, diğer barakalara yöneliyorlardı? O denli ihtiyaç duydukları cılız hâsılattan mahrum kalma tehlikesi nereden çıkmıştı? Bu hakikaten izah edilemez bir şeydi.

Hâlbuki dilleri –Provence lehçesiyle İtalyancanın hoş bir karışımı– Dalmaçyalı seyircilere kendilerini anlatmaları için yeterliydi. Hiç tanımadıkları ebeveynlerden mahrum, spontane bir neslin gerçek ürünleri olarak Provence topraklarını terk etmelerinden beri işin içinden çıkmayı başarmışlardı: Pazar ve panayırları dolaşıyor, iyi kötü – daha ziyade kötü – yaşıyorlardı, ama yaşıyorlardı. Her gün öğle yemeği yemeseler de, aşağı yukarı her akşam yiyorlardı ki bu kâfi geliyordu, zira Pescade'nin deyişiyle "imkânsızı istememek lazımdı!"

Mamafih yürekli delikanlı o gün, imkânsızı talep etmese de, sefil arenasını ziyaret etmeye karar vermeleri umuduyla cambaz tiyatrosunun önüne birkaç düzine seyirci çekmeye gayret ederek, en azından bunu deniyordu. Ama yabancı aksanının hoş bir etki yarattığı ağız kalabalığı, bir vodvil oyuncusuna servet kazandırabilecek abuk sabuk lakırdıları, katedral nişlerindeki taştan azizleri bile gülümsetecek yüz şaklabanlıkları, tam bir dağılma mucizesi gibi eğilip bükülüşleri, tekesakalından kuyruğu yeleğinin kırmızı kumaşını süpüren, ottan yapılmış perukasının salınışı, Romalı Pulcinello veya Floransalı Stentarello'ya yaraşır nükteleri ahaliye tesir etmiyordu.

Hâlbuki Pescade ve ortağı aylardan beri bu Slav halkla iştigal ediyorlardı.

İki arkadaş, Provence'tan ayrıldıktan sonra, Alpes Maritimes üzerinden, Milano, Lombardiya ve

Venetia'ya geçmişlerdi. Kuvvetiyle meşhur Matifou ve çevikliğiyle tanınmış Pescade'nin birbirlerine değer kattıkları söylenebilirdi. Ünleri onları İlirya'nın göbeğindeki Trieste'ye kadar sürüklemişti. Trieste'den, geri dönmektense hep ileri gitmeyi daha faydalı görüp, İstirya'yı takip ederek, Dalmaçya kıyısına, Zara, Salone ve Ragusa'ya inmişlerdi. Arkada, eskiyip yıpranmışlardı. Oysa ileriye, belki biraz para kazanabilecekleri, yeni bir repertuar götürüyorlardı. Maalesef şimdi, asla çok iyi geçmemiş olan ve çok kötüye dönme tehlikesiyle karşı karşıya bulunan turnenin fazla uzadığını fark ediyorlardı. Zavallıların nasıl gerçekleştireceklerini bilmedikleri tek bir arzuları vardı artık: Memlekete dönmek, Provence'ı tekrar görmek ve bir daha anayurtlarından o kadar uzakta maceraya atılmamak! Fakat ayaklarında bir pranga, sefaletin prangasını sürüklüyorlardı ve onunla yüzlerce fersah katetmek zordu!

Bununla beraber, yarından önce şimdiyi, yani hiç de garanti olmayan akşam yemeğini düşünmek lazımdı. Pescade'nin genelde iki ortağın servetini sardığı boyun mendiline bu ad verilebilirse, kasada tek kreuzer yoktu. Sahnede boşuna yırtınıyordu! Boşluğa attığı umutsuz çığlıklar nafileydi! Matifou, damarları budaklı bir ağacın çevresindeki bir sarmaşığın dalları gibi kabarmış pazılarını beyhude sergiliyordu! Hiçbir seyirci bez duvardan içeri girmeye niyetli görünmüyordu.

"Bu Dalmaçyalıların eli de pek sıkı!" diyordu Pescade Burnu.

"Hem de nasıl!" diye karşılık veriyordu Matifou.

"Bence bugün siftah etmekte bayağı zahmet çekeceğimiz aşikâr! Pılıyı pırtıyı toplayıp gitmemiz gerekecek, Matifou Burnu, anlıyor musun?"

"Nereye?" diye sordu dev.

"Pek de meraklısın!" diye yanıtladı Pescade.

"Söyle hadi."

"En az günde bir kere yemek yiyeceğimizden hemen hemen emin olacağımız bir diyara ne dersin?"

"O diyar neresi, Pescade Burnu?"

"Ah! Uzak, çok uzak, fazla uzak... hatta fazla uzaktan da uzak, Matifou!"

"Dünyanın ucunda mı?"

"Dünyanın ucu yoktur," diye karşılık verdi Pescade pek ciddi bir edayla. "Ucu olsa yuvarlak olmazdı! Yuvarlak olmasa dönmezdi! Ve dönmese hareketsiz kalır, hareketsiz kalırsa..."

"Ee, sonra?"

"Bana bir tavşanı ortadan yok etmek için gerekenden daha kısa sürede, güneşe düşerdi!"

"Ya o zaman?..."

"O zaman, attığı iki top havada çarpışan beceriksiz hokkabazın başına gelen şey olurdu! Çat! Her şey kırılıp dökülür, izleyiciler ıslık çalar ve paralarını geri isterler. İade etmek gerekir ve o akşam yemek yenmez!"

"Dünya güneşe düşse akşam yemeği yemeyecek miyiz yani?" diye sordu Matifou.

Ve sonsuz ufuklara daldı. Platformun bir köşesine oturup kollarını mayosu üzerinde kavuşturmuş, başını porselen bir Çinli gibi sallıyordu. Artık hiçbir şey söylemiyor, görmüyor, duymuyordu. Anlaşılmaz bir düşünce çağrışımına gömülmüştü. Kocaman kafasında her şey birbirine karışıyordu. Varlığının derinliklerinde bir uçurumun açıldığını hissetti. O zaman yükseğe, çok yükseğe... çok yüksekten de yükseğe çıkıyormuş gibi geldi. Pescade'nin uzaklık belirtirken kullandığı bu ifade tarzı onu son derece etkilemişti. Sonra birdenbire bırakılıyor ve kendi midesine, yani boşluğa düşüyordu!

Bu tam bir kâbus oldu. Zavallıcık taburesinden kalktı, ellerini körler gibi öne uzattı. Biraz daha ilerlese, platformdan aşağı düşecekti.

"Hey! Ne yapıyorsun, Matifou Burnu?" diye bağırdı Pescade, yoldaşını elinden yakalayıp, güç bela arkaya çekmeyi başararak.

"Ben... Ben mi ne yapıyorum?"

"Evet... sen!"

"Ben..." dedi Matifou, yavaş yavaş düşüncelerini toplayarak – sayısı fazla olmasa da, zor bir işlem. "Seninle konuşmam gereken bir şey var, Pescade Burnu."

"Konuş öyleyse, dostum, hem de duyulmaktan korkmadan! İçi geçmiş, bu seyircilerin, içi geçmiş!"

Matifou taburesine geri oturdu ve kuvvetli koluyla, fakat onu ezmekten korkuyormuş gibi yavaşça, ufak tefek ama yürekli yol arkadaşını yanına çekti.

2
"TRABACOLO"NUN DENİZE İNDİRİLİŞİ

"Böyle yürümüyor yani?"

"Ne yürümüyor?" diye cevap verdi Pescade.

"İşler."

"Daha iyi olabileceği itiraz kabul etmez, ama daha kötü de gidebilirdi!"

"Pescade?"

"Evet, Matifou!"

"Şimdi söyleyeceğim şey için kızma bana!"

"Aksine, kızmamı hak ediyorsa kızarım!"

"Pekâlâ... Benden ayrılmalısın."

"Ayrılmak derken ne kastediyorsun?... Seni yüzüstü bırakmamı mı?" diye sordu Pescade.

"Evet!"

"Devam et, hayallerimdeki kuvvet cambazı! Merakımı celp ettin!"

"Şey... Eminim yalnız olsan, paçanı kurtarırsın!... Ben başına dert oluyorum. Ben olmasam başının çaresine bakarsın..."

"Söylesene, Matifou Burnu," diye yanıtladı Pescade, ciddi bir edayla. "Sen iri bir adamsın, değil mi?"

"Evet!"

"Ve boylu poslu?"

"Evet!"

"Ne kadar iri yarı olsan da, az evvel lafını ettiğin saçmalığı içine nasıl sığdırabildiğini bilmiyorum!"

"O niye, Pescade Burnu?"

"Çünkü o senden daha büyük ve iri, Matifou! Seni terk edeyim, ha, sevgili şapşalım? İyi de ben burada olmasam, kimi havaya atıp tutacaksın, sorarın sana."

"Kimi mi?..."

"Kafanın arkasına o tehlikeli atlayışı kim yapacak?"

"Şey demiyorum..."

"Ya da iki elin arasında kim bacaklarını dümdüz açacak?"

"Öyle ya!..." diye karşılık verdi bu ısrarlı sorular karşısında mahcup olan Matifou.

"Evet... Hem de şans eseri seyirci varsa, çılgına dönmüş bir topluluğun huzurunda."

"Seyirci!" diye mırıldandı Matifou.

"Yani sus," diye devam etti Pescade. "Biz bu akşamki yemeğin parasını kazanmayı düşünelim sadece."

"Karnım aç değil!"

"Sen her zaman açsındır, Matifou, o yüzden şimdi de açsın!" diye yanıtladı Pescade, iki eliyle yoldaşının otuz iki dişe sahip olmak için akıl dişlerine ihtiyacı kalmamış muazzam çenesini aralayarak. "Bunu, buldoklarınki kadar uzun köpek dişlerinden anlıyorum!

Açsın diyorum sana. Ve yarım ya da çeyrek florin kazandığımızda yiyeceksin!"

"Ya sen, sevgili Pescade'ciğim?"

"Ben mi?... Bana bir darı tanesi yeter! Güçlü olmaya ihtiyacım yok, oysa sen, oğlum... Uslamlamamı iyi takip et! Yedikçe semirirsin, semirdikçe fenomenleşirsin!..."

"Fenomen... evet!"

"Bense bilakis, ne kadar az yersem o kadar zayıflarım ve zayıfladıkça fenomenleşirim! Doğru değil mi?"

"Doğru," diye cevap verdi Matifou, dünyanın en saf ifadesiyle. "Yani menfaatim icabı yemem lazım!"

"Dediğin gibi, koca köpeğim, benimse yememem gerekiyor!"

"Öyleyse... bir kişilik yemek varsa?..."

"Sen yersin!"

"Ya iki kişilik olursa?..."

"Yine sen yersin! Ne de olsa iki insana bedelsin, Matifou Burnu!"

"Dört... altı... on!..." diye bağırdı, gerçekten de on kişinin hakkından gelemeyeceği kuvvet cambazı.

Eski ve modern dünya atletlerine yönelik tumturaklı abartmalar bir yana, Matifou Burnu'nun kendisiyle boy ölçüşen güreşçilerin hepsini mağlup ettiği gerçekti.

Hakkında, hakikaten olağanüstü kuvvetini kanıtlayan şu iki olay anlatılıyordu:

Bir akşam Nîmes'de, ahşap bir sirkte, çatı makaslarını destekleyen kirişlerden biri bel vermiş. Bir çatırtı, çöken çatının altında ezilme veya koridorlardan kaçmaya çalışırken birbirini ezme tehlikesiyle karşı karşıya kalan izleyiciler arasında dehşet saçmış. Ama Matifou Burnu oradaymış. İyice yamulan kirişe doğru atılmış ve tam çatı yıkılmak üzereyken, sağlam

omuzlarıyla alttan destekleyerek, salonun tahliyesi için gereken süre boyunca tutmuş. Sonra bir daha ileri atılıp, çatı arkasından çökerken dışarı fırlamış.

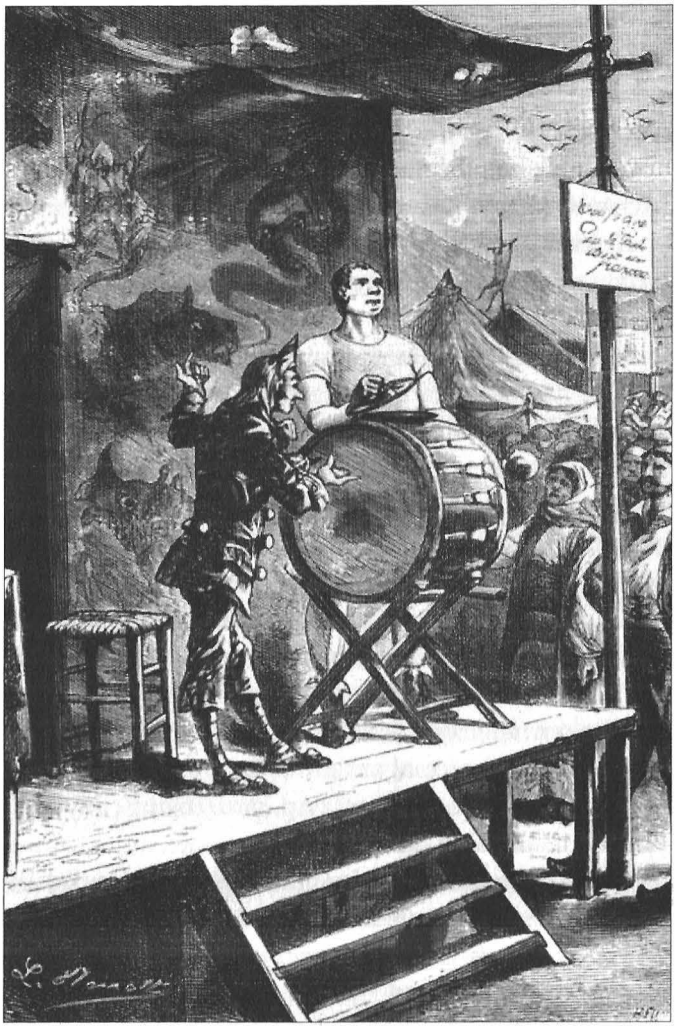
Bu, omuzlarının kuvvetini anlatıyordu. Öbür olaysa kollarının gücünü gösteriyordu.

Bir gün, Camargue ovalarında azgın bir boğa kapatıldığı çitten dışarı kaçıp uzaklaşmış ve birçok kişiyi yaralamış. Matifou Burnu'nun müdahalesi olmasa, daha büyük felaketlere yol açacakmış. Matifou hayvanın üzerine koşmuş, durup kararlı bir şekilde beklemiş. Sonra, boğa başı eğik vaziyette ona doğru atıldığı anda, boynuzlarından yakalayarak, bir pazı hareketiyle yere devirmiş ve zapt edilip zararsız hale getirilene kadar, dört toynağı havada tutmuş.

Bu insanüstü kuvvete dair başka kanıtlar da aktarılabilirdi: Bu kadarı Matifou'nun sadece gücünü değil, cesaret ve fedakârlığını da anlatmaya yetiyordu, çünkü türdeşlerine yardım bahis konusu olduğunda hayatını tehlikeye atmakta hiç tereddüt etmiyordu. Hem güçlü hem de iyi bir insandı. Ancak Pescade'nin söylediği gibi, gücünü kaybetmemesi için yemesi lazımdı ve yoldaşı, sadece bir, hatta iki kişilik yemek olduğunda, kendini mahrum bırakarak, onu yemeğe zorluyordu. Mamafih o akşamki yemek – bir kişilik bile olsa – henüz ufukta görünmüyordu.

"Hava sisli!" diyordu Pescade Burnu.

Ve sisi dağıtmak için, neşeyle ağız kalabalığı ve yüz hareketlerini sürdürdü. Derme çatma sahneyi arşınlıyor, bir aşağı bir yukarı koşturup duruyor, ayaklan üzerinde yürümediği zaman elleri üstünde yürüyordu – baş aşağı durunca daha az acıkıldığını fark etmişti. Yarı Provence yarı Slav dilinde, kalabalığa seslenecek bir soytarı ve onu dinleyecek aylaklar var oldukça kullanılacak ezeli ve ebedi şakaları tekrarlıyordu.

"Girin, beyler, girin!" diye haykırıyordu Pescade. "Parası ancak çıkarken ödeniyor... Hepi topu bir kreuzer!"

Ama çıkmak için önce içeri girmek lazımdı ve resimli perdeler önünde duran beş altı kişiden hiçbiri o küçük arenaya girmeye karar veremiyordu.

Pescade, elinde titrek bir değnekle, beze resmedilmiş vahşi hayvanları gösteriyordu. Seyircilere sunacak bir hayvan koleksiyonu olduğundan değil! Lakin o korkunç yaratıklar Afrika veya Hindistan'ın bir köşesinde mevcuttular ve Matifou Burnu'nun yoluna çıkacak olsalar, kolayca haklarından gelirdi.

Kuvvet cambazının top gibi patlayan davul vuruşlarıyla cümlelerini sekteye uğrattığı mutat laf kalabalığı devam ediyordu.

"Sırtlan, beyler, Ümit Burnu sırtlanı, çevik ve kan dökücü hayvan avlandığı mezarlığın duvarını aşıyor!"

Sonra, perdenin öbür tarafında, mavi otların arasındaki sarı bir suyu göstererek:

"Bakın! Bakın! On beş aylık, ilgi çekici bir yavru gergedan! Sumatra'da büyümüş, denizi geçerken, korkunç boynuzuyla az kalsın gemiyi batırıyormuş!"

Ondan sonra da, ilk planda, kurbanlarının kemiklerinden müteşekkil, yeşilimsi bir yığını işaret ederek:

"Bakın, beyler, bakın! Müthiş Atlas aslanı! Sahara'nın içlerinde, çölün kızgın kumlarında yaşıyor! Aşırı sıcakta mağaralara sığınıyor! Birkaç damla su bulduğunda içine atlayıp, sırılsıklam çıkıyor! O yüzden ıslak aslan adı verilmiş!"

Fakat onca atraksiyonun nafile olma ihtimali yüksekti. Pescade Burnu boşa nefes tüketiyordu. Matifou Burnu boş yere davuluna patlatırcasına vuruyordu. Durum umut kırıcıydı!

Bununla beraber, birçok Dalmaçyalı, güçlü kuvvetli dağlılar, nihayet atlet Matifou'nun önünde durup, bilirkişi gibi incelemeye koyuldu.

Bağlantıyı hemen yakalayan Pescade onları Matifou'yla boş ölçüşmeye kışkırttı:

"Girin, beyler! İçeri girin! Tam vakti! Büyük güreş zamanı geldi! Çıplak elle güreş! Omuzlar yere değ-

meli! Matifou Burnu güvenleriyle onu şereflendirmek isteyecek heveslileri yenmeyi taahhüt ediyor. Onu yenecek kişiye hatıra olarak pamuklu bir mayo verilecek! – Size mi, beyler?" diye ekledi Pescade, hayretle kendisine bakan üç sağlam adama hitaben.

Lakin adamlar, her iki rakip için de ziyadesiyle onur verici olsa dahi, bu güreşle sağlamlık itibarlarını lekelemeye yanaşmadılar. Bunun üzerine Pescade, başka hevesli olmadığı için güreşin Matifou Burnu ve kendisi arasında yapılacağını ilan etmeye mecbur kaldı. Evet! "Beceri kuvvetle boy ölçüşecekti!"

"Girin hadi! İçeri girin! İnsanları takip edin!" diye yırtınıyordu zavallı Pescade. "Hiç görmediğiniz bir şey göreceksiniz orada! Pescade ve Matifou kapışacaklar. Provence'lı ikizler! Evet... ikizler... ama aynı yaşta değiller... anneleri de aynı değil!... Ama birbirimize ne çok benziyoruz... bilhassa ben!"

Sahnenin karşısında genç bir adam durmuştu. O bayat şakaları ciddi bir edayla dinliyordu.

En fazla yirmi iki yaşındaki bu genç adamın boyu ortalamanın üzerindeydi. İşten biraz yorgun düşmüş, güzel yüz hatları, belli bir sertliğin belirtilerini taşıyan çehresi, muhtemelen acının okulunda yetişmiş, düşünceli bir mizaca delalet ediyordu. Kocaman, kara gözleri, bütün bıraktığı kısa sakalı, gülümsemeye pek alışık olmayan, ama ince bıyığı altında net bir şekilde belli olan ağzı, yanılgıya mahal bırakmaksızın, kökeninin safkan Macar olduğunu gösteriyordu. Üzerinde modern ama son modaya uyma iddiası taşımayan, sade bir elbise vardı. Hal ve tavırları insanı yanıltamazdı: Bu delikanlının içinde daha şimdiden bir adam mevcuttu.

Pescade Burnu'nun beyhude laf kalabalığını dinliyordu. Platformda çırpınıp duruşunu yüreği sızlayarak seyrediyordu. Kuşkusuz kendisi de ıstırap çekmiş

olduğundan, başkalarının acılarına kayıtsız kalamıyordu.

"Bu ikisi Fransız!" dedi kendi kendine. "Zavallılar! Bugün para toplayamıyorlar!"

Ve aklına tek seyircileri olmak geldi – para ödeyen bir seyirci. Bu sadakadan başka bir şey olmasa da, en azından gizli bir sadaka olurdu. Delikanlı muhtemelen kapıya, yani yukarı kaldırılınca küçük arenaya geçit veren bez parçasına yönelecekti.

"Girin, bayım, girin!" diye bağırdı Pescade. "Şimdi başlıyor!"

"İyi de... bir tek ben varım..." diye belirtti genç adam iyiliksever bir tonda.

"Gerçek sanatçılar izleyicilerin niceliğinden ziyade niteliğine önem verirler, bayım!" diye yanıtladı Pescade, biraz alaycı bir gururla.

"Mamafih müsaadenizle..." diye devam etti delikanlı, kesesini çıkararak.

Ve içinden iki florin alıp, platformun bir köşesine yerleştirilmiş kalaylı çanağa bıraktı.

"İyi kalpli bir insan!" diye düşündü Pescade.

Sonra yol arkadaşına dönerek:

"Hadi bakalım, Matifou Burnu, iş başına! Parasının karşılığını verelim!"

Lakin Provence ve Fransız arenasının biricik seyircisi, tam içeri girmek üzereyken, birdenbire geri çekildi. On beş dakika evvel babasıyla beraber 'guzla' şarkıcıları orkestrasının önünde durmuş olan genç kızı görmüştü. Bu genç adam ve genç kız, farkında olmadan, aynı hayır işleme düşüncesiyle birbirlerine rastlamışlardı. Biri çingenelere, diğeri akrobatlara sadaka vermişti.

Ama kuşkusuz bu karşılaşma genç adama kâfi gelmemişti, zira genç kızı görür görmez seyircilik niteli-

ğini ve ödediği giriş parasını unutup, kızın kalabalık içinde kaybolduğu tarafa atıldı.

"Hey, bayım!... Bayım!..." diye haykırdı Pescade. "Paranız?... Onu hak etmedik!... İyi de, nerede bu?... Yok oldu!... Hey! Bayım?..."

Fakat ortadan kaybolan "izleyicisini" görmeye boşuna çabalıyordu. Sonra, şaşkınlıkta kendisinden geri kalmayan, ağzı sonuna kadar açık Matifou Burnu'na baktı.

"Tam da başlayacağımız anda!" dedi nihayet dev. "Şansımızın olmadığı kesin!"

"Biz yine de başlayalım," diye cevap verdi Pescade, arenaya giden küçük merdivenden inerken.

En azından bu suretle, boş sıralar – sıra bile yoktu aslında! – karşısında oynayarak, aldıkları parayı hak etmiş olacaklardı.

Ama o anda liman rıhtımından büyük bir şamata yükseldi. Kalabalıkta herkesi deniz tarafına sürükleyen gayet belirgin bir toplu hareketlenme oldu. Yüzlerce ağzın aynı sözü tekrarladığı duyuldu:

"Trabacolo!... Trabacolo!"

Küçük gemiyi denize indirme vakti gelmişti. Daima ilgi uyandıran bu gösteri halkın merakını celp eden türdendi. O yüzden meydan ve rıhtımı dolduran kalabalık çok geçmeden orayı terk edip, suya indirme işleminin gerçekleşmesi gereken tersaneye yöneldi.

Pescade ve Matifou artık –en azından o an için– seyirci beklememek gerektiğini anladılar. Az kalsın arenalarını dolduracak yegâne izleyiciyi bulma arzusuyla, kapıyı örtmeye bile özen göstermeksizin –niye kapatacaklardı ki? –oradan ayrılıp, tersaneye yöneldiler.

Tersane, Gravosa Limanının dışındaki bir burnun ucunda, kırılan dalgaların hafif bir köpükle süslediği, meyilli bir arazide yer alıyordu.

Pescade ve yoldaşı, dirsekleriyle kendilerine yol açarak, seyircilerin ilk sırasına yerleşmeyi başardı. Kendi sahneleri önünde asla, en karlı gecelerde bile bu kadar kalabalık toplanmamıştı! Sanatın soysuzlaşması!

İki yanını destekleyen payandalardan kurtulmuş "trabacolo" suya inmeye hazırdı. Çıpa yuvasındaydı, gemiyi kanalda fazla uzağa sürükleyebilecek hızını kesmek için onu gövde suya girer girmez atmak yeterliydi. "Trabacolo"nun tonalitesi elliyi geçmese de, böyle bir işlem için bütün ihtiyati tedbirlerin dikkatle alınmasını gerektirecek kadar büyük bir kütle teşkil ediyordu. Kıç güvertede, tepesinde Dalmaçya bayrağının dalgalandığı direğin yanında, iki şantiye işçisi duruyordu. İki kişi de önde, çıpa manevrası için hazır bekliyordu.

Bu tür işlerde yapıldığı üzere, "trabacolo"nun denize geri geri indirilmesi gerekiyordu. Sabunlu kızakta bekleyen omurgasını sadece kilit tutuyordu. Kaymanın gerçekleşmesi için o kilidi kaldırmak kâfiydi. Sonra küçük gemi, harekete geçen kütlesinin giderek artan hızıyla, kendiliğinden, doğal ortamına gidecekti.

Balyozlarla donanmış yarın düzine marangoz, "trabacolo"yu denize sürükleyecek sarsıntıyı sağlamak için biraz kaldırmak maksadıyla, baş kısmında omurganın altına sokulmuş takozlara vurmaya başlamıştı. Herkes genel bir sessizlik içinde, büyük bir ilgiyle operasyonu izliyordu.

O sırada, Gravosa Limanını güneye doğru örten burnun dönemecinde bir gezi teknesi belirdi: Yaklaşık üç yüz elli tonalitelik bir gulet. Liman girişine ulaşmak için tersane burnunu bordaya almaya çalışıyordu. Kuzeybatıdan esen rüzgârda, iskele yelkenleriyle, demirleme mahalline ulaşmak için süzülmek-

ten başka bir şey yapmanın gerekmeyeceği şekilde sürükleniyordu. On dakika içinde menzile varırdı. Borusu kesintisiz bir hareketle uzayan bir dürbünle bakılıyormuş gibi, gözde hızla büyüyordu.

Guletin limana girmek için "trabacolo"nun suya indirilmesine hazırlanılan tersanenin önünden mutlaka geçmesi gerekiyordu. O yüzden, yatın gelişi haber verilince, herhangi bir kazadan kaçınmak amacıyla operasyonun askıya alınması uygun görüldü. Ancak kanaldan geçişinden sonra devam edilecekti. Biri yandan çıkan, diğeri büyük bir hızla onun üstüne giden bu iki tekne arasındaki bir çarpışmanın yatta ciddi bir faciaya sebep olacağı aşikârdı.

Dolayısıyla işçiler takozlara balyozla vurmayı bıraktılar. Kilidi kaldırmakla görevli olansa bekleme emri aldı. Sadece birkaç dakikalık iş kalmıştı.

Bu arada gulet süratle geliyor, demirleme hazırlıklarına başlandığı bile fark ediliyordu. İki yelkeni indirilmiş ve mizana yelkeni istinga edilirken aynı zamanda ana yelkenin bağlantı köşesi kaldırılmıştı. Fakat kazanılmış hız sayesinde, ikinci flok ve yan yelkenlerle onu hareket ettiren sürat hâlâ büyüktü.

Tüm gözler beyaz yelkenleri güneşin eğik ışınlarında altın gibi parlayan o zarif gemiye dikilmişti. Doğulu üniforması giymiş tayfalar, başlarında kırmızı fesleriyle manevra için koştururken, kıç tarafta, serdümenin yanında dikilen kaptan sakin bir sesle emirler veriyordu.

Çok geçmeden, limanın son burnunu bordaya alan gulet kendini tersanenin yanında buldu.

Aniden bir dehşet çığlığı yükseldi. "Trabacolo" sarsılmıştı. Şu ya da bu sebepten kilit boşalmıştı ve gemi tam da yatın sancak tarafı karşısına varmak üzereyken harekete geçiyordu.

İki gemi çarpışacaktı. Bunu engellemek için ne zaman ne de imkân vardı. Yapacak bir manevra yoktu. Seyircilerin çığlıklarına gulet mürettebatın korku dolu haykırışı yanıtlamıştı.

Soğukkanlılığını muhafaza eden kaptan hemen dümen kırsa da, teknenin çarpışmadan kaçınabilecek kadar çabuk kenara çekilmesine veya kanaldan yeterince hızlı geçmesine imkân yoktu.

"Trabacolo" kızağı üzerinde kaymıştı. Baş tarafında, sürtünmeden ileri gelen beyaz bir duman döne döne yükselirken, kıç tarafı koyun sularına gömülmeye başlamıştı.

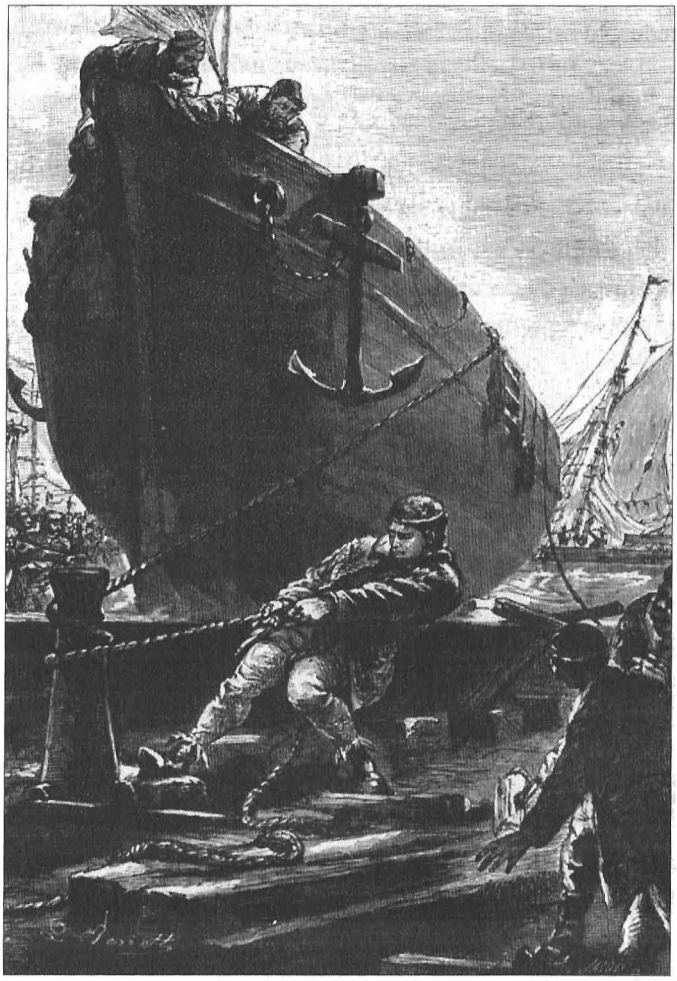
Ansızın bir adam ileri atıldı. "Trabacolo"nun başından sarkan bir halatı yakaladı. Ama sürüklenme tehlikesine rağmen yerden destek alarak onu tutmak istemesi nafileydi. Palamar babası vazifesi gören, toprağa gömülü bir top namlusu fark etti. Halat göz açıp kapayıncaya kadar demire sarıldı ve adam, araya kısılıp ezilme tehlikesine karşın onu tutarak, insanüstü bir güçle direnirken, yavaş yavaş çözüldü – bu hadise on saniye sürdü.

O esnada palamar koptu. Ama on saniye yetmişti. "Trabacolo" koyun sularına daldı ve baş kıç vurur gibi doğruldu. Guletin kıçını bir ayak mesafeden sıyırarak, kanala doğru ilerledi ve atılıp dibe takılan çıpanın zinciri gerilerek onu durdurana kadar süzüldü.

Gulet kurtulmuştu.

Manevra hiç beklenmedik ve çok hızlı olduğundan kimsenin yardımına koşacak vakit bulamadığı adam Matifou'ydu.

"Vay! Harika!... Çok iyi!" diye bağırdı Pescade, arkadaşına doğru koşarak. Dev onu kollarıyla yukarı kaldırdı, top gibi havaya atmak için değil, hep yaptığı gibi – boğarcasına – kucaklamak için.

Ve o zaman her yandan alkış patladı. Bütün kalabalık masaldaki on iki görevin faili meşhur Herkül'den daha az mütevazı olmayan bu kuvvet cambazının etrafına yığıldı.

Beş dakika sonra, gulet limanın ortasına demirlemişti. Sonra, altı kürekli zarif bir kayık yatın sahibini rıhtıma bıraktı.

Yat sahibi elli yaşlarında, uzun boylu bir adamdı; saçları hemen hemen beyazdı ve doğu tarzında kesilmiş sakalı kırlaşmıştı. Eşsiz bir ateşlilik arz eden, sorgulayıcı, iri ve kara gözleri, güneşten hafif yanmış yüzünün muntazam ve hâlâ güzel hatlarına canlılık katıyordu. İlk bakışta bilhassa göze çarpan şey, bütün kişiliğinden yayılan asalet, hatta yücelik haliydi. Üzerindeki denizci elbisesi, lacivert pantolon, metal düğmeli, aynı renk ceket, onun altından belini sıkan siyah bir kemer, hafif, kahverengi bez şapkası, tüm bunlar ona pek yakışıyordu. Yaşın hâlâ bozmadığı muhteşem bir yapıya sahip, güçlü bir vücudu olduğu kestirilebiliyordu.

Enerjik ve kuvvetli bir adam olduğu hissedilen bu şahıs, karaya ayak basar basmaz, çevrelerini kuşatan kalabalığın alkış tuttuğu iki akrobata yöneldi.

İnsanlar onun geçmesi için kenara çekilerek yol verdiler.

Matifou'nun yanına varınca yaptığı ilk hareket kesesine el atıp yüklü bir sadaka çıkarmak olmadı. Hayır! Elini deve uzatarak:

"Az evvel yaptığınız şey için teşekkürler, dostum!" dedi İtalyan dilinde.

Matifou bu kadar önemsiz bir şey için onca itibar gördüğüne samimiyetle mahcup olmuştu!

"Evet!... Çok iyiydi!... Muazzamdı, Matifou Burnu!" diye devam etti Pescade, tumturaklı Provence jargonuyla.

"Fransız mısınız?" diye sordu yabancı.

"Fransızdan da Fransız!" diye cevap verdi Pescade, gururla. "Fransa'nın Midi Bölgesi Fransızlarındanız!"

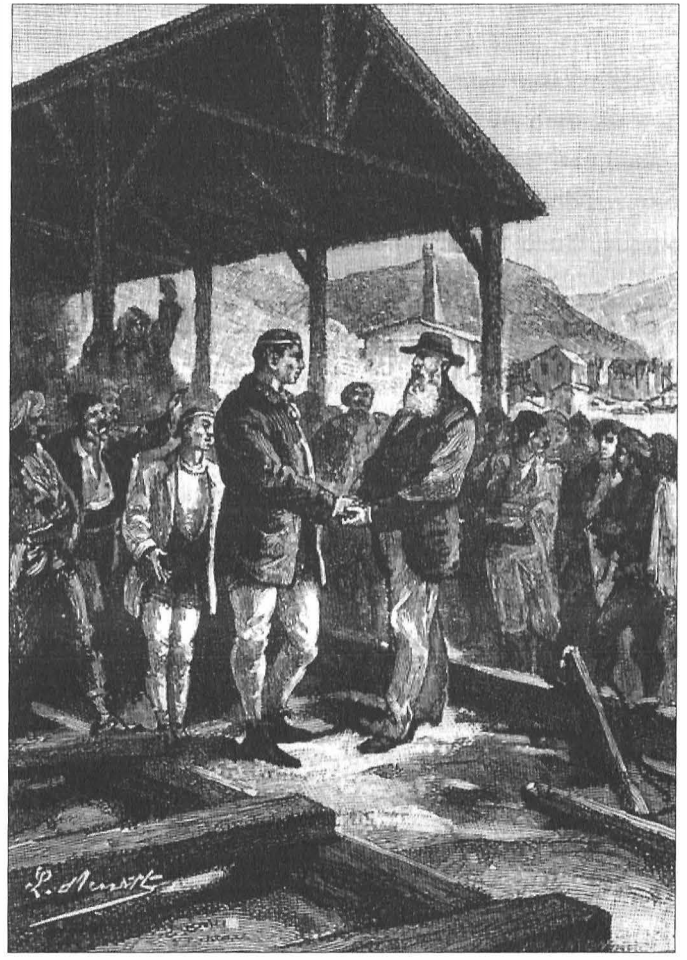
Yabancı onlara teessürle karışık, gerçek bir sevecenlikle bakıyordu. Durumlarının sefaleti yanılgıya mahal bırakmayacak kadar barizdi. Karşısında iki

yoksul cambaz duruyordu ve biri az önce canını tehlikeye atarak ona büyük bir iyilik yapmıştı, zira "trabacolo" ve gulet arasında vuku bulacak bir çarpışma çok sayıda kurban verilmesine sebep olabilirdi.

"Gemiye, beni görmeye gelin," dedi.

"Ne zaman, prens hazretleri?" diye karşılık verdi Pescade, en nazik tavrını takınarak.

"Yarın sabah erkenden."

"Erkenden geliriz!" diye yanıtladı Pescade, Matifou kocaman kafasını yukardan aşağı sallayarak sessiz mutabakatını belirtirken.

Bu arada kalabalık maceranın kahramanının etrafını sarmayı bırakmamıştı. Ağırlığı en sağlam ve azimlilerin bile gözünü korkutmasa, kuşkusuz omuzlara alınırdı. Her daim açıkgöz Pescade böyle bir seyirci topluluğunun ilgisinden faydalanmanın tam zamanı olduğuna kanaat getirdi. Yabancı son bir dostluk selamı verdikten sonra rıhtıma yönelirken, Pescade Burnu şen ve çekici sesiyle haykırdı:

"Güreş var, beyler, Matifou ve Pescade arasında güreş var! Girin, beyler, içeri girin!... Para ancak çıkışta ödeniyor... Veya girişte, nasıl isterseniz!"

Bu kez sözü dinlendi ve belki daha önce hiç görmediği bir kalabalık tarafından izlendi.

O gün kapalı alan fazla küçük geldi! Bir sürü kişi kapıdan çevrildi! Paralar iade edildi!

Yabancıya gelince, rıhtım istikametinde birkaç adım atmıştı ki, kendini bütün o sahneye şahit olmuş genç kız ve babasıyla karşı karşıya buldu.

Onları takip etmiş olan ve selamına babanın kibirli bir edayla karşılık verdiği genç adam – bu tavır yabancının gözünden kaçmamıştı – biraz ilerde duruyordu.

Yat kaptanı o adam karşısında zor bastırdığı bir irkilme yaşadı. Tüm varlığıyla tiksinti duyarken, gözlerinde kıvılcımlar çakıyordu.

Hâlbuki genç kızın babası ona yaklaşmıştı ve gayet terbiyeli bir şekilde:

"Şu akrobatın cesareti sayesinde büyük bir tehlikeden kurtuldunuz, bayım," dedi.

"Haklısınız, bayım" diye cevap verdi sesi kasten ya da elinde olmadan karşı konulmaz bir teessürle değişen yabancı.

Sonra, muhatabına dönerek:

"Şu an kiminle konuşma şerefine nail olduğumu sorabilir miyim, bayım?" dedi.

"Ragusa'dan Silas Toronthal," diye yanıtladı Trieste'nin eski bankeri. "Ben de bu gezi teknesinin sahibinin kim olduğunu öğrenebilir miyim?"

"Doktor Antékirtt," diye cevap verdi yabancı.

Sonra iki adam selamlaşıp ayrıldılar. Fransız akrobatların cambaz tiyatrosunda hurra ve alkışların yankılandığı işitiliyordu.

O akşam yalnız Matifou doyasıya, yani dört kişilik yemek yemekle kalmadı, bir kişilik daha arttı. Ve bu, minik ama mert yoldaşı Pescade'nin akşam yemeği için yeterli oldu.

3
DOKTOR ANTÉKIRTT

Trompetleri adını dünyanın dört bucağına yayan, yüz ağızlı kadın-orkestrayı ziyadesiyle meşgul eden şöhretli insanlar vardır.

Gravosa Limanına yeni gelen meşhur Doktor Antékirtt de onlardan biriydi. Üstüne üstlük oraya gelişi bir vukuatla damgalanmıştı ki bu, halkın dikkatini en sıradan gezgine bile çekmeye kâfiydi. Oysa doktor o gezginlerden değildi.

Birkaç yıldır Uzak Doğu'nun bütün o dillere destan diyarlarında, Doktor Antékirtt hakkında bir tür efsane oluşmuştu. Çanakkale Boğazından Şüveyş Kanalına kadar Asya'da, Süveyş'ten Tunus sınırlarına kadar Afrika'da, Kızıl Deniz'in tüm Arap sahillerinde durmadan adı tekrarlanıyor, tabii bilimlerde olağanüstü bir adam, kâinatın son sırlarına vakıf bir

nevi bilge olarak anılıyordu. İncil'de söz edilen zamanda ismi Épiphane olurdu herhalde. Fırat ellerinde, eski Maguşların soyundan geliyormuş gibi saygı görürdü.

Bu şöhrette göklere çıkarılan neydi? O Maguşu bir büyücü haline getiren, ona doğaüstü bir güç atfeden her şey. Hâlbuki Doktor Antékirtt sadece bir insandı, çok kültürlü, dürüst ve sağlam karakterli, gayet zeki ve sağduyulu, mükemmel bir anlayış ve kavrama yeteneğini haiz ve koşullardan harika bir şekilde faydalanmış bir adam. Küçük Asya'nın iç vilayetlerinden birinde, o ana kadar bulaşıcı olduğu düşünülen korkunç bir salgına çare bularak, bütün bir halkın hayatını güvene almıştı. Eşsiz şöhreti buradan ileri geliyordu.

Bu ünü kazanmasında katkıda bulunan şey asıl itibarıyla şahsiyetini saran, nüfuz edilmesi imkânsız gizemdi. Bu nereden geliyordu? Kimse bilmiyordu. Geçmişi neydi? Bu hususta da daha çok şey bilinmiyordu. Eskiden nerede ve hangi şartlarda yaşamış olduğunu kimse söyleyemezdi. Yalnızca sıradışı bir hekim sayıldığı Küçük Asya ve Doğu Afrika ülkelerinin ahalisi tarafından tabiri caizse taparcasına sevildiği anlatılıyordu. Olağanüstü tedavilerinin söylentisi Avrupa'nın büyük bilimsel merkezlerine kadar ulaşmıştı. Onları o diyarların zengin bey ve paşaları kadar fakirlerden de esirgemiyordu. Ama Batı ülkelerinde hiç görülmemişti ve birkaç senedir nerede yaşadığı dahi meçhuldü. Ona bazı esrarengiz dönüşümler, Hindu cisimleşmeleri yakıştırma, doğaüstü tedaviler uygulayan insanüstü bir varlık haline getirme eğilimi bundan kaynaklanıyordu.

Lakin Doktor Antékirtt sanatını henüz Avrupa'nın belli başlı devletlerinde icra etmiş olmasa da, namı

kendinden önce gelmişti. Ragusa'ya basit bir gezgin –yatıyla dolaşan ve Akdeniz'in muhtelif noktalarını ziyaret eden zengin bir turist– olarak geldiği halde, adı çok geçmeden şehre yayıldı. Ve herkes doktorun kendisini görebilmeyi beklerken, onu taşıyan guletin bakışları çekme ayrıcalığı oldu. Zaten Matifou Burnu'nun cesaretinin önlediği kaza halkın dikkatini uyandırmaya yeterdi.

Aslında bu yat Amerika, İngiltere ve Fransa'daki su sporlarının en zengin ve gösterişli centilmenlerini ağırlama şerefine nail olmuştu! Ortadaki iki dik ve birbirine yakın direk – bu düzen ana ve yan yelkenlere büyük bir açılım sağlıyordu –, çift flokla donatılmış cıvadrasının uzunluğu, mizana direğindeki kare yelkenlerin çapraz dizilimi, serenlerinin çevikliği, tüm bu yelken donanımı ona her türlü hava şartlarında bile mükemmel bir sürat kazandırıyordu. Gulet üç yüz elli tonalitelikti. İnce uzun, çok atılgan, ama eni oldukça geniş ve tam denge sağlamak için su kesimi epey derin tekne, iyi bir serdümenin ellerinde rüzgârı arkadan alarak tam yol gidebilen bir gemiydi. Nereden eserse essin güzel bir rüzgâr yakaladığında, saatte on üç mil yapmakta sıkıntı çekmiyordu. Birleşik Krallık'ın *Boadicee*, *Gaetana* ve *Mordon* gibi tekneleri uluslararası bir yarışmada ona kafa tutamazlardı.

Yatın iç ve dış güzelliğine gelince, en müşkülpesent yatçı bile daha iyisini tasarlayamazdı. Tek bir budak taşımayan Kanada kerestesinden yapılmış güvertenin beyazlığı, incelikle yontulmuş bayrakların içi, bakırları altın gibi parlayan, tik ağacından kapak ve pencereler, dümen tekerleğinin bezemesi, bembeyaz kılıflar altındaki donanımlarının düzeni, palangalarının kusursuzluğu, yelken halatları, ren-

gi istralya, patrisa ve germe halatlarının galvanizli demiriyle tezat oluşturan iskota ve günlük manevra halatları, askılıklarından zarifçe sarkan vernikli filikalarının kesiti, tüm gövdenin pruvadan pupaya uzanan altın rengi, sade bir kuşakla daha da belirginleşen parlak siyahı, kıç süslemelerindeki ağırbaşlılık, bütün bunlar onu ince bir zevk ve müthiş bir zarafet timsali haline getiriyordu.

Bu yatın hem içini hem de dışını bilmek önemliydi, çünkü nihayetinde bu hikâyenin kahramanı olacak esrarengiz şahsiyetin yüzer ikametgâhıydı. Ancak ziyaret edilmesine izin verilmiyordu. Neyse ki anlatıcı kendisine görme imkânı verilmemiş şeyi bile betimlemesini sağlayan bir nevi ikinci görüşe sahiptir.

Guletin içinde lüks konforla yarışıyordu. Oda ve kamaralar, salonlar, yemek mahalli masraftan kaçınmadan boyanıp döşenmişti. Halılar, perdeler, bütün tefrişat deniz gezisinin ihtiyaçlarına son derece uygundu. İnceden inceye düşünülmüş bu uygunlaştırma sırf kaptan ve subay odalarında değil, gümüş ve porselen yemek takımlarının yalpa ve baş kıç vuruşlarının hoyratlığına karşı korunduğu kilerde, Hollanda'daki kadar temiz tutulan mutfakta ve mürettebat hamaklarının keyfince sallanabildiği koğuşta da mevcuttu. Sayıları yirmiyi bulan tayfalar Malta denizcilerinin şık kıyafetine bürünmüşlerdi: Kısa pantolon, gemici botu, çizgili gömlek, kahverengi kemer, kırmızı başlık, üstüne beyazla yat ve sahibinin adının baş harfleri yazılmış kısa ceket.

İyi de bu yat hangi limana bağlıydı? Denizcilik kayıtlarındaki işlevi neydi? Kışı Akdeniz'e kıyısı olan hangi ülkede geçiriyordu? Milliyeti neydi? Bu konuda doktorun tabiiyetinden daha çok şey bilinmiyordu. Boynuzunda, üst köşede kırmızı haç bulunan yeşil bir

bayrak dalgalanıyordu. Onu dünyanın her denizinde gezinen sayısız farklı bayrak arasında aramak boşuna olurdu.

Her halükârda, Doktor Antékirtt karaya çıkmadan önce yatın belgeleri liman görevlisine ibraz edilmiş ve sağlık memurlarının teftişini müteakip serbest seyir hakkı tanındığına göre, kuşkusuz kurallara uygun bulunmuştu.

Guletin ismine gelince, kıçtaki bir levhada, bağlı bulunduğu liman belirtilmeksizin, altın yaldızlı büyük harflerle yazıyordu: *Savarena*.

İşte artık Gravosa Limanında hayranlıkla seyredilebilen takdire şayan gezi teknesi buydu. Ertesi gün güvertede Doktor Antékirtt tarafından ağırlanacak Pescade ve Matifou onu hem merak hem de limandaki denizcilerden biraz daha büyük bir heyecanla süzüyorlardı. Provence sahillerinde doğup büyümüş olmalarından ötürü, denizcilik meselelerinde son derece hassastılar, özellikle de bu tersanecilik harikasına uzman gözüyle bakabilen Pescade. İki arkadaş, o akşam, gösterilerinden sonra, tekneyle meşguldü.

"Ah!" diyordu Matifou Burnu.

"Vay!" diyordu Pescade Burnu.

"Değil mi, Pescade!"

"Tersini söylemedim, Matifou!"

Ve bir tür hayranlık nidası olan bu sözler, iki yoksul akrobatın ağzında, başkalarından daha çok şey anlatıyordu!

O sırada *Savarena*'nın güvertesinde, demirleme işlemimi izleyen bütün manevralar tamamlanmış, yelkenler serenlere sarılmış, donanım yerine konup özenle gerilmiş, kıç tentesi açılmıştı. Gulet limanın bir köşesine yerleşmişti ki bu, bir müddet orada kalmayı planladığı manasına geliyordu.

Doktor Antékirtt o akşam Gravosa civarında kısa bir gezintiyle iktifa etti. Silas Toronthal ve kızı rıhtımda kendilerini bekleyen arabalarıyla Ragusa'ya geri giderken, bahsi geçen delikanlı, o esnada tüm canlılığıyla devam eden şenliğin sonunu beklemeksizin, uzun caddeden, yayan olarak dönüyor, doktor da limanı gezmekle yetiniyordu. Gravosa o kıyının en iyi limanlarından biriydi ve muhtelif milliyetlerden çok sayıda gemi bulunuyordu.

Sonra kentten çıkan doktor, küçük Ombra Nehri'nin –su kesimi yüksek gemilerin bile Vlastiza tepelerinin eteğine kadar çıkabilmesine yetecek derinlikte bir akarsu– ağzına dek on iki fersahlık bir derinliğe yayılan Ombra Fiumera Koyu kıyılarını takip etti. Saat dokuza doğru, mendireğe geri döndü ve Hint Denizinden gelen büyük bir Lloyd yolcu vapurunun limana girişini seyretti. Sonunda teknesine dönüp, iki lambayla aydınlatılmış odasına indi ve ertesi güne kadar orada yalnız kaldı.

Bu onun alışkanlığıydı ve *Savarena*'nın kaptanı –Narsos adında, kırk yaşlarında bir denizci– böyle inziva zamanlarında doktoru asla rahatsız etmeme emri almıştı.

Belirtmek gerekir ki, ahali gibi, teknedeki subay ve tayfalar da bu şahsın geçmişine dair hiçbir şey bilmiyordu. Ama bu kendilerini ruhen ve bedenen ona adamalarına mani değildi. Doktor Antékirtt tekne disiplininde en ufak ihlale göz yummasa da, herkese iyi davranıyor, özen gösteriyor ve cömertçe para veriyordu. Bu durumda hiçbir tayfa *Savarena*'nın kayıtlarına geçmeye can atmıyordu. Asla birinin azarlanması, cezalandırılması veya işten atılması gerekmiyordu. Gulet mürettebatını oluşturanlar aynı ailenin üyeleri gibiydiler.

Doktorun dönüşünü müteakip, gece için tüm hazırlıklar tamamlandı. Baş ve kıç fenerleri yerlerine konduktan, nöbetçiler görevlerinin başına geçtikten sonra, güverteye tam bir sessizlik çöktü.

Doktor Antékirtt odasının bir köşesinde yer alan geniş bir divana oturmuştu. Bir masa üzerinde, uşağının gidip Gravosa'dan satın aldığı birkaç gazete duruyordu. Doktor Antékirtt onlara dalgın dalgın göz atıyor, asıl makalelerden ziyade cemiyet haberlerini ve

muhtelif olayları okuyor, limana girip çıkan gemileri araştırıyor, bölge ileri gelenlerinin çıktıkları seyahatleri, yazlığa gittikleri yerleri merak ediyordu. Sonra gazeteleri kenara itti. Bir tür uyuşukluk bastırmıştı. Ve saat on bire doğru, oda hizmetçisinin yardımına dahi başvurmadan yattı, ama uyuması uzun zaman aldı.

Belki de aklına bilhassa takılan şeyin şu cümleyle özetlenebileceğine şaşırmamak elde değildi:

"Gravosa rıhtımında Silas Toronthal'i selamlayan şu genç adam kim?"

Ertesi sabah sekize doğru Doktor Antékirtt güverteye çıktı. Gün muhteşem geçmeyi vaat ediyordu. Güneş koyun dibinde arka plan teşkil eden dağların doruğunu daha şimdiden aydınlatıyordu. Gölge, suların yüzeyinde kayarak, limandan çekilmeye başlıyordu. *Savarena* çok geçmeden kendini ışığa gömülü buldu.

Kaptan Narsos emirleri almak üzere doktorun yanına geldi. Evvela iyi günler dileyen doktor birkaç kelimeyle talimatlarını verdi.

Bir dakika sonra bir sandal, içinde dört tayfa ve bir reisle, tekneden ayrıldı. Sonra, Pescade ve Matifou'nun kararlaştırıldığı gibi beklemeleri gereken rıhtıma yöneldi.

Memleketlerinden bunca uzağa, yeniden görmeyi çok istedikleri Provence'a yüzlerce fersah mesafeye sürüklenmiş o iki dürüst delikanlının göçebe yaşantıları için büyük bir gün, büyük bir tören söz konusuydu!

Her ikisi de rıhtımdaydılar. Gülünç iş kıyafetlerini çıkarıp, eski ama temiz elbiselerini giymiş, bir gün önceki gibi, hayranlıkla yatı seyrediyorlardı. Keyifli bir ruh halindeydiler. Matifou ve Pescade önceki akşam karınlarını doyurmanın yanı sıra, kahvaltı da etmişlerdi. Neticede kırk iki florinlik olağanüstü hâsılatla izah edilebilecek, tam bir çılgınlık! Ama kazandıkları

paranın tümünü saçıp savurdukları zannedilmesin! Hayır! Pescade Burnu ihtiyatlı, düzenli, ileri görüşlü bir adamdı ve o hâsılat hayatlarını en az on günlük garantiye almıştı.

"Aslında bütün bunları sana borçluyuz, Matifou Burnu!"

"Yapma, Pescade!"

"Evet, sana borçluyuz, koca adamım!"

"İyi, peki... Dediğin gibi olsun... Madem öyle istiyorsun!" diye cevap verdi Matifou.

O sırada *Savarena*'nın sandalı rıhtıma yanaştı. Reis, fesi elinde, ayağa kalkarak, "beyefendilerin" emrine amade olduğunu bildirdi.

"Beyefendilerin mi?" diye bağırdı Pescade. "Hangi beyefendilerin?"

"Sizlerin, diye yanıtladı reis, Doktor Antékirtt teknesinde sizi bekliyor."

"İyi! Sonunda beyefendi de olduk!" dedi Pescade.

Gözleri fal taşı gibi açılmış Matifou, gayet sıkıntılı bir edayla, şapkasını hırpalıyordu.

"Ne zaman isterseniz, beyler!" dedi reis.

"Hadi, gidelim, öyleyse!" diye cevap verdi Pescade, nazik bir el hareketiyle.

Ve hemen sonra, iki arkadaş sandala, sırayı örten kırmızı kenarlı siyah halıya, rahatça kurulmuşlardı. Reis arkalarında dikiliyordu.

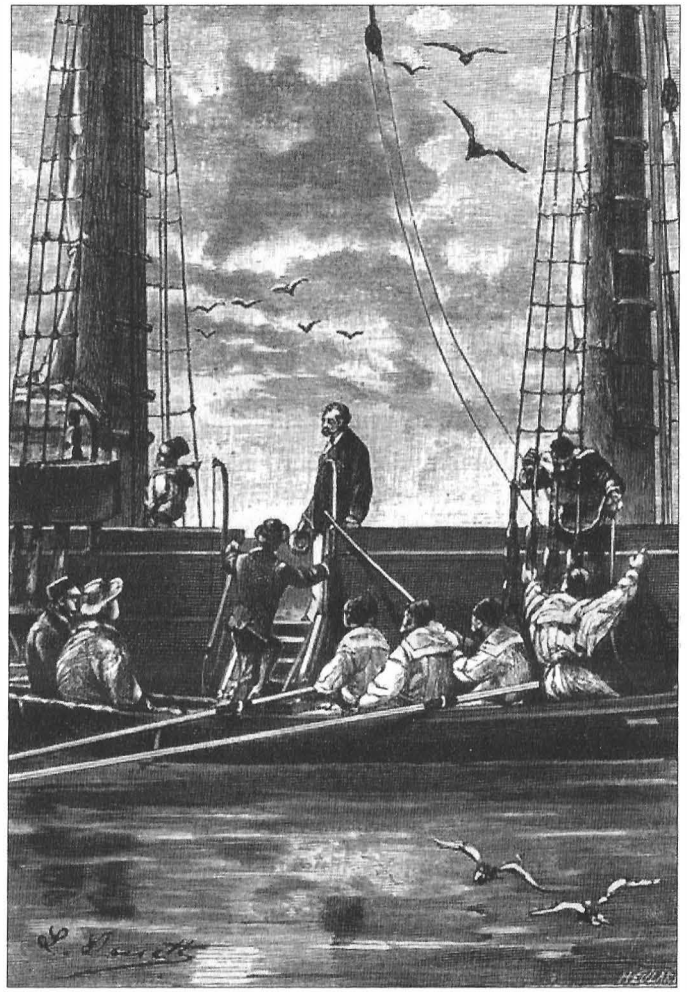
Herkül'ün binmesiyle sandalın su kesiminden dört beş inç aşağı batması normaldi. Hatta suda yüzmemesi için halının uçlarını kaldırmak bile gerekti.

Düdüğün çalmasıyla, dört kürek birden suya daldı ve sandal hızla *Savarena*'ya doğru ilerledi.

Doğrusu, iki zavallı kendilerini biraz heyecanlı ve mahcup hissediyordu. Cambazlar için bu kadar şeref fazlaydı! Matifou kıpırdamaya bile cesaret edemiyor-

du. Şaşkınlık içindeki Pescade'yse zarif ve zeki yüzünü canlandıran güzel bir tebessümü saklayamıyordu.

Sandal guletin kıç tarafından geçip, sancak bordasına – şeref kapısı – yanaştı. İki arkadaş, Matifou Burnu'nun ağırlığı altında basamakları bel veren asma merdivenden güverteye çıktılar ve derhal arkada onları bekleyen Doktor Antékirtt'in yanına götürüldüler.

Dostça bir selamlaşmanın ardından, Pescade ve Matifou oturmaya razı olana kadar, birkaç nezaket gösterisi ve formalite daha ifa edildi. Ama neticede oturdular.

Doktor bir süre onları konuşmadan süzdü. Soğuk ve güzel yüzü saygı uyandırıyordu. Mamafih yanılmak mümkün değildi, dudakları olmasa da, kalbi gülümsüyordu.

"Dostlarım," dedi, "dün beni ve mürettebatımı büyük bir tehlikeden kurtardınız. Size bir kez daha teşekkür etmek istedim ve tekneye gelmenizi bu sebeple rica ettim.

"Doktor Bey," diye cevap verdi özgüveni biraz artmaya başlayan Pescade, "çok iyisiniz, ama zahmetinize değmezdi. Arkadaşım onun yerinde aynı kuvvete sahip başka herhangi birinin yapacağı şeyi yaptı sadece. Öyle değil mi, Matifou?"

Dev cambaz koca kafasını yukarıdan aşağı sallamak suretiyle onay verdi.

"Olsun," diye cevapladı doktor, "sonuçta hayatını tehlikeye atan başka biri değil arkadaşınızdı ve kendimi ona borçlu addediyorum!"

"Ah! Doktor Bey," diye yanıt verdi Pescade, "eski dostumun yüzünü kızartacaksınız. Kanlı canlı biri olması itibarıyla, kanın beynine hücum etmemesi lazım..."

"Peki, dostlarım," diye devam etti Doktor Antékirtt, "iltifattan pek hoşlanmadığınızı görüyorum! O yüzden, ısrar etmeyeceğim. Bununla beraber, her iyilik ödülü hak ettiğine göre..."

"Doktor Bey," diye cevap verdi Pescade Burnu, "sözünüzü kestiğim için özür dilerim, fakat ahlak kitaplarında yazdığı gibi, her iyi hareket mükâfatını da içinde taşır ve biz zaten ödüllendirildik!"

"Şimdiden! Nasıl peki?" diye sordu, geride kalmaktan endişe edebilecek doktor.

"Tabii ya," diye devam etti Pescade. "Herkül'ümüzün o her bakımdan olağanüstü güç gösterisinden sonra, halk onu bizzat ve daha sanatsal koşullarda değerlendirmek istedi. Dolayısıyla, kalabalık bir halde Provence tarzı arenamıza akın etti. Matifou Burnu iri kıyım dağlılar ve Gravosa'nın en sağlam hamallarından yarım düzinesini yere serdi ve muazzam bir hâsılat elde ettik!"

"Muazzam mı?"

"Evet!... Cambazlık turnelerimizde eşi görülmemiş bir miktar."

"Ne kadar?"

"Kırk iki florin!"

"Vay canına!... Ama benim haberim yoktu!..." diye yanıtladı Doktor Antékirtt, keyifli bir edayla. "Gösteri yapacağınızı bilseydim, gelmeyi vazife addeder ve orada bulunmaktan zevk alırdım! Müsaadenizle yerimin ücretini ödemek isterim..."

"Akşama, Doktor Bey," diye karşılık verdi Pescade, "varlığınızla güreşlerimizi onurlandırmayı arzu ederseniz, akşama!"

Matifou Burnu, Pescade'nin temsil programını açıklarkenki deyişiyle "asla toza batmamış" geniş omuzlarını dalgalandırarak, nazikçe eğildi.

Doktor Antékirtt iki akrobata hiçbir ödül – en azından nakden – kabul ettiremeyeceğini anladı. Bu itibarla, başka türlü davranmaya karar verdi. Zaten onlara dair planı bir gün önceden belli olmuştu. Akşam haklarında toplattığı bilgilerden, iki cambazın namuslu ve güvenilir insanlar oldukları sonucu çıkıyordu.

"Adınız nedir?" diye sordu.

"Bildiğim yegâne ad Pescade Burnu, Doktor Bey."

"Ya sizinki?"

"Matifou," diye cevapladı Herkül.

"Matifou Burnu yani," diye ekledi, Fransa'nın Midi bölgesindeki bütün arenalarda meşhur olan bu adı telaffuz etmekten gurur duyan Pescade.

"İyi de bunlar lakap..." diye belirtti doktor.

"Başka adımız yok," diye cevap verdi Pescade. "Hem olsaydı bile, ceplerimiz pek yi durumda bulunmadığından, yolda kaybederdik.

"Ya... akrabalarınız?"

"Akraba mı, Doktor Bey? İmkânlarımız o lükse asla izin vermedi! Lakin bir gün zengin olursak, mirasçılar çıkar elbet!"

"Fransızsınız değil mi? Fransa'nın hangi kısmından?"

"Provence," diye yanıtladı Pescade gururla, "iki kat Fransızız yani!"

"Neşeniz de yerinde, Pescade Burnu!"

"Meslek icabı. Kederli bir palyaço, suratsız bir oyuncu, mahzun bir sahne soytarısı tahayyül edebiliyor musunuz, Doktor Bey! Bir saatte ömür boyu yiyemeyeceği kadar elmadan fazlasına maruz kalırdı! Evet! Çok neşeliyim, keyfimin son derece yerinde olduğu hususunda anlaşıyoruz!"

"Ya Matifou Burnu?"

"Ha! Matifou daha ciddidir, daha aklı başında ve içtendir!" diye cevapladı Pescade, yoldaşına okşanan bir atın boynuna yapıldığı gibi dostça bir tokat atarak. "Bunu da meslek gerektiriyor! Havaya elli kiloluk ağırlıklar atıp tutarken gayet ciddi olmak lazım! Güreş sadece kollarla değil, kafayla da yapılır! Ve Matifou Burnu oldum olası mücadele etmiştir... Sefalete karşı da! Ve hâlâ yere düşmedi!"

Doktor Antékirtt, o ana kadar kaderin ziyadesiyle acımasız davrandığı, ama ondan hiç yakınmayan bu ufak tefek ve dürüst adamı ilgiyle dinliyordu. Onun zeki olduğu kadar iyi kalpli de olduğunu hissediyor ve hayatının başından beri maddi imkânlardan yoksun olmasa neler yapabileceğini düşünüyordu.

"Şimdi nereye gidiyorsunuz, peki?" diye sordu.

"İleri, rasgele ilerleyeceğiz," diye cevap verdi Pescade. "Ama tesadüf her zaman kötü bir kılavuz değildir ve genellikle yolları bilir. Ancak korkarım bu sefer bizi memleketimizden fazla uzağa sürükledi! Neticede kabahat bizim! İlkin nereye gittiğini sormalıydık!"

Doktor Antékirtt bir an onları süzdükten sonra devam etti:

"Sizin için ne yapabilirim?" dedi ısrarla.

"Hiçbir şey, Doktor Bey," diye karşılık verdi Pescade, "emin olun, hiç..."

"Artık Provence'a geri dönmeyi arzu etmiyor musunuz?"

İki cambazın gözleri aynı anda parladı.

"Sizi oraya götürebilirim," diye devam etti doktor.

"Bu harika olurdu!" diye yanıtladı Pescade.

Sonra yoldaşına hitaben:

"Oraya dönmek ister misin, Matifou Burnu?" dedi.

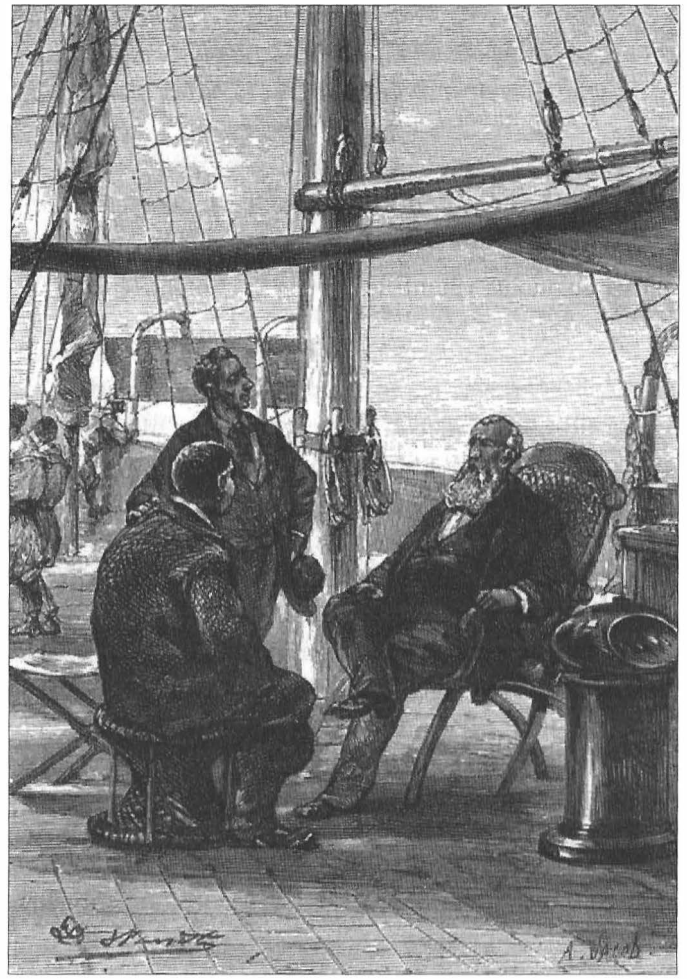
"Evet... Sen de gelirsen, isterim, Pescade Burnu!"

"Ne yapacağız orada, peki? Nasıl yaşayacağız?"

Matifou sıkıntılı durumlarda hep yaptığı gibi alnını kaşıdı.

"Şey yaparız... şey..." diye mırıldandı.

"Bu konuda hiçbir fikrin yok... Benim de, keza!... Ama sonuçta memleketimiz! Bizim gibi zavallıların memleketi olması ne tuhaf değil mi, Doktor Bey? Ebeveynleri bile olmayan sefiller de bir yerde doğuyor, işte! Hep garip gelmiştir bu bana!"

"Benimle kalmaya ne dersiniz?" diye sordu Doktor Antékirtt.

Pescade bu beklenmedik teklif üzerine heyecanla ayağa kalkmıştı. Kendisinin de kalkması gerekip gerekmediğini bilmeyen Herkül ona bakıyordu.

"Sizinle kalmaya mı, Doktor Bey?" dedi nihayet Pescade. "İyi de ne işe yarayacağız ki? Hayat boyu,

güç gösterileri ve el çabukluğu numaraları haricinde bir şey yapmadık! Deniz yolculuğu sırasında veya memleketinizde sizi eğlendirmemizi istiyorsanız, o ayrı..."

"Dinleyin," dedi Doktor Antékirtt, "projelerimi gerçekleştirmeme yardım edebilecek cesur, sadık, becerikli ve zeki adamlara ihtiyacım var. Sizi burada tutan ya da oraya çağıran hiçbir şey yok. Bahsettiğim adamlardan olmak ister misiniz?"

"Ya o projeler gerçekleştiğinde?..." dedi Pescade.

"Hoşunuza gittiği takdirde, bir daha benden ayrılmazsınız," diye cevap verdi doktor gülümseyerek, "teknede benimle kalırsınız! Mürettebata cambazlık dersleri verirsiniz, mesela! Tersine, memleketinize dönmeyi uygun görürseniz, onu da yapabilirsiniz. Merak etmeyin, ömür boyu geçiminiz sağlanacaktır."

"Ah! Doktor Bey!" diye bağırdı Pescade. "Yine de hiçbir şey yapmadan durmamızı düşünmüyorsunuz herhalde! Bir işe yaramamak bize yakışmaz!"

"Size hoşunuza gidecek bir iş vermeyi vaat ediyorum!"

"Baştan çıkarıcı bir teklifte bulunduğunuz muhakkak!"

"Sizce bir mahzuru var mı?"

"Bir tane olabilir. Matifou ve ben ikiliyiz! Aynı memleketteniz ve şayet bir ailemiz olsaydı, kuşkusuz akraba olurduk! Kalplerimiz kardeş! Matifou Burnu'nun Pescade'siz yaşayamayacağı gibi, Pescade de Matifou'suz yaşayamaz! Siyam ikizlerini düşünün! Onları asla ayıramadılar, öyle değil mi, çünkü ayrılmaları hayatlarına mal olurdu! Biz de o yapışık kardeşler gibiyiz!... Birbirimizi seviyoruz, Doktor Bey!"

Matifou Pescade'nin uzatmış olduğu eli tutup göğsüne çekerek, çocuk gibi bağrına bastı.

"Ayrılmanız mevzubahis değil, dostlarım," dedi Doktor Antékirtt, "umarım hiç ayrılmazsınız!"

"O halde bu iş olur, Doktor Bey, şayet..."

"Şayet?"

"Matifou Burnu rıza gösterirse."

"Evet de, Pescade," diye cevap verdi Herkül, "ikimiz adına da evet de!"

"İyi," diye karşılık verdi doktor, "anlaştık o zaman. Bundan hiç pişman olmayacaksınız! Bugünden itibaren, hiçbir şeyi dert etmeyin!"

"Aman dikkat, Doktor Bey!" diye bağırdı Pescade. "Sandığınızdan fazlasını taahhüt ediyor olabilirsiniz!"

"O niye?"

"Size pahalıya mal oluruz, bilhassa Matifou! Gayet iştahlıdır. Siz de hizmetinizde az bile olsa kuvvetten düşmesini istemezsiniz herhalde!"

"Aksine, gücünün katlanmasını isterim!"

"O zaman sizi batıracaktır!"

"Ben batmam, Pescade Burnu!"

"İyi de günde iki... üç öğün yemek..."

"Beş, altı, isterse on olsun!" diye yanıtladı Doktor Antékirtt, gülümseyerek. "Daima emrine amade bir sofra bekler!"

"Hey, dostum!" diye haykırdı Pescade sevinçle. "Keyfince yiyebileceksin artık!"

"Siz de öyle, Pescade Burnu."

"Ah, ben mi? Kuş kadar yerim! – Yalnız sormak istediğim bir şey var, Doktor Bey: Tekneyle dolaşacak mıyız?"

"Sık sık, dostum. Artık Akdeniz'in dört bir yanında işlerim olacak. Hemen hemen tüm kıyılarda müşterilerim var! Tıpla uluslararası çapta iştigal etmeyi düşünüyorum! Süveyş'te bulunduğum bir sırada Balear Adaları veya Tanca'daki bir hasta beni isterse, gidip görmem

gerekmez mi? Bir hekimin büyük bir kentte bir mahalleden diğerine giderek yaptığını ben Cebelitarık Boğazından Takımadalara, Adriyatik'ten Lion Körfezine, İyonya Denizinden Gabes Koyuna giderek yapacağım! Bu guletten on kat süratli başka gemilerim var ve çoğu zaman vizitelerimde bana eşlik edeceksiniz!"

"Bize uyar, Doktor Bey!" diye cevap verdi Pescade, ellerini ovuşturarak.

"Denizden korkmaz mısınız?" diye sordu Doktor Antékirtt.

"Biz mi denizden korkacağız?" diye haykırdı Pescade. "Biz! Provence çocukları! Daha ufacıkken, sahildeki kayıklarda yuvarlanırdık! Hayır! Ne denizden korkarız, ne de bizi tutar! Baş aşağı, ayaklar yukarı vaziyette yürüme alışkanlığı! O bey ve hanımlar gemiye binmeden evvel sadece iki ay bu egzersizi yapmış olsalar, seyir halindeyken burunlarını lazımlıklarına gömmeye ihtiyaçları kalmazdı! Girin baylar, bayanlar! İçeri girin! İnsanları takip edin!"

Pek keyiflenen Pescade kendini çadır tiyatrosunun sahnesinde hep tekrarladığı ağız kalabalığına kaptırmıştı.

"Pekâlâ, Pescade Burnu!" diye cevapladı doktor. "Çok iyi anlaşacağız. Neşenizi asla kaybetmemenizi tavsiye derim! Hep böyle neşeli olun, evladım, içinizden geldiğince gülüp şarkılar söyleyin! Belki de gelecek, yolda bu neşenizi arattıracak kadar üzücü şeyler saklıyor bize!"

Doktor Antékirtt bunları söylerken yeniden ciddileşmişti. Onu gözlemleyen Pescade, adamın geçmişinde belki bir gün öğrenebileceği büyük acılar yatması gerektiğini sezdi.

"Doktor Bey," dedi, "bugünden itibaren bedenen ve ruhen size bağlıyız!"

"Ve bugünden itibaren," diye yanıtladı doktor, "kamaranıza temelli yerleşebilirsiniz. Büyük ihtimalle birkaç gün Gravosa ve Ragusa'da kalacağım, ama şimdiden *Savarena*'da yaşama alışkanlığı kazanmanız iyi olur."

"Bizi kendi memleketinize götüreceğiniz ana kadar!" diye ekledi Pescade Burnu.

"Benim memleketim yok," diye cevap verdi doktor. "Daha doğrusu, kendi kendime yarattığım bir memleketim var, bana ait ve isterseniz sizinki de olacak bir memleket!"

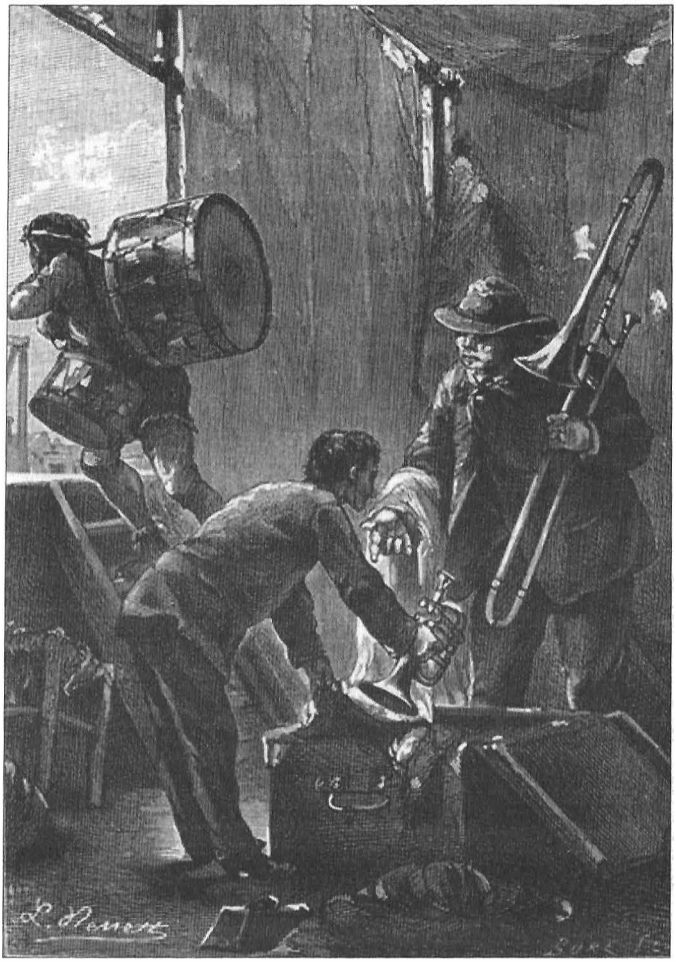
"Hadi, Matifou Burnu," diye bağırdı Pescade, "gidip işyerimizi tasviye edelim! İçin rahat olsun, kimseye borcumuz yok, iflas etmiş değiliz!"

Doktor Antékirtt'ten müsaade isteyen iki arkadaş kendilerini bekleyen sandala binip Gravosa rıhtımına döndü.

İki saat zarfında, envanter çıkarıp, tüm malvarlıklarını teşkil eden sahne platformu, resimli perdeler, davul ve trampeti bir meslektaşa devrettiler. Böylesi uzun ya da zor olmadığı gibi, yük bakımından da cebe atılan birkaç florinin ağırlığı daha azdı.

Bununla beraber Pescade eski püskü sahne giysisiyle kornetini, Matifou'ysa güreşçi mayosu ve trombonunu muhafaza ermekten geri kalmadılar. Onca başarı ve zaferi hatırlatan bu alet ve kıyafetlerden ayrılmak onları fazla üzerdi. Özel eşyalarının, gardıroplarının, bütün malzemelerinin durduğu biricik sandığın dibine saklandılar.

Öğle üzeri saat bir gibi, Pescade ve Matifou *Savarena*'ya dönmüşlerdi. Başta büyük bir kamara onlara tahsis edilmişti – neşeli delikanlının deyişiyle "yazmak için gereken her şeyin bulunduğu" rahat bir kamara.

Mürettebat kendilerini korkunç bir felaketten kurtarmış yeni yol arkadaşlarını en iyi şekilde karşıladı. Pescade ve Matifou tekneye biner binmez mutfağın Provence arenalarını aratmayacağını fark ettiler.

"Görüyor musun, Matifou Burnu?" diyordu Pescade, iyi bir Asti şarabıyla dolu kadehini boşaltırken. "Doğru düzgün davranınca, her şey halloluyor. Ama düzgün olmak lazım!"

O sırada ağzı, iki kızarmış yumurtayla birlikte midesinin derinliklerinde kaybolan koca bir ızgara jambon parçasıyla dolu Matifou ancak kafa sallayarak cevap verebildi.

"Senin yemek yiyişini görmek için bile servet ödenir, dostum'" dedi Pescade Burnu.

4
ÉTIENNE BATHORY'İN DUL EŞİ

Doktor Antékirtt'in gelişi sadece Ragusa'da değil, bütün Dalmaçya bölgesinde gürültü koparmıştı. Gazeteler, guletin Gravosa Limanına girişini haber verdikten sonra, bir dizi kışkırtıcı havadis vaat eden kurbanın üstüne atlamışlardı. Dolayısıyla *Savarena*'nın sahibi şöhretin saygınlığı kadar mahzurlanndan da kaçınamıyordu. Şahsiyeti günün konusu oldu. Efsane haline geldi. Kim olduğu, nereden gelip nereye gittiği meçhuldü. Bu durum ahalinin merakını daha da tahrik ediyordu. Ve tabiatıyla, hiçbir şey bilinmediğinde, alan daha geniş oluyor, hayal gücü bundan istifade ediyor ve herkes en çok kendisinin bildiğini gösterme derdine düşüyordu.

Okuyucularını hoşnut etmek isteyen muhabirler Gravosa'ya akın etmiş, hatta bazıları gulete bile çıkmıştı. Kamuoyunun onca ısrarla ilgilendiği şahsiyeti göremediler. Emirler kesindi. Doktor kimseyi kabul etmiyordu. O yüzden Kaptan Narsos'un ziyaretçi sorularına verdiği cevaplar hep aynıydı:

"Nereden geliyor bu doktor?"

"Canının istediği yerden."

"Nereye gidiyor peki?"

"Uygun bulduğu yere."

"İyi de kim bu şahıs?"

"Kimse bilmiyor. Hatta kendisi bile bunu soranlardan daha çok bilmiyordur belki!"

Bu kadar kısa ve öz cevaplarla okuyucuları bilgilendirme imkânı yoktu! Haliyle, tüm serbestliği haiz muhayyileler fantezi âleminde gezinmekten geri durmadılar. Doktor Antékirtt istenen her şey oldu. Malzeme sıkıntısı çeken köşe yazarlarının uydurmaktan hoşlandıkları her şeye dönüştü. Kimilerine göre korsanların reisiydi. Başkaları için Afrika'daki büyük bir imparatorluğunun hükümdarıydı ve kimliğini gizleyerek, kendini yetiştirmek maksadıyla seyahat ediyordu. Bazıları siyasi sürgün olduğunu söylüyor, bazılarıysa bir devrim tarafından yurdundan kovulduktan sonra meraklı ve filozof bir gezgin olarak dünyayı dolaştığını iddia ediyordu. Seçmek mümkündü. Fiyaka sattığı doktorluk unvanına gelince, onu kabul etmeye razı olanlar ikiye bölündüler: Bir tarafa göre umutsuz vakalarda takdire şayan tedaviler uygulayan büyük bir hekim, diğerlerine göreyse diploma veya yetki belgesi gösteremeyecek bir şarlatanlar kralıydı!

Her halükârda Gravosa ve Ragusa doktorları onu gayrimeşru hekimlik yapmaktan mahkemeye vermediler. Doktor Antékirtt ihtiyatı asla elden bırakmadı, kendisine muayene olmak isteyenlerden daima kaçındı.

Savarena'nın sahibi karada daire tutmadı. Şehirdeki otellerden birinde bile kalmadı. Gravosa'ya gelişinin ilk iki günü en fazla Ragusa'ya kadar gitti. Civarda birkaç gezinti yapmakla yetiniyordu ve birkaç kez, doğal zekâsını takdir ettiği Pescade Burnu'nu da yanında götürdü.

Hatta kendisinin gitmediği bir gün Ragusa'ya onun yerine Pescade gitti. İtimat gerektiren bazı işlerle – belki de bilgi toplamakla – görevlendirilen

mert delikanlı dönüşünde karşılaştığı sorulara şöyle cevap verdi:

"Demek Stradone'de ikamet ediyor, öyle mi?"

"Evet, Doktor Bey, kentin en güzel sokağında. Yabancılara eski dukaların sarayının gösterildiği meydana yakın bir konakta kalıyor, hizmetkârlar, arabalar, muhteşem bir konak. Tam bir milyoner hayatı!"

"Ya öbürü?"

"Öbürü mü, öbürleri mi?" diye yanıtladı Pescade. "Aynı mahallede oturuyorlar, fakat evleri, daha mütevazı konutlara çıkan, yokuşlu, dar ve dolambaçlı sokakların –daha doğrusu gerçek merdivenlerin– sonunda kaybolmuş durumda. Dışarıdan gösterişsiz, ufak ve kasvetli görünse de, içinin tertemiz tutulduğunu tahmin ediyorum, Doktor Bey. Yoksul ve gururlu insanların yaşadığı hissediliyor."

"Şu hanım?..."

"Onu görmedim. Marinella Sokağından dışarı neredeyse hiç çıkmadığını söylediler."

"Ya oğlu?..."

"Onu annesinin evine girerken fark ettim, Doktor Bey.

"Nasıl göründü gözüne?..."

"Sıkıntılı gibi geldi bana, hatta endişeli! O delikanlı bazı acılar yaşamışa benziyor!... Bu belli oluyor!"

"Sen de acı çekmişsin, Pescade Burnu, ama belli olmuyor!"

"Fiziksel acılar manevi ıstırapla aynı şey değil, Doktor Bey! İşte ben bu yüzden benimkileri her zaman saklayabildim – hatta onlarla dalga geçebildim!"

Doktor daha şimdiden, bunu bir lütuf telakki eden Pescade'ye sen diye hitap ediyordu. Matifou da çok geçmeden aynı lütfa nail olacaktı. Herkül ger-

çekten de hemen senli benli olunamayacak kadar heybetliydi.

Doktor bu soruları sorup cevaplarını aldıktan sonra Gravosa civarındaki gezintilerine son verdi. *Savarena*'yla geliş haberinin duyulmuş olması gereken Ragusa'ya giderek teşvik etmek istemediği bir girişimi bekliyor gibiydi. Bu sebeple teknede kaldı ve beklediği şey oldu.

Doktor 29 Mayıs sabahı saat on bire doğru, dürbünle Gravosa rıhtımlarını inceledikten sonra, kayığının hazırlanması emrini verdi. Mendireğin yanında, yolunu gözlüyora benzeyen bir adamın durduğu yerde karaya çıktı.

"Bu o!" dedi kendi kendine doktor. "Kesinlikle o!... Çok değişmiş olsa da tanıdım!"

Adam ancak yetmiş yaşında olmasına rağmen epey yıpranmış bir ihtiyardı. Ak saçları yere eğik başını kaplıyordu. Yüzü ciddi ve mahzundu. Sık sık yaşlara boğulmuş olması gereken cansız gözleri etrafa yarı sönük bakışlar atıyordu. Rıhtımda kıpırdamadan duruyordu. Guletten ayrıldığı andan itibaren, kayığı gözden kaybetmemişti.

Doktor ihtiyarı fark ettiğini, hatta tanıdığını belli etmek istemedi. Orada yokmuş gibi davrandı. Fakat birkaç adım atmıştı ki yaşlı adam ona doğru ilerleyerek:

"Doktor Antékirtt?" diye sordu tevazuuyla.

"Benim," diye yanıtladı doktor, bakışını üzerine diktiğinde gözünü bile kırpmayan o zavallı adama bakarak.

Sonra ekledi:

"Siz kimsiniz, dostum, ne istiyorsunuz?"

"Adım Borik," diye karşılık verdi ihtiyar, "Bayan Bathory'in hizmetindeyim. Sizden onun adına bir randevu talep etmeye geldim..."

"Bayan Bathory mi?" diye tekrarladı doktor. "Şu, vatanseverliğinin bedelini hayatıyla ödeyen Macarın dul eşi mi?..."

"Ta kendisi," diye cevapladı yaşlı adam. "Onu hiç görmeseniz de, Doktor Antékirtt olduğunuza göre, tanımamanız imkânsız!"

Doktor gözleri hâlâ yere dönük ihtiyar hizmetkârı dikkatle dinliyordu. Bu sözlerin altında bir art niyet gizlenip gizlenmediğini sorguluyor gibiydi.

Sonra devam etti:

"Bayan Bathory benden ne istiyor?"

"Sizce malum olması gereken sebeplerle, zatıâlinizle görüşmeyi arzuluyor, Doktor Bey."

"Gelip görürüm."

"Geminize gelmeyi tercih eder."

"Niye?"

"Bu görüşmenin gizli kalması önemli."

"Gizli mi?... Kimden?"

"Oğlundan! Bay Pierre'in Bayan Bathory'i ziyaretinizi öğrenmemesi lazım!"

Bu cevap doktoru şaşırtır gibi oldu, ama bunu Borik'e hiç belli etmedi.

"Bayan Bathory'in evine gitmeyi tercih ederim," diye devam etti. "Bunu oğlunun yokluğunda yapamaz mıyım?"

"Hemen yarın gelmeye razıysanız yapabilirsiniz, Doktor Bey. Pierre Bathory'in bu akşam Zara'ya gitmesi gerekiyor ve yirmi dört saatten önce dönmez."

"Pierre Bathory ne işle iştigal ediyor?"

"Mühendis, fakat şu ana kadar kendine iyi bir mevki bulamadı. Ah! O ve annesi için hayat zor oldu!"

"Zor!..." diye karşılık verdi Doktor Antékirtt. "Bayan Bathory'in geliri yok mu?..."

Sustu. İhtiyar başını öne eğmişti, göğsü hıçkırıklarla kabarıyordu.

"Size daha çok şey söyleyemem, Doktor Bey, dedi sonunda. Bayan Bathory, talep ettiği görüşmede, bilmeniz icap eden her şeyi anlatacaktır!"

Doktor heyecanını göstermemek için kendine hâkim olmak zorundaydı.

"Bayan Bathory nerede oturuyor?" diye sordu.

"Ragusa'da, Stradone Mahallesinde, Marinella Sokağı 17 numarada."

"Bayan Bathory'i yarın öğle üzeri birle iki arası görmem mümkün olur mu?"

"Olacaktır, Doktor Bey, ben sizi karşılarım."

"Bayan Bathory'e kararlaştırılan gün ve zamanda orada olacağımı bildirin, lütfen."

"Onun namına teşekkür ederim!" diye cevap verdi ihtiyar.

Birkaç saniye tereddüt ettikten sonra:

"Sizden bir iyilik isteyebilir..." diye ekledi.

"Ne zaman peki?" dedi heyecanla doktor.

"Hiç belli olmaz," diye cevap verdi

Sonra kibarca eğilip, Gravosa'dan Ragusa'ya giden yola koyuldu.

Açıkçası, yaşlı hizmetkârın son sözleri Doktor Antékirtt'i biraz şaşırtmıştı. Rıhtımda öylece kalıp, kımıldamadan, Borik'in uzaklaşışını seyretti. Tekneye döndüğünde, Pescade ve Matifou'ya izin verdi. Sonra odasına kapanarak, o günün son saatlerini yalnız geçirmek istedi.

Pescade ve Matifou, gerçek rantiyeler olarak, bu izinden istifade ettiler. Hatta panayır barakalarından birkaçına girme zevkinden bile geri durmadılar. Çevik palyaçonun içinden, güçlü güreşçinin atlet boğuşmalarında yer almak istemediği birkaç beceriksiz ip

cambazına dersini vermek gelmediğini söylemek gerçeğe ters düşerdi. Lakin *Savarena* mürettebatına mensup olma şerefini taşıdıklarını hatırlayarak, sıradan seyirciler olarak kaldılar ve layık gördükleri zaman alkışlarını sakınmadılar.

Doktor ertesi gün öğlene doğru yeniden karaya çıktı. Kayığını tekneye geri yolladıktan sonra, Gravosa Limanını Ragusa'ya bağlayan yola –kıyı boyunca iki kilometre uzanan, kenarında villalar dizili, ağaçlarla gölgelenmiş, güzel bir cadde– yöneldi.

Cadde henüz birkaç saat sonra olacağı gibi hareketli değildi, gidip gelen tayfalar ve atlı ya da yayan gezinenlerden oluşan kalabalık henüz bastırmamıştı.

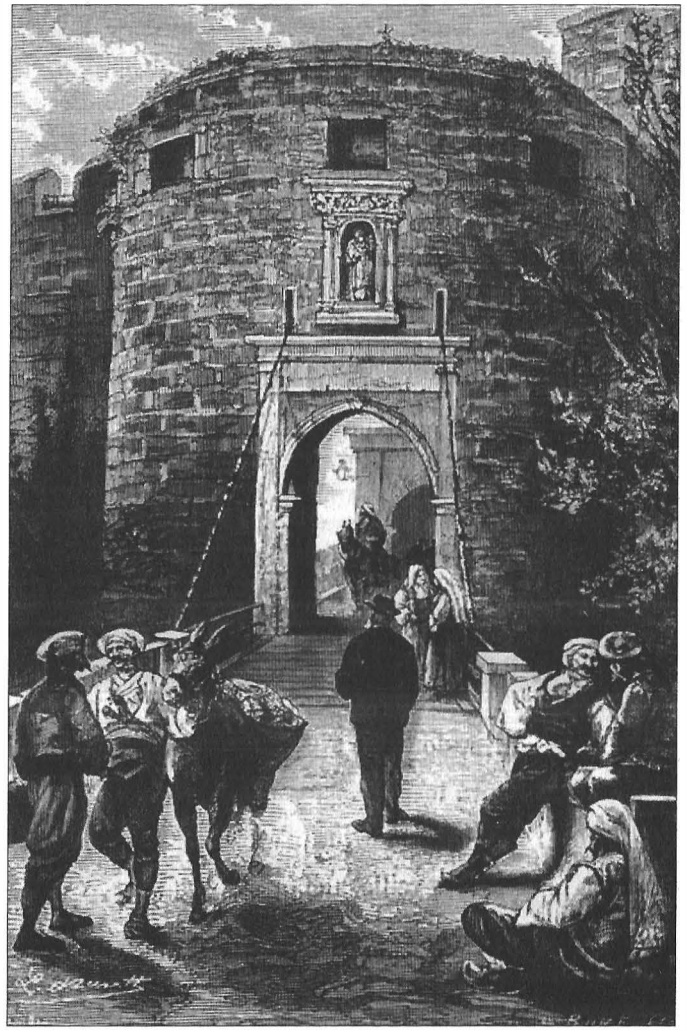
Doktor, Bayan Bathory'le yapacağı görüşmeyi düşünerek, yan yollardan birini takip ediyordu. Çok geçmeden, Ragusa'nın müstahkem surları dışına uzanmış bir nevi taştan kol olan Borgo-Pille'ye vardı. Yan kapı açıktı ve üç kat duvardan müteşekkil surlar arasından sitenin içine erişim sağlıyordu.

Kenti kat ederek Borgo-Pille'den Plocce kenar mahallesine kadar uzanan Stradone, taş döşeli, muhteşem bir anayoldu. Yamacında amfitiyatro gibi kat kat dizilmiş evler yer alan bir tepenin eteğinde son buluyordu. Ucunda, iç avlusuyla, Rönesans tarzı kapısıyla, küçük ve narin sütunları Toskana mimarisinin en iyi dönemini hatırlatan, yarım daire şeklinde kemerli pencereleriyle, on beşinci yüzyıla ait güzel bir anıt olan eski dukalar sarayı yükseliyordu.

Doktorun o meydana kadar gitmesi gerekmedi. Önceki gün Borik'in tarif ettiği Marinella Sokağı sola, Stradone'nin ortasına yöneliyordu. Bir ara adımlarını yavaşlatıp, sağ tarafta zengin ön cephesi ve onu dik açıyla kesen ek binalarının yükseldiği, granitten inşa edilmiş bir konağa hızla göz attı. O sırada açık bulu-

nan avlu kapısından, muhteşem atlar koşulu bir araba göze çarpıyordu. Arabacı kendi koltuğunda oturuyor ve şık bir verandayla korunan basamaklı sekinin önünde bir uşak bekliyordu.

Bu esnada arabaya bir adam bindi, atlar süratle avluyu geçti ve kapı arkalarından kapandı.

Adam üç gün evvel Gravosa rıhtımında Doktor Antékirtt'e yanaşan kişiydi: Eski Triesteli Banker Silas Toronthal.

Bu karşılaşmadan kaçınmak isteyen doktor derhal geri çekilmişti ve yoluna ancak hızlı araba Stradone'nin ucunda gözden kaybolduğunda devam etti.

"İkisi de aynı şehirde!" diye mırıldandı. "Kaderin işi bu, benim değil!"

Stradone'nin sol tarafına ulaşan, dar, dik, taşları eğri büğrü, fakir görünüşlü sokaklar! Sadece kıyılarından birinden akan sellerle beslenen, geniş bir nehir hayal edin. Dip dibe evler, biraz hava almak amacıyla, birbirlerinin üstüne tırmanıyorlardı. Cephelerindeki pencereleri böyle adlandırmak mümkünse, göz göze bakıyorlardı. Bu şekilde, Mincetto ve San Lorenzo kaleleriyle taçlanmış iki tepeden birinin doruğuna kadar çıkıyorlardı. Herhangi bir arabanın geçmesi imkânsızdı. Sağanak yağmur günleri haricinde sel olmasa bile, sokak yine de bir akarsu yarığıydı. Tüm yokuşlarının, bütün girinti çıkıntılarının sahanlık ve basamaklarla telafi edilmesi gerekmişti. Bu mütevazı konutlarla Stradone'nin görkemli bina ve konakları arasında büyük bir tezat mevcuttu.

Marinella Sokağının girişine varan doktor bitmek bilmez merdivenden yukarı çıkmaya başladı. Altmıştan fazla basamak tırmandıktan sonra 17 numaralı evin önünde durdu.

Hemen kapı açıldı. İhtiyar Borik doktoru bekliyordu. Tek kelime etmeden, tertemiz ama yoksulca döşenmiş bir salona buyur etti.

Doktor oturdu. Hiçbir şey onun bu evde bulunmaktan en hafif bir heyecan duyduğunu düşündüremezdi, Bayan Bathory içeri girdiğinde bile.

"Sayın Doktor Antékirtt?"

"Evet, hanımefendi, benim," diye cevap verdi doktor, ayağa kalkarak.

"Sizi bu kadar uzak ve yüksek bir yere gelme zahmetinden kurtarmak istemiştim!"

"Ziyaretinize gelmek benim için önemli, hanımefendi. Tamamen hizmetinize amade olduğuma inanın, lütfen!"

"Gravosa'ya gelişinizi ancak dün öğrendim, beyefendi, diye yanıtladı Bayan Bathory. Ve sizden bir randevu talep etmesi için derhal Borik'i yolladım."

"Sizi dinlemeye hazırım, hanımefendi."

"Ben çekiliyorum," dedi ihtiyar.

"Hayır, kalın, Borik!" diye karşılık verdi Bayan Bathory. "Ailemizin yegâne dostu olarak, Doktor Antékirtt'e söyleyeceklerimi zaten biliyorsunuz!"

Bayan Bathory oturdu ve doktor karşısına yerleşti. Yaşlı adam pencerenin yanında dikiliyordu.

Profesör Étienne Bathory'in dul eşi o sıralar altmış yaşındaydı. Yaşının ağırlığına rağmen gövdesi dik dursa da, bembeyaz başı, kırışıklıklarla çizili yüzü onun keder ve sefaletle ne kadar mücadele etmiş olduğunu gösteriyordu. Ama hâlâ geçmişteki kadar yılmaz olduğu hissediliyordu. İçinde, görev telakki ettiği şey uğruna mevkiini feda etmiş adamın yiğit eşi, en yakın sırdaşı ve nihayet, Mathias Sandorf ve Ladislas Zathmar'la beraber komploya katıldığı zamanki suç ortağı buluşuyordu.

"Bayım," dedi kadın, heyecanını nafile gizlemeye çalıştığı bir sesle. "Doktor Antékirtt olmanız münasebetiyle size minnettarım ve on beş yıl evvel Trieste'de cereyan eden olayları anlatmak boynumun borcu..."

"Hanımefendi, Doktor Antékirtt olduğuma göre, sizin için fazla acı verici bir anlatıya lüzum yok! Yaşananları biliyorum. Keza, Doktor Antékirtt olmam dolayısıyla, o unutulmaz 30 Haziran 1867 tarihinden beri hayatınızda vuku bulan her şeyden haberim var."

"Madem öyle, söyler misiniz, beyefendi, diye" devam etti Bayan Bathory, "hayatıma gösterdiğiniz bu ilginin sebebi ne?"

"Her yürekli insan, yurdunun bağımsızlığı için canını tehlikeye atmakta tereddüt etmeyen Macarın dul eşine bu ilgiyi borçludur, hanımefendi!"

"Profesör Étienne Bathory'i tanır mıydınız?" diye sordu dul kadın, biraz titrek bir sesle.

"Tanır ve severdim, hanımefendi, ayrıca onun adını taşıyan herkese saygım sonsuz."

"Siz de uğruna can verdiği memleketten misiniz?"

"Benim memleketim yok, hanımefendi."

"Kimsiniz o halde?"

"Henüz mezarı olmayan bir ölü!" diye cevap verdi Doktor Antékirtt, kayıtsızca.

Bu hiç beklenmedik yanıt karşısında Bayan Bathory ve Borik irkildi, ama doktor hemen ekledi:

"Mamafih az önce anlatmamanızı rica ettiğim şu hikâyeyi benim size aktarmam lazım, hanımefendi, zira her ne kadar bildiğiniz şeyler olsa da, bilmedikleriniz de var ve uzun zaman daha onlardan habersiz kalmamalısınız."

"Pekâlâ, bayım, sizi dinliyorum," diye yanıtladı Bayan Bathory.

"Hanımefendi," diye devam etti Doktor Antékirtt, "on beş sene evvel üç Macar soylusu Macaristan'a eski bağımsızlığını geri kazandırma gayesi taşıyan bir komploya önayak oldu. Bu adamlar Kont Mathias Sandorf, Profesör Étienne Bathory ve Kont Ladislas Zathmar'dı. Uzun zamandır aynı umutla birleşmiş, tek yürek olmuş üç insan.

"8 Haziran 1867'de, Transilvanya'ya kadar bütün Macar ellerine yayılması planlanan ayaklanmanın işaretinin verileceği günün arifesinde, Kont Zathmar'ın Trieste'deki, içinde komplo şeflerinin bulunduğu evi Avusturya polisi tarafından basıldı. Kont Sandorf'la iki yoldaşı yakalanıp götürüldü ve aynı gece Pazin zindanına kapatıldılar. Birkaç hafta sonra da idama mahkûm edildiler.

"Komployla hiç alakası olmadığı halde onlarla aynı zamanda Kont Zathmar'ın evinde tutuklanan, Sarcany adında, genç bir muhasebeci çok geçme-

den beraat etti ve davanın son bulmasıyla serbest bırakıldı."

"Hükmün infazından bir gün önce, o sırada aynı hücrede toplanmış olan mahkûmlar bir firar teşebbüsünde bulundular. Kont Sandorf ve Étienne Bathory, paratonerinden zinciri vasıtasıyla, Pazin Kulesinden kaçmayı başarıp, Foiba seline düştüler. Son anda gardiyanlar tarafından yakalanan Ladislas Zathmar peşlerinden gidemedi."

"Kaçaklar, ölümden kurtulma ihtimalleri pek kuvvetli olmasa da, bir yeraltı nehri onları hiç tanımadıkları bir diyarın ortasına sürükleyince, Lim Kanalı kumsalına ulaşabildiler. Sonra da Rovinj şehrine giderek, balıkçı Andrea Ferrato'nun evine sığındılar."

"Yüce gönüllü balıkçı onları Adriyatik'in diğer yakasına götürmek için her şeyi hazırlamıştı ki, çekilirlerken firarilerin sırrına vakıf olan Carpena adında bir İspanyol, şahsi bir intikam dolayısıyla, Rovinj polisine ihbarda bulundu. İkinci kez kaçmayı denediler. Ama yaralanan Étienne Bathory memurlar tarafından hemen yakalandı. Sahile kadar kovalanan Mathias Sandorf'sa dolu gibi yağan kurşunlar altında yıkıldı ve Adriyatik cesedini bile geri vermedi."

"Bir gün sonra Étienne Bathory ve Ladislas Zathmar Pazin Kalesinde kurşuna dizildi. Balıkçı Andrea Ferrato da, onlan evinde barındırdığı için, müebbet kürek cezasına çarptırılarak, Stein zindanına yollandı."

Bayan Bathory başını önüne eğmişti. Yüreği sızlayarak, sözünü kesmeden doktorun anlatısını dinlemişti.

"Bu ayrıntıları biliyor muydunuz, hanımefendi?" diye sordu doktor.

"Evet, bayım, gazetelerden öğrendim, kuşkusuz siz de öyle, değil mi?"

"Evet, hanımefendi, ben de gazetelerden öğrendim. Lakin dava soruşturmasının en büyük gizlilik dâhilinde yürütülmesi dolayısıyla gazetelerin kamuoyuna duyuramadığı bazı şeyleri de kaledeki bir gardiyanın boşboğazlığı sayesinde öğrenmiş bulunuyorum ve bunları size aktaracağım."

"Anlatın, bayım," diye cevap verdi Bayan Bathory.

"Kont Mathias Sandorf ve Étienne Bathory'in balıkçı Ferrato'nun evinde bulunup yakalanmaları İspanyol Carpena'nın ihaneti yüzündendir. Fakat üç hafta evvel Trieste'deki evde tutuklanmaları, başka hainler onları Avusturya polisine ihbar ettikleri içindir. "

"Hainler!..." dedi Bayan Bathory.

"Evet, hanımefendi, bu ihanetin ispatı dava duruşmalarında ortaya çıktı. O hainler ilk önce bir posta güvercininin boynunda Kont Sandorf'a gelen şifreli bir pusula yakalamış ve bir suretini çıkarmışlar. Sonra, Kont Zathmar'ın evinde, o mesajları okumaya yarayan ızgaranın kopyasını elde etmeyi başarmışlar. Pusulanın içeriğine vakıf olunca, Trieste Valisine teslim etmişler. İhbarlarının karşılığı Kont Sandorf'un el konulan mallarının bir kısmıyla ödenmiştir kuşkusuz."

"O sefillerin kimliği belli mi?..." diye sordu, heyecandan sesi titreyen Bayan Bathory.

"Hayır, bayan," diye yanıtladı doktor. "Ama belki o üç mahkûm tanıyordu ve ölmeden önce son bir kez ailelerini görebilseler, adlarını söyleyebilirlerdi!"

Aslında ne o sırada oğluyla birlikte orada bulunmayan Bayan Bathory ne de Trieste Hapishanesinde tutulan Borik son anlarında mahkûmların yanında bulunabilmişlerdi.

"O alçakların isimleri asla bilinemeyecek mi yani?" diye sordu Bayan Bathory.

"Hainler sonunda hep kendilerini ele verirler, hanımefendi!" diye cevap verdi Doktor Antékirtt. "Hikâyemi tamamlamak için eklemem gerekenler var."

"Neredeyse hiç geliriniz olmaksızın, sekiz yaşında bir çocukla dul kalmıştınız. Kont Zathmar'ın hizmetkârı Borik efendisinin vefatından sonra sizi yüzüstü bırakmak istemedi, ama fakirdi ve sadakatinden başka verecek bir şeyi yoktu."

"Sonuçta Trieste'yi terk edip, Ragusa'ya gelerek, bu mütevazı eve yerleştiniz. Çalıştınız, hem maddi hem de manevi hayatın ihtiyaçlarını karşılamak için ellerinizle çalıştınız. Oğlunuzun, babasının örnek olduğu bilim yolunda ilerlemesini istiyordunuz. Fakat bunun için bitmek bilmez mücadeleler vermek, sefalete cesaretle katlanmak lazımdı! İşte bu yüzden, onca gayret göstermiş asil kadının, oğlunu özene bezene adam etmiş annenin karşısında saygıyla eğiliyorum!"

Doktor bunları söylerken ayağa kalkmıştı ve mutat soğukluğunun altından bir heyecan belirtisi fark ediliyordu.

Bayan Bathory herhangi bir cevap vermemişti. Doktorun anlatısını bitirdiğini mi, yoksa görüşmeyi talep ettiği konuyla ilgili kesinlikle kişisel olaylar aktararak anlatmaya devam mı edeceğini bilmeden bekliyordu.

"Mamafih," diye devam etti onun ne düşündüğünü anlayan doktor, "insan kudretinin de sınırı vardır, hanımefendi. Yaşadığınız onca felaketin ardından bitap ve hasta düşmüşken, bir yabancı... yok... Profesör Bathory'in bir arkadaşı yardımınıza koşmasa, görevinizde kusur işleyebilirdiniz. Gerçi yaşlı hizmetkârınız beni görme arzunuzu bildirmiş olmasa, bundan asla bahsetmezdim size..."

"Zaten bu itibarla," diye yanıtladı Bayan Bathory, "Doktor Antékirtt'e teşekkür etmem gerekmez mi, bayım?..."

"O niye, hanımefendi? Doktor Antékirtt beş altı sene önce kendisini Kont Sandorf ve iki yoldaşına bağlayan dostluğun anısına, çabalarınıza yardımcı olmak için size yüz bin florin gönderdiği için mi? O parayı emrinize tahsis edebilmek başlı başına mutlu bir şey değil mi? Hayır, bayan, bilakis Étienne Bathory'in dul eşi ve oğluna faydası dokunabildiyse, o armağanı kabul ettiğiniz için ben size teşekkür borçluyum!"

Dul kadın eğilerek cevap verdi:

"Ne olursa olsun, minnettarlığımı ifade etmek benim için önemli, beyefendi. Sizi ziyaret etmek istememin birinci sebebi buydu. Lakin bir tane daha var..."

"Nedir o, hanımefendi?"

"Şey... Şu parayı geri vermek..."

"Nasıl yani?..." dedi doktor hararetle. "Kabul etmek istemediniz mi?..."

"O paradan yararlanmaya hakkım olmadığını düşündüm, bayım. Doktor Antékirtt'i tanımıyordum. Adını bile duymamıştım. Para, kocamın savaşmış olduğu, merhametleri bende ancak tiksinti uyandıracak kişilerden gelen bir nevi sadaka olabilirdi. O yüzden, Doktor Antékirtt'in tahsis ettiği alanda bile kullanmak istemedim."

"Yani... para..."

"Olduğu gibi duruyor."

"Ya oğlunuz?"

"Oğlum kendinden başka hiç kimseye borçlu olmayacak..."

"Ve annesinden başka!" diye ekledi, kadının ruhsal yüceliği ve azimli karakterinin hayranlık ve saygı uyandırdığı doktor.

Bu arada Bayan Bathory ayağa kalkmıştı ve kilitli bir çekmeceden bir deste banknot çıkarıp, doktora uzattı.

"Lütfen bu parayı geri alın, beyefendi," dedi, "zira size ait. Ve bir annenin teşekkürlerini kabul edin. Farz edin ki parayı oğlunu yetiştirmekte kullanmış!"

"O para artık bana ait değil, bayan!" diye karşılık verdi doktor, bir el hareketiyle reddederek.

"Dediğim gibi, asla benim olmamalıydı!"

"Ya Pierre Bathory kullansa..."

"Oğlum sonunda layık olduğu mevkiye ulaşacaktır. Onun bana güvenebildiği gibi, ben de ona güvenebilirim!"

"Babasının bir dostunun kabul ettirmek için ısrar ettiği şeyi reddetmeyecektir!"

"Edecektir!"

"En azından bir denememe izin verir misiniz, hanımefendi?..."

"Bu hususta bir şey yapmamanızı rica ediyorum, Doktor Bey," diye yanıtladı Bayan Bathory. "Oğlum bu parayı aldığımı dahi bilmiyor ve hiç bilmemesini istiyorum!"

"Öyle olsum, bayan!... Geçmişte ve halen sizin için sadece bir yabancı olduğumdan, sizi böyle davranmaya iten hisleri anlıyorum!... Evet, anlıyor ve takdir ediyorum! Ama bir daha tekrarlayayım, para artık bana ait değil!"

Doktor Antékirtt ayağa kalktı. Bayan Bathory'in tavrı onu şahsen hiç incitmemişti. Kadının inceliği onda sadece derin bir saygı uyandırmıştı. Selam verdikten sonra tam çekiliyordu ki, son bir soru onu durdurdu.

"Bayım," dedi Bayan Bathory, "Ladislas Zathmar, Étienne Bathory ve Kont Sandorf'u ölüme yollayan utanç verici tertiplerden bahsetmiştiniz, öyle değil mi?"

"Ben olanları naklettim, hanımefendi."

"İyi de şu hainler, kimse bilmiyor mu onları?"

"Biliyor, hanımefendi!"

"Kim biliyor peki?"

"Tanrı!"

Doktor Antékirtt bu sözün ardından dul kadının karşısında son bir kez daha eğilip çıktı.

Bayan Bathory düşünceli bir halde kalmıştı. Belki kendisinin pek farkında olmadığı gizli bir duygudaşlıkla, hayatının en mahrem olaylarına ziyadesiyle ka-

rışmış o esrarengiz kişilik tarafından karşı konulmaz bir şekilde çekildiğini hissediyordu. Onu tekrar görecek miydi acaba? Ragusa'ya sırf bu ziyaret için geldiyse, *Savarena* denize bir daha hiç dönmemek üzere mi açılacaktı?

Ertesi gün gazeteler kimliği gizli tutulan birinin şehir hastanelerine yüz bin florin bağışladığını bildiriyordu.

Bu Doktor Antékirtt'in bağışıydı, ama aynı zamanda parayı oğlu ve kendi için kabul etmeyen dul kadının sadakası da değil miydi?

5
MUHTELİF HADİSELER

Ayrıca doktorun Gravosa'yı terk etmekte Bayan Bathory'in sandığı gibi bir acelesi yoktu. Anneye yardım etmek için boşuna çabaladıktan sonra, oğlana yardımcı olmaya karar vermişti. Pierre Bathory o ana kadar parlak tahsilinin sağlaması gereken mevkie ulaşamamış olsa da, doktorun yapmak istediği teklifi reddetmeyeceği muhakkaktı. Ona taşıdığı isme layık, yeteneklerine yaraşır bir konum yaratmak sadaka değil, sadece genç adamın hak ettiği bir ödüldü!

Lakin Borik'in söylemiş olduğu gibi, Pierre Bathory iş için Zara'ya gitmişti.

Yine de doktor ona yazmakta vakit kaybetmek istemedi. Aynı gün yazdı. Mektupta, ilgisini çekecek bir öneride bulunmak üzere Pierre Bathory'i *Savarena*'da ağırlamaktan mutlu olacağını belirtmekle yetindi.

Mektup Gravosa postanesine bırakıldı. Artık genç mühendisin dönüşü beklemekten başka yapacak bir şey yoktu.

Doktor bu arada gulette her zamankinden daha münzevi bir yaşam sürdü. Limanın ortasına demirleyen ve mürettebatı karaya hiç çıkmayan *Savarena*, Akdeniz ya da Atlantik'in ortasındaymış gibi tecrit olmuş haldeydi.

Bu tuhaflık, meraklıların ve en az kendi kadar efsanevi yatına kimseyi kabul etmese de o efsane şahsiyetle mülakat yapmak istemekten asla vazgeçmeyen muhabir vesairenin ilgisini çekiyordu. Pescade ve arkadaşı Matifou'nun "hareket serbestîsi" olduğundan, muhabirler, gazetelerin gayet çekici bir şekilde kullanacağı birkaç aydınlatıcı haber çıkarmak için onlara başvuruyorlardı.

Malum, Pescade teknede bir neşe unsuruydu – elbette doktorun rızasıyla. Matifou Burnu gücünü taşıdığı bocurgat kadar ciddi takılırken, hafifliğine sahip olduğu bir savaş gemisinin ateşi kadar canlı Pescade Burnu daima gülüp şarkılar söylüyordu. Direkten direğe zıplamadığı zamanlarda, tayfa kadar mahir, köpük gibi çevik, cambazlık dersleri verdiği mürettebatın büyük neşesi eşliğinde, bitmek bilmez şaklabanlıklarla herkesi eğlendiriyordu. Doktor Antékirtt neşesini korumasını tavsiye etmişti! İşte, onu koruyor ve diğerleriyle paylaşıyordu!

Yukarıda belirtildiği gibi, o ve Matifou'nun hareket serbestîleri vardı. Yani karaya gidip gelmekte özgürdüler. Mürettebat teknede kalsa da, onlar canları istediğinde karaya çıkabiliyorlardı. Meraklıların onları takip etme ve kandırıp sorgulamaya yönelik gayet tabii temayülleri bundan kaynaklanıyordu. Ama susmak istediğinde Pescade'yi konuşturmak mümkün olmadığı gibi, konuşmak istediği zaman da kesinlikle dişe dokunur bir şey söylemiyordu.

"Şu Doktor Antékirtt kim?"

"Ünlü bir hekim! Her hastalığınızı tedavi eder, sizi öbür dünyaya götürmeye gelenleri bile!"

"Zengin mi?"

"Meteliği yok!... Her pazar cebine ben, Pescade, para koyuyorum!"

"Nereden geliyor?"

"İsmini kimsenin bilmediği bir diyardan!"

"O diyar nerede, peki?"

"Bütün söyleyebileceğim, ne kuzey ne de güneyde sınırlandığı!"

Granit bloğu gibi sessiz duran Matifou'nun şen yoldaşından başka bilgiler sızdırmak imkânsızdı.

Fakat iki arkadaş, her ne kadar muhabirlerin bu patavatsız sorularına cevap vermeseler de, kendi aralarında yeni efendileri hakkında – sık sık – konuşmayı bırakmıyorlardı. Onu şimdiden seviyorlardı, hem de çok seviyorlardı. İstedikleri tek şey kendilerini ona adamaktı. Doktorla aralarında bir tür kimyasal yakınlık, günden güne kuvvetlenen bir bağ oluşuyordu.

Ve her sabah: "Dostlarım, size ihtiyacım var!" sözünü işitmek için odasına çağrılmayı bekliyorlardı.

Ne yazık ki böyle bir emir gelmiyordu.

"Bu uzun süre daha devam edecek acaba?" dedi bir gün Pescade. "Hiçbir şey yapmadan durmak zor, özellikle de böyle yetiştirilmeyince, dostum!"

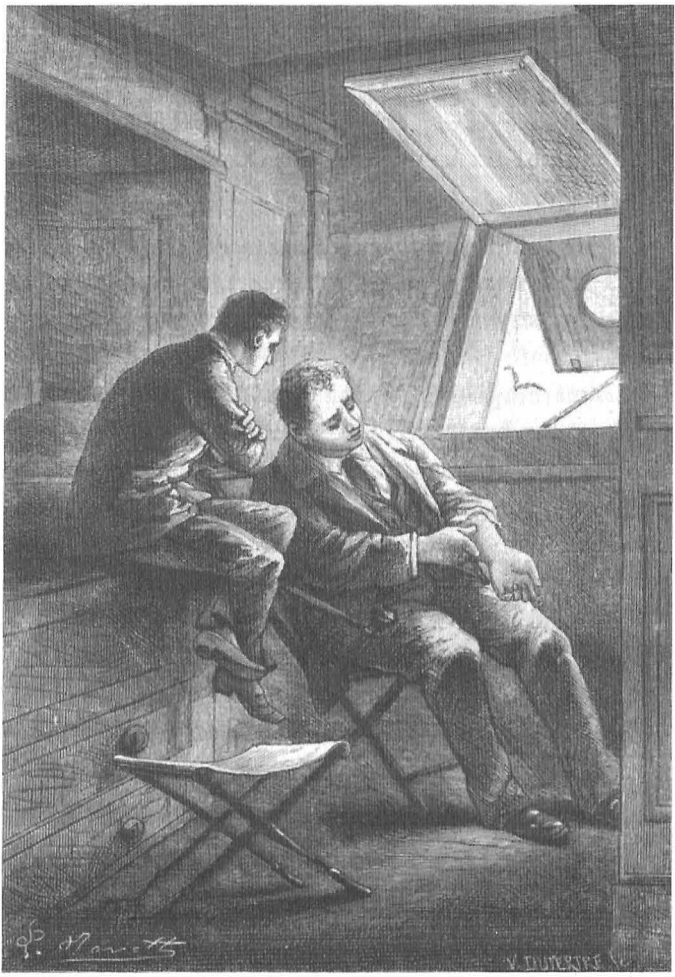
"Evet, insanın kolları paslanıyor," diye yanıtladı Herkül, kocaman, işlemeyen bir makinenin pistonları gibi dingin pazılarına bakarak.

"Baksana, Matifou Burnu."

"Neye bakayım, Pescade Burnu?"

"Doktor Antékirtt hakkında ne düşünüyorum, biliyor musun?"

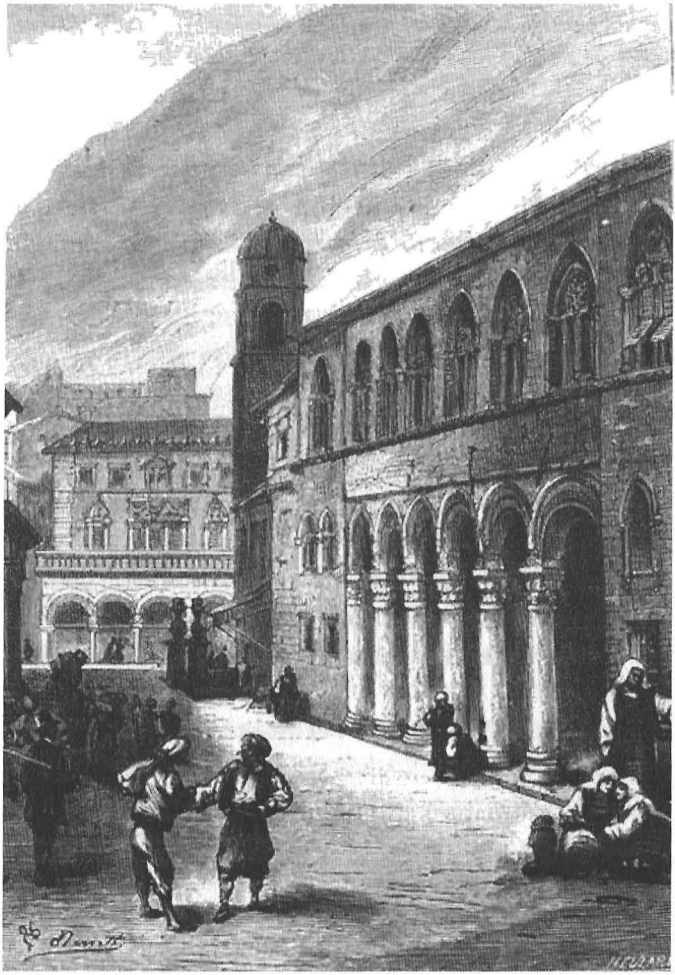
"Hayır, ama bana da söyle, Pescade Burnu! Sana karşılık vermeme yardımı olur!"

"Bence geçmişinde bir şeyler var... Mühim şeyler!... Bazen kör edici kıvılcımlar saçan gözlerinden okunuyor!... Ve şimşeğin çakacağı gün..."

"Gürültü kopacak!"

"Evet, Matifou Burnu, hem gürültü kopar... hem de iş çıkar... ve muhtemelen o işte bizim de katkımız olacaktır!"

Büyük Ragusa Meydanı.

Pescade'nin bu şekilde konuşması sebepsiz değildi. Gulette tam bir sükûnet hüküm sürse de, bazı düşündürücü şeyler akıllı delikanlının gözünden kaçmıyordu. Doktorun gezi teknesiyle Akdeniz'i dolaşan basit bir turist olmadığı aşikârdı. *Savanera* esrarengiz sahibinin elinde birleşen iplerin toplandığı bir merkez olmalıydı.

Dalgaları çeşitli ülkelerin, Fransa ve İspanya'nın yanı sıra Fas, Cezayir ve Trablus'un kıyılarını yalayan bu harika denizin neredeyse her köşesinden gelen mektup ve mesajları kim yolluyordu? Elbette, önem ve kıymeti bilinmez olamayacak bazı işlerle ilgilenen muhabirler. Meğerki meşhur doktordan mektupla konsültasyon yapmak isteyen müşteriler söz konusu olmasın – ki bu pek muhtemel görünmüyordu.

Ragusa telgrafhanesinin bürolarında bile bu mesajların manasını çözmek zordu, zira görünüşe göre sırrına yalnız doktorun vakıf olduğu, bilinmeyen bir dilde yazılmıştı. Gerçi dil anlaşılır olsa dahi, aşağıdaki cümlelerden ne gibi bir sonuca varılabilirdi?

"Almeira: Z. R.'nin izi üzerinde olunduğu sanılıyordu. – Yanlış iz, artık peşi bırakıldı.

"H. V. 5 muhabiri yeniden bulundu. – Katanya ve Siraküza arasında, K. 3 grubuyla bağlantılı. Devamı gelecek.

"Malta, Valetta, Manderaggio'da T. K. 7'nin geçişi saptandı.

"Cyrène... Yeni emirler bekliyoruz... Antek filotillası hazır. Elektrik 3 gece gündüz tazyik altında kalıyor.

"R. O. 3. Sonradan zindanda ölmüş. – Her ikisi de kayıp.

Ve kararlaştırılmış bir sayı vasıtasıyla özel bir anlam taşıyan şu diğer telgraf:

"2117. Sarc. Eski simsar... Toronth Hizmetleri – Afrika'da Trablus'la irtibatı kesti."

Bu mesajların çoğuna *Savanera*'dan şu değişmeyen cevap yollanıyordu:

"Araştırmalar devam etsin. Para veya özeninizi esirgemeyin. Yeni belgeler gönderin."

Akdeniz'in dört bir tarafını gözetim altına almışa benzeyen anlaşılmaz bir yazışma ağı mevcuttu. Yani doktor hiç de görünmek istediği kadar boş değildi. Mamafih mesleki gizliliğe rağmen, böyle mesajların

gelip gidişinden halkın haberdar olmaması zordu. Dolayısıyla, bu gizemli şahsiyete yönelik merak ikiye katlanmıştı.

Ragusa yüksek sosyetesinin en meraklılarından biri de eski Triesteli bankerdi. Hatırlanacağı üzere Silas Toronthal, *Savarena*'nın gelişinden hemen sonra, Gravosa rıhtımında Doktor Antékirtt'e rastlamıştı. Bu karşılaşma esnasında, taraflardan birinde yoğun bir tiksinti uyanırken, diğerinde daha az yoğun olmayan bir merak doğmuştu. Lakin şartlar şimdiye kadar bankere merakını tatmin etme imkânı tanımamıştı.

Doğrusunu söylemek gerekirse, doktorun mevcudiyeti Silas Toronthal üzerinde kendisinin de tanımlayamadığı çok tuhaf bir etki yaratmıştı. Ragusa'da hakkında anlatılanlar, içine kapanmak istiyormuş göründüğü gizlilik politikası, huzuruna kabul edilmekteki zorluk, tüm bunlar bankerde onu tekrar görmeye yönelik şiddetli bir arzu yaratıyordu. Bu amaçla birçok kez Gravosa'ya gitmişti. Orada, rıhtımda durup, güvertesine çıkmak için yanıp tutuşarak, guleti seyrediyordu. Hatta bir gün bordasına kadar gitmiş, ancak dümenciden kaçınılmaz cevabı almıştı:

"Doktor Antékirtt müsait değil."

Bunun üzerine Silas Toronthal'de, aşamadığı bu engele karşı bir nevi müzmin kızgınlık baş gösterdi.

O zaman bankacının aklına, doktorun peşine casus takıp, kendi hesabına takip ettirmek geldi. Güvendiği bir memuruna, Gravosa ve civarını dolaşmakla yetinse bile esrarengiz yabancıyı adım adım izlemesini emretti.

İhtiyar Borik'in doktorla görüştüğünü ve ertesi gün doktorun Bayan Bathory'i ziyarette gittiğini öğrendiğinde Silas Toronthal'in hissetmiş olması gereken kaygıyı tahmin edersiniz.

"Bu adam da kim böyle?" diye sordu kendi kendine.

Oysa banker hâlihazırdaki konumunda neden çekinebilirdi ki? Vaktiyle çevirdiği dümenlerin hiçbiri on beş yıldır ortaya çıkmamıştı. Lakin ihanet edip satmış olduğu kişilerin ailesiyle ilgili her şey ona endişe veriyordu. Vicdanında pişmanlığa yer yoksa da, sık sık korku bastırıyordu ve o servet ve şöhret itibarıyla güçlü, yabancı doktorun hareketleri hiç güven telkin etmiyordu.

"İyi de kim bu adam?..." diye söyleniyordu. "Ragusa'ya, Bayan Bathory'in evine ne yapmaya geldi?... Hekim olarak mı çağrıldı?... Nihayetinde ikisi arasında ne gibi bir ortak nokta olabilir?"

Bu soruları cevaplamak mümkün değildi. Mamafih Bayan Bathory'e yapılan ziyaretin kesinlikle bir daha tekrarlanmamış olması, titiz bir soruşturmayı müteakip Silas Toronthal'in içini biraz rahatlattı.

Bununla birlikte, bankacının ne pahasına olursa olsun doktorla ilişki kurma kararı daha da inatçı bir hal aldı. Bu düşünce gece gündüz aklına takılıyordu. Artık bu saplantıya bir son vermek gerekiyordu. Aşırı kızışmış beyinlerin maruz kaldığı bir tür yanılsama içinde, Doktor Antékirtt'i tekrar görüp konuşabilse, Gravosa'ya geliş nedenlerini öğrenebilse yeniden huzura kavuşacağını zannediyordu. O yüzden doktorla karşılaşmak için fırsat yaratmaya çalışıyordu.

O fırsatı şöyle yakaladığını sandı:

Bayan Toronthal birkaç seneden beri Ragusa hekimlerinin baş edemedikleri bir bitkinlik hastalığından mustaripti. Tedavilere, etrafında pervane olan kızının gösterdiği onca ihtimama rağmen, henüz yatağa düşmemiş olsa da, gözle görülür bir şekilde eriyordu. Bu durumun bütünüyle manevi bir sebebi olabilir miydi? Belki... Ama şimdiye kadar hiç kimse

ne olduğunu anlayabilmiş değildi. Karısının, tüm geçmişi bildiğinden kendisine ancak dehşet verebilen bir yaşama karşı alt edilmez bir tiksinti duyup duymadığını söylemeye yalnız bankacı muktedirdi.

Her halükârda, şehrin doktorları tarafından hemen hemen terk edilmiş Bayan Toronthal'in sağlık durumu, bankacıya, doktorla karşılaşmak için aradığı fırsatmış gibi göründü. Muayene amacıyla yapılacak bir ziyaret talebi, en azından insaniyet namına reddedilmezdi herhalde.

Silas Toronthal bir mektup yazıp, adamlarından biriyle *Savarena*'ya yolladı. "Değeri tartışma götürmez bir hekimin fikrini almaktan mutlu olacağını" yazmıştı. Sonra, bunun onunki gibi münzevi bir yaşamda yaratması muhtemel rahatsızlık için özür dileyerek, Doktor Antékirtt'ten "Stradone'deki konağında kendisini beklemesi gereken günü belirtmesini" rica ediyordu.

Doktor ertesi gün mektubu aldığı zaman ilk önce imzaya baktı, yüzünde tek bir kas bile oynamadı. Ona telkin etmesi gereken düşüncelerin mahiyetini asla ele vermeksizin, son satıra kadar okudu.

Ne cevap verecekti? Toronthal konağına sızıp, bankacının ailesiyle ilişkiye geçmesini sağlayacak bu fırsattan istifade edecek miydi? Fakat hekim sıfatıyla da olsa o eve girmek hiç işine gelmeyebilecek şartları göze almak değil miydi?

Doktor tereddüt etmedi. Bankerin uşağına teslim edilen basit bir pusulayla yanıt verdi. Pusulanın içeriği şundan ibaretti:

"Doktor Antékirtt Bayan Toronthal'i muayene ve tedavi edemeyeceği için üzüntü duymaktadır, fakat Avrupa'da hekim değildir."

Hepsi bu kadardı.

Bankacı kısa ve öz cevabı aldığında, pusulayı derin bir infialle buruşturdu. Doktorun kendisiyle ilişkiye girmeyi reddettiği aşikârdı. Bu açıkça ifade edilmeyen reddediş o acayip şahsiyetin önyargısına delalet ediyordu.

"Hem şayet Avrupa'da hekim değilse, Bayan Bathory'le yapmayı niye kabul etmişti? Meğerki evine tamamen başka bir sıfatla gitmiş olmasın!... Öyleyse orada ne arıyordu? Aralarında ne var?"

Bu belirsizlik, doktorun Gravosa'daki varlığı yüzünden kesinlikle hayatının huzuru kaçmış ve *Savarena* yeniden denize açılmadıkça yerine gelmeyecek olan Silas Toronthal'in içini kemiriyordu. Zaten yolladığı faydasız çağrıdan ne karısına ne de kızına bahsetmişti. Gerçek kaygılarının sırrını kendine saklıyordu. Ama doktoru hem Gravosa hem de Ragusa'da her yaptığından haberdar olacak şekilde izletmekten de vazgeçmiyordu.

Ertesi gün başka bir hadise önem bakımından daha aşağı kalmayan yeni bir telaş kaynağı teşkil edecekti.

Pierre Bathory bezgin bir halde Zara'dan dönmüştü. Kendisine teklif edilen mevki – Hersek'te yönetilecek mühim bir metalürji fabrikası – konusunda anlaşamamıştı.

"Şartlar kabul edilebilir değildi," demekle yetindi annesine.

Koşulların niye kabul edilemez olduğunu sormak istemeyen Bayan Bathory oğluna baktı. Sonra yokluğunda ona gelen bir mektup verdi.

Bu, Doktor Antékirtt'in Pierre Bathory'e, ilgisini çekecek bir mesele hakkında görüşmek üzere *Savarena*'ya uğramasını rica ettiği mektuptu.

Pierre Bathory mektubu annesine uzattı. Doktorun bu daveti yaşlı kadını şaşırtamazdı.

"Bunu bekliyordum," dedi.

"Bu teklifi bekliyor muydunuz, anne?" diye sordu bu cevaba oldukça şaşıran genç adam.

"Evet... Pierre!... Sen yokken Doktor Antékirtt beni görmeye geldi."

"Bir süredir Ragusa'da konuşulan bu adamın kim olduğunu biliyor musunuz yani?"

"Hayır, oğlum, fakat Doktor Antékirtt babanı tanıyormuş, Kont Sandorf ve Kont Zathmar'ın arkadaşıymış. Evime bu sıfatla geldi."

"Doktorun babamın arkadaşı olduğu ne malum, anne," diye sordu Pierre Bathory, "bunu nasıl ispatladı sana?"

"Hiçbir kanıt sunmadı!" diye yanıtladı, doktorun da genç adamdan gizlemesi gereken yüz bin florinden söz etmek istemeyen Bayan Bathory.

"Ya bir düzenbaz, casus ya da Avusturya polisiyse?" diye devam etti Pierre Bathory.

"Buna sen karar vereceksin, oğlum."

"Gidip onu görmemi mi tavsiye ediyorsunuz?"

"Evet, gitmen iyi olur. Babanla aralarındaki bütün dostluğu sana yansıtmak isteyen bir adamı ihmal etmemek lazım."

"İyi de Ragusa'ya ne yapmaya gelmiş ki?" diye devam etti Pierre Bathory. "Ülkede menfaatleri mi var acaba?"

"Belki de yaratmayı düşünüyordur," diye cevap verdi Bayan Bathory. "Son derece zengin olduğu söyleniyor. Sana layık bir iş teklif etmek istemesi mümkün."

"Onu görmeye gideceğim, anne. Böylece benden ne istediğini öğrenirim."

"Hemen bugün git öyleyse, oğlum. Hem aynı zamanda, benim bizzat yapamadığım iade-i ziyareti sen gerçekleştirmiş olursun!"

Pierre Bathory annesine sarıldı. Hatta bağrına bastırıp, uzun müddet sıktı. Sanki bir sır onu boğuyordu – kuşkusuz itiraf etme cesareti bulmadığı bir sır! Yüreğinde bu denli acı verici, annesine bile söyleyemeyeceği kadar vahim ne vardı acaba?

"Zavallı evladım!" diye mırıldandı Bayan Bathory.

Pierre Gravosa Limanına kadar inmek üzere Stradone'ye saptığında, saat öğle üzeri birdi.

Toronthal konağının önünden geçerken bir an durdu – sadece bir an. Gözleri karşıdaki, pencereleri sokağa bakan evlerden birine takıldı. Panjurlar kapalıydı. Ev boş olsa daha ıssız olmazdı.

Pierre Bathory durdurmaktan ziyade yavaşlatmış olduğu yürüyüşüne devam etti. Ama bu Stradone'nin karşı kaldırımında gidip gelen bir kadının gözünden kaçmamıştı.

Uzun boylu bir kadındı. Yaşı?... Kırk ile elli arasıydı. Yürüyüş tarzı?... Ölçülü, adeta yekpareymiş gibi, neredeyse mekanikti. Bu yabancı kadın – milliyeti, siyah ve dalgalı saçlarından, Faslılar gibi esmer teninden kolayca anlaşılıyordu – kukuletası altın sikkelerle süslü saçlarını örten, koyu renk bir harmaniye sarınmıştı. Bir Bohemyalı mıydı, çingene, Paris argosunda dendiği gibi bir "romanişel", Mısır ya da Hint kökenli biri miydi? Bu tipler birbirlerine o kadar benziyorlardı ki, bunu söylemek imkânsızdı. Her halükârda kadın dilenmiyordu ve sadaka kabul etmeyeceği muhakkaktı. Orada kendi ya da başkası hesabına bulunuyor ve Toronthal konağı kadar Marinella Sokağındaki evde olan bitenleri de gözlüyor, izliyordu.

Stradone'den Gravosa istikametine inen delikanlıyı görür görmez, onu asla gözden kaybetmeyecek, ama kendini de belli etmeyecek kadar mahir bir şe-

kilde takibe koyuldu. Zaten Pierre Bathory arkasında olan biteni fark edemeyecek kadar dalgındı. Toronthal konağı önünde adımlarını yavaşlattığında, kadın da yavaşladı. Genç adam yeniden hızlandığında, adımlarını ona uydurarak yine peşinden gitti.

Ragusa'nın ilk suruna varan Pierre Bathory duvarı hızla aştı, ama yabancı kadınla arası açılmadı. Kapının dışında kadın onu Gravosa yolunda yeniden buldu ve yirmi adım ardından, caddenin ağaçlı yan yolundan aşağı indi.

O esnada Silas Toronthal, üstü açık arabayla, Ragusa'ya geri dönüyordu. Dolayısıyla yolda Pierre Bathory'le karşılaşması kaçınılmazdı.

Faslı kadın ikisini birden görünce bir an durdu. Belki de birinin diğerine yanaşıp konuşacağını düşündü. Bakışı gölgelendi ve büyük bir ağacın arkasına saklanmaya çalıştı. Fakat iki adam konuşacak olsalar, onları nasıl duyacaktı?

Korktuğu gibi olmadı. Silas Toronthal Pierre'i karşı karşıya gelmelerine yirmi adım kala görmüştü. Bu sefer onu, yanında kızı varken Gravosa rıhtımında vermekten kaçınamadığı şu mağrur selamla bile yanıtlamadı. Genç adam şapkasını çıkardığı sırada banker kafasını çevirdi ve arabası Ragusa'ya doğru süratle devam etti.

Yabancı kadın bu sahnenin bir anını bile gözden kaçırmamıştı: Hissiz yüzü bir nevi tebessümle canlandı.

Kuşkusuz Silas Toronthal'in bu tavrına kızmaktan çok üzülen Pierre Bathory, arkasına bakmadan, ama daha yavaş adımlarla yoluna devam etti.

Onu uzaktan takip eden Faslı kadın:

"Tam zamanında geldi!" diye Arapça söylendi.

Pierre on beş dakika sonra Gravosa Limanına varmıştı. Birkaç saniye durup, ana direğin tepesindeki

komuta flaması denizden esen rüzgârda hafifçe dalgalanan zarif gulete baktı.

"Bu Doktor Antékirtt nereden geliyor olabilir ki?" diye soruyordu kendi kendine. "Hiç tanımadığım bir bayrak!"

Sonra, rıhtımda gezinen bir kılavuz kaptana:

"Dostum, bunun ne bayrağı olduğunu biliyor musunuz?" diye sordu.

Kılavuz da bilmiyordu. Gulet hakkında söyleyebilecekleri, ruhsatında Brindisi'den geldiğinin yazdığı ve liman görevlisinin kontrol ettiği evrakların kurala uygun bulunduğundan ibaretti. Bir gezi teknesi mevzubahis olduğundan, yetkililer gizliliğine saygı göstermişlerdi.

Pierre Bathory kendisini *Savarena*'ya götürecek bir sandal çağırdı. Faslı kadın, son derece şaşkın bir halde, uzaklaşışını seyretti.

Çok geçmeden guletin güvertesine ayak basan genç adam Doktor Antékirtt'in teknede olup olmadığını soruyordu.

Kuşkusuz Savarena'ya girişi tüm yabancılara yasaklayan talimat onun için geçerli değildi. Bundan ötürü, baş tayfa doktorun odasında bulunduğu cevabını verdi.

Pierre Bathory kartını uzatarak, doktorun kendisini kabul edip edemeyeceğini sordu.

Bir dümenci kartı alıp, kıç salona giden kaporta merdiveninden aşağı indi.

Bir dakika sonra da geri çıkarak, doktorun Bay Pierre Bathory'i beklediğini söyledi.

Genç adam hemen, sadece ızgara parmaklığın hafif perdesinden süzülen bir yarı aydınlığın girebildiği salona buyur edildi. Ama iki kanadı açık kapıya vardığında, dip kısımdaki ayna duvarların yansıttığı ışık onu şiddetle aydınlattı.

Doktor Antékirtt alacakaranlıkta, bir divanda oturuyordu. Étienne Bathory'in oğlunu karşısında görünce, Pierre'in fark edemediği bir tür ürpertiye kapıldı ve dudaklarından şu kelimeler döküldü:

"Bu o!... Tıpatıp o!"

Gerçekten de Pierre Bathory Macar soylusu babasının yirmi iki yaşındayken olması gerektiği halin

canlı portresiydi: Gözlerinde aynı enerji, aynı asil duruş, iyi, doğru ve güzel için coşmaya hazır aynı bakışlar...

"Bay Bathory," dedi doktor ayağa kalkarak, "mektubumun içerdiği davete icabet etme lütfunda bulunduğunuza çok sevindim."

Pierre Bathory, doktorun işareti üzerine, salonun öbür köşesine oturdu.

Doktor, konuşurken, genç adamın dili olduğunu bildiği Macarcayı kullanmıştı.

"Teknenize davet edilmiş olmasaydım bile, anneme yaptığınız ziyareti iade etmeye gelirdim, bayım," dedi Pierre Bathory. "Babamın ve onunla beraber ölen iki vatanseverin hatırasına kıymet veren şu meçhul dostlardan biri olduğunuzu biliyorum!... "

Pierre daha şimdiden uzakta kalmış geçmişi anıp, babası ve arkadaşları Kont Mathias Sandorf ve Ladislas Zathmar'dan bahsederken üzüntüsünü gizleyemedi.

"Kusura bakmayın, beyefendi!" dedi. "Yaptıklarını hatırlayınca, elimde olmadan..."

Doktor Antékirtt'in belki ondan da müteessir olduğunu, cevap vermiyorsa, ruhunda geçenleri belli etmemek için öyle yaptığını hissetmiyor muydu?

"Bay Bathory," dedi nihayet, "bu kadar doğal bir acının kusuruna bakılmaz. Hem siz Macar kanındansınız, hangi Macar evladı bu gibi anılardan yüreği sızlamayacak kadar soysuz olabilir? O zamanlar, yani on beş yıl önce – evet! on beş sene geçti bile! – çok küçüktünüz. Babanızı ve katıldığı hadiseleri ancak hayal meyal hatırlayabilirsiniz!"

"Annem de babamdan farksızdır, efendim!" diye cevap verdi Pierre Bathory. "Beni ardından ağlamayı hiç bırakmadığı kişinin kültüyle büyüttü! Baba-

mın tüm yaptıklarını, her girişimini, yoldaşlarına sadakat ve vatanına bağlılık üstüne kurulu bütün hayatını ondan öğrendim! Babam öldüğünde sadece sekiz yaşındaydım, fakat annemin içinde yaşamaya devam ettiğinden, bana hâlâ canlıymış gibi geliyor!"

"Layık olduğu gibi, annenizi seviyorsunuz, Pierre Bathory," diye yanıtladı Doktor Antékirtt. "Biz de bir şehidin dul eşi olarak büyük saygı duyuyoruz!"

Pierre bu şekilde ifade ettiği hisleri için doktora teşekkür etmekten başka bir şey yapamadı. Kalbi küt küt atıyordu. Doktorun hâlâ, karakterinin temel özelliği gibi görünen bir nevi doğal ya da kasıtlı soğuklukla konuştuğunu dahi fark etmedi.

"Babamı şahsen tanıyıp tanımadığınızı sorabilir miyim?" diye devam etti.

"Evet, Bay Bathory," diye yanıtladı doktor belli bir tereddüdün ardından, "ama sadece bir talebenin Macaristan üniversitelerinin en seçkin profesörlerinden birini tanıyabileceği gibi tanıdım. Fizik ve tıp tahsilimi sizin ülkenizde aldım. Benden sadece on yaş kadar büyük olan babanızın öğrencisiydim. Onu sevip saymayı öğrendim, zira derslerinde kendisini bilahare ateşli bir vatansever haline getirecek titreşimi hissediyordum. Ondan ancak Macaristan'da başladığım tahsili yurtdışında bitirmek mecburiyetinde kaldığım zaman ayrıldım. Lakin kısa bir müddet sonra Profesör Étienne Bathory, kendisini vazife yolundan alıkoyacak hiçbir özel menfaat kaygısı gütmeksizin, asil ve doğru olduğuna inandığı fikirler uğruna mevkiini feda etti. O dönemde Bratislava'yı terk edip, Trieste'ye yerleşti. O zorlu günlerde, anneniz onu nasihatleriyle desteklemiş, özeniyle sarmalamıştı. Tıpkı babanızın tüm

erkeklik erdemlerine sahip olması gibi, anneniz de bütün kadın faziletlerini haizdi. Size bu acı anıları hatırlattığım için affedin, Bay Pierre, ama böyle yapmamın sebebi, bunları unutabilecek insanlardan olmamanız."

"Hayır, bayım, hayır!" diye cevap verdi delikanlı, yaşının verdiği taşkın coşkuyla. "Keza Macaristan da uğruna kendini feda etmiş üç adamı, Ladislas Zathmar, Étienne Bathory ve belki en gözüpekleri Kont Mathias Sandorf'u asla unutmayacaktır!"

"Kont Sandorf en gözü pekleri olsa bile," diye yanıtladı doktor, "inanın öbür iki arkadaşı da sadakat, fedakârlık ve cesaret bakımından ondan aşağı kalmıyordu! Her üçü de aynı saygıyı hak ediyor! Üçü de aynı intikamı hak etmiş bulunuyor..."

Doktor sustu. Bayan Bathory'in Pierre'e komplo liderlerinin hangi şartlarda teslim edildiklerini söyleyip söylemediğini, karşısında ihanet kelimesini telaffuz edip etmediğini merak ediyordu... Fakat genç adam oralı olmadı.

Gerçekte Bayan Bathory bu konuda konuşmamıştı. Kuşkusuz oğlunun hayatına bu kini sokarak, belki de yanlış yollara sevk etmek istememişti, çünkü hainlerin adını kimse bilmiyordu.

Doktor da kendini şimdilik bu çekinceye uymak zorunda hissetti ve üstüne düşmedi.

Buna mukabil, söylemekte tereddüt etmediği şey, balıkçı Andrea Ferrato'nun evine sığınmış kaçakları ihbar eden İspanyolun o iğrenç davranışı olmasa, Kont Mathias Sandorf ve Étienne Bathory'in Rovinj polisinin takibinden kurtulmalarının kuvvetle muhtemel olduğuydu. Bir kere Avusturya sınırının ötesine geçince, herhangi bir ülkede bütün kapılar onları kabul etmek üzere açılırdı.

"Benim memleketimde," diye ekledi, "asla mahrum kalmayacakları bir sığınak bulurlardı!"

"Hangi memlekette, efendim?" diye sordu Pierre.

"O zamanlar yaşadığım Kefalonya'da."

"Evet! Yunan bayrağının korumasındaki İyonya Adalarında kurtulurlardı ve babam hâlâ yaşıyor olurdu!"

Konuşma birkaç saniye bu geçmişe dönüşle kesilmişti. Ama doktor devam etti:

"Bay Pierre, hatıralarımız bizi bugünden çok eskiye götürdü! Şimdi ve bilhassa sizin için tasarladığım istikbal hakkında konuşmamızı ister misiniz?"

"Sizi dinliyorum, efendim," diye yanıtladı Pierre. "Mektubunuzda ilgimi çekebilecek meselelerin söz konusu olduğunu belirtmişsiniz..."

"Doğrudur, Bay Bathory. Annenizin oğlunun çocukluğundaki adanmışlığından bihaber olmadığım gibi, sizin de ona layık bir evlat olduğunuzu ve onca acı tecrübenin ardından tam bir erkek haline geldiğinizi biliyorum..."

"Erkek!" diye karşılık verdi Pierre Bathory. "Hayır, gücenmenin lüzumu yok. Henüz kendine bile yetmeyen, annesine onun için yaptıklarının karşılığını veremeyen bir erkek!"

"Herhalde öyle," diye yanıtladı doktor, "ama bu hiç de sizin kabahatiniz değil. Onca hasmın gayet sınırlı bir iş sahası için çekiştiği bu rekabet ortamında bir mevki edinmenin ne kadar güç olduğu malum. Mühendis misiniz?"

"Evet, efendim! Okuldan bu unvanla mezun oldum, ama devletle hiçbir bağı olmayan bir serbest mühendisim. O yüzden bir sanayi şirketine yerleşmem gerekti ve şimdiye kadar bana uyabilecek bir iş bulamadım – en azından Ragusa'da."

"Ya dışarıda?..."

"Dışarıda!..." diye cevap verdi, bu soru karşısında biraz tereddüt eden Pierre Bathory.

"Evet!... Birkaç gün evvel Zara'ya bu tür bir iş için gitmediniz mi?"

"Doğru, metalürji alanında faaliyet gösteren bir şirkette bana görev verilebileceğinden bahsedilmişti."

"Ne oldu o iş?"

"Teklif ettiler!"

"Ve siz kabul etmediniz, öyle mi?..."

"Reddetmek mecburiyetinde kaldım, çünkü gidip temelli Hersek'e yerleşmek mevzubahisti..."

"Hersek'e mi? Bayan Bathory sizinle gelemeyeceği için mi?..."

"Annem benimle, menfaatimin gerektireceği her yere gelir, beyefendi."

"İşi neden kabul etmediniz peki?" diye devam etti doktor ısrarla.

"Bayım," diye yanıtladı genç adam, "içinde bulunduğum koşullarda, Ragusa'dan asla ayrılamam için ciddi sebeplerim var!"

Doktor kendisine bu cevabı verirken Pierre Bathory'in tavrında belli bir huzursuzluk fark etmişti. Ragusa'dan ayrılmama arzusunu, daha doğrusu kararını dile getirirken sesi titriyordu. Bu, yapılan teklifleri reddetmesine yol açacak kadar ciddi sebep neydi?

"İşte bu," diye devam etti Doktor Antékirtt, "sizinle konuşmak istediğim işi de kabul edilemez kılar."

"Buradan gitmek mi söz konusuydu?..."

"Evet... Sizin idarenize teslim etmekten memnun olacağım, kayda değer çalışmalar yürüttüğüm bir ülkeye."

"Üzgünüm, efendim, ama inanın böyle bir karar almamın..."

"İnanıyorum, Bay Pierre. Ve belki de buna sizden çok üzülüyorum! Babanıza duyduğum tüm sevgiyi size yansıtabilmekten ziyadesiyle mutlu olurdum!"

Pierre Bathory karşılık vermedi. İçi içini yiyor, bağrının yandığı belli oluyordu – hem de çok. Doktor onun konuşmak istediğini, fakat buna cesaret edemediğini hissediyordu. Ama sonunda dayanılmaz bir dürtü Pierre Bathory'i kendi ve annesine onca şefkat gösteren adama doğru itti.

"Hayır... bayım... hayır!" dedi saklamaya çalışmadığı bir heyecanla. Bana ret cevabı verdiren şeyin bir kapris ya da inat olduğunu sanmayın!... Benimle Étienne Bathory'in dostu olarak konuştunuz!... Bütün o dostluğu bana yöneltmek istiyorsunuz!... Sizi sadece birkaç dakikadır tanımama rağmen, ben de aynı şeyi hissediyorum... Evet! Size karşı, babama duyacağım tüm sevgiyi hissediyorum!..."

"Pierre!... Evladım!" diye haykırdı doktor, genç adamın elini tutarak.

"Evet! bayım!..." diye devam etti Pierre Bathory. "Ve size her şeyi anlatacağım!... Bu şehirden bir kızı seviyorum!... Aramızda, yoksulluğu zenginlikten ayıran uçurum mevcut!... Ama ben bu uçurumu görmek istemedim. Belki o da görmedi! Onu sokakta veya pencerede nadiren görebilsem de, vazgeçme gücünü bulamayacağım bir mutluluk bu!... Çekip gitmenin, hele uzun süreliğine gitmenin düşüncesi bile beni delirtir!... Ah! Bayım... Anlayın beni... Ve reddettiğim için affedin..."

"Tamam, Pierre!" diye cevap verdi Doktor Antékirtt. "Sizi anlıyorum ve affetmem gereken bir şey görmüyorum! Benimle açık konuşmakla iyi ettiniz. Bu durumda iş değişir!... Anneniz bu söylediklerinizden haberdar mı?"

"Daha ona hiçbir şey söylemedim, efendim! Cüret edemedim, çünkü bulunduğumuz mütevazı konumda, bütün umudumu yok etme bilgeliğini gösterebilirdi!... Fakat tahmin etmiş ve acı çektiğimi... çekmem gerektiğini anlamış olabilir.

"Pierre," dedi doktor, "bana itimat ettiniz ve güvenmekte haklıydınız!... Bu genç kız zengin mi?"

"Çok zengin!... Fazla zengin!" diye yanıtladı genç adam. "Evet! Benim için fazla zengin!"

"Size layık mı peki?"

"Ah! Bayım, anneme kendisine layık olmayan bir kız götürmek aklımdan geçer mi?"

"Pekâlâ, Pierre," diye devam etti doktor, "belki de aşılamayacak bir uçurum yoktur!"

"Bana gerçekleşmesi imkânsız bir ümit vermeyin, efendim!" dedi genç adam, yüksek sesle.

"Gerçekleşmesi imkânsız, ha!"

Doktor Antékirtt'in bu kelimeyi telaffuz ederkenki vurgusu öyle bir özgüvene delalet ediyordu ki, adeta dönüşüme uğrayan Pierre Bathory kendini bugünün ve geleceğin efendisi gibi gördü.

"Evet, Pierre," diye devam etti doktor, "bana güvenin!... Uygun gördüğünüzde, harekete geçebilmem için, o genç kızın adını söylersiniz..."

"Sizden niye saklayayım ki, efendim?..." diye cevapladı Pierre Bathory. "Matmazel Toronthal!"

Doktorun nefret ettiği adı duyunca sükûnetini korumak için sarf etmesi gereken gayret, ayaklarının dibine yıldırım düştüğü halde irkilmeyen bir adamınki kadar oldu. Bir an – sadece birkaç saniye – hareketsiz ve sessiz kaldı.

Sonra, hiçbir heyecan belirtisi göstermeyen sesiyle:

"Pekâlâ, Pierre, tamam!" dedi. "Tüm bunları düşünmeme müsaade edin!... Bir bakayım..."

"Ben çekiliyorum, efendim," diye karşılık verdi delikanlı, "doktorun uzattığı eli sıkarak. Size babammışsınız gibi teşekkür etmeme izin verin!"

Doktor Pierre Bathory'in terk ettiği salonda yalnız kaldı. Genç adam güverteye çıkıp, bordada kendisini bekleyen sandala bindi ve mendirekte inerek, Ragusa yolunu tuttu. *Savarena*'ya yaptığı ziyaret boyunca kendisini beklemiş olan yabancı kadın yine onu takibe koyuldu.

Pierre Bathory içinde müthiş bir rahatlama hissediyordu. Nihayet kalbini açmıştı! Sırrını bir dostla... belki dosttan da fazlasıyla paylaşmıştı! Talihin pek cimri göründüğü bu dünyada şu mutlu günlerden birini yaşıyordu!

Stradone'deki konağın önünden geçerken, evin pencerelerinden birinde perdenin köşesinin hafifçe yukarı kalkıp sonra hemen geri düştüğünden nasıl kuşku duyabilirdi?

Lakin o hareketi yabancı kadın da görmüş ve Pierre Bathory Marinella Sokağına dönerek gözden kaybolana kadar, konağın önünde kımıldamadan durmuştu. Sonra telgrafhaneye gidip, tek kelimeden ibaret bir mesaj yolladı:

"Gel!"

Mesajın adres kısmında şöyle yazıyordu:

"Sarcany, postrestant, Siraküza, Sicilya."

E. Morieu tarafından çizilmiştir.

6
KOTOR KÖRFEZİ

Bu dünyadaki olaylarda başat bir rol oynayan kader, Bathory ve Toronthal ailelerini aynı şehirde, Ragusa'da bir araya getirmişti. Üstelik sadece bir araya getirmekle kalmamış, birbirlerine yaklaştırmıştı. İki aile de Stradone semtinde oturuyordu. Sonra, Sava Toronthal ve Pierre Bathory birbirlerini görmüş, karşılaşmış ve sevmişlerdi – bir ihbarın ölüme yolladığı adamın oğlu Pierre ve muhbirin kızı Sava!

Genç mühendis yanından ayrıldıktan sonra, Doktor Antékirtt kendi kendine şöyle diyordu:

"Pierre umut dolu gidiyor ve daha önce sahip olmadığı bu umudu ona ben verdim!"

Doktor bu kadere karşı amansız bir mücadeleye girişecek adam mıydı? Kendinde insani meseleleri keyfince düzenleme gücünü hissediyor muydu? O kuvvetin, mukadderatı yenmek için gereken manevi enerjinin eksikliğini çekmeyecek miydi?

"Hayır! Savaşacağım!" diye bağırdı. "Böyle bir aşk iğrenç, son derece sakıncalı! Silas Toronthal'in kızının kocası olan Pierre Bathory, bir gün gerçeği öğrendiğinde, babasının intikamını bile alamaz! Ümitsizlikten kendini öldürmekten başka yapacak bir şeyi kalmaz! O yüzden, icabında her şeyi söyleyeceğim ona!... Toronthal ailesinin kendisininkine yaptıklarını anlatacağım!... Bu aşkı şöyle ya da böyle yok edeceğim!"

Gerçekten de böyle bir birliktelik feci olurdu.

Hatırlanacağı üzere, Bayan Bathory'le konuşmasında Doktor Antékirtt, Trieste komplosunun üç liderinin, duruşmalar sırasında açığa çıkan ve Pazin Kulesi gardiyanlarından birinin boşboğazlığı sayesinde

haberdar olduğu menfur bir kumpasa kurban gittiklerini anlatmıştı

Keza Bayan Bathory'in, belli nedenlerle, henüz oğluna bu ihanete dair hiçbir şey söylemediği de biliniyor. Zaten failleri tanımıyordu. İçlerinden birinin Ragusa'da, birkaç adım ötedeki Stradone'de zengin ve muteber bir hayat sürdüğünden bihaberdi. Doktor adlarını söylememişti. Niçin? Kuşkusuz maskelerini düşürme vakti henüz gelmediği için. Ama onları tanıyordu. Hainlerden birinin Silas Toronthal, diğerinin de Sarcany olduğunu biliyordu. Doktorun açıklamalarında daha ileri gitmeme sebebi, Pierre Bathory'in işbirliğine güvenmesi ve babasının katillerine dokunması gereken adalet uğraşına oğlu da katmak ve iki yoldaşının, Ladislas Zathmar ve Kont Mathias Sandorf'un intikamını onunla beraber almak istemesiydi!

İşte, Étienne Bathory'in oğluna kalbini kırmadan söyleyemediği şey buydu!

"Önemli değil!" diye tekrarladı. "O kalbi parçalayacağım."

Kati kararını veren Doktor Antékirtt nasıl davranacaktı? Bayan Bathory veya oğluna Triesteli bankerin geçmişini mi açıklayacaktı? İyi de ihanetinin maddi kanıtlarına sahip miydi? Hayır, çünkü Mathias Sandorf, Étienne Bathory ve Ladislas Zathmar, yani o delillere sahip yegâne kişiler ölmüşlerdi. Bathory ailesinden habersiz, şehirde, o iğrenç hareket hakkında söylenti mi yayacaktı? Evet, bunun Pierre ve genç kız arasında yeni bir uçurum daha kazacağı muhakkaktı – bu kez aşılması imkânsız bir uçurum. Fakat bu sır ifşa olursa Silas Toronthal'in Ragusa'yı terk etmeye çalışmasından korkmak gerekmez miydi?

Hâlbuki doktor bankacının ortadan kaybolmasını istemiyordu. Adalet zamanı geldiğinde, hainin adaleti uygulayanın eli altında bulunması lazımdı.

Gerçi bu bakımdan olaylar tahayyül ettiğinden tamamen farklı gelişecekti.

Doktor, meselenin olumlu ve olumsuz yanlarını tarttıktan sonra, Silas Toronthal'e karşı doğrudan harekete geçecek durumda olmadığından, işe en acelesinden başlamaya karar verdi. Her şeyden evvel, Pierre Bathory'i, adının şerefinin tehlikede olduğu bu şehirden koparmak gerekiyordu. Evet! Onu kimsenin izini bulamayacağı kadar uzağa sürüklemeyi bilecekti. Onu hâkimiyeti altına alınca, Silas Toronthal ve suç ortağı Sarcany hakkında bildiği her şeyi söyleyecekti. Genç adamı uğraşına ortak edecekti. Ama kaybedecek tek bir günü yoktu.

Bu maksatla doktor, telgraf çekerek, en süratli seyahat araçlarından birini, bağlı bulunduğu limandan, Adriyatik'te, Ragusa'nın güneyinde yer alan Kotor Körfezine gönderdi. Tekne, modern torpido botlarına model teşkil eden şu olağanüstü Thornycroft ürünlerindendi. Çelikten yapılmış, kırk bir metre uzunluğunda, yetmiş tonalitelik bu ince uzun ve sivri cismin ne yelken direği ne de bacası vardı. Sadece harici bir platformu ve merceğimsi lombozlarıyla metal bir bölmesi mevcuttu. Denizin durumu gerektirdiğinde serdümenin kapanıp kendini yalıttığı bir bölme. Böylece tekne, dalgaların çalkantısıyla vakit ve yol kaybetmeksizin suların arasından kayabiliyordu. Eski ve Yeni Dünya torpido gemilerinin hepsinden daha hızlı yol alarak, saatte elli kilometreye rahatça ulaşıyordu. Doktor bu yüksek sürat sayesinde daha önce birçok kez olağanüstü yolculuklar yapabilmişti. Çok kısa zaman aralıklarında Sirte Deni-

zinin son sınırlarından Takımadaların derinliklerine koştururken kendisine atfedilen heryerdelik yeteneği buradan ileri geliyordu.

Bununla beraber, Thornycroft'ın araçlarıyla doktorunkiler arasında kayda değer bir fark mevcuttu: Doktor, onları hareket ettirmek için, aşırı sıcak buhar yerine, kendi icadı, güçlü akümülatörler aracılığıyla, elektrik kullanıyordu. Akümülatörlerde o akışkanı, tabiri caizse sonsuz bir basınç altında depolayabiliyordu. O yüzden bu hızlı aletlerin adı *Elektrik* ve yanında basit bir sıra numarasından oluşuyordu. Tıpkı Kotor Körfezine çağrılan *Elektrik* 2 gibi.

Emirler verildikten sonra, doktor harekete geçme vaktini bekledi. Bu arada, Pescade ve Matifou'yu pek yakında hizmetlerine ihtiyaç duyacağından haberdar etti.

İki arkadaşın en nihayet bağlılıklarını ispatlayacak olmaktan sevinç duyduklarını belirtmek lüzumsuz.

Bir bulut, tek bir tane, bu teklif karşındaki sevinçlerine biraz gölge düşürdü.

Matifou Burnu Doktor Antékirtt'le beraber Kotor'a giderken, Pescade Burnu'nun Stradone'deki konağı ve Marinella Sokağındaki evi gözetlemek amacıyla Ragusa'da kalması gerekiyordu. Yani bir ayrılık söz konusuydu – iki sefalet yoldaşının yan yana geçirdikleri onca yılın ardından ilk kez! Sevgili Pescade'sinin artık yanında olmayacağını düşününce, Matifou Burnu'nun içini hazin bir kaygı kaplıyordu.

"Sabır, dostum, sabır!" dedi Pescade Burnu. "Uzun sürmeyecek! Oyun bitene kadar! Zira yanılmıyorsam, müthiş bir oyun hazırlanıyor. Üstelik her ikimize de mühim bir rol ayıran bir o kadar müthiş bir yönetmen tarafından!... İnan, rolünden şikâyetçi olmayacaksın!"

"Emin misin?"

"Eminim! Ha! Âşık rolü değil elbet! Her ne kadar feci duygusal olsan da, mizacına uymaz bu! Keza, hainlik de yakışmaz! Onun için fazla iyi ve büyük bir suratın var!... Hayır, sen oyunun sonunda kötülüğü cezalandırıp dürüstlüğü ödüllendirmeye gelen iyilik meleği olacaksın!..."

"Gösterilerdeki gibi mi?..." diye karşılık verdi Matifou Burnu.

"Gösterilerdeki gibi! Evet! Seni o rolde görüyorum, dostum! Hainin en az beklediği anda, açılmış, kocaman ellerinle ortaya çıkıyorsun ve oyunu sonuca bağlamak için onları kapatmaktan başka bir şey yapman gerekmiyor!... Rol uzun olmasa da, sevimli. Üstelik bol bol alkış ve para toplayacaksın!"

"Evet, orası muhakkak," diye yanıtladı Herkül, "ama bu arada ayrılmamız gerekecek!"

"Eh! Birkaç günlüğüne! Yalnız, yokluğumda kendini ihmal edip zayıf düşmeyeceğine söz ver! Günde altı öğününü mutlaka ye ve şişmanla, dostum!... Ve şimdi sarıl bana. Daha doğrusu sarılır gibi yap, tiyatrodaki gibi, zira yanlışlıkla beni boğabilirsin!... Öyle ya, bu dünyada komedya oynamaya alışmak lazım!... Haydi, bir kere daha kucakla beni. Ve koca Matifou'sunu asla unutmayacak Pescade'ciğini unutma!"

Birbirlerinden ayrılmaları gerektiğinde, iki arkadaşın dokunaklı vedalaşmaları böyle oldu. Hakikaten Matifou Burnu, *Savarena*'da yalnız kalınca, muazzam göğsündeki kalbi sıkışmıştı. Yoldaşı, doktorun talimatı üzerine, Pierre Bathory'i asla gözden kaybetmemek, Toronthal konağını gözlemek ve her şeyden haberdar olmak göreviyle, aynı gün Ragusa'ya yerleşmişti.

Pescade Burnu'nun, Stradone Mahallesinde geçirdiği uzun saatler zarfında, şüphesiz onunla aynı görevi almış şu yabancı kadınla karşılaşması icap

ederdi. Ve kuşkusuz Faslı kadın mesajını yolladıktan sonra Ragusa'yı terk edip Sarcany'iyle buluşacağı, kararlaştırılmış bir randevu mahalline gitmiş olmasa, bu karşılaşma vuku bulacaktı. Dolayısıyla Pescade harekâtında hiç sıkıntı çekmedi ve güvenilirlik yetkisini her zamanki zekâsıyla icra etti.

Pierre Bathory o kadar yakından gözlendiğini asla tahayyül edemez, casus kadının gözlerinin yerini Pointe Pescade'ninkilerin aldığını kestiremezdi. Doktorla konuşmasının ardından, itirafta bulunduktan sonra, kendini daha özgüvenli hissetti. *Savarena*'da yaptığı görüşmeyi annesinden niye saklayacaktı ki artık? Yaşlı kadın zaten bakışından her şeyi anlamayacak, ruhunu okumayacak mıydı? İçinde bir değişimin gerçekleştiğini, keder ve umutsuzluğun yerini ümit ve mutluluğa bıraktığını anlamayacak mıydı?

Pierre Bathory annesine her şeyi itiraf etti. Sevdiği genç kızın kim olduğunu, onun uğruna Ragusa'dan ayrılmayı nasıl reddettiğini anlattı. Sosyal konumu pek mühim değildi! Doktor Antékirtt umut etmesini söylememiş miydi?

"Demek bu yüzden o kadar acı çekiyordun, evladım!" diye cevap verdi Bayan Bathory. Tanrı yardımcın olsun ve şimdiye kadar mahrum kaldığımız tüm mutluluğu nasip etsin!"

Bayan Bathory Marinella Sokağındaki evde gayet münzevi bir yaşam sürüyordu. Ancak yaşlı hizmetkârıyla ayine gitmek için dışarı çıkıyor ve Katolik Macarların gösterişsiz ve bağnaz sofuluğuyla dini vecibelerini ifa ediyordu. Toronthal ailesinden bahsedildiğini hiç duymamıştı. Stradone'nin neredeyse girişinde yer alan Fransisken manastırına bağlı Kurtarıcı Kilisesine giderken önünden geçtiği konağa

bakışını bile çevirmemişti. Yani eski Triesteli bankerin kızını hiç tanımıyordu.

Pierre'in ona kızı ruhen ve fiziki bakımdan betimlemesi, ilk defa nerede gördüğünü söylemesi ve aşkının paylaşıldığından kuşku duymadığını belirtmesi gerekti. Bütün bu ayrıntıları, Bayan Bathory'in oğlunun müşfik ve tutkulu ruhunda bulmaktan pek şaşırmadığı bir şevkle aktardı.

Lakin yaşlı kadın, Pierre ona Toronthal ailesinin sosyal konumundan söz edip de, genç kızın Ragusa'nın en zengin mirasçılarından biri olduğunu öğrendiğinde endişesini gizleyemedi.

Bankacı biricik evladının parasız, istikbal vaat etmeyen bir gencin karısı olmasını kabul eder miydi hiç?

Mamafih Pierre, Silas Toronthal'in kendisine gösterdiği soğukluk, hatta küçümsemenin üzerinde durmayı gerekli bulmadı. Doktorun sözlerini aktarmakla yetindi. Doktor delikanlının baba dostuna güvenebileceğini, hatta güvenmesi icap ettiğini, ona neredeyse bir baba sevgisi duyduğunu söylemişti. Gerek kendi gerek ailesi için daha önce yapmak istediklerini bilen Bayan Bathory bundan kuşku etmiyordu. Neticede, tıpkı oğlu ve bu konuda fikir belirtme gereği hisseden Borik gibi o da umutlanmaktan kaçınmadı ve Marinella Sokağındaki mütevazı eve biraz mutluluk geldi.

Pierre Bathory müteakip pazar günü Fransisken Kilisesinde Sava Toronthal'i görme sevincini tekrar yaşadı. Kendinden geçen Pierre'i görünce, genç kızın hep biraz mahzun yüzü canlandı. Gözleriyle konuştular ve birbirlerini anladılar. Sava son derece etkilenmiş halde konağa döndüğü vakit, genç adamın yüzünden gayet bariz bir şekilde okunan mutluluğun bir kısmını yanında götürmüştü.

Bu sırada Pierre doktoru hiç görmemişti. Gulete yeniden gitmek için davet bekliyordu. Birkaç gün geçti, fakat yeni bir randevu için mektup gelmedi.

"Doktor bilgi toplamak istiyor herhalde!..." diye düşündü. "Toronthal ailesi hakkında biraz malumat edinmek üzere Ragusa'ya gelmiş veya birini yollamış olmalı!... Sava'yı tanımak istemiş bile olabilir!... Evet! Çoktan babasını görüp bu meseleye bakışını anlamaya çalışmış olması imkansız değil!... Bununla beraber, bana iki satır not yazıp gelmemi istese, pek hoşuma giderdi."

Not gelmedi. Bayan Bathory bu sefer oğlunun sabırsızlığını yatıştırmakta zorluk çekti. Delikanlı ümidini yitiriyordu ve hâlihazırda, kendi kaygıları olmasına rağmen, oğluna biraz umut vermek ona düşüyordu. Doktor Marinella Sokağındaki evin kendisine açık olduğunu bilmiyor olamazdı. Daha evvel onca sevgi gösterdiği ailenin onda uyandırdığı alaka olmasa bile Pierre'e duyduğu bu yeni ilginin onu çekmeye yetmesi gerekmez miydi?

Gün ve saatleri sayan Pierre'in sonunda direnecek gücü kalmadı. Ne pahasına olursa olsun Doktor Antékirtt'i görmesi lazımdı. Karşı konulmaz bir kuvvet onu Gravosa'ya doğru itiyordu. Bir kere gulete çıkınca, sabırsızlığı anlaşılacak, vakitsiz olsa bile davranışı mazur görülecekti.

7 Haziran sabahı saat sekizde, planlarından hiç bahsetmeksizin, annesinden ayrıldı. Ragusa'dan çıktı ve gayet çevik olmasa Pescade Burnu'nun takip etmekte zahmet çekeceği hızlı adımlarla Gravosa'ya gitti. Rıhtıma vardığında, son ziyaretinde *Savarena*'nın işgal ettiği demirleme yerinin karşısında durdu.

Savarena artık limanda değildi.

Yer değiştirip değiştirmediğini anlamak için etrafa göz gezdirdi... Tekneyi göremedi.

Rıhtımda dolaşan bir denizciye Doktor Antékirtt'in guletinin ne olduğunu sordu.

Savarena önceki akşam demir almıştı ve nereden geldiğinin bilinmediği gibi, nereye gittiği de meçhuldü.

Gulet gitmişti! Doktor Antékirtt de geldiği denli esrarengiz bir şekilde yok olmuştu!

Pierre Bathory bu kez hiç olmadığınca umutsuz bir halde Ragusa yoluna koyuldu.

Boşboğazın biri guletin Kotor'a yelken açtığını açıklasa, genç adamın oraya gitmekte tereddüt etmeyeceği muhakkaktı. Lakin aslında bu yolculuk fuzuli olurdu. Koyların önüne ulaşan *Savarena* içeri girmemişti. Doktor, Matifou Burnu eşliğinde, teknenin sandallarından biriyle karaya çıkmış ve yat bilinmeyen bir istikamete gitmek üzere, derhal denize açılmıştı.

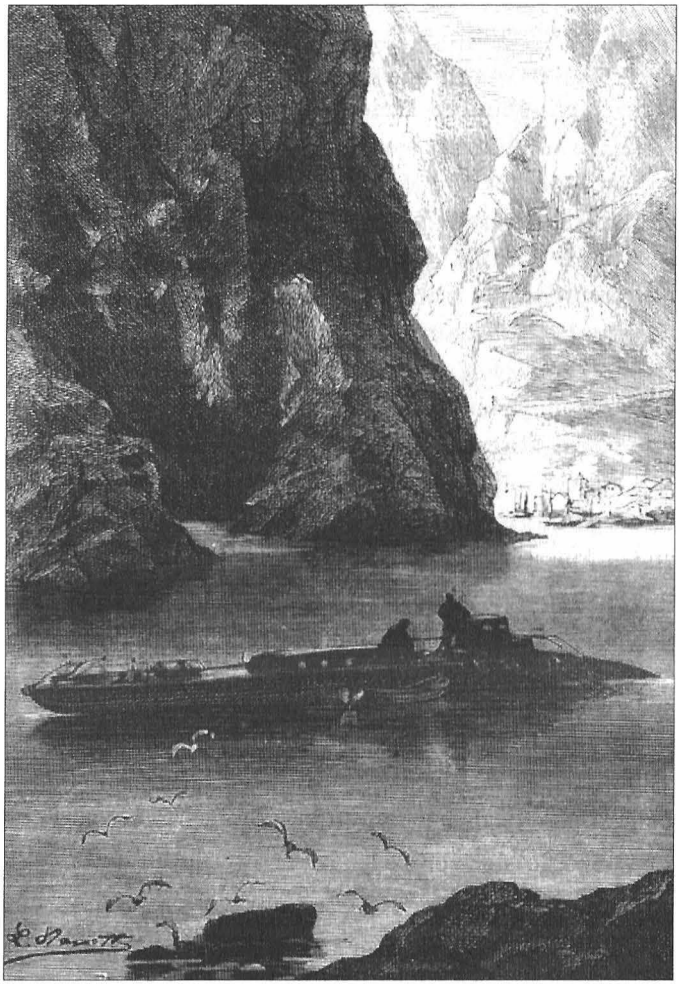
Avrupa'da, hatta belki bütün Eski Kıta'da, Kotor Körfezi adıyla bilinen bu orografik ve hidrografik düzenden daha tuhaf bir yer yoktur.

Kotor zannedildiği gibi bir nehir değildir: Piskoposluk merkezi olan ve bir cemaatin başkenti ilan edilmiş bir kenttir. Körfeze gelince, birbirini izleyen ve aralarında, altı saatte geçilebilen dar kanallarla bağlantı kuran altı koydan müteşekkildir. Kıyı dağlarında peş peşe sıralanmış bu gölcükler dizisinde, Norri Tepesinin eteğinde yer alan son nokta Avusturya İmparatorluğu hudududur. Ötesinde, Osmanlı İmparatorluğu başlar.

Doktor, hızlı bir deniz yolculuğundan sonra, o koyların ağzında karaya çıkmıştı. Orada elektrik motorlu, süratli bir filika, onu en uç koya götürmek üzere bekliyordu. Ostro Burnu'nu geride bırakıp, Castel Nuovo'nun önünden, iki şehir ve şapel manzarasının arasından, Stolivo'nun, meşhur hac mahalli Perast'ın

ve Dalmaçya kostümlerinin şimdiden Türk ve Arnavut giysilerine karıştığı Risan'ın önünden geçerek, gölden göle, dip kısmında Kotor'un inşa edildiği son buz yalağına vardı.

Elektrik 2 şehirden birkaç gomina açığa, o güzel haziran akşamında çarşaf gibi uzanan durgun ve karanlık sulara demirlemişti.

Ama doktorun teknede kalmak gibi bir niyeti yoktu. Kuşkusuz ileriye yönelik planları gereği, o hızlı deniz aracının kendisine ait olduğunun bilinmesini istemiyordu. O yüzden Kotor'a, Matifou refakatinde, şehir otellerinden birinde kalma niyetiyle indi.

Onları getiren filikaya gelince, limanın sağında, görünmez kalmasının gerektiği ufak bir koyun dip tarafında, karanlığın ortasında kayboldu. Doktor Kotor'da dünyanın en karanlık köşesine sığınmış kadar bilinmez olacaktı. Dalmaçya'nın bu zengin vilayetinin Slav kökenli sakinleri aralarında bir yabancının varlığını zor fark ederlerdi.

Uzaktan bakınca Kotor kenti Norri Tepesinin ortasında bir oyuğa kurulmuş gibidir. İlk evleri, ucu dağ kütlesine gömülü gölcüğün sivri köşesinin dibinde denizi fetheden rıhtım boyunca sıralanır. Yolcu gemileri – bilhassa Lloyd'unkiler – ve Adriyatik'in büyük kabotaj tekneleri, arka plandaki yeşillikleri ve güzel ağaçlarıyla pek hoş bir görüntü arz eden bu huninin ucundan gelip yanaşırlar.

Doktor hemen o akşam bir lojman bulmakla ilgilendi. Matifou, nereye çıktıklarını bile sormaksızın, onu takip etmişti. Dalmaçya veya Çin'de bulunmaları onun için önemli değildi. Sadık bir köpek gibi sahibinin gittiği yere gidiyordu. O sadece bir alet, doktorun gerekli gördüğünde yararlanmak üzere beklettiği, itaatkâr bir makineydi, işleyen, delen, yarık açan bir makine.

İkisi birlikte rıhtımın beşli ağaç kümelerini geçtikten sonra, Kotor'un müstahkem duvarını aştılar. Dört beş bin kişilik nüfusun karınca gibi kaynadığı bir dizi dar ve yokuşlu sokak katettiler. Deniz Kapısının kapanma vaktiydi – yolcu vapurlarının geliş günleri haricinde ancak akşamın sekizine kadar açık kalıyordu.

Doktor çok geçmeden şehirde tek bir otel bulunmadığının farkına vardı. Bu durumda, daire kiralamaya razı olacak birini arayıp bulması lazımdı – ki Kotorlu ev sahipleri bunu belli bir bedel karşılığında seve seve yapıyorlardı.

Ev sahibi ve lojman bulundu. Doktor kısa bir süre sonra oldukça temiz bir sokakta, kendine ve yol arkadaşına yetecek bir evin zemin katına yerleşmişti. Her şeyden önce Matifou Burnu'nun yemek ihtiyacının ev sahibi tarafından karşılanmasında anlaşıldı. Yeni konuğunun iriliğini bahane ederek fahiş ücret talep etmesine rağmen, pazarlık her iki tarafın da memnuniyetiyle son buldu.

Doktor Antékirtt'e gelince, yemeklerini dışarıda yeme hakkını saklı tutuyordu.

Ertesi gün, Matifou'yu zamanını keyfince kullanmakta serbest bırakan doktor, gezintisine, kararlaştırılmış baş harfleri haiz mektup ve telgraflar yollanmış olması gereken postaneye giderek başladı. Ona gelen hiçbir şey yoktu. Bunun üzerine, civarı incelemek isteğiyle, kentten dışarı çıktı. Genellikle Kotor sosyetesinin, kendilerini hapiste olmasa bile sürgünde telakki eden Avusturyalı subay ve memurların toplandığı vasat bir lokanta bulmakta gecikmedi.

Doktor artık sadece harekete geçme anını bekliyordu. Planı şöyleydi:

Pierre Bathory'i kaçırtmaya karar vermişti. Ama Ragusa'ya uğradığı esnada onu guletle kaçırmak zor olurdu. Genç mühendis Gravosa'da tanınıyordu ve hem *Savarena* hem de sahibi ahalinin dikkatini çektiğinden, başarıya ulaştığı farz edilse bile, böyle bir olay çabucak kulaktan kulağa yayılırdı. Hâlbuki yat sadece bir yelkenliydi ve limandan bir buharlı gemi peşlerine düşecek olursa, süratiyle onu kısa sürede yakalardı.

Kotor'daysa kaçırma operasyonu, tam tersine, çok daha iyi şartlarda gerçekleşebilirdi. Pierre Bathory'i oraya çekmekten daha kolay bir şey yoktu. Doktor tarafından adresine yollanan bir not üzerine derhal oraya koşacağı şüphe götürmezdi. Kotor'da doktorun kendisi kadar tanınmamış biriydi ve *Elektrik* genç adam biner binmez denize açılacaktı. Pierre Bathory o zaman Silas Toronthal'in geçmişi hakkında bilmediği her şeyi öğrenecek ve Sava'nın hayali babasının hatırası karşısında silinip gidecekti.

İşte, tatbikatı gayet basit plan buydu. İki üç gün sonra – doktorun kendine belirlediği son mühlet – iş tamamlanmış ve Pierre, Sava Toronthal'den ebediyen ayrılmış olacaktı.

Ertesi gün, 9 Haziranda, Pescade Burnu'ndan bit mektup geldi. Stradone'deki konakta kesinlikle yeni bir şey olmadığını bildiriyordu. Pierre Bathory'e gelince, Pescade onu guletin demir alışından on iki saat evvel Gravosa'ya gittiği günden beri görmemişti.

Mamafih Pierre Ragusa'yı terk etmiş olamazdı. Büyük ihtimalle annesinin evine kapanmıştı. Pescade *Savarena*'nın gidişinin genç mühendisin alışkanlıklarında böyle bir değişikliğe yol açmış olması gerektiğini tahmin ediyor ve yanılmıyordu. Genç adam, teknenin gidişini müteakip, evine ümitsiz bir halde dönmüştü.

Doktor hemen ertesi gün harekete geçerek, Pierre Bathory'e mektup yazmaya karar verdi – onu kendisiyle buluşmak üzere derhal Kotor'a çağıran bir mektup.

Hiç beklenmedik bir hadise bu projeleri değiştirecek ve kaderin aynı amaca varmak için devreye girmesine imkân tanıyacaktı.

Doktorun akşam sekize doğru Kotor rıhtımında bulunduğu esnada, *Saxonia* yolcu gemisinin geldiği haber verildi.

Saxonia mola verip yolcu aldığı Brindisi'den geliyordu. Kotor, Ragusa, Zara ve Avusturya'nın Adriyatik kıyısındaki başka limanlarına uğrayarak, Trieste'ye gidiyordu.

Doktor yolcuların inip binmelerine yarayan iskelenin yakınında duruyordu. Gözleri, günün son ışıklarında, bagajları rıhtıma taşınmakta olan bir yolcuya takıldı.

Yaklaşık kırk yaşlarındaki adam, kibirli, hatta küstah bir eda ve yüksek sesle emirler veriyordu. Şu, nazik olduklarında bile terbiyesizlikleri hissedilen şahıslardan biriydi.

"O!... Burada... Kotor'da!"

Bakışını tutuşturan öfkeyi güç bela bastırıp dilini tutmasa, doktorun dudaklarından bu sözcükler kaçardı.

Bahis konusu yolcu Sarcany'di. Kont Zathmar'ın evinde muhasebe işleri yaptığı dönemin üstünden on beş yıl geçmişti. En azından kılık kıyafet itibariyle, bu anlatının başında Trieste sokaklarında başıboş dolaşırken gördüğümüz maceracı değildi artık. Son moda bir pardösünün altına şık bir seyahat elbisesi giymişti. Bakırla pekiştirilmiş sandıkları Trabluslu eski simsarın rahatına düşkün olduğunu belli ediyordu.

Sarcany, Kont Sandorf'un servetinin yarısından ona düşen muazzam pay sayesinde, on beş yıldır lüks içinde, zevkusefa dolu bir yaşam sürmüştü. Geriye ne kalmıştı? Şayet varsa, en iyi dostları bile bunu söyleyemeye muktedir değildi. Her halükârda yüzü, son derece içe dönük mizacının derinliklerinde sebebini anlamanın zor olduğu tasa, hatta endişe belirtileri arz ediyordu.

"Nereden geliyor?... Nereye gidiyor?" diye soruyordu doktor kendi kendine, onu gözden kaybetmeden.

Saxonia'nın muhasebecisini sorgulayarak Sarcany'in nereden geldiğini öğrenmek kolay oldu. O yolcu vapura Brindisi'den binmişti. Lakin İtalya'nın aşağı kısmından mı yoksa yukarısından mı geldiği meçhuldü. Gerçekte Siraküza'dan geliyordu. Faslı kadının telgrafı üzerine, Kotor'a gitmek için, hemen Sicilya'dan ayrılmıştı.

Ragusa'daki görevi son bulmuşa benzeyen kadın, daha önceden buluşma yeri olarak belirlenmiş Kotor'da onu bekliyordu.

Yabancı kadın orada, nhtımda, yolcu gemisinin gelişini kolluyordu. Doktor onu fark etti, Sarcany'in yanına gittiğini gördü, hatta kadının söylediği kelimeleri duydu ve anladı:

"Vakti gelmişti!"

Sarcany sadece bir baş işaretiyle cevap verdi. Bagajlarının gümrükte emanete alınışına nezaret ettikten sonra, Deniz Kapısından girmeksizin, Faslı kadını, şehir surlarının etrafından dolanacak şekilde, sağa doğru sürükledi.

Doktor bir an tereddüt etti. Sarcany elinden kaçacak mıydı yoksa? Takip etmesi gerekiyor muydu?

Arkasına dönünce, tam bir aylak gibi, inip binen *Saxonia* yolcularını seyreden Matifou Burnu'nu gördü. Elini sallaması yetti: Herkül derhal yanına geldi.

"Matifou Burnu," dedi uzaklaşmakta olan Sarcany'i göstererek. "Şu adamı görüyor musun?"

"Evet."

"Onu yakalamanı söylersem, bunu yapar mısın?"

"Evet."

"Ve direndiği takdirde, kaçamayacak duruma getirir misin?"

"Evet."

"Onu canlı istediğimi unutma!"

"Evet!"

Matifou her ne kadar cümle kurmasa da, açık konuşmak gibi bir meziyete sahipti. Doktor ona güvenebilirdi. Emredilen şeyi yapardı.

Faslı kadına gelince, onu bağlayıp ağzını tıkamak ve bir köşeye atmak yeterliydi. Kadın daha alarm vermeye fırsat bulamadan, Sarcany *Elektrik*'e binmiş olurdu.

Karanlık, henüz o kadar yoğun olmamasına rağmen, planın icrasını kolaylaştırırdı.

Bu arada Sarcany ve yabancı kadın, izlenip gözlendiklerinin farkına varmadan, şehrin surlarını takibe devam ediyorlardı. Henüz aralarında konuşmuyorlardı. Kuşkusuz bunu, güvenli bir sığınak bulacaklarını bildikleri bir yerde yapmak istiyorlardı. Böylece Kotor'dan Avusturya sınırındaki dağlara giden yola açılan Güney Kapısı yakınına vardılar.

Orada Karadağlıların iyi bildiği, önemli bir pazar kuruluyordu. Ticari faaliyetlerini bu mahalde yürütüyorlardı, zira silahlarını teslim etmeye zorladıktan sonra, ancak sınırlı sayıda kişinin kente girmesine izin veriliyordu. Niegous ve Çetine'den gelen dağlılar her hafta salı, perşembe ve cumartesi günleri, beş altı saatlik bir yürüyüşü müteakip, pazara yumurta, patates, kümes hayvanı ve satışı hatırı sayılır miktara ulaşan çalı çırpı getiriyorlardı.

O gün de bir salıydı. İşleri çok geç bitmiş birkaç grup, geceyi orada geçirmek üzere pazarda kalmıştı. Gidip gelen, sohbet eden, tartışan ve kavga eden otuz kadar dağlıdan bazıları uyumak için yere uzanmışlardı. Kimileriyse kömür ateşinde, kazığa geçirilmiş ufak bir kuzuyu, Arnavut usulü kızartıyorlardı.

Sarcany ve kadın arkadaşı, önceden bildikleri bir yer olarak, oraya sığınmaya gelmişlerdi. Orada hakikaten rahat rahat konuşabilir, hatta ne idüğü belirsiz bir lojmanın arayışına düşmeksizin bütün gece orada kalabilirlerdi. Zaten yabancı kadın Kotor'a gelişinden itibaren başka bir barınak bulma kaygısı duymamıştı.

Doktor ve Matifou Burnu, peş peşe, bu ziyadesiyle karanlık pazara girdiler. Dip tarafta birkaç alevsiz ve dolayısıyla ışıksız ateş çıtırdıyordu. Mamafih bu koşullarda Sarcany'in kaçırılması, gün doğmadan orayı terk etmediği takdirde zor bir icraat olacaktı. O yüzden doktor Deniz Kapısı ile Güney Kapısı arasındaki

yolda harekete geçmediğine pişman oldu. Ama artık çok geçti. Karşılarına çıkacak her fırsattan yararlanmak için beklemekten başka yapacak bir şey yoktu.

Her halükârda filika kayalıkların ardında, pazara iki yüz adımdan az bir mesafede bağlıydı. Başta asılı küçük bir fenerin demirleme mahallini belirttiği *Elektrik*'in kütlesiyse iki gomina açıkta hayal meyal fark ediliyordu.

Sarcany ve Faslı kadın şimdiden uykuya dalmış bir grup dağlının yakınında, çok karanlık bir köşeye yerleşmişlerdi. Varlığı dikkat çekmeyen, seyahat paltosuna sarınmış doktor grubun arasına karışmayı başarmış olmasa, duyulma riski olmaksızın işleri hakkında konuşabilirlerdi. Matifou da elinden geldiğince saklandı, fakat ilk işarette harekete geçmeye hazır vaziyette bekledi.

Orada Arap dilini kullanan yegâne insanlar olan Sarcany ve yabancı kadın, kimse anlayamayacağı için kendilerini güvende sanıyor olmalıydı. Yanılıyorlardı, çünkü doktor oradaydı. Afrika ve Doğu'nun tüm bölgesel lisanlarına aşina biri olarak, bu konuşmanın tek kelimesini kaçırmayacaktı.

"Siraküza'ya gönderdiğim telgrafı aldın mı?" dedi Faslı kadın.

"Evet, Namir," diye cevap verdi Sarcany. "Ve hemen ertesi gün Zirone'la beraber yola çıktım."

"Zirone nerede?"

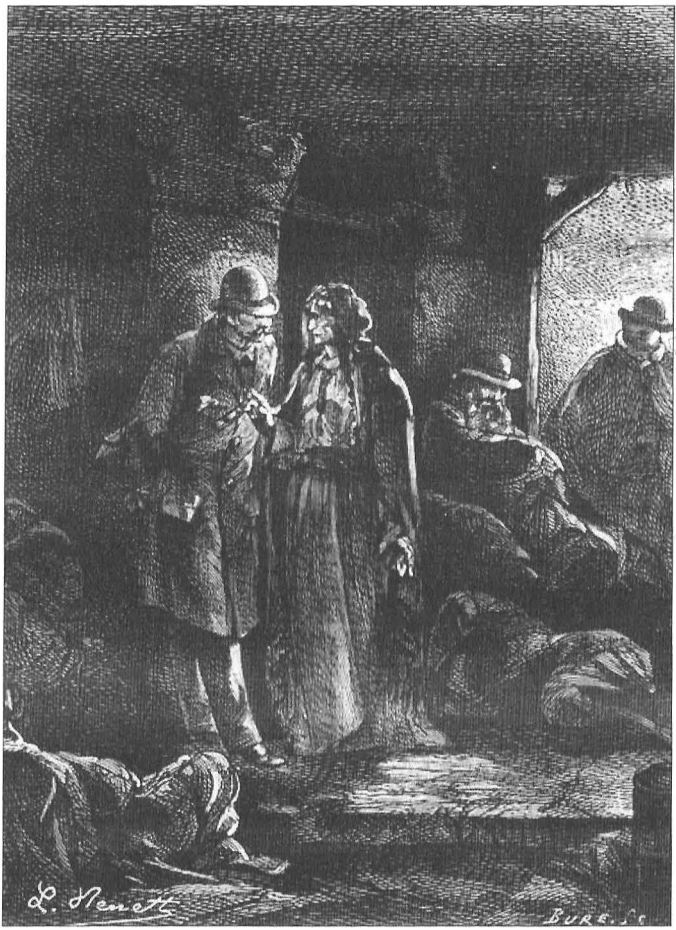
"Yeni çetesini kurmakta olduğu Katanya civarında."

"Sen yarın Ragusa'da olmalısın, Sarcany. Gidip Silas Toronthal'i görmen lazım!"

"Orada olacağım ve onu göreceğim! Yanılmıyorsun, değil mi, Namir? Gelmenin zamanı mıydı?..."

"Evet! Bankerin kızı..."

"Bankerin kızı, ha!" diye tekrarladı Sarcany.

Sesinin tonu öyle acayipti ki doktor elinde olmadan irkildi.

"Evet!... Kızı!" diye yanıtladı Namir.

"Nasıl yani? Kalbinin konuşmasına izin mi veriyor, diye devam etti Sarcany. Hem de benim müsaadem olmadan!"

"Buna şaşırdın, Sarcany! Oysa böyle olacağı zaten belliydi! Asıl, Sava Toronthal'le kimin evlenmek istediğini söylediğimde, daha çok şaşıracaksın!"

"Babanın milyonlarıyla durumunu düzeltmek isteyen müflis bir asilzadedir herhalde!"

"Doğru," diye devam etti Namir, "asalet itibarıyla yüksek, ama parasız bir delikanlı..."

"Bu densizin adı ne peki?..."

"Pierre Bathory!"

"Pierre Bathory!" diye bağırdı Sarcany. "Pierre Bathory, Silas Toronthal'in kızıyla evlenecek, ha!"

"Sakin ol, Sarcany!" dedi Namir, arkadaşını durdurarak. "Silas Toronthal'in kızıyla Étienne Bathory'in oğlunun birbirlerini sevdikleri artık benim için sır değil! Ama Silas Toronthal hâlâ bilmiyor olabilir mi acaba?"

"O!... Bilmeyecek, ha!..." dedi Sarcany.

"Evet. Zaten asla razı gelmez..."

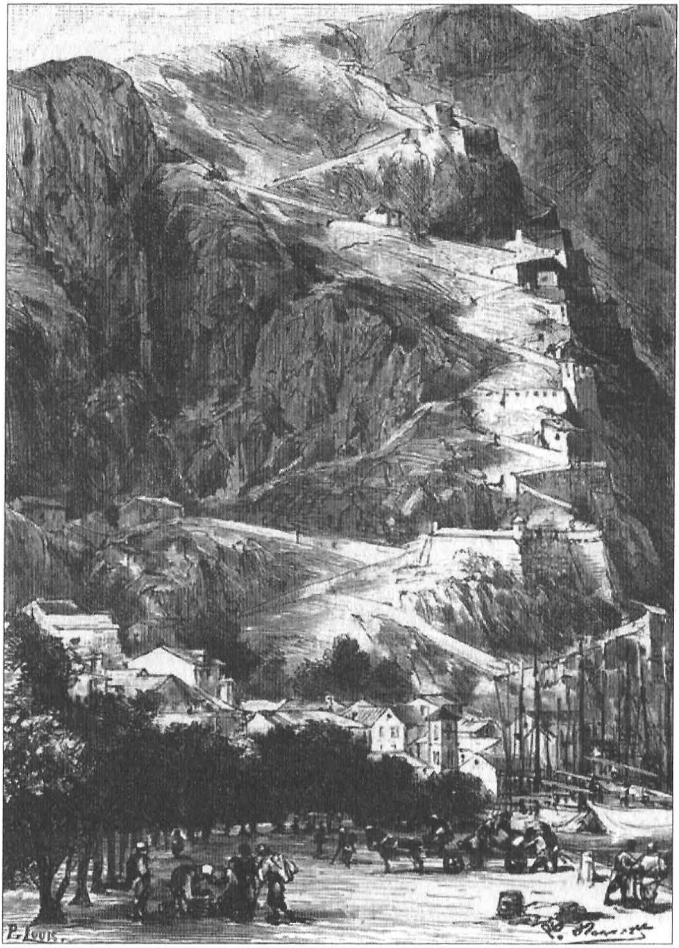
"Bilmiyorum!" diye yanıtladı Sarcany. "Silas Toronthal'den her şey beklenir... On beş yılda bir vicdana kavuştuysa, sırf onu yatıştırmak için bu evliliğe bile razı olur!... Neyse ki ben varım ve oyununu bozmaya hazırım. Yarın Ragusa'da olacağım!

"İyi!" diye cevapladı, Sarcany üzerinde belli bir etkisi var gibi görünen Namir.

"Silas Toronthal'in kızı benden başkasının olmayacak, Namir. Ve onun sayesinde yeniden servet yapacağım!"

Doktor duymasının faydalı olacağı her şeyi işitmişti. Artık yabancı kadın ile Sarcany arasında söylenebileceklerin pek önemi yoktu.

Kendini zorla kabul ettirme hakkına sahip olduğu başka bir sefilin kızını isteyen bir sefil, Tanrı'nın insan adaletine müdahalesiydi. Bundan böyle, rakibinin bertaraf edeceği Pierre Bathory için korkulması gereken bir şey yoktu. Dolayısıyla, onu Kotor'a çağırmak, bilhassa Silas Toronthal'in damadı olma şerefine talip olan adamı kaçırmak lüzumsuzdu!

Kotor.

"Hele şu alçaklar kendi aralarında birleşip tek bir aile olsunlar!" dedi kendi kendine doktor. "Gerisine sonra bakarız!"

Matifou Burnu'na peşinden gelmesini işaret ettikten sonra pazardan ayrıldı.

Doktor Antékirtt'in neden *Saxonia*'nın yolcusunu kaçırtmak istediğini sormamış olan Matifou onun bu işten niye vazgeçtiğini de sormadı.

Ertesi gün, 10 Haziran akşamı saat sekiz buçuğa doğru, Ragusa'da, Stradone konağının büyük salonunun kapıları açılıyor ve bir uşak yüksek sesle bildiriyordu:

"Bay Sarcany."

7
KARIŞIKLIKLAR

Silas Toronthal Trieste'yi terk edip Ragusa'ya, Stradone'deki o muhteşem konağa yerleşeli on dört yıl olmuştu bile. Dalmaçya kökenli bankacının, iş hayatından çekildikten sonra, doğduğu memlekete dönmeyi düşünmesinden daha tabii bir şey yoktu.

Hainlerin sırrı iyi saklanmıştı. İhanetlerinin bedeli tam tamına ödenmişti. Bundan dolayı, bankere ve eski Trablus mümessiline koskoca bir servet düşmüştü.

İki mahkûmun Pazin Kalesinde idamlarından ve firar eden Kont Mathias Sandorf'un Adriyatik'in dalgalarına gömülerek ölmesinden sonra, hüküm malvarlıklarına el konulmasıyla tamamlanmıştı. Ladislas Zathmar'a ait ev ve ufak bir araziden geriye hiçbir şey kalmamıştı – yaşlı uşağının geçiminin temini bile imkânsızdı. Parası olmadığı ve sadece verdiği derslerin kazancıyla yaşadığı için Étienne Bathory'den de bir şey kalmamıştı. Ama Artenak Şatosu ve zengin müştemilatı, civardaki madenler, Karpatlar'ın kuzey yamacındaki ormanlar, tüm bu mal mülk, Kont Mathias Sandorf'a hatırı sayılır bir servet teşkil ediyordu. Malvarlığı ikiye bölündü: Bir kısmı açık artırmaya çıkarılarak gammazların parasının ödenmesinde kullanıldı; yediemine bırakılan diğer yarısıysa on sekiz yaşına gelince kontun varisine verilecekti. Şayet çocuk o yaşa gelmeden ölürse, saklı payı devlete intikal edecekti.

Muhbirlere ayrılan iki çeyrek hissenin her biri bir buçuk milyon florinden fazla tutmuştu ve keyiflerine göre kullanmakta özgürdüler.

İki suç ortağı evvela birbirlerinden ayrılmayı düşündüler. Sarcany bankerin karşısında kalmaktan tasalanmıyordu. Silas Toronthal'se eski görevlisiyle ilişkisini hiçbir surette devam ettirmek istemiyordu. Bu durumda Sarcany, peşinde talihsiz zamanlardaki gibi iyi günlerde de yanından ayrılmayan Zirone'la, Trieste'yi terk etti. İkisi de ortadan yok oldu ve bankacı bir daha onlardan söz edildiğini duymadı. Nereye gitmişlerdi? Kuşkusuz Avrupa'daki, zengin olmak kaydıyla insanların kökenini, hesapsızca harcamaları şartıyla servetlerinin kaynağını kimsenin dert etmediği, büyük bir şehre. Velhasıl bu maceraperestler, Silas Toronthal hariç pek tanınmadıkları Trieste'de bir daha mevzubahis olmadılar.

Onlar gidince, banker rahat bir nefes aldı. Elinde ona karşı bazı kozlar bulunan ve bu durumu her zaman kullanabilecek olan adamdan korkacak bir şey kalmadığını düşünüyordu. Mamafih Sarcany zengin olsa bile, bu türden müsriflere hiç güven olmazdı. O serveti yiyip bitirdiği takdirde, eski suç ortağına geri dönmekten utanacak hali yoktu, değil mi?

Altı ay sonra Silas Toronthal, vahim durumdaki şirketini eski haline getirmesini müteakip, işlerini tasfiye etti ve Trieste'den temelli ayrılıp, Ragusa'da yaşamaya gitti. Komplonun keşfedilmesinde oynadığı rolden haberdar yegâne kişi olan valinin boşboğazlık etmesinden hiç korkmasa da, itibarını yitirmek istemeyen ve serveti sayesinde canının istediği her yerde lüks bir hayat sürebilecek olan bir adam için bu kadarı bile çoktu.

Belki Trieste'yi terk etme kararı da, bilahare ifşa olacak, özel bir durumun dayatmasıydı – ki bu du-

rumdan sadece Bayan Toronthal ve kendisi haberdardı. Keza onu Sarcany'le yakınlığı malum Namir'le ilişkiye –tek bir defa– geçiren de buydu.

Neticede bankacının yeni ikametgâhı için seçtiği yer Ragusa oldu. Ne ebeveyni ne akrabası olduğu için, orayı çok genç yaşta terk etmişti. Unutulup gitmişti ve kırk seneye yakın zamandır görünmediği bu şehre bir yabancı olarak dönüyordu.

Ragusa sosyetesi bu şartlarda gelen zengin adamı iyi karşıladı. Hakkında, Trieste'de yüksek bir mevkie sahip olduğundan başka bir şey bilinmiyordu. Banker kendine ev aradı ve kentin en aristokratik semtinde bir konak satın aldı. Ragusa'da tamamen yenilediği kalabalık bir hizmetkâr takımı oluşturdu. Davetler verdi, toplantılara katılıp ağırlandı. Geçmişine dair hiçbir şey bilinmediğine göre, bu dünyanın talihlileri denen ayrıcalıklılardan biri değil miydi?

Silas Toronthal'in vicdan azabı çekecek biri olmadığı gerçekti. Menfur gammazlığının sırrının bir gün açığa çıkma korkusu olmasa, hiçbir şey yaşamının huzurunu kaçıramaz gibi görünüyordu.

Bununla beraber, karşısında, dilsiz ama canlı bir sitem gibi, Bayan Toronthal vardı.

Dürüst ve namuslu olan bu talihsiz kadın, üç vatanseveri ölüme yollayan o iğrenç kumpastan haberdardı. İşleri mahvolmaya yüz tutan kocasının ağzından kaçan bir laf, Kont Mathias Sandorf'un servetinin bir kısmının belini doğrultmasını sağlayacağına dair ihtiyatsızca ifade edilmiş bir umut, Bayan Toronthal'e attırması gereken imzalar, Trieste komplosunun açığa çıkışına katkısını itirafa sürüklemişti.

Bayan Toronthal'in hissettiği duygu, bağlı olduğu adama yönelik bastırılamaz bir tiksintiydi – Macar kökenli olması bu duyguyu iyice keskinleştiriyordu.

Ama daha önce de belirtildiği gibi, manevi enerjiden yoksun bir kadındı. Bu darbe onu yıktı ve bir daha ayağa kalkamadı. O zamandan beri, ilkin Trieste, sonra da Ragusa'da, mümkün olduğunca kenarda yaşadı, en azından konumunun müsaade ettiği ölçüde. Elbette Stradone konağında verilen davetlerde görünüyordu, öyle gerekiyordu ve kocası bunu mecbur kılmıştı. Fakat sosyete kadını rolü bittiğinde, yine özel dairesine çekiliyordu. Orada kendini tamamen, sevgisine nail yegâne kişi olan kızının eğitimine adayarak, unutmaya çalışıyordu. Lakin o mesele yüzünden gözünde saygınlığını yitirmiş adamla aynı çatı altında yaşarken, unutmak ne mümkündü!

Ragusa'ya yerleşmelerinden tam iki yıl sonra, vaziyet daha da karıştı. Bu karışıklık banker için yeni bir sıkıntı vesilesi, Bayan Toronthal içinse yeni bir ıstırap konusu oldu.

Bayan Bathory, oğlu ve Borik de Trieste'den ayrılıp, hâlâ birkaç akrabalarının kaldığı Ragusa'ya yerleşmişlerdi. Étienne Bathory'in dul eşi Silas Toronthal'i tanımıyordu. Bankacı ve Kont Mathias Sandorf arasında herhangi bir ilişki bulunduğundan dahi habersizdi. Bu adamın üç Macar soylusunun hayatına mal olmuş o caniyane işte parmağı olduğundan şüphelenmesi imkânsızdı. Kocası ölmeden evvel kendilerini Avusturya polisine satmış olan alçakların adlarını söyleyemediğine göre, bunu nereden bilecekti ki?

Mamafih Bayan Bathory Triesteli bankeri tanımasa da, adam onu tanıyordu. Aynı şehirde bulunmak, yoldan geçerken bazen onunla karşılaşmak, küçük çocuğunu yetiştirmek için uğraşıp didinen zavallı kadını görmek hiç hoşuna gitmiyordu. Bankacı oraya yerleşmeyi düşündüğü sıralarda Bayan Bathory

zaten Ragusa'da oturuyor olsaydı, belki de bu projeden vazgeçerdi. Fakat dul kadın Marinella Sokağındaki mütevazı eve taşındığında, Toronthal konağını çoktan satın alıp yerleşmiş, toplumda saygın bir konum edinmişti. Üçüncü bir kez ev değiştirmeye karar veremedi.

"Her şeye alışılıyor!" dedi kendi kendine.

Ve ihanetinin bu daimi şahitliği karşısında gözlerini yummaya karar verdi.

Silas Toronthal'in gözlerini yumması, kendinde hiçbir görmemesine yeterli gibiydi.

Bununla birlikte, sonuçta bankerde sadece sıkıntı yaratan şey, Bayan Toronthal için bitmek bilmez bir acı ve vicdan azabına sebep oldu. Birçok defa, işinden başka gelir kaynağı olmayan dul kadına gizlice yardımda bulunmayı denedi, ama yardım teklifleri, kimliği meçhul birçok başka dostun kabul ettirmeye çalıştıkları gibi, her seferinde reddedildi. Hamarat kadın hiçbir şey talep etmiyor, kabul etmek istemiyordu.

Beklenmedik, hatta ihtimal dışı bir gelişme durumu daha da dayanılmaz kılacaktı – yol açacağı karışıklıklar korkunçtu.

1867 yılının sonunda, kocasıyla beraber Ragusa'da oturmaya geldiklerinde, Bayan Toronthal bütün şefkatini o sırada ancak iki buçuk yaşında olan kızına hasretmişti.

Sava artık on yedi yaşına gelmişti. Dalmaçyalıdan ziyade Macar tipine yakın, çekici bir kızdı. Gür ve siyah saçlar, falcıların daha çok el için kullandıkları tabirle "psişik biçimli", geniş bir alnın altında ateş gibi yanan, kocaman gözler, dolgun bir ağız, sıcak bir ten, ortanın biraz üzerinde, zarif bir endam... Bu fiziki özellikler hiçbir bakışı kayıtsız bırakmıyordu.

Fakat kişiliğinde bilhassa göze çarpan ve duyarlı ruhları derinden etkilemesi gereken şey, genç kızın ciddiyeti, daima silinmiş anıların arayışındaymış gibi düşünceli yüz ifadesiydi. İnsanı hem çeken hem de üzen bir ifade. Babasının salon toplantılarına gelip giden ya da bazen ona Stradone'de rastlayan herkese dayattığı aşırı ihtiyat buradan ileri geliyordu.

Muazzam olduğu söylenen, bir gün bütünüyle kendisine kalacak bir servetin varisi Sava'nın gözde bir gelin adayı olduğunu kestirmek zor değildi. Lakin genç kız, her sosyal beğeniye uygun birçok talibi çıkmasına rağmen, annesi fikrini sorduğunda, hiçbir sebep göstermeksizin, mütemadiyen ret cevabı vermişti. Zaten Silas Toronthal de ne onu anlamaya çalışmış ne de bu hususta sıkıştırmıştı. Kuşkusuz, gereken – Sava'dan ziyade kendisine gereken – damat henüz zuhur etmemişti.

Sava Toronthal'i betimlemeyi tamama erdirmek için, onu yurtseverlikten doğan erdem ve cesaret eylemlerine hayran olmaya iten gayet derin bir eğilim taşıdığını belirtmek gerekir. Politikayla ilgilenmese de, vatanla alakalı her şey hakkında anlatılanlar, onun uğruna yapılan fedakârlıklar, ülkesinin tarihini onurlandıran güncel örnekler, ruhunun derinliklerine işliyordu. Bunlar doğuştan gelen, tesadüfî duygular olmayacağına göre – Silas Toronthal'den gelmediği muhakkaktı! – doğal olarak kendi asil ve cömert kalbinden bulup çıkarmıştı.

Bu – daha önce sezildiği gibi – Pierre Bathory ve Sava Toronthal arasında oluşan sevimli yakınlaşmayı açıklamaz mı? Evet! Bankerin oyununu bozan bir tür şanssızlık o iki genç insanı birbiriyle karşılaştırmıştı. Sava daha on iki yaşındayken bir gün yanından geçen Pierre'i göstererek:

"Macaristan için ölmüş bir adamın oğlu bu!" demişlerdi.

Ve bu söz hafızasından asla silinmeyecekti.

Sonra ikisi de büyüdüler. Sava delikanlının kendisini fark etmesinden evvel de Pierre'i düşünüyordu. Onu gayet ağırbaşlı ve dalgın buluyordu! Ama her ne kadar yoksul olsa bile, en azından babasının adına

layık olmak için çalışıyordu ve Sava bütün hikâyeyi biliyordu.

Gerisi malum: Kanının kaynadığı Sava'yı gören Pierre Bathory de kızın cazibesine kapıldı. Belki genç kız içinde doğmakta olan duygunun bilincine henüz varmamışken, genç adam daha şimdiden onu derin bir aşkla seviyordu ve bu aşk çok geçmeden karşılık bulacaktı.

Aile içindeki konumu bilindiğinde, Sava Toronthal'le ilgili her şey söylenmiş olur.

Sava babasına karşı her daim son derece mesafeli durmuştu. Banker asla yürekten bir muhabbet göstermemiş, kızı onu hiç okşamamıştı. Birinin ruhsal katılığını, diğerinin her hususta uyuşmazlıklarından kaynaklanan uzaklık tamamlıyordu. Sava, Silas Toronthal'e her kızın babasına borçlu olduğu saygıyı gösteriyordu – hepsi o kadar. Buna mukabil bankacı da onu hareketlerinde serbest bırakıyor, beğenilerine karşı çıkmıyor, kendi gösteriş merakına pek yakışan hayır işlerinde sınırlamıyordu. Neticede onun için kayıtsızlık söz konusuydu. İtiraf etmek gerekir ki, Sava için mevzubahis olan daha ziyade antipati, neredeyse tiksintiydi.

Oysa Bayan Toronthal'e bambaşka hisler besliyordu. Bankerin karısı kendisine pek saygı göstermeyen kocasının tahakkümüne maruz kalsa da, en azından iyi bir insandı; hayatta benimsediği doğruluk ve şahsi itibarına gösterdiği özenle, eşinden bin kat değerliydi. Bayan Toronthal Sava'yı pek çok seviyordu. Genç kızın çekingenliği altında en esaslı özellikleri keşfetmeyi bilmişti. Fakat hissettiği bu şefkat, bir nevi hayranlık, saygı ve biraz da kaygıyla karışık, neredeyse coşkun bir duyguydu. Sava'nın karakter yüksekliği, doğruluğu ve kimi zaman katılığı, bu tuhaf anne sev-

gisi açıklayabilirdi. Mamafih genç kız şefkate şefkatle karşılık veriyordu. Aralarında kan bağı olmadan da birbirlerine sımsıkı bağlanırlardı.

Bu durumda, Sava'nın önce aklından, sonra da kalbinden geçenleri ilk tahmin edenin Bayan Toronthal olması şaşırtıcı değildi. Genç kız, bu ismin annesinde yarattığı üzücü etkinin farkına varmadan, Pierre Bathory ve ailesinden sık sık bahsetmişti. Bayan Toronthal Sava'nın o genç adamı sevdiğini anladığında:

"Demek Tanrı böyle istiyor!" diye mırıldandı.

Bu sözlerin Bayan Toronthal'in ağzında ne anlam taşıdığını kestirmek zor değildi, ama henüz bilinemeyen şey, Sava'nın Pierre'e duyduğu aşkın Bathory ailesine yapılan fenalığın haklı bir telafisi olabileceğiydi.

Bununla beraber, Bayan Toronthal dini bütün bir kadın olarak bunun takdiri ilahiye girdiğini düşünebilse de, iki ailenin yakınlaşması için kocasının rıza göstermesi lazımdı. O yüzden, Sava'ya bir şey söylemeksizin, bu konuda bankerin ağzını aramaya karar verdi.

Silas Toronthal, karısı meseleyi açar açmaz, itidali elden bırakıp, kontrol etmeye çalışmadığı bir hiddetle saldırıya geçti. Bu öfke karşısında kalbi parçalanan Bayan Toronthal dairesine dönmek mecburiyetinde kaldı.

"Dikkatli olun, hanımefendi!... Bana bu projeden bahsetmeye bir daha cüret ederseniz, pişman olursunuz!" diye tehdit savurdu bankacı, arkasından.

Silas Toronthal'in kader dediği şey sırf Bathory ailesini o kente getirmekle kalmamış, Sava ve Pierre'i yakınlaştırarak, çok geçmeden birbirlerini tanıyıp sevmelerine de yol açmıştı!

Bankacının niye o kadar kızdığı merak edilebilir. Sava ve geleceği hakkında, bu gibi duyguların sıkıntı yaratacağı, gizli planlar mı yapmıştı? Bilakis,

utanç verici gammazlığının bir gün ortaya çıkması durumunda doğacak sonuçların önceden mümkün mertebe telafi edilmesi yararına olmaz mıydı? Sava Toronthal'in kocası haline gelen Pierre Bathory ne söyleyebilirdi? Bayan Bathory ne yapabilirdi? Kurbanın oğlunun katilin kızıyla evlenmesi elbette korkunç bir hadiseydi, fakat bilhassa onlar için korkunçtu, Silas Toronthal için değil!

Evet, şüphesiz öyleydi, ama bir de haber alınmayan Sarcany vardı, hâlâ geri dönmesi mümkündü ve bankerin suç ortağına taahhütlerde bulunmuş olması kuvvetle muhtemeldi. Sarcany, talih kendisine sırt çevirdiği takdirde, onları unutacak adam değildi.

Eski Trablus mümessiline ne olduğunun Silas Toronthal'in zihnini meşgul ettiğine kuşku yoktu. Trieste olayını müteakip birbirlerinden ayrılışlarından beri Sarcany'den haber çıkmamış ve daha şimdiden on beş yıl geçmişti. Sarcany'in yoldaşı Zirone vasıtasıyla ilişkiler kurduğunu bildiği Sicilya'da yürütülen araştırmalar bile sonuçsuz kalmıştı. Lakin Sarcany her an yeniden ortaya çıkamaz mıydı? O maceracı ölmediği sürece banker için sürekli bir dehşet kaynağı teşkil edecekti. Silas Toronthal olası ölüm haberini gayet anlaşılır bir memnuniyetle karşılardı. Belki o zaman Bathory ailesi ve kendininki arasında bir evlilik ihtimalini başka bir açıdan görürdü. Her halükarda, bunu şimdi düşünmek gerekmiyordu.

Silas Toronthal, Pierre Bathory'den bahsetme cüretini gösterdiğinde karısına verdiği tepkiye bir daha temas etmek istemedi. Bu hususta herhangi bir açıklama yapmadı. Artık asıl uğraşı Sava'yı daha dikkatli gözlemek, hatta gözetletmekti. Genç mühendise karşı tavrıysa, onu her gördüğünde kibirli bir edayla kafasını çevirerek, tüm ümitlerini kırmaya çalışmaktan

ibaretti. Ve tarafından gelecek her teşebbüsün kesinlikle faydasız olacağını göstermeyi gayet iyi başardı!

İşte, 10 Haziran akşamı, kapı o ansızın önünde açıldıktan sonra, Stradone'deki konağın salonunda Sarcany'in adı yankılandığında, durum bu merkezdeydi. Sarcany o sabah, Namir eşliğinde, Kotor'dan trenle Ragusa'ya gelmişti. Şehrin belli başlı otellerinden birine yerleşip, şık bir kıyafete bürünmüş ve bir saat bile kaybetmeden, eski suç ortağının evine dayanmıştı.

Silas Toronthal onu kabul etti ve rahatsız edilmemeleri talimatını verdi. Sarcany'in ziyaretini nasıl karşıladı? Kendine, onu tekrar görmekten duyduğu hissi hiç belli etmeyecek kadar hâkim miydi? Birbirleriyle uyuştular mı? Ya Sarcany? O yine eskisi gibi buyurgan ve küstah mı davrandı? Bankere, verilmiş olması muhtemel sözleri, aralarında uzun zaman önce yapılmış anlaşmaları hatırlattı mı? Geçmiş, şimdiki zaman ve gelecekten konuştular mı? Bu konuda bir şey söylemek mümkün değil, zira görüşmeye kimse şahit olmadı.

Ama şöyle bir sonuç verdi.

Yirmi dört saat sonra kent herkesi hayrete düşüren bir haberle çalkalanıyordu. Matmazel Sava Toronthal'in Sarcany'le – Trabluslu zengin bir şahsiyet – evliliğinden söz ediliyordu.

Bankacının tek kelimeyle kendisini mahvedebilecek adamın tehditlerine boyun eğdiği aşikârdı. Karısının yalvarışları, bunu öyle uygun gördüğü için yaptığını iddia ettiği kızının bariz dehşeti, hiçbir şey umurunda değildi.

Sarcany'in bu izdivacı istemesindeki yegâne etken menfaatti – Silas Toronthal'den saklamadığı menfaat. Sarcany iflas etmişti. Servetten her birine düşen ve bankerin şirket itibarını düzeltmesini sağlayan pay maceraperest adama on beş yıl ancak yetmişti.

Trieste'den ayrılışından beri, Sarcany Avrupa'yı baştan sona dolaşarak, savurgan bir yaşantı sürmüştü. Paris, Londra, Berlin, Viyana ve Roma'daki otellerin hiçbirinde, sokağa keyfine göre para saçabileceği kadar çok pencere yoktu. Her türlü zevki tattıktan sonra, mahvoluşunu şans oyunlarıyla tamamlamak istedi. İsviçre ve İspanya'da hâlâ kumar oynanan şehirler gibi, Fransa sınırında ufak bir alana sıkışmış Monako Prensliği masaları da onu bekliyordu.

Zirone'un bütün bu dönem zarfında yanından ayrılmadığını belirtmeye gerek yok. Sonra, ceplerinde ancak birkaç bin florin kaldığında, ikisi birden Sicilyalı'nın, adanın doğu kısmındaki kıymetli memleketine dönmüşlerdi. Orada boş boş durarak hadiselerin gelişimini beklemediler. Sarcany için Triesteli bankerle yeniden ilişki kurma vakti gelmişti. Aslında, zengin Silas Toronthal'in biricik varisi Sava'yla evlenerek yeniden zenginleşmekten daha kolay bir şey yoktu – bankacı onu asla reddedemezdi.

Gerçekten de onu hiçbir şekilde geri çevirmesi mümkün olmadığı gibi, böyle bir şeye niyet bile etmedi. Belki de sonuçta bu iki adam ve uğraştıkları mesele arasında hâlâ bir çözüm mevcuttu, gelecekten çıkıp gelecek yabancı bir kadın.

Bununla birlikte Sava babasından gayet net bir açıklama istedi. Ona bu evliliği neden uygun görmüştü?

"Şerefim bu izdivaca bağlı, dedi sonunda Silas Toronthal. Ve mutlaka gerçekleşecek!"

Sava bu cevabı annesine aktardığında, kadıncağız neredeyse baygın bir halde kızının kucağına yıkıldı ve umutsuzluk gözyaşları dökmekten başka bir şey yapamadı.

Demek Silas Toronthal gerçeği söylemişti!

Düğün tarihi olarak 6 Temmuz tespit edildi.

O üç hafta boyunca Pierre Bathory'in neler yaşadığını kestirmek zor değil. Aciz öfke nöbetleri geçiriyor, kâh Marinella Sokağındaki eve kapanıyor, kâh o lanetli şehirden kaçıyor ve Bayan Bathory onu bir daha görememekten korkuyordu.

Hangi sözler teselli verebilirdi ki ona? Pierre Bathory, Sava'nın babası tarafından terslenmiş de olsa, bu evlilik söz konusu olmadığı sürece biraz umut besleyebiliyordu. Lakin Sava'nın evlenmesi aralarında yeni bir uçurum açıyordu – hem de bu sefer, aşılması imkânsız bir uçurum! Ne söylemiş olursa olsun, Doktor Antékirtt de vaatlerine rağmen Pierre'i yüzüstü bırakmıştı! Cesur ve kararlı mizacını bildiği, kendisini seven genç kızın bu birleşmeye nasıl razı olabildiğini merak ediyordu. Böyle tuhaflıkların cereyan ettiği Stradone konağında ne gibi bir esrar yatıyordu? Ah! Keşke başka yerlerden gelen teklifleri kabul edip, Ragusa'dan ayrılmış ve Sarcany denen şu yabancıya verilen Sava'dan uzaklaşmış olsaydı!

"Hayır!" diye tekrarlıyordu kendi kendine. "İmkânsız bir şey!... Onu seviyorum!"

Velhasıl mutluluk ışığının birkaç gün aydınlattığı eve umutsuzluk çökmüştü!

Gözlemi sürdüren ve kentteki söylentilerden hemen haberdar olan Pescade Burnu hazırlanan şeyi ilk öğrenenlerden biri oldu. Sava Toronthal ve Sarcany arasındaki evlilik haberini alır almaz, Kotor'a mektup yazdı. Bu haberin yakından ilgilendiği genç mühendisi ne kadar içler acısı bir hale getirdiğini saptayınca, Doktor Antékirtt'e bildirdi.

Aldığı cevap, Ragusa'da olan biteni gözlemeye devam ve Kotor'u her şeyden haberdar etme emrinden ibaretti.

Bununla birlikte, şu uğursuz 6 Temmuz tarihi yaklaştıkça, Pierre Bathory'in vaziyeti daha da kötüleşiyordu. Artık annesi bile onu teskin edemiyordu. Hem Silas Toronthal'in projelerini değiştirmek nasıl mümkün olabilirdi ki? Düğün tarihinin alelacele ilan edilmesi, bu evliliğe uzun zaman evvel karar verildiğini, Sarcany ve bankerin çok eskiden tanıştıklarını, o "zengin Trabluslunun" Sava'nın babası üzerinde çok özel bir etkisi bulunması gerektiğini açıkça göstermiyor muydu?

Açıklanan düğün tarihinden sekiz gün önce, zihnine musallat olan kasvetli düşüncelere gömülmüş Pierre Bathory'in aklına, Silas Toronthal'e mektup yazmak geldi.

Mektubu cevapsız kaldı.

Bunun üzerine Pierre bankacıyla sokakta karşılaşmayı denedi... Ama bunu bir türlü başaramadı.

Konağına kadar gidip görüşmek istedi... Kapıyı aşamadı.

Sava ve annesine gelince, artık görünmez olmuşlardı. Onlara ulaşmanın hiçbir imkânı yoktu!

Lakin Pierre Bathory ne Sava'yı ne de babasını görebilse de, Stradone'de birçok kez Sarcany'le karşı karşıya geldi. Sarcany genç adamın kin dolu bakışına sadece küstah bir küçümsemeyle karşılık verdi. O zaman Pierre Bathory onu tahrik edip vuruşmaya zorlamayı düşündü... Ama hangi bahaneyle? Hem Sarcany, Sava Toronthal'in kocası olma arifesinde, çıkarlarının kaçınmayı gerektirdiği bir düelloyu neden kabul etsindi ki?

Altı gün geçti. Pierre annesinin yakarışlarına, Borik'in ricalarına rağmen, Marinella Sokağındaki evi 4 Temmuz akşamı terk etti. İhtiyar hizmetkâr onu takip etmeye çalıştı, ama çok geçmeden izini kaybetti. Pierre, çıldırmış gibi, Ragusa surları boyunca ilerliyor, şehrin ıssız sokaklarında macera arıyordu.

Bir saat sonra, can çekişir vaziyette, Bayan Bathory'in evine geri getiriliyordu. Bir bıçak sol akciğerinin üst kısmını delip geçmişti.

Kuşkuya mahal yoktu: Ümitsizliğin son kertesine varan Pierre kendini bıçaklamıştı!

Pescade bu felaketi öğrenir öğrenmez, telgrafhaneye koşmakta vakit kaybetmedi.

Bir saat sonra Doktor Antékirtt Kotor'da genç adamın intihar haberini alıyordu.

Belki de sadece birkaç saatlik ömrü kalmış oğlunu o halde görünce Bayan Bathory'in çektiği ıstırabı tasvir etmek kolay değildi. Fakat analık gücü kadınca zaaflara karşı çıktı. Her şeyden evvel, tedavi gerekiyordu. Gözyaşı dökme sırası bilahare gelecekti.

Bir doktor çağırdılar. Hemen geldi, yaralıyı muayene etti, göğsünün zayıf ve kesintili soluğunu dinledi, yarayı sondayla yokladı, bir aparat taktı, mesleğinin icabı ilk yardımların hepsini yerine getirdi, ama hiç umudu yoktu.

On beş saat sonra, çok şiddetli bir kanamayı müteakip, genç adamın durumu daha da vahimleşmişti. Soluk alıp verişi zor hissediliyordu. Her an son nefesini verebilirdi.

Bayan Bathory dizlerinin üstüne çökmüş, oğlunu koruması için Tanrı'ya yakarıyordu.

O sırada odanın kapısı açıldı... Doktor Antékirtt belirdi ve ölüm döşeğindeki gencin yatağına doğru ilerledi.

Bayan Bathory ona doğru atılacaktı ki, doktor bir el hareketiyle kadını durdurdu.

Pierre'in üstüne eğilen doktor, tek kelime söylemeden, onu dikkatle muayene etti. Sonra dayanılmaz sabitlikte bakışlarla süzdü. Gözlerinden manyetik bir güç çıkıyordu sanki. Zihni sönmek üzere olan o beyne kendi isteğiyle kendi hayatını nüfuz ettirmeye çalışıyor gibiydi.

Pierre bir an yarı doğruldu. Gözkapakları açıldı, doktora baktı... Cansız bir halde geri düştü.

Oğlunun üzerine atılan Bayan Bathory'in ağzından bir çığlık yükseldi ve baygın vaziyette, yaşlı Borik'in kollarına yıkıldı.

Doktor genç mevtanın gözlerini kapayıp, ayağa kalktı ve odayı terk etti. Hint destanlarından alınma şu vecizeyi mırıldandığı duyulabiliyordu:

"Ölüm yok etmez, sadece görünmez kılar!"

8
STRADONE'DE BİR KARŞILAŞMA

Bu ölüm kentte büyük gürültü koparmıştı, ama Pierre Bathory'in intiharının gerçek sebebinden, hele Sarcany ve Silas Toronthal'in bu felaketteki payından kimse şüphelenmedi.

Sava Toronthal ve Sarcany'in düğünlerinin ertesi gün, 6 Temmuzda gerçekleşmesi gerekiyordu.

Onca acıklı koşullarda vuku bulan intihardan ne Bayan Toronthal ne de kızı haberdar olmuştu. Silas Toronthal, Sarcany'le mutabakat halinde, bu hususta önlemlerini almıştı.

Ayrıca, evlilik merasiminin gayet sade olmasına karar verilmişti. Sarcany'in ailesinde bir yas bahane edilecekti. Bunun Silas Toronthal'in şatafatlı alışkanlıklarına uymayacağına kuşku yoktu, fakat mevcut şartlarda işlerin sessizce yürütülmesinin daha iyi olacağına kanaat getirmişti. Yeni evliler Ragusa'da sadece birkaç gün kaldıktan sonra, güya Sarcany'in genelde ikamet ettiği Trablus'a gideceklerdi. Yani ne genç kıza hatırı sayılır bir katkı payını teminat altına alan sözleşmenin okunması esnasında ne de Fransisken Kilisesinde sivil töreni takip edecek dini merasimden sonra, Stradone konağında davet verilecekti.

O gün, Toronthal konağında evliliğin son hazırlıkları yapılırken, Stradone'nin öbür tarafında, iki adam konuşa konuşa geziniyorlardı.

Bu iki adam Matifou ve Pescade'ydi.

Doktor Antékirtt Ragusa'ya geri gelirken Matifou Burnu'nu da getirmişti. Artık Kotor'da bulunmasına lüzum yoktu. İki arkadaşın, Pescade Burnu'nun deyişiyle "ikizlerin", tekrar görüştüklerine son derece sevindikleri su götürmezdi.

Doktora gelince, Ragusa'ya döndüğünde ilkin Marinella Sokağındaki evde görünmüş, sonra da Plocce kenar mahallesinde yer alan, projelerini sürdürmek için Sarcany ve Sava Toronthal'in düğününü bekleyeceği mütevazı bir otele çekilmişti.

Ertesi gün, Bayan Bathory'e yaptığı ikinci ziyarette, Pierre'in tabutuna yatınlmasına bizzat yardım etmiş ve Pescade'yle Matifou'yu Stradone'yi gözetlemeye yolladıktan sonra oteline geri dönmüştü.

Göz kulak kesilmiş olması Pescade'nin sohbet etmesine mani değildi.

"Şişmanlamış görüyorum seni, adamım!" diyordu, ayaklarının ucunda yükselip, Herkül'ün göğsüne hafifçe vurarak.

"Evet... Ama hâlâ sağlamım!"

"Kucaklaşırken fark ettim bunu."

"Bahsettiğin şu oyundan ne haber?..." diye sordu, rolüne önem veren Matifou Burnu.

"İlerliyor, ilerliyor!... Gördüğün gibi, olay çok karmaşık!"

"Karmaşık mı?"

"Evet!... Bu bir komedi değil, dram. Hem de başı çok dokunaklı!"

Pescade sustu. Hızla gelen bir kupa arabası Stradone konağının önde durmuştu.

Hemen açılan bahçe kapısı, Pescade'nin içindeki Sarcany'i tanıdığı arabanın ardından tekrar kapandı.

"Evet... Ziyadesiyle dokunaklı," diye devam etti. "Ve bu büyük bir başarı gibi görünüyor!"

"Ya hain?..." diye sordu, o şahsiyetle daha ilgiliye benzeyen Matifou.

"Şöyle... İyi kotarılmış oyunlarda hep olduğu gibi, hain şu an için galip geliyor!... Ama sabret!... Sonucu bekleyelim."

"Kotor'dayken, şey yapacağımı sandım..." dedi Matifou.

"Sahneye çıkacağını mı?"

"Evet, Pescade Burnu, evet!"

Ve Matifou, Kotor pazarında yaşananları, yani neticede gerçekleşmeyen bir adam kaçırma işi için nasıl kollarına ihtiyaç doğduğunu anlattı.

"Demek henüz çok erkenmiş!" diye karşılık verdi, amiyane tabiriyle 'konuşmuş olmak için konuşan' ve sağa sola bakınmayı bırakmayan Pescade. "Sen ancak dört veya beşinci perdede çıkacak olmalısın, adamım!... Hatta belki de yalnız son sahnede görünürsün!... Ama kaygılanma!... Çarpıcı bir etki yaratacağına emin ol!"

O sırada, Stradone'de, Marinella Sokağının dönemecinden, uzak bir uğultu işitildi.

Konuşmayı kesen Pescade Burnu, Toronthal konağının sağ tarafına doğru birkaç adım ilerledi.

Marinella Sokağından çıkan bir cenaze alayı, Stradone'ye girip, ayinin yapılacağı Fransisken Kilisesine yöneldi.

Sadeliği dolayısıyla ahalinin pek dikkatini çekmeyen cenaze alayında az kişi vardı – omuzlarda taşınan, siyah örtüyle kaplı, mütevazı bir tabut.

Kafile yavaş yavaş ilerliyordu ki, Pescade ansızın bir çığlık atarak, Matifou'nun kolunu yakaladı.

"Neyin var?" diye sordu Matifou Burnu.

"Hiç!... Açıklaması uzun sürer!"

Oğlunun defin törenini izlemek istemiş olan Bayan Bathory'i tanımıştı.

Kilise umutsuzluğun intihara sürüklediği bu ölüden dualarını esirgememişti. Papaz, mezarlığa götürmek üzere, mevtayı Fransiskenlerin şapelinde bekliyordu.

Bayan Bathory, kuru gözlerle, tabutun ardından yürüyordu. Artık ağlayacak gücü kalmamıştı. Deli gibi bakan gözleri kâh etrafa dönüyor, kâh oğlunun cesedini kaplayan tabut örtüsünün altına dalıyordu.

İhtiyar Borik, içler acısı bir halde, Bayan Bathory'in yanında güçlükle yürüyordu.

Pescade gözlerinin dolduğunu hissetti. Evet! İyi kalpli delikanlı, nöbetinin başında kalmak zorunda olmasa, Pierre Bathory'in cenazesini takip eden birkaç dost ve komşuya katılmakta tereddüt etmezdi.

Cenaze alayı Toronthal konağının önünden geçmek üzereyken, büyük kapı birdenbire açıldı. Avluda, basamaklı sekinin önünde, iki araba dışarı çıkmaya hazırdı.

Birincisi kapıdan geçip, Stradone'den aşağı inecek şekilde döndü.

Pescade arabanın içinde Silas Toronthal, karısı ve kızını gördü.

Kederden dağılmış Bayan Toronthal, gelinliğinin tülünden daha solgun Sava'nın yanına yerleşmişti.

Sarcany, birkaç dost ve akrabası eşliğinde, ikinci arabayı işgal ediyordu.

Düğün alayı cenazeninkinden daha şatafatlı değildi. Her iki tarafta da aynı korkunç hüzün hâkimdi.

Birinci araba kapıyı döndüğü sırada, birdenbire yürek parçalayıcı bir çığlık duyuldu.

Bayan Bathory durmuştu ve elini Sava'ya doğru uzatarak, genç kıza lanet okuyordu!

Çığlığı atan Sava'ydı! Anneyi matem kılığında görmüştü! Kendisinden saklanan her şeyi anlamıştı!...

Pierre ölmüştü, onun yüzünden, onun için ölmüştü ve düğün arabasıyla giderken önlerinden geçen Pierre'in cenaze alayıydı!

Sava bayıldı. Çılgına dönen Bayan Toronthal onu ayıltmak istedi... Nafile!... Genç kız zor nefes alıyordu!

Silas Toronthal öfkesini bastıramadı. Fakat koşup gelen Sarcany kendine hâkim olmayı bildi.

Bu halde evlendirme memurunun karşısına çıkmak imkânsızdı. Arabalara konağa dönüş emri vermek gerekti ve büyük kapı gürültüyle kapandı.

Hareketsiz vaziyette odasına taşınan Sava yatağına yatırıldı. Annesi yanına diz çöktü ve derhal bir hekim çağrıldı. Bu arada Pierre Bathory'in cenazesi Fransisken Kilisesine doğru ilerlemeye devam ediyordu. Dini merasimi müteakip, Ragusa mezarlığı istikametinde yola koyuldu.

Pescade Doktor Antékirtt'in öngöremediği bu hadiseden en kısa zamanda haberdar edilmesi gerektiğini anlamıştı.

"Burada kal ve etrafı gözle!" dedi Matifou'ya.

Sonra koşar adım Plocce Mahallesine yöneldi.

Doktor Pescade Burnu'nun çabucak anlattıklarını hiç konuşmadan dinledi.

"Haddi mi aştın mı?" diyordu kendi kendine. "Hayır!... Bir masuma zarar verdim mi?... Evet, kuşkusuz! Ama o masum Silas Toronthal'in kızı!"

Ardından, Pescade'ye hitaben:

"Matifou Burnu nerede?" diye sordu.

"Stradone'deki konağın karşısında."

"Bu akşam ikinize ihtiyacım olacak."

"Saat kaçta?"

"Dokuzda."

"Nerede beklememiz lazım sizi?"

"Mezarlığın kapısında!"

Pescade nöbet yerini terk etmemiş olan Matifou'nun yanına gitmek üzere derhal yola koyuldu.

Akşam olduğunda, saat sekize doğru, doktor, bol bir paltoya sarınmış halde, Ragusa Limanına yöneldi. Surun köşesinde, sol tarafta, limanın biraz yukarısında sahili oyan, kayalar arasında kaybolmuş, ufak bir koya erişti.

Mekân tamamen ıssızdı. Ne bir ev vardı ne de tekne. Koyun ağzını tıkayan çok sayıda kayalıktan çekinen balıkçı kayıkları oraya demirlemeye gelmiyorlardı. Doktor durup etrafına bakındı ve şüphesiz önceden kararlaştırılmış bir çığlık attı.

Neredeyse hemen bir denizci yaklaştı:

"Emirlerinizi bekliyorum, efendim," dedi.

"Filika burada mı, Pazzer?"

"Evet, şu kayalığın arkasında."

"Bütün adamlarınla beraber mi?"

"Hepsi burada."

"Ya *Elektrik*?..."

"Daha kuzeyde, küçük koyun dışında, yaklaşık üç gomina açıkta."

Ve gemici, karanlıkta uzanan, varlığını belli etmemek için hiç ışık yakmamış bir nevi torpido gösterdi.

"Kotor'dan ne zaman geldi?" diye sordu doktor.

"En fazla bir saat olmuştur."

"Fark edilmeden geçebildi mi?"

"Kesinlikle. Kayalıklar boyunca süzüldü."

"Kimse nöbet yerinden ayrılmasın, Pazzer. İcabında beni bütün gece bekleyin burada!"

"Emredersiniz, efendim!"

Denizci sahilin son kayalarına iyice karışmış sandala döndü.

Doktor Antékirtt bir müddet daha kıyıda kaldı. Kuşkusuz gecenin daha da kararmasını beklemek istiyordu. Bazen geniş adımlarla geziniyordu. Sonra kollarını kavuşturup, sessiz ve hareketsiz duruyor, bakışı adeta sırlarını paylaştığı Adriyatik Denizinde kayboluyordu.

Gece mehtapsız ve yıldızsızdı. Akşamları çıkan ve sadece birkaç saat süren şu hafif meltemlerden biri zor hissediliyordu. Yüksek ama oldukça yoğun birkaç

bulut, daha açık renk bir çizgiden müteşekkil son buhar setinin az önce silindiği batı ufkuna kadar bütün gökyüzünü kaplıyordu.

"Hadi bakalım!" dedi sonunda doktor.

Duvarını takip ettiği kente geri gelince, mezarlığa yöneldi.

Görülmemek için bir ağacın ardına büzülmüş Pescade ve Matifou kapının önünde onu bekliyorlardı.

Mezarlık o saatte kapalıydı. Bekçinin evindeki son ışık da az evvel sönmüştü. Sabah olmadan kimse oraya gelmezdi artık.

Kuşkusuz, doktor mezarlığın kesin planını biliyordu. Niyetinin kapıdan girmek olmadığı da şüphe götürmezdi – oraya yapmaya geldiği şeyin gizlice yapılması lazımdı.

"Beni takip edin," dedi ona doğru ilerleyen Pescade ve yoldaşına.

Ve üçü birlikte dış duvar boyunca yürümeye başladılar. Engebeli arazi hissedilir bir eğimle yükseliyordu.

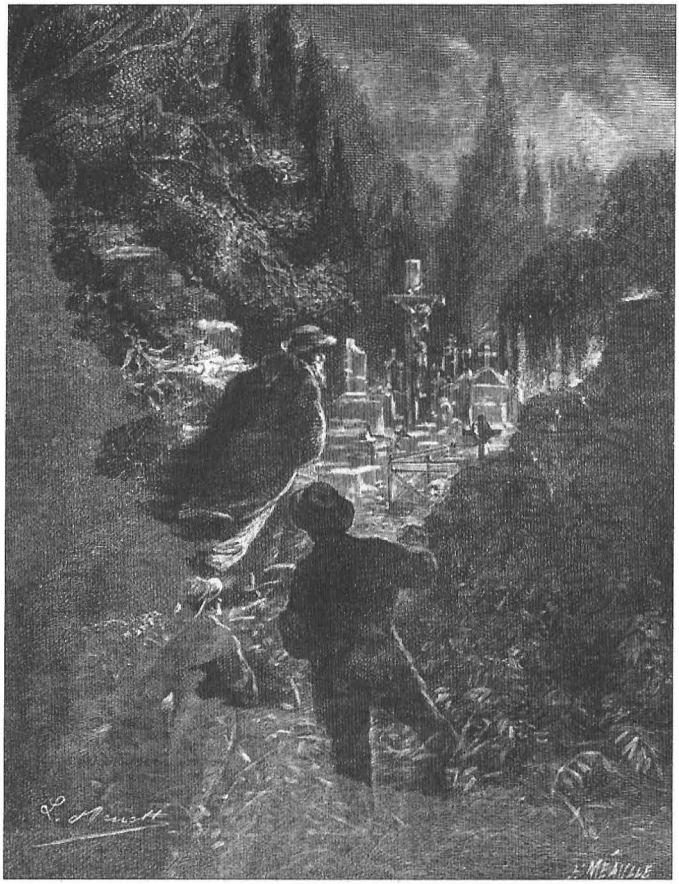
On dakikalık yürüyüşten sonra doktor durdu. Yakınlarda yıkılmış bir duvardaki gediği göstererek:

"Buradan geçelim," dedi.

Gedikten içeri süzüldü. Pescade ve Matifou da peşinden geçtiler.

Mezarları kuşatan kocaman ağaçların altında karanlık daha yoğundu. Mamafih doktor, tereddüt etmeksizin, bir yolu izledi, sonra mezarlığın yukarı kısmına giden bir yan yola saptı. Geçişinden rahatsız olan birkaç gece kuşu sağa sola uçuştu. Ama otların arasına dağılmış mezar taşlarının çevresinde o baykuşlardan başka tek bir canlı mahlûk yoktu.

Çok geçmeden üç adam mütevazı bir anıtın, parmaklığı kilitli olmayan bir tür ufak şapelin önünde durdular.

Doktor parmaklığı itti. Sonra, küçük bir elektrik fenerinin düğmesine bastı. Dışarıdan görülemeyecek bir ışık fışkırdı.

"Gir," dedi Matifou Burnu'na.

Küçük şapele giren Matifou, üzerine üç mermer levha çakılmış bir duvarla karşı karşıya kaldı.

Levhalardan birinde –ortadakinde– şöyle yazıyordu:

ÉTİENNE BATHORY
1867

Soldaki levhada yazı yoktu. Sağdakindeyse pek yakında olacaktı.

"Şu levhayı çıkar," dedi doktor.

Matifou henüz sabitlenmemiş levhayı kolayca söküp yere koydu ve duvardaki oyuğun dibinde bir tabut belirdi.

İçinde Pierre Bathory'in naaşı vardı.

"Tabutu çek," dedi doktor.

Matifou Burnu, gayet ağır olmasına rağmen, Pescade'nin yardımına ihtiyaç duymadan tabutu çekti ve ufak şapelden çıktıktan sonra otların üzerine bıraktı.

"Şu aleti al," dedi doktor, Pescade Burnu'na bir tornavida uzatarak. "Ve kapağı kaldır."

İş birkaç dakikada halloldu.

Doktor Antékirtt cesedi örten kefeni eliyle açıp, başını, mevtanın kalp atışlarını dinler gibi göğsüne dayadı. Sonra doğrularak:

"Cesedi tabuttan çıkar," dedi Matifou'ya.

Matifou Burnu itaat etti. Yasak bir işlem söz konusu olmasına rağmen, ne o ne de Pescade en ufak bir itirazda bulundu.

Matifou, Pierre Bathory'in cesedini otların üstüne bırakıp tekrar kefenine sardı. Doktor da en üste paltosu attı. Kapak yeniden vidalandı, tabut duvardaki oyukta yerini aldı, levha eskiden örttüğü deliğe geri takıldı.

Doktor elektrik fenerinin akımını kesti ve karanlık yine yoğunlaştı.

"Cesedi al," dedi Matifou'ya.

Matifou Burnu güçlü kollarıyla genç adamın cesedini çocuk taşır gibi kaldırdı. Sonra, önünde doktor, ardında Pescade'yle, doğrudan mezarlık duvarındaki gediğe giden yan yola koyuldu.

Beş dakika sonra gedik aşılmıştı. Doktor, Pescade ve Matifou, şehir surlarının etrafından dolandıktan sonra, sahile yöneliyorlardı.

Aralarında hiç konuşma olmamıştı, fakat itaatkâr Matifou bir makineden daha çok düşünmese de, Pescade Burnu'nun beyninde düşünceler birbirini izliyordu.

Doktor Antékirtt ve iki yoldaşı, mezarlıktan kıyıya giderlerken, yolda hiç kimseye rastlamamışlardı. Lakin *Elektrik*'in filikasının beklemesi gereken küçük koya yaklaşırlarken, bir aşağı bir yukarı gidip gelerek sahildeki ilk kayalar üzerinde dolaşan bir gümrükçü fark ettiler.

Mamafih adamın varlığından tedirgin olmaksızın yollanna devam ettiler. Doktorun attığı yeni bir çığlık üzerine, ortada görünmeyen kayık reisi yanlarına geldi.

Matifou Burnu, doktorun işaretiyle, kayaların alt tarafına inip, filikaya binmeye hazırlandı.

O esnada gümrükçü yaklaştı ve tam yükleme yapılacakken:

"Kimsiniz?" diye sordu.

"Size nakit yirmi florin ve yine nakit bir yumruk arasında seçme şansı veren insanlarız, bayım!" diye cevap verdi Pescade, Matifou'yu göstererek.

Gümrük memuru tereddüt etmedi: Yirmi florini aldı.

"Hadi binelim!" dedi doktor.

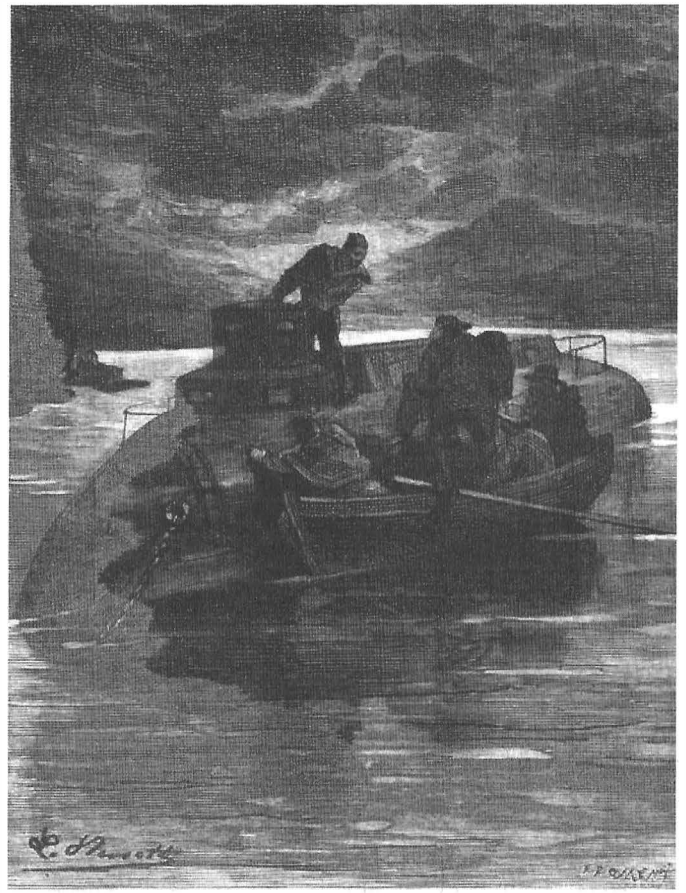
Birkaç saniye sonra sandal karanlığın içinde kaybolmuştu. Beş dakika sonra da, sahilden fark edilmesi imkânsız torpidoya yanaşıyordu.

Filika güverteye çekildi ve sessiz makinelerini çalıştıran *Elektrik* çok geçmeden denize açıldı.

Matifou Burnu, Pierre Bathory'in cesedini, dışarı ışık sızdıracak hiçbir lombozu bulunmayan, dar bir kamarada, divana uzatmıştı.

Naaşın yanında yalnız kalan doktor, üzerine eğildi ve dudaklarını rengi kaçmış alnına değdirdi.

"Artık uyan, Pierre!" dedi. "Uyanmanı istiyorum!"

Sadece ölüme çok benzeyen manyetik bir uykuya dalmış olan Pierre hemen gözlerini açtı.

Karşısında Doktor Antékirtt'i görünce ilkin yüz hatlarında bir nevi nefret belirdi.

"Siz!..." diye mırıldandı. "Yüzüstü bıraktınız beni!"

"Evet, benim, Pierre!"

"İyi de kimsiniz siz?"

"Bir ölü... Senin gibi!"

"Ölü mü?..."

"Kont Mathias Sandorf'um!"

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1
AKDENİZ

"Akdeniz güzeldir, bilhassa iki özelliği: Gayet ahenkli manzarası ve ışık ve havasının canlılık ve şeffaflığı... Bu haliyle, insanı takdire şayan derecede zindeleştirir. Ona en dirençli türden, saf bir kuvvet verir. En sağlam ırkları yaratır."

Bunu Michelet söylemiş ve doğru söylemiş. Ama Herkül olmasa bile tabiatın Calpe ve Abila kayalıklarını birbirinden ayırıp Cebelitarık Boğazını meydana getirmesi insanlık için bir şanstır. Hatta birçok yerbilimcinin iddialarına rağmen o boğazın ezelden beri var olduğunu kabul etmek lazım. O olmasa, Akdeniz de olmazdı. Esasında bu deniz, buharlaşma yüzünden, nehirlerinin getirdiği sudan üç kat fazlasını yitirmektedir. Boğazdan yayılarak onu canlandıran Atlantik akıntısı olmasa, daha asırlar evvel, fevkalade canlı bir deniz yerine bir nevi ölü deniz haline gelirdi.

Arzu edilen ana, yani planladığı işi tamamına erdirene kadar Doktor Antékirtt olarak kalması gereken Kont Mathias Sandorf, sahte ölümünün kendisine tanıdığı tüm avantajlardan faydalanmak için, hayatını geniş Akdeniz havzasının en ücra, en meçhul köşelerinden birine saklamıştı.

Yerkürede iki Akdeniz vardır, biri Eski Dünya'da, öbürü yenisinde. Amerikan Akdeniz'i Meksika Körfezi'dir; dört buçuk milyon kilometreden fazla yer kaplar. Latin Akdeniz'i ancak iki milyon sekiz yüz seksen beş bin beş yüz yirmi iki kilometrekare, yani diğerinin yarısı kadar bir alana sahip olsa da, genel manzara itibariyle daha çeşitli, farklı havza ve körfezleri bakımından daha zengin ve deniz adını hak eden, geniş hidrografik altbölümlerle doludur.

Mesela Yunan Takımadaları, aynı adlı adanın yukarısındaki Girit Denizi, aşağıda Libya Denizi, İtalya ve Avusturya arasındaki Adriyatik Denizi, Türkiye ve Yunanistan... Korfu, Zakintos, Kefalonya ve diğer adaları yalayan İyonya Denizi, İtalya'nın batısındaki Tiren Denizi, Lipari Adaları'nın çevresindeki Eolie Denizi, Provence'ın içlerine giren Lion Körfezi, her iki Ligurya'nın girintisi Cenova Körfezi, Tunus kıyılarındaki Gabes Körfezi, Afrika kıtasında, Sirenayka ve Trablusgarp arasında derinlemesine oyulmuş iki Sirte

Doktor Antékirtt, yaşamak için, bazı kıyıları hâlâ fazla tanınmayan bu denizin hangi gizli yerini tercih etmişti? O uçsuz bucaksız havzada yüzlerce ada, binlerce de adacık bulunur. Burun ve koyların sayısı belirsizdir. İnsanlık tarihinin yirmi asırdan fazla zamandır damgasını vurduğu bu sahillerde ırk, gelenek, siyasi durum bakımından değişik bir sürü halk iç içe yaşar: Fransızlar, İtalyanlar, İspanyollar, Avusturyalılar, Osmanlılar, Yunanlar, Araplar, Mısırlılar, Trabluslular, Tunuslular, Cezayirliler, Faslılar – hatta Cebelitarık, Malta ve Kıbrıs'ta İngilizler. Üç büyük kıtanın kıyıları tarafından kuşatılmıştır: Avrupa, Asya ve Afrika. Doktor Antékirtt – şark ülkelerinde gayet muteber bir isim – haline gelmiş Kont Mathias Sandorf yeni hayatını planlayacağı bu uzak ikametgâhı nereden bulmuştu? Pierre Bathory bunları pek yakında öğrenecekti.

Pierre, bir an gözlerini açtıktan sonra, doktorun Ragusa'daki evde ölü diye bıraktığı zamanki kadar derin bir hissizliğe geri düşerek, tamamen kendinden geçmişti. O esnada doktor iradenin büyük bir rol oynadığı şu, şaşırtıcılığı tartışma götürmez, fizyolojik etkilerden birini uygulamıştı. Özel bir telkin gücüne sahip Antékirtt, magnezyum ışığı veya parlak bir madeni noktadan yardım almaksızın, sadece bakışının

nüfuzuyla, ölüm döşeğindeki hastada ipnotik bir durum yaratarak, onun iradesinin yerine kendininkini geçirmişti. Kan kaybından bitkin düşen, yaşam emaresi göstermeyen Pierre aslında sadece uyumuş ve az önce, doktorun isteği üzerine uyanmıştı. Ama şimdi de, her an kaçmaya hazır bu hayatı muhafaza etmek söz konusuydu. Bu iş kolay değildi, zira titiz bir tedavi ve tıp sanatının tüm kaynaklarına müracaat gerektiriyordu. Doktor kesinlikle çuvallamamalıydı.

"Yaşayacak!... Onun yaşamasını istiyorum!" diye tekrarlıyordu kendi kendine. "Ah! Niye Kotor'da ilk planımı yürürlüğe koymadım ki?... Sarcany'in Ragusa'ya gelişi Pierre'i bu uğursuz şehirden koparmamı neden engelledi?... Ama kurtaracağım onu!... Pierre Bathory gelecekte Mathias Sandorf'un sağ kolu olmalı!"

Gerçekten de cezalandırmak ve ödüllendirmek on beş yıldır Doktor Antékirtt'in değişmez düşüncesiydi. Kendi bir yana, yoldaşları Étienne Bathory ve Ladislas Zathmar'a borçlu olduğu şeyi unutmamıştı. Artık harekete geçme vakti gelmişti ve *Savarena* onu bu yüzden Ragusa'ya taşımıştı.

Doktor bu uzun süre zarfında fiziki bakımdan öyle değişmişti ki tanınması imkânsızdı. Kısa kestirdiği saçları beyazlamış, tenini koyu bir solgunluk kaplamıştı. Olgunluğun sükûnet ve soğukkanlılığını kazanırken gençliğin gücünü de koruyan elli yaşında bir adamdı. Katı ve soğuk Doktor Antékirtt'in karşısında kimsenin aklına genç Kont Sandorf'un gür saçları, esmer teni, Venedik kızılı sakalı gelemezdi. Ama daha yetkin ve sağlam vaziyette, yaklaşmasının bile mıknatısın ibresini oynatmaya yeteceğinin söylenebileceği şu çelik mizaçlı insanlardan biri olarak kalmıştı. Evet! Étienne Bathory'in oğlundan, kendini yapmış olduğu şeyi yapmak istiyordu ve bunu becerecekti.

Zaten Doktor Antékirtt uzun zamandır koskoca Sandorf ailesinden geriye kalan tek kişiydi. Hatırlanacağı gibi, tutuklanışını müteakip Artenak Şatosunun kâhyası Landeck'in karısına emanet edilen bir çocuğu, ufak bir kızı vardı. O sırada iki yaşındaki küçük kız kontun yegâne varisiydi. On sekiz yaşına geldiğinde, babasının mallarının, ölümle aynı zamanda müsadereye de hükmeden mahkeme kararı uyarınca tedbir konmuş yarısının ona kalması gerekiyordu. Transilvanya'daki araziye yediemin tayin edilen Kâhya Landeck ve karısı, bütün hayatlarını adamak istedikleri çocukla beraber şatoda kalmışlardı. Ama öyle görünüyor ki, artık o minik varlıktan ibaret kalan Sandorf ailesi üzerinde bir uğursuzluk hüküm sürüyordu. Trieste komplocularının mahkûmiyeti ve onu izleyen hadiselerden birkaç ay sonra, çocuk ortadan yok oldu ve bir türlü bulunamadı. Sadece, civardaki tepelerden parka dökülen çok sayıda akarsudan birinin kenarında şapkası bulundu. Maalesef, küçük kızın Karpatlar'dan inen sellerin döküldüğü girdaplardan birine kapılıp dibi boyladığı aşikârdı. Başka hiçbir iz yoktu. Kâhyanın böyle bir felaketten fena halde etkilenen karısı Rosane Landeck birkaç hafta içinde öldü. Bununla birlikte devlet mahkemenin aldığı kararlarda hiç değişiklik yapmak istemedi. Arazinin ihtiyati tedbir altındaki kısmı yedieminde kalmaya devam etti. Kont Sandorf'un malları ancak, ölümü yasal olarak saptanamamış varisi, mirası devralabilmesi için tespit edilen zaman zarfında ortaya çıkmadığı takdirde, devlete kalabilecekti.

Bu asil ve güçlü ailenin tek erkek evladının ölümüyle yok olma tehdidi altındaki Sandorf soyunun yediği son darbe bu oldu. Sonra zaman yavaş yavaş işini gördü ve Trieste komplosuyla bağlantılı her şey gibi bu hadise de unutuldu.

Mathias Sandorf çocuğunun ölümünü o sıralar mutlak bir gizlilik içinde yaşamakta olduğu Otranto'da öğrendi. Küçük kızla beraber, pek kısa bir müddet karısı olan, ama çok sevdiği Kontes Rena'dan kendisine kalan her şey de yok oluyordu! Sonra bir gün, geldiği gibi meçhul biri olarak, Otranto'yu terk etti ve hayata nerede yeniden başladığını kimse bilmedi.

On beş yıl sonra, Kont Mathias Sandorf yeniden sahneye çıktığı esnada, adının ardına saklandığı Doktor Antékirtt rolünü oynadığından kimse şüphelenemezdi.

İşte o zaman Mathias Sandorf kendini tamamen işine verdi. Artık dünyada yalnızdı ve ifa etmesi gereken bir görevi vardı – kutsal telakki ettiği bir vazife. Otranto'dan ayrıldıktan yıllar sonra, birazdan açıklanacak şartlarda elde edilen muazzam bir servetin sağlayabileceği onca kudretle güçlenmiş, unutulmuş ve sahte kimliği ardına gizlenmiş halde, ödüllendirmek ya da cezalandırmak için yemin ettiği kişilerin peşine düştü. Zaten ona göre Pierre Bathory de bu adalet çabasına ortak olmalıydı. Akdeniz sahillerindeki muhtelif kentlere, özenle seçilmiş casuslar yerleştirildi. Bol para ödenen, görevlerini mutlak bir sır olarak saklamakla yükümlü bu insanlar, yukarıda bahsi geçen süratli araçlar veya Antékirtta Adasını Malta üzerinden Avrupa'ya bağlayan denizaltı elektrik kabloları vasıtasıyla, sadece doktorla haberleşiyorlardı.

Ajanlarının aktardıklarını teyit ettiren doktor, Kont Sandorf'un kurduğu komployа doğrudan ya da dolaylı olarak karışmış herkesin izini bulmaya muvaffak oldu. Böylece onları uzaktan gözetleyebildi, faaliyetlerinden haberdar olabildi ve özellikle dört beş yıldır adeta adım adım takip edebildi. Silas Toronthal'in Trieste'den ayrılıp, karısı ve kızıyla birlikte Ragusa'ya,

Stradone'deki konağa yerleştiğini öğrendi. Sarcany'in izini, servetini yiyip bitirdiği belli başlı Avrupa şehirlerinde, sonra Sicilya'da, yoldaşı Zirone'la işlerini yoluna koyabilecekleri yeni bir dümen planladıkları doğu vilayetlerinde sürdü. Carpena'nın Rovinj ve İstirya'yı terk edip, gammazlığına karşılık ödenen birkaç bin florin boş gezmesini sağladığı sürece İtalya veya Avusturya'da hiçbir şey yapmadan yaşadığını haber aldı. Ardından sıra Andrea Ferrato'yu Tirol'deki, Pazin firarilerine yönelik cömertçe davranışının kefareti olarak kapatıldığı Stein zindanından kaçırtmaya gelmişti ki, ölümün birkaç ay içinde mert balıkçıyı prangalarından kurtardığını öğrendi. Çocuklarına gelince, Maria ve Luigi de Rovinj'den ayrılmışlardı ve kuşkusuz iki defa parçalanmış bir hayatın sefaletiyle mücadele ediyorlardı! Lakin öyle iyi saklanmışlardı ki, izlerini bulmak mümkün olmamıştı. Doktor, oğlu Pierre ve Ladislas Zathmar'ın ihtiyar uşağı Borik'le beraber Ragusa'ya yerleşmiş Bayan Bathory'i asla gözden kaybetmemişti. Ona hatırı sayılır miktarda bir para gönderdiği, ama cesur ve onurlu kadın tarafından reddedildiği malum.

Ama doktorun zorlu seferine başlayabileceği zaman en nihayet gelmişti. Ölü sanılan kont, on beş yıllık gaipliği müteakip asla tanınmayacağından emin bir halde, Ragusa'ya vardı. Bunun tam vaktiydi, çünkü böylece Étienne Bathory'in oğluyla Silas Toronthal'in kızının ne pahasına olursa olsun parçalanması gereken bir aşkla birleştiklerine şahit oldu.

O sırada gerçekleşenler, Sarcany'in olaya müdahalesi, durumun her iki tarafta yol açtığı sonuçlar, Pierre Bathory'in annesinin evine nasıl getirildiği, delikanlı ölmek üzereyken Doktor Antékirtt'in yaptığı şey, onu nasıl ve hangi koşullarda hayata geri çağırıp, gerçek adı Mathias Sandorf'u ifşa ettiği unutulmadı.

Artık onu iyileştirmek, hâlâ bilmediği her şeyi, yani iğrenç bir ihanetin babasıyla beraber Étienne Bathory'in iki yoldaşını polise teslim ettiğini anlatmak, hainlerin kimler olduğunu söylemek ve nihayet, o adalete bizzat kurban gitmiş biri olarak doktorun insan adaleti haricinde icra etmek istediği amansız cezalandırıcı rolüne ortak etmek gerekiyordu.

Velhasıl Pierre'in iyileşmesi her şeyden önce geliyordu ve doktor kendini tamamen çok önem verdiği bu tedaviye adadı.

Pierre adaya nakledilmesinden sonraki ilk sekiz boyunca hakikaten ölümle yaşam arasında kaldı. Durumu vahim olan yalnızca yarası değildi, morali daha da hastaydı. Artık Sarcany'le evli sanması gerektiği Sava'nın anısı, ağlayan annesinin hayali ve Doktor Antékirtt adıyla yaşayan, babasının sadık dostu Kont Mathias Sandorf'un dirilişi, tüm bunlar zaten ziyadesiyle acı çekmiş bir ruhu allak bullak ediyordu.

Doktor Pierre'den hiç ayrılmak istemedi, gece gündüz yanındaydı. Sayıklarken Sava Toronthal'in ismini tekrarladığını duydu. Aşkının ne kadar derin olduğunu, sevdiği kızın evliliğinin ona nasıl işkence ettiğini anladı. Bu aşkın, Sava'nın babasını satan, teslim eden, öldüren adamın kızı olduğunu öğrendiğinde bile her şeye direnmeyeceğinden emin değildi. Mamafih doktor gerçeği söylemekte kararlıydı. Bu onun göreviydi.

Pierre Bathory defalarca ölümün eşiğinden döndü. Hem ruhen hem de fiziken sarsılan delikanlı ölüme öyle yakındı ki, başucundaki Kont Mathias Sandorf'u bile tanıyamıyordu! Sava'nın adını telaffuz edecek gücü dahi kalmamıştı!

Bununla birlikte, tedavi baskın çıktı ve etkisini gösterdi. Gençlik galip geldi. Hastanın bedeni ruhundan çok evvel düzelecekti. Yarası kapanma-

ya başladı, ciğerleri normal işlevine kavuştu ve 17 Temmuza doğru doktor Pierre'in kurtulacağından emin oldu.

O gün genç adam onu tanıdı. Hâlâ epey zayıf bir sesle, ona gerçek adıyla seslenebildi.

"Senin için ben Mathias Sandorf'um, oğlum," diye cevap verdi, "ama sırf senin için!"

Pierre'in bakışı, sabırsızlıkla bekliyor olması gereken açıklamaları istiyor gibiydi.

"Sonra, diye ekledi doktor, bilahare anlatırım!"

Pierre'in nekahet dönemi, tertemiz akarsuların ebedi bir yeşillik bahşettiği güzel ağaçların gölgesindeki, kuzey ve doğuya bakan geniş pencereleri sağlıklı imbat rüzgârlarına açık, hoş bir odada, hızlı ve güvenli bir şekilde gerçekleşecekti. Doktor bakım ve ihtimamı elden bırakmadı; her an etrafında dört dönüyordu, ama düzeleceğinden emin olduğundan beri, zekâ ve iyiliğiyle kendisinde mutlak bir güven uyandıran birinden yardım alması normaldi.

Bu yardımcı, doktor gibi Pierre Bathory'e de sadık Pescade Burnu'ydu. Elbette o ve Matifou Ragusa Mezarlığında olan biten her şeyi kesin bir sır olarak muhafaza etmiş ve genç adamın mezarından sağ çıkarıldığını asla açığa vurmamışlardı.

Pescade o birkaç aylık dönemde cereyan eden bütün hadiselere oldukça yakından karışmıştı. Bu yüzden hastasına hararetli bir ilgi duyuyordu. Pierre Bathory'in gayet haklı bir antipati beslediği şu küstah Sarcany'in müdahalesiyle engellenen aşkı, cenaze alayı ve düğün arabalarının Stradone konağının önünde karşılaşması, Ragusa'daki mezardan çıkarma olayı, tüm bunlar o iyi kalpli insanı derinden sarsmıştı ve hâlâ amacını anlamasa da kendini Doktor Antékirtt'in niyetine ortak hissediyordu.

Dolayısıyla Pescade Burnu hastaya göz kulak olma görevini şevkle kabul etti. Aynı zamanda onu neşesiyle mümkün olduğunca eğlendirmesi de tavsiye edilmişti. Bu konuda hiç kusur etmedi. Zaten Gravosa'daki şenlikten beri Pierre Bathory'i bir alacaklı gibi görüyordu ve ilk fırsatta, şu ya da bu şekilde borcunu ödemeye ant içmişti.

İşte bu yüzden, nekahet dönemindeki hastanın yanına yerleşmiş, ona düşünecek zaman bırakmamak için ha bire konuşup gevezelik ederek, düşüncelerinin akış yönünü değiştirmeye çalışıyordu.

O koşullarda bir gün, Pierre'in dolaysız bir sorusu münasebetiyle, Doktor Antékirtt'le nasıl tanıştığını anlatmak durumunda kaldı.

"Trabacolo hadisesi, Bay Pierre!" diye cevap verdi. "Hatırlarsınız!... Matifou Burnu'nu basbayağı bir kahraman haline getiren 'trabacolo' hadisesi!"

Pierre gezinti teknesinin geldiği sırada Gravosa şenliğine damgasını vuran o mühim olayı elbet unutmamıştı, fakat doktorun teklifi üzerine iki cambazın mesleklerini bırakıp onun hizmetine girdiklerinden bihaberdi.

"Evet, Bay Bathory!" diye devam etti Pescade. "Evet, öyle, Matifou Burnu'nun fedakârlığı bizim için bir şans oldu! Ama doktora minnettarlığımız size olan borcumuzu unutturmamalı!"

"Bana mı?"

"Size borçluyuz, Bay Pierre. O gün, az kalsın seyircimiz olacaktınız, hak etmediğimiz iki florin söz konusu yani. Yerinizin parasını ödediğiniz halde gösteriyi izlemediniz!"

Ve Pescade Burnu, Pierre Bathory'e, iki florinlik duhuliyeyi ödeyip tam Provence arenasına girecekken nasıl birdenbire ortadan yok olduğunu hatırlattı.

Genç adam bu olayı unutmuştu, ama Pescade'ye gülümseyerek karşılık verdi. Mahzun bir tebessümdü bu, zira o anda Sava Toronthal'i bulmak için kalabalığa karışmış olduğunu da hatırladı!

Gözlerini yumdu. O günden beri olup bitenleri düşünüyordu. İster istemez artık evli olduğunu sandığı Sava Toronthal aklına gelince, ıstırap verici bir yürek

darlığına kapılıyor ve içinden, kendisini ölümün ellerinden söküp alanlara lanet okumak geliyordu!

Pescade Gravosa şenliğinin Pierre'de üzücü anılar uyandırdığını fark etti. Bu konunun üstünde durmadı, hatta sessiz kaldı.

"Hastama beş dakikada bir yarım kaşık neşe içirmek lazım," dedi kendi kendine. "Evet! Doktorun reçetesi böyle, fakat uygulaması kolay değil!"

Pierre kısa bir süre sonra gözlerini açtı:

"Yani 'trabacolo' hadisesinden evvel Doktor Antékirtt'le tanışmıyordunuz, öyle mi, Pescade Burnu?" diye sordu.

"Onu hiç görmemiştik, Bay Pierre," diye cevap verdi Pescade, "adını bile duymamıştık."

"O günden beri yanından hiç ayrılmadınız mı, peki?"

"Bana vermeyi uygun gördüğü birkaç görev haricinde asla."

"Burası neresi, hangi memleketteyiz, söyleyebilir misiniz, Pescade Burnu?"

"Etrafımız denizle kuşatılmış olduğuna göre bir adada bulunmamız gayet makul, Bay Pierre."

"Orta şüphe yok, ama Akdeniz'in hangi tarafındayız?"

"İşte mesele bu! Güneyde miyiz, kuzeyde mi, doğuda mıyız, batıda mı?" diye yanıt verdi Pescade. "Hiç bilmiyorum! Mamafih bu pek de önemli değil! Kesin olan şey, Doktor Antékirtt'in evinde bulunmamız ve burada, kimseye hesap vermeksizin, iyi şartlarda yatıp kalkmamız, iyi beslenmemiz, güzel giyinmemiz."

"Konumunu bilmediğiniz bu adanın ismini biliyor musunuz bari?" diye sordu Pierre.

"İsmini mi?... Ha! Elbette!" diye cevapladı Pescade. "Adı Antékirtta!"

Pierre Bathory hafızasında Akdeniz'de bu adı taşıyan bir adayı nafile aradıktan sonra Pescade'ye baktı.

"Evet, Bay Pierre, evet!" diye karşılık verdi mert delikanlı. "Antékirtta. Ne enlemi belli ne de boylamı. Akdeniz, bir amcam olsaydı – ne yazık ki Tanrı şimdiye kadar bana bu saadeti bahşetmedi –, mektuplarımı bu adrese yollaması gerekirdi! Hem neticede Antékirtta ismini taşımasında şaşırtıcı bir şey yok, çünkü ada doktora ait! Doktorun mu adını adadan aldığı, yoksa adanın isminin mi doktordan alındığını söylemeye gelince, işte, Coğrafya Derneği Genel Sekreteri bile olsaydım, bunu yapmam imkânsız olurdu!"

Bu arada Pierre'in nekahet dönemi muntazam seyrini izliyordu. Korkulabilecek hiçbir komplikasyon baş göstermedi. Özlü, ama ihtiyat icabı aşırıya kaçmadan beslenen hasta her geçen gün gözler görülür bir şekilde güçleniyordu. Doktor delikanlıyı sık sık ziyaret ediyor ve onu daha doğrudan ilgilendirmesi gerekenler dışında her şey hakkında konuşuyordu. Vakitsiz itiraflara sebep olmak istemeyen Pierre, doktorun münasip göreceği zamanı bekliyordu.

Pescade hastasıyla arasında geçen konuşma parçalarını her zaman sadık bir şekilde doktora aktarmıştı. Sırf Kont Mathias Sandorf'u değil, ikametgâhı yaptığı adayı da kapsayan bu gizlilik meselesinin Pierre Bathory'in kafasına takıldığı muhakkaktı. Keza, Antékirtta ve Avrupa kıtasının geri kalanı arasında her türlü iletişim kopuk göründüğü için artık ondan iyice uzaklaşmış olan Sava Toronthal da hiç aklından çıkmıyordu. Lakin her şeyi duyabilecek kadar güçleneceği vakit yaklaşıyordu!

Evet! Her şeyi duyacaktı ve o gün doktor, ameliyat yapan bir cerrah gibi, hastanın çığlıklarına duyarsız kalacaktı.

Günler geçti. Genç adamın yarası tamamıyla kapanmıştı. Daha şimdiden ayağa kalkıp, odasının penceresinin önüne yerleşebiliyordu. Güzel bir Akdeniz güneşi gelip tenini okşuyor, canlandırıcı bir imbat ciğerlerini dolduruyor, ona sağlık ve dinçliğini geri veriyordu. Kendine rağmen yeniden doğuyormuş gibi hissediyordu. O zaman gözlerini inatla, ötesine nüfuz etmek istediği sınırsız ufka dikiyordu. Ama içten içe, ruhu hâlâ çok hastaydı. Meçhul adayı kuşatan geniş su kütlesi neredeyse her zaman ıssızdı. Bazen açıkta Akdeniz tarzı muhtelif yelkenliler, balıkçı ve gezi tekneleri görünüyor, fakat asla karaya yanaşmak için yol değiştirmiyorlardı. Rotaları büyük Avrupa gölünün dört bir yanından geçen şu kocaman ticari gemiler ya da yolcu vapurlarından tek bir tane göze çarpmıyordu.

Velhasıl Antékirtta adeta dünyanın ucuna sürgün edilmiş bulunuyordu.

24 Temmuzda doktor Pierre Bathory'e ertesi gün öğleden sonra dışarı çıkabileceğini bildirdi ve bu ilk gezintide kendisine refakat etmeyi teklif etti.

"Doktor," diye cevap verdi Pierre, "dışarı çıkacak kadar kuvvetim varsa, sizi dinleyecek gücüm de olmalı!"

"Beni dinlemek mi? Ne demek istiyorsun, Pierre?"

"Sizin bütün hikâyemi bildiğinizi, ama benim sizinkini bilmediğimi söylemek istiyorum!"

Doktor ona, bir dost gibi değil, hastanın yarasını dağlayıp dağlamamaya karar verecek bir hekim gibi, dikkatle baktı. Sonra yanına oturarak:

"Hikâyemi öğrenmek mi istiyorsun, Pierre?" dedi. "Dinle öyleyse!"

2
GEÇMİŞ VE BUGÜN

"Evvela, Doktor Antékirtt'in, Kont Mathias Sandorf'un Adriyatik sularına atladığı an başlayan hikâyesi..."

"Polis memurlarının son yaylım ateşiyle dolu gibi yağan kurşunlar arasından sağ salim geçiyordum. Gece zifiri karanlıktı. Beni göremiyorlardı. Akıntı açığa sürüklüyordu ve istesem bile karaya dönemezdim. Zaten istemiyordum. Orada ölmek, yakalanıp Pazin Kalesine geri götürülerek, kurşuna dizilmekten iyiydi. Pes ettiğim takdirde, her şey sona ererdi. Kurtulmayı başarırsam, en azından ölmüş kabul edilebilirdim. Bu, Kont Zathmar'a, babana ve kendime verdiğim adaleti yerine getirme sözünü tutmakta sıkıntı yaratmazdı."

"Adaleti yerine getirmek mi?" diye karşılık verdi, bu hiç beklemediği söz karşısında gözleri canlanan Pierre.

"Evet, Pierre. Ve bu çabadan sen de haberdar olacaksın, zira seni Ragusa'daki mezarlıktan benim gibi ölü, ama benim kadar canlı bir halde çıkarmamın sebebi o işe ortak etmek!"

Bu sözler üzerine Pierre Bathory kendini on beş yıl geriye, babasının Pazin Kalesi avlusunda idam edildiği zamana dönmüş hissetti.

"Önümde, İtalya sahillerine kadar uzanan koca bir deniz açılıyordu. Ne kadar iyi yüzücü olursam olayım, onu geçebileceğimi iddia edemezdim. Yüzen bir enkaza rastlamak ya da yabancı bir gemi tarafından toplanmak gibi ilahi bir yardım gelmediği takdirde, ölüme mahkûmdum. Ama insan hayatını feda ettiğinde, müdafaa mümkünse, onu savunacak gücü de buluyor.

"Son atışlardan kaçmak için, ilk başta birçok kez suya dalıp çıktım. Sonra, artık görülmediğimden emin olunca, denizin yüzeyinde kalıp, açığa doğru yöneldim. Bir hayli hafif ve bedenime sımsıkı yapışık giysilerim fazla rahatsız etmiyordu.

"O sırada saat akşamın dokuz buçuğu olmalıydı. Tahminime göre bir saatten fazla kıyıya ters istikamette yüzdüm, son ışıklarının da yavaş yavaş silindiğini gördüğüm Rovinj limanından uzaklaştım.

"Nereye gidiyordum böyle, ne ümit ediyordum? Hiçbir umudum yoktu, Pierre, ama içimde bana destek olan insanüstü bir direniş gücü, azim ve irade hissediyordum. Kurtarmaya çalıştığım şey artık hayatım değil, gelecekte yapacaklarımdı! O esnada bir balıkçı kayığı yaklaşsa, sakınmak için derhal suya dalardım! Kim bilir Avusturya sahillerinde ödül almak için beni teslim etmeye hazır kaç hain, bir dürüst Andrea Ferrato'ya karşılık kaç Carpena vardı!

"Birinci saatin sonunda, korktuğum başıma geldi. Karanlıkta, neredeyse ansızın bir tekne belirdi. Açık denizden geliyor ve karaya ulaşmak üzere, hemen yakından geçiyordu. Şimdiden yorgun düştüğüm için, sırtüstü uzanmıştım, ama içgüdüsel olarak dönerek, ortadan kaybolmaya hazırlandım. İstirya limanlarından birine ait bir balıkçı kayığı bende ancak şüphe yaratabilirdi!

"Bu hususta çabucak kararımı verdim. Denizcilerden biri Dalmaçya dilinde bağırarak, öbür yana dönme emri verdi. Aniden suya daldım ve tekne, içindekiler beni fark edemeden, başımın üstünde yön değiştirdi.

"Nefes nefese, açık havaya çıktım ve batıya doğru yüzmeye devam ettim.

"Gece meltem yumuşuyordu. Rüzgârla birlikte dalgalar da yatışıyordu. Artık sadece, beni açık denize

sürükleyen, uzun ve büyük dip dalgaları tarafından kaldırılıyordum.

"Böylece, kâh yüzerek, kâh dinlenerek, bir saat daha kıyıdan uzaklaştım. Katedilecek yolu değil, yalnızca erişilmesi gereken amacı görüyordum. Adriyatik'i geçmek için elli mili geride bırakmak lazımdı, evet, onu aşmak istiyordum! Evet! Aşacaktım! Ah, Pierre! İnsanın nelere kadir olduğunu, manevi ve fiziki güçler birleşince insan makinesinden hangi sonucun çıkabileceğini öğrenmek için bu gibi tecrübelerden geçmiş olmak gerek!

"O halde bir saat daha dayandım. Adriyatik'in o kesimi tamamen ıssızdı. Son kuşlar da bölgeyi terk edip, kayalıklardaki deliklerine dönmüşlerdi. Artık başımın üzerinden, tiz çığlıklar atarak çiftler halinde uçuşan martılardan başkası geçmiyordu.

"Bu arada, yorgunluk hissetmeyi hiç istemesem de, kol ve bacaklarım ağırlaşıyordu. Daha şimdiden parmaklarım aralanıyor, ellerimi kapalı tutmayı zar zor başarıyordum. Başım sanki omuzlarıma bir gülle bağlanmış gibi çöküyor ve artık onu suyun dışında tutamamaya başlıyordum.

"O zaman bir tür halüsinasyona kapıldım. Düşüncelerimin istikametini elden kaçırdım. Karışan zihnimde tuhaf çağrışımlar gerçekleşti. Ansızın kendimi menzilinde bulsam, biraz uzağımda oluşacak bir gürültü ya da ışığı doğru düzgün duyup göremeyeceğimi hissettim. Ve başıma tam da bu geldi.

"Doğudan boğuk ve uzak bir uğultu geldiğinde, saat yaklaşık gece yarısı olmalıydı. Uğultusunun kaynağını kestiremedim. Elimde olmadan kapanan gözkapaklarıma parlak bir ışık çarptı. Başımı doğrultmaya çalıştım ve yarı batmış vaziyette bunu başardım. Sonra etrafa bakındım.

"Sana tüm bu ayrıntıları veriyorum, çünkü hem onları bilmen, hem de beni tanıman lazım, Pierre!"

"Hakkınızda bilmediğim bir şey yok, doktor, hiçbir şey!" diye cevap verdi genç adam. "Annemin Kont Mathias Sandorf'un kim olduğunu anlatmadığını mı sanıyorsunuz?"

"Annen Mathias Sandorf'u tanımış olabilir, Pierre, fakat Doktor Antékirtt'i bilmez! Ve senin tanıman gereken de doktor! O yüzden dinle onu!... Beni dinle!"

"İşittiğim gürültü, doğudan gelip İtalya kıyısına giden bir gemiden kaynaklanıyordu. Işık, mizana direğinde asılı beyaz feneriydi – ki bu onun buharlı gemi olduğunu belirtiyordu. Borda fenerlerine gelince, iskele tarafındaki kırmızı, sancak yanındaki yeşil ışıkları fark etmekte gecikmedim. Aynı zamanda ikisini birden görmem, geminin üzerime doğru geldiğine delaletti.

"O an belirleyici olacaktı. Gerçekte buharlı geminin Avusturya bandıralı olması kuvvetle muhtemeldi, zira Trieste tarafından geliyordu. Yani ondan imdat istemek, Rovinj jandarmalarına teslim olmaktan farksızdı! Bunu yapmaya hiç niyetim olmadığı gibi, karşıma çıkan kurtuluş çaresinden yararlanmaya da kararlıydım.

"Gelen hızlı bir gemiydi. Yaklaştıkça müthiş büyüyordu. Baş bodoslamasında denizin beyazladığını görüyordum. İki dakikaya kalmadan, hareketsiz durduğum yeri yarıp geçerdi.

"O buharlı geminin Avusturya bandıralı olduğundan şüphem yoktu. Ama Brindisi ve Otranto istikametine gitmesi ya da en azından oralarda mola vermesi imkânsız değildi. Şayet öyleyse, yirmi dört saten önce oraya varması gerekirdi.

"Kararım verilmişti: Bekledim. Karanlığın ortasında katiyen görülmediğimden emin vaziyette, o sırada ölü dalgalarda hafifçe sallanarak orta hızda ilerleyen muazzam kütlenin takip ettiği yönde kaldım.

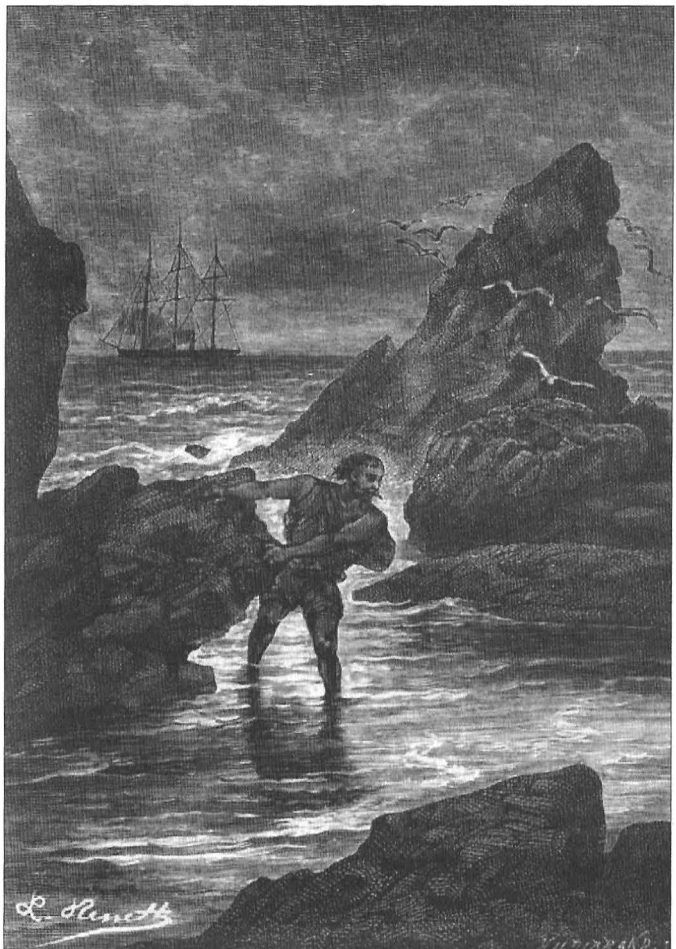
"Gemi, yirmi ayaktan yüksek pruvasıyla denize hükmederek, nihayet bana ulaştı. Baş taraftaki köpüklere gömüldüm, fakat tekneye çarpmadım. Uzun çelik gövde hafifçe sürtünüp yanımdan geçerken,

elimle var gücümle iterek uzaklaştım. Bu en fazla birkaç saniye sürdü. Sonra, kıç tarafın kalkık şekillerinin belirdiğini gördüğüm ve pervane tarafından öğütülme tehlikesine rağmen, dümene yapıştım.

"Neyse ki gemi tıka basa yüklüydü ve derine batmış uskur suyun sathını dövmüyordu. Aksi halde, ne o girdaptan kurtulabilir ne de yapıştığım dayanak noktasını tutabilirdim. Ama bütün buharlı gemilerde olduğu gibi, kıçtan sarkan, dümene bağlı iki zincir mevcuttu. Birini yakalayıp, suyun biraz yukarısındaki palamar çengeline kadar tırmandım. Kıç bodoslaması yakınına iyi kötü yerleştim... Nispeten güvendeydim.

"Üç saat sonra gün doğdu. Geminin Brindisi veya Otranto'da mola vermesi halinde, yirmi saat daha o durumda kalmam gerekeceğini hesapladım. En çok açlık ve susuzluktan mustarip olacaktım. Mühim olan, güverteden, hatta arkadaki askılarında takılı sandaldan bile fark edilemememdi. Yakından geçen bir gemi tarafından görülüp ihbar edilmem elbet ihtimal dâhilindeydi, ama o gün pek az tekneyle karşılaştık ve dümen zincirlerine tutunmuş bir adamı göremeyecek kadar uzaktan geçtiler.

"Kızgın bir güneş, çıkardığım giysilerin çok geçmeden kurumasını sağladı. Andrea Ferrato'nun üç yüz florini hâlâ kemerimdeydi. Bu para, karaya çıktığımda, güvenliğimi temin edecekti. Orada, korkacağım hiçbir şey olmayacaktı. Kont Mathias Sandorf'un yabancı bir memlekette Avusturya polisinden çekinmesine lüzum yoktu. Suçlu iadesi siyasi mülteciler için geçerli değildi. Lakin hayatımın kurtulması bana yetmiyordu, öldüğümün zannedilmesini istiyorum. Pazin Kulesinden kaçan son firarinin İtalyan topraklarına çıktığını kimse bilmemeliydi.

"İstediğim şey gerçekleşti. Gün vukuatsız geçti. Gece oldu. Akşamın onuna doğru, güneybatıda bir ışık düzenli aralıklarla parladı: Brindisi Feneri. İki saat sonra, buharlı gemi boğazlardan geçiyordu.

"İşte o zaman, kılavuzun gemiye gelmesinden evvel, karadan yaklaşık iki mil mesafede, elbiselerimi paketleyip boynuma bağladım ve dümen zincirlerini bırakarak, yavaşça suya süzüldüm.

"Bir dakika sonra, buhar düdüğüyle kişner gibi sesler çıkararak uzaklaşan gemiyi gözden kaybetmiştim.

"Yarım saat sonra, sakin denizden, tüm bakışlardan uzak, dalgasız bir sahile çıktım. Kayaların arasına sığınıp giyindim ve yorgunluk açlığa ağır bastığından, kuru yosun kaplı bir oyuğun dibinde uykuya daldım.

Şafak sökerken Brindisi'ye girdim. Şehrin en mütevazı otellerinden birini arayıp buldum ve orada, yepyeni bir yaşamın planını yapmadan önce olayların gelişimini bekledim.

"İki gün sonra gazetelerden Trieste komplosunun açığa çıktığı haberini okudum, Pierre. Ayrıca, Kont Sandorf'un cesedini bulmak için araştırmalar yapıldığı, ama sonuç alınamadığı da belirtiliyordu. Artık ölü olarak görülüyordum – Pazin Kalesi avlusunda iki yoldaşımla, Ladislas Zathmar ve baban Étienne Bathory'le beraber kurşuna dizilmiş kadar ölü!

"Ben, ölmüşüm!... Hayır, Pierre, ölmedim ve canlı olduğumu görecekler!"

Pierre Bathory doktorun hikâyesini büyük bir merakla dinlemiş ve sanki bir mezarın derinliklerinden anlatılıyormuş gibi, son derece etkilenmişti. Evet! Bu konuşan Kont Mathias Sandorf'tu! Babasının canlı portresi delikanlının karşısında alışılmış soğukluğu yavaş yavaş onu terk etmişti. Ruhunu ona bütünüyle açmıştı ve onca yıldır herkesten sakladıktan sonra, gerçekte olduğu gibi gösteriyordu! Ama Pierre'in öğrenmek için yanıp tutuştuğu şey hakkında hâlâ tek kelime etmemiş, işbirliğinden ne beklediğini söylememişti!

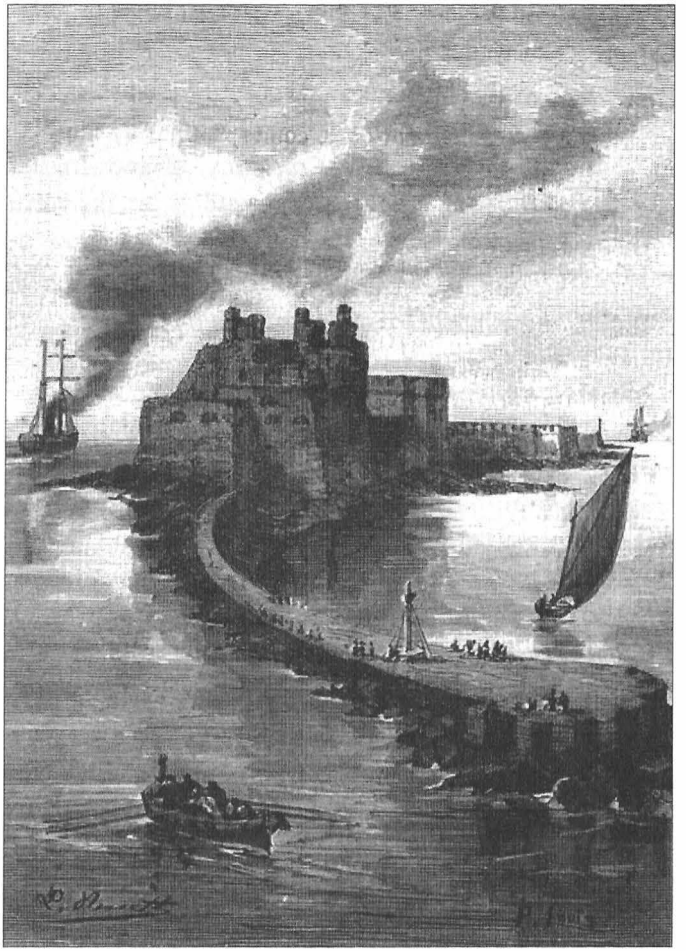
Doktorun Adriyatik'i yiğitçe geçişine dair anlattıkları en ufak ayrıntısına kadar doğruydu. Mathias Sandorf herkesin gözünde ölü kalacakken, doktor sağ salim Brindisi'ye varmıştı.

Lakin vakit kaybeden Brindisi'yi terk etmek mevzubahisti. O kent sadece bir geçiş limanıydı. Hindistan'a giden gemiye binmek ya da Avrupa'ya devam etmek üzere gemiden inmek için gelinirdi. Haftanın, özellikle "Peninsular and Oriental Company" şirketininkiler olmak üzere yolcu vapurlarının geldiği bir iki günü hariç, çoğu zaman boştu. Ama bu Pazin firarisinin tanınması için yeterliydi. Daha önce de belirtildiği gibi, hayatı için korkacak bir şeyi olmasa da, ölü zannedilmesi önemliydi.

Doktor, Brindisi'ye varışının ertesi günü, antik Appian Yolu'nun başladığı yerde, Kleopatra dikilitaşının hükmettiği taraçanın dibinde gezinirken, bunları düşünüyordu. Yeni hayatının planı şimdiden belliydi. Servet ve onunla beraber kudret elde etmek için Doğu'ya gitmek istiyordu. Fakat Küçük Asya kıyılarına sefer yapan ve her milletten yolcu taşıyan gemilerden birine binmek işine gelmiyordu. Brindisi'de bulamadığı, daha gizli bir ulaşım aracına gereksinimi vardı. O yüzden aynı akşam demir yoluyla Otranto'ya hareket etti.

Tren İtalya çizmesinin neredeyse en ucunda, Adriyatik'in dar girişini oluşturan kanalda yer alan şehre bir buçuk saatte ulaştı. Doktor o hemen hemen terk edilmiş limanda bir yelkenli sahibiyle fiyatta anlaştı. Gemi, Otranto'da alıcı bulamayan ufak Arnavut atlarından müteşekkil yükünü ihraç edeceği İzmir'e doğru yola çıkmaya hazırdı.

Ertesi gün yelkenli denize açılıyor ve doktor İtalya'nın en uç noktasındaki Punta di Luca Feneri'nin ufukta alçaldığını görüyordu. Karşı kıyıda, Acroceraunien Dağları sisler içinde silinip kayboluyordu. Birkaç gün sonra, vukuatsız bir seyahati müteakip, Güney Yunanistan'ın ucundaki Matapan Burnu geride kalıyor ve tekne İzmir Limanına varıyordu.

Brindisi

Doktor Pierre'e yolculuğunun bu bölümünü kısaca özetledikten sonra, gazetelerden, kendisini dünyada tek başına bırakan küçük kızının beklenmedik ölümünü nasıl öğrendiğini de anlattı.

"Nihayet, yıllar boyu meçhul biri olarak yaşayacağım Küçük Asya topraklarındaydım, dedi. Artık, gençliğimde Macaristan'ın – babanın da büyük bir üne sahip olduğu – okul ve üniversitelerinde almış olduğum

tıp, kimya ve doğa bilimleri eğitiminin hayatımı kazanmama yetmesini umacaktım.

"Talihim oldukça yaver gitti ve umduğumdan daha çabuk başarı gösterdim. İlk yedi sekiz sene zarfında, İzmir'de hekim olarak büyük bir şöhret edindim. Uyguladığım birkaç tedavinin beklenmedik muvaffakiyeti sayesinde, tıp sanatının hâlâ ilkel seviyede bulunduğu o yörenin en zenginleriyle ilişki kurdum. Sonra şehri terk etmeye karar verdim. Ve eski zaman öğretmenleri gibi, iyileştirirken aynı zamanda tedavi sanatını da öğretip, Küçük Asya ve Hindistan din âlimlerinin bilinmedik tedavi yöntemlerini öğrenerek, tüm vilayetleri dolaştım. Karahisar, Adana, Halep, Trablus ve Şam'dan istenip çağrılınca, birkaç hafta orada, birkaç ay burada kaldım. Durmadan artan ünüm önümden gidiyor ve şöhretimle beraber artan bir servet kazandırıyordu.

"Ama bu kâfi değildi. Bilimin zenginliğe denk tutulduğu Hindistan'daki şu varlıklı racaların sahip olacağı gibi sınırsız bir güce erişmem lazımdı.

"Bu fırsat karşıma çıktı.

"Suriye'nin kuzeyindeki Humus'ta, yavaş bir hastalıktan ölmekte olan bir adam vardı. O zamana kadar hiçbir doktor hastalığının mahiyetini anlayamamıştı. O yüzden uygun bir tedavi bulmak da imkânsızdı. Faz-Rhât adındaki bu şahıs Osmanlı İmparatorluğunda önemli mevkilerde bulunmuştu. O sıralar ancak kırk beş yaşındaydı ve muazzam servetinin her keyfi tatmasını sağlayabildiği bir hayatı bırakıp gideceğine çok üzülüyordu.

"O dönemde ünüm zaten büyümüş olduğundan, Faz-Rhât da benden bahsedildiğini duymuştu. Humus'a gidip kendisini görmemi rica ettirince, davetine icabet ettim.

" – Hayatı bana geri verirsen, servetimin yarısı senindir, doktor! dedi.

" – Servetin sende kalsın! diye cevap verdim. Tanrı'nın izniyle, seni tedavi edip iyileştireceğim!

"Hekimlerin gözden çıkarmış oldukları hastayı dikkatle tetkik ettim. En fazla birkaç ay ömrü kaldığı düşünülüyordu. Fakat ben sağlam bir teşhis koyma şansına eriştim. Üç hafta boyunca Faz-Rhât'ın yanında kalıp, uyguladığım tedavinin sonuçlarını takip ettim. Hasta tamamen iyileşti. Borcunu ödemek istediğinde, sadece gözüme makul görünen ücreti almayı kabul ettim. Sonra Humus'tan ayrıldım.

"Üç sene sonra Faz-Rhât bir av kazasında hayatını kaybetti. Ailesi ve akrabası bulunmadığı için, vasiyetnamesine göre, temsili değerinin elli milyon florinden az olmadığı tahmin edilen mallarının tümünün yegâne varisi bendim.

"Bu arada, Pazin firarisinin Küçük Asya vilayetlerine sığınışının üzerinden on üç yıl geçmişti. Daha şimdiden az çok efsane haline gelmiş Doktor Antékirtt ismi bütün Avrupa'da dolaşıyordu. Yani istediğim sonucu elde etmiştim. Artık geriye, hayatımın biricik gayesine erişmek kalıyordu.

"Avrupa'ya veya en azından Akdeniz'in en uç sınırdaki bir noktasına geri dönmeye karar verdim. Afrika sahilini gezdim ve yüksek bir bedel ödeyerek, önemli bir ada satın aldım: Ufak bir koloninin maddi ihtiyaçlarını karşılayabilecek kadar zengin ve verimli Antékirtta Adası. İşte, Pierre, ben bu adanın hükümdarı, mutlak hâkimi, tebaasız kralıyım. Uyruğum yok, fakat ruhen ve bedenen kendini bana adamış bir personelim, imalatı bitirdiğim zaman korkunç olacak savunma araçlarım, beni Akdeniz'in muhtelif noktalarına bağlayan iletişim aygıtlarım, tabiri caizse bu

denizi kendi alanım haline getirebilecek kadar süratli bir filotillam mevcut!"

"Antékirtta Adası nerede yer alıyor?" diye sordu Pierre Bathory.

"Namı eski zamanlardan beri nefret çeken Sirte Körfezi civarında, kuzey rüzgârlarının modern gemiler için bile tehlike yarattığı denizin sonunda, Afrika kıyısında Trablusgarp Eyaleti ve Kirenayka arasına oyulmuş Sidra Körfezinin dip tarafında!"

Antékirtta Adası gerçekten de Sirte Körfezindeki adalar grubunun kuzeyinde yer alıyordu. Doktor uzun yıllar evvel Kirenayka sahillerini, Susa'yı, eski Kirene Limanını, Barcah diyarını katetmiş, eski Ptolemais, Berenica, Adrianapolis'in yerini alan bütün kentleri gezmişti. Vaktiyle Yunan, Makedonya, Roma, Pers, Sarazen vs hâkimiyetindeki antik Pentapolis'in bu şehirleri artık Arap olmuştu ve Trablus Paşalığına bağlıydı. Tesadüfî seyahatleri – zira çağrıldığı yere gidiyordu biraz – onu Libya kıyılarına saçılmış çok sayıda takımadaya, Pharos ve Anthirode'ye, Plinthine İkizleri'ne, Enesipte'ye, Tindari Kayalıklarına, Pyrgos, Plate, İlos, Hyphales, Pontiennes ve Beyaz Adalar'a ve en nihayet Sirte Adaları'na kadar götürmüştü.

Sidra Körfezinde, Bingazi vilayetinin otuz mil güneybatısında, kıyıya en yakın nokta olan Antékirtta Adası bilhassa dikkatini çekti. Böyle adlandırılmasının sebebi, Sirte ya da Kirte ada gruplarından ilerde yer almasıydı. O andan itibaren orayı bir gün kendi toprağı yapmayı kafaya koyan doktor, erken bir sahiplenme dolayısıyla, çok geçmeden bütün Eski Dünya'da ün salacak Antékirtt adını aldı.

Bu tercihinin iki önemli gerekçesi vardı: Antékirtta, her şeyden önce, orda toplamayı tasarladığı personele yetecek kadar genişti –çevresi on sekiz mil– adaya

sekiz yüz ayak yukardan bakan bir koni körfezin Kirenayka sahillerine kadar gözlenmesine imkân tanıdığı için yeterince yüksekti; ürünleri birkaç bin kişilik nüfusun ihtiyaçlarını karşılamaya kâfi gelecek kadar çeşitliydi ve derelerle sulanıyordu. Üstelik tarihöncesi zamanlarda müthiş fırtınalarıyla Argonotlar için ölümcül olan o denizin dip kısmında yer alıyordu. Rodoslu Apollonius, Horatius, Vergilius, Propertius, Seneca, Valerius Flaccus, Lucanus ve şairden daha ziyade coğrafyacı olan başka birçokları, Polybius, Sallustius, Strabon, Mela, Plinius, Procopius, aslında adları "çekici" anlamına gelen Sirte Adaları'nı betimleyen şarkılar söylerken, korkunç tehlikelere dikkat çekmişlerdi.

Burası hakikaten Doktor Antékirtt'e uyan bir yerdi. Hatırı sayılır bir meblağ karşılığı, feodal veya başka herhangi bir tür yükümlülüğe girmeksizin, mülkiyetini tamamen aldı. Devir senedi Sultan tarafından bütünüyle tasdik edilmiş ve Antékirtta'nın sahibini egemen kılmıştı.

Doktor adada oturmaya başlayalı üç yıl olmuştu bile. Sunduğu imkânlar ve mutlu bir yaşam teminatının çektiği yaklaşık üç yüz Avrupalı ve Arap aile orada aşağı yukarı iki bin kişilik küçük bir koloni oluşturmuştu. Bu insanlar köle, hatta tebaa bile değildiler, kendilerini reislerine ve yerkürenin yeni vatanları haline gelen bu köşesine adamış yoldaşlardı.

Adanın savunmasından sorumlu bir milis ve muteber şahsiyetler arasından seçilen, ama yetkisini kullanmaya pek fırsat bulamayan yargı merciiyle, yavaş yavaş, muntazam bir idare teşkil edilmişti. Sonra, doktor tarafından İngiltere, Fransa ya da Amerika'nın en iyi tersanelerine yollanan planlar üzerinden, Akdeniz havzasında hızlı seyahatler yapmaya yönelik, buharlı yat ve gemiler, "Elektrikler" veya guletlerden

oluşan o harika filotilla inşa ettirilmişti. Aynı zamanda Antékirtta'da tahkimat surları da yükselmeye başlamış, fakat her ne kadar doktor ciddi gerekçelerle işleri hızlandırsa da, henüz tamamlanmamıştı.

Antékirtta'nın Sidra Körfezi civarında korkulacak bazı düşmanları mı vardı? Evet! Korkunç bir mezhep, daha doğrusu bir nevi korsanlar birliği, bir yabancının gelip Libya sahili yakınlarında koloni kurmasını kıskançlık ve nefretle karşılamıştı.

Bu mezhep Sidi Muhammed bin Ali es-Senusi'nin Müslüman Kardeşliğiydi. O sene (Hicri 1300) her zamankinden daha tehlikeli bir hal almıştı ve coğrafi bölgesinde şimdiden üç milyon müridi mevcuttu. Mısır'a, Avrupa ve Asya'daki Osmanlı İmparatorluğuna, Bayele ve Tubuların ülkesine, Doğu Nigritia'ya, Tunus, Cezayir, Fas ve bağımsız Sahra'ya, Batı Nigritia sınırlarına kadar her yere, daha çok sayıda olmak üzere Trablusgarp ve Kirenayka'ya dağılmış zaviyeleri, vilayetleri, faaliyet merkezleri vardı. Bu durum Avrupalıların Kuzey Afrika'daki yerleşimleri için, dünyanın en zengin memleketi olmaya aday muhteşem Cezayir ve bilhassa Antékirtta Adası için sürekli bir tehlike yaratıyordu. O yüzden, tüm modern müdafaa ve korunma araçlarını bir araya toplamak doktor açısından sadece ihtiyati bir tedbirdi.

İşte Pierre Bathory, o konuşmadan, başka birçok şey yanı sıra bunları öğrenmişti. Eski Dünya'nın en az tanınan köşelerinden biri olan, Sirte Denizinin sonundaki Antékirtta Adasına taşınmıştı. Hatırası asla onu terk etmeyecek iki insanı, annesini ve Sava Toronthal'i bırakmış olduğu Ragusa'ya birkaç yüz fersah mesafedeydi.

Sonra doktor, birkaç kelimeyle, yaşamının ikinci yarısına dair ayrıntıları tamamladı. Bir yandan ada-

nın güvenliğini teminat altına almaya yönelik hazırlıklarla uğraşıp, toprağının zenginliklerini değerlendirerek, ufak bir koloninin maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılamakla ilgilenirken, bir yandan da asla izini kaybetmediği eski arkadaşlarına ne olduğundan haberdar kalmıştı – Trieste'yi terk edip Ragusa'ya yerleşen Bayan Bathory, oğlu, Borik ve başkaları...

Böylece Pierre *Savarena* guletinin niye ahalinin merakını bir hayli celp eden şartlarda Gravosa'ya geldiğini, doktorun neden Bayan Bathory'i ziyaret ettiğini, yaşlı kadının oğlundan habersiz emrine tahsis edilen parayı nasıl reddettiğini, doktorun nasıl tam vaktinde gelip onu sadece manyetik bit uykuya dalmış olduğu mezardan çıkardığını öğrendi.

"Sen, oğlum, diye ekledi doktor, evet, sen! Aklını yitirdin ve intihardan bile imtina etmedin!.."

Bu söz üzerine Pierre, infial halinde, doğrulma gücünü buldu.

"İntihar mı?" diye bağırdı. "Kendimi vurduğumu mu sandınız yani?"

"Umutsuz bir anda... Pierre!..."

"Tamam, umutsuzdum, evet!... Hatta sizin bile beni yüzüstü bıraktığınızı zannettim. Sizin, babamın arkadaşının, ben istemiş olmadığım halde bulunduğunuz onca vaatten sonra beni terk etmiş olduğunuzu sandım!... Evet, hâlâ da umutsuzum!... Ama Tanrı umutsuzlara ölmeyi telkin etmez!... Yaşamayı buyurur... intikam almak için!"

"Hayır... cezalandırmak için!" diye yanıtladı doktor. "Peki, seni kim vurdu, Pierre?"

"Nefret ettiğim bir adam," diye cevap verdi Pierre, "o akşam Ragusa surları boyunca uzanan ıssız bir yolda tesadüfen karşılaştığım bir adam! Üstüne atılıp kendisini kışkırtacağımı sanmış olabilir!... Ama

benden önce davranıp bıçakladı!... O adam Sarcany, yani..."

Pierre lafını tamamlayamadı. Artık Sava'nın kocası olarak gördüğü o sefili düşününce zihni bulandı, gözleri kapandı. Sanki yarası yeniden açılmıştı, canının çekildiğini hisseder gibi oldu.

Doktor onu bir saniyede canlandırdı, bilincini yerine getirdi ve yüzüne bakarak:

"Sarcany!... Sarcany!" diye mırıldandı.

Uğradığı sarsıntıdan sonra Pierre'in biraz istirahat etmesi lazımdı. Fakat dinlenmek istemedi.

"Hayır!" dedi. "Söze başlarken söylediniz ya: Evvela, Doktor Antékirtt'in, Kont Mathias Sandorf'un Adriyatik sularına atladığı an başlayan hikâyesi..."

"Pekâlâ, Pierre."

"Öyleyse daha, Kont Mathias Sandorf hakkında henüz bilmediklerimi anlatmanız gerekiyor!"

"Beni dinlemeye takatin var mı?"

"Konuşun!"

"Öyle olsun!" diye karşılık verdi doktor. "Bilme hakkına sahip olduğun bu sırlardan kurtulmakta fayda var. Geçmişteki tüm o korkunç şeylerle işimizi bir daha dönmemek üzere bitirelim! Demek Gravosa'dan ayrıldığım için seni yüzüstü bıraktığımı sandın, Pierre!... Dinle, o halde!... Beni sonra yargılarsın!

"Bildiğin gibi, hükmün infazı için belirlenen günün arifesinde, yoldaşlarım ve ben Pazin Kalesinden kaçmaya teşebbüs ettik. Fakat Ladislas Zathmar, tam kulenin dibinde bize katılacakken, gardiyanlar tarafından yakalandı. Baban ve ben, Buco selinde sürüklenerek, ellerinden kurtulduk.

"Mucize eseri Foiba'nın girdaplarından da kurtulduktan sonra, Lim Kanalı kıyısına ayak bastığımızda, hükümetin ödül koyduğu kellerimizi satmakta te-

reddüt etmeyen bir sefil tarafından fark edildik. Bizi Adriyatik'in karşı kıyısına taşımaya hazırlandığı sırada Rovinj'li bir balıkçının evinde kıstırıldık. Baban tutuklanıp Pazin'e geri götürüldü. Ben daha şanslıydım ve kaçmayı başardım! Bunları zaten biliyorsun, ama bilmediğin şeyler de var.

"Carpena adındaki o İspanyolun, balıkçı Andrea Ferrato'nun özgürlüğüne ve birkaç ay sonra ölümüne mal olan gammazlığından önce, Trieste komplocularının sırrını iki adam satmıştı.

"İsimleri ne?..." diye haykırdı Pierre Bathory.

"Evvela, ihanetlerinin nasıl keşfedildiğini sorsana," diye cevap verdi doktor.

Ve kuledeki hücrede yaşanan şeyi, bir akustik fenomeninin nasıl kendisine iki hainin adını vermiş olduğunu anlattı.

"Adları ne, doktor?" diye bir kez daha bağırdı Pierre Bathory. "Söylemeyi reddetmeyeceksiniz herhalde!"

"Söyleyeceğim!"

"Kim bunlar?"

"İkisinden biri Ladislas Zathmar'ın evine casus gibi girmiş bir muhasebeci! Seni öldürmek isteyen adam: Sarcany!"

"Sarcany, ha!" diye bağırdı, kendinde doktora doğru yürüyecek gücü bulan Pierre. "Sarcany!... Şu alçak!... Ve siz bunu biliyordunuz!... Siz, Étienne Bathory'in yoldaşı, oğlunu himayesine almak isteyen kişi... Aşkımın sırrını size açmıştım ve beni bu konuda teşvik etmiştiniz, ama tek sözünüzle kapıyı suratına kapattırmanız mümkünken, o rezilin Silas Toronthal'in evine girmesine göz yumdunuz!... Ve sessizliğinizle, bu suça müsaade ettiniz... Evet! O bahtsız genç kızı Sarcany denen sefile teslim etme suçuna!"

"Evet, Pierre, öyle yaptım!"

"Niye peki?..."

"Çünkü o kız senin karın olamazdı!"

"O!... Sava!..."

"Çünkü Pierre Bathory'in Matmazel Toronthal'le evlenmesi daha menfur bir suç olurdu!"

"İyi de neden?... Neden?..." diye tekrarlıyordu, buhran geçiren Pierre.

"Çünkü Sarcany'in bir suç ortağı vardı!... Evet! Babanı ölüme yollayan o iğrenç tezgahta parmağı olan bir suç ortağı!... Ve neticede onu tanıman lazım!... Bahis konusu şahıs Triesteli Banker Silas Toronthal'di!"

Pierre duymuş ve anlamıştı!... Yanıt veremedi. Dudakları kasılmıştı. Dehşetten bütün vücudu sertleşip felç geçirmese, olduğu yere çökerdi. Bakışı, büyüyen gözbebekleri içinden, dipsiz karanlıklara dalmış gibiydi.

Bu durum sadece birkaç saniye sürdü. O esnada doktor, katlanmak zorunda bıraktığı müthiş işlemden sonra hastanın ölmesinden korktu!

Fakat Pierre Bathory'in de sağlam bir bünyesi vardı. Ruhundaki tüm isyanlara hâkim olmayı becerdi. Gözlerinden birkaç damla yaş süzüldü!... Sonra, yeniden koltuğuna çöktü ve elini doktorunkine bıraktı.

"Pierre, dedi doktor müşfik ve vakur bir sesle, herkesin gözünde ikimiz de ölüyüz! Artık dünyada yapayalnızım, ne dostum var, ne de çocuğum!... Oğlum olmak ister misin?"

"Evet, baba!..." diye cevap verdi Pierre Bathory.

Aslında o an birbirinin kollarına atılan, babalık ve evlatlık hislerinin birleşimiydi.

3
RAGUSA'DA OLANLAR

Antékirtta'da bunlar yaşanırken, Ragusa'nın sahne olduğu son hadiseler şunlardı:

Bayan Bathory artık o kentte değildi. Oğlunun ölümünü müteakip, Borik, birkaç arkadaşın da yardımıyla, onu Marinella Sokağındaki evden uzaklaştırmayı başarmıştı. İlk günler, bedbaht ananın aklının bu son darbeye dayanamamasından korkulmuştu. Sahiden de kadıncağız, ne kadar metin olursa olsun, doktorları ürküten bazı zihinsel bozukluk emareleri gösterdi. Bu şartlarda ve hekimlerin tavsiyesi uyarınca, Vinticello köyündeki bir aile dostunun evine götürüldü. Orada gereken tedaviye mazhar olurdu. Lakin kocası ve oğluna sevgisinde iki kere darbe yemiş bu anne ve eşe hangi teselli kabul ettirebilirdi ki?

İhtiyar hizmetkârı onu bırakmak istememişti. O yüzden, Marinella Sokağındaki evi sıkıca kapattıktan sonra, onca acının alçakgönüllü ve sadık sırdaşı olarak kalmak üzere, peşinden gitmişti.

Pierre Bathory'in annesinin beddua ettiği Sava Toronthal'e gelince, aralarında asla söz konusu olmadı. Düğünün daha uzak bir zamana ertelendiğinden bile haberleri yoktu.

Aslında genç kızın içinde bulunduğu hal onu yatağa düşürmüştü. O da korkunç ve beklenmedik bir darbe yemişti. Sevdiği adam ölmüştü... Ümitsizlikten öldüğüne kuşku yoktu!... Ve o iğrenç evliliği gerçekleştirmek üzere konaktan ayrıldığı sırada mezarlığa taşınan onun naaşıydı!

Sava on gün boyunca, yani 16 Temmuza kadar gayet ürkütücü bir halde kaldı. Annesi başından ayrılmadı. Zaten bu Bayan Toronthal'in ona gösterebi-

leceği son ihtimamdı, zira kendisi de ölesiye bitkin düşecekti.

O uzun saatler zarfında ana kız arasında ne gibi düşünceler teati edildiğini kestirmek zor değildi. Gözyaşı ve hıçkırıklar içinde hep aynı iki isim dönüp duruyordu – hakkında lanet okunan Sarcany ve artık başında ağlanan mezar taşına kazınmış addan başka bir şey olmayan Pierre!

Kızını görmekten dahi kaçınan Silas Toronthal'in hiç katılmadığı bu konuşmalar Bayan Toronthal'in kocası nezdinde son bir teşebbüste bulunmasıyla sonuçlandı. Eşinin, düşüncesi bile Sava'da dehşet ve nefret uyandıran o evlilikten vazgeçmeye razı olmasını istiyordu.

Banker kararında geri adım atmadı. Belki kendi başına ve her türlü baskıdan uzak kalsa, yapılan uyarıları dikkate alıp hak verebilirdi. Fakat suç ortağının sanıldığından büyük tahakkümü altında, Bayan Toronthal'i dinlemeyi reddetti. Sava ve Sarcany'in evlenmeleri kararlaştırılmıştı ve düğün Sava'nın sağlığı izin verir vermez yapılacaktı.

Sarcany'in bu hesapta olmayan hadise karşısındaki kızgınlığını tahmin etmek kolaydı. Oyununu bozan bu aksilik onda pek saklayamadığı bir öfkeye yol açmış ve Silas Toronthal'in yakasına yapışmıştı! Meselenin sadece bir gecikmeden ibaret olduğu kesindi, ama o gecikme uzayacak olursa, geleceğini üzerine kurduğu bütün sistemi yıkma tehlikesi taşıyordu. Öte yandan, Sava'nın kendisine baş edilmez bir tiksintiden başka bir duygu besleyemeyeceğinden bihaber de değildi.

O tiksinti, genç kız Pierre Bathory'in kendisine koca diye dayatılan adamın hançeriyle öldüğünden şüphelendiği takdirde, neye dönüşürdü acaba?

Hâlbuki Sarcany, rakibini ortadan kaldırma fırsatı bulduğuna seviniyordu. Zaten insani hislere tamamen kapalı ruhunda vicdan azabından eser yoktu.

"O çocuğun kendini öldürmeye karar vermesi ne şans!" dedi bir gün Silas Toronthal'e. "Bathory soyundan geriye ne kadar az kişi kalırsa, bizim için o kadar iyi! Tanrı bizi koruyor esasırsa!"

Sandorf, Zathmar ve Bathory ailesinden geriye kim kalmıştı ki hakikaten? Günleri sayılı, ihtiyar bir kadın. Evet! Tanrı o sefilleri koruyor gibiydi ve himayesini son sınıra, yani Sarcany'in Sava Toronthal'in kocası ve servetinin sahibi olacağı güne kadar sürdürebilirdi!

Mamafih Tanrı onu sabırla sınamak istiyora benziyordu, zira düğünün ertelenme işi uzayacak gibi görünüyordu!

Genç kız o müthiş sarsıntıyı atlatıp, en azından fiziki olarak toparlandığı ve Sarcany planlarını uygulamaya devam etmeye niyetlendiği sırada, bu kez Bayan Toronthal hastalandı. Zavallı kadıncağızın hayat yaylan yıpranmıştı. Trieste'deki olaylardan beri, ne adi bir adamla evlendiğini öğrendi öğreneli sürdürdüğü hayat göz önüne alındığında, bu hiç şaşırıcı değildi. Sonra, mücadele edemese de, en azından Bathory Ailesine yapılmış kötülüğü kısmen telafi etmek için Pierre lehinde girişimleri baş gösterdi, ama duaları ansızın Ragusa'ya çıkıp gelen Sarcany'in etkisi karşısında faydasız kaldı.

İlk günlerden itibaren, o hayatın kesinlikle yakında son bulacağına kanaat getirildi. Doktorlar Bayan Toronthal'e en fazla birkaç gün ömür biçiyorlardı. Bitkinlikten ölüyordu. Onu hiçbir tedavi kurtaramazdı, Pierre Bathory mezarından çıkıp kızının kocası olsa bile!

Sava kendisine bakarken annesinden öğrendiği tüm tedavileri uyguladı, gece gündüz başucundan ayrılmadı.

Sarcany'in bu yeni gecikme karşısında ne hissettiği belliydi. Acizlikte ondan geri kalmayan bankacıyı azarlayıp duruyordu.

Bu durumun çözümü daha fazla bekleyemezdi.

29 Temmuza doğru, yani birkaç gün sonra, Bayan Toronthal biraz gücünü toplar gibi oldu.

Bu kuvveti ona veren iyice yükselen ateşiydi, ama bu şiddetle devam ederse, kırk sekiz saat zarfında onu alıp götürürdü.

Ateşten yanarken, sayıklamaya başladı: Ağzından anlaşılmaz cümleler dökülüyor, hezeyan ediyordu.

Bir kelime – durmadan yinelenen bir isim – Sava'yı şaşırttı. Hastanın mütemadiyen seslendiği, yalvardığı, vicdan azabından kıvranır gibi "Affedin!... Hanımefendi!... Affedin!..." diye tekrarladığı bu ad Bathory'di, ama genç adamınki değil, annesininki.

Ve Bayan Toronthal, ateş nöbetleri arasındaki bir soluklanma anında genç kızın sorması üzerine:

"Sus!... Sava!... Sus!... Ben bir şey demedim!" diye bağırdı, dehşet içinde.

Temmuzun 30'unu 31'ine bağlayan gece geldi. Hekimler bir ara Bayan Toronthal'in hastalığının en şiddetli evresine vardıktan sonra hafiflemeye başlayacağını sandılar.

Gün daha iyi geçmiş, zihinsel bulanıklıklar baş göstermemişti ve hastanın durumunda pek büyük bir değişiklik olması beklenmiyordu. Gecenin de gündüz kadar sakin geçeceği tahmin ediliyordu.

Fakat bunun sebebi, Bayan Toronthal'in ölmek üzereyken içinde imkânsız zannedilen bir enerjinin doğduğunu hissetmesiydi. Tanrı'yla hesaplaştıktan

sonra bir karar vermişti ve artık sadece onu uygulama fırsatını bekliyordu.

O gece genç kızın gidip birkaç saat dinlenmesini istedi. Sava, tüm itirazlarına rağmen, annesini bu noktada öyle kararlı gördü ki, itaat etmek mecburiyetinde kaldı.

Akşamın on birine doğru odasına gitti. Bayan Toronthal kendininkinde yalnız kaldı. Yerinde bir tabirle "ölüm sessizliği" denen bir sükûnetin hüküm sürdüğü konakta herkes uyuyordu.

O zaman Bayan Toronthal yatağından kalktı. Zafiyetinin en ufak bir hareket dahi yapmasına izin vermediği sanılan hasta, giyinecek ve gidip küçük bir yazı masasının karşısına oturacak gücü buldu.

Bir mektup kâğıdı alıp, titrek eliyle sadece birkaç satır yazdı ve imzaladı. Sonra mektubu bir zarfa yerleştirdi. Mühürlediği zarfın üzerine şu adresi yazdı:

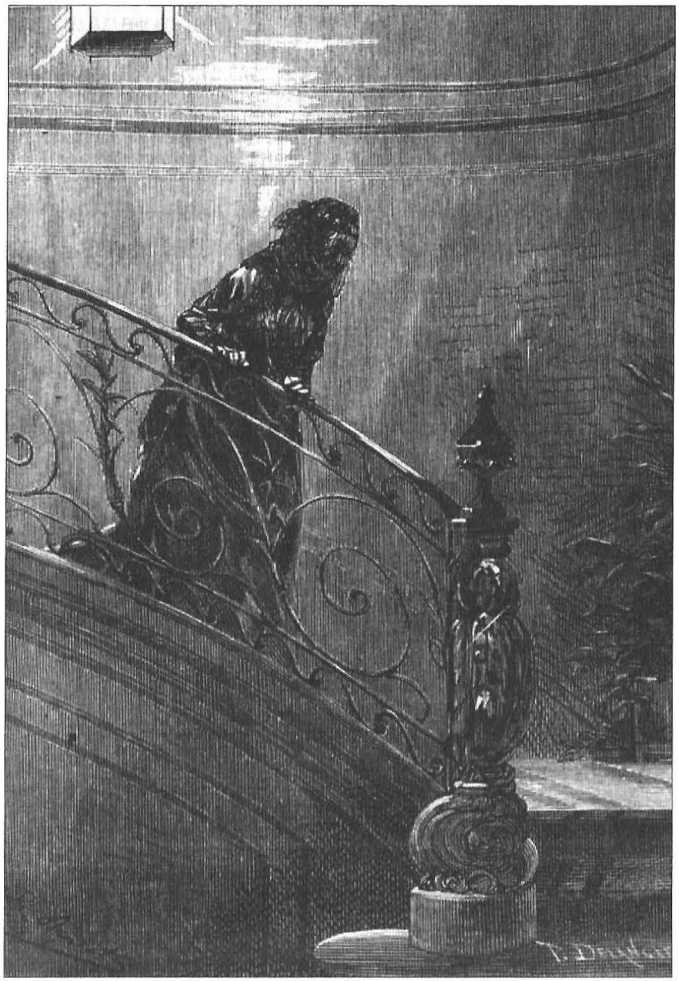
"Bayan Bathory, Marinella Sokağı, Stradone. Ragusa."

Bu işin kendisinde sebep olduğu yorgunluğa karşı koyan Bayan Toronthal odasının kapısını itip, büyük merdivenden aşağı indi, konağın avlusunu geçti, sokağa bakan küçük kapıyı güç bela açarak, Stradone'ye çıktı.

Stradone o saatte karanlık ve ıssızdı, zira vakit gece yarısını geçmiş olmalıydı.

Bayan Toronthal sendeleye sendeleye soldaki kaldırımda elli adım kadar yürüdü, bir posta kutusunun önünde durdu, mektubunu içine atıp, konağa doğru geri döndü.

Lakin bu son iradi eylemi gerçekleştirmek için topladığı bütün güç tükenmişti ve araba kapısının eşiğine düşüp hareketsiz kaldı.

Bir saat sonra orada bulundu. Silas Toronthal ve Sava gelip onu teşhis ettiler. Bilinçsiz bir halde, odasına taşındı.

Ertesi gün Silas Toronthal olan biteni Sarcany'e anlattı. Bayan Toronthal'in o gece gidip Stradone'deki posta kutusuna mektup attığından ne biri ne öteki şüphelenebilirdi. Ama konaktan niye çıkmıştı? Bunu

kendilerine izah edemediler ve onlar için mühim bir kaygı vesilesi oldu.

Hasta yirmi dört saat daha şuursuzca yattı. Uçup gidecek bir ruhun son çırpınışları olan birkaç sarsıntılı kasılmadan başka hayat belirtisi göstermiyordu. Sava, onu yapayalnız kalacağı bu dünyada tutmak istiyormuş gibi, elinden yakalamıştı! Fakat annesinin ağzı artık kapalıydı. Dudaklarının arasından Bathory adı çıkmaz olmuştu. Son isteğini gerçekleştirmiş, vicdanı rahatlamış Bayan Toronthal'in ne edecek bir duası ne de af dilemesi gereken bir şey kalmıştı herhalde.

Ertesi gece, sabah karşı üç sularında, Sava yanında yalnızken, ölüm döşeğindeki kadın hareket etti ve eliyle kızının eline dokundu.

Bu temas esnasında, kapalı gözleri aralandı. Sonra bakışı Sava'ya yöneldi. Bu öyle sorgulayıcı bir bakıştı ki, Sava'nın yanılmasına imkân yoktu.

"Anne... Anneciğim!" dedi genç kız. "Bir şey mi istiyorsun?"

Bayan Toronthal onaylayıcı bir işaret yaptı.

"Benimle konuşmak mı istiyorsun?..."

"Evet!" dedi Bayan Toronthal, gayet anlaşılır bir şekilde.

Sava yatağın başucuna eğilmişti. Yeni bir işaret daha da yaklaşmasını belirtti.

Başını annesininkine dayadı.

"Ölüyorum, kızım!..."

"Anne... Anneciğim!"

"Yavaş konuş!..." diye fısıldadı Bayan Toronthal. "Daha yavaş!... Beni kimse duymasın!"

Sonra, yeniden gayret göstererek:

"Sava, diye devam etti, yaptığım kötülük için senden af dilemeliyim... Mani olma cesaretini gösteremediğim fenalık için!"

"Sen mi... anne?... Sen mi kötülük yaptın bana? Af dilemek istiyorsun, öyle mi?"

"Son bir öpücük ver, Sava!... Evet!... Son bir kez öp beni!... Bu, affettiğin manasına gelir!"

Genç kız dudaklarını can çekişen kadının solgun alnına yavaşça değdirdi.

Annesi kendinde kolunu Sava'nın boynuna dolayacak gücü buldu. O sırada doğruldu ve gözlerini ürkütücü bir şekilde ona dikerek:

"Sava!..." dedi. "Sava... Sen Silas Toronthal'in kızı değilsin!... Benim kızım da değilsin!... Senin baban..."

Cümlesini tamamlayamadı. Bir kasılma onu Sava'nın kollarından ayırdı ve bu son sözlerle birlikte ruhu da uçup gitti.

Genç kız ölünün üzerine eğilmişti!... Onu canlandırmak istiyordu!... Nafile.

Ev halkına seslendi. Konağın her yanından koşup geldiler. Karısının odasına ilk girenlerden biri de Silas Toronthal'di.

Sava onu görünce dayanılmaz bir tiksintiyle irkilerek, babası olmadığına göre artık küçümseme ve nefret etme hakkına sahip bulunduğu bu adam karşısında geriledi. Annesi ölmek üzereyken onun babası olmadığını söylemişti ve kimse ölürken yalan söylemezdi!

Kendisini öz kızı gibi sevmiş olan zavallı kadıncağızın söylediği – belki daha ziyade söylemeye vakit bulamadığı – şeyden dehşete kapılan Sava oradan kaçtı.

Öbür gün Bayan Toronthal için gösterişli bir cenaze töreni yapıldı. Bankerin etrafı bütün zenginleri kapsayan dost kalabalığı tarafından kuşatıldı. Yanı başında Sarcany yürüyor ve böylece varlığıyla, kendisini Toronthal Ailesine sokacak projelerinde bir şey değişmediğini beyan ediyordu. Aslında bu onun ümidiydi, fakat gerçekleşecek olsa bile, daha birçok

engelin üstesinden gelmesi gerekecekti. Öte yandan Sarcany koşulların projelerini hayata geçirmeye elverişli olduğunu düşünüyordu, çünkü Sava'yı tamamen onun insafına bırakıyordu.

Bununla beraber, Bayan Toronthal'in hastalığının yol açtığı gecikme ölümü yüzünden daha da uzayacaktı. Aile yastayken düğün bahis konusu dahi olamazdı. Muaşeret adabı gereği vefatın üzerinden en az birkaç ay geçmeliydi.

Bu durumun gayesine ulaşmak için sabırsızlanan Sarcany'in canını derinden sıktığına şüphe yoktu. Ne olursa olsun, mecburiyetten adetlere saygı gösterdi, ama Silas Toronthal'le aralarında hararetli münakaşalar vuku buldu. Bu tartışmalar her zaman bankacının tekrarladığı şu cümleyle son buluyordu:

"Elimden bir şey gelmez. Hem sonra, evlilik beş aya kalmadan gerçekleşeceğine göre, kaygılanmanız için hiçbir neden yok!"

Bu iki şahsın birbirlerini anladıkları aşikârdı. Mamafih Sarcany, sağduyuya teslim olurken, bazen son derece şiddetli sahnelere yol açan bir öfke sergilemekten vazgeçmiyordu.

Üstelik Bayan Toronthal'in ölüm arifesinde yaptığı şu anlaşılmaz yürüyüşten beri, her ikisi de endişelenmeden edemiyorlardı. Sarcany'in aklına, ölüm döşeğindeki kadının postaya alıcısını saklı tutmak istediği bir mektup atmak istemiş olabileceği dahi gelmişti.

Sarcany'in bu düşünceyi paylaştığı banker ona hak vermekten uzak değildi.

"Şayet böyleyse," diye tekrarlıyordu Sarcany, "o mektup bizim için doğrudan ve ciddi bir tehdit oluşturur. Karınız Sava'yı bana karşı hep destekledi, hatta rakibime destek verdi. Ölümün eşiğinde, sırlarımızı ele vermek için, muktedir olmadığını zannettiğimiz

bir enerjiye kavuşup kavuşmadığını kim bilebilir? O ihtimalde, önce davranıp, kazanmaktan ziyade kaybedecek şeyimizin olduğu bir şehri terk etmemiz gerekmez mi?"

"O mektup bizi tehdit etseydi," diye belirtti Silas Toronthal, "birkaç gün sonra etkisini gösterirdi, hâlbuki şimdiye kadar durumumuzda hiçbir değişiklik olmadı!"

Sarcany bu argümana ne cevap vereceğini bilemedi. Gerçekten de, Bayan Toronthal'in mektubu müstakbel projeleriyle alakalı olsa bile, henüz herhangi bir sonuç doğurmamıştı ve evde tehlike var gibi görünmüyordu. Baş gösterdiğinde gereken yapılırdı.

Tehlike Bayan Toronthal'in ölümünden on beş gün sonra baş gösterdi, ama ikisinin de tahmin edemedikleri bir şekilde.

Sava, annesinin vefatından beri, daima ötekilerden uzak durmuş, hatta odasından bile çıkmamıştı. Artık yemek saatlerinde dahi ortalıkta görünmüyordu. Onunla karşılaşmaktan rahatsız olan bankacı, kendisini ancak sıkıntıya sokabilecek bir baş başa görüşmeye hiç istekli değildi. Genç kızı keyfince davranmaya bırakıp, konağın başka bir bölümünde kendi hayatını yaşıyordu.

Sarcany bu durumu kabul ettiği için Silas Toronthal'i birçok kez azarlamıştı. Yerleşik adetler yüzünden, artık genç kızla hiç karşılaşma fırsatı bulamıyordu. Bu vaziyet gelecek planlarına uymuyordu. O yüzden bankerle gayet açık konuşuyordu. Matemin ilk aylarında düğün yapmak söz konusu olamasa da, Sava'nın o ve babasının bu evlilikten vazgeçtikleri düşüncesine alışmasını istemiyordu.

Sonunda Sarcany öyle zorlu ve buyurgan davrandı ki, Silas Toronthal 16 Ağustosta Sava'ya o akşam

kendisiyle konuşmak istediğini bildirdi. Sarcany'in de o görüşmede hazır bulunma arzusunu ilettiğinde, reddedilmeyi bekliyordu. Lakin öyle olmadı. Sava babasının emrine amade olduğu cevabını yolladı.

Akşam olduğunda, Silas Toronthal ve Sarcany konağın büyük salonunda sabırsızlıkla Sava'yı bekliyorlardı. Birincisi, babalık otoritesinden gelen haklara sahip biri olarak, idare edilmeye izin vermemeye kararlıydı. Kendini tutmaya, konuşmaktan çok dinlemeye niyetli Sarcany'se daha ziyade genç kızın gizli düşüncelerini keşfetmeye çabalamak istiyordu. Hâlâ Sava'nın bazı konularda tahmin ettiklerinden daha çok şey bilmesinden çekiniyorlardı.

Sava söylenen saatte salona girdi. Sarcany onu görünce ayağa kalktı, ama genç kız selamına basit bir baş hareketiyle bile karşılık vermedi. Onu görmemiş gibiydi veya daha ziyade görmek istemiyordu.

Silas Toronthal'in işareti üzerine, oturdu. Sonra, matem giysileriyle daha da solmuş yüzünde soğuk bir edayla, kendisinden bulunacakları talebi bekledi.

"Sava," dedi banker, "annenin ölümünün sende yarattığı ıstıraba saygıdan, yalnızlığını bozmak istemedim. Fakat bu üzücü hadiseleri müteakip, ister istemez bazı çıkar meselelerini ele almak icap ediyor!... Her ne kadar daha reşit olmasan da, mirastan payına düşeni bilmende fayda var..."

"Bütün mesele servetten ibaretse," diye cevap verdi Sava, "daha fazla konuşmaya lüzum yok. Bahsettiğiniz mirastan hiçbir şey talep etmiyorum!"

Sarcany oldukça büyük bir hüsran ve muhtemelen belli bir kaygıyla karışık şaşkınlık ifade edebilecek bir hareket yaptı.

"Bence sen laflarının ne anlama geldiğinin pek farkında değilsin, Sava, diye devam etti Silas Toronthal.

İstesen de istemesen de, annen Bayan Toronthal'in mirasçısısın ve ben, kanunen, reşit olduğunda sana hesap vermek zorundayım..."

"Mirastan vazgeçmediğim takdirde!" diye yanıtladı geç kız sakince.

"Niye vazgeçesin ki?"

"Çünkü ona kesinlikle hakkım yok!"

Bankacı koltuğunda doğruldu. Bu cevabı hiç beklemiyordu. Sarcany hiçbir şey söylemedi. Ona göre Sava bir oyun çeviriyordu ve mühim olan tek şey o oyunu açıkça görmekti.

"Bilmiyorum," Sava, diye devam etti genç kızın soğuk cevaplarından sıkılan Silas Toronthal. "Bu sözlerinin nereden kaynaklanabileceğini ve ne anlam taşıdığını bilmiyorum! Zaten hukuki meseleleri konuşmak için gelmedim buraya! Benim vesayetim altındasın, kabul ya da reddetme hakkın yok! O yüzden babanın herhalde itiraz etmeyeceğin otoritesine boyun eğersin, öyle değil mi?..."

"Belki!" diye yanıtladı Sava.

"Daha neler!" diye bağırdı soğukkanlılığını yavaş yavaş kaybetmeye başlayan Silas Toronthal. "Ama üç sene erken konuşuyorsun, Sava! Rüştünü ispat ettiğinde, servetine ne istersen yaparsın! Lakin o zamana kadar çıkarlarını koruma işi bana emanet ve bunu kendi bildiğim gibi yapacağım!"

"Olsun," diye cevapladı Sava, "beklerim."

"Ne bekleyeceksin ki?" diye karşılık verdi banker. "Görgü kuralları gereğince matem son bulur bulmaz durumunun değişeceğini unutuyorsun galiba! Yani artık bu işle alakalı tek kişi sen olmayacağına göre, servetinin pazarlığını yapma hakkın da azalıyor..."

"Evet! Mesele işten ibaret!" diye cevap verdi Sava, küçümseyici bir edayla.

"İnanın, Matmazel..." deme gereği hissetti, gayet yaralayıcı bir hor görüyle telaffuz edilen bu lafın doğrudan hedeflediği Sarcany. "İnanın, daha asil bir duygu söz konusu..."

Sava onu işitmemiş gibiydi. Gözlerini kızgın bir sesle konuşan bankacıya dikmişti.

"Hayır, yalnız değilsin..." dedi Silas Toronthal. "Annenin ölümü projelerimizde hiçbir şey değiştiremez!"

"Hangi proje?" diye sordu genç kız.

"Unutmuş gibi yaptığın, Bay Sarcany'in damadım olmasını sağlayacak şu evlilik projesi!"

"O evliliğin Bay Sarcany'i damadınız yapacağından emin misiniz gerçekten?"

Bu seferki ima o kadar barizdi ki, şaşkınlığını gizleme ihtiyacı duyan Silas Toronthal, dışarı çıkmak üzere ayağa kalktı. Ama Sarcany onu bir el hareketiyle durdurdu. O, işi sonuna kadar götürmek, neyle yetinmesi gerektiğini kesinlikle bilmek istiyordu.

"Beni dinleyin, baba, zira size son kez böyle hitap ediyorum," dedi genç kız. "Bay Sarcany'in evlenmek istemesinin sebebi ben değilim, artık istemediğim şu servet! Ne kadar yüzsüz olursa olsun, beni yalanlamaya cüret edemez! Mamafih bu evliliğe razı olduğumu hatırlattığına göre, cevabım kolay olacak! Evet! Bu meselede babamın şerefinin mevzubahis olduğuna inanınca, kendimi feda etmek zorunda kaldım. Ama bildiğiniz gibi, babamın adı o menfur anlaşmaya karıştırılamaz! Yani Bay Sarcany'i zengin etmek istiyorsanız, kendi servetinizi verin!... Bütün istediği bundan ibaret!"

Genç kız da ayağa kalkmıştı ve kapıya doğru ilerliyordu.

"Sava," diye bağırdı o sırada Silas Toronthal, "gidip karşısında durarak. Sözlerinde... mana veremediğim

bir tutarsızlık mevcut... Kuşkusuz sen de ne dediğinin farkında değilsin!... Acaba annenin vefatı..."

"Annem... evet! Annemdi... kalben annemdi!" diye mırıldandı genç kız.

"... dolayısıyla çektiğin acı aklını sarsmış olmasın," diye devam etti kendinden başkasını duymayan Silas Toronthal. "Evet! Delirdin mi yoksa?..."

"Delirmek mi?"

"Verdiğim karar yerine getirilecek ve altı aya kalmadan Sarcany'in karısı olacaksın."

"Asla!"

"Seni buna mecbur etmeyi bilirim elbet!"

"Hangi hakla?" diye yanıtladı genç kız, nihayet dışa vurduğu bir infialle.

"Babalık salahiyetinin verdiği hakla!..."

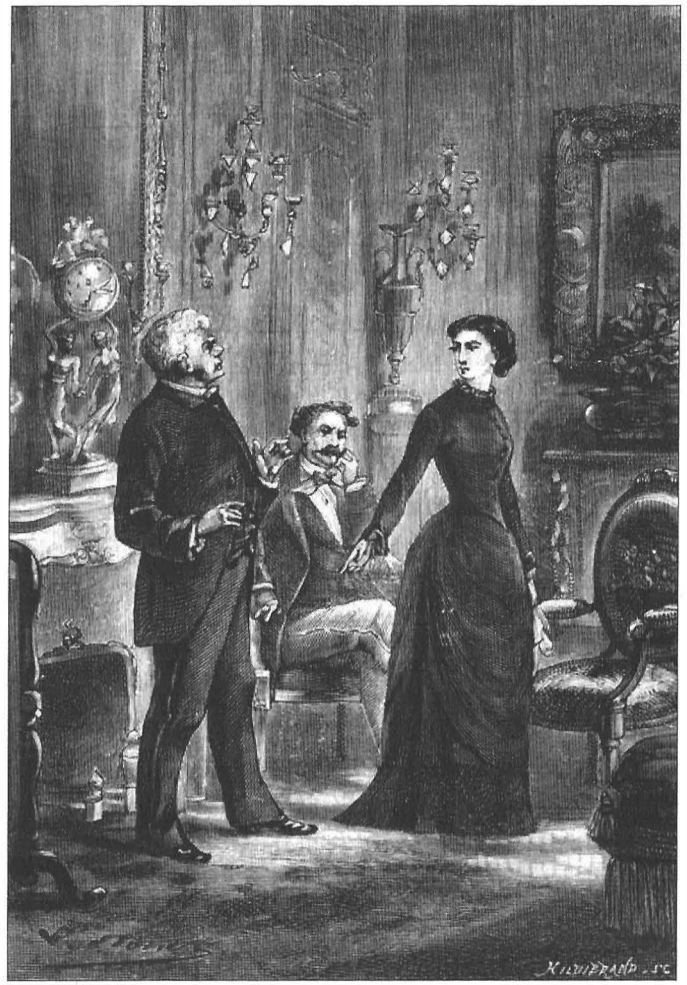
"Siz... Bayım!.. Benim babam değilsiniz. Adım da Sava Toronthal değil!"

Bu son sözler karşısında verecek cevap bulamayan bankacı geri çekildi ve genç kız başını bile çevirmeden salondan çıkıp odasına gitti.

Görüşme esnasında Sava'yı dikkatle incelemiş olan Sarcany konuşmanın sonlanış şekline hiç şaşırmadı. Böyle olacağını tahmin etmişti. Korktuğu şey başına gelmişti. Sava kendisini Toronthal ailesine bağlayan hiçbir akrabalık ilişkisinin olmadığını biliyordu.

Bankere gelince, kendine yeterince hâkim olamadığı için, o beklenmedik darbeden fena halde dağılmıştı.

O sırada sözü Sarcany aldı ve her zamanki netliğiyle durumu özetledi. Silas Toronthal dinlemekle yetiniyordu. Zaten eski suç ortağının sözleri öyle su götürmez bir mantığın ürünüydü ki, tek yapabildiği onaylamaktan ibaretti.

"Artık Sava'nın bu izdivaca razı olacağına asla güvenmemek lazım, en azından isteyerek kabul etmez," dedi. "Fakat bizce malum sebeplerle, bu evliliğin gerçekleşmesi her zamankinden daha çok gerekiyor! Geçmişimiz hakkında ne biliyor? Hiç. Aksi halde söylerdi! Bildiği yegâne şey kızınız olmadığı, hepsi o kadar! Babasını tanıyor mu? Sanmıyorum!

Tanısa, yüzümüze çarpacağı ilk isim o olurdu! Sizin karşınızdaki gerçek konumundan uzun zamandır haberdar mı? Yine hayır. Bayan Toronthal'in ancak ölmek üzereyken konuşmuş olması kuvvetle muhtemel! Ama bana bir o kadar kesin gelen şey, Sava'ya, aslında babası olmayan adama itaat göstermeyi reddetme hakkına sahip olması için gerekeni söylememiş olması!"

Silas Toronthal bir baş hareketiyle Sarcany'in uslamlamasını tasdik etti. Sarcany genç kızın bu meseleleri öğreniş şekli, ne zamandan beri haberdar olduğu ve nihayet kendisine sadece doğumunun sırrının ifşa edildiği konularında yanılmıyordu.

"Gelelim sonuca," diye devam etti Sarcany. "Her ne kadar Sava kendisiyle alakalı hususlarda çok az şey bilse ve geçmişimize ilişkin şeylerden bihaber olsa da, ikimiz de tehdit altındayız. Sizin Ragusa'daki saygıdeğer konumunuz, benimse bu evliliğin sağlayacağı, hiç de reddetmek istemediğim, hatırı sayılır menfaatlerim tehlikede! Bu durumda mümkün mertebe çabuk yapılması gerekenler şöyle: Yarından tezi yok, beraberce Ragusa'yı terk edeceğiz, kimseyle görüşüp konuşmasına imkân tanımadan Sava'yı da götüreceğiz ve şehre ancak evlilik gerçekleştikten sonra döneceğiz. Sava, karım olduğu vakit, susarsa iyi eder! Yabancı diyarlarda, her türlü etkiden uzaktayken, ondan korkacak hiçbir şeyimiz kalmayacaktır! Ona bu evliliği gönül rızasıyla ve bana avantaj sağlayacak müddet zarfında kabul ettirmek benim işim. Beceremezsem, Tanrı belamı versin!"

Silas Toronthal aynı fikirdeydi: Durum hakikaten Sarcany'in tarif ettiği gibiydi. Direnmeyi düşünmedi. Suç ortağının gitgide daha çok hükmettiği banker bunu istese de yapamazdı. Hem niçin yapacaktı ki?

Her daim karşı konulmaz bir tiksinti uyandırdığı ve yüreğinin hiç ısınmadığı o genç kız için mi?

O akşam, Sava konağı terk etme imkânı bulamadan projenin mutlaka icra edilmesi kararlaştırıldı. Sonra Silas Toronthal ve Sarcany ayrıldılar. Projelerini gerçekleştirmekte son derece aceleleri vardı ki bilahare, bu konuda haklı oldukları anlaşılacaktı.

Aslında bir gün sonra Bayan Bathory, Borik refakatinde, Vinticello köyünden ayrılıp, oğlunun ölümünden beri ilk defa Marinella Sokağı'ndaki eve dönmüştü. Orayı ve kendisi için gayet acı hatıralarla dolu kenti temelli terk etmeye karar vermiş ve taşınma hazırlıklarını yapmaya gelmişti.

Borik kapıyı açtığında, evin posta kutusuna bırakılmış bir mektup buldu.

Bu, Bayan Toronthal'in ölüm arifesinde, malum şartlarda postaya attığı mektuptu.

Bayan Bathory mektubu alıp açtı, ilkin imzaya baktıktan sonra, can çekişen bir elle yazılmış, Sava'nın doğum sırrını ihtiva eden o birkaç satırı bir solukta okudu.

Sava ve Pierre isimleri Bayan Bathory'in zihninde aniden birleşti!

"O kız!... Oğlum!..." diye bağırdı.

Ve başka bir sözcük eklemeden –zaten yapamazdı– kendisini tutmak isteyince ittiği yaşlı hizmetkârına cevap vermeksizin dışarı fırladı, Marinella Sokağından aşağı inip, Stradone'yi geçti ve ancak Toronthal konağının kapısı önünde durdu.

Yapacağı şeyin nereye varacağının farkında mıydı? Daha yavaş ve dolayısıyla daha ihtiyatlı davranmanın Sava'nın menfaati bakımından daha iyi olacağını biliyor muydu? Hayır! Karşı konulmaz bir şekilde genç kıza doğru itilmişti. Sanki kocası Étienne Bathory ve

oğlu Pierre mezarlarından çıkmış: "Kurtar onu!... Kurtar onu!" diye haykırıyorlardı.

Bayan Bathory konağın kapısına vurdu. Kapı açıldı. Bir uşak belirdi ve ne istediğini sordu.

Bayan Bathory Sava'yı görmek istiyordu.

Matmazel Toronthal konakta değildi.

Bayan Bathory Banker Toronthal'le konuşmak istiyordu.

Bankacı bir gün evvel nereye gittiğini söylemeden yola çıkmış, beraberinde genç kızı da götürmüştü.

Bayan Bathory bu son darbeyi müteakip sendeledi ve az önce yanına gelen Borik'in kollarına yıkıldı.

İhtiyar hizmetkâr onu Marinella Sokağındaki eve geri götürdüğünde:

"Yarın, Borik," dedi, "yarın ikimiz birlikte Sava ve Pierre'in düğününe gideceğiz!"

Bayan Bathory aklını yitirmişti.

4
MALTA CİVARINDA

Kendisini çok yakından ilgilendiren bu son olaylar vuku bulurken, Pierre Bathory durumunun her geçen gün iyileştiğini görüyordu. Pek yakında, neredeyse tamamen şifa bulmuş yarası için endişelenmeye mahal kalmayacaktı.

Fakat Pierre annesini ve ebediyen kaybettiğini sandığı Sava'yı düşününce büyük bir ıstırap çekiyordu!

Annesi oğlunun sahte ölümünün acısıyla baş başa bırakılamazdı. O yüzden, Antékirtta'da onlara katılabilmesi için, ihtiyatlı bir şekilde bilgilendirilmesine karar verilmişti. Pierre'in tam olarak iyileşmesi beklenirken – ki bu fazla gecikemezdi – doktorun Ragu-

sa'daki casuslarından biri gözünü kadından ayırmama emri almıştı.

Sava'ya gelince, Pierre ondan Doktor Antékirtt'e hiç bahsetmemeyi uygun görmüştü. Ama artık Sarcany'in karısı olduğunu düşünmesine rağmen, nasıl unutabilirdi ki onu? Her ne kadar gözünde Silas Toronthal'in kızı olsa da, onu sevmeyi bırakmış mıydı? Hayır! Neticede Sava babasının suçundan sorumlu tutulabilir miydi? Bununla beraber, Étienne Bathory'i ölüme sürükleyen şey o suçtu! Velhasıl Pierre'in içinde, korkunç ve aralıksız evrelerini yalnız kendisinin bildiği bir çatışma yaşanıyordu.

Doktor bunu hissediyordu. Genç adamın düşüncelerine başka bir yön vermek için, birlikte halletmeleri gereken adalet uğraşını hatırlatıp duruyordu. Hainlerin cezalandırılmaları lazımdı ve cezalandırılacaklardı. Onlara nasıl ulaşılacağı hususunda henüz kararlaştırılan bir şey yoktu, ama bir şekilde başaracaklardı.

"Bin yol, tek amaç!" diye tekrarlıyordu doktor.

Ve icabında, amaca erişmek için, o bin yolu takip edecekti.

Pierre, nekahet döneminin son günlerinde, kâh yayan kâh arabayla, adayı gezip dolaşabildi. Doktor Antékirtt'in yönetimindeki bu küçük koloniye hayran olmamak hakikaten elde değildi.

Öncelikle, koninin eteğine kurulmuş kentin, limanın ve bütün adanın her türlü taarruzdan korunmasını sağlayacak istihkâmlar üzerinde aralıksız çalışılıyordu. O işler tamamlandığında, uzun menzilli toplarla silahlanmış bataryalar, çapraz atışlarla, düşman gemilerinin yaklaşmasını imkânsız kılacaktı.

Savunma sisteminde, ister torpillerin ateşlenmesi, ister kanalın silahlandırılması ya da batarya toplarının görev yapması için, elektrik önemli bir rol oy-

nayacaktı. Doktor geleceğin ait olduğu bu etkenken harika sonuçlar elde etmeyi bilmişti. Buharlı motorlar ve kazanlarıyla donatılmış bir merkez istasyon, çok gelişmiş, yeni bir sistemin parçası yirmi tane dinamoya sahipti. Orada, olağanüstü yoğunluktaki özel akümülatörlerin Antékirtta'daki tüm hizmetlerin, su dağıtım şebekesinin, şehir aydınlatmasının, telgraf ve telefonun, adanın içi ve çevresindeki demiryolu işletmesinin hizmetine sunduğu akımlar üretiliyordu. Kısacası doktor, gençliğinde gördüğü ciddi tahsilden istifade ederek, modern bilimin eksiklerinden birini gerçekleştirmişti: Kuvveti uzağa taşıyan elektrikli işleyişi. Sonra, bu gayet pratik kullanım aracı sayesinde, daha evvel bahsi geçen filikaları ve Akdeniz'i bir uçtan diğerine ekspres hızıyla gitmesini sağlayan son derece süratli *Elektrik* gemilerini inşa edebilmişti.

Bununla beraber, elektrik üretiminde kullanılan buharlı makineler için maden kömürü vazgeçilmez olduğundan, Antékirtta depolarında daima büyük bir kömür stoku bulunuyordu ve bu stok, doğrudan İngiltere'den mal temin eden bir gemi tarafından sürekli yenileniyordu.

Dip tarafında küçük şehrin amfiteatr gibi yükseldiği liman doğal bir teşekküldü, fakat büyük çalışmalarla iyileştirilmişti. İki iskele, bir mendirek, bir de dalgakıran, rüzgâr hangi istikametten eserse essin onu çok güvenli kılıyordu. Her yerde, rıhtım seviyesine kadar su vardı ve dolayısıyla, her türlü havada, Antékirtta'nın filotillası için mutlak emniyet mevcuttu. Filotilla *Savarena* guleti, Swansea ve Cardiff'ten kömür tedarikine tahsis edilmiş buharlı yük gemisi, *Ferrato* adındaki yedi sekiz yüz tonalitelik bir buharlı yat ve ikisi ada müdafaasında ziyadesiyle faydalı olabilecek torpido tarzında donatılmış üç *Elektrik*'ten ibaretti.

Böylece Antékirtta, doktorun dürtüklemesiyle, direniş imkânlarının her geçen gün daha da arttığını görüyordu. Trablusgarp ve Kirenayka korsanları bunu iyi biliyordu! Mamafih en büyük arzuları orayı ele geçirmekti, zira adaya sahip olmak Senusi tarikatının hâlihazırdaki yüce şeyhi Sidi Muhammed el-Mehdi'nin projelerine hizmet edecekti. Lakin şeyh böyle bir teşebbüsün zorluklarını bildiğinden, Arapla-

rın başlıca meziyetlerinden biri olan sabırla, harekete geçme fırsatını bekliyordu. Doktor da bunu bilmiyor değildi ve savunma faaliyetlerini yakından takip ve teşvik ediyordu. Boyun eğdirmek için, tamamlandıklarında, Senusilerin henüz sahip olmadıkları o modern yıkım makinelerini kullanmak gerekecekti. Zaten ada sakinlerinden on sekiz ile kırk yaş arasındakiler milis birlikleri halinde eğitilmiş, hassas ve hızlı ateş edebilen silahlarla donatılmış, topçu manevrası talimi görmüşlerdi. En iyiler arasından seçilen şefler tarafından komuta ediliyorlardı. Bu milis beş altı yüz güvenilir adamdan müteşekkil bir güçtü.

Birkaç ortakçı kırsala kurulmuş çiftlikleri işgal etse de, ahalinin büyük kısmı, Kont Sandorf'un Karpatların yamacındaki malikânesi anısına Transilvanya kökenli Artenak adını almış olan küçük şehirde oturuyordu. Artenak gayet pitoresk bir manzara arz ediyordu. En fazla birkaç yüz ev mevcuttu. İp çekilmiş ya da cetvelle çizilmiş gibi muntazam sokak ve caddeleriyle Amerikan tarzı bir satranç tahtası üstüne inşa edilmek yerine, temelleri serin bahçeler, dorukları güzel gölgeliklerde olmak suretiyle, zeminin kabarıklıklarına hükmederek, düzensiz bir şekilde dizilmişlerdi. Avrupa ve Arap tarzı binalar, makinelerin beslediği pınarlar boyunca iç içe geçmişlerdi – tüm bunlar güzel, sevimli, cazip ve baştan çıkarıcıydı. Kelimenin mütevazı manasıyla sitenin sakinleri, aynı ailenin üyeleri olarak, evlerinde sükûnet ve bağımsızlıklarını korurken, müşterek yaşama da karışabiliyorlardı.

Mutluydular! Evet, Antékirtta yerlileri mutluydular. *Ubi bene, ibi patria*"nın pek vatansever bir şiar

---

* "Karnımın doyduğu yer vatanımdır" anlamına gelen Latince özdeyiş –çn.

olmadığı muhakkak, fakat asıl memleketlerinde sefilken doktorun çağrısı üzerine koşup gelen ve bu konuksever adada mutluluk ve refaha kavuşan iyi insanlara cuk oturuyordu.

Doktor Antékirtt'in evine gelince, ortakçılar oraya Stadthaus, yani belediye binası adını vermişlerdi. İçinde efendi değil, aralarında en ileri gelen şahsiyet oturuyordu. Kule ve cumbaları, iç avlusu, galeri, sundurma ve çeşmeleri, Arap illerinden gelme mahir bezemeciler tarafından döşenmiş salon ve odalarıyla, şu tapılası Mağrip köşklerinden biriydi. İnşaatında en kıymetli malzemeler, Numidya Körfezindeki, Skikda'ya birkaç kilometre mesafede yer alan zengin Filfila Dağından sanatçı ve âlim bir mühendis tarafından çıkarılan mermer ve balgam taşı kullanılmıştı. Bu karbonatlar mimarın tüm fantezilerine fevkalade uymuştu ve Afrika'nın ağır ikliminde, güneşin Şark diyarlarında bir fırça gibi gezdirdiği ışınlarının altın rengini kaplıyordu.

Artenak'ın biraz gerisinde ufak bir kilisenin zarif çan kulesi yükseliyordu. Mimari ve heykel sanatının tüm ihtiyaçlarını karşılayan siyah beyaz mermerler, türkuaz maviler, Carrara ve Paros'un eski ürünlerine acayip benzeyen, ağaç görünümlü sarılar aynı taş ocağından tedarik edilmişti.

Şehrin dışında, civar tepelerde, daha bağımsız görünümlü başka konutlar üst üste diziliydi, birkaç villa, koloninin biricik hekimi Doktor Antékirtt'in olduğu zaman hastalarını yollamayı düşündüğü, havanın daha yüksek bir bölgesindeki ufak bir hastane. Denize inen yamaçlar boyunca yayılmış başka güzel evler bir sayfiye beldesi meydana getiriyordu. Rıhtım kapısı yakınında yer alan ve evlerin en konforlularından biri, ama küçük bir korugan gibi alçak olanın adı Pescade ve Matifou Villası olabilirdi. İki ayrılmaz arkadaş, özel

hizmetlerine tahsis edilmiş bir uşakla beraber, oraya yerleşmişti. Hayır! Eskiden böyle bir serveti düşlerinde görmeye bile cüret edemezlerdi!

"Burada rahatımız yerinde!" diye tekrarlayıp duruyordu Matifou Burnu.

"Fazla rahatız," diye cevap veriyordu Pescade Burnu. "Bu kadarı bizi aşar! Biliyor musun, Matifou, kendimizi yetiştirmemiz, okula gitmemiz, dilbilgisi ödülleri kazanmamız, diplomalar almamız lazım!"

"İyi de sen zaten eğitimlisin, Pescade!" diye karşılık veriyordu Herkül. "Okumayı, yazmayı, hesap yapmayı biliyorsun..."

Gerçekten de Pescade Burnu yoldaşına kıyasla bilim adamı sayılırdı! Aslında zavallı çocuk eksiklerinin fazlasıyla bilincindeydi. Kendi deyişiyle "Fontainebleau Sazanları Lisesi" haricinde hiç tahsil görmemiş biri olarak nerede ve ne zaman öğrenecekti ki? O yüzden sürekli Artenak kütüphanesine gidip, kendini yetiştirmeye uğraşıyor, okuyor, durmadan ders çalışıyordu. Bu arada Matifou Burnu, doktorun müsaadesiyle, küçük bir cep limanı kurmak için, sahildeki kum ve kayaların yerini değiştiriyordu.

Pierre Bathory, sadece kültürü eksik bulunan olağandışı zekâsını fark ettiği Pescade'yi ziyadesiyle teşvik ediyordu. Ona öğretmenlik yapıyor, dört başı mamur bir temel eğitim verecek şekilde yönlendiriyor, öğrencisi de hızla gelişme kaydediyordu. Pierre'in Pescade'ye daha sıkı bağlanması için başka sebepler de mevcuttu. Pescade geçmişinden haberdar değil miydi? Toronthal konağını gözetlemekle görevlendirilmemiş miydi? Cenaze alayı geçerken Sava'nın bilincini kaybetmiş halde götürüldüğü sırada Stradone'de değil miydi? Pescade'nin doğrudan yer aldığı bu acıklı hadiseleri defalarca anlatması gerekmişti. Neticede

Pierre'in bu meseleleri konuşabildiği yegâne kişi oydu ve yüreğinden taşanları bastıramadığında onunla konuşuyordu. Bu durum onları birbirine yaklaştıran sıkı bir bağ teşkil ediyordu.

Öte yandan, doktorun çifte planını hayata geçirme vakti yaklaşıyordu. Plan ilkin ödüllendirmeyi, sonra da cezalandırmayı hedefliyordu.

Mahkûmiyetinden birkaç ay sonra Stein zindanında ölen Andrea Ferrato için yapmayı başaramadığı şeyi çocuklarına yapmak istiyordu. Maalesef casusları özenle araştırmış olsalar da, Luigi ve kız kardeşine ne olduğunu hâlâ bilmiyordu. Çocuklar, babalarının ölümünden sonra, Rovinj ve İstirya'yı terk ederek, ikinci sürgünlerine gitmişlerdi. Ama nereye? Bunu kimse bilmiyor, doktorda derin bir yürek acısına yol açan bu hususta kimse bir şey söyleyemiyordu. Ama uğruna kendini feda etmiş adamın çocuklarını aramaktan vazgeçmiyor ve emri uyarınca araştırmalar aralıksız devam ediyordu.

Bayan Bathory'e gelince, Pierre'in tek bir arzusu vardı: Onu Antékirtta'ya getirtmek. Fakat kendininki gibi Pierre'in sözde ölümünden de istifade etmek isteyen doktor son derece ihtiyatlı davranma gerekliliğini anlamasını sağladı. Zaten nekahet döneminin delikanlıyı çıkacağı seferde kendisini takip edecek güce kavuşturmasını beklemek istemenin yanı sıra, - Sava ve Sarcany'in evliliklerinin Bayan Toronthal'in ölümü münasebetiyle ertelendiğini bildiği için – düğünden evvel hiçbir şey yapmamaya karar vermişti.

Ragusa'daki casuslarından onu olan biten her şeyden haberdar ediyor ve hem Bayan Bathory'in evini hem de Stradone konağını dikkatle gözlüyordu.

İşte o sırada vaziyet böyleydi. Doktor gecikmenin her türlü sebebinin son bulmasını sabırsızlıkla bek-

liyordu. Rovinj'den ayrıldıktan sonra izini kaybettiği Carpena'ya ne olduğunu hâlâ bilmese de, Ragusa'da oturan Silas Toronthal ve Sarcany elinden kaçamazlardı.

Olaylar bu minvalde gelişirken, 20 Ağustosta Malta-Antékirtta telgraf hattı vasıtasıyla casusundan Stadthaus'a bir mesaj geldiğinde, doktorun ne hissettiği tahmin edilebilir. Telgraf ilkin Silas Toronthal, Sava ve Sarcany'in gidişini, sonra da Ragusa'dan ayrılan Bayan Bathory ve Borik'in ortadan yok olduklarını belirtiyordu.

Doktor daha fazla gecikmemeliydi. Pierre'i çağırttı. Öğrendiklerinden hiçbirini ondan saklamadı. Bu haber delikanlı için büyük bir darbe oldu! Annesi kaybolmuş, Sava ise Silas Toronthal tarafından meçhul bir yere sürüklenmişti ve hâlâ Sarcany'in elinde olduğuna şüphe yoktu!

"Hemen yarın yola çıkacağız," dedi doktor.

"Bugün çıkalım!" diye haykırdı Pierre. "Ama annemi nerede arayacağız?... Nerede?..."

Düşüncesini tamamlamadı... Doktor sözünü kesmişti:

"Bu iki olay arasında basit bir tesadüften başka bir şey görmemek gerekip gerekmediğini bilmiyorum! Silas Toronthal ve Sarcany'in Bayan Bathory'in ortadan yok oluşuyla bir alakaları varsa, öğreniriz! Lakin evvela o iki alçağın peşine düşmek lazım!"

"Nerede arayacağız?..."

"Belki de... Sicilya'da!"

Hatırlanacağı üzere, Pazin Kulesinde Kont Sandorf'un kulak misafiri olduğu, Sarcany ve Zirone arasında geçen konuşmada, Zirone Sicilya'dan marifetlerinin alışıldık sahnesi gibi bahsetmişti – yoldaşına, koşullar gerektirirse bir gün geri dönmeyi önerdiği

sahne. Doktor bu ayrıntıyla beraber Zirone adını da unutmamıştı. Kuşkusuz zayıf bir ipucu söz konusuydu, ama başka çare olmadığına göre, Sarcany ve Silas Toronthal'in izini bulmayı sağlayabilirdi.

Bu durumda harekete geçme kararı derhal verildi. Doktora refakat edecekleri bildirilen Pescade ve Matifou onu izlemeye hazır olmalıydılar. Pescade burnu o zaman Silas Toronthal, Sarcany ve Carpena'nın kim olduklarını öğrendi.

"Üç namussuz!" dedi. "Tahmin etmiştim!"

Sonra Matifou'ya dönerek:

"Artık sahneye çıkacaksın," dedi.

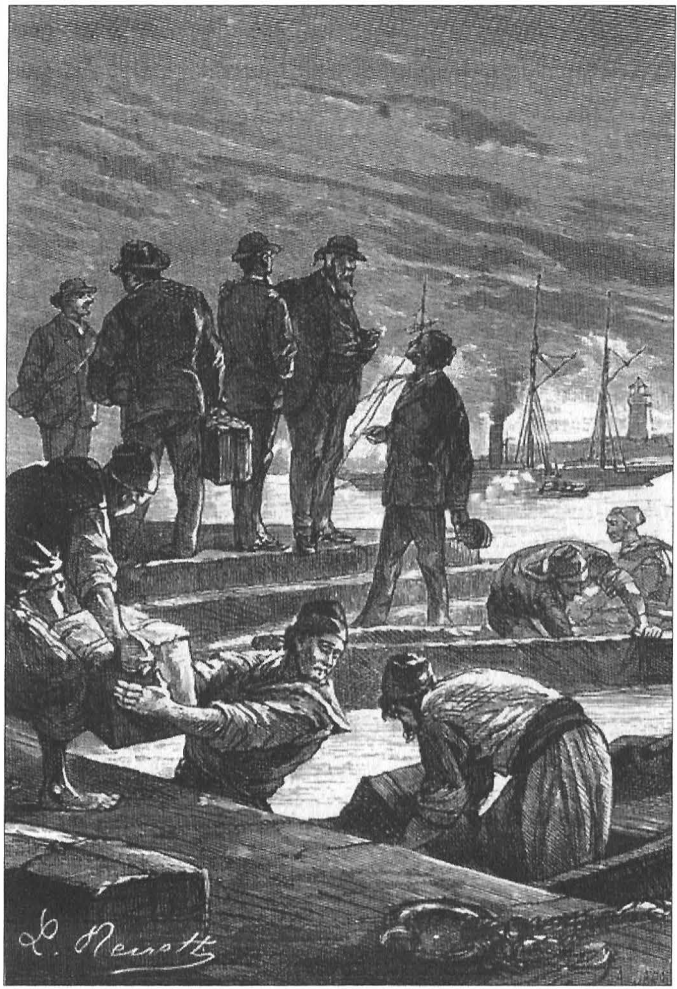
"Yakında mı?"

"Evet, ama başlama işaretini bekle!"

Aynı akşam yola çıkıldı. Denize açılmaya daima hazır Ferrato, erzakı tamam, ambarları dolu, pusulaları ayarlı, saat sekizde demir aldı.

Sirte Körfezinin dip kısmından Sicilya'nın Porto Palo Burnu açığındaki güney ucuna kadarki mesafe dokuz yüz elli mil civarındaydı. Ortalama sürati saatte on sekiz mili geçen buharlı yatın bu mesafeyi aşması için sadece bir buçuk gün lazımdı.

Antékirtta donanmasının kruvazörü *Ferrato* harika bir gemiydi. Fransa'nın Loire tersanelerinde inşa edilmişti ve motoru bin beş yüz beygire yakın güç üretebiliyordu. Boruların alev değil su ihtiva ettiği Belleville sistemine göre kurulmuş kazanları, az kömür tüketmek, hızlı buharlaşma sağlamak ve hiçbir infilak tehlikesi yaratmadan buharın basıncını kolayca on dört, on beş kilograma yükseltmek gibi avantajlara sahipti. Yeni kazanlara devrolan buhar böylece olağanüstü bir kuvvetin mekanik unsuru haline geliyor ve yatın, Avrupa filolarının büyük muharebe gemileri kadar uzun olmamasına rağmen aynı hıza ulaşmasını sağlıyordu.

Ferrato yolcularının tüm rahatını gözeten bir konforla döşenmişti. Öte yandan, zırhlı ve arkadan doldurma dört çelik topu, iki Hotchkiss otomatik topu, iki de Gatlings mitralyözü vardı. Ayrıca baş tarafta, on üç santimetrelik, konik bir mermiyi altı kilometre fırlatabilen uzun namlulu bir top daha bulunuyordu.

Gemi personeli, güverte ekibinde Köstrik adında Dalmaçya kökenli bir kaptan, bir ikinci kaptan ve iki zabit; makine kısmında bir çarkçıbaşı, bir ikinci makinist, dört ateşçi ve iki kömürcü; mürettebat olarak bir tayfa başı ve iki onbaşı dâhil otuz tayfa; kamara ve mutfak hizmetleri için iki aşçı ve üç kamarot – toplam dört zabit ve kırk üç adamdan müteşekkildi.

İlk saatlerde, Sidra Körfezinden çıkış oldukça iyi koşullarda gerçekleşti. Rüzgâr ters yönden esse de – epey serin bir kuzeybatı meltemi – kaptan *Ferrato*'ya kayda değer bir sürat kazandırabildi, fakat flok ve trinketa yelkenlerini, pruva direğindeki kare yelkenleri, ana ve arka direklerdeki yan yelkenleri kullanması mümkün olmadı.

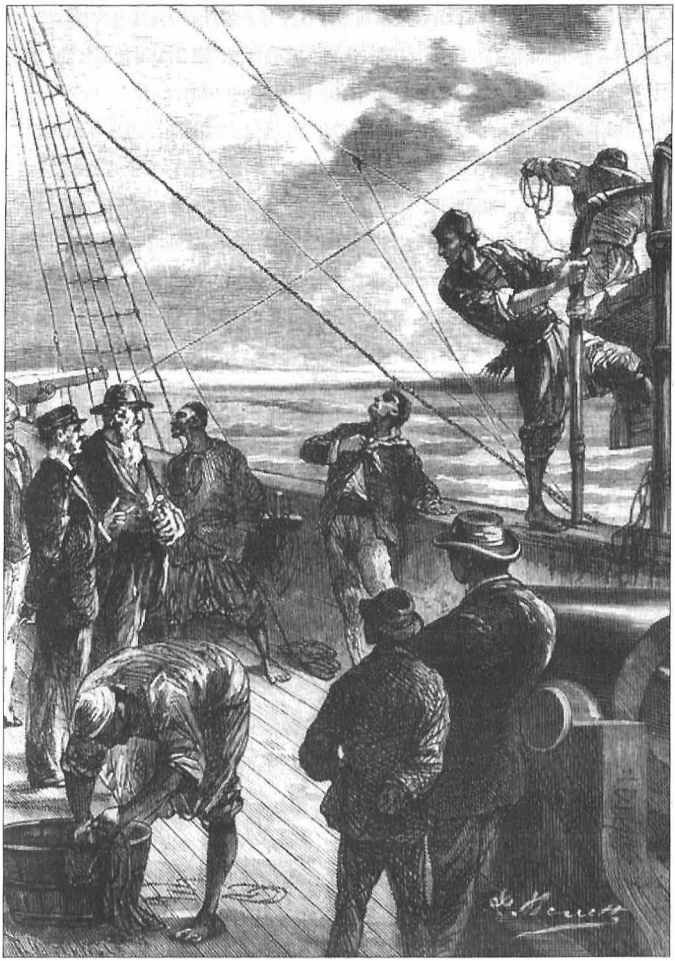
Gece, doktor ve Pierre kaldıkları bitişik odalarda, Pescade ve Matifou'ysa baştaki kamaralarında, bütün iyi ve hızlı tekneler gibi suda süzülen buharlı yatın sallantılarından kaygılanmaksızın dinlenebildiler. Doğruyu söylemek gerekirse, iki arkadaşın gözünden uyku aksa da, derin endişelerle boğuşan doktor ve Pierre ancak şöyle böyle istirahat ettiler.

Ertesi gün, yolcular güverteye çıktıklarında, Antékirtta'dan hareket edişlerinden beri geçen on iki saatte yüz yirmi milden fazla yol almışlardı. Aynı yönden esen meltem serinleme eğilimindeydi. Güneş fırtınalı bir ufukta yükselmişti ve zaten ağır olan atmosfer yakında doğa güçleri arasında vuku bulacak bir mücadeleyi işaret ediyordu.

Pescade ve Matifou, doktor ve Pierre Bathory'e iyi günler dilediler.

"Teşekkürler, dostlarım," diye cevap verdi doktor. "Kuşetlerinizde iyi uyudunuz mu?"

"Vicdanı rahat kütükler gibi!" diye karşılık verdi Pescade neşeyle.

"Matifou Burnu kahvaltısını yaptı mı, peki?"

"Evet, doktor bey, bir çorba kâsesi kahveyle iki kilo peksimet!"

"Ya!... Peksimet biraz sert oluyor!"

"Pöh! Eskiden öğünler arasında çakıl taşı yiyen bir adam için değil!"

Matifou koca kafasını yavaşça sallıyordu – arkadaşının cevaplarını tasdik etme tarzı.

Bu sırada *Ferrato*, doktorun kesin emri uyarınca, pruva bodoslamasının dikmesi altında iki sıra köpüklü su fışkırtarak, son süratle ilerliyordu.

Acele etmek ihtiyat icabıydı. Hatta Kaptan Köstrik, bu konuyu doktorla konuştuktan sonra, akşamın sekizine doğru ışıkları görülebilecek Malta'da mola vermeye gerek olup olmayacağını düşünüyordu.

Aslında havanın durumu giderek daha tehditkâr bir hal alıyordu. Güneşin alçalmasıyla serinleyen batı meltemine rağmen, bulutlar hâlâ doğudan yükseliyor ve göğün dörtte üçüne yayılıyordu. Deniz seviyesinde, çatlakları arasından bir güneş ışını süzüldüğünde mürekkep karasına dönüşen, son derece mat, kurşun grisi bir kuşak göze çarpıyordu. Daha şimdiden birkaç sessiz şimşek, üst kenarı gayet belirgin kıvrımlarla yuvarlaklaşan o geniş elektrik bulutunu yırtıyordu. Aynı zamanda dalgalar, sanki doğu ve batı rüzgârları arasında henüz hissedilmeyen ama etkisini istikrarsız denizde gösteren bir savaş varmış gibi, dip çalkantılarla büyüyüp alabildiğine kabarıyor ve yatın güvertesinde çatlamaya başlıyordu. Sonra, saat altıya doğru, boşluğu kaplayan yoğun bulutlardan oluşmuş kemerin altında her şey karardı. Gök gürlüyor, parlak yıldırımlar o ağır karanlığı aydınlatıyordu.

"Manevra serbest!" dedi doktor kaptana.

"Evet! Öyle gerekiyor, doktor bey," diye yanıtladı Kaptan Köstrik. "Akdeniz'de ya hep ya hiç kuralı geçer! Doğu ve batı üstün gelmek için birbiriyle çarpışıyor ve korkarım avantaj, fırtınanın yardımıyla, birincide kalacak. Gozo ve Malta'nın ötesinde deniz çok sertleşecektir. Sıkıntı çekmemiz kuvvetle muhtemel. Valetta'ya uğramayı teklif etmiyorum, ama iki adadan birinin batı kıyısında gün doğana kadar sığınacak bir yer arasak iyi olur."

"Ne gerekiyorsa yapın," diye cevap verdi doktor.

O sırada buharlı yat Malta'nın batısında, yaklaşık otuz mil mesafede bulunuyordu. Sadece ortadaki bir adacık tarafından oluşturulmuş iki dar boğazla ayrıldığı Malta Adasının biraz kuzeybatısında yer alan Gozo Adasında, yirmi yedi milden görülebilen, birinci sınıf bir fener mevcuttu.

Denizin sertliğine rağmen, *Ferrato*'nun bir saate kalmadan fenerin ışık menziline girmesi gerekiyordu. Mevkiini özenle tespit ettikten sonra, karaya fazla sokulmadan, birkaç saatliğine sığınacak bir yer bulmak için yeterince yaklaşabilirlerdi.

Kaptan Köstrik de öyle yaptı. *Ferrato*'nun gövde ya da makinesinde herhangi bir kazadan kaçınmak için, ihtiyat gereği, süratini düşürdü.

Bununla beraber, bir saat sonra, Gozo Feneri hâlâ görünmemişti. Falezleri oldukça büyük bir yükseklikte karaltı halinde belirse de, karayı seçmek imkânsızdı.

Fırtına tüm şiddetiyle yaşanıyordu. Ilık bir sağanak yağıyordu. Ufuktaki, artık rüzgâr tarafından itilen buhar kütlesi, boşluktan aşırı bir hızla akıp geçiyordu. Yırtıkları arasından birkaç yıldız bir an parlayıp hemen sönüyor ve paçavralarının denize kadar uzanan kuyruğu dev püsküller gibi suyu süpürüyordu. Üç noktadan dalgalara çarpan üçlü şimşekler bazen buharlı yatı tamamen kuşatıyor ve hava yıldırım gürültüleriyle mütemadiyen sarsılıyordu.

Durum o ana kadar zor olmuştu ve hızla endişe verici hale gelecekti.

Gozo Fenerinin an fazla yirmi mil uzağında bulunmaları gerektiğini bilen Kaptan Köstrik adaya daha çok yaklaşmaya cesaret edemiyordu. Hatta feneri, kıyıların yüksekliği yüzünden fark edememekten korksa bile yeriydi. O halde, aşırı yaklaşmış olabilirdi.

Oysa falezlerin eteğine dağılmış tek tük kayalıklara çarpmak mahvolmak demekti.

Kaptan, saat dokuz buçuğa doğru, en ağır yolla ilerlemeye karar verdi. Tamamen durdurmasa da, makineyi sadece birkaç uskur turuna indirdi – ki geminin dümene duyarsız kalmaması ve dalgayı yandan alması için öyle gerekiyordu. O şartlarda çok fena sallanırdı, ama en azından kıyıya çarpma tehlikesine girmezdi.

Durum üç saat, yani aşağı yukarı gece yarısına kadar böyle devam ettikten sonra, daha da vahimleşti.

Fırtına zamanlarında sıklıkla olduğu gibi, doğu ve batıdan esen zıt rüzgârlar arasındaki mücadele birdenbire kesildi. Meltem, sert bir esintinin şiddetiyle, gün boyu tuttuğu pusula noktasına geri döndü. Zıt cereyanların saatlerce bastırdığı gücü, gökteki açıklıkların ortasında yeniden üstün geldi.

"Baş sancak tarafında bir ışık!" diye haykırdı, pruva babafingosunun dibinde nöbet tutan adamlardan biri.

"Dümeni tam kır!" diye cevap verdi kıyıdan uzaklaşmak isteyen Kaptan Köstrik.

Çakan ışığı o da görmüştü. Aralıklı parıltıları Gozo Feneri'ne ait olduğunu belli ediyordu. Karşı yöne geri dönmenin tam zamanıydı, zira zıt rüzgârlar eşsiz bir öfkeyle zincirlerinden boşanıyordu. *Ferrato* üzerinde fenerin aniden belirdiği burna ancak iki mil mesafedeydi.

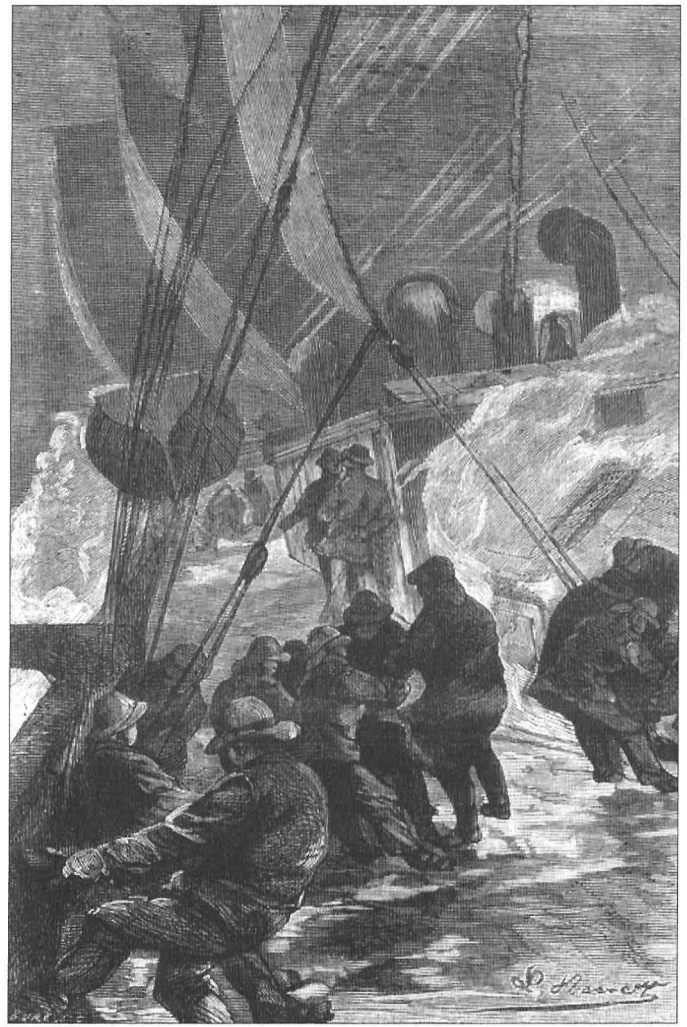
Çarkçıbaşına basıncı artırma emri verildi, fakat makineler birdenbire yavaşladı ve sonra tamamen durdu.

Doktor, Pierre Bathory, mürettebat, herkes güvertedeydi; ciddi bir sorun olduğunu sezmişlerdi.

Gerçekten de bir kaza vuku bulmuştu. Hava pompasının supabı artık hareket etmiyor, kondansör iyi çalışmıyordu ve pervane, kıçta patlamalar oluyormuş gibi gürültülü birkaç tur döndükten sonra durdu.

Böyle bir arızanın tamiri en azından o şartlarda imkânsızdı. Pompanın sökülmesi gerekirdi ki bu saatler alırdı. Hâlbuki o sert rüzgârlarla sürüklenen buharlı yat yirmi dakikaya kalmadan kıyıya varabilirdi.

"Fora trinketa!... Büyük flok ve brigantin yelkenlerini de açın!... "

Belini doğrultmak için yelkenlerinden başka başvuracak çaresi kalmayan Kaptan Köstrik'in verdiği emirler bunlardı – takdire şayan bir uyumla manevra yapan mürettebatın derhal itaat ettiği emirler. Pescade'nin çevikliği, yoldaşı Matifou'nun olağanüstü kuvvetiyle kaptanın yardımına koşmaları gayet tabiiydi. Matifou Burnu'nun asılışlarına dayanamayan halatlar kopuyordu.

Lakin *Ferrato*'nun karşı karşıya bulunduğu tehdit azalmış değildi. Uzun biçimi, eninin darlığı, su kesiminin kısalığı, genellikle yetersiz yelken donanımıyla buharlı bir tekne rüzgâra karşı ya da yanlamasına seyretmek için yapılmamıştır. Kıyıya yakın gitmesi gerekirse, denizin birazcık sertleşmesi durumunda, virajları alamayıp, dosdoğru sürüklenme tehlikesi mevcuttur.

Ferrato bu tehdit altındaydı. Yelken açmakta ciddi güçlükler çektiği gibi, rüzgâra karşı, batıya geri dönmesi de imkânsızdı. Yavaş yavaş falezlerin eteğine sürüklenirken, daha elverişli şartlarda yanaşmayı düşünebileceği yeri seçmekten başka yapacak şeyi kalmamışa benziyordu. Maalesef Kaptan Köstrik o zifiri karanlık gecede sahilin konumunu kesinlikle seçemiyordu. Ortada yer alan bir adacığın her iki tarafındaki, biri Kuzey Comino diğeri Güney Comino adında iki kanalın Gozo ve Malta adalarını ayırdığını elbette biliyordu. Ama o karanlıkta kanal girişini bulmak ve kudurmuş denizin içlerine atılıp, adanın doğu kıyısında bir sığınak aramak ve belki Valetta Limanına ulaşmak mümkün müydü? Bu kadar tehlikeli bir manevraya ancak tecrübeli bir kılavuz teşebbüs edebilirdi. Böyle karanlık bir havada, yağmurlu ve sisli gecede, hangi balıkçı batma tehlikesindeki gemiye kadar gelmeyi göze alırdı?

Bununla beraber, buharlı yatın imdat düdüğü, rüzgâr uğultuları arasında, sağır edici çağrılar öttürüyordu ve peş peşe üç top atışı yapıldı.

Ansızın, kara istikametinden, sisler içinde siyah bir nokta belirdi. Yelkeni yarım açık bir kayık *Ferrato*'ya doğru ilerliyordu. Gelen kuşkusuz, fırtınanın küçük Melleah Koyunun dibine sığınmaya zorladığı bir balıkçıydı. Hebridler'deki Fingal Mağarasıyla mukayese kabul edebilecek kadar hayranlık verici Calypso Mağarasına sığınmış balıkçı, kayalıkların korumasındaki sandalındayken, imdat düdüklerini ve top atışlarını işitmişti.

Adam yarı kontrol dışı kalmış buharlı yatın yardımına koşmak için canını tehlikeye atmakta hiç tereddüt etmemişti. *Ferrato* kurtulabilirse, bu ancak onun sayesinde mümkün olabilirdi.

Kayık yavaş yavaş yaklaşıyordu. Güvertede, gemiye yanaşacağı sırada atmak üzere bir halat hazırlandı. Sonra insana hiç bitmeyecekmiş gibi gelen birkaç dakika geçti. Resiflere yarım gomina mesafe kalmıştı.

O anda halat atıldı, fakat sandalı havaya kaldıran muazzam bir dalga onu *Ferrato*'nun bordasına fırlattı. Kayık paramparça oldu. Balıkçı, kendisini yakalayıp kollarından çekerek bir çocuk gibi güverteye bırakan Matifou Burnu olmasa kesin ölürdü.

O zaman balıkçı, tek kelime etmeden –buna vakti var mıydı ki?– köprüye atılıp, dümen çarkını yakaladı ve başı kayalıklara dönük *Ferrato* çarpıp parçalanmak üzereyken, tekneyi çevirip, Kuzey Comino'nun dar boğazından girerek, rüzgârı arkasına almak suretiyle, yirmi dakikaya kalmadan kanalı geçti. Artık Malta'nın doğu kıyısında, daha sakin bir denizde bulunuyordu. Gözcüler nezaretinde, yarım milden az bir mesafeden, kıyı boyunca ilerledi. Sonra, sabah saat dörde doğru, günün ilk ışıkları açık denizde ufku aydınlatmaya başlarken, Valetta Kanalının takip, askeri limanın girişindeki Senglea rıhtımına demirledi.

Doktor Antékirtt köprüye çıktı ve genç denizciye hitaben:

"Bizi kurtardınız, dostum," dedi.

"Sadece görevimi yaptım."

"Kılavuz kaptan mısınız?"

"Hayır, yalnızca balıkçıyım."

"Adınız ne, peki?"

"Luigi Ferrato!"

5
MALTA

Doktor Antékirtt'e adını söyleyen genç Rovinj'li balıkçının oğluydu! İlahi bir tesadüf eseri, cesaret ve maharetiyle buharlı yatı, yolcularını ve tüm mürettebatı mutlak bir yıkımdan kurtaran kişi Luigi Ferrato'ydu!

Doktor Luigi'nin üstüne atılıp sarılmamak için kendini zor tuttu... Böyle bir minnet coşkusuna ancak Kont Sandorf kapılırdı, hâlbuki Kont Sandorf herkesin, Andrea Ferrato'nun oğlunun bile gözünde ölmüş olmalıydı.

Lakin Pierre Bathory de aynı nedenlerle aynı sakınımı göstermek zorunda olmasına rağmen, az kalsın bunu unutuyordu ki, doktor bir bakışıyla onu durdurdu. Sonra, Luigi'den kendilerini takip etmesini rica ederek, beraberce salona indiler.

"Dostum," diye sordu doktor, "siz Andrea Ferrato adında İstiryalı bir balıkçının oğlu musunuz?

"Evet, efendim," diye cevap verdi Luigi.

"Bir ablanız yok muydu?..."

"Var, Valetta'da beraber oturuyoruz. Peki, siz, diye ekledi delikanlı belli bir tereddütle, babamı tanıdınız mı?"

"Babanız!" diye yanıtladı doktor. "Babanız bundan on beş yıl evvel Rovinj'deki evinde iki kaçağı saklamıştı! Babanızın fedakârlığının da kurtaramadığı o kaçaklar benim arkadaşlarımdı! Ama o fedakârlık Andrea Ferrato'nun özgürlüğüne ve hayatına mal oldu, çünkü gönderildiği Stein zindanında öldü!..."

"Ama yaptığı şeyden hiç pişman olmadan öldü!" diye karşılık verdi Luigi.

Doktor genç balıkçının elini tuttu.

"Luigi," dedi, "arkadaşlarım babanıza olan minnet borçlarını ödeme görevini bana verdiler. Yıllar boyu size ve ablanıza ne olduğunu öğrenmeye uğraştım, fakat Rovinj'den ayrılmanızdan itibaren iziniz kaybolmuştu. Tanrı'ya şükürler olsun, imdadıma sizi yolladı! Kurtardığınız gemiye, Andrea'nın anısına *Ferrato* ismini koymuştum!... Müsaade edin, size bir sarılayım, evladım!"

Doktor göğsüne bastırdığı sırada, Luigi gözlerinin yaşardığını hissetti.

Pierre bu dokunaklı sahne karşısında kendini tutamadı. Sanki tüm varlığı genleşerek onu hemen hemen aynı yaşlardaki genç adama, Rovinj'li balıkçının yiğit oğluna doğru sürükledi.

"Ben de!... Ben de!..." diye bağırdı, kollarını uzatarak.

"Siz kimsiniz... bayım?"

"Ben... Étienne Bathory'in oğluyum!"

Doktor Pierre'in bu itirafı ağzından kaçırdığına üzülmeli miydi? Hayır! Tıpkı Pescade ve Matifou gibi Luigi Ferrato da sırrını saklamayı bilirdi!

Bu durumda Luigi'ye her şey anlatıldı ve delikanlı bilhassa Doktor Antékirtt'in takip ettiği hedefi öğrendi. Söylenmeyen tek bir şey vardı: Genç balıkçı Kont Mathias Sandorf'un huzurunda olduğunu bilmemeliydi.

Doktor hemen Maria Ferrato'nun yanına götürülmeyi istedi. Onu görmek, özellikle de hayatını öğrenmek için sabırsızlanıyordu – kuşkusuz Andrea'nın ölümü onu yükümlülüğünde kardeşiyle yalnız bıraktığı için sürekli çalışma ve sefalet içinde geçen hayatını.

"Peki, doktor bey," diye cevap verdi Luigi, "madem öyle istiyorsunuz, hemen karaya çıkalım! Maria beni çok merak etmiş olmalı! Melleah Koyunda balığa çıkmak üzere yanından ayrılalı kırk sekiz saate yakın zaman geçti. Bu geceki fırtınayı da hesaba ka-

tarsak, başıma bir felaket gelmiş olmasından korkması muhtemel!"

"Ablanızı çok mu seviyorsunuz?" diye sordu Doktor Antékirtt.

"O hem annem hem de ablamdır benim!" diye yanıtladı Luigi.

Sicilya'ya yüz kilometre mesafede yer alan Malta Adası, iki yüz elli kilometre uzağında olmasına rağmen, Avrupa'dan ziyade Afrika'ya mı aittir? Bu, coğrafyacıları coşturan bir sorudur. Ne olursa olsun, Şarlken tarafından, Süleyman Rodos'tan kovunca Malta Şövalyeleri adı altında birleşen Hospitaliers rahiplerine verilmiştir ve hâlihazırda İngilizlere aittir ki ellerinden almak biraz güçtür.

Malta yirmi sekiz kilometre boy ve on altı kilometre eninde bir adadır. Başkenti Valetta ve eklentileridir. Şövalyeler zamanında piskoposluk merkezi olan bir nevi kutsal mekân Citta Vecchia, Bosquet, Dingli, Zebug, İtard, Berkercara, Luqa, Farrugi gibi başka şehir ve kasabaları da vardır. Doğu bölümü epey verimli, batı kısmıysa pek çorak olan ada, nüfusun doğuya doğru yoğunlaşmasıyla – toplam yüz binden fazla – kendini ifade eden, şaşırtıcı bir tezat sergiler.

Kıyılarına dünyanın en güzellerinden dört beş liman koyan tabiatın bu adaya yaptığı şey tahayyül sınırlarını aşmaktadır. Her tarafta su, her yerde burunlar, diller, istihkâm ve batarya kurulmaya müsait yükseltiler mevcuttur. Bu sayede şövalyeler orayı zapt edilmesi zor bir yer haline getirmiş, Amiens Barış Anlaşmasına rağmen adayı ellerinden bırakmayan İngilizler de fethedilmesini imkânsız kılmışlardır. Herhangi bir zırhlı ne Grande Marse veya Büyük Limanın, ne de Karantina ya da Marse Muscetto limanlarının geçitlerini zorlayabilir gibidir. Zaten bunun için karaya yak-

laşabilmeleri gerekir ki, artık deniz tarafında, hidrolik doldurma ve nişanlama düzeneğine sahip, dokuz yüz kiloluk bir mermiyi on beş kilometre uzağa yollayan, iki adet yüz tonluk top vardır. Orta Akdeniz'e hükmeden, içine Birleşik Krallık'ın tüm donanma veya filolarının sığabileceği bu takdire şayan üssü İngiltere'nin ellerinde görmekten üzülen güçlere duyurulur.

Elbette Malta'da İngilizler vardır. Tarikatın Büyük Üstat'ının eski sarayında ikamet eden bir genel vali, donanma ve limanlar komutanı bir amiral, dört beş bin kişilik bir garnizon bulunur. Ayrıca, orayı kendi memleketleri gibi görmek isteyen İtalyanlar, Cebelitarık'taki gibi kozmopolit, değişken bir ahali ve özellikle de Maltalılar mevcuttur.

Maltalılar Afrikalıdırlar. Limanlarda cırtlak renkli kayıklarını kullanır, sokaklarda arabalarını baş döndürücü yokuşlardan aşağı sürer, pazarlarda, sağır edici gürültüler arasında, çiğ renkli ufak bir azizeden ibaret lambanın altında, sebze, meyve, et ve balık satarlar. Adeta erkeklerin hepsi birbirine benzer: Esmer ten, siyah, biraz kıvırcık saçlar, coşkuyla parlayan gözler, orta boylu, sağlam gövdeler... Sanki bütün kadınlar aynı ailedendir: Uzun kirpikli, iri gözler, koyu renk saçlar, çekici eller, zarif bacaklar, esnek ve yumuşak bluzlar, her sınıftan kadının giydiği, hem şapka hem başörtüsü, hatta yelpaze niyetine kullanılan, Tunus modasına uygun, siyah ipekten bir tür manto olan "falzetta" altında güneşin esmerleştiremediği beyaz bir ten...

Maltalılarda ticaret içgüdüseldir. Alışverişin olduğu her yerde onlar vardır. Çalışkan, tutumlu, işinin ehli, kanaatkâr, ama aynı zamanda haşin, kindar ve kıskançtırlar. Gözlemci araştırmasına bilhassa halkın aşağı tabakasında elverişlidirler. Erken Roma İmparatorluğunun çöküşünü izleyen fetih döneminden

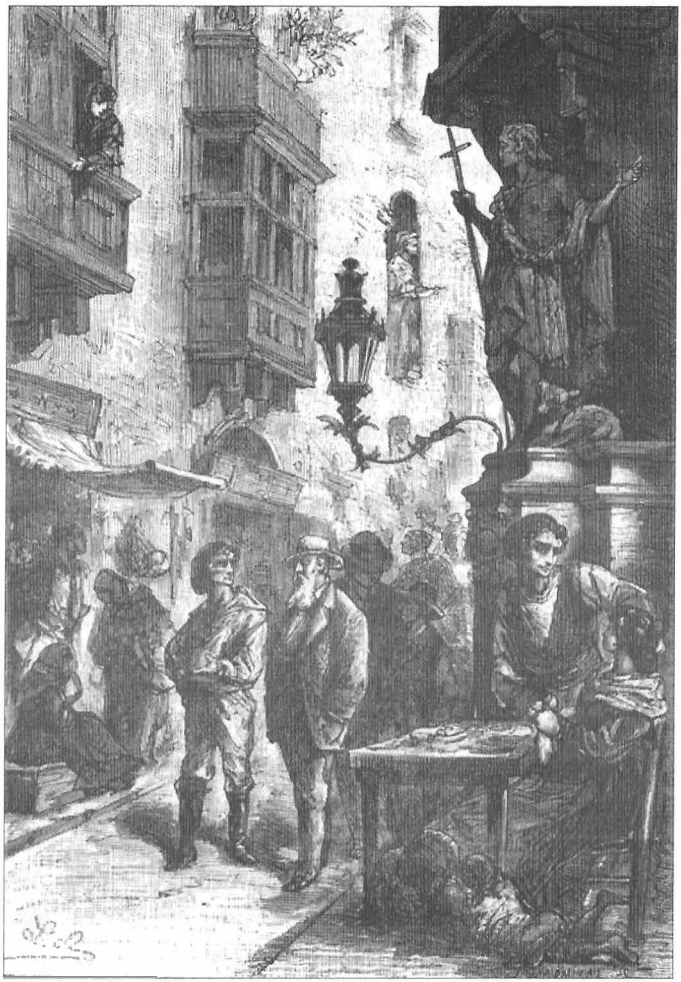
kalma, Arapça kökenli bir nevi lehçe konuşurlar; mecaz, imge ve şiire yatkın, pitoresk, canlı, cıvıl cıvıl bir dil. Tutulabildikleri takdirde iyi denizci ve o denizlerde sık yaşanan fırtınaların tehlikeyle içli dışlı kıldığı gözü pek balıkçılardır.

İşte, Luigi'nin şimdi bir Maltalı kadar cesaretle mesleğini icra ettiği ve yaklaşık on beş yıldır ablası Maria Ferrato'yla birlikte yaşadığı yer bu adaydı.

Valetta ve eklentileri demiştik. Aslında, Grande Marse ve Karantina limanlarında en az altı kent vardır: Floriana, Senglea, Cospiqua, Vittoriosa, Sliemna, Misida kenar mahalleler değildir. Yoksul sınıfın oturduğu basit bir evler topluluğu da değil, Provence, Kastilya, Auvergne, İtalya ve Fransa "hanları" denen sarayları göz kamaştıran, yirmi beş bin nüfuslu zengin başkente yakışır görkemli evleri, konakları, kiliseleriyle gerçek birer sitedirler.

Abla kardeş Valetta'da oturuyorlardı. Valetta'nın altında demek daha doğru olabilir, zira girişi Strada San Marco'da bulunan, Manderaggio adında bir tür yeraltı mahallesinde yaşıyorlardı. Gelirlerinin zayıflığı dolayısıyla ancak orada konut bulabilmişlerdi ve Luigi, buharlı yatın demirleme işi biter bitmez, doktor ve Pierre'i o yeraltı mezarlığına götürdü.

Üçü birlikte, hizmet teklifleriyle üzerlerine hücum eden yüzlerce sandalı geri çevirip, rıhtıma çıktılar. Deniz Kapısından girdiler. Malta başkentinin üstünde sesli bir atmosfer gibi süzülen çan sesleri kulakları sağır ediyordu. Çifte takviyeli kale surunu aştıktan sonra, dik bir yokuştan çıkıp, merdivenli, dar bir sokağa saptılar. Yeşilimsi dam köşkleri ve lambası yanan cumbalarla bezeli, yüksek evler arasından, Saint-Jean Katedrali önüne, dünyanın en gürültücü halkı arasına vardılar.

Katedralle aşağı yukarı aynı yükseklikteki tepenin sırtına eriştiklerinde, Karantina Limanına doğru indiler. Strada San Marco'da, yokuşun ortasından sağa, kentin derinliklerine dalan bir merdivenin karşısında durdular.

Manderaggio, pencere işi gören, kimisi kafesli, kimisi açık binlerce delikle gelişigüzel oyulmuş yük-

sek ve sarımtırak duvarlar arasından güneşin asla giremediği daracık sokaklarla, surların altına kadar uzanan bir mahalledir. Her yerde, gerçek çirkef kuyularına inen merdiven dönemeçleri, Kasbah evlerindeki gibi alçak, rutubetli, bakımsız kapılar, dar ve çukur yollar, sokak adını bile hak etmeyen karanlık dehlizler mevcuttur. Ve tüm o girişlerde, bütün hava deliklerinde, eğri büğrü sahanlıklarda, oynak basamaklarda, korkunç bir ahali, cadı suratlı kocakarılar, havasızlıktan kanı çekilmiş, solgun yüzlü anneler, her yaştan hırpani kızlar, çamurda yuvarlanan, yarı çıplak, hastalıklı oğlanlar, para kazandıran tüm yara ve sakatlık çeşitleriyle dilenciler, her türlü melaneti yapmaya muktedir, vahşi çehreli balıkçı ve hamallar – ayrıca, karınca gibi kaynaşan bu insanlar arasında, o akıl almaz âleme alışmış, o güruhla sadece yakın değil içli dışlı da olmuş birkaç duygusuz polis memuru! Son kolları Karantina Limanının güneş ve imbat rüzgârına boğulmuş rıhtımı seviyesinden kalın duvara açılmış, ağzı ızgaralı hava deliklerinde sona eren tuhaf bir yeraltı şehrinde tam bir sefiller dünyası.

Maria ve Luigi Ferrato o mahalledeki evlerden birinin en üst katında oturuyordu. Mekân sadece iki odadan ibaretti. Doktor bu yoksul lojmanın sefaleti kadar temizliğinden de etkilendi. Vaktiyle Rovinj'li balıkçının konutunu tertemiz tutan titiz ev kadınının eli kendini belli ediyordu.

Doktor ve Pierre Bathory içeri girince, Maria ayağa kalktı. Sonra kardeşine dönerek:

"Evladım!... Luigi'ciğim!" diye haykırdı.

O geceki fırtına esnasında yaşadığı korkuların büyüklüğü anlaşılıyordu.

Luigi ablasını kucaklayıp öptü ve yanındakileri tanıştırdı.

Doktor Luigi'nin batmak üzere olan bir gemiyi kurtarmak için nasıl canını tehlikeye attığını birkaç kelimede anlatırken, Étienne Bathory'in oğlu Pierre'i de takdim etti.

Konuşurken Maria ona öyle dikkatli, o kadar heyecan içinde bakıyordu ki, doktor bir an genç kadının kendisinde Kont Sandorf'u tanımış olabileceğinden korktu. Ama bu kaygı gözlerinde çakıp hemen sönen bir şimşekten öteye geçmedi. Ancak birkaç saat babasının misafiri olmuş birini on beş yıl sonra nasıl tanıyacaktı ki?

Andrea Ferrato'nun kızı o sırada otuz üç yaşındaydı. Yüz hatlarındaki saflık, kocaman gözlerindeki coşkuyla, hâlâ güzeldi. Siyah saçlarına karışmış birkaç beyaz tel, hayatın süresinden ziyade zorluklarından mustarip olduğunu gösteriyordu. Rovinj'li balıkçının ölümünden beri çektiği acılardan, yaşadığı felaket ve yorgunluklardan ileri gelen bu erken beyazlıkta yaşın dahli yoktu.

"Luigi ve sizin geleceğiniz bizden sorulur artık!" dedi anlatısını bitiren Doktor Antékirtt. "Dostlarım Andrea Ferrato'ya borçlu değil miydiler? Luigi'nin bir daha bizden ayrılmamasına izin verir misiniz, Maria?"

"Beyler," diye cevap verdi Maria, "kardeşim dün gece imdadınıza koşarak üzerine düşeni yapmış sadece. Ona bu düşünceyi esinlediği için Tanrı'ya şükürler olsun. O, tek bir şeyi, görevini bilen bir adamın oğludur."

"Biz de sadece bir şey biliyoruz," diye yanıtladı doktor," ilgili kişinin çocuklarına minnet borcumuzu ödemek hakkımız..."

Doktor sustu. Maria yine ona bakıyor ve bu bakış Antékirtt'in tüm varlığına işliyordu. Fazla konuşmuş olmaktan çekiniyordu.

"Maria," diye devam etti o zaman Pierre Bathory, "Luigi'nin kardeşim olmasını engellemek istemezsiniz, değil mi?..."

"Siz de kızım olmayı reddetmezsiniz herhalde?" diye ekledi doktor, elini uzatarak.

Bunun üzerine Maria'nın Rovinj'den ayrılmalarından itibaren yaşadıklarını, Avusturya casuslarının onlara hayatı nasıl dayanılmaz kıldıklarını, bu yüzden Luigi'nin baba mesleğini sürdürerek denizcilikte yetkinleşmeye mecbur olacağı Malta'ya gitmeye karar verdiğini, cılız varlıkları çabucak tükendiğinden sefaletle mücadele etmek zorunda kalacakları uzun yılları anlatması gerekti.

Fakat Luigi çok geçmeden cesaret ve maharet bakımından ünleri tartışma götürmez Maltalılarla yarışır hale gelmişti. Onlar gibi fevkalade bir yüzücü olarak, söylendiğine göre Eolie Denizini yüzerek geçip Napoli'den Palermo'ya mesaj taşıyan Valettalı bir çocuk olan meşhur Nicolo Pescei'yle boy ölçüşebiliyordu. Denizin çarpıp kırılan dalgalarının ziyadesiyle tehlikeli kıldığı sayısız mağaranın dibindeki yuvalarının aranıp bulunması lazım gelen su çullukları ve yabani güvercinleri avlamakta hiç güçlük çekmiyordu. Ağ ve oltalarını atarken, gözüpek balıkçının kayığı rüzgâr karşısında asla gerilememişti. Ve işte önceki gece Melleah Koyunda sorun yaşayan buharlı yatın imdat çağrılarını işittiğinde, bu şartlarda bulunuyordu.

Lakin Malta'da deniz kuşları, balık ve yumuşakçalar öyle boldur ki, düşük fiyatlar münasebetiyle balıkçılık pek karlı değildir. Luigi, onca uğraşıp didinmesine ve bir yandan Maria'nın da ufak tefek dikiş işleri yapmasına rağmen, evin mütevazı ihtiyaçlarını karşılamakta epey zorlanıyordu. O yüzden, son derece

dar bir bütçeyi denk getirmek için, Manderaggio'daki konutu kabul etmeleri gerekmişti.

Maria bu hikâyeyi anlatırken odasına giden Luigi elinde bir mektupla geri döndü. Andrea Ferrato'nun ölmeden evvel yazdığı birkaç satırdan ibaret bir mektup:

"Maria," diyordu balıkçı, "kardeşin sana emanet! Pek yakında dünyada senden başka kimsesi kalmayacak! Yaptığım şeyden ötürü hiç pişman değilim, evlatlarım. Tek üzüntüm, özgürlük ve hayatımı feda etsem de bana bel bağlamış olanları kurtarmayı başaramamış olmak! İcabında, yaptığım şeyi yine yapardım! Sizi çok seven babanızı asla unutmayın!

"ANDREA FERRATO."

Bunu okuyan Pierre Bathory yüreğinin sızladığını saklamaya çalışmadı. Doktor Antékirtt Maria'nın bakışlarından kaçınmak için başını çevirdi.

"Luigi, dedi iradi bir haşinlikle, dün gece kayığınız yatıma yanaşırken parçalandı..."

"Zaten eskiydi, Doktor Bey," diye cevap verdi Luigi. "Hiç kimse için büyük bir kayıp sayılamaz!"

"Öyle olsun, Luigi, ama onun yerine başka bir tane, hatta kurtardığınız gemiyi vermeme müsaade edeceksiniz."

"Ne?..."

"Ferrato'nun ikinci kaptanı olmak ister misiniz? Genç ve çalışkan bir adama, iyi bir denizciye ihtiyacım var!"

"Kabul et, Luigi," diye haykırdı Pierre," kabul et!"

"İyi de... ya ablam?..."

"Ablanız adam Antékirtta'da yaşayan büyük ailenin parçası olacak!" diye yanıtladı doktor. "Bundan böyle yaşamınız benden sorulur. Onu öyle mutlu kılacağım ki, babanızın kaybı hariç, geçmişe dair hiçbir şeye üzülemeyeceksiniz!"

Doktorun ellerine atılan Luigi onları sıkıp öperken, Maria minnetini ancak gözyaşlarıyla ifade edebiliyordu.

"Yarın sizi gemide bekleyeceğim!" dedi doktor.

Ve artık duygularına hâkim olamadığından, Pierre'e kendisini izlemesini işaret ettikten sonra, hızla dışarı çıktı.

"Ah!" dedi genç adama. "Ne güzel... Birini ödüllendirmek ne kadar güzel, değil mi, oğlum!"

"Evet... Cezalandırmaktan iyi," diye karşılık verdi Pierre.

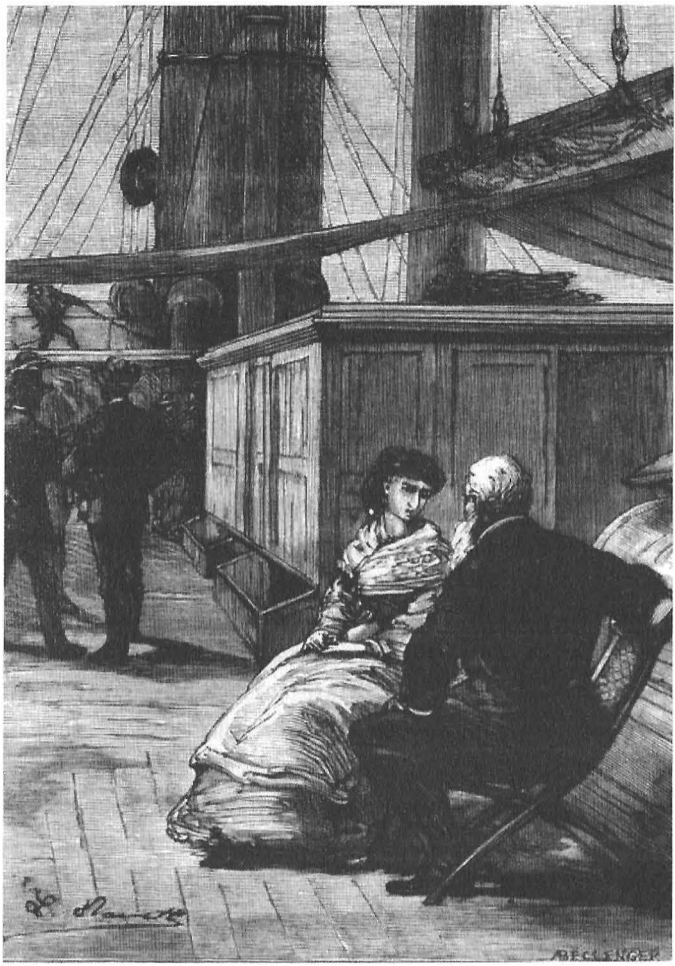
"Ama cezalandırmak lazım!"

Ertesi gün doktor gemide Maria ve Luigi Ferrato'yu bekliyordu.

Kaptan Köstrik buharlı yatın makinesinin gecikmeden tamir edilmesi için gereken düzenlemeleri yapmıştı bile. Geminin kayıtlı olduğu Strada Levante'deki MM. Samuel Grech & Cie. denizcilik acentesinin işbirliği sayesinde, çalışmalar hızla yürüyecekti. Mamafih beş altı gün zaman alacaktı, zira bazı boruları düzgün işlemeyen hava pompası ve kondansatörü sökmek lazımdı. Elbette bu gecikme Sicilya sahillerine ulaşmak için sabırsızlanan Doktor Antékirtt'in canını sıkıyordu. Bir an *Savarena* guletini Malta'ya getirtmeyi düşündü, ama hemen vazgeçti. Gerçekten de birkaç gün daha bekleyip, Sicilya'ya süratli ve iyi silahlanmış bir gemiyle gitmek daha iyiydi.

Bununla birlikte, ihtiyaten, gerçekleşebilecek ihtimaller göz önüne alınarak, Malta'yı Antékirtta'ya bağlayan denizaltı hattıyla bir telgraf yollandı. Mesajda *Elektrik 2*'ye derhal Sicilya kıyısına gelip Portio di Palo Burnu civarında kol gezme emri verilmişti.

Sabah dokuza doğru bir sandal Maria Ferrato ve kardeşini gemiye götürdü. Her ikisi de doktor tarafından gayet müşfik bir şekilde karşılandılar.

Luigi kaptana, tayfa başlarına ve mürettebata ikinci kaptan sıfatıyla tanıştırıldı – hâlihazırda o görevi yürüten subayın, Sicilya'nın güney kıyısına varır varmaz *Elektrik 2*'ye geçmesi gerekiyordu.

Luigi'ye bakınca, yanılmanın imkânı yoktu: O tam bir denizciydi. Cesaret ve yiğitlik bakımından, otuz altı saat önce Melleah Koyunda nasıl davrandığı malumdu. Coşkuyla alkışlandı. Sonra, arkadaşı Pierre ve

Kaptan Köstrik ona, tüm ayrıntılarıyla ziyaret etmek istediği gemiyi gezdirdiler.

Bu arada doktor Maria'yla konuşuyor ve kardeşinden onu derinden etkilemesi gereken terimlerle bahsediyordu.

"Evet!.. Tıpkı babası!" diyordu Maria.

Maria, doktorun tasarlanan seferin sonuna kadar gemide kalmak mı, yoksa doğrudan yollamayı önerdiği Antékirtta'ya gitmek mi istediğini sorması üzerine, kendisiyle Sicilya'ya gelmeyi tercih ettiğini söyledi. *Ferrato*'nun Valetta'da verdiği moladan istifade eşyalarını toplayıp, gözünde hatıra değeri taşımayanları satarak, sahip olduğu birkaç parça eşyayı nakde çevirmesi uygun görüldü. Böylece kalkış arifesinde kamarasına yerleşebilirdi.

Doktor tamamen tatbik edilene kadar peşini bırakmayacağı projelerini Maria'dan hiç saklamamıştı. Planın bir bölümü zaten gerçekleşmiş bulunuyordu, çünkü Andrea Ferrato'nun çocuklarının gelecek kaygıları kalmamıştı. Fakat bir yandan Silas Toronthal ve Sarcany'i bulmak, diğer taraftan Carpena'yı ele geçirmek yapılmayı bekleyen işlerdi ve yapılacaklardı. İlk ikisinin izlerini Sicilya'da yakalamayı umuyordu. Öbürüyse aranacaktı.

Maria doktorla yalnız konuşmak istedi.

"Size söyleyeceğim şeyi şimdiye kadar, kardeşimden saklamam gerektiğini düşündüm. Kendine hâkim olamayabilirdi ve kuşkusuz başımıza yeni belalar açılırdı."

"Luigi şu an nöbetçi mürettebatı denetliyor," diye cevap verdi doktor. "Salona inelim, Maria. Orada duyulma korkusu olmadan konuşabilirsiniz!"

Salonun kapısı kapandığında, ikisi de bir divana yerleştiler ve Maria:

"Carpena burada, Doktor Bey!" dedi.

"Malta'da mı?"

"Evet, birkaç günden beri."

"Valetta'da mı?"

"Hem de bizim oturduğumuz Manderaggio'da!"

Doktor öğrendiği şeye hem şaşırdı hem de sevindi. Sonra devam etti:

"Yanılmış olamaz mısınız, Maria?"

"Hayır, yanılmıyorum! O adamın yüzü hafızama kazındı! Yüz yıl geçse de tanımakta tereddüt etmezdim!... Kendisi burada!"

"Luigi'nin bundan haberi yok, öyle mi?"

"Hayır, Doktor Bey. Bilmemesini istememin sebebini tahmin edersiniz! Carpena'yı bulup meydan okuyabilirdi..."

"İyi yapmışsınız, Maria! O adam sadece bana ait! Sizi tanımış olabilir mi, peki?"

"Bilmiyorum," diye yanıtladı Maria. "Manderaggio'nun dar sokaklarında ona iki üç kez rastladım ve geriye dönüp beni belli bir kaygı ve dikkatle süzdü. Takip etmiş, adımı sormuşsa, kim olduğumu öğrenmiştir."

"Hiç konuşmadı mı sizinle?"

"Asla."

"Valetta'ya niçin geldiğini, orada ne yaptığını biliyor musunuz?"

"Tek söyleyebileceğim, Manderaggio'nun en berbat ahalisi arasında yaşadığı. Tekinsiz meyhanelerden çıkmıyor. Oralarda tescilli serserileri arıyor. Para sıkıntısı çekmiyormuş gibi göründüğüne göre, sanırım bir dümen çevirmek için kendi türünden haydutları toplamakla meşgul."

"Burada mı?..."

"Onu bilemem, Doktor Bey."

"Ben öğrenirim!"

O esnada Pierre peşinde genç balıkçıyla salona girdi ve konuşma kesildi.

"Söyleyin bakalım, Luigi," diye sordu Doktor Antékirtt, "gördüklerinizden memnun kaldınız mı?"

"*Ferrato* harika bir gemi!" diye cevap verdi Luigi.

"Beğendiğinize sevindim, Luigi," diye karşılık verdi "doktor, çünkü şartlar gereği kaptan olacağınız vakte kadar onu ikinci kaptan olarak komuta edeceksiniz!"

"Oh! Bayım..."

"Sevgili Luigi," diye lafa girdi Pierre, "unutma ki Doktor Antékirtt'le her şey mümkün!"

"Evet! Her şey olabilir, Pierre, ama daha ziyade Tanrı'nın yardımıyla de!"

Maria ve Luigi küçük evlerine dönmek üzere doktor ve Pierre'den ayrıldılar. Luigi'nin işe ancak ablası da gemiye yerleştiğinde başlamasına karar verildi. Maria'nın Manderaggio'da yalnız başına kalmaması lazımdı, çünkü Carpena'nın onda Andrea Ferrato'nun kızını tanıması mümkündü.

Abla kardeş gittiklerinde, doktor, Pierre Bathory'in karşısında konuşmak istediği Pescade Burnu'nu çağırttırdı.

Pescade hemen geldi ve emir alıp ifa etmeye daima hazır bir adam tavrıyla esas duruşa geçti.

"Pescade Burnu," dedi doktor, "sana ihtiyacım var."

"Bana ve Matifou Burnu'na mı?..."

"İlkin sadece sana."

"Ne yapmam gerekiyor?"

"Hemen karaya çıkıp, Valetta'nın yeraltı mahallelerinden biri olan Manderaggio'ya gideceksin ve orada kalacak bir yer tutacaksın, bölgenin en berbat hanında bir oda ya da bir gecekondu..."

"Anladım."

"Orada, asla gözden kaybetmemenin çok önemli olduğu bir adamın hareketlerini takip edeceksin. Ama kimsenin birbirimizi tanıdığımızdan şüphelenmemesi gerekiyor! İcabında, kılık değiştireceksin."

"İşin orasını bana bırakın!"

"Duyduğuma göre adam parası mukabilinde Manderaggio'nun en iğrenç serserilerini toplamaya çalışıyormuş. Kimin hesabına, ne tür bir iş için, bilmiyoruz. Bunu en kısa zamanda öğrenmen icap ediyor."

"Öğrenirim."

"Vaziyeti öğrenince, gemiye dönme, izlenebilirsin. Valetta postanesinden haber yollamakla yetin ve akşam Senglea kenar mahallesinin öbür ucunda buluşalım. Randevuya gelirim."

"Tamamdır," diye cevap verdi Pescade. "Ama o adamı nasıl tanıyacağım?"

"Ha! Bu zor olmaz! Sen akıllı birisin, dostum, zekâna güveniyorum."

"O beyefendinin ismini öğrenebilir miyim bari?"

"Adı Carpena!"

Bu ismi işiten Pierre haykırdı:

"Ne!... O İspanyol burada mı?"

"Evet," diye yanıt verdi Doktor Antékirtt. "Hem de zindan ve ölüme gönderdiği Andrea Ferrato'nun çocuklarını bulduğumuz mahallede kalıyor!"

Doktor demin Maria'dan öğrendiği her şeyi anlattı. O zaman Pescade, Valetta'nın haydut yataklarında bazı karanlık işler çevirdiği muhakkak İspanyolun dümenini çözmenin ne kadar acil olduğunu idrak etti.

Bir saat sonra Pescade Burnu gemiyi terk ediyordu. Takip edilme ihtimaline karşı her türlü casusluğu önlemek için, işe, Saint-Elme Kalesinden Floriana'ya kadar uzanan Strada Reale'de aylak aylak dolaşmakla başladı. Sonra, akşam olunca, Manderaggio'ya yöneldi.

Doğrusu, cinayet ve yağmaya doğal yatkınlık gösteren haydutlardan çete oluşturmak için bu karmakarışık yeraltı şehrinden iyisi bulunamazdı. Orada kuşkusuz her memleketten insan, Şark ve Garp'ın sefilleri, ticaret ya da harp gemilerinden kaçanlar, ama bilhassa en aşağı sınıftan Maltalılar, barbar çapulları döneminde ataları etrafa dehşet saçmış korsanların kanından gelen korkunç katiller vardı.

Bir düzine kararlı – her şeyi yapmaya hazır – adam bulmakla yükümlü Carpena seçim yapmakta zorlanıyordu. Valetta'ya gelişinden beri, Manderaggio'nun en adi sokaklarındaki, amacına uygun meyhanelerden ayrılmıyordu. Öyle ki Pescade onu tespit etmekte hiç zahmet çekmedi. Lakin zor olan, İspanyol'un cebinde parayla kimin hesabına çalıştığını öğrenmekti.

Elbette para kendi parası olamazdı. Rovinj hadisesinden sonra aldığı beş bin florinlik mükafat suyunu çekeli çok olmuştu. Halkın lanetlemesiyle İstirya'dan kovulan, sahildeki bütün tuzlalardan defedilen Carpena dünyayı dolaşmaya koyulmuştu. Parasını çabucak saçıp savurduğundan, eskisinden daha sefil bir hale düşmüştü.

Yağlı ilmiğin yakın zamanda adaleti yerine getirmesiyle boşalan yeri doldurmak için birkaç işbirlikçi tedarik ettiği korkunç bir haydut çetesinin hizmetinde olması kimseyi şaşırtmazdı. Malta'da, özellikle de Manderaggio Mahallesinde bu maksatla bulunuyordu. İşe aldığı yoldaşlarına hiç güvenmeyen Carpena, çetesini nereye götüreceğini söylemekten imtina ediyordu. Zaten onların da umurlarında değildi. Nakit para ödenmesi ve soygun ve yağma dolu bir gelecek vaadiyle, dünyanın öbür ucuna giderlerdi – kesin.

Bu noktada Carpena'nın Manderaggio sokaklarında Maria'ya rastladığına fena halde şaşırdığını belirt-

mek lazım. Aradan on beş yıl geçmiş olmasına rağmen onu gayet iyi tanımış ve tanınmıştı. Valetta'da yaptıklarından kadının haberdar olması hiç hoşuna gitmemişti.

Pescade Burnu doktorun bilmek için yanıp tutuştuğu, ama İspanyol'un sır gibi sakladığı şeyleri öğrenmek istiyorsa, kurnazca davranmak mecburiyetindeydi. Mamafih çok geçmeden Carpena'yı kandırdı. İspanyol bu erken gelişmiş genç haydudu nasıl fark etmezdi ki? Cana yakın delikanlı mahremiyetine sızıyor, Manderaggio'daki ayaktakımı arasında onunla üst perdeden konuşuyor, sicilinde her sayfası Malta'da ipi, İtalya'da giyotini, İspanya'da boğma sandalyesini hak edecek bir dosyası olmakla övünüyor, mahallenin polis görünce keyfi kaçan tüm o ödleklerine derin bir küçümseme duyuyordu – velhasıl sevimli bir tipti! Türü yakından tanıyan Carpena onu pek takdir ediyordu!

Bu ustalıkla oynanan oyun kuşkusuz Pescade'nin amacına ulaşmasıyla sonuç vermişti, zira Doktor Antékirtt 26 Ağustos sabahı kısa bir mektup aldı: Notta o akşam Senglea'nın uç tarafında buluşmak için randevu veriliyordu.

Son günlerde *Ferrato*'daki işler gayet faal bir hal almıştı. En fazla üç gün içinde, tamiratı bitip, deposu kömür dolmuş vaziyette, yeniden denize açılabilirdi.

Doktor akşam Pescade'nin belirttiği yere gitti. Kenar mahallenin sınırındaki gezinti yolunun yakınında ufak bir meydandı.

Saat sekizdi. Henüz dağılmamış pazaryerinde elli kişi kadar vardı.

Doktor Antékirtt hemen hemen hepsi Malta kökenli olan insanlar arasında dolaşıyordu ki koluna dokunan bir el hissetti.

Kafasında yamuk yumuk bir şapka bulunan, sefil giyimli, korkunç bir serseri ona bir mendil uzatıyordu:

"Ekselanslarından çaldım bunu! Bir daha ceplerinize dikkat edin!"

Adam ödünç kılığıyla kesinlikle tanınmaz haldeki Pescade'den başkası değildi.

"Kötü bir şaka!" dedi doktor.

"Şaka, tamam!... Ama kötü değil, Doktor Bey!"

Antékirtt Pescade Burnu'nu şimdi tanımıştı ve kendini gülümsemekten alamadı. Sonra birden:

"Carpena'dan ne haber?" diye sordu.

"Manderaggio'nun katıksız serserilerinden bir düzine toplamaya çalışıyor gerçekten."

"Kimin için?..."

"Zirone diye birinin hesabına!"

Sicilyalı Zirone, Sarcany'in hempası? Carpena'yla o alçaklar arasında ne gibi bir bağ olabilirdi?

Doktor, düşününce, şöyle bir açıklama buldu ve yanılmıyordu.

Sarcany İspanyolun Pazin firarilerinin yakalanmasına yol açan ihanetinden bihaber olamazdı. Kuşkusuz onu arattırıp tam bir yoksunluk içinde bularak, Zirone'un çete hizmetinde kullandığı casuslardan birine dönüştürmekte tereddüt etmemiş olmalıydı. Yani Carpena doktorun artık körlemesine takip etmeyeceği bir ipucunun ilk halkası olacaktı.

"Bu adam toplama işinin hangi amaçla yapıldığını biliyor musun?" diye sordu Pescade Burnu'na.

"Sicilya'da faaliyet gösteren bir çete için!"

"Sicilya mı? Evet!... Tabii... Ya özellikle?..."

"Doğu vilayetlerinde, Siraküza ve Katanya arasında!"

Sonunda iz bulunmuştu.

"Bu bilgileri nasıl temin ettin?..."

"Arkadaş olduğum Carpena'nın kendisinden! Ekselanslarına tavsiye ederim!"

Doktorun cevabı bir baş işaretinden ibaret kaldı.

"Artık gemiye dönebilir ve daha uygun bir elbise giyebilirsin."

"Olmaz, zira bana gereken bu kıyafet!"

"Niye ki?"

"Çünkü bahsi geçen Zirone çetesinde haydutluk şerefine nail oldum!"

"Dikkatli ol, dostum," diye cevap verdi doktor, "bu oyunda hayatını riske atıyorsun..."

"Hizmetinizdeyim, Doktor Bey," dedi Pescade Burnu, "hem bunu size borçluyum."

"Aferin delikanlı!"

"Hem övünmek gibi olmasın ama ben biraz kurnazımdır ve o dilencileri kötülük çantama atmak istiyorum!"

Doktor o koşullarda Pescade'nin yardımının projelerinde çok işe yarayabileceğini anladı. Akıllı delikanlı Carpena'nın itimadını bu rolü oynayarak kanmıştı. Öyle ki artık sırlarına vakıftı ve onu kendi haline bırakması lazımdı.

Birlikte yakalanmak istemeyen doktor ve Pescade beş dakika konuşup ayrıldılar. Senglea rıhtımlarını takip eden Pescade Burnu büyük limanın ucundan bir sandala binip, Manderaggio'ya geri döndü.

Pescade oraya varmadan evvel, Doktor Antékirtt çoktan buharlı yata dönmüştü. Öğrendiği her şeyi Pierre Bathory'e aktardı. Bu arada, Pescade'nin umumi menfaat uğruna oldukça tehlikeli bir teşebbüse atıldığını Matifou'dan gizleme gereği hissetmedi.

Herkül başını salladı, kocaman ellerini üç defa açıp kapattı. Sonra kendi kendine söylendi:

"Umarın saçının teline zarar gelmez! Yoksa..."

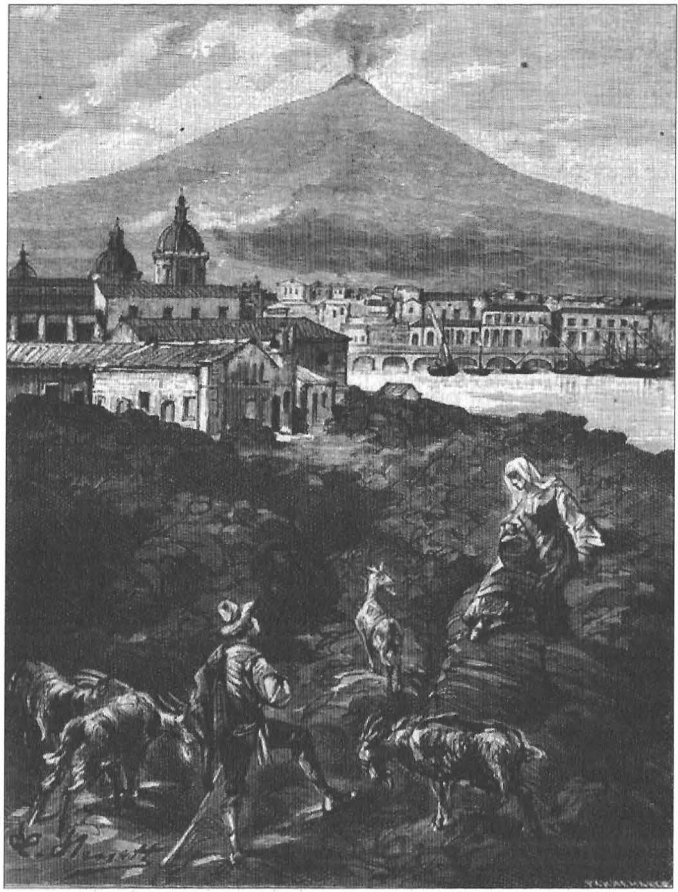
Bu son kelimeler, uzun cümleler kurabilse, Matifou'nun söyleyebileceği her şeyden fazlasını ifade ediyordu.

6
KATANYA HAVALİSİ

Yerkürenin imalatı insanın görevi olsaydı, herhalde onu bir kulenin tepesine yerleştirir ve otomatik olarak, bilardo topu gibi pürüzsüz ve kırışıklıktan muaf tutardı. Ama bu Tanrı'nın eseriydi. Sicilya kıyısında da, Acireale ve Katanya arasındaki eşsiz sahillerde, burunlar, resifler, mağara, kayalık ve tepeler eksik değildi.

Karşı kıyısı Calabria sıradağlarıyla kuşatılmış Messina Boğazı, Tiren Denizinin bu kısmından başlar. Bu boğaz, kıyılar, Etna'nın hükmettiği tepeler Homeros zamanında da bugün oldukları gibiydiler – yani muhteşem! Her ne kadar Aeneas'ın Aşemenid'i karşıladığı orman yok olmuşsa da, Galatea ve Polyphemos mağaraları, Kiklop Adacıkları ve biraz daha kuzeydeki Charybdis ve Scylla kayalıkları hâlâ tarihsel yerlerindeler. Yeni krallığını kurmaya geldiğinde Truvalı kahramanın karaya çıktığı yere ayak basmak da mümkün.

Dev Polyphemos'un Herkül Matifou'yu aşan işler yaptığı doğrudur, ama Polyphemos üç bin yıldır ölüyken – hatta Odisseas ne derse desin, belki de hiç yaşamamışken –, Matifou Burnu canlı olma avantajına sahiptir. Élisée Reclus o meşhur kiklopun büyük ihtimalle sadece Etna olduğunu belirtir. "Püskürmeler esnasında krateri dağın zirvesinde açılmış muazzam bir göz gibi parlayan ve sarp yamaçlarının tepesinden Faraglioni'ler gibi kayalık ve adacıklara dönüşecek kaya parçaları fırlatan Etna."

Katanya

Kıyıdan ve artık Siraküza-Messina demiryolunun da geçtiği Katanya yolundan birkaç yüz metre açıkta yer alan Faraglioni'ler eski Kiklop Adacıklarıdır. Polyphemos Mağarası uzak değildir ve tüm bu sahil boyunca, denizin o küçük volkanik mağaralarda çıkardığı sağır edici uğultu yayılır.

29 Ağustos akşamı, tam da o kayaların ortasında, tarihi hatıraların cazibesine duyarsız iki adam, Sicilyalı jandarmaların işitmekten hoşnutsuz olmayacakları bazı şeyler konuşuyorlardı.

Adamlardan birkaç dakikadır ötekinin gelişini bekleyen biri Zirone'du. Şimdi Katanya yolunda görünen diğeriyse Carpena.

"Nihayet geldin!" diye bağırdı Zirone. "Çok geç kaldın! Malta'nın eski komşusu Julia Adası gibi yok olduğunu ve senin Akdeniz'in derinliklerinde orkinos ve toriklere yem olduğunu zannettim!"

Sarcany'in arkadaşının başından on beş sene geçmiş olsa da, gevezelik ve doğal küstahlığını onca yıla rağmen yitirmemişti. Kulaklarına kadar inen bir şapka, omuzlarında kahverengimsi bir pelerin, dizlerine kadar çıkan bağlı tozluklarıyla, hep olduğu ve olmaya devam ettiği kişi, yani haydut gibi görünüyordu.

"Daha önce gelemedim," diye cevap verdi Carpena. "Yolcu vapuru beni bu sabah Katanya'ya bıraktı."

"Seni ve adamlarını mı?"

"Evet."

"Kaç kişiler?"

"Bir düzine."

"Hepsi o kadar mı?..."

"Evet, ama iyi tipler!"

"Manderaggio ahalisinden mi?"

"Her çeşit adam var, özellikle de Maltalılar."

"İyi adam toplamışsın, ama yetersiz kalabilirler," diye yanıtladı Zirone, "zira birkaç aydır işler zorlaşıyor ve maliyet artıyor! Artık Sicilya'da jandarmalar bollaşıyor galiba. Her yer onlarla dolu! Neyse, malın kaliteliyse, sorun yok..."

"Bence öyle, Zirone," diye karşılık verdi Carpena. "Deneyince karar verirsin. Üstelik yanımda güzel bir çocuk getirdim, eski bir panayır akrobatı, çevik ve kurnaz. İhtiyaç halinde bir kıza dönüştürülebilir. Bize büyük faydasının dokunacağını düşünüyorum."

"Malta'da ne yapıyormuş?"

"Fırsat çıktığında saatler, saat yakalayamadığındaysa mendillerle ilgileniyormuş!"

"Adı ne?..."

"Pescador."

"Pekâlâ!" diye cevapladı Zirone. "Zekâ ve yeteneklerini nasıl kullanacağımıza bakarız. Onca adamı nereye tıktın?"

"Santa Grotta Hanına, Nicolosi'nin üst tarafında."

"Oradaki hancılık işine mi döneceksin yani?"

"Yarından itibaren..."

"Hayır, bu akşam," diye yanıt verdi Zirone, "ben yeni talimatları alınca. Burada, Messina treninin geçiş yolunda, son vagonun kapısından atılması gereken bir pusula bekliyorum."

"Ondan mı?..."

"Evet... Ondan!... Bir türlü gerçekleşemeyen evliliği münasebetiyle," diye cevap verdi Zirone gülerek, "beni yaşamak için çalışmaya mecbur ediyor! Of! Bu kadar iyi bir arkadaş için ne yapılmaz ki?"

O sırada, Katanya tarafından, uzak, ama dalgaların uğultusuyla karıştırılamayacak bir gürültü duyuldu. Bu Zirone'un beklediği trendi. Carpena'yla beraber kayaları tırmandılar ve birkaç dakikada, herhangi bir çitle engellenmeyen demir yolunun kenarına dikildiler.

Ufak bir tünelin girişinde iki defa öttürülen düdük, gayet mutedil bir süratle ilerleyen trenin yaklaştığını haber verdi. Çok geçmeden lokomotifin kişnemeleri belirginleşti, fenerler beyaz ışıklarıyla karanlığı bozdu ve uzun bir ışık huzmesinin önünde raylar aydınlandı.

Zirone, dikkat kesilmiş, gözleriyle üç adım ötesinden geçen treni takip ediyordu.

Son vagon onun hizasına varmadan hemen önce, pencerenin camı indi ve dışarı bir kadın başı uzandı.

Sicilyalı'yı yerinde görünce, çabucak bir portakal fırlattı. Meyve demir yolunda Zirone'dan on adım kadar öteye yuvarlandı.

Kadın Sarcany'in casusu Namir'den başkası değildi. Birkaç saniye sonra, trenle, Acireale istikametinde, gözden kaybolmuştu.

Zirone gidip portakalı, daha doğrusu bir portakalın kabuğunun iple bağlanmış iki yarısını yerden aldı. İspanyolla birlikte yüksek bir kayanın ardına sindiler. Zirone küçük bir fener yaktı, portakal kabuklarını ayırdı ve içinden talimat pusulasını çıkardı:

"Beş altı gün içinde, Nicolosi'de sizinle buluşmayı umuyor. Doktor Antékirtt denen adamdan bilhassa sakının!"

Sarcany Ragusa'da ahalinin merakını ziyadesiyle celp etmiş o esrarengiz şahsın iki kere Bayan Bathory'in evine kabul edildiğini elbette öğrenmişti. Bu malumat herkes ve her şeyden kuşkulanmaya alışık adamda belli bir endişe yaratmıştı. Yoldaşı Zirone'a postayı bile kullanmadan Namir vasıtasıyla yolladığı haber bu yüzdendi.

Zirone pusulayı cebine koydu, feneri söndürdü ve Carpena'ya dönerek:

"Doktor Antékirtt diye birinden bahsedildiğini duydun mu hiç?" diye sordu.

"Hayır," diye yanıtladı İspanyol, "ama genç Pescador tanıyor olabilir! O sevimli delikanlı her şeyi bilir!"

"Bakacağız," diye devam etti Zirone. "Hey, Carpena, gece yolculuk etmekten korkmayız, öyle değil mi?"

"Gündüz yolculuğu kadar değil, Zirone!"

"Evet... Gündüz, fazla meraklı jandarmalar oluyor! Hadi öyleyse, yola koyulalım! Üç saate kalmadan Santa Grotta Hanında olmamız lazım!"

Ve ikisi beraber demiryolunu geçip, Zirone'un iyi bildiği, Etna'nın yamaçlarında sonradan oluşmuş arazilerde kaybolan patikalara daldılar.

On sekiz yıl kadar evvel Sicilya'da, özellikle de başkenti Palermo'da korkunç bir haydut çetesi vardı. Birbirlerine bir nevi farmason ritiyle bağlı bu çetenin üye sayısı binleri buluyordu. Amaçları mümkün olan her yoldan hırsızlık ve kaçakçılıktı. Birçok tüccar ve sanayi erbabı fazla sıkıntı çekmeden ticaret ya da imalatını sürdürebilmek için bu Mafya Birliği'ne bir tür yıllık vergi ödüyordu.

O dönemde Sarcany ve Zirone –Trieste komplosu meselesinden önce– Mafya'nın başlıca ve en ateşli üyeleri arasındaydılar.

Mamafih her şeyin gelişmesiyle, şehir ve köylerde daha iyi bir idareyle, birliğin işleri bozulmaya başladı. Haraçlarda düşüş oldu. Ortakların çoğu ayrılıp, haydutlukta daha karlı bir yol aramaya gitti.

O dönemde, birleşme dolayısıyla, İtalya'nın siyasi rejimi yeni değişmişti. Diğer vilayetler gibi Sicilya da ortak kadere maruz kalarak yeni kanunlara ve özellikle askerlik boyunduruğuna tabi oldu. Yasalara uymak istemeyen asiler türedi, askere çağrılanlar gitmeyi reddettiler – mafyadan veya başka bir sürü vicdansız adamdan müteşekkil çeteler köylere musallat olmaya başladılar.

Zirone bu çetelerden birinin başındaydı ve Kont Mathias Sandorf'un servetinden gammazlığının bedeli olarak Sarcany'e düşen payı yalayıp yuttuktan sonra, ikisi de eski yaşantılarına dönmüş, karşılarına yine servet kazanmak için daha ciddi bir fırsatın çıkmasını bekliyorlardı.

O fırsat çıkmıştı: Sarcany'in Silas Toronthal'in kızıyla evlenmesi. Şimdiye kadar nasıl ve hangi şartlarda başarısızlığa uğramış olduğu malum.

Sicilya hâlihazırda bile gayrimeşru faaliyetlere gayet müsait bir ülkedir! Kuzeydoğuda Faro, batıda Marsala, güneydoğuda Pessaro burunlarına uzanan üçgenin köşeleri arasındaki yedi yüz yirmi kilometrelik kıyılarıyla tarihi Trinacria'da, Pelore'ler ve Nebrode'ler gibi sıradağlar, Etna gibi bağımsız bir volkanik grup, Giarella, Cantara, Platini gibi dereler, pınar, vadi ve ovalar, birbiriyle zor irtibat kuran şehirler, civarı az gelişmiş kasabalar, neredeyse erişilmez kayalıklar üzerindeki ücra köyler, boğaz ve yamaçlara

kurulmuş sapa manastırlar, yani saklanmaya müsait bir sürü sığınak ve denizin bin bir kaçış imkânı sunduğu sayısız koy mevcuttur. Yerküreyi oluşturan her şeyin, dağların, volkanların, vadilerin, çayırların, dere ve nehirlerin, göllerin, çağlayanların, şehir, kasaba ve köylerin, limanların, koyların, çıkıntı ve burunların, sığlıkların, kayalıkların karşılaştığı Sicilya toprakları dünyanın bir özetidir ve bunların hepsi yirmi altı bin kilometrekarelik alana dağılmış iki milyona yakın bir nüfusun emrine amadedir.

Haydutluk faaliyetleri için bundan daha uygun bir sahne olabilir mi? Öte yandan, suç azalma eğilimi gösterse de, Sicilya ve Kalabriya'nın sürgün edilen – en azından modern edebiyattan – eşkıyaları miadını doldurmuşa benzeseler de, nihayetinde hırsızlıktan daha karlı bir iş bulmaya başlansa da, yolcuların bu, Cacus'un kıymetli, Herkül'ün kutsal memleketinde ihtiyatsızca maceraya atılmamaları hayırlıdır.

Bununla birlikte, son yıllarda, her daim uyanık ve tetikte Sicilya jandarması, doğu vilayetlerine gayet parlak seferler düzenlemişti. Pusuya düşürülen birçok çete kısmen imha edilmişti. Artık ancak otuz kadar adamdan ibaret kalan Zirone'unki de keza. Birliğine biraz yabancı kan, özellikle de Maltalı kanı katma kararı buradan kaynaklanıyordu. Zirone Manderaggio'nun vaktiyle düşüp kalktığı izbelerinde yüzlerce işsiz haydut bulunduğunu biliyordu. İşte Carpena bunun için Valetta'ya gitmişti ve sadece bir düzine adam toplamış olsa da, en azından seçkin adamlardı.

İspanyol'un Zirone'a bu kadar bağlı olduğunu görmek şaşırtıcı değildi! Bu meslek ona uyuyordu, ama doğuştan ödlek olduğundan, silahların patlama riskini haiz seferlerde mümkün mertebe öne çıkmıyordu. Eşyaları hazırlamak, planlar yapmak ve volkanın ilk ya-

maçlarında kaybolmuş müthiş tehlikeli Santa Grotta Hanı'nda meyhanecilikle iştigal etmekle yetiniyordu.

Sarcany ve Zirone Carpena'nın hayatındaki Andrea Ferrato meselesiyle alakalı her şeyi bilseler de, Carpena'nın Trieste hadisesinden hiç haberi yoktu. O sadece, yıllardır Sicilya dağlarında "ticaretlerini" yürüten namuslu eşkıyalarla ilişkiye geçtiğini sanıyordu.

Zirone ve Carpena, Polyphemos Kayalıkları'ndan Nicolosi'ye kadarki sekiz İtalyan millik yolculuk sırasında kötü bir karşılaşma yaşamadılar, çünkü yollarına tek bir jandarma çıkmadı. Üzüm bağları, zeytinlikler, portakal ve limon bahçeleri, meşe, dişbudak, Hint inciri ağaçları arasından, oldukça sarp patikaları takip ediyorlardı. Bazen, uzaktan bakınca taşları henüz silindirle ezilmemiş makadam yolları andıran kurumuş dere yataklarından yürüyorlardı. Sicilyalı ve İspanyol, Akdeniz seviyesinden bir hayli yüksekteki San Giovanni ve Tramestieri köylerinden geçtiler. Saat on buçuğa doğru Nicolosi'ye varmışlardı. Kuzey ve batıdan Monpilieri, Monte-Rossi ve Serra Pizzuta volkanik tepeleriyle kuşatılmış oldukça geniş bir sirkin orta bölümünde yer alan bu kasabada altı kilise, Arenalı San Nicolo himayesindeki bir manastır ve iki han –ki bilhassa bu, önemini belirtir– mevcuttu. Lakin Zirone ve Carpena'nın o iki hanla işleri yoktu. Santa Grotta Hanı onları bir saatlik mesafede, Etna Yanardağı'nın en karanlık boğazlarından birinde bekliyordu. Oraya, Nicolosi'nin çanları gece yarısını çalmadan önce ulaştılar.

Santa Grotta'da pek uyuyan yoktu. Çığlık ve küfürler eşliğinde yemek yeniyordu. Carpena'nın yeni işe aldığı adamlar orada toplanmışlardı ve çetenin eskilerinden, kuşkusuz zıtlık olsun diye Benito denen biri tarafından cömertçe ağırlanıyorlardı. Çetenin geri kalanına gelince, kırk kadar dağlı ve asiden müteşek-

kil bu grup o sırada yirmi mil batıda, Etna'nın karşı yamacını talan etmekle meşguldüler ve pek yakında diğerlerine katılacaklardı. Yani Santa Grotta'da İspanyolun topladığı bir düzine Maltalıdan başka kimse yoktu. Hepsinin arasında Pescador – başka bir deyişle Pescade Burnu – o palavra ve küfür konserinde üstüne düşeni yiğitçe yerine getiriyordu. Ama dinliyor, gözlüyor, işine yarayabilecek hiçbir şeyi unutmamak üzere hafızasına kazıyordu. Ve bu sayede, Carpena ve Zirone'un gelişlerinden biraz evvel Benito'nun şamatalarını yatıştırmak için misafirlerine ettiği bir lafı aklına yazdı:

"Kesin sesinizi, lanet olası Maltalılar, susun biraz! Sesiniz vilayetin sevgili idari amiri, merkez komiserinin bir *carabinieri* müfrezesi yolladığı Cassone'den duyulacak!"

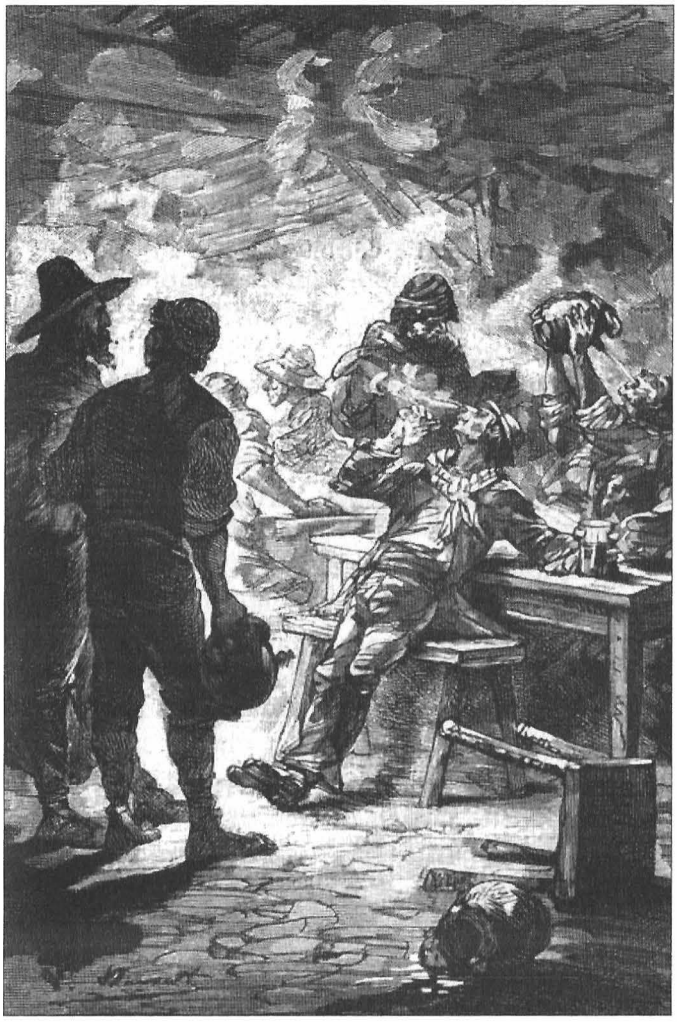
Cassone Santa Grotta'dan epey uzak olduğundan, gülünç bir tehdit söz konusuydu, fakat yeniler kopardıkları yaygaranın o memleketin jandarmaları olan *carabinieri*'lerin kulağına gidebileceğini farz ettiler. Bu yüzden bağırıp çağırmayı kesip, Benito'nun hoş geldin kabilinden bizzat doldurduğu kocaman kupalardaki güzel Etna şarabına yumuldular. Velhasıl hanın kapısı açıldığında, hepsi az çok sarhoştu.

"Sevimli çocuklar!" diye bağırdı Zirone, içeri girince. "Carpena'nın eli uğurluymuş. Gördüğüm kadarıyla, Benito da iyi ş çıkarmış"

"Bu yiğit insanlar susuzluktan ölüyorlardı!" diye cevap verdi Benito.

"Ve ölümlerin en kötüsü olduğu için," diye söze girdi Zirone gülerek, "onları bundan kurtarmak istedin! Pekâlâ! Artık uyusunlar! Yarın tanışırız!"

"Yarını beklemek niye?" dedi yeni adamlardan biri.

"Çünkü laf anlamak ve itaat etmek için fazla sarhoşsunuz!" diye yanıtladı Zirone.

"Sarhoş!... Sarhoş!... Manderaggio meyhanelerinde cin ve viski içmeye alışıkken güzel şarabınızdan birkaç şişe boşalttık diye mi?!"

"Vay! Bu da kim?" diye sordu Zirone.

"Sevgili Pescador!" diye cevap verdi Carpena.

"Vay! Bu da kim?" diye sordu Pescador da, Sicilyalıyı göstererek.

"Zirone!" diye yanıtladı İspanyol.

Zirone Carpena'nın pek övmüş olduğu ve böyle küstahça öne çıkan genç haydudu dikkatle süzdü. Yüz ifadesini zeki ve cüretkâr bulmuş olmalı, zira onaylayıcı bir işaret yaptı. Sonra Pescador'a hitaben:

"Sen de onlar gibi içtin, öyle mi?"

"Daha çok içtim!"

"Ve aklın başında mı?"

"Pöh! Bu kadarcık içkiden bir şey olmaz!"

"Baksana, ufaklık," diye devam etti Zirone, "Carpena, senin ihtiyacım olan bir bilgi verebileceğini söyledi!"

"Beleş mi?..."

"Yakala!"

Pescador Zirone'un attığı yarım piastrayı, profesyonel bir hokkabazın el çabukluğuyla, anında ceket cebinde yok etti.

"Böyle iyi mi?" dedi Zirone.

"Gayet iyi!" diye karşılık verdi Pescador. "Mesele nedir?"

"Malta'yı iyi bilir misin?"

"Malta'yı, İtalya'yı, İstirya'yı, Dalmaçya ve Adriyatik'i!" diye yanıtladı Pescador.

"Seyahat mi ettin?..."

"Çok, ama hep kendi cebimden!"

"Asla başka türlü gezmemeni tavsiye derim, çünkü yolculuk masraflarını devlet ödediğinde..."

"Fazla pahalıya mal oluyor!" diye cevapladı Pescador.

"Dediğin gibi!" diye karşılık verdi, en azından konuşulabilen bu yeni arkadaştan memnun kalan Zirone.

"Ee, başka?..." diye sordu akıllı delikanlı.

"Mesele şu, Pescador! Bol bol seyahat ettiğine göre, Doktor Antékirtt diye birinden bahsedildiğini duymuş olabilir misin?"

Pescade, tüm kurnazlığına rağmen, böyle bir soru beklemiyordu. Mamafih kendine hâkim olup, şaşkınlığını hiç belli etmemeyi başardı.

Ne *Savarena* mola verdiği sırada Ragusa'da ne de *Ferrato* uğradığı zaman Malta 'da bulunan Zirone doktordan söz edildiğini nasıl duymuş, hatta adını öğrenmişti?

Fakat genç adam, keskin zekâsıyla, o an vereceği cevabın işine yarayabileceğini hemen anladı ve tereddüt göstermedi.

"Doktor Antékirtt mi?" diye karşılık verdi. "Elbette duydum!... Akdeniz'in her tarafında ondan başka bir şey konuşulmuyor!"

"Gördün mü hiç onu?"

"Asla."

"Şu doktorun kim olduğunu biliyor musun, peki?"

"Yüzlerce milyonluk bir gariban olduğu söyleniyor. Seyahat ceketinin her cebinde bir milyon olmadan dolaşmazmış ve ceketinde en az altı cep olurmuş! Kâh guleti kâh buharlı yatıyla amatör doktorluk yapmak zorunda kalan ve tabiatın insan türünü ödüllendirdiği yirmi iki bin hastalığa özgün tedaviler uygulayan bir zavallı!"

Eski soytarı vakti gelince yeniden Pescade Burnu oluvermiş ve ağız kalabalığı Zirone ve Carpena'yı hayran bırakmıştı.

"Vay! İyi adam yakaladık!" diye düşündü Carpena.

Pescador bir sigara yakıp susmuştu. Sigaranın kaprisli dumanı burun ve gözlerinden, hatta kulaklarından çıkıyor gibiydi.

"Doktorun zengin olduğunu mu söylüyorsun yani?" diye sordu Zirone.

"Sicilya'yı satın alıp İngiliz bahçesi yapabilecek kadar zengin!" diye cevap verdi Pescador.

Sonra, peşinde olduğu projeyle ilgili fikrini Zirone'a aşılama vaktinin geldiğini düşünerek:

"Hem bakın, Yüzbaşı Zirone, dedi, şu Doktor Antékirtt'i görmemiş olsam da, en azından yatlarından birini gördüm, zira deniz gezileri için koca bir filotillası olduğu anlatılıyor!"

"Yatlarından birini mi?"

"Evet, *Ferrato* adlı teknesini! Bir iki seçkin prensesle Napoli Körfezi'nde gezintiler yapmak için güzelce işimi görecek muhteşem bir gemi!"

"O yatı nerede gördün?"

"Malta'da," diye yanıtladı Pescador.

"Ne zaman peki?"

"Evvelki gün, Valetta'da! Biz Çavuş Carpena'nımızla beraber gemiye bindiğimiz sırada, o hâlâ askeri limanda demirliydi! Ama bizden yirmi dört saat sonra yola çıkacağı söyleniyordu!"

"Nereye?..."

"Tam da Sicilya'ya, Katanya istikametine!"

"Katanya mı?" diye karşılık verdi Zirone.

Doktor Antékirtt'in gidişiyle, ondan sakınmasına dair aldığı uyarı arasındaki bu rastlantı Sarcany'in yoldaşında şüphe uyandırıyordu.

Pescade Burnu Zirone'un kafasında bazı gizli düşünceler döndüğünü anladı, ama bunların ne olduğunu kestiremediğinden, onu daha doğrudan dürtüklemeye karar verdi.

"O lanet doktor Sicilya'ya, bilhassa Katanya'ya ne yapmaya gelebilir ki?" dedi Zirone.

"Azize Agahta aşkına! Şehri ziyarete geliyordur! Etna'ya tırmanmaya, zengin bir seyyah olarak gezmeye gelebilir!"

"Pescador," dedi zaman zaman ona belli bir güvensizlik hisseden Zirone, "bu şahsiyet hakkında çok şey biliyor gibisin!"

"Fırsat çıkarsa öğreneceklerimden daha çok değil!" diye cevap verdi Pescade.

"Ne demek istiyorsun?"

"Doktor Antékirtt topraklarımızda dolaşmaya gelirse – ki bu kuvvetle muhtemel – Ekselanslarının bize güzel bir geçiş harcı ödemesi gerekecek!"

"Sahi mi?" diye yanıtladı Zirone.

"Ve bu ona sadece bir iki milyona mal olursa, ucuz kurtulmuş sayılır, değil mi?"

"Yapma yahu!"

"Ve o takdirde Zirone ve arkadaşları aptalın önde gideni demektir!"

"Pekâlâ!" dedi Zirone gülerek. "Bize yönelik bu iltifat üzerine, gidip yatabilirsin!"

"Bana uyar, yüzbaşı," diye cevap verdi Pescador, "hem rüyamda ne göreceğimi iyi biliyorum!"

"Ne görecekmişsin?"

"Doktor Antékirtt'in milyonlarını... Altından rüyalar, işte!"

Pescador, sigarasından çektiği son nefes dumanı üfledikten sonra, hanın samanlığında yatan yoldaşlarının yanına gitti. Carpena'ysa odasına çekildi.

Yiğit delikanlı, uyumak yerine, az evvel söyleyip yaptığı her şeyi zihninde tasnif etmeye koyuldu.

Onu çok şaşırtan Zirone Doktor Antékirtt hakkında konuştuğu anda temsil ettiği menfaatlere uygun davranıp davranmadığı değerlendirmeye açıktı.

Doktor, Sicilya'ya gelirken, orada Sarcany'i ve birlikte oldukları takdirde –ki bu mümkündü, zira Ragusa'dan beraber ayrılmışlardı– Silas Toronthal'i bulmayı umuyordu. Sarcany'in olmaması halinde,

yoldaşına dönüp, Zirone'u ele geçirmeyi ve ödül vaadi ya da tehditle ona Sarcany ve Silas Toronthal'in yerini söyletmeyi hesaplıyordu. Planı buydu ve şöyle uygulamayı düşünüyordu:

Doktor gençliğinde Sicilya'yı, bilhassa Etna havalisini birçok kez ziyaret etmişti. Dağcıların kullandıkları muhtelif yolları biliyordu. En çok kullanılan yol, merkez koninin başlangıcına inşa edilmiş, İngiliz Evi, Casa Inglese* denen bir binanın dibinden geçiyordu.

O sırada Zirone'un, Carpena'nın Malta'dan takviye aramaya gittiği çetesi, Etna yamaçlarını birbirine katmakla meşguldü. Doktor Antékirtt kadar meşhur bir şahsiyetin gelişinin Katanya'da mutat etkisini yaratacağı muhakkaktı. Öte yandan doktor Etna'ya tırmanma niyetini cümle alemin duymasını sağlayacağından, Zirone'un kulağına gideceği de aşikârdı – özellikle Pescade'nin yardımıyla. Hatta konuya giriş pek kolay olmuştu, çünkü Pescador'u bahsi geçen doktor hakkında sorgulayan Zirone'du.

Şimdi Zirone'a kurulacak ve büyük ihtimalle yakalanacağı tuzak şuydu:

Doktorun yanardağa tırmanacağı günün arifesinde, iyi silahlanmış on iki adam Ferrato'dan gizlice Casa Inglese'ye gideceklerdi. Doktor ertesi gün Luigi, Pierre ve bir rehber refakatinde, Katanya'dan ayrılıp, akşam sekize doğru Casa Inglese'de olmak üzere, alışıldık yolu izleyecek ve geceyi orada geçirecekti. Güneşin Etna'nın üstünden Calabria dağlarına doğuşunu seyretmek isteyen turistler böyle yapıyorlardı.

Sadece o ve iki arkadaşıyla işi olacağını sanan, Pescade Burnu'nun teşvik ettiği Zirone'un Doktor

---

* Deniz seviyesinden üç bin metre yüksekteki bu mola yeri birkaç konforuna düşkün beyefendinin eseriydi.

Antékirtt'i ele geçirmeye çalışacağına hiç kuşku yoktu. Hâlbuki Casa Inglese'ye vardığında, *Ferrato*'nun denizcileriyle karşılaşacak ve mukavemet imkânsız olacaktı.

Bu plandan haberdar olan Pescade, çekinmeden haraca kesebileceği zengin kurban Doktor Antékirtt'i rehin alma fikrini Zirone'un aklına sokmak için şartlardan layıkıyla faydalanmıştı. Aldığı uyarı dolayısıyla bu şahıstan sakınması gerektiğine göre, fidyeyi kaybetme pahasına bile olsa en iyisi onu gözetim altında tutmak değil miydi? Zirone Sarcany'nin yeni talimatlarını beklerken öyle yapamaya karar verdi. Lakin başarmaktan iyice emin olmak için, çetesi tamamıyla elinin altında bulunmadığından, bu seferi Carpena'nın Maltalılarıyla gerçekleştirmeyi düşünüyordu. Neticede bu Pescade'yi endişelendiremezdi, çünkü o bir düzine serserinin *Ferrato*'dan gelen adamlar karşısında hiç şansları olamazdı.

Ama Zirone asla hiçbir şeyi rastlantıya bırakmazdı. Pescador buharlı yatın ertesi gün geleceğini söylediği için, sabahın ilk ışıklarıyla Santa Grotta Hanını terk edip, Katanya'ya indi. Tanınmadığından, oraya tehlikesizce gidebiliyordu.

Buharlı yat gelip demirleyeli birkaç saat olmuştu. Daima gemilerle dolu rıhtıma değil, kuzey dalgakıranıyla, 1669 patlamasının denize kadar ittiği siyahımsı lavlardan oluşmuş muazzam bir kütlenin arasındaki bir nevi dış limanın dibine yanaşmıştı.

Matifou ve mürettebattan on bir kişi, daha gün doğarken, Luigi'nin komutasında Katanya'ya çıkmış ve sonra ayrı ayrı Casa Inglese'ye doğru yola koyulmuşlardı.

Zirone bu çıkarmadan külliyen habersiz olduğu gibi, karadan bir gomina açığa demirlemiş *Ferrato*'da neler olup bittiğini de göremiyordu.

Akşam altıya doğru, küçük bir sandal buharlı yattan rıhtıma iki yolcu bıraktı. Bunlar doktor ve Pierre Bathory'di. Via Stesicoro ve Strada Etnea üzerinden, çiçek tarhları, kıvrımlı yokuşları, kocaman ağaçlarla gölgelen taraçaları, akarsuları ve ufkunda yükselen, tepesinden buharlar çıkan, muhteşem volkanıyla belki de Avrupa'nın en güzel parklarından biri olan Villa Bellini'ye yöneldiler.

Zirone, birinin tam da aradığı Doktor Antékirtt olduğundan şüphelenmeksizin, iki yolcuyu takip etmişti. Hatta müziğin Villa Bellini'ye çektiği kalabalığın arasına karışarak, mümkün olduğunca yanlarına sokuldu. Ama bu karanlık suratlı acayip adamın manevraları doktor ve Pierre'in gözünden kaçmadı. Söz konusu kişinin Zirone olması halinde, çekilmek istendiği tuzağa daha da yaklaştırmak için güzel bir fırsat doğmuştu.

Akşam saat on bire doğru, iki yolcu gemiye dönmek üzere parktan ayrılacakları sırada, doktor Pierre'e yüksek sesle cevap verdi:

"Tamam, anlaştık! Yarın yola çıkacağız ve gece Casa Inglese'de yatacağız."

Casusun bilmek istediğini öğrendiğine kuşku yoktu, zira bir saniye sonra ortadan yok olmuştu.

7
CASA INGLESE

Ertesi öğlen bire doğru, doktor ve Pierre Bathory gemiyi terk etmeye hazırlandılar.

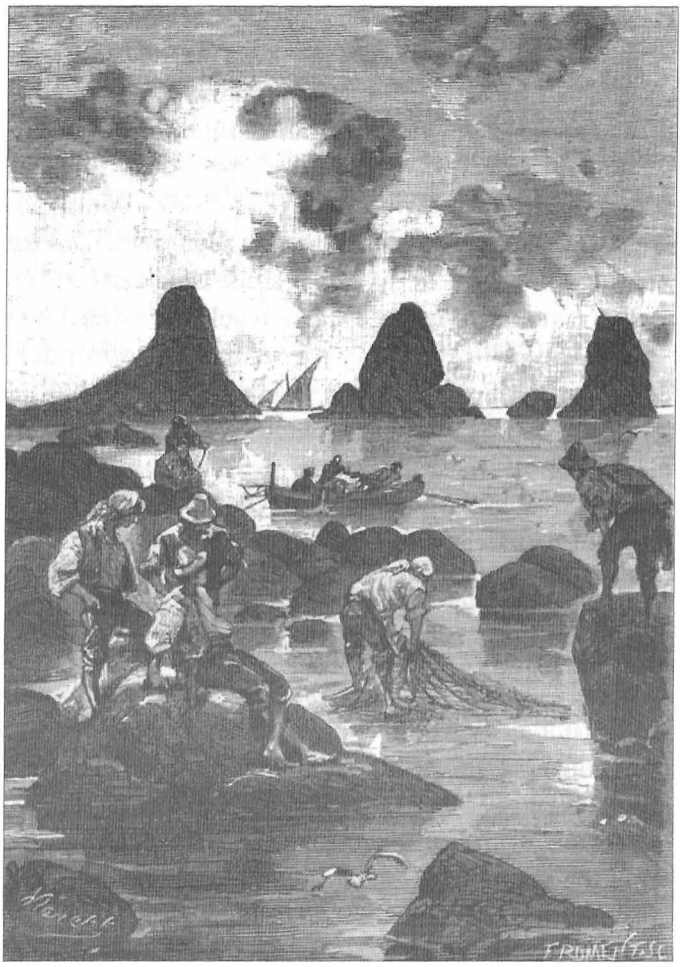
Sandal yolcularını aldı, ama doktor kayığa binmeden önce Kaptan Köstrik'e, her an gelmesi beklenen *Elektrik 2*'nin yolunu gözleyip, Faraglioni'ler, diğer bir deyişle Polyphemos Kayalıkları açığına yollaması için

talimat verdi. Plan başarıya ulaşır, Sarcany veya en azından Zirone ve Carpena esir alınırsa, o süratli aracın onlan Antékirtta'ya taşımaya hazır olması lazımdı. Doktor Trieste ve Rovinj hainlerini orada gözaltında tutmak istiyordu.

Sandal bordadan aynldı. Birkaç dakika sonra Katanya rıhtımının merdivenlerine ulaşmıştı. Doktor Antékirtt ve Pierre, deniz seviyesinde otuz dereceyken yukarı çıktıkça sıfırın altında yedi sekizlere düşebilen hava sıcaklığıyla karşılaşmaya hazır olmak zorundaki dağcılara uygun giyinmişlerdi. Dağcılık Kulübü'nün Via Lincoln 17 numaradaki şubesinden ayarladıkları bir rehber atlarla onları bekliyordu. Nicolosi'de atların yerini, ayakları yere sağlam basan, yorulmak bilmez, fevkalade hayvanlar olan katırlar alacaktı.

Genişliği uzunluğuna kıyasla oldukça dar Katanya kenti çabucak katedildi. Doktor gözlendiği ya da takip edildiğine dair herhangi bir emare fark etmedi. Pierre ve o, Belvedere yoluna saparak, Sicilyalılar tarafından Mongibello adı verilen ve çapı yirmi beş milden aşağı olmayan Etna masifinin ilk yokuşlarını tırmanmaya koyuldular.

Yol doğal olarak engebeli ve dolambaçlıydı. Milyonlarca yıl evvel katılaşmış lav akıntılarından, volkanik kayalardan, ilkbaharda coşkun sellere boğulan kurumuş dere yataklarından kaçınmak için sık sık dönüyordu. Ormanlık bölge zeytin, portakal, dişbudak, keçiboynuzu ağaçları ve uzun dalları iç içe girmiş üzüm bağlarıyla kaplıydı. Orası yanardağın muhtelif katlarını teşkil eden üç mıntıkanın birincisiydi. Etna sözcüğü Fenikeliler tarafından "Ateş Dağı", jeoloji biliminin henüz var olmadığı bir dönemin jeologları tarafından "toprağın çivisi ve göğün temel direği" diye tercüme edilmişti.

İki saat sonra, binicilerinden ziyade atlar için gerekli birkaç dakikalık mola esnasında, doktor ve Pierre ayaklarının altında bütün Katanya şehrini, Palermo'nun en az seksen beş bin nüfuslu harikulade rakibini görebildiler. İlkin, rıhtıma paralel sıralanmış başlıca sokakları, çan kuleleri, yüzlerce kilisesinin kubbeleri, sayısız ve pitoresk manastırları, XVII. yüzyılın bir hayli iddialı tarzında yapılmış evleri göze çar-

pıyordu – ve tüm bunlar yeşil ağaçlardan oluşan, bir sitenin beline bağlayabileceği en çekici kemerle sarılmıştı. Sonra, daha ileride, Etna'nın araziye bir milyar metreküpten fazla lav boşaltarak on dört kent ve kasabayı yok edip on sekiz bin kişinin ölümüne yol açan dehşetengiz 1669 indifasında kısmen doldurduktan sonra doğal mendirekler meydana getirdiği liman yer alıyordu.

Etna on dokuzuncu yüzyılda daha az faal olsa da, istirahatı haydi haydi hak etmiştir. Hıristiyanlık çağında otuzdan fazla patlama kaydedilmiştir. Sicilya'nın batmamış olması iskeletinin sağlamlığını kanıtlar. Ayrıca, volkanın kendine daimi bir krater yaratmadığını da belirtmek lazım. Keyfine göre değiştirir. Dağ, yamaçlarında birikmiş bütün lav maddesinin boşaldığı, ateş püskürten çıbanlardan birinin büyüdüğü yerden patlar. O yüzden bol miktarda volkancık mevcuttur: 1669'da kum ve cüruftan üç ayda yüz otuz yedi metre yükseklikte çift halinde oluşan Monte-Rossi'ler, katedral kubbesinin çevresindeki ufak çan kulelerini andıran Frumento, Simoni, Stornello, Crisinco ve hunileriyle merkez koninin yamaçlarını arı kovanı petekleri gibi delen 1809, 1811, 1819, 1838, 1852, 1865, 1879 kraterleri...

Rehber, Belvedere Köyünü geçtikten sonra, Nicolosi'ninkine yakın Tramestieri yoluna ulaşmak için, daha kısa bir patikaya sapmıştı. Hâlâ masifin neredeyse o iki bin yüz yirmi ayak rakımlı kasabaya kadar uzanan birinci ekili bölgesindeydiler. Saat öğleden sonra dört sularında Nicolosi göründü. Gezginler kendilerini Katanya'dan ayıran on beş kilometre boyunca hiçbir tatsız karşılaşma yaşamamış, ne kurda ne de yaban domuzuna rastlamışlardı. Casa Inglese'ye erişmek için yirmi kilometre daha aşmak gerekiyordu.

"Ekselansları burada ne kadar süre kalmak isterler?" diye sordu.

"Mümkün olduğunca az," diye cevap verdi doktor. "Akşam dokuza doğru varalım oraya."

"Kırk dakika iyi mi, peki?..."

"Tamam, kırk dakika olsun!"

Ve bu, kasabanın, Sicilya lokantalarının şöhretini az çok yansıtan iki hanından birinde üstünkörü bir yemek yemeye yetti. Nicolosi mutfağı, bol miktarda bulunan dilenciler dâhil, üç bin sakininin onur kaynağıydı. Bir parça oğlak, üzüm, portakal ve nar gibi meyveler, Katanya civarı üzümlerinden yapılmış San Placido şarabı... İtalya'da daha önemli birçok kent vardır ki, otelciler bu kadarını sunmakta ziyadesiyle sıkıntı çekerler.

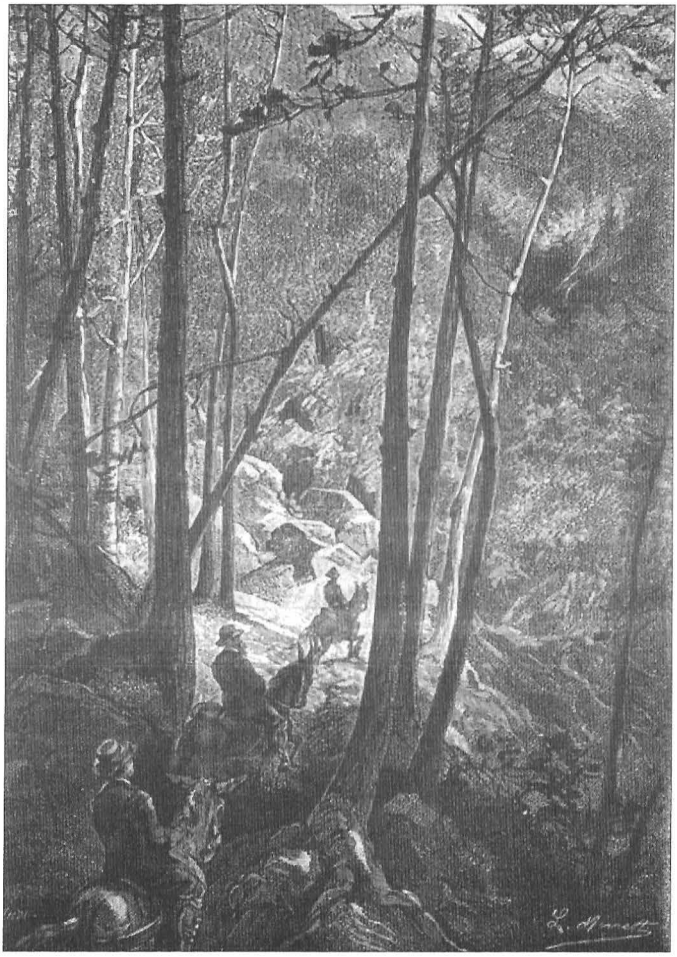
Saat beş olmadan, doktor, Pierre ve rehber, katırlarının sırtında, masifin ikinci katı olan orman bölgesini tırmanıyorlardı. Ağaç sayısı çok değildi, zira her yerde olduğu gibi burada da oduncular, pek yakında sadece mitolojik bir anı haline gelecek eski ve muhteşem ormanları yok etmeye çalışıyorlardı. Mamafih şurada burada, lav kıyıları boyunca, uçurum kenarlarında, küme ya da gruplar halinde gürgen, meşe, neredeyse kara yapraklı incir ağaçları, biraz daha yüksek bölgede köknar, çam ve kayınlar yetişiyordu. Humusla karışık küller geniş eğreltiotu, gazelotu, ebegümeci öbekleri doğuruyor ve yosundan halılarla kaplanıyordu.

Akşamın sekizine doğru, doktor ve Pierre şimdiden, neredeyse ezeli ve ebedi karların sınırını teşkil eden üç bin metre yükseklikte buluyorlardı. Etna'nın yamaçlarında, Sicilya ve İtalya'nın ihtiyacını karşılayacak kadar çok kar vardı.

Sırada muazzam bir yarığın, geniş ve eliptik Vale del Bove Buzyalağı'nın ötesine uzanan kara lav, kül ve cüruf mıntıkası vardı. Tabakaları arasından doğa

güçlerinin henüz etkilemediği trakit ve bazalt katmanları görünen, bin ila üç bin ayak yüksekliğinde falezlerin etrafından dolaşmak gerekti.

İleride yanardağın tam deyimiyle konisi yükseliyor, birkaç çiçekli bitki şurada burada yeşil yarımküreler oluşturuyordu. Başlı başına koca bir dağ olan merkezi kamburun – Pelion sur Ossa – doruğu deniz seviyesinden üç bin üç yüz on altı metre yukarıda şekillendi.

Ayaklar altındaki zemin titriyordu. Etna masifini durmadan yoran bu püskürme faaliyetinin sebep olduğu titreşimler kar tabakaları altında kesintisiz sürüyordu. Rüzgârın krater ağzında büktüğü sorgucun kükürtlü buharları bazen koninin dibine kadar iniyor ve akkorlaşmış kok kömürünü andıran bir cüruf yağmuru, üzerinde ıslık çalarak söndükleri beyazımsı halıyı kaplıyordu.

Hava artık çok soğumuştu – ısı derecesi sıfırın çok altındaydı – ve yoğunluğunun azalmasından mütevellit solumak bir hayli zorlaşmıştı. Dağcılar yolculuk paltolarına sımsıkı sarınmak mecburiyetinde kalmışlardı. Dağa yandan vuran keskin bir rüzgâr, yerden kopup boşlukta fır dönen dolgun kar taneleriyle ıslanıyordu. O yükseklikten, ateş püsküren ağzın altında başka ikincil kraterler, dar solfatarlar veya dibinde yeraltı alevlerinin uğuldadığı karanlık kuyular gözlemlenebiliyordu. Adeta aşırı ısınmış buharının supaplarını kaldırdığı muazzam bir kazan gibi, kasırga kreşendolarıyla, kesintisiz bir gürleme geliyordu. Herhangi bir indifa öngörülmüyor ve tüm bu içsel öfke sadece üst kraterin kişnemeleri ve koniyi delen volkan ağızlarının geğirtilerinden anlaşılıyordu.

Saat akşamın dokuzu olmuştu. Gökyüzü o rakımda atmosfer yoğunluğunun düşüklüğü dolayısıyla daha da parlaklaşan binlerce yıldızla ışıldıyordu. Hilal batıda, Eolie Denizi'nin sularına gömülüyordu. Faal bir volkan olmayan bir dağda bulunulması durumunda, gecenin sükûneti mükemmel olurdu.

"Artık varmamız gerekmez mi?" diye sordu doktor.

"İşte Casa Inglese," diye cevap verdi rehber.

İki pencere ve baktığı yön sayesinde kardan korunmuş bir kapının gedik açtığı bir duvarı gösteriyordu. Elli adım kadar soldaki kulübe, merkez koninin

doruğundan dört yüz yirmi sekiz metre aşağıda yer alıyordu. 1811'de, İngiliz subaylar tarafından, Piano del Logo adı verilen, lav tabakasından ibaret bir düzlüğe inşa edilmişti.*

Casa Etnea da denen bu ev, uzun müddet masrafları aynı adlı yerbilimcinin kardeşi Bay Gemellaro'nun cebinden çıkmak suretiyle iyi halde tutulduktan sonra, yakın zamanda Dağcılık Kulübü tarafından restore edilmişti. Biraz ileride, karanlığın içinde, Filozoflar Kulesi adı verilmiş, Romalılardan kalma birkaç harabe göze çarpıyordu. Efsaneye göre Empedokles kratere oradan atlamıştı. Aslında o mekânda sekiz günlük inzivaya katlanmak için sağlam bir doz felsefe gerekirdi. O yüzden, Agrigentum'lu meşhur filozofun bu eylemi anlaşılıyor.

Bu arada Doktor Antékirtt, Pierre Bathory ve rehber Casa Inglese'ye yönelmişlerdi. Kulübeye varınca kapıyı çaldılar ve kapı hemen açıldı.

Bir saniye sonra adamlarının arasında bulunuyorlardı. Casa Inglese masa, sandalye ve mutfak eşyaları içeren üç odadan müteşekkildi, ama Etna'ya tırmanan dağcıların iki bin sekiz yüz seksen beş metre irtifaya ulaştıktan sonra dinlenebilmeleri için yeterliydi.

Luigi, soğuğun fena halde ısırmasına rağmen, küçük müfrezesinin mevcudiyetinden şüphelenilmesi korkusuyla, o ana kadar ateş yakmak istememişti. Ama artık bu tedbire gerek kalmamıştı, çünkü Zirone doktorun geceyi Casa Inglese'de geçireceğini biliyordu. İhtiyaten bir kenara yığılmış odunlardan birazı ocağa atıldı. Çok geçmeden çıtırtılı bir alev içerde eksik olan sıcaklık ve ışığı sağladı.

---

* Casa Inglese'yi İtalyan hükümeti ve Katanya Belediyesi vasıtasıyla rasathaneye dönüştürecek çalışmalar bu dönemde başlayacaktı.

Doktor, Luigi'yi kenara çekerek, oraya gelişinden beri herhangi bir olay vuku bulup bulmadığını sordu.

"Hiçbir şey olmadı," diye yanıtladı Luigi. "Yalnız buradaki varlığımızın arzu ettiğimiz kadar gizli kalmamış olmasından korkuyorum!"

"O niye?"

"Çünkü yanılmıyorsam, koninin eteğine erişmemizden biraz önce gözden kaybolan bir adam tarafından takip edildik."

"Bu hakikaten can sıkıcı, Luigi! Zirone'un bizi gafil avlama hevesini kırabilir! Gün batımından beri Casa Inglese'nin etrafında dolanan kimse olmadı mı peki?"

"Hiç kimseyi görmedim, Doktor Bey," diye cevap verdi Luigi. "Hatta ihtiyaten Filozoflar Kulesi harabelerini bile didik didik aradım: Kesinlikle boş."

"Bekleyelim bakalım, Luigi. Ama kapının önünde daima nöbetçi bulunsun! Uzağı görmek mümkün, çünkü gece açık. Ve gafil avlanmamamız önemli!"

Doktorun emirleri yerine getirildi ve ocağın karşısında bir tabureye oturduğunda, adamları etrafındaki saman demetlerine yattılar.

Bu arada Matifou Burnu doktora yaklaşmıştı. Konuşmaya cesaret edemeden ona bakıyordu. Lakin neden endişe ettiğini anlamak kolaydı.

"Pescade Burnu'nun ne olduğunu öğrenmek mi istiyorsun?" dedi doktor. "Sabırlı ol!... Şu an hayatına mal olabilecek bir oyun oynasa da, pek yakında geri gelecektir..."

"Kucaklaşacağız!" diye ekledi, sevgili yoldaşının akıbeti konusunda Matifou'nun içini rahatlatmak isteyen Pierre.

Merkez tepe çevresindeki bu derin sessizliği bozacak hiçbir şey olmaksızın, bir saat geçti. Piano del

Lago'nun önündeki beyaz bayırda hiçbir gölge görünmüyordu. Doktor ve Pierre hâkim olamadıkları bir sabırsızlık, hatta kaygı duyuyorlardı. Şayet bir talihsizlik eseri Zirone küçük müfrezenin mevcudiyetinden haberdar olmuşsa, Casa Inglese'ye saldırma tehlikesini asla göze almazdı. Bu isabetsiz bir hareket olurdu. Hâlbuki Sarcany'in kendisini olmasa bile suç ortağını ele geçirmek ve sırlarını ağzından söküp almak gerekiyordu!

Saat ondan biraz önce Casa Inglese'nin yarım mil aşağısından bir ateşli silah patlaması işitildi.

Herkes dışarı çıkıp baktı, ama şüpheli bir şey gören olmadı.

"Basbayağı tüfek sesiydi!" dedi Pierre.

"Dağda pusuya yatmış bir yaban domuzu ya da kartal avcısı olabilir!" diye cevap verdi Luigi.

"İçeri girelim," diye ekledi doktor, "görülme riskine lüzum yok!"

Kulübeye girdiler.

Fakat on dakika sonra, dışarıyı gözleyen denizci telaşla yanlarına geldi:

"Alarm!" diye bağırdı. "Görür gibi oldum..."

"Kalabalıklar mı?..." diye sordu Pierre.

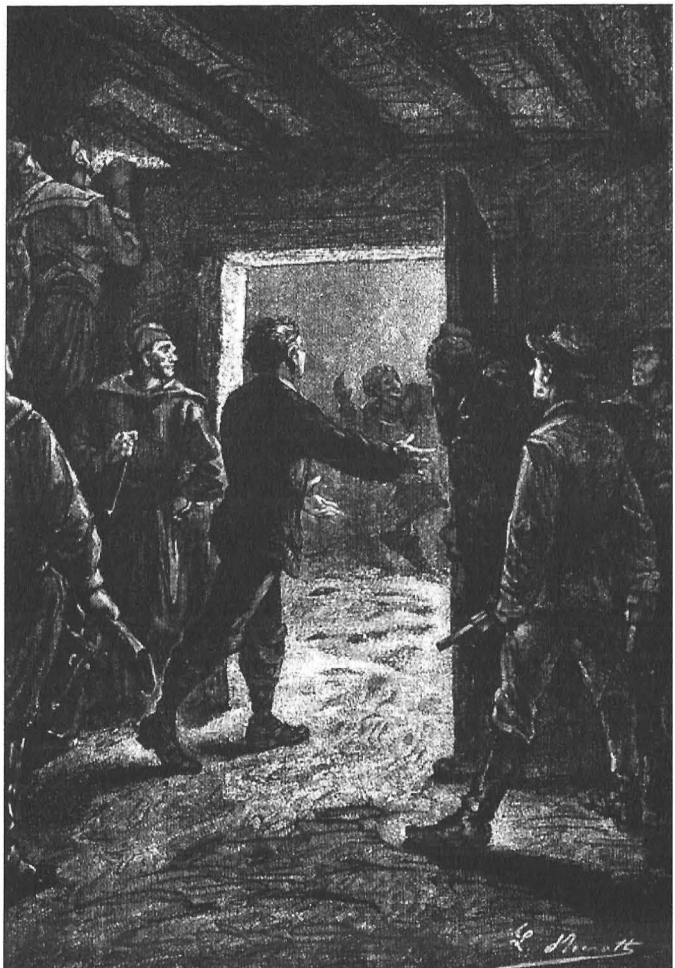
"Hayır, bir kişi!"

Doktor, Pierre, Luigi, Matifou, karanlıkta kalmaya özen göstererek, kapıya doğru atıldılar.

Gerçekten de bir adam, dağ keçisi gibi koşarak, düzlükte son bulan eski lav akıntısından yukarı tırmanıyordu. Yalnızdı ve birkaç sıçrayışta, kendisine doğru açılmış kolların arasına düştü – Matifou Burnu'nun kolları arasına.

Gelen Pescade Burnuydu.

"Çabuk barınağa girin, Doktor Bey! Çabuk!" diye haykırdı.

Bir anda herkes Casa Inglese'ye girdi ve kapı derhal kapandı.

"Ya Zirone?" diye sordu doktor. "O ne oldu?... Ayrılabildin mi ondan?"

"Evet!... Sizi uyarmak için!..."

"Gelmiyor mu?.."

"Yirmi dakika içinde burada olur!"

"İyi!"

"Hayır! Kötü!... Önden bir düzine adam yolladığınızı nasıl haber aldı, bilmiyorum!..."

"Gizlice bizi gözleyen şu dağlıdan öğrendi herhalde!" dedi Luigi.

"Her neyse, neticede biliyor," diye karşılık verdi Pescade. "Ona tuzak kurduğunuzu anladı!"

"Gelsin öyleyse!" diye bağırdı Pierre.

"Geliyor, Bay Pierre! Fakat Malta'dan toplanıp getirilmiş bir düzine adama, çetenin bu sabah Santa Grotta'ya dönen artıkları da katıldılar!"

"Toplam kaç kişi, bu haydutlar?" diye sordu doktor.

"Elli kadar!" diye yanıtladı Pescade.

Doktorla on bir gemici, Luigi, Pierre, Matifou ve Pescade'den müteşekkil takımının durumu – elliye karşı on altı kişi – çok tehlikeliydi. Her halükârda, alınması gereken bir karar varsa, çabuk alınması lazımdı, zira bir taarruzun eli kulağındaydı.

Ama doktor evvela Pescade Burnu'ndan olan biten her şeyi öğrenmek istedi ve şu bilgileri aldı:

Zirone geceyi geçirdiği Katanya'dan o sabah dönmüştü ve doktorun Villa Bellini bahçelerinde dolaşırken gördüğü kişi sahiden oydu. Santa Grotta Hanına geri geldiği, bir dağlıdan, muhtelif istikametlerden gelmiş bir düzine adamın Casa Inglese'de bulunduğu bilgisini aldı.

Zirone'un vaziyeti kavraması için daha fazlası gerekmedi. Artık o Doktor Antékirtt'e değil, sakınmasının tembihlendiği doktor ona tuzak kuruyordu. Oysa Pescade, Maltalıların doktorun küçük birliğinin hakkından kolayca gelebileceğini savunarak, Zirone'un Casa Inglese'ye gitmesi hususunda ısrar ediyordu. Ama Zirone ne yapması gerektiğine ilişkin tereddüdünü sürdürdü. Hatta Pescade'nin ısrarı oldukça tu-

haf geldiğinden, gözetlenmesini emretti – ki Pescade bunu kolayca fark etti. Velhasıl Zirone, çetesi öğleden sonra üç sularında geri dönmese, o belirsiz şartlarda doktoru ele geçirmekten muhtemelen vazgeçerdi. Ne ki emrinde elli adam olunca, kararsızlığı geçmiş ve bütün birlik Santa Grotta Hanını terk edip, Casa Inglese'ye doğru yola çıkmıştı.

Pescade Burnu, kaçmaları ya da en azından tetikte olmalarını sağlamak için vaktinde haber vermediği takdirde doktor ve arkadaşlarının mahvolacaklarını anladı. Zirone çetesinin, konumunu bilmediği Casa Inglese'yi görüş alanına girmesini bekledi. Saat dokuza doğru, pencerelerini aydınlatan ışık sayesinde, tepenin yamacında, iki milden az bir mesafede gördü. Hemen o yöne atıldı. Zirone tüfekle ateş etti –Casa Inglese'den duyulan patlama– ama onu vuramadı. Pescade, cambaz çevikliğiyle, göz açıp kapayıncaya kadar menzil dışına çıktı ve böylece, Zirone'un birliğinden ancak yirmi dakika evvel kulübeye varmıştı.

Doktor, anlatısını bitirince yiğit ve zeki delikanlının elini sıkıp, yaptığı her şey için teşekkür etti. Sonra, ne yapılması gerektiğini konuşmaya geçtiler.

Casa İnglise'yi terk edip, gecenin ortasında, Zirone ve adamlarının tüm patika ve sığınaklarını karış karış bildikleri bu dağın yamaçlarında ricat harekâtına girişmek tam bir yıkıma davetiye çıkarmaktı. Gün doğumunu evde beklemek, tahkimat yapıp, korugandaymış gibi savunmaya geçmek yüz kere daha iyiydi. Şafak sökünce, oradan gitmek gerekiyorsa, bunu en azından aydınlıkta yapar, o bayırlarda, uçurum ve solfatarlar arasında körlemesine maceraya atılmazlardı. Sonuçta kalıp direnmeye karar verildi. Savunma hazırlıkları hemen başladı.

İlkin Casa Inglese'nin iki penceresi sımsıkı kapatılıp, kanatları içerden sağlamca desteklendi. Mazgal deliği olarak, çatı merteklerinin cephe duvarıyla birleştiği noktalarda kalan boşlukların kullanılması gerekiyordu. Her adamın seri atışlı bir tüfeği ve yirmişer fişeği vardı. Doktor, Pierre ve Luigi tabancalarıyla yardım edebilirlerdi. Matifou'nun kollarından, Pescade'ninse ellerinden başka bir şeyleri yoktu. Yine de silahsız sayılmazlardı!

Yaklaşık kırk dakika, herhangi bir taarruz girişimi olmaksızın geçti. Pescade'nin uyardığı Doktor Antékirtt'in artık gafil avlanamayacağını anlayan Zirone saldırı projesinden vaz mı geçmişti acaba? Oysa emrindeki elli adam ve civarı iyi tanıma avantajı onu çok daha şanslı kılıyordu.

Saat on bire doğru nöbetçi aceleyle içeri girdi. Yaklaşan çete, Casa Inglese'yi üç yandan kuşatacak şekilde etrafa dağılıyor, bayıra bakan dördüncü tarafsa hiç geri çekilme imkânı tanımıyordu.

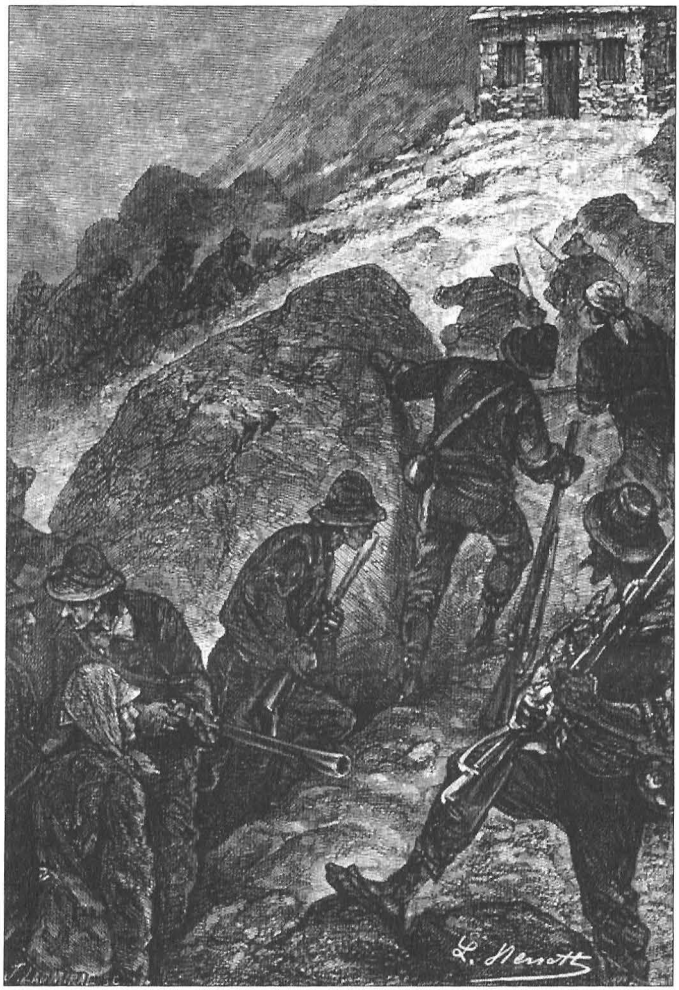
Manevraları anlaşılınca, kapı kapatılarak, ardına barikat kuruldu ve herkes, iyice nişan almadan ateş etmeme talimatıyla, çatı mertekleri arasındaki boşluklara mevzilendi.

Bu sırada Zirone ve adamları, ihtiyatı elden bırakmadan, yavaş yavaş ilerliyor, Piano del Lago sırtına erişmek amacıyla, kayaların arkasına saklanıyorlardı. O sırtta, şüphesiz kışın fırtınalarında Casa Inglese'yi karların istilasından korumaya yönelik muazzam trakit ve bazalt parçaları yığılmıştı. Düzlüğe ulaşan saldırganlar eve daha kolay hücum edebilir, kapı ve pencereleri kırıp açabilir ve sayı üstünlüğünün de yardımıyla, doktor ve arkadaşlarını daha kolay ele geçirebilirlerdi.

Ansızın bir patlama yankılandı. Çatı mertekleri arasından hafif bir duman çıktı. Bir haydut düşüp

öldü. Birlik hemen birkaç adım geri çekilip, kayaların ardına siper aldı. Fakat Zirone, arazinin engebelerinden yararlanarak, onu ufak ufak Piano del Lago'nun dibine kadar götürdü.

Bu arada Casa Inglese'nin damı on iki tüfek atışıyla aydınlandı – iki saldırgan daha karların üstüme yıkıldı.

Bunun üzerine Zirone hücum emrini verdi. Birkaç yeni yaralı pahasına, bütün çete Casa Inglese'ye taarruza geçti. Kapı kurşunlardan delik deşik oldu ve içeride iki denizci vuruldu; hafif yaralanan iki adam bir kenara çekilmek zorunda kaldılar.

Çatışma iyice kızışmıştı. Saldırganlar mızrak ve baltalarıyla kapıyı ve pencerelerden birini kırmalı başardılar. Onları geri püskürtmek için, her iki taraftan kesintisiz bir yaylım ateş altında bir sorti yapmak gerekti. Bir mermi Luigi'nin şapkasını deldi. Matifou'nun müdahalesi olmasa, Pierre haydutlardan birinin mızrak darbesiyle can verirdi. Ama Herkül oradaydı ve elinden aldığı mızrakla adamı tek darbede öldürdü.

Sorti esnasında Matifou Burnu müthişti. Üzerine yirmi kere ateş edildiği halde, hiçbir kurşun isabet etmedi. Zirone'un eline geçse, çoktan ölmüştü ve bu düşünce haydudun öfkesini ikiye katlıyordu.

Böyle bir direniş karşısında, saldırganlar ikinci kez geri çekilmek mecburiyetinde kaldılar. O zaman doktor ve adamları Casa Inglese'ye geri dönerek, durum değerlendirmesi yapabildiler.

"Ne kadar cephane kaldı?" diye sordu doktor.

"Adam başı on ila on iki fişek," diye cevap verdi Luigi.

"Saat kaç peki?"

"Ancak gece yarısı!"

Gün doğumuna dört saat daha vardı. Sabahın ilk ışıklarıyla ricatı güven altına almak için, mühimmatı idareli kullanmak lazımdı.

Fakat o zaman yakın çevreyi nasıl savunacaklar, Zirone ve çetesi tekrar hücum ettiği takdirde Casa Inglese'nin zaptını nasıl engelleyeceklerdi?

Haydutlar, yaralılarını geriye, bir nevi siper gibi uzanan bir lav akıntısının ardına taşıdıkları çeyrek

saatlik molayı müteakip, tam da bekleneni yaptılar. Böyle bir mukavemet karşısında çileden çıktılar, içlerinden beş altısının muharebe dışı kaldığını görerek öfke sarhoşluğuna kapıldılar. Önce lav akıntısını, sonra da onu bazalt duvarından ayıran sırtı tırmanıp, yeniden düzlükte belirdiler.

Bu arayı aşarken tek bir el ateş edilmemişti. Haliyle Zirone kuşatılmış olanların cephane sıkıntısı çektikleri sonucuna vardı.

O zaman çetesini harekete geçirdi. Bir milyoneri rehin alma fikri o beterin beteri suçluları kışkırtmak için birebirdi.

Haydutlar o şevkle kapı ve pencereleri zorladılar. Hemen açılan yeni bir yaylım ateş beş altısını öldürmese, evi zapt etmeleri işten değildi. Yine platonun dibine çekilmek zorunda kaldılar, ama bu arada denizcilerden epey ciddi yaralan ikisi safdışı kaldı.

Casa Inglese müdafilerinin ancak dört beş atımlık cephanesi kalmıştı. Bu şartlarda ricat gün ışığında bile neredeyse imkânsızlaşıyordu. Herhangi bir yardım gelmediği takdirde mahvolacaklarını hissediyorlardı.

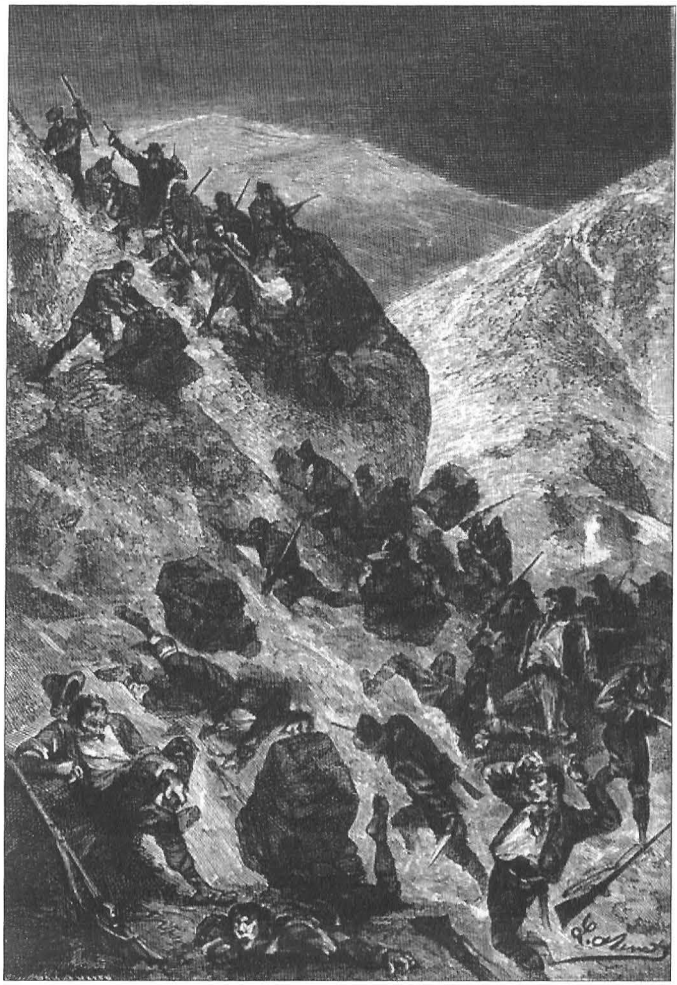
Fakat bu yardım nereden gelebilirdi?

Maalesef Zirone ve yoldaşlarının girişimlerinden vazgeçmelerine güvenilemezdi. Yaklaşık kırk sağlam ve iyi silahlanmış adamdan ibarettiler. Birazdan ateşlerine mukabele edilemeyeceğini biliyorlardı ve yeniden taarruza geçtiler.

Birdenbire, düzlüğün bayırından yuvarlanan kocaman kayalar çığ gibi düşerek, kenara kaçmalarına müsaade etmeden, aralarından üçünü ezdi.

Piano del Lago'nu tepesinden aşağı bazalt kayalarını yuvarlayan Matifou Burnu'ydu.

Lakin bu savunma yöntemi kâfi gelemezdi. O yüzden, ya boyun eğmek ya da hariçten yardım aramak için her şeyi yapmak gerekiyordu.

O sırada Pescade Burnu'nun aklına, belki onay vermeyeceği için doktora bahsetmek istemediği bir fikir geldi ve bunu Matifou'ya aktardı.

Santa Grotta Hanında duyduklarından, Cassone'de bir jandarma müfrezesinin bulunduğunu biliyordu. Cassone gidiş dönüş iki saatlik mesafedeydi. Gidip müfrezeye haber vermek mümkün olmaz mıydı?

Olabilirdi, fakat kuşatmacıların arasından geçip dağın batısına atılmak şartıyla.

"Yani onları geçmem lazım ve geçeceğim!" dedi kendi kendine Pescade. "Lanet olsun! Cambaz değil miyiz sonuçta!"

Matifou'ya, imdat çağırmaya gitmek için başvurmak istediği çareyi bildirdi.

"Ama... dedi Matifou, bu çok tehlikeli..."

"Olsun, öyle istiyorum!"

Matifou Pescade'ye asla karşı koyamazdı.

İkisi birlikte, Casa Inglese'nin sağında karın büyük bir yığın oluşturduğa yere gittiler.

On dakika sonra, her iki taraf da canla başla çatışırken, Matifou Burnu önünde iri bir kartopunu itmek suretiyle yeniden belirdi. Sonra, denizcilerin kuşatmacılara atmaya devam ettikleri kayalar arasından kartopunu yuvarladı. Bayırdan aşağı savrulan top, Zirone çetesinin içinden geçip, elli adım gerideki ufak bir çukurda durdu. Çarpışmanın etkisiyle dağılan karlar arasından çevik, cıva gibi, kendi deyimiyle "biraz kurnaz" bir adam fırladı.

Bu Pescade Burnu'ydu. Sertleşmiş kardan zırhının içinde, uçurumun dibini boylama tehlikesini göz alarak, bayırdan yuvarlanmıştı. Ve artık serbestçe, masifin Cassone tarafına giden patikalarından aşağı koşuyordu.

Saat yarımdı.

Pescade'yi artık ortalarda görmeyen doktor, yaralanmış olmasından korkarak, cambaza seslendi.

"Gitti!" dedi Matifou.

"Gitti mi?"

"Evet!... Yardım çağırmaya gitti!"

"Nasıl?"

"Kartopunda!"

Matifou Pescade'nin yaptığı şeyi anlattı.

"Vay! Yiğit delikanlı!..." diye bağırdı doktor. "Cesaret, dostlarım, cesaret!... Bizi ele geçiremeyecek, bu haydutlar!"

Ve kuşatmacılar üzerine kaya yağmaya devam etti. Ama öbürleri gibi bu yeni müdafaa yöntemi de tükenmekte gecikmedi.

Sabahın üçüne doğru doktor, Pierre, Luigi, Matifou ve adamları, yaralılarını alarak evi tahliye etmek mecburiyetinde kaldılar ve Casa Inglese Zirone'un eline geçti. Hempalarından yirmisi öldürülmüştü, ama yine de sayısal üstünlüğe sahipti. Doktorun küçük birliği ancak, bir lav, cüruf ve kül yığını olan ve zirvesinde krater yani bir ateş uçurumu bulunan merkez koninin yamaçlarından yukarı ricat edebilirdi.

Yaralılarıyla beraber, hepsi o yamaçlara sığındılar. Rüzgârın üzerlerine savurduğu kükürtlü buharlar arasında, üç yüz metrelik koninin iki yüz elli metresini aştılar.

Gün ağarmaya başlıyor ve Messina Boğazının doğu kıyısındaki Calabria Dağlarının tepesi daha şimdiden aydınlık renklere bürünüyordu.

Lakin içinde bulundukları durumda, doktor ve arkadaşları için gün ışığı da kurtuluş şansı teşkil etmiyordu. Hâlâ geri çekilmeleri, son fişeklerini harcayarak yokuşu tırmanmaları lazımdı. Bu arada Matifou Burnu da insanüstü bir kuvvetle son kaya parçalarını fırlatıyordu. İşlerinin bittiğine kanaat getirmek üzereyken, koninin dibinden tüfek sesleri geldi.

Haydut çetesinde bir an kararsızlık baş gösterdi. Hemen sonra da hepsi kaçmaya koyuldu.

Başlarında Pescade'yle Cassone'den gelen jandarmaları görmüşlerdi.

Cesur delikanlının köye kadar gitmesine bile hacet kalmamıştı. Silah seslerini işiten jandarmalar zaten yola çıkmışlardı. Pescade Burnu'nun onları Casa Inglese'ye götürmekten başka bir şey yapması gerekmemişti.

O zaman doktor ve yoldaşları yeniden avantaj kazandılar.

Matifou, tek başına bir çığ gibi, en yakındakilerin üstüne çullanıp, kaçmaya vakit bulamayan ikisini tepeledikten sonra, Zirone'a doğru atıldı.

"Aferin, adamım, aferin!" diye bağırdı yanına gelen Pescade Burnu. "Yık şunu!... Omuzlarını yere yapıştır!... Güreş var, beyler, Zirone ve Matifou Burnu arasında güreş!"

Onu duyan Zirone, serbest kalan elindeki tabancasıyla Pescade'ye ateş etti.

Genç adam yere yuvarlandı. O esnada dehşetengiz bir şey oldu. Matifou Burnu Zirone'u boğazından yakalamış sürüklüyor, yarı boğulmuş sefil bu sıkışa direniyordu.

Onu canlı yakalamak isteyen doktorun haykırışı nafileydi! Pierre ve Luigi onlara yetişmek için boşuna hamle etmişlerdi! Matifou'nun aklında tek bir şey vardı: Zirone belki de ölümcül bir şekilde Pescade'yi vurmuştu! Dev adam artık kendine hâkim olamıyor, hiçbir şey duymuyor, görmüyordu. Kollarının ucunda taşıdığı o insan kalıntısına bakmıyordu bile.

Nihayetinde, son bir sıçrayışla, bir solfatarın açık kraterine doğru atıldı ve Zirone'u o ateş kuyusuna fırlattı.

Oldukça ciddi yaralanan Pescade Burnu yarasını inceleyip sarmakta olan doktorun dizine dayanmıştı. Matifou Burnu yanına döndüğü zaman, yanaklarından aşağı iri gözyaşları süzüldü.

"Korkma, adamım, korkma!... Bundan bir şey çıkmaz!" diye mırıldandı Pescade.

Matifou onu bir çocuk gibi kucağına aldı ve jandarmalar Zirone çetesinin son kaçaklarını kovalarken, hep birlikte dağın yamacından aşağı indiler.

Katanya'ya dönen doktor ve arkadaşları altı saat sonra *Ferrato*'ya binmişlerdi.

Pescade Burnu kamarasına bırakıldı. Başında Doktor Antékirtt gibi bir hekim ve Matifou gibi bir hastabakıcıyla iyi tedavi göreceği muhakkaktı! Zaten yarası da –omuzdan bir mermi yemişti– vahim görünmüyordu. İyileşmesi sadece zaman meselesiydi. Uykusu gelince Matifou ona hikâyeler –hep aynı şeyleri– anlatıyordu ve Pescade derin bir uykuya dalmakta gecikmiyordu.

Mamafih doktorun seferi baştan sona çuvallamıştı. Az kalsın Zirone'un eline düşmek bir yana, Sarcany'in elbet sırlarını vermek zorunda kalacak yoldaşını ele geçirmeyi de başaramamıştı – ve bu Matifou'nun kabahatiydi. Ama bu yüzden ona kızmak mümkün müydü?

Doktor Katanya'da sekiz gün daha kaldığı halde, Sarcany'den hiçbir haber alamadı. Şayet Sarcany Sicilya'da Zirone'la buluşma niyetinde idiyse, Doktor Antékirtt'e kurulan tuzak esnasında eski yoldaşının ölümünü öğrendiğinde planlarının değiştiğine kuşku yoktu.

Ferrato 8 Eylülde tekrar denize açılıp, tam yol Antékirtta'ya yöneldi ve hızlı bir yolculuğu müteakip adaya vardı.

Orada doktor, Pierre ve Luigi kafalarını toplayıp, bütün hayatlarını odakladıkları projeleri tartışacaklardı. Şimdi söz konusu olan, Sarcany ve Silas Toronthal'in ne olduklarını bilmesi gereken Carpena'yı bulmaktı.

Her ne kadar Santa Grotta Hanında kalmakla Zirone çetesinin imhasından kurtulmuş olsa da, maalesef İspanyolun şansı fazla uzun sürmedi.

On gün sonra, doktorun casuslarından biri Carpena'nın Siraküza'da tutuklandığını bildirdi. Tevkif edilme sebebi Zirone'un suç ortaklığı değil, on beş seneden fazla bir süre önceye dayanan bir suç, mem-

leketini terk edip Rovinj'e yerleşmeden evvel Malaga ilindeki Almayate'de işlenmiş bir cinayetti.

Üç hafta sonra, suçlu iadesine maruz kalan Carpena müebbet kürek cezasına mahkûm olmuş ve İspanya'nın başlıca ceza kurumlarından biri olan, Fas sahilindeki Septe Kalesine yollanmıştı.

"Nihayet o sefillerden biri zindanı boylamış," dedi Pierre, "hem de ömür boyu kalmak üzere!"

"Ömür boyu mu?... Hayır!..." diye cevap verdi doktor. "Andrea Ferrato zindanda ölmüşse, Carpena orada ölmemeli!"

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1
SEPTE CEZA KOLONİSİ

21 Eylülde, Katanya vilayetinin sahne olduğu son hadiselerden üç hafta sonra, hızlı bir buharlı yat – *Ferrato* – güzel bir kuzeydoğu meltemiyle, İngiliz hâkimiyetindeki İspanyol toprağı Avrupa Burnu ve İspanyol hâkimiyetindeki Fas toprağı Almina Burnu arasında seyrediyordu. Mitolojiye inanmak gerekirse, iki burun arasındaki dört fersahlık mesafeyi, Bay De Lesseps'in bir selefi olan Herkül, bir gürz darbesiyle Akdeniz'in o kısmını parçalayarak, Atlantik'in akıntılarına açmıştı.

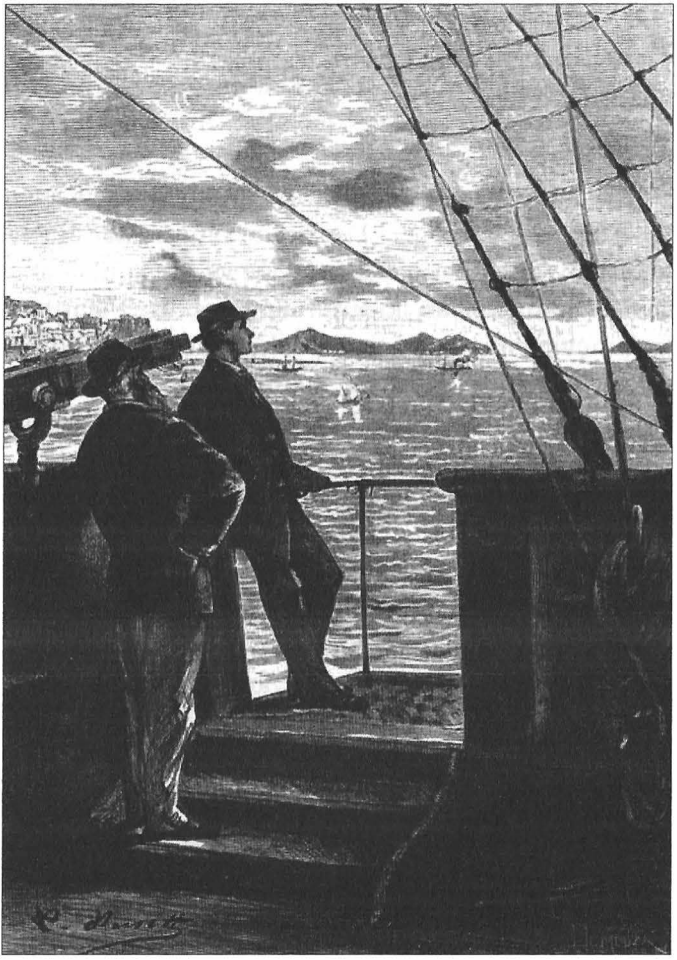
Pescade kuzeyde Cebelitarık Kayası, güneyde Hacho Dağı'nı göstererek, bunları arkadaşı Matifou'ya anlatmayı ihmal etmemişti. Kalpe ve Abyla hâlâ atalarının adını taşıyan iki sütundur. Kuşkusuz Matifou, kıskançlık temiz ve mütevazı ruhunu ısırmaksızın, bu "güç gösterisini" layıkıyla takdir ederdi. Provence'lı Herkül, Jüpiter ve Alkmene'nin oğlu önünde eğilirdi.

Ama Matifou Burnu buharlı yatın yolcuları arasında bulunmuyordu, Pescade de keza. Biri diğerinin bakımıyla ilgilendiğinden, ikisi de Antékirtta'da kalmışlardı. Bilahare yardıma gitmeleri gerekirse, telgrafla çağrılacak ve *Elektrik*'lerden biriyle çabucak götürüleceklerdi.

Doktor ve Pierre Bathory, süvariliğini Kaptan Köstrik, ikinci kaptanlığını Luigi'nin yaptığı *Ferrato*'da yalnızdı. Sarcany ve Silas Toronthal'in izini bulmak maksadıyla Sicilya'ya yapılan son sefer, Zirone'un ölümüyle bitmesi yüzünden hiçbir netice vermemişti. Yani Carpena'ya Sarcany ve suç ortağı hakkında bilmesi gerekenleri söyletmek suretiyle, yeniden iz sürmek söz konusuydu. Lakin kürek cezasına mahkûm

olan İspanyol, Septe Ceza Kolonisine yollandığı için oraya gidilmesi lazımdı; onunla ancak orada ilişkiye geçilebilirdi.

Septe küçük bir müstahkem şehir, Hacho Dağının doğu yamaçlarına kurulmuş bir tür İspanyol Cebelitarık'ıdır. Buharlı yat o sabah saat dokuza doğru, Septe Limanının görüş alanı dâhilinde, kıyıdan üç mil açıkta manevra yapıyordu.

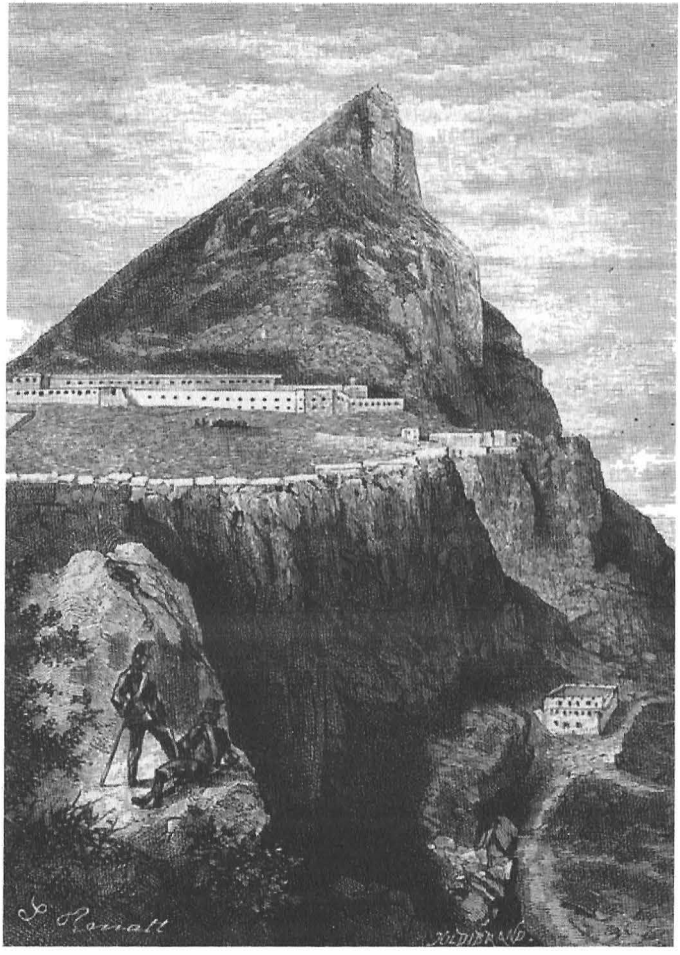
Akdeniz'in ağzı denebilecek bu ünlü boğaz son derece hareketlidir. Akdeniz Atlantik Okyanusunun sularını oradan içer. Kuzey Avrupa ve iki Amerika'dan gelen ve muazzam çevresindeki yüzlerce limanı dolduran binlerce gemiyi oradan karşılar. Bir Fransız dehasının Hint Okyanusu ve güney denizlerine kapı açtığı* güçlü posta vapurları ve harp gemileri oradan girip çıkar. Gayet değişik görünüşlü dağlarla çerçevelenmiş bu dar kanalın manzarası mukayese kabul etmez. Kuzeyde Endülüs Sıradağları şekillenir. Güneyde, Spartel Burnundan Almina Burnuna kadar uzanan o hayranlık verici, engebeli kıyıda, Bullone'ların siyah tepeleri, Maymunlar Dağı, *Septem Fratres*'in dorukları üst üste dizilir. Sağ ve solda, koyların dibine büzülmüş, ilk yamaçların yokuşlarına kurulmuş, Tarifa, Algeciras, Tanca, Septe gibi devasa arka planların hükmettiği alçak sahillere yayılmış pitoresk kentler göze çarpar. Sonra, iki kıyı arasında, ne deniz ne de rüzgârın durdurduğu buharlı gemilerin, batı meltemlerinin bazen yüzlercesini Atlantik'in ağzında alıkoyduğu yelkenlilerin pruva bodoslamaları önünde, devingen, değişken, kimi yerde gri ve dalgalı, başka yerde mavi ve sakin, girintili çıkıntılı zikzaklarıyla ters akıntıların sınırını belirten küçük tepelerle çizili bir su yüzeyi uzanır. İki kıtanın, Avrupa ve Afrika'nın Cebelitarık Boğazının çifte panoramasında yüz yüze getirdiği bu harikulade güzelliklerin cazibesine kimse duyarsız kalamaz.

Ferrato süratle Afrika topraklarına yaklaşıyordu. Dip tarafında Tanca'nın saklandığı içerlek koyun ağzı kapanmaya başlarken, ötede kıyı güneye doğru dirsek yaptığından, Septe Kayalığı daha belirgin bir hal alıyordu. Yavaş yavaş, dar bir kıstakla anakaraya bağlanan

---

* Süveyş Kanalı –çn.

bir burnun eteğinde sivrilmiş büyükçe bir ada gibi ayrıldığı görülüyordu. Yukarıda, Hacho Dağının zirvesine doğru, Romalılardan kalma bir kalenin yerine inşa edilmiş, boğazı ve bilhassa, Septe'nin sadece bir yerleşim bölgesi olduğu Fas topraklarını izlemekle görevli gözcülerin devamlı nöbet tuttukları bir tabya belirdi. Fransız toprağındaki ufak Monako Prensliğiyle hemen hemen aynı dağ bilimsel özellikler geçerliydi.

Cebelitarık.

Sabah onda *Ferrato* limana, daha doğrusu açık denizin dalgalarının dümdüz gelip dövdüğü rıhtımın iki gomina uzağına demir attı. Orada, rüzgâra ve çalkantılı Akdeniz'in çarpıp kırılan dalgalarına açık bir koy vardır sadece. Neyse ki tekneler Septe'nin batısına demirleyemediklerinde, kayalığın öbür tarafında ikinci bir demirleme yeri bulurlar ve bu onları ters rüzgârlardan korur.

Doktor, "sağlıkçılar" gemiye gelip, evrakı vize edildikten sonra, öğlen bir sularında, Pierre refakatinde karaya çıkarak, şehir surlarının dibindeki küçük rıhtıma indi. Carpena'yı ele geçirmeye kesin niyetli olduğuna şüphe yoktu. Ama bunu nasıl yapacağına ancak mekânı dikkatle inceledikten sonra karar verecek ve duruma göre, ya İspanyolu zorla kaçırtacak ya da Septe Ceza Kolonisinden kaçışını kolaylaştıracaktı.

Doktor bu sefer kimliğini gizlemeye çalışmadı – hatta tam aksine. Zaten gemiye çıkan görevliler onca meşhur bir şahsiyetin gelişini çoktan şehre yaymışlardı. Süveyş'ten Spartel Burnuna kadar bütün o Arap diyarında, artık Sirte Denizinin sonundaki adası Antékirtta'ya çekilmiş bulunan bilge tabibin namını kim duymamıştı ki? İspanyollar kadar Faslılar da onu hararetle karşıladı. *Ferrato* ziyarete açıldı ve çok geçmeden bordasına bir sürü sandal yanaştı.

Elbette tüm bu söylentiler doktorun planına dâhildi. Ünü projelerine yardımcı olacaktı. O yüzden ne o ne de Pierre halkın bu ilgisinden kaçındılar. İlkin Septe'nin en büyük otelinden tutulmuş, üstü açık bir faytonla şehri, kenarlarında iç karartıcı, karaktersiz ve renksiz evlerin sıralandığı dar sokaklarını, şuraya buraya dağılmış, birkaç berbat meyhane, kışla görünümlü bir iki sivil bina barındıran, cılız ve tozlu

ağaçlarla süslü, küçük meydanları gezdiler. Rengin tamamen solmadığı Mağripliler Mahallesi bir yana, tek kelimeyle, özgün hiçbir şey yoktu.

Doktor, saat üçe doğru, ziyaret etmek istediği Septe Valisi'nin makamına götürülme emri verdi – seçkin bir yabancı tarafından gerçekleştirilen gayet doğal bir nezaket ziyareti.

Bu valinin sivil bir memur olamayacağı aşikârdır. Septe her şeyden evvel askeri bir kolonidir. Yaklaşık on bin nüfus barındırır. Asker ve subaylar, tüccarlar, balıkçı ve gemiciler, kente olduğu kadar, doğuya doğru uzantısı İspanyol toprağını tamamlayan arazi şeridine de dağılmışlardır.

Septe o sıralar Albay Guyarre tarafından yönetiliyordu. Bu üst rütbeli subayın emrinde anakara ordusundan geçici olarak Afrika'ya gelen üç piyade taburu, küçük sömürgede sabit bir disiplin alayı, iki topçu bataryası ve aileleri özel bir mahallede oturan bir Mağripliler bölüğü vardı. Mahkûmlara gelince, sayıları aşağı yukarı iki bini buluyordu.

Arabanın, kentten valinin konağına gitmek için, surların dışında koyun doğu ucuna kadar devam eden bir şoseyi izlemesi gerekti.

Yolun her iki tarafında, dağların etekleri ve denizin çekilmesiyle ortaya çıkan arazi arasındaki dar şerit, toprağın kötü niteliklerine karşı gayretle mücadele eden ahalinin sebatkâr çalışması sayesinde güzelce işlenmişti. Meyve ağaçları, her çeşit sebze mevcuttu. Mamafih kol gücü eksikliği çekilmiyordu.

Sürgünler sadece devlet tarafından özel atölyelerde, istihkâm işlerinde, sürekli bakım isteyen yollarda, hatta iyi hal dolayısıyla hem gözleyip hem de gözlenen memur olmayı hak ettikleri zaman kent polisi bünyesinde kullanılmıyorlardı. Yirmi yıldan müebbe-

de kadar giden cezalarını çekmek üzere Septe Ceza Sömürgesine yollanan bu insanlar, devletin belirlediği bazı şartlar altında, özel işletmelerde de çalıştırılabiliyorlardı.

Doktor Septe'yi gezerken onlardan birkaçına rastlamıştı. Şehrin sokaklarında serbestçe dolaşıyor, daha ziyade ev işlerinde istihdam ediliyorlardı. Ama asıl çoğunluk kalenin dışında, yol ve tarlalarda iş görüyordu.

Her şeyden önce Carpena'nın sömürgedeki personelin hangi kategorisine ait olduğunu öğrenmek lazımdı. Doktorun planı, İspanyolun mahpus mu yoksa serbest mi olduğu, devlet hesabına mı özel işletmelerde mi çalıştığına göre değişebilirdi.

"Ama mahkûmiyeti yeni olduğuna göre," dedi Pierre'e, "iyi hal dolayısıyla daha eski mahkûmlara tanınan avantajlardan yararlanmaması muhtemel."

"Ya hapisteyse?" diye sordu Pierre.

"Kaçırılması daha zor olur," diye cevap verdi doktor, "ama bu gerekli ve yapılacak!"

Bu arada atlı araba yolda yavaş yavaş ilerliyordu. Kalenin iki yüz metre dışında belli sayıda sürgün, gardiyanlar nezaretinde, yola taş döşemekle meşguldüler. Elli kişi kadar vardılar; bazıları taşları kırıyor, diğerleri parçaları şoseye yayıyor ya da silindir yardımıyla eziyorlardı. O yüzden arabanın yolun henüz onarıma girmemiş yanını takip etmesi gerekti.

Doktor ansızın Pierre Bathory'in kolunu yakaladı.

"O!" dedi alçak sesle.

Karşıda, arkadaşlarından yirmi adım ötede, kazmasının sapına dayanmış bir adam dikiliyordu.

Bu Carpena'ydı.

Doktor on beş sene sonra İstiryalı tuzla işçisini mahkûm kılığında, Maria Ferrato'nun Manderaggio

sokaklarında Maltalı giysisiyle tanımış olduğu gibi tanımıştı. Bu tembel ve işe yaramaz suçlu ceza sömürgesi atölyelerinde kullanılmaya bile değer görülmemişti. Elinden, yolda taş kırma angaryasından başka bir iş gelmiyordu.

Fakat doktor onu tanımış olsa da, Carpena'nın Kont Mathias Sandorf'u tanıması kabil değildi. Polis memurlarını götürdüğü sırada, Balıkçı Andrea Ferrato'nun evinde şöyle bir görmüştü. Bununla beraber, o da herkes gibi Doktor Antékirtt'in Septe'ye gelişini duymuştu. Bu ziyadesiyle meşhur doktor – Carpena onu bilmiyor değildi – Zirone'un Sicilya kıyısındaki Polyphemos Mağarası yakınındaki konuşmalarında bahsettiği şahsiyetti, Sarcany'in öncelikle sakınılmasını tavsiye ettiği adam, Zirone çetesinin Casa Inglese'de şu beyhude kaçırma girişiminde bulunduğu milyoner.

Kendini birdenbire doktorun karşısında bulan Carpena'nın aklından ne geçti? Bazı fotoğrafçılık yöntemlerini belirleyen apansızlıkla beyninde oluşan izlenim neydi? Bunu söylemek epey zordu. Ama aslında İspanyolun aniden hissettiği şey, doktorun bir nevi manevi tahakkümle onu tamamen ele geçirmesi, kişiliğinin onunki karşısında silinip yok olması, kendininkinden daha güçlü, yabancı bir iradenin zihnini istila etmesiydi. Boş yere direnmek istedi: Elinden bu hâkimiyete boyun eğmekten başka bir şey gelmiyordu.

Doktor arabasını durdurmuş, içe işleyen, sabit bir bakışla onu süzmeye devam ediyordu. Gözlerindeki parlak nokta Carpena'nın beyninde tuhaf ve karşı konulmaz bir etki yaratıyordu. İspanyolun duyuları yavaş yavaş uyuştu. Gözkapakları kırpıştı, sadece hafif bir titreşim muhafaza ederek kapandı. Sonra, uyuşma tamamlanınca, arkadaşları hiçbir şey fark etmek-

sizin, yolun kenarına düştü. Zaten öyle manyetik bir uykuya dalmıştı ki, hiçbiri onu uyandıramazdı.

O zaman doktor valinin konağına doğru yola devam etme talimatı verdi. Bu sahne onu en fazla yarım dakika alıkoymuştu. İspanyolla aralarında geçen şeyi kimse fark etmemişti – Pierre Bathory hariç hiç kimse.

"Bu adam benim artık," dedi doktor. "Onu zorlayabilirim."

"Bildiği her şeyi bize anlatmaya mı?"

"Hayır, ama her istediğimi yaptırabilirim ona, hem de kendisi ne yaptığını bilmeden. O sefile attığım ilk bakışta, efendisi olabileceğimi, irademi onunkinin yerine geçirebileceğimi hissettim."

"Hâlbuki adam hiç de hasta değil."

"Ha! Hipnozun etkilerinin sırf sinir hastalarında geçerli olduğunu mu sanıyorsun yani? Hayır, Pierre, en zor boyun eğenler yine delilerdir. Tam tersine, öznenin bir iradesinin olması lazım. Carpena'nın tesirim altında kalmaya gayet müsait bir tabiatı olması işime yaradı. Bu sayede, ben müdahale edip uyandırmadığım sürece, uykuda kalacaktır."

"Öyle olsun," diye cevap verdi Pierre, "lakin şu an bulunduğu durumda bile öğrenmemiz gerekeni söyletmemiz imkansız olduğuna göre, bu neye yarar ki?!"

"Haklısın," diye yanıtladı doktor, "ama benim de bilmediğim bir şeyi söyletemeyeceğim aşikâr. Elimden gelen, iradesi buna karşı koyamadan ve işime geldiği zaman onu, yapmasını istediğim şeyi yapmaya zorlamaktan ibaret. Mesela yarın, öbür gün, bir hafta veya altı ay sonra, uyanık bir halde olsa dahi, ceza kolonisinden ayrılmasını istersem ayrılacaktır!..."

"Koloniden ayrılacak mı," diye karşılık verdi Pierre, "elini kolunu sallayarak çıkacak mı yani?... İyi de gardiyanlarının buna müsaade etmesi lazım! Telkinin

etkisi zinciri kopartmaya, hapishane kapısını kırmaya veya aşılmaz bir duvarı geçmeye kadar gidemez..."

"Hayır, Pierre," diye cevapladı doktor, "onu bizzat yapabileceğim bir şeyi yapmaya mecbur edemem. O yüzden Septe Valisini ziyaret etmekte acelem var!"

Doktor Antékirtt hiç de abartmıyordu. Hipnotik durumdaki bu telkin meseleleri artık herkesçe malumdur. Charcot'nun, Brown-Séquard, Azam, Richet, Dumontpallier, Maudsley, Bernheim, Hack Tuke, Riegger ve başka birçok âlimin gözlem ve çalışmaları artık bu hususta şüpheye hiç yer bırakmıyor. Doktor, Şark seyahatleri esnasında, o vakaların en acayiplerini inceleyebilmiş ve fizyolojinin bu koluna zengin bir yeni gözlem kontenjanı sağlamıştı. Dolayısıyla, bu fenomenler ve onlardan çıkarılabilecek sonuçlar hakkında gayet bilgiliydi. Kendisi de Küçük Asya'da sık sık kullandığı büyük bir telkin gücüne sahip olduğundan, Carpena'yı ele geçirmek için ona güveniyordu – çünkü şans eseri, İspanyol bu etkiye direniş göstermiyordu.

Fakat doktor bundan böyle Carpena'nın efendisi olsa da, kendi iradesini ona telkin ederek istediği zaman dilediği gibi davranmasını sağlayabilse de, mahkûmun şu ya da bu hareketi yapma vakti geldiğinde davranış özgürlüğüne sahip olması gerekiyordu. Bunun için de valinin izni lazımdı. Doktor Albay Guyarre'dan İspanyolun kaçışını mümkün kılacak bu müsaadeyi koparmayı umuyordu.

On dakika sonra araba, sömürge toprağının neredeyse sınırında yükselen kocaman kışlaların girişine varıyor ve vali konağının önünde duruyordu.

Albay Guyarre Doktor Antékirtt'in Septe'deki mevcudiyetinden haberdardı. Bu meşhur şahsiyet, serveti ve yeteneklerinin sağladığı ün sayesinde, geziye

çıkmış bir nevi hükümdar gibiydi. Vali, konağın salonuna buyur edilen doktor ve genç arkadaşı Pierre Bathory'i gayet iyi karşıladı. Evvela müstemlekeyi, "İspanya'nın Fas topraklarından kesilip ayrılmış bu küçük parçasını" bizzat gezdirmeyi teklif etti.

"Memnuniyetle kabul ederiz, Sayın Vali," diye cevap verdi doktor, "Pierre'in de anladığı hatta onun kadar akıcı konuştuğu İspanyol dilinde. Lakin nazik teklifinizden faydalanacak zamanımız olup olmayacağından emin değilim."

"Ah! Sömürge büyük değil, Doktor Antékirtt," diye cevap verdi vali. "Yarım günde dolaşırız. Zaten burada bir müddet kalırsınız, öyle değil mi?"

"En fazla dört beş saat," dedi doktor. "Bu akşam Cebelitarık'a gitmeliyim. Yarın sabah orada bekleniyorum."

"Bu akşam mı gideceksiniz?" diye bağırdı vali. "Müsaadenizle ısrar edeceğim! Sizi temin ederim ki, askeri kolonimiz enine boyuna incelenmeye değer, Doktor Antékirtt! Kuşkusuz seyahatleriniz sırasında birçok şey görmüş ve incelemişsinizdir, fakat emin olun Septe sırf ceza sistemi bakımından bile âlim ve ekonomistlerin dikkatini çekmeyi hak ediyor!"

Tabii ki vali sömürgesini överken kendini beğenmekten de geri durmuyordu. Mamafih sözleri hiç de abartılı değildi. Septe Ceza Kolonisinin Sevilla hapishaneleriyle aynı olan idari sistemi sürgünlerin hem maddi durumları hem de manevi gelişimleri açısından Eski ve Yeni Dünya'nın en iyilerinden biri addediliyordu. Vali Doktor Antékirtt gibi seçkin bir şahsiyetin ziyaretiyle cezaevinin muhtelif birimlerini onurlandırmak üzere gidişini ertelemesi için ısrar etti.

"Bu imkânsız, Sayın Vali, ama bugün emrinize amadeyim ve isterseniz..."

"Saat dört oldu bile," diye devam etti Albay Guyarre. "Görüyorsunuz, pek az zamanımız kalmış..."

"Doğru," diye cevap verdi doktor. "Üstelik kolonizi gezme şerefini bahşettiğiniz gibi, ben de size yatımı gezdirmek isterdim!"

"Cebelitarık'a gidişinizi bir gün erteleyemez misiniz, Doktor Antékirtt?"

"Daha önce de söylediğim gibi, yarın için kararlaştırılmış bir randevu bu akşam denize açılmamı gerektirmese, mutlaka yapardım!"

"Bu hakikaten üzücü," diye yanıtladı vali. "Sizi burada bir süre daha alıkoyamadığım için asla teselli bulamam! Ama dikkat edin! Geminiz kalemdeki topların menzili dâhilinde ve oracıkta batırmak elimde!"

"Ya misillemesi, Sayın Vali?" diye karşılık verdi doktor gülerek. "Kudretli Antékirtta Krallığıyla savaşa girmek mi istiyorsunuz?"

"Bu büyük bir risk olur, biliyorum!" diye yanıtladı vali, aynı şakacı tonda. "Ama sizi burada yirmi dört saat daha tutmak için hangi risk göze alınmaz ki!"

Sohbete katılmayan Pierre doktorun erişmek istediği amaç yolunda ilerleme kaydedip etmediğini merak ediyordu. O akşam Septe'den ayrılma kararına biraz şaşırmıştı. Carpena'nın firarını sağlamak için vazgeçilmez tedbirlerin alınması bu kadar kısa sürede nasıl mümkün olacaktı? Birkaç saate kalmadan mahkûmlar kaleye geri dönecek ve geceyi hücrede kapalı geçireceklerdi. Bu koşullarda İspanyolun oradan çıkma imkânı bulmasını sağlamak gayet sorunluydu.

Ama Pierre, doktorun verdiği cevabı duyunca, kesinlikle belli bir planı takip ettiği anladı:

"Bu hususta sizi – en azından bugün – memnun edemeyeceğim için gerçekten müteessirim, Vali Hazretleri. Bununla birlikte, her şey ayarlanabilir belki."

"Nasıl, Doktor Antékirtt, nasıl ayarlanır, söyler misiniz?"

"Yarın sabah Cebelitarık'ta bulunmak zorunda olduğuma göre, bu akşam yola çıkmam lazım. Lakin o İngiliz kayalığında iki üç günden fazla kalmam gerekmez herhalde. Bugün perşembe. Yolculuğuma Akdeniz'in kuzeyine doğru devam edeceğime, pazar sabahı Septe'ye tekrar uğramaktan kolay bir şey yok..."

"Sahiden de kolay ve bir o kadar nazik bir hareket olur!" diye cevap verdi vali. "Bu gururumu okşuyor kuşkusuz! Ah! Bu dünyada kim biraz övülmekten hoşlanmaz ki? Tamam, öyleyse, Doktor Antékirtt, pazar günü görüşüyoruz?"

"Evet, ama bir şartla!"

"Her neyse kabul ediyorum!"

"Sizi yaverinizle beraber Ferrato'da kahvaltıya bekliyorum."

"Söz veriyorum, Doktor Antékirtt, gelirim... Fakat benim de bir şartım olacak!"

"Ben de sizin gibi, her neyse peşinen kabul ediyorum, Sayın Vali!"

"Bay Barhory'le birlikte, akşam yemeği için konağa davetlisiniz."

"Anlaştık," dedi doktor, "böylece kahvaltıyla akşam yemeği arasında..."

"Size krallığımın tüm güzelliklerini beğendirmek için otoritemi suiistimal edeceğim!" diye yanıtladı Albay Guyarre, doktorun elini sıkarak.

Pierre Bathory de ziyadesiyle nazik ve hoşnut Septe Valisinin önünde eğilerek daveti kabul etmişti. Oradan ayrılmak için müsaade istemeye hazırlanan doktorun gözlerinden amacına ulaştığını okuyabiliyordu. Fakat vali müstakbel misafirlerine şehre kadar refakat

etmek istedi. Üçü beraber arabaya yerleşip, konağı Septe'ye bağlayan yegâne yolu takibe koyuldular.

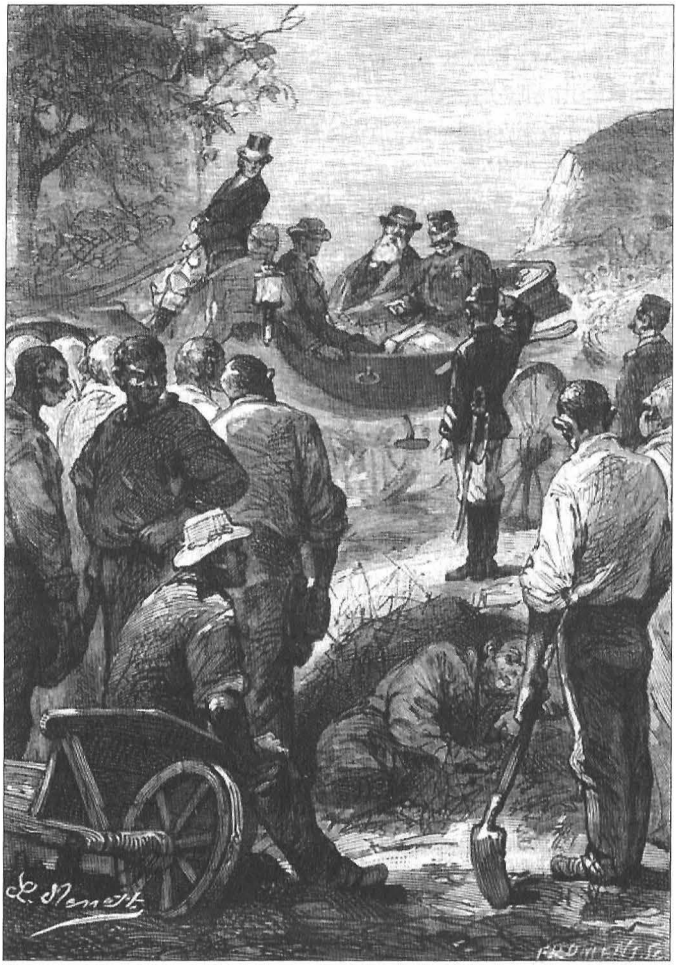
Vali fırsattan istifade küçük sömürgenin az çok su götürür güzelliklerini beğendirmeye uğraştı. Askeri ve sivil açıdan yapılması gereken iyileştirmelerden bahsetti. Eski Abyla'nın o halinin en az boğazın öbür tarafındaki Kalpe'ninki değerinde olduğunu ekledi. Orayı, zapt edilmesi İngiliz muadili kadar imkânsız, gerçek bir Cebelitarık yapmanın mümkün olduğunu iddia etti. Septe'nin İngiltere'ye ait olması gerektiğini, çünkü İspanya'nın orayı ne yapacağını bilemediğini ve zor koruyabildiğini söyleyen Bay Ford'un bu küstahça laflarını protesto etti. Hemen kök salmaya kalkmadan bir yere ayak basamayan inatçı İngilizlere fena halde kızgın görünüyordu. Mamafih tüm bunlar, bir İspanyol tarafından ifade edilince, insana pek şaşırtıcı gelmiyordu.

"Evet," diye haykırdı, "Serte'yi ele geçirmeyi düşünmeden evvel, Cebelitarık'ı muhafaza etmeye baksınlar! İspanya'nın bir gün başlarına geçirebileceği bir dağ var orada!"

İspanyolların böyle bir jeolojik sarsıntıya nasıl yol açabileceklerini sormayan doktor bir İspanyol beyzadesinin tüm coşkusuyla savurduğu bu iddiaya itiraz etmek istemedi. Zaten konuşma arabanın aniden durmasıyla kesildi. Arabacı atlarını o sırada yolu tıkayan elli kadar sürgünün karşısında dizginlemek zorunda kalmıştı.

Vali onbaşılardan birine konuşmak üzere yanına gelmesini işaret etti. Adam, uygun adım yürüyerek, hemen arabaya doğru ilerledi. Sonra ayaklarını birleştirip, elini kasketine götürerek, esas duruşa geçti.

Mahkûm ve gardiyanların hepsi yolun iki tarafına sıralanmışlardı.

"Ne var?" diye sordu vali.

"Bir mahkûmu bayırda yatmış vaziyette bulduk, Ekselans," diye cevap verdi onbaşı. "Sadece uyuyor gibi görünüyor, ama bir türlü uyandırmayı başaramıyoruz."

"Ne kadar zamandır bu halde?"

"Aşağı yukarı bir saattir."

"Ve hep uyuyor mu?"

"Evet, Ekselans. Ölü kadar hissiz! Tutup sarstık, dürtükledik, hatta kulağının dibinde tabanca patlattık. Hiçbir şey hissetmiyor, hiçbir şey duymuyor!"

"Niye gidip kalenin doktorunu çağırmadınız?" diye sordu vali.

"Birini yolladım, Ekselans, fakat doktor yerinde yoktu ve gelmesini beklerken bu adamı ne yapacağımızı bilmiyoruz."

"Hastaneye götürsenize!"

Onbaşı bu emri uygulatmak üzereyken doktor müdahale etti:

"Vali Hazretleri," dedi, "hekimlik sıfatımla şu inatçı uykucuyu muayene etmeme izin verir misiniz? Yakından bir bakayım!"

"Tabii ya, bu sizin işiniz aslında!" diye yanıtladı vali. "Doktor Antékirtt tarafından tedavi edilecek bir tuhaf adam!... Şikâyet edecek değil, doğrusu!"

Üçü de arabadan indiler ve doktor yol kenarındaki bankette yatan mahkûma yaklaştı. Derin bir uykuya dalmış adamın yaşadığı sadece biraz kesintili nefesi ve nabız atışlarından belli oluyordu.

Doktor yanından uzaklaşılmasını işaret etti. Hareketsiz vücudun üstüne eğilip, beynine kendi iradesini sokmak ister gibi uzun uzun bakarak, alçak sesle bir şeyler söyledi.

Sonra doğrularak:

"Bir şeyi yok!" dedi. "Bu adam bir manyetik uyku nöbetine yakalanmış yalnızca!"

"Sahi mi?" dedi vali. "İşte bu çok garip! Onu bu uykudan çekip çıkarabilir misiniz peki?..."

"Ondan kolay ne var!" diye cevap verdi doktor.

Ve Carpena'nın alnına dokunduktan sonra, gözkapaklarını hafifçe kaldırarak:

"Uyanın!... Uyanmanızı istiyorum!" dedi.

Carpena kımıldadı, belli bir uyku sersemliği içinde kalmayı sürdürerek, gözlerini açtı. Doktor, hava tabakasını çalkalamak amacıyla, elini birçok kez yüzünün önünde salladı ve mahkûmun uyuşukluğu yavaş yavaş dağıldı. Hemen ayağa kalktı. Ardından, ne olup bittiğinin hiç bilincinde olmaksızın gidip, yeniden arkadaşlarının arasına katıldı.

Vali, doktor ve Pierre Bathory tekrar arabaya binerek şehre doğru yola devam ettiler.

"Nihayetinde biraz içmiş olmasın, şu acayip adam?"

"Zannetmiyorum," diye yanıtladı doktor. "Basit bir uyurgezerlik vakası sadece."

"Nasıl olmuş peki?"

"Buna cevap veremem, Sayın Vali. Böyle nöbetler geçiriyordur belki de. Ama işte ayağa kalktı ve mesele kalmadı!"

Çok geçmeden araba kale duvarına vardı, şehre girip çaprazlamasına kat etti ve gidip rıhtıma bakan küçük meydanda durdu.

Doktor ve vali gayet samimi bir muhabbetle birbirlerinden müsaade istediler.

"İşte *Ferrato*," dedi doktor, "açıkta dalgaların zarafetle salladığı buharlı yatı göstererek. Pazar sabahı teknede kahvaltı yapmayı kabul ettiğinizi unutmazsınız, öyle değil mi, Vali Hazretleri?"

"Siz de pazar akşamı konakta yemeğe davetli olduğunuzu unutmazsınız, değil mi, Doktor Antékirtt?"

"Merak etmeyin, asla unutmam!"

İki adam ayrıldı. Vali sandalın uzaklaştığını görünceye kadar rıhtımı terk etmedi.

Gemiye döndüklerinde, Pierre doktora her şeyin istediği gibi gidip gitmediğini sordu.

"Evet!..." dedi doktor. "Pazar akşamı Carpena, Septe Valisinin izniyle, *Ferrato*'da olacak!"

Saat sekizde buharlı yat demir alıp, kuzey istikametinde yola koyuldu ve Fas sahilinin o bölümüne hükmeden Hacho Dağı çok geçmeden gecenin çisentileri içinde kayboldu.

2
DOKTORUN BİR TECRÜBESİ

İçinde bulunduğu teknenin istikameti hakkında kendisine hiçbir şey söylenmemiş bir yolcu, Cebelitarık'a indiğinde, dünyanın hangi noktasına ayak bastığını kestiremez.

İlkin, teknelerin yanaşması için ufak havuzlarla kesilmiş bir rıhtım göze çarpar. Sonra, vasıfsız bir kapıyla delinmiş kale duvarının burcu, daha sonra da tepede kat kat sıralanmış yüksek kışlalarla çevrili, gayrı muntazam bir meydan ve nihayet, Main-Street adında uzun, dar ve dolambaçlı bir sokağın başlangıcı belirir.

Zemini her daim ıslak bu sokağın bitiminde, hamalların, kaçakçıların, ayakkabı boyacılarının, puro ve kibrit satıcılarının ortasında, gerdeller, muhtelif sebze meyve arabaları arasında, kozmopolit bir hengâme içinde, Maltalılar, Faslılar, İspanyollar, İtalyanlar, Araplar, Fransızlar, Portekizliler, Almanlar, bilhassa kırmızı ceketli piyade ve kafalarında mucizevî bir dengede duran şu fırıncı çırağı başlıklarıyla, mavimsi ceketli topçu erleri tarafından temsil edilen Birleşik Krallık vatandaşları, yani neredeyse her milletten insan gidip gelir.

Mamafih bulunulan yer Cebelitarık'tır ve Main-Street Deniz Kapısından Alameda Kapısına kadar bütün şehri kateder. Oradan, rengârenk villalar, kocaman ağaçların gölgesindeki yemyeşil parklar, çiçek

tarhları, gülle yığınları, her model top bataryaları, her bölgeye özgü bitki kümeleri arasından, dört bin üç yüz metre boyunca, Europa Burnuna doğru uzanır. Bu mesafe aşağı yukarı, San Roque kumlarına çömelmiş, kuyruğu Akdeniz'de gezinen, başsız bir deveyi andıran Cebelitarık Kayasının uzunluğu kadardır.

Bu muazzam kayalık, İspanyolların "kocakarının dişleri" dedikleri, ağzı kazamatların sayısız deliğinden dışarı uzanan yedi yüz parçadan fazla topuyla tehdit ettiği kıta tarafında dört yüz yirmi beş metreye dimdik yükselir. Körfez sularının ıslattığı dağın ilk kademelerinde yirmi bin yurttaş ve altı bin garnizon askeri toplanmıştır. Yörenin en eski ailelerinden gelen, gerçekte yörenin asıl sahipleri olan ve hâlâ kadim Kalpe'nin yükseklerini işgal eden meşhur kuyruksuz maymunlar – "monos" – da cabası. Bu dağın tepesinden boğaza hükmedilir, bütün Fas sahili izlenir, bir yanda Akdeniz, diğer tarafta Atlantik görülür ve İngiliz dürbünlerinin önünde en ufak köşesine kadar arayıp taradıkları iki yüz kilometrelik bir ufuk uzanır.

Şans eseri *Ferrato* Cebelitarık Limanına iki gün evvel gelmiş olsaydı, gün doğumuyla batımı arasında Doktor Antékirtt ve Pierre Bathory küçük rıhtıma inip, Deniz Kapısını aşmış, Main-Street'i takip ederek, Alameda Kapısından geçmiş ve sol tarafta tepenin yarısına kadar yükselen güzel bahçelere varmış olsalardı, bu anlatıda aktarılan olaylar daha hızlı ve kuşkusuz çok farklı akabilirdi.

19 Eylülde, öğleden sonra, İngiliz parklarında büyük ağaçların gölgesine sıralanmış yüksek, ahşap banklardan birinde iki kişi, sırtlarını dış limanın bataryalarına dönmüş, etrafta dolaşanların işitmemesine özen göstererek konuşuyorlardı: Bunlar Sarcany ve Namir'di.

Hatırlanacağı üzere, Zirone'un ölümüyle sonuçlanan Casa Inglese seferinin vuku bulduğu sırada, Sarcany'in Sicilya'da Namir'le buluşması gerekiyordu. Olaydan vaktinde haber alan Sarcany harekât planını değiştirdi ve bu durum doktorun Katanya'da demirlemiş olarak geçirdiği sekiz gün boyunca onu boşu boşuna beklemesine sebep oldu. Öte yanda Namir,

aldığı emirler uyarınca, derhal Sicilya'yı terk edip, o sıralar ikamet ettiği Tetuan'a döndü. Sonra oradan, Sarcany'in randevu verdiği Cebelitarık'a geçti. Oraya bir gün önce varmıştı ve ertesi gün yeniden yola çıkmayı tasarlıyordu.

Namir, Sarcany'in bu yabani yoldaşı, ona ruhen ve bedenen adanmıştı. Trablusgarp'ın Arap obalarında onu annesiymiş gibi yetiştiren oydu. Gizli ilişkilerin onu, yukarıda belirtildiği gibi projeleriyle Antékirtta'yı tehdit eden korkunç Senusi Tarikatı üyelerine bağladığı Régence'ta simsarlık yaptığı zaman dahi Sarcany'den asla ayrılmamıştı.

Bir nevi ana sevgisiyle bağlı olduğu Sarcany'in düşünce ve eylemlerinin çoğuna katılan Namir ona muhtemelen zevk ve sefalet yoldaşı Zirone'dan bile daha yakındı. Bir işareti üzerine, cinayet işleyebilir, tereddütsüz ölüme gidebilirdi. Yani Sarcany Namir'e mutlak bir güven duyabilirdi ve onu Cebelitarık'a getirtmesinin sebebi, artık korkulması gereken Carpena hakkında konuşmak istemediydi.

Bu görüşme Sarcany'in Cebelitarık'a gelişinden beri ilkti, tek olmalıydı ve Arap dilinde yapıldı.

Sarcany söze bir soruyla başladı ve istikballeri buna bağlı olduğundan kuşkusuz ikisinin de çok önemli gördükleri bir cevap aldı.

"Sava'dan ne haber?..." diye sordu Sarcany.

"Tetuan'da güvende," diye yanıtladı Namir, "bu konuda için rahat olsun!"

"Ya sen orada yokken?"

"Ben yokken ev onu bir an bile terk etmeyecek yaşlı bir Yahudi kadına emanet! Kimsenin girip çıkmayacağı bir hapishaneden farksız! Hem Sava ne Tetuan'da bulunduğunu ne de benim kim olduğumu biliyor. Hatta senin denetiminde olduğundan bile habersiz."

"Ona evlilik meselesinden bahsetmeyi sürdürüyor musun?..."

"Evet, Sarcany," diye karşılık verdi Namir. "Karın olması gerektiği düşüncesinden uzaklaşmasına müsaade etmiyorum ve mutlaka olacak!"

"Öyle gerekiyor, Namir, hele Toronthal'in servetinden geriye pek fazla bir şey kalmamışken, öyle gerekiyor!... Kumar zavallı Silas'a hiç yaramıyor, doğrusu!"

"Eskisinden de zengin olmak için ona ihtiyacın kalmayacak, Sarcany!"

"Biliyorum, Namir, ama Sava'yla düğünümüzün yapılması gereken son tarih yaklaşıyor! O yüzden gönül rızası göstermesi lazım... Şayet reddederse..."

"Ben onu boyun eğmeye zorlamayı bilirim!" diye yanıtladı Namir. "Evet! O muvafakati koparıp alırım!... Bu hususta bana güvenebilirsin, Sarcany!"

Bunları söylerken Faslı kadınınkinden daha kararlı ve yabani bir yüz ifadesi hayal etmek zordu.

"Pekâlâ, Namir!" diye cevap verdi Sarcany. "Gözünü dört açmaya devam et! Çok geçmeden ben de sana katılacağım!"

"Projelerinin arasında Tetuan'dan ayrılmamız yok mu?" diye sordu Faslı kadın.

"Hayır, mecbur kalmadıkça yok, çünkü orada kimse Sava'yı tanımıyor ve tanıyamaz! Olaylar seni oradan gitmek zorunda bırakırsa, vaktinde haber alacaksın."

"Ve şimdi söyle bakalım, Sarcany," diye devam etti Namir, "beni Cebelitarık'a niye çağırdın?"

"Çünkü seninle yazmaktan ziyade yüz yüze konuşacağım bazı şeyler var."

"Konuş öyleyse, Sarcany. Bir emir söz konusuysa, ne olursa olsun, yerine getirmeye hazırım."

"Şu anki durumum şöyle," diye karşılık verdi Sarcany. "Bayan Bathory ortadan yok oldu ve oğlu öldü! Yani o aileden çekinmem için hiçbir neden kalmadı! Bayan Toronthal de öldü ve Sava benim denetimimde! Bu bakımdan da içim rahat! Sırlarımı bilen ya da öğrenmiş olan diğer kişilerden biri, suç ortağım Silas Toronthal, mutlak hâkimiyetim altında; öbürü, Zirone, Sicilya'daki son seferinde öldü. Velhasıl ismini saydıklarımın hiçbiri konuşamaz, dolayısıyla kimse konuşmayacak!"

"Kimden korkuyorsun öyleyse?" diye sordu Namir.

"Sadece iki kişinin işe karışmasından çekiniyorum: Biri geçmişimin bir kısmına vakıf, ötekiyse şimdiki zamanıma gereğinden fazla karışmak ister gibi görünüyor!"

"Biri Carpena mı?..." diye sordu Namir.

"Evet, diye yanıtladı Sarcany. Diğeri de Ragusa'da Bathory ailesiyle ilişkisi hep bana gayet şüpheli gelmiş olan Doktor Antékirtt! Üstelik Santa Grotta hancısı Benito'dan, serveti milyonlarla ölçülen bu zengin şahsiyetin, hizmetindeki Pescador diye biri vasıtasıyla Zirone'a tuzak kurduğunu öğrendim. Bunu yaptıysa, beni yakalayamadığı için onu ele geçirip sırlarını söyletmek içindir mutlaka!"

"Orası kesin," diye cevap verdi Namir. "Şu Doktor Antékirtt'e çok dikkat etmelisin..."

"Ve ne yaptığını, özellikle de nerede olduğunu, mümkünse her zaman bilmek lazım!"

"Bu zor iş, Sarcany," diye yanıt verdi Namir, "zira Ragusa'da duyduğuma göre, bir gün Akdeniz'in bir ucunda, ertesi gün öbür ucundaymış!"

"Evet! Bu adamın aynı anda her yerde bulunma özelliği var sanki!" diye haykırdı Sarcany. "Ama bu, çevirdiğim oyuna herhangi bir engelle karşılaşmadan

dalmasına izin vereceğim manasına gelmez ve onu bulmak için adası Antékirtta'ya kadar gitmem gerekse bile gideceğim..."

"Düğünden sonra ne ondan ne de başka kimseden korkacağın bir şey kalacak!" diye karşılık verdi Namir.

"Ona şüphe yok, Namir... Ama o zamana kadar..."

"O zamana kadar tetikte olacağız! Zaten hep bir avantajımız olacak: O bizim nerede bulunduğumuzdan habersizken, biz onun nerede olduğunu bileceğiz! Gelelim Carpena'ya... O adamdan niye korkuyorsun, Sarcany?"

"Carpena benim Zirone'la ne türden bir ilişkim olduğunu biliyor! Uzun yıllardan beri, parmağım olan muhtelif işlere bulaşmıştı ve konuşabilir..."

"Tamam, ama Carpena şu an Septe Ceza Kolonisinde, müebbet kürek cezasına mahkûm!"

"Beni endişelendiren de bu zaten, Namir!... Evet!... Durumunu iyileştirmek, belli bir yumuşama elde etmek için, ifşaatlarda bulunabilir! Septe'ye sürüldüğünü biz nasıl biliyorsak, başkaları da biliyor, hatta bazıları şahsen tanıyordur – mesela Malta'da onu ustaca kandıran Pescador. Doktor Antékirtt o adam vasıtasıyla Carpena'ya kadar ulaşmanın yolunu bulabilir! Altın pahasına, sırlarını satın almak isteyebilir! Hatta onu hapishaneden kaçırtmayı bile deneyebilir! Aslına bakarsan, bu öyle yerinde bir hareket olur ki, şimdiye kadar neden yapmadığını merak ediyorum!"

Gayet zeki ve açıkgöz Sarcany doktorun İspanyola yönelik projelerini tam olarak tahmin etmişti. Korkması gereken her şeyi anlıyordu.

Namir, hâlihazırda içinde bulunduğu durumda Carpena'nın çok tehlikeli olabileceğini kabul etmek zorunda kaldı.

"Neden," diye bağırdı Sarcany, "neden orada Zirone'un yerine o ölmedi ki!"

"Sicilya'da olmayan şey Septe'de yapılamaz mı?" diye cevap verdi Namir, kayıtsız bir edayla.

Gayet net bir soru sormuştu. Sonra Sarcany'e, Tetuan'dan Septe'ye her istediğinde kolayca gidebileceğini belirtti. İki kentin arası en fazla yirmi mildi. Tetuan Fas kıyısının güneyinde, ceza kolonisinden biraz geride bulunuyordu. Mahkûmlar yollarda çalıştıkları veya şehirde dolaştıkları için, onu zaten tanıyan Carpena'yla çok rahat temasa geçebilir, Sarcany'in kendisini kaçırmaya uğraştığına inandırabilir, hatta biraz para verebilir ya da hapishanenin her zamanki berbat yemeğine katkıda bulunabilirdi. Bir parça ekmek veya bir meyve zehirli olsa, Carpena'nın ölümünü kim umursayacak, kim sebebini araştıracaktı?

Cezaevinde bir alçağın eksilmesi Septe Valisini pek kaygılandıracak bir şey değildi! O zaman Sarcany'in İspanyoldan ve onun sırlarına vakıf olmak isteyen Doktor Antékirtt'in teşebbüslerinden korkması için bir sebep kalmayacaktı.

Neticede bu görüşmeden şu sonuç çıkıyordu: Bazıları Carpena'nın firarını hazırlamakla uğraşırlarken, başkaları onu erkenden öteki dünyanın kaçılması mümkün olmayan zindanlarına yollayarak, bunu imkânsız kılmaya çalışacaklardı.

Her şey kararlaştırıldıktan sonra, Sarcany ve Namir şehre döndüler ve birbirlerinden ayrıldılar. Aynı akşam Sarcany, Silas Toronthal'le buluşmak üzere İspanya'yı terk ediyordu. Namir'se ertesi gün Cebelitarık Koyunu geçip, Algeciras'tan, Avrupa ve Afrika arasında düzenli sefer yapan posta vapuruna binecekti.

Yolcu gemisi tam limandan çıkarken, gidip İngiliz karasularına demirlemeden evvel Cebelitarık Koyunda dolaşan bir gezi yatıyla karşılaştı.

Bu *Ferrato*'ydu. Katanya'da verdiği molada onu görmüş olan Namir tekneyi hemen tanıdı.

"Doktor Antékirtt burada!" diye mırıldandı. "Sarcany haklı, bir tehlike var, hem de yakında!"

Faslı kadın birkaç saat sonra Septe'ye iniyordu. Fakat Tetuan'a dönmeden önce, İspanyolla ilişkiye geçmek için gereken tedbirleri alıyordu. Planı basitti, uygulayacak vakti olursa, başarıya ulaşacağı muhakkaktı.

Lakin Namir'in beklemediği bir karışıklık baş göstermişti. Carpena, doktorun ilk Septe ziyaretinde bulunduğu müdahaleyi müteakip, hasta olduğunu ileri sürmüş ve pek öyle olmasa da, birkaç günlüğüne hapishane hastanesine yatma imkânını elde etmişti. Bu durumda, ona kadar ulaşamayan Namir hastane çevresinde dolaşıp durmak zorunda kaldı. Mamafih kendi gibi Doktor Antékirtt ve casuslarının da Carpena'yı göremeyecek olmaları düşüncesi içini rahatlatıyordu. Yani ortada vahim bir vaziyet mevcut değildi. Mahkûm sömürge yollarındaki işine dönmedikçe, herhangi bir firardan korkmanın lüzumu yoktu.

Namir öngörülerinde yanılıyordu. Carpena'nın cezaevi hastanesine yatışı tam tersine doktorun projelerine yarıyordu ve başarıya götürmesi kuvvetle muhtemeldi.

Ferrato 22 Eylül akşamı, doğu ve batı rüzgârlarına fazla sık maruz kalan Cebelitarık Koyunun dip tarafına demirledi. Fakat buharlı yat orada sadece 23 Eylül cumartesi gününü geçirecekti. Sabah karaya çıkan doktor ve Pierre postrestant mektupların kendilerini beklediği Main-Street Postanesine gittiler.

Sicilya'daki casuslarının birinden doktora gelen bir mektup, *Ferrato*'nun gidişinden beri Sarcany'in ne Katanya, ne Siraküza ne de Messina'da göründüğünü bildiriyordu.

Pescade Burnu tarafından Pierre Bathory'e yollanan diğer mektup, sağlığının gayet iyi olduğunu, yarasından geriye hiç iz kalmayacağını haber veriyordu. Doktor Antékirtt istediği an, Matifou Burnu'yla beraber, emrine amadeydiler. Bu arada istirahattaki Herkül her ikisine de sonsuz saygılarını sunuyordu.

Üçüncü mektup Maria'dan Luigi'ye geliyordu ve abladan ziyade anne mektubuydu.

Doktor ve Pierre Bathory Cebelitarık bahçelerinde otuz altı saat evvel dolaşsalar, Sarcany ve Namir'le karşılaşırlardı.

O gün, *Ferrato*'nun ambarlarını, liman girişinde demirli yüzer dükkânlardan mavnalar yardımıyla taşınan kömürle doldurmakla geçti. Ayrıca buharlı yatın kazan ve depolarına tatlı su ikmali yapıldı. Commercial Square'daki bir otelde akşam yemeği yiyen doktor ve Pierre gemiye döndüklerinde, her şey hazırdı. O sırada, "first gun fire" denen top atışı, Norfolk veya Cayenne hapishaneleri kadar sıkı disipline tâbi şehir kapılarının kapanışını ilan ediyordu.

Bununla birlikte *Ferrato* o akşam demir almadı. Boğazı geçmek için en fazla iki saat gerektiğinden, ancak ertesi sabah sekizde hareket etti. Talim atışlarını onu tam gövdesinden vurmayacak şekilde düzeltmeyi kabul eden İngiliz toplarının ateşi altından geçtikten sonra, tam yol hızla Septe'ye yöneldi. Saat dokuz buçukta Hacho Dağının eteğindeydi, ama rüzgâr kuzeybatıdan estiği için, üç gün önce liman ağzında durduğu yerde tutunmak zordu. O yüzden kaptan şehrin öbür tarafındaki, yönelim itibarıyla ters rüzgârlara

kapalı, ufak bir koya girdi ve *Ferrato* kıyıdan iki gomina açığa demir attı.

On beş dakika sonra doktor küçük bir mendireğe çıkıyordu. Onun yolunu bekleyen Namir buharlı yatın manevralarının hiçbirini gözden kaçırmamıştı. Doktor Kotor çarşısının karanlığında yüz hatlarını ancak şöyle bir görmüş olduğu Faslı kadını tanıyamasa da, Gravosa ve Ragusa'da ona sık sık rastlayan kadın onu derhal tanıdı. Ve Septe molası devam ettiği sürece tetikte olmaya karar gerdi.

Karaya çıkan doktor sömürge Valisi ve yaverlerinden birini rıhtımda kendisini bekler halde buldu.

"Merhaba, sevgili konuğum, hoş geldiniz!" diye bağırdı vali. "Sözünüzün erisiniz! Madem en az bütün gün bana bağlısınız..."

"O bağlılık ancak siz benim misafirim olduğunuzda başlayacak, Vali Hazretleri! *Ferrato*'da sizi bekleyen kahvaltıyı unutmayın."

"Pekâlâ, Doktor Antékirtt, madem öyle, bekletmek nezakete sığmaz!"

Sandal doktor ve davetlilerini gemiye götürdü. Mükemmel bir sofra kurulmuştu ve herkes buharlı yatın yemek salonunda hazırlanmış masayı onurlandırdı.

Kahvaltı sırasında sohbet esas itibariyle müstemlekenin yönetimi, sakinlerinin örf ve adetleri, İspanyol ve yerli nüfus arasındaki ilişkiler hakkında yoğunlaştı. Doktor bir ara, iki üç gün evvel konağın yolunda manyetik uykudan uyandırdığı mahkûmdan söz açtı.

"Hiçbir şey hatırlamıyordur herhalde, öyle değil mi?" diye sordu.

"Hayır," diye yanıtladı vali, "ama şu sıralar taş döşeme işinde kullanılmıyor artık."

"Nerede peki?" diye sordu doktor, bir tek Pierre'in fark ettiği belli bir endişe hissiyle.

"Hastanede," diye cevap verdi vali. "Görünüşe göre o sarsıntı kıymetli sağlığını bozmuş!"

"Kim bu adam?"

"Carpena adında bir İspanyol, ilgiye layık olmayan, adi bir katil, Doktor Antékirtt. Ölecek olsa, sizi temin ederim, hapishane için bir kayıp olmayacaktır!"

Sonra bambaşka mevzulara geçildi. Doktorun birkaç gün hastanede kaldıktan sonra tamamen iyileşecek bu sürgünün durumu üzerinde duruyormuş gibi görünmesi yakışık almazdı kuşkusuz.

Kahvaltı son bulduğunda, güvertede kahve ikram edildi ve kıçtaki tentenin altında puro ve sigaralar tüttürüldü. Sonra doktor valiye daha fazla vakit kaybetmeden karaya çıkmayı teklif etti. Artık emrine amade ve İspanyol sömürgesinin her tarafını gezmeye hazırdı.

Teklif kabul edildi. Akşam yemeğine kadar valinin meşhur ziyaretçisine koloninin tüm güzelliklerini göstermek için bol bol zamanı olacaktı.

Şehri ve kırsalıyla bütün müstemleke Doktor ve Pierre Bathory'e titizlikle gezdirildi. Hapishane ve kışlalar dâhil olmak üzere, hiçbir ayrıntı ihmal edilmedi. O gün – bir pazar günüydü – sürgünler mutat işleriyle meşgul olmadıklarından, doktor onları yeni koşullarda gözlemleyebildi. Carpena'ya gelince, onu sadece hastane koğuşlarından birinden geçerken gördü ve dikkatini çekmekten kaçındı.

Doktor aynı gece Antékirtta'ya dönmek üzere yola çıkmayı tasarlıyordu, ama ilkin akşamın büyük kısmını valiye vakfedecekti. O yüzden saat altıya doğru, sabahki kahvaltıya cevaben hazırlanmış olması gereken muhteşem bir akşam yemeğinin kendisini beklediği konağa gitti.

Doktor bu *intra et extra muros** gezinti sırasında Namir tarafından takip edilmiş, ama o kadar titiz bir casusluğun hedefi olduğundan hiç şüphelenmemişti.

Gayet neşeli bir yemek oluyordu. Koloni ileri gelenlerinden birkaçı, birçok subay ve eşleri, iki üç zengin tüccar davet edilmişti ve Doktor Antékirtti'i görüp dinlemekten aldıkları zevki saklamadılar. Doktor memnuniyetle Doğu'ya, Suriye, Arabistan ve Kuzey Afrika'ya yaptığı seyahatlerden bahsetti. Sonra ko-

* Surların içinde ve dışında –çn.

nuyu Septe'ye getirerek, İspanyol sömürgesini ustaca idare eden valiyi iltifata boğdu.

"Lakin," diye ekledi, "mahkumların gözetimi başınıza sık sık dert çıkarıyor olmalı!"

"O niye, sevgili doktorcuğum?"

"Çünkü kaçmaya çalışıyorlardır herhalde. Her mahpus firar etmeyi gardiyanlarının onu engellemeyi düşüneceklerinden daha çok düşündüğü için, haliyle avantaj tutukluda oluyor. Yani bazen akşam yoklamasında birkaçının eksik olması beni şaşırtmaz."

"Asla," diye karşılık verdi vali, "asla! Nereye gidecekler ki, o kaçaklar? Denizden kaçış imkânsız! Karadan firarsa Fas'ın vahşi toplulukları ortasında tehlikeli olur! O yüzden sürgünlerimiz keyif için olmasa da en azından ihtiyat icabı kalede kalırlar!"

"Bunun için sizi tebrik etmek lazım, Sayın Vali," diye yanıt verdi doktor, "zira korkarım gelecekte mahkûmların gözetimi gitgide zorlaşacak!"

"Ne sebeple acaba?" diye sordu, hapishane müdürü olması dolayısıyla bu konuşmanın bilhassa ilgilendirdiği bir davetli."

"Çünkü manyetik fenomenlerin incelenmesinde büyük gelişme kaydedildi, beyefendi," diye cevap verdi doktor, "çünkü bu yöntemler herkes tarafından uygulanabilir ve çünkü telkin etkileri giderek sıklaşıyor, bir kişiliğin yerine bir başkası geçirilebiliyor."

"Ee, bu durumda?..."

"Bu durumda, tutukluları nezaret altında tutmak iyi olduğu gibi, gardiyanlarını da gözlemenin akıllıca olacağını düşünüyorum. Seyahatlerim esnasında öyle olağanüstü hadiselere şahit oldum ki, Vali Hazretleri, o fenomenler düzeninde her şeyin mümkün olduğuna inanıyorum. Kendi menfaatiniz icabı unutmayın ki, bir mahpus yabancı bir iradenin etkisiyle bilinçsiz-

ce kaçabilirse, aynı etkiye maruz kalmış bir gardiyan da yine bilinçsizce onun kaçmasına izin verebilir."

"O fenomenin neye dayandığını açıklar mısınız, lütfen?" dedi hapishane müdürü.

"Elbette, beyefendi. Bir örnek bunu kolayca anlamanızı sağlayacaktır. Bir gardiyanın manyetik ya da hipnotik – aynı şey – etkiye doğal yatkınlık gösterdiğini ve bir tutuklunun onun üzerinde bu etkiyi kullandığını farz edelim... O andan itibaren mahpus gardiyanın efendisi haline gelmiştir, ona istediğini yaptırır, istediği yere yollar, bu düşünceyi telkin ettiğinde hapishanesinin kapısını açmaya mecbur eder."

"Şüphesiz," diye cevap verdi müdür, "ama onu önceden uyutmak şartıyla..."

"Bu konuda yanılıyorsunuz, bayım," diye devam etti doktor. "Tüm bu hareketler uyanık haldeyken de gerçekleşebilir, hem de gardiyan bilincinde olmaksızın!"

"Ne, öyle mi diyorsunuz?..."

"Öyle diyorum ve iddia ediyorum: O tesir altındaki tutuklu, gardiyanına: 'Filan gün, falan saatte, şöyle yapacaksın,' diyebilir ve gardiyan söyleneni yapacaktır! 'Şu gün bana hücremin anahtarlarını getireceksin,' der, gardiyan da getirir! 'Filan gün hapishane kapısını açacaksın! Falan gün önünden geçeceğim ve sen geçtiğimi görmeyeceksin!"

"Uyanıkken!..."

"Kesinlikle uyanıkken!..."

Doktorun bu iddiası üzerine, bütün dinleyicilerin yüzünde pek saklanmayan bir kuşku ifadesi belirdi.

"Bundan emin olabilirsiniz," dedi Pierre Bathory o zaman. "Bu gibi vakalara ben de şahit oldum."

"Bir şahsın maddiyeti bir başkasının bakışıyla yok edilebiliyor mu yani?" dedi vali.

"Tamamen," diye yanıtladı doktor, "tıpkı bazı öznelerde, tuzu şeker, sütü sirke veya alelade suyu etkilerini hissedecekleri müshil zannetmek gibi duyu bozukluklarına sebep olunabildiği gibi."

"Doktor Antékirtt," dedi o zaman vali, "bu tür şeylere inanmak için gözle görmek gerektiğini söylesem, davetlilerimin genel hissiyatına tercüman olurum herhalde!"

"Hem de nasıl!..." diye ekledi orada bulunan kişilerden, böyle bir şart koşma lüzumu hisseden biri."

"Ne yazık ki," diye devam etti vali, "Septe'de ayırdığınız zamanın kısalığı bizi deney yoluyla ikna etmenize imkân tanımıyor."

"Ama... bunu yapabilirim..." diye cevap verdi doktor.

"Şimdi mi?"

"Hemen şimdi, isterseniz!"

"Nasıl peki?... Söylesenize!"

"Üç gün önce cezaevindeki mahkûmlardan birinin konağınızın yolunda uyurken bulunduğunu unutmamışsınızdır, Sayın Vali," diye devam etti doktor. "Adamın manyetik bir uykuya dalmış olduğunu belirtmiştim, değil mi?"

"Doğru ya," dedi hapishane müdürü, "hatta o adam şimdi hastanede."

"Gardiyanların hiçbiri başaramazken onu benim uyandırdığımı da hatırlıyor musunuz?"

"Kesinlikle."

"Bu olay benimle şu sürgün... – Adı neydi?"

"Carpena."

"... Benimle Carpena arasında, onu mutlak hâkimiyetim altına sokan bir telkin bağı kurmaya yetti."

"Yanınızdayken mi?..."

"Birbirimizden ayrı olduğumuz zaman dahi!"

"Siz burada, konakta, mahkûmsa orada, hastanedeyken de mi?"

"Evet. Carpena'nın serbest bırakılması, hastane ve hapishane kapılarının önünde aşılması emrini vermek isterseniz, ne yapacağını biliyor musunuz?..."

"Kaçacaktır tabii!" diye yanıtladı vali, gülerek.

Valinin gülüşü o kadar içtendi ki herkes katıldı.

"Hayır, beyler," diye karşılık verdi Doktor Antékirtt ciddi bir edayla, "Carpena ancak ben istersem kaçar, sadece benim istediğim şeyi yapacaktır!"

"Ne gibi?"

"Mesela, hapishaneden çıkınca, konak yoluna koyulmasını buyurabilirim, Vali Hazretleri."

"Ve buraya gelmesini mi?"

"Evet. Ve istersem, sizinle konuşmak için ısrar edecektir."

"Benimle mi?"

"Sizinle. Ve bunda bir sakınca görmezseniz, bütün telkinlerime itaat edeceğinden, sizi başka bir şahsiyet sanma düşüncesini aşılayabilirim... Örneğin Kral XII. Alfonso'nun yerine koyar!"

"Majesteleri İspanya Kralının mı?"

"Evet, Sayın Vali. Ve sizden bazı istekleri olacaktır..."

"Af talebi mi?"

"Affedilmeyi ve şayet mahzuru yoksa bir de İsabella Nişanı isteyecektir."

Doktor Antékirtt'in son sözleri yeni ve genel bir gülüşme karşıladı.

"Ve adam bunları yaparken uyanık olacak, öyle mi?" diye ekledi hapishane müdürü.

"Bizim kadar uyanık olacak!"

"Hayır!... Hayır!... Bu inanılmaz, mümkün değil!" diye haykırdı vali.

"Deneyelim o halde!... Carpena'nın serbestçe hareket etmesine izin verilmesini emredin!... İşi sağlama almak için, hapishaneden ayrıldığında iki üç gardiyanın onu uzaktan takip etmesini sağlayın... Demin söylediğim her şeyi yapacaktır!"

"Tamamdır, ne zaman isterseniz..."

"Saat sekize geliyor," diye cevap verdi doktor, saatine bakarak. "Dokuzda olsun mu?"

"Olsun. Ya deneyden sonra?..."

"Deneyden sonra Carpena, olan bitene dair en ufak bir şey hatırlamaksızın, sakin sakin hastaneye dönecektir. Tekrar ediyorum – ki bu fenomene dair yapılabilecek yegâne açıklama da bu zaten – Carpena benden gelen telkinin etkisi altında bulunacak ve aslında tüm o şeyleri o değil ben yapacağım!"

Bu gibi fenomenlere inanmadığı aşikâr olan vali, kalenin başgardiyanına, mahkûm Carpena'nın serbestçe hareket etmesine izin verip uzaktan izletmekle yetinmesini buyuran bir not yazdı ve konağın atlılarından biriyle hemen hapishaneye yolladı.

Yemek son bulduğunda konuklar ayağa kalktı ve valinin davetiyle büyük salona geçtiler.

Doğal olarak sohbet, birçok tartışmaya yol açan, inananları kadar inanmayanları da bulunan muhtelif manyetizma ve hipnotizma fenomenleri üzerinde devam etti. Doktor Antékirtt İspanyol kadınlarının bile küçümsemedikleri sigara ve puro dumanları arasında kahve fincanları elden ele dolaşırken, mesleğinin icrası esnasında şahit ya da faili olduğu bir sürü olay anlattı. Hepsi birbirinden inandırıcı ve tartışma götürmezdi, fakat kimse ikna olmuş görünmüyordu.

Bu telkin yeteneğinin yasa koyucuları, suç uzmanlarını ve yargıçları çok ciddi ölçüde meşgul etmesi gerektiğini ekledi, zira suç amaçlı kullanılabilirdi. Bu fe-

nomenler sayesinde, faillerini keşfetmenin neredeyse imkânsız olduğu suçların işlenebileceği vakaların gerçekleşeceği itiraz kabul etmezdi.

Doktor saat dokuza yirmi yedi kala birdenbire durarak:

"Carpena şu an hastaneden ayrılıyor!" dedi.

Ve bir dakika sonra ekledi:

"Hapishane kapısından geçti!"

Bu sözlerin telaffuz edildiği ses tonu konaktaki davetlileri fevkalade etkilemekten geri kalmadı. Bir tek vali başını sallamayı sürdürüyordu.

Sonra sohbet lehte ve aleyhte devam etti. Hep bir ağızdan konuşuluyordu, ta ki doktor saat dokuza beş kala tartışmayı son bir kez kesene kadar:

"Carpena konağın kapısında," dedi.

Neredeyse tam o sırada bir uşak salona girip, valiye, mahkûm elbisesi giymiş birinin onunla görüşmekte ısrar ettiğini bildiriyordu.

"Bırakın girsin," diye cevap verdi, olayların açıklığı karşısında kuşkusu zayıflamaya başlayan vali.

Saat dokuzu çalarken Carpena salonun kapısında belirdi. Gözleri tamamen açık olduğu halde, orada bulunanların hiçbirini görmüyormuş gibi dalgın, valiye doğru ilerleyip, önünde diz çökerek:

"Sizden af diliyorum, Haşmetmeap!" dedi.

Adeta kendisi halüsinasyon görüyormuş gibi şaşıran vali ilkin ne yanıt vereceğini bilemedi.

"Onu affedebilirsiniz," dedi doktor gülümseyerek. "Bunların hiçbirini hatırlamayacak!"

"Seni affediyorum!" diye karşılık verdi vali, İspanya kralına yakışır bir vakarla.

"Haşmetmeap," diye devam etti hâlâ eğilmiş vaziyetteki Carpena, "bu affa bir de İsabella Nişanı ekleme lütfunda bulunursanız..."

"Onu da veriyorum!"

Carpena valinin sunduğu bir nesneyi alıyormuş gibi bir hareket yaptı, ceketine hayali bir haç iliştirdi ve doğrulup geri geri dışarı çıktı.

Bu kez bütün misafirler, hayret içinde, onu konağın kapısına kadar takip ettiler.

"Ona eşlik etmek istiyorum, hastaneye geri döndüğünü görmek istiyorum!" diye bağırdı, sanki bariz

gerçeğe teslim olmayı reddeder gibi kendisiyle mücadele eden vali.

"Gelin öyleyse!" diye cevap verdi doktor.

Vali, Pierce Bathory ve Doktor Antékirtt, başka birkaç kişinin daha refakatinde, çoktan şehre yönelen Carpena'yla aynı yola koyuldular. Cezaevinden çıkışından beri onu izleyen Namir, karanlıkta süzülerek, gözlemeyi sürdürüyordu.

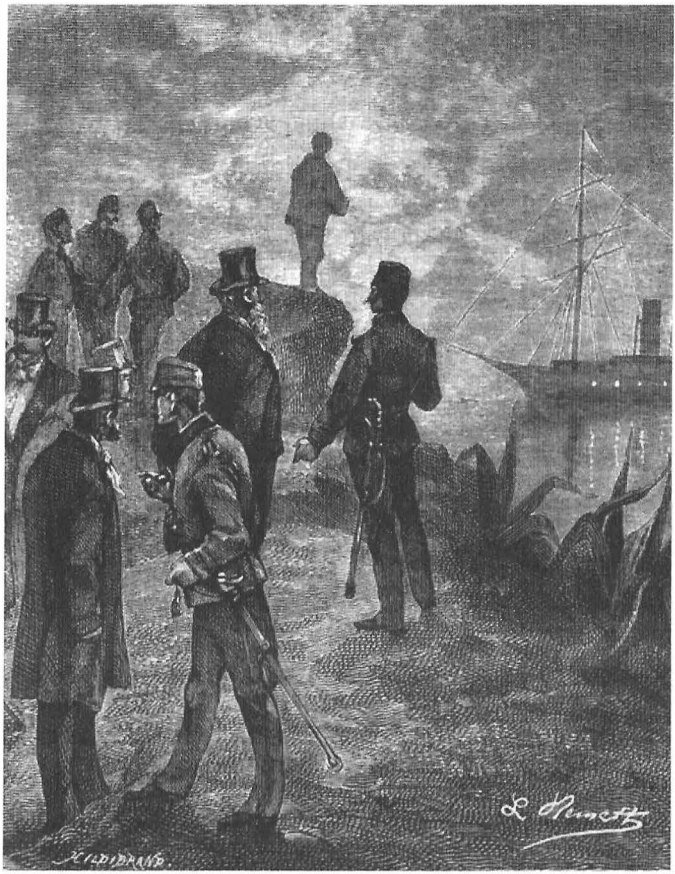
Gece oldukça karanlıktı. İspanyol yolda tereddütsüz, muntazam adımlarla yürüyordu. Vali ve maiyetindekiler, mahkûmu gözden kaybetmeme emri almış iki gardiyanla birlikte, otuz adım arkadan geliyorlardı.

Yol, kente yaklaşırken, Septe Kayalığının o yanında ikinci limanı meydana getiren koyun etrafından dolanıyordu. Durgun ve karanlık suda iki üç ışığın yansımaları titreşiyordu. Bunlar *Ferrato*'nun karanlıktan ötürü iyice büyümüş şekilleri belli belirsiz seçilen feneri ve lombozlarıydı.

Carpena o mahalle varınca yolu terk etti ve sağa, denize on iki ayak yüksekten bakan bir kaya yığınına doğru yürüdü. Şüphesiz doktorun kimse tarafından görülmeyen bir hareketi – hatta belki de iradesinin basit bir zihinsel telkini – İspanyolu yön değiştirmeye zorlamıştı.

O zaman gardiyanlar, Carpena'yı doğru yola döndürmek için yanına gitmek amacıyla, adımlarını hızlandırmaya niyetlendiler. Fakat o taraftan hiçbir kaçışın mümkün olmadığını bilen vali mahkûmu rahat bırakmalarını buyurdu.

Bu arada Carpena, kayalardan birinin üstünde, karşı konulmaz bir gücün etkisiyle hareketsiz kalmış gibi durmuştu. Ayaklarını kaldırmak, bacaklarını kımıldatmak istese de beceremedi. Doktorun içine nüfuz eden iradesi onu yere mıhlıyordu.

Vali, onu birkaç saniye inceledikten sonra, misafirine hitaben:

"Bakın, sevgili doktor," dedi, "istesek de istemesek de hakikate boyun eğmek zorundayız!..."

"İkna oldunuz mu artık, Sayın Vali, iyice ikna oldunuz mu?"

Evet, bir hödük gibi inanılması gereken şeyler olduğuna ikna oldum! Şimdi bu adama derhal hapishaneye dönmesi fikrini telkin edin, Doktor Antékirtt! XII. Alfonso'nun emridir!"

Vali cümlesini henüz bitirmişti ki, Carpena, bir çığlık bile atmaksızın, aniden limanın sularına atladı. Bu bir kaza mıydı? İradi eylem miydi? Yoksa tesadüfî bir sebeple doktorun gücü etkisiz mi kalmıştı? Bunu kimse söyleyemezdi.

Gardiyanlar o bölgede deniz boyunca uzanan ufak bir kumsalın seviyesine inerlerken, herkes derhal kayalara doğru koştu. Carpena'dan eser yoktu. Birkaç balıkçı kayığı ve buharlı yatın sandalları alelacele geldiler... Ama nafile. Mahkûmun akıntıyla açığa sürüklenmiş olması gereken cesedi dahi bulunmadı.

"Vali Hazretleri," dedi Doktor Antékirtt, "deneyimizin böyle hiç beklenmedik, trajik bir son bulmasına çok üzüldüm!"

"Bu olan biteni nasıl açıklıyorsunuz peki?" diye sordu vali.

"Artık sonuçlarını inkâr edemeyeceğiniz bu telkin gücünün tatbikinde hâlâ bazı aksaklıklar baş göstermesiyle! Adamın bir an için etki alanımdan kaçtığına şüphe yok. Ya başı döndüğünden ya da bambaşka bir nedenle, kayaların tepesinden düştü! Bu çok üzücü, zira gerçekten kıymetli bir denek yitirmiş olduk!"

"Bir alçak kaybettik, hepsi o kadar!" diye cevap verdi vali, bilgece.

Ve Carpena'nın bütün cenaze duası bundan ibaret oldu.

Doktor ve Pierre Bathory validen müsaade istediler. Gün doğmadan Antékirtta'ya hareket etmek mecburiyetindeydiler ve İspanyol sömürgesinde karşılaştıkları güzel ağırlama için ev sahiplerine aceleyle teşekkür ettiler.

Vali doktorun elini sıkarak iyi yolculuklar diledi ve yine kendisini görmeye geleceğine dair söz verdirdikten sonra, konağa doğru yola koyuldu.

Doktor Antékirtt'in Septe Valisinin iyi niyetini biraz suiistimal ettiği düşünülebilirdi belki. Bu yüzden onu yargılamak, davranışını eleştirmek mümkündü! Lakin Kont Mathias Sandorf'un hayatını adadığı davayı ve bir gün etmiş olduğu lafı unutmamak lazımdı: "Bin yol... tek amaç!"

İşte şimdi başvurduğu o bin yoldan biriydi.

Birkaç dakika sonra, *Ferrato*'nun sandallarından biri doktor ve Pierre Bathory'i gemiye götürmüştü. Luigi onları karşılamak üzere asma merdivenin başında bekliyordu.

"Adam ne oldu?..." diye sordu doktor.

"Emirleriniz uyarınca kayaların dibinde yolunu bekleyen filikamız düştüğü yerden onu topladı," diye yanıtladı Luigi. "Ve baştaki bir kamaraya kapattırdım."

"Bir şey söylemedi mi?..." diye sordu Pierre.

"Nasıl konuşabilirdi ki?... Uyuyor gibi, hareketlerinin bilincinde değil!"

"İyi!" diye cevap verdi doktor. "Carpena'nın kayalardan aşağı düşmesini istedim ve düştü!... Uyumasını istedim ve uyuyor!... Uyanmasını istediğimde, uyanacaktır!... Şimdi, Luigi, demir alın ve yola çıkalım!"

Buhar kazanının basıncı yüksekti, kalkış hızlı oldu ve birkaç dakika sonra *Ferrato*, açık denize ulaşmış, Antékirtta'ya doğru seyrediyordu.

3
ON YEDİ KERE

"On yedi kere mi?..."

"On yedi kere!"

"Evet!... Kırmızı on yedi kere çıktı!"

"Mümkün mü bu?"

"Belki imkânsız, ama böyle!"

"Ve oyuncular inat ettiler, öyle mi?"

"Kasa dokuz yüz bin franktan fazla para kazandı!"

"On yedi kere!... "On yedi kere!..."

"Rulette mi, otuz ve kırkta mı?..."

"Otuz ve kırkta!"

"On beş seneden fazladır böyle bir şey görülmemişti!"

"On beş yıl, üç ay ve on dört gün!" diye soğuk bir edayla cevap verdi, kaybedenlerin saygıdeğer sınıfına dâhil, yaşlı bir kumarbaz. "Evet, bayım. İlginç bir ayrıntı: Yazın ortasında gerçekleşmişti, 16 Haziran 1867'de... İyi biliyorum!"

3 Ekim akşamı, yani Carpena'nın İspanyol ceza sömürgesinden firarından sekiz gün sonra Monte Carlo'daki Yabancılar Kulübünün holü ve sütunlu avlusunda geçen konuşmalar, daha doğrusu haykırışlar bundan ibaretti.

Sonra her millet, her yaş ve sınıftan erkek ve kadın oyuncu kalabalığı arasında coşkulu bir gürültü koptu. Kırmızı, Longchamps ya da Epsom yarış alanlarında büyük ödülü kazanmış bir at kadar alkış aldı! Aslına bakılırsa, Eski ve Yeni Dünya'nın küçük Monako Prensliğine her gün boşalttığı bu biraz şüpheli topluluk için "on yedi serisi" Avrupa'daki denge kurallarını değiştiren öneme sahipti.

Kırmızının olağanüstü inadıyla bir sürü kurban yarattığı belliydi, çünkü kasanın kazancı kayda değer bir meblağa ulaşmıştı. Gruplarda bir milyona yakın olduğu söyleniyordu – ki bu, oyuncuların hemen hemen tamamının o akıl almaz boş geçişte sebat ettiği anlamına geliyordu.

Hepsinin içinde iki yabancı yeşil çuha asilzadelerinin "şanssızlık" diye adlandırdıkları şeye daha büyük bir pay ödemişlerdi. Biri, gayet soğuk ve solgun

yüzünün hâlâ izini taşıdığı heyecanlar yaşamış olsa da, kendine hâkimdi. Diğeri, dağınık saçları ve altüst olmuş çehresiyle, bir deli ya da umudunu yitirmiş biri gibi bakıyordu. İkisi beraber sütunlu avlunun merdivenlerini inip, atış taraçası tarafındaki karanlıkta gözden kayboldular.

"Şu lanetli seri bize dört yüz bin franktan fazlaya mal oldu!" diye bağırdı daha yaşlısı.

"Dört yüz on üç bin diyelim!" diye karşılık verdi daha genç olanı, toplama işleminin yekûnunu hesaplayan bir veznedar gibi.

"Ve şimdi bana ancak iki yüz bin frank kaldı!" diye devam etti birinci oyuncu.

"Sadece yüz doksan yedi bin!" diye yanıtladı ikinci, değişmez soğukluğuyla.

"Evet!... Sadece... Hâlbuki beni sizi takibe zorladığınızda, iki milyona yakın vardı!

"Bir milyon yedi yüz yetmiş beş bin frank!"

"Ve iki aydan kısa bir sürede bu kadar kaldı...

"Bir ay ve on altı gün!"

"Sarcany!..." diye haykırdı, yoldaşının soğukkanlılığı kadar rakamları düzeltmekteki alaycı kesinliğinin de çileden çıkardığı yaşlı kumarbaz.

"Evet, Silas!"

Bu konuşma Silas Toronthal ve Sarcany arasında geçiyordu. Ragusa'dan ayrılmalarını izleyen üç aylık kısa süre zarfında yıkıma uğramış, meteliksiz kalmanın eşiğine gelmişlerdi. Sarcany, iğrenç ihbarının bedeli olarak aldığı bütün payı saçıp savurduktan sonra, suç ortağını bulmak üzere Ragusa'ya kadar gelmişti. Ardından her ikisi de Sava'yla birlikte şehri terk etmişti. Sarcany tarafından kumara ve beraberinde gelen her türlü sefahat âlemine sürüklenen Silas Toronthal servetini tehlikeye atmakta gecikmemişti. Sarcany, mevkiini talihin yegâne rehber olduğu mali maceralarda birçok kez riske sokmuş atılgan vurguncu, eski bankerden bir kumarbaz, kulüplerin ve nihayetinde batakhanelerin bir müdavimi yapmakta güçlük çekmemişti.

Silas Toronthal ona nasıl direnebilirdi ki zaten? Trablusgarp'taki eski simsarının hâkimiyetinde değil miydi? Bankacı birkaç kere isyan etmiş olsa da, Sarcany onu dayanılmaz bir tahakküm altında tutuyor-

du ve öyle sert düşmüştü ki, ayağa kalkacak kudreti yoktu. O yüzden Sarcany suç ortağının arada sırada etkisinden kurtulmaya heveslenmesinden bile kaygılanmaz olmuştu. Cevaplarının kabalığı, mantığının acımasızlığı çok geçmeden Silas Toronthal'i boyunduruk altına almıştı.

Ragusa'dan malum koşullarda ayrılan iki ortağın ilk işi Sava'yı Namir'in nezaretinde güvenli bir yere koymak olmuştu. Ve şimdi, Fas toprakları sınırında kaybolmuş Tetuan'da inziva hayatı sürdüren genç kızı fark etmek zor, hatta imkânsızdı. Orada, Sarcany'in amansız yoldaşı, Sava'yı bu izdivaca razı etmek için iradesini kırma işini üstlenmişti. Pierre'in hatırasından güç alan genç kız, sarsılmaz tiksintisiyle, o zamana kadar inatla ayak diremişti. Ama buna daha ne kadar devam edebilecekti?

Bu arada Sarcany, kendi servetini bu yolda yiyip bitirmiş olduğu halde, arkadaşını kumarın çılgınlıklarına atılmaya kışkırtmaktan vazgeçmemişti. Silas Toronthal Fransa'da, İtalya ve Almanya'da, her çeşit şans oyununun döndüğü büyük merkezlerde, borsada, at yarışlarında, başkentlerin kulüplerinde, plajlar gibi deniz banyosu istasyonlarında Sarcany'in teşvikine boyun eğmiş ve serveti birkaç yüz bin franktan ibaret kalmıştı. Bankacı kendi parasını riske atarken, Sarcany bankerinkini tehlikeye sokuyor ve bu çifte eğimde ikisi birden iki misli süratle mahva sürükleniyorlardı. Nitekim kumarbazların şanssızlık dedikleri şey –kendi bağışlanamaz aptallıklarına yakıştırdıkları isim– her türlü oyunu denedikleri halde, gayet net bir şekilde kendini gösterdi. Sonuçta Kont Mathias Sandorf'un mallarından gelen milyonların büyük kısmını bakara masaları yuttu ve Ragusa'daki Stradone konağının satışa çıkarılması gerekti.

En nihayet, krupiyelerin "bahisler kapanmıştır" sözünü Mora dilinde söyledikleri şüpheli kulüplerden bıkıp, son çare olarak, rulet ve otuz kırk masalarında biraz daha dürüstlük aramaya gelmişlerdi. Şimdi her şeylerini yitirseler bile, en azından eşitsiz şanslara karşı savaşmaktaki inatlarından başka bir şeyi suçlayamazlardı.

Ve işte bu yüzden üç haftadan beri Monte Carlo'da bulunuyor, kulübün masalarını terk etmeden, en şaşmaz oyunları deniyor, ters giden hareketlere girişiyor, mesaisinin son çeyrek saatinde krupiyenin eli yorulduğunda rulet çarkının dönüşünü inceliyor, azami surette çıkmamakta ısrar eden numaralara oynuyor, basit ve çoklu kombinasyonları birleştiriyor, kumar profesörü olmuş eski müflislerin tavsiyelerine kulak veriyor, oyuncuyu akılsız bir çocukla mantığını ebediyen kaybetmiş bir budala arasında sınıflayabilecek abuk sabuk fetişler kullanarak, bütün ahmakça teşebbüslerde bulunuyorlardı. Üstelik mesele parasını tehlikeye atmaktan ibaret de değildi. İnsan orada zekâsını saçma kombinasyonlar tasarlayarak zayıflatıyor, bu fazla karışık âleme takılmanın herkese dayattığı teklifsizlik içinde kişisel itibarını lekeliyordu.

Velhasıl, Monte Carlo tarihinde meşhur olacak o geceyi müteakip, otuz ve kırkta on yedi kırmızıdan mürekkep bir seriye karşı mücadelelerinin ardından iki ortağa ancak iki yüz bin franktan az bir para kalmıştı. Sefaletin eli kulağındaydı.

Lakin neredeyse iflas etmiş olsalar da, henüz akıllarını yitirmemişlerdi ve taraçada sohbet ederlerken, aklını kaçırmış bir oyuncuyu fark edebildiler. Adam bahçede koşturarak:

"Hâlâ dönüyor!... Hâlâ dönüyor!" diye haykırıyordu.

Zavallı çıkacak numaraya oynadığını ve çarkın fantastik bir dairesel hareketle sonsuza kadar dönüp duracağını sanıyordu!... Çıldırmıştı.

"Nihayet sakinleştiniz mi, Silas?" diye sordu Sarcany, artık kendine hâkim olamayan yoldaşına. "Bu deli size aklınıza mukayyet olmayı öğretsin!... Başaramadık, bu doğru, ama şansımız dönecektir, çünkü öyle gerekiyor, hem de biz bunun için bir şey yapmadan!... İyileştirmeye çalışmamalıyız! Bu tehlikeli ve zaten faydasız!... Şans kötü oldu mu, değiştirilemez ve iyiyse hiçbir şey onu bozamaz!... Bekleyelim ve düzeldiğinde elimizi güçlendirmek için yeterli cesarete sahip olalım!"

Silas Toronthal, talih oyunu söz konusu olduğundaki tüm nasihatler gibi saçma olan bu öğütleri dinliyor muydu? Hayır! Bunalmıştı ve aklında tek bir düşünce vardı: Sarcany'in tahakkümünden kurtulmak, geçmişinin ona karşı dönemeyeceği kadar uzağa kaçmak! Ama bu kararlılık nöbetleri o güçten düşmüş, çaresiz ruhta daha fazla devam edemezdi. Zaten suç ortağı tarafından yakından gözleniyordu. Sarcany'in, onu kendi haline terk etmeden evvel Sava'yla evliliğinin gerçekleşmesine ihtiyacı vardı. Sonra Silas Toronthal'den ayrılacak, onu unutacak, o zayıf varlığın mevcut olduğunu, ikisinin beraber müşterek işlere karıştıklarını bile hatırlamayacaktı! Bankerin o zamana kadar kendisine bağlı kalması lazımdı!

"Silas," diye devam etti Sarcany, "bugün çok talihsizdik, şans bizden yana dönmedi!... Ama yarın yaver gidecek!"

"Ya elimde kalan azıcık parayı da kaybedersem?" diye sordu, bu berbat nasihatlere karşı nafile çırpınan Silas Toronthal.

"Nasıl olsa geriye Sava Toronthal kalacak!" diye hararetle yanıtladı Sarcany. "Oyunumuzda en kıymetli koz bu ve yükseltmek mümkün değil!"

"Evet!... Yarın!... Yarın!..." diye karşılık verdi, bir kumarbazın aklını başından alabilecek ruh halindeki bankacı.

İkisi birlikte Monte Carlo'dan Condamine'e inen yolun yansında yer alan otellerine döndüler.

Focinana Burnu'yla Antoine Hisarı arasında bulunan Monako Limanı kuzeydoğu ve güneydoğu rüzgârlarına açık, oldukça geniş bir koy teşkil eder. Monako devletinin başkentini taşıyan kayalıkla, oteller, villalar ve Monte Carlo tesislerinin yer aldığı plato arasında yuvarlak bir hal alır. Bin yüz metre yüksekliğindeki gösterişli Mont Agel, Ligurya kıyılarının pitoresk manzarasına hakimdir. Bin iki yüz nüfuslu şehir Monako Kayalığının muhteşem masasında yükselen bir süse benzer. Kayalığın üç tarafı denizle çevrilidir ve harika bir karmaşa içinde oraya buraya dağılmış palmiye, nar, karabiber, limon, portakal, okaliptüs ağaçları, sardunya, sarısabır, mersin, sakız ve funda çalılıklarının ebedi yeşilliği altında kaybolur.

Limanın diğer tarafında Monte Carlo, her tepeye inşa edilmiş tuhaf konut yığınları, dağın ortasında asılı Corniche yoluna kadar çıkan dar ve yokuşlu sokaklarının zikzakları, daima çiçekli, satranç tahtasını andırtan bahçeleri ve her çeşit kır evi, bazıları o Akdeniz koyunun berrak sularına yukarıdan bakan her tarz villadan müteşekkil manzarasıyla, küçük başkentin karşısında yer alır.

Monako ve Monte Carlo arasında, limanın içlerinde, dağlar grubunu ayıran dolambaçlı vadinin darboğazından kumsala kadar, üçüncü bir site uzanır: Condamine.

Yukarıda, sağa doğru, denize dönük profili dolayısıyla Köpek Başı adı verilen muazzam bir tepe yükselir. Hâlihazırda bu başın üstünde, beş yüz kırk iki metre yükseklikte, kendini zapt edilmez sanma hakkına sahip ve Fransız olma şerefini nail bir kale göze çarpar. Monako topraklarının sınırı burasıdır.

Arabalar Condamine'den Monte Carlo'ya muhteşem bir rampadan çıkabilirler. Özel konutlar ve birinde Sarcany ve Silas Toronthal'in oturdukları konaklar üst kısmında bulunur. Dairelerinin pencerelerinden görünen manzara Condamine'den Monako'nun yukarısına kadar uzanır ve ancak Köpek Başı'nda son bulur. Köpeğin yüzü adeta Libya Çölünün bir sfenksi gibi Akdeniz'i incelemektedir.

Sarcany ve Silas Toronthal odalarına çekilmişlerdi. İkisi de, kendi bakış açısından, vaziyeti değerlendiriyordu. Talihin iniş çıkışları on beş yıldır onları gayet sıkı bir şekilde birbirine bağlamış müşterek menfaatleri bozacak mıydı?

Odasına dönen Sarcany Tetuan'dan gelen bir mektup bulmuş ve hemen mührünü koparmıştı.

Namir, birkaç satırda, onun için son derece önem taşıyan iki bilgi veriyordu: Birincisi, Septe Limanında epey tuhaf koşullarda boğulan Carpena'nın ölümü; ikincisi, Doktor Antékirtt'in Fas kıyısının o noktasında görünmesi, İspanyolla ilişki kurması ve sonra, neredeyse hemen ortadan kaybolmasıydı.

Mektubu okuyan Sarcany odasının penceresini açtı. Balkona dayanıp, dalgın bakışlarla düşünmeye koyuldu.

"Carpena öldü, ha?... Tam zamanında!... Şimdi sırları da onunla beraber boğuldu!... Bu bakımdan içim rahat artık!... Korkacağım bir şey kalmadı!"

Sonra, mektubun ikinci bölümüne kafa yordu:

"Doktor Antékirtt'in Septe'de ortaya çıkması daha mühim!... Neyin nesi ki bu adam? Neticede, bir süreden beri benimle alakalı işlere az çok doğrudan karışmış olmasa, bunu umursamazdım!... Ragusa'da Bathory ailesiyle ilişkileri!... Katanya'da Zirone'a kurduğu tuzak!... Septe'de sonuçta Carpena'nın hayatına mal olan şu tıbbi müdahale!... Septe Tetuan'a çok yakındı, ama oraya gittiğini sanmıyorum. Muhtemelen Sava'nın münzevi yaşamından da haberi yoktur! Bu en korkunç darbe olurdu ve hâlâ gerçekleşebilir!... Sırf gelecek değil şimdi için de buna bir çare bulmak gerekip gerekmediğini göreceğiz! Senusiler pek yakında bütün Sirenayka'nın efendileri olacaklar ve Antékirtta'nın üstüne çullanmak için sadece küçük bir körfezi geçmeleri lazım gelecek!... İcabında, onları teşvik etmeyi bilirim..."

Sarcany'in ufkunda siyah noktaların belirdiği aşikârdı. Erişmek istediği ve neredeyse ulaştığı hedef karşısında adım adım çevirdiği karanlık dalaverede tökezlemesine yol açacak en ufak bir taş onu yere yıkar ve belki bir daha ayağa kalkamazdı. Sadece Doktor Antékirtt'in işe karışmasından kaygılanmakla kalmıyor, Silas Toronthal'in hâlihazırdaki durumu da onu hakikaten endişelendirmeye başlıyordu.

"Evet," diyordu kendi kendine, "ikimiz de köşeye sıkıştık... Yarın dananın kuyruğu kopacak!... Ya hep ya hiç!... Ya banka havaya uçacak, ya da biz!... Onun iflasıyla ben de mahvolursam, başımın çaresine bakmayı bilirim! Fakat Silas ayrı mesele! Böyle bir durumda tehlikeli olur, konuşabilir, bütün istikbalimin bağlı olduğu sırrı ifşa edebilir!... Şimdiye kadar ben onun efendisi olsam da, sıra ona gelir, o benim efendim olur!"

Vaziyet sahiden Sarcany'in gördüğü gibiydi. Suç ortağının ahlaki değeri hakkında yanılıyor olamazdı. Vaktiyle ona epey ders vermişti, ama Silas Toronthal, kaybedecek bir şeyi olmadığında, bundan yararlanmaya bakmazdı.

Sarcany, kendi kendine, ne yapmasının uygun düşeceğini soruyordu. Düşüncelerine daldığından, Monako Limanı girişinde, birkaç yüz ayak altında olan bitenlerin hiçbirini görmedi.

Yarım gomina açıkta, ne direği ne de bacası olan uzun bir cisim, su yüzeyinden ancak iki üç ayak yukarıda süzülüyordu. Çok geçmeden, Monte Carlo atış taraçasının altındaki Focinana Burnu'na yavaş yavaş yaklaştıktan sonra, dalgalardan korunaklı daha sakin sulara geldi. Neredeyse gözle görünmeyen gemiden, böğrüne gömülü gibi duran ufak bir sac tekne ayrıldı. İçine üç adam bindi. Birkaç kürek çekişte küçük bir kumsala vardılar ve ikisi karaya çıkarlarken, üçüncü kişi sandalı gemiye geri götürdü. Birkaç dakika sonra, ne bir ışık ne de gürültüyle varlığını belli eden esrarengiz tekne, geride hiç iz bırakmadan, karanlıkta kaybolmuştu.

Diğer iki adama gelince, küçük kumsalı geçer geçmez, kayalıkların kenarından demiryolu garına yöneldiler ve Mont Carlo bahçelerinin etrafından dolanan Spelugues Caddesinden yukarı çıktılar.

Sarcany hiçbir şey görmemişti. O sırada düşünceleri onu Monako'dan uzağa, Tetuan tarafına sürüklüyordu... Ama oraya yalnız gitmiyor, suç ortağını da onunla gelmeye zorluyordu.

"Silas benim efendim olacak, ha!..." diye tekrarlıyordu kendi kendine. "Tek kelimesiyle hedefime ulaşmamı engelleyebilecek Silas!... Asla!... Şayet yarın oyun bizden aldığını geri vermezse, onu beni izleme-

ye mecbur etmeyi bilirim!... Evet!... Yanımda Tetuan'a götürürüm. Fas kıyılarında ortadan kaybolsa kim Silas Toronthal için endişelenir ki?"

Malum olduğu üzere, Sarcany bir cinayet daha işlemekten çekinecek adam değildi; özellikle de mevcut şartlar, ülkenin uzaklığı, ahalisinin vahşiliği, suçlunun aranıp bulunmasının imkânsızlığı gibi şeyler icraatı pek kolaylaştıracakken.

Planını kuran Sarcany penceresini kapatıp yattı ve çok geçmeden, vicdan rahatlığı içinde uykuya daldı.

Silas Toronthal için aynı şey geçerli değildi. Banker korkunç bir gece geçirdi. Eski servetinden geriye ne kalmıştı? Kumara kaptırmadığı para en fazla iki yüz bin franktı ki ona bile hâkim değildi. Son bir partide oyuna süreceği paraydı! Suç ortağı öyle istiyordu, kendisi de keza... Ham hayal hesaplarla dolu, zayıflamış beyni, soğukkanlı ve doğru düşünmesine izin vermez olmuştu. Hatta Sarcany gibi durum değerlendirmesi yapmaktan bile acizdi – en azından o anda. Rollerin değiştiğini, kendisini uzun zaman tahakkümü altında tutmuş kişinin artık elinde olduğunu düşünmüyordu. Sadece şimdiki zamanı ve yaklaşan felaketini görüyor, hayatını düze çıkaracak ya da sefaletin son kertesine savuracak ertesi günden başka bir şeyle ilgilenmiyordu.

İki ortağın gecesi böyle geçti. Birine birkaç saatlik istirahat imkânı tanısa da, diğerini uykusuzluğun tüm sıkıntılarıyla çarpışmak zorunda bıraktı.

Sarcany ertesi gün saat ona doğru Silas Toronthal'in yanına gitti. Bankacı, masasının başına oturmuş, defterinin sayfalarını rakam ve formüllerle kaplamakla uğraşıyordu.

"Evet, Silas, söyleyin bakalım," dedi Sarcany bu dünyanın sıkıntılarına hak ettiğinden fazla önem at-

fetmek istemeyen birinin kaygısız edasıyla, "rüyalarınızda kırmızıyı mı siyahı mı tercih ettiniz?"

"Bir an bile uyumadım!... Hayır!... Tek bir an bile!" diye cevap verdi banker.

"Bu kötü, Silas, çok kötü!... Bugün soğukkanlı olmak lazım. Birkaç saat dinlenmek gerekirdi! Bakın bana. Biraz kestirdim ve talihe karşı mücadele etmek için iyi durumdayım! Şans netice itibariyle bir kadındır ve kendisine hükmetmeye muktedir insanları sever!"

"Ne ki bize ihanet etti!"

"Boş ver!... Basit bir kapris!... Şımarıklığı geçince, yine bize dönecektir!"

Silas Toronthal herhangi bir cevap vermedi. Gözlerini lüzumsuz kombinasyonlarını yazdığı defterden ayırmazken, Sarcany'in söylediklerini duyduğu bile şüpheliydi.

"Ne yapıyorsunuz ki orada?" diye sordu Sarcany. "İhtimal hesapları mı?... Lanet olsun!... Pek hasta görünüyorsunuz, azizim Silas!... Talihin tâbi kılınabileceği hesap yoktur. Bugün lehimizde ya da aleyhimizde karar verecek olan sadece şanstır!"

"Öyle olsun!" diye yanıtladı Silas Toronthal, defterini kapattıktan sonra.

"Kuşkuya mahal yok, Silas!... Onu yönetmenin tek bir yolu var," diye ekledi Sarcany alaycı bir tavırla. "Fakat bunun için özel bir tahsil görmüş olmak lazım... ve bizim eğitimimiz bu noktada yetersiz kalıyor! O yüzden talihe bel bağlamakla yetinelim!... Şans dün kasadan yanaydı! Bugün onu terk etmesi mümkün!... Ve öyle olursa, kumar dün bizden aldığı her şeyi geri verecektir, Silas!"

"Hepsini!..."

"Evet, hepsini, Silas! Ama yılgınlığa yer yok! Bilakis cüret ve soğukkanlılık lazım!"

"Ya bu akşam iflas edersek?" diye devam etti bankacı, gözlerini Sarcany'in yüzüne dikerek.

"Monako'yu terk ederiz!"

"Nereye gitmek üzere?..." diye haykırdı Silas Toronthal. "Ah! Sizi tanıdığım güne, yardımınızı istediğim güne lanet olsun, Sarcany!... Tanımasam bu duruma düşmezdim!"

"Yakınmak için biraz geç, azizim!" diye karşılık verdi arsız şahsiyet. "Ve faydalandığımız insanları yadsımak biraz fazla kolay!"

"Ayağınızı denk alın!" diye bağırdı banker.

"Evet!... Alacağım!" diye mırıldandı Sarcany.

Silas Toronthal'in bu tehdidi sadece kendisine zarar veremez hale getirme projesini güçlendirmeye yaramıştı.

Sonra sözüne devam etti:

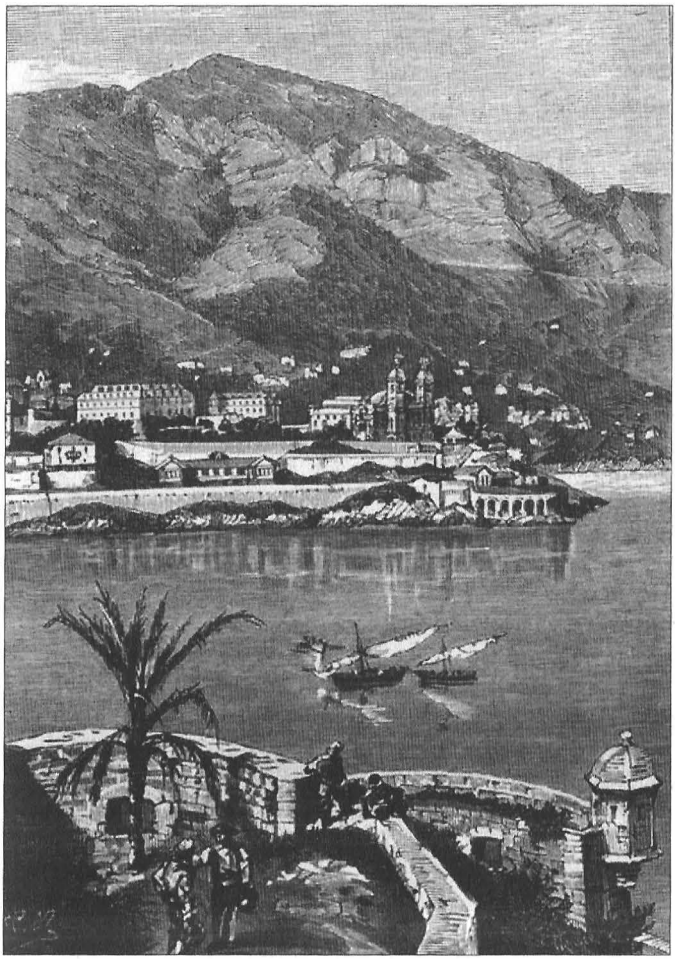
"Birbirimizi kırmayalım, sevgili Silas," dedi. "Neye yarar ki bu?... Sinirlerimizi bozar, oysa bugün asabi olmamak gerek!... İtimat edin ve benden fazla umutsuzluğa kapılmayın!... Şayet şanssızlık yine yakamızı bırakmazsa, beni başka milyonların beklediğini unutmayın. Siz de payınıza düşeni alacaksınız!"

"Evet!... Evet!... Öcümü almam lazım!" diye devam etti, bir an kumarbaz içgüdüsü ağır basan Silas Toronthal. Evet! Dün kasa fazla şanslıydı, ama bu akşam..."

"Bu akşam zengin olacağız, çok zengin," diye bağırdı Sarcany. "Sizi temin ederim, bu kez kazandığımızı kaybetmeyeceğiz, Silas! Zaten ne olursa olsun, yarın Monte Carlo'dan ayrılacağız!... Gideceğiz buradan..."

"Nereye?"

"Son bir parti oynayacağımız Tetuan'a! Ve bu en güzel partimiz olacak!"

Monte Carlo-Genel görünüm.

4
SON MİZA

Halk dilinde Kumarhane denen Yabancılar Kulübü'nün salonları saat on birden beri açıktı. Henüz oyuncu sayısı sınırlı olsa da, birkaç rulet masası faaliyete geçmişti.

Bu masaların dengesi önceden ayarlanmıştı, zira yataylıklarının mükemmel olması önemliydi. Dönen çarka atılan bilyenin hareketini bozacak herhangi bir kusur çabucak fark edilir ve kasanın zararına kullanılırdı.

Altı rulet masasının her birine altın, gümüş ve banknot olmak üzere altmış bin frank bırakılmış, iki

tane otuz ve kırk masasından her birineyse elli bin frank teslim edilmişti. Bu para kasanın yüksek sezon açılmadan evvelki alışıldık mizasıydı ve yönetimin ilk döner sermayeyi yenilemek zorunda kalması pek nadirdi. Kazancın ona ait olduğu sıfır ve umumi boş geçme durumlarında kazanması gerekiyordu – hem de her zaman. Yani kumar ahlak dışı olmanın yanı sıra, aynı zamanda aptalca bir şeydi, çünkü böyle eşitsiz şartlarda oynanıyordu.

Her rulet masasının etrafında sekiz krupiye, ellerinde kürekleri, çoktan kendilerine mahsus yerlere geçmişlerdi. Yanlarında oyuncu ve seyirciler oturuyor ya da ayakta dikiliyorlardı. Salonlarda gezinen enspektörler bahis oynayanlar kadar krupiyeleri de gözlüyor, garsonlar vızır vızır dolaşarak, yüz elliden aşağı düşmeyen personel ve ahaliye hizmet ediyorlardı.

Öğlen saat yarıma doğru, Nice treni her zamanki oyuncu kontenjanını getirdi. O gün daha kalabalık gibiydiler. Şu on yedi kırmızı serisi doğal etkisini göstermişti. Sanki yeni bir gösteri mevzubahisti ve şans oyunlarına düşkün herkes olan biteni hararetle izlemeye geliyordu.

Bir saat sonra salonlar dolmuştu. Bilhassa o olağandışı boş geçme hadisesinden bahsediliyor, ama genellikle alçak sesle konuşuluyordu. Netice itibariyle, yaldızlardaki müsrifliğe, süslemelerdeki fanteziye, mobilyalardaki lükse, ortalığı ışığa boğan gazlı avizelerin bolluğuna, daha ziyade oyun masalarını aydınlatan yeşilimsi abajurlu, uzun ve sarkık petrol lambalarına rağmen, o muazzam salonlar son derece kasvetliydi. Kalabalığa karşın ortama hâkim olan konuşma sesleri değil, çuhanın üzerine sayılan veya atılan altın ve gümüş paraların çınlamaları, banknot hışırtıları, ses tonu duygusuz masa şeflerinin bitmek

bilmez "kırmızı kazanır ve renk" yahut "on yedi, siyah, tek sayı ve *manque*" nidalarıydı – tüm bunlar iç karartıcıydı!

Mamafih önceki gün kaybeden en meşhur oyuncular arasında sayılan iki adam henüz salonlarda boy göstermemişlerdi. Daha şimdiden bazı kumarbazlar, şansı yakalamak için, kimi rulette, kimi otuz ve kırkta, muhtelif ihtimalleri takip etmeye çalışıyorlardı. Ama kazanç ve kayıp olasılıkları birbirini telafi ediyor ve önceki akşamın "fenomeni" tekrarlanacak gibi görünmüyordu.

Sarcany ve Silas Toronthal ancak saat üçe doğru Casino'ya girdi. Oyun salonlarında boy göstermeden evvel, ahalide biraz merak uyandırdıkları holde dolaştılar. İnsanlar onlara bakıyor, gözlüyor ve kendilerine çok pahalıya mal olan talihle yine mücadeleye girişip girişmeyeceklerini merak ediyorlardı. O sırada yanaşılmaya biraz elverişsiz olmasalar, birkaç profesör onlara yanılmaz olasılık teorileri satmak için bu fırsattan seve seve yararlanırlardı. Aklını kaçırmışa benzeyen banker etrafında olan biteni zor görüyor gibiydi. Sarcany ise her zamankinden daha soğukkanlı ve metindi. Her ikisi de son bir darbe vurmayı denemeden önce düşüncelere dalmışlardı.

Onları hasta veya mahkûmlara duyulan şu özel merakla gözleyenler arasında, bir an bile gözünü ayırmamaya kararlıya benzeyen bir yabancı bulunuyordu.

Bu yirmi iki, yirmi üç yaşlarında, kurnaz görünüşlü, ince yüzlü, sivri burunlu bir genç adamdı. Eşsiz bir canlılık arz eden gözleri camları numarasız gözlüğü ardında saklanıyordu. Cıva gibi devingen olduğundan, konuşurken ha bire oynatmamak için ellerini pardösüsünün ceplerinde ve yerinde durduğundan emin olmak için, birleştirdiği ayaklarını ilk pozisyon-

da tutuyordu. Züppe şıklığın son gereklerini umursamaksızın edeplice giyinmiş delikanlının kıyafetinde yapmacıklıktan eser yoktu, fakat vücuda sımsıkı yapışan giysileri içinde kendini pek rahat hissetmiyor olabilirdi.

Bu genç adam Pescade Burnu'ndan başkası değildi.

Dışarıda, Matifou Burnu bahçede onu bekliyordu.

Monte Carlo toprağının cennet ya da cehennemine, Doktor Antékirtt hesabına, özel göreve gelmişlerdi.

Bir gün önce onları Monte Carlo Burnu'na bırakmış olan tekne Antékirtta filotillasından *Elektrik 2*'ydi.

Şu amaçla:

Carpena, *Ferrato*'ya hapsedildikten iki gün sonra karaya çıkarılmış ve yakınmalarına rağmen, adanın kazamatlarından birine kapatılmıştı. İspanyol ceza sömürgesinin bu kaçkını sadece hapishane değiştirmiş olduğunu anlamakta zorlanmadı. Artık valinin suçlu personeline mensup olmak yerine, farkında olmadan, Doktor Antékirtt'in denetimindeydi. Ama nerede bulunduğunu söyleyemezdi. Kendi kendine bu işten karlı çıkıp çıkmadığını soruyor ve epey kaygılanıyordu. Öte yandan, konumunu iyileştirmek için ne gerekirse yapmaya kararlıydı.

O yüzden doktorun bizzat yönelttiği ilk soruya tam bir dürüstlükle cevap vermekte hiç tereddüt etmedi.

Silas Toronthal ve Sarcany'i tanıyor muydu?

Silas Toronthal'i tanımıyordu, ama nadir aralıklarla gördüğü Sarcany'e aşinaydı.

Sarcany'in Katanya civarında faaliyet gösterdiğinden beri Zirone ve çetesiyle ilişkisi var mıydı?

Evet, çünkü Sarcany Sicilya'da beklenmişti ve Zirone'un ölümüyle son bulan o uğursuz sefer olmasa mutlaka gelmiş olurdu.

Şimdi neredeydi?

Bir süredir ikamet ettiği bu şehirden yakın zamanda ayrılmamışsa Monte Carlo'da ve büyük ihtimalle Silas Toronthal'le beraberdi.

Carpena daha fazlasını bilmiyordu, ama öğrendikleri doktora tekrar harekete geçmesi için yeterliydi.

İspanyol, doktorun onu ele geçirmek için Septe'den kaçırtmakta ne gibi bir çıkarı bulunduğunu ve kendisini sorgulayan kişinin Andrea Ferrato'ya ihanetinden haberdar olduğunu bilmiyordu. Keza, Luigi'nin Rovinj'li balıkçının oğlu olduğundan da bihaberdi. Tutsak, akıbetine karar verileceği güne kadar kimseyle iletişim kuramadan, o kazamatın dibinde, Septe hapishanesindekinden daha sıkı gözetilecekti.

Trieste komplosunun kanlı bir şekilde son bulmasına sebep olan üç hainden biri artık doktorun elindeydi. Geriye diğer ikisinin ele geçirilmesi kalıyordu ki, Carpena onların nerede bulunabileceklerini söylemişti.

Bununla birlikte, doktor Silas Toronthal tarafından, Pierre'se hem banker hem de Sarcany tarafından tanındıkları için, ancak başarı şansı olduğunda müdahale etmeyi uygun buldular. Lakin artık iki suç ortağının izi bulunduğuna göre, koşulların harekete geçmeye izin vermesini beklerken onları gözden kaybetmemek önemliydi.

O yüzden, hainleri gittikleri her yerde izlemesi amacıyla Pescade ve icabında yardım etmesi için Matifou, vakti geldiğinde doktor, Pierre ve Luigi'nin de Ferrato'yla gidecekleri Monako'ya gönderilmişlerdi.

Gece gelen iki arkadaş hemen işe koyulmuştu. Silas Toronthal ve Sarcany'in kaldıkları oteli bulmaları zor olmamıştı. Matifou civarda dolaşarak akşamı beklerken, tetikte duran Pescade iki ortağın öğlen bire doğru dışarı çıktıktığına şahit oldu. Pek bitkin

görünen bankacı az konuşuyor, Sarcany'se susmak bilmiyordu. Sabah Pescade Burnu önceki gün kulübün salonlarında yaşananlardan, aralarında özellikle Sarcany ve Silas Toronthal'in adının sayıldığı birçok kurban yaratan şu inanılmaz seriden bahsedildiğini duymuştu. Bundan, adamların konuşmalarının o olağanüstü şanssızlıkla ilgili olması gerektiği sonucuna vardı. Ayrıca, iki oyuncunun bir süredir muazzam kayıplara uğradığını öğrendiğinden, haklı olarak, nereyse son para kaynaklarının da tükenmiş olması gerektiği ve doktorun yerinde müdahale edebileceği zamanın yaklaştığı sonucunu da çıkardı.

Bu bilgiler Pescade'nin sabah kimsenin adını belirtmeksizin Malta'daki La Valette istasyonuna yolladığı bir telgrafla aktarıldı – özel hattın hızla Antékirtta'ya ilettiği bir telgraf.

Sarcany ve Silas Toronthal Casino'nun holüne girdiklerinde, Pescade de peşlerinden girdi. Sonra arkalarından, rulet ve otuz kırk salonlarının kapısını da aştı.

Saat öğle üzeri üçe gelmişti. Oyunlar canlanmaya başlıyordu. Banker ve yoldaşı ilkin salonları dolaştılar. Muhtelif masaların önünde birkaç saniye durarak, bahisleri seyrettiler, fakat kendileri katılmadılar.

Pescade Burnu, onları gözden kaybetmeden, merakla gidip geliyordu. Hatta dikkat çekmemek maksadıyla, ruletin sütun veya düzinelerinde birkaç beş franklık risk almayı gerekli gördü ve haliyle kaybetti – hem de takdire şayan bir soğukkanlılıkla. Çok yetenekli bir profesörün gizlice verdiği mükemmel tavsiyeye neden uymayacaktı ki:

"Oyunda başarılı olmak için, ufak bahisleri kaybedip, büyükleri kazanmaya bakmak lazım, bayım! İşin bütün sırrı burada!"

Sarcany ve Silas Toronthal şanslarını deneme zamanının geldiğine karar verdiklerinde saat dördü çalıyordu. Rulet masalarından birinde bir sürü yer boştu. İki arkadaş karşılıklı oturdu ve masa şefi çok geçmeden etrafının yalnızca kumarbazlar değil, önceki gün kaybeden iki meşhur oyuncunun intikamı seyretmeye can atan izleyiciler tarafından da sarıldığını gördü.

Tabiatıyla Pescade meraklıların ilk sırasına yerleşti. O mücadelenin seçeneklerini takip etmek ziyadesiyle ilgisini çekiyordu.

İlk saat zarfında şans az çok dengedeydi. İhtimalleri bölüştürmek için, Silas Toronthal ve Sarcany oyunlarını birleştirmemişlerdi. Gerek basit, gerekse ruletin imkân tanıdığı çoklu kombinasyonlara ya da birçoğuna birden dayanan epey büyük bahisler oynayarak, ayrı ayrı para sürüyorlardı. Talih ne lehlerinde ne de aleyhlerinde karar veriyordu.

Ama saat dört ile altı arasında, şans yüzlerine güler gibi oldu. Dolu numaralardan, rulette altı bin frank olan azami bahsi birkaç defa kazandılar.

Para sürerken ya da krupiyelerin altın ve banknotlarını kürekten kaparken, Silas Toronthal'in çuhaya uzanan elleri titriyordu.

Kendine daima hâkim olan Sarcany yüzünde hissiyatına dair tek bir belirti oluşmasına izin vermiyor, ortağını bakışlarıyla cesaretlendirmekle yetiniyordu. Neticede şansın o sırada sebatla takip ettiği kişi Silas Toronthal'di.

Pescade Burnu, masada gidip gelen altın ve banknotlardan biraz başı dönse de, o ikisini gözlemekten vazgeçmiyordu. Ellerinde yeniden toplanan serveti koruyacak kadar ihtiyatlı olup olmayacaklarını, vaktinde durmayı bilip bilmeyeceklerini merak ediyordu.

Sonra aklına, Sarcany ve Silas Toronthal'in, bu bilgeliği gösterdikleri takdirde – ki bundan şüpheliydi – Monte Carlo'yu terk edip Avrupa'nın yanlarına gidilmesi gerekecek başka bir noktasına kaçmayı deneyebilecekleri geldi. Para sıkıntısı çekmeyince, artık Doktor Antékirtt'in keyfine bağlı olmayacaklardı.

"Sonuç itibariyle, mahvolmalarının daha iyi olacağı muhakkak," diye düşündü. "Sarcany denen alçak şansı yaver giderken duracak bir adamsa, fena halde yanılıyorum demektir!"

Pescade'nin bu hususta düşünce ve umutları ne olursa olsun, şans iki ortağı yüzüstü bırakmadı. Aslında masa şefi, hem de üç kere, yirmi bin franklık takviyeler yapmış olmasa, kasayı batırırlardı.

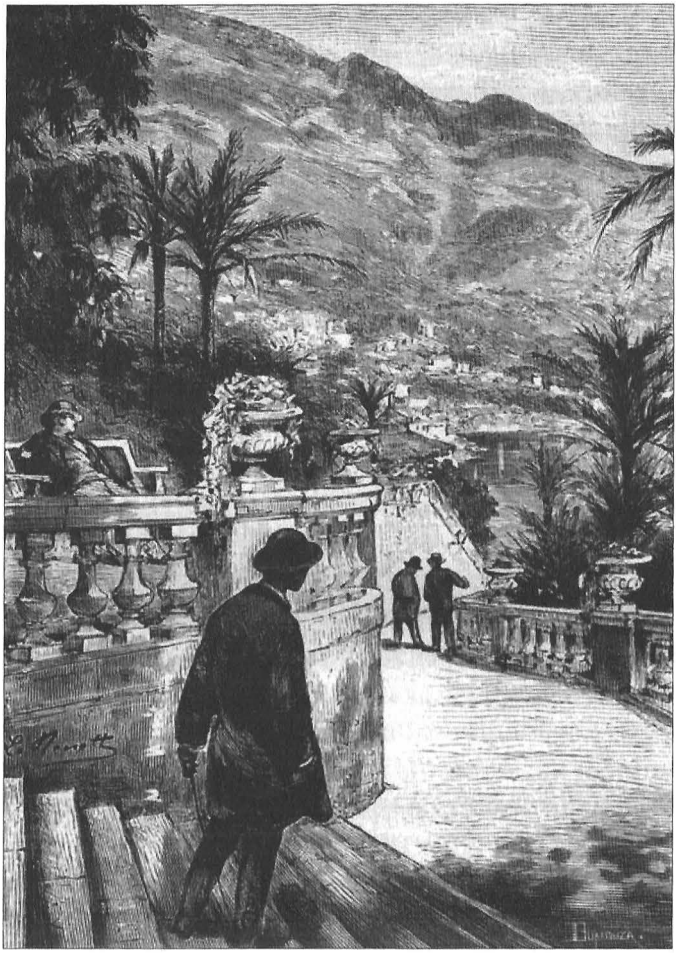
Bu durum devamede gelen mücadelenin seyircileri arasında önemli bir hadise oldu, bu seyircilerin çoğu onların tarafını tutuyordu. Kumarhane yönetiminin önceki gün büyük kazanç sağladığı şu küstah kırmızı serisinin intikamı mı söz konusuydu acaba?

Nihayetinde, saat altı buçukta, oyuna ara verdiklerinde, Silas Toronthal ve Sarcany yirmi bin Louis altınından fazla kazanç sağlamışlardı. Ayağa kalkıp rulet masasını terk ettiler. Silas Toronthal, biraz sarhoşmuş gibi, kararsız adımlarla yürüyordu – heyecan ve zihinsel yorgunluktan sarhoş düşmüştü. Yoldaşı kaygısızca onu gözlüyor, özellikle bin bir zahmetle kazanılmış birkaç yüz bin frankla kaçarak tahakkümünden kurtulmaya kalkışmasından çekiniyordu.

İkisi beraber, tek kelime etmeksizin holü geçip, sütunlu avluyu kat ettiler ve otellerine yöneldi.

Pescade onları uzaktan takip etti.

Dışarı çıktığında, bahçedeki satıcı barakalarından birinin yakınındaki bir bankta oturan Matifou'yu fark ederek, yanına gitti.

"Vakit geldi mi?" diye sordu Matifou Burnu.

"Neyin vakti?..."

"Şeyin...

"Sahneye çıkmanın mı?... Hayır, dostum!... Daha gelmedi!... Kuliste kal. – Yemek yedin mi?"

"Yedim, Pescade."

"Tebrikler! Benim karnım zil çalıyor ki bu hiç de hoş değil! Ama vaktim olursa onu bir güzel doyura-

cağım!... O yüzden ben dönünceye kadar yerinden kımıldama!"

Ve Pescade Burnu Sarcany ve Silas Toronthal'in indikleri yokuşa doğru atıldı.

İki ortağın dairelerine yemek getirttiğinden emin olunca, o da misafir sofrasına oturdu. Kazınan midesine gereken alakayı gösterdi.

Sonra ağzında mükemmel bir puroyla otelin önünde gözleme devam etti.

"Gözcü olarak doğduğuma şüphe yok!" diye mırıldandı. "Maalesef yeteneğimi heba ettim!"

Aklına takılan tek soru o beylerin akşam Casino'ya dönüp dönmeyecekleriydi.

Saat sekize doğru Silas Toronthal ve Sarcany otelin kapısında belirdiler. Onları belli belirsiz işiten Pescade iki adamın hararetle tartıştığını anladı.

Görünüşe göre bankacı suç ortağının saplantı ve emirlerine son bir kez direnmeye çalışıyordu. Sonunda Sarcany buyurgan bir sesle:

"Öyle gerekiyor, Silas!... Öyle istiyorum!" dedi.

Bunun üzerine, Monte Carlo bahçelerine gitmek için yokuştan yukarı tırmandılar. Pescade, ne yazık ki konuşmalarını duyamadan peşlerine düştü.

Hâlbuki Sarcany, o karşılık kabul etmeyen ses tonuyla, mukavemeti yavaş yavaş yumuşayan bankere şöyle diyordu:

"Şansımız döndüğünde oyunu bırakmak anlamsız olur, Silas!... Aklınızı yitirmiş olmalısınız!... Tıpkı şanssızken oyunumuzu çılgınca zorladığımız gibi, şanssızken de bilgece zorlamamız lazım! Hazır karşımıza belki de asla tekrarlamayacak, eşsiz bir fırsat çıkmışken, kader ve talihin efendileri olma imkânının bizim hatamız yüzünden kaçmasına izin mi vereceğiz?... Şansı hissetmiyor muzunuz, Silas?..."

"Şayet tükenmediyse!" diye mırıldandı Silas Toronthal.

"Hayır, yüz kere hayır!" diye yanıtladı Sarcany. "Bu açıklanamaz, Tanrı aşkına, hissedilir, iliklerinize kadar işler!... Bu akşam, Casino'nun masalarında, bizi bir milyon bekliyor!... Evet, bir milyon. Ve ben o paranın elimizden kaçmasına müsaade etmeyeceğim!"

"Oynayın, öyleyse, Sarcany!"

"Tek başıma mı?... Hayır! Ancak sizinle beraber oynarım, Silas!... Evet!... Aramızda seçim yapmak icap ederse, yerimi size bırakırım!... Şans zata mahsustur ve sizden yana döndüğü aşikâr!... Yani oynayın ve kazanın!... Öyle istiyorum!"

Neticede Sarcany'in istediği şey, Silas Toronthal'in onun hâkimiyetinden kurtulmasını sağlayan birkaç yüz bin frankla yetinmemesiydi. Suç ortağının ya yine eskisi gibi milyoner olmasını ya da sıfırı tüketmesini istiyordu. Zengin olursa, o zamana kadar sürdürdüğü yaşama devam ederdi. Battığı takdirdeyse, Sarcany'i kendisini götürmek istediği her yerde takip etmesi gerekecekti. İki ihtimalde de ondan korkması için hiçbir sebep olmayacaktı.

Üstelik Silas Toronthal, her ne kadar direnmeye çalışsa da, kumar tutkusunun artık iyice coştuğunu hissediyordu. İçine düştüğü o sefil alçalışta hem korku hem de Casino salonlarına dönme arzusu duyuyordu. Sarcany'in sözleri kanını ateşliyordu. Talihin ona güldüğü besbelliydi ve son saatler zarfında öyle bir sebat sergiliyordu ki oyunu bırakmak bağışlanamazdı!

Deliden farksızdı! Benzeri bütün kumarbazlar gibi, sadece geçmişte olabilecek şeyi şimdiye taşıyordu. Şansım vardı diye düşünmek yerine – doğrusu buydu – şansım var diye düşünüyordu – ki bu yanlıştı.

Mamafih şansa güvenen herkes böyle akıl yürütür. Fransa'nın en büyük matematikçilerinden birinin yakın zamanda söylediği bir şeyi pek çabuk unuturlar: "Talihin alışkanlıkları değil kaprisleri vardır."

Bu arada Sarcany ve Silas Toronthal, peşlerinde hâlâ Pescade'yle, Casino'nun önüne varmışlardı. Bir an durdular.

"Tereddüt etmeyin, Silas!" dedi Sarcany. "Oynamaya kararlısınız, öyle değil mi?"

"Evet!... Ya hep ya hiç!" diye cevap verdi, sütunlu avlunun ilk basamaklarında bütün tereddüdü son bulan banker.

"Etkim altında kalmayın!" diye devam etti Sarcany. Benden değil kendinizden ilham alın! O yanılmaz! – Rulet mi oynayacaksınız?..."

"Hayır... Otuz ve kırk!" diye yanıtladı Silas Toronthal, hole girerken.

"Haklısınız, Silas! Sadece kendinizi dinleyin!... Rulet size neredeyse bir servet kazandırdı!... Gerisi otuz ve kırka kalıyor!"

Beraberce salona girdiler ve ilkin etrafı dolaştılar. Pescade Burnu on dakika sonra otuz ve kırk masalarından birine yerleştiklerini gördü.

Daha cüretkâr bahisler oynanabilirdi elbet. Oyun ihtimalleri basit, mesele kayıpların telafisinden ibaret olsa da, sürülen azami para on iki bin franktı ve bazı boş geçişler hatırı sayılır kazanç ya da kayıp farklılıkları yaratabilirdi. Dolayısıyla büyük kumarbaz denilenlerin gözde sahnesi buydu. Nihayetinde zenginlik ve iflaslar, Paris, New York veya Londra borsalarını kıskandırabilecek, baş döndürücü bir hızla gerçekleşiyordu.

Silas Toronthal otuz ve kırk masasının başında tüm kaygılarını unutmuştu. Artık korku değil öfkeyle,

daha doğrusu zıvanadan çıkmakta gecikmeyecek bir adam gibi oynuyordu. Hem zaten belli bir oyun şekli, "para sürme" tarzı mevcut muydu? Elbette hayır, müdavimler ne iddia ederlerse etsinler, her şey talihe bağlı olduğundan, öyle bir tarz söz konusu değildi. Bankacı sonuç itibarıyla o yüce partide kazancı ikiye katlanan Sarcany'in bakışları altında oynuyordu.

İlk saat zarfında kazanç ve kayıp ihtimalleri hemen hemen eşitti. Bununla beraber, sonunda denge Silas Toronthal'den yana eğildi.

Sarcany ve banker başarılı olacaklarından emindi. İyice "coştular" ve sadece azami bahislere girdiler. Fakat çok geçmeden avantaj, heyecan nedir bilmeyen, son derece soğukkanlı kasaya geri döndü. Oyunculara uygulanan azami para miktarı çıkarları kayda değer ölçüde koruyordu.

Müthiş bahisler oynandı. Silas Toronthal'in öğleden sonra kazandığı bütün para yavaş yavaş eridi. Kan hücum etmiş yüzü, şaşkın bakışlarıyla ürkütücü bir görünüm arz eden bankacı, boğulan bir adamın hareket, çırpınış ve kasılmaları eşliğinde masanın kenarlarına, sandalyesine, banknot destelerine, elinden bırakamadığı altın paralara yapışıyordu. Ve onu uçurumun kıyısında durduran hiç kimse, tutmak için uzanan bir kol yoktu! Sarcany onu tam bir kayıp yaşamadan, kafası o yıkım dalgasının altında yok olmadan evvel oradan koparıp sürüklemek için herhangi bir teşebbüste bulunmuyordu!

Silas Toronthal saat onda masaya son parasını sürmüş, son azami bahsini oynamıştı. Kazanmış, sonra yine kaybetmişti. Ve aklını kaçırmış vaziyette masadan kalktığında, hiçbir şeyi kalmamıştı. Kulüp salonlarının çökmesi ve içini dolduran herkesin ezilmesi gibi vahşi bir arzuya kapılmıştı. Kont Sandorf'un

milyonlarıyla yeniden kurulmuş bankacılık şirketinden kalan para suyunu çekmişti.

Silas Toronthal, yanında gardiyanı gibi davranan Sarcany olmak suretiyle, oyun salonunu terk ederek, holü geçti ve Casino'dan dışarı atıldı. Sonra beraberce parkı katedip, Turbie'ye çıkan patikalara doğru uzaklaştılar.

Pescade zaten peşlerindeydi, ama geçerken Matifou'ya katılıp, uyukladığı banktan zorla kaldırmıştı.

"Alarm!... Gözler ve bacaklar!" diye bağırmıştı.

Ve Matifou Burnu onunla birlikte asla kaybetmemesi gereken bir izin ardına düşmüştü.

Bu sırada Sarcany ve Silas Toronthal yan yana yürümeye devam ediyor, zeytin ve portakal ağaçlarıyla kaplı bahçeler arasından, dağın yamacında yılan gibi kıvrılan dolambaçlı patikaları tırmanarak, yavaş yavaş yükseliyorlardı. Bu değişken zikzaklar Pescade ve Matifou'ya onları gözden yitirmeme imkânı tanıyor, ama ne konuştuklarını işitemiyorlardı.

"Otele dönün, Silas!" diye tekrarlıyordu Sarcany, buyurgan bir ses tonuyla. "Geri dönün... ve soğukkanlı olun!..."

"Hayır!... Mahvolduk!... Ayrılalım!... Artık sizi görmek istemiyorum!... İstemiyorum."

"Ayrılalım mı?... Neden peki?... Benimle geleceksiniz, Silas!... Yarın Monako'yu terk edeceğiz!... Tetuan'a gitmeye yetecek paramız kaldı. Orada işimizi bitiririz!"

"Hayır!... Hayır!... Bırakın beni, Sarcany, rahat bırakın!" diye yanıtlıyordu Silas Toronthal.

Ve diğeri onu yakalamaya çalıştığında, şiddetle itiyordu. Sonra öyle hızlı bir şekilde ileri atılıyordu ki, Sarcany onu yakalamakta zorluk çekiyordu.

Hareketlerinin bilincinde olmayan Silas Toronthal her adımda, üzerinde patikaların keskin virajlarının açıldığı sarp uçurumlara yuvarlanma riskiyle karşı karşıyaydı. Zihnine, saplantı halini almış tek bir düşünce hükmediyordu: Yıkımına yol açan Monte Carlo'dan, tavsiyeleri onu bu sefalete sürüklemiş Sarcany'den ve nihayet, nereye gideceğini, ne olacağını bilmeden rasgele kaçmak.

Sarcany artık suç ortağının hakkından gelemeyeceğini, bankerin elinden kaçacağını hissediyordu. Ah! Keşke kendisine zarar verebilecek ya da en azından hâlâ oynamak istediği son partiyi telafisi imkânsız bir şekilde tehlikeye atabilecek sırlara vakıf olmasaydı. Uçurumun kenarına sürüklediği adam onu biraz endişelendiriyordu. Fakat Silas Toronthal, uçuruma düşmeden önce son bir çığlık atabilirdi ve boğulması gereken bu çığlıktı!

Bu durumda, işlemeye karar verdiği cinayet düşüncesiyle hemen hayata geçirilmesi arasında tek bir adım kalmıştı. Sarcany onu aşmakta tereddüt etmedi. Tetuan yolunda, Fas kırsalının ıssızlığında yapmak istediği şeyi o gece, birazdan iyice tenhalaşacak yerlerde yapamaz mıydı?

Ama o saatte, Monte Carlo ve Turbie arasındaki yokuşlardan inip çıkan gecikmiş yolcular vardı. Silas Toronthal'in bir haykırışı onları imdadına çağırabilirdi ve katil cinayetin asla şüphelenilmeyecek şartlarda gerçekleşmesini istiyordu. O yüzden, bekleme gerekliliği baş gösteriyordu. Sarcany, daha yukarıda, Turbie ve Fas sınırının ötesindeki Alpes Maritimes'in ilk tepelerinin yamacında, iki bin ayaktan fazla yükseklikte asılı Corniche yolunda kesin bir darbe vurabilirdi. O zaman kurbanının yardımına kim koşabilirdi? Yol kenarındaki uçurumların dibinde Silas Toronthal'in cesedi nasıl bulunacaktı?

Mamafih Sarcany suç ortağını son bir kez durdurup, Monte Carlo'ya geri götürmeyi denedi.

"Gel, Silas, gel!" diye bağırdı, kolundan yakalayarak. "Yarın tekrar başlarız!... Biraz daha param var..."

"Hayır!... Bırakın beni!...Bırakın!" diye haykırdı, son bir hiddet ifadesiyle.

Sarcany'e karşı mücadele edecek gücü ve silahı olsa, sabık Trablusgarp simsarının kendisine yaptığı onca fenalığın intikamını almakta tereddüt etmeyebilirdi!

Silas Toronthal öfkeden kuvvetlenmiş eliyle Sarcany'i itti. Ardından patikanın son dönemecine doğru atılıp, kat kat düzenlenmiş küçük bahçeler arasındaki kayalığa kabaca yontulmuş birkaç basamağı aştı. Çok geçmeden Turbie'nin ana caddesine, eski İtalya-Fransa sınırını oluşturan ve Köpek Başı'nı Mont Agel masifinden ayıran dar boğaza ulaştı.

"Git o halde, Silas!" diye bağırdı Sarcany, son bir defa. "Çek git, ama uzağa gidemeyeceksin!"

Sonra sağa saparak, ufak bir taş duvarı aşıp, çevik adımlarla basamaklı bir bahçeye tırmandı ve yolda Silas Toronthal'in önüne geçecek şekilde ilerledi.

Pescade ve Matifou o sahneye dair hiçbir şey duyamasalar da, bankerin Sarcany'i şiddetle ittiğini ve Sarcany'in karanlıkta gözden kaybolduğunu görmüşlerdi.

"Hay, kör şeytan!" diye haykırdı Pescade Burnu. Belki de en iyisi elimizden kaçıyor! Bir tek diğerinin de aynı şeyi yapması eksik!... Her halükârda Toronthal'i yakalamak kolay!... Seçme şansımız da yok zaten!... İleri, dostum, ileri!"

İkisi beraber birkaç hızlı adımda Silas Toronthal'in yanına vardı.

Bankacı Turbie Sokağını süratle tırmanıyordu. Auguste Kulesi'nin yukarıdan baktığı tepeciği solda

bırakıp, çoktan kapanmış evlerin önünden koşarak geçti ve nihayet Corniche yoluna çıktı.

Pescade ve Matifou onu en fazla elli adım geriden izliyordu.

Ama ortada Sarcany'den eser yoktu; ya tepenin sırtını takip etmiş ya da suç ortağını kati surette yüzüstü bırakıp, Monte Carlo'ya dönmüştü.

Turbie'den başlayan eski bir Roma yolunun kalıntısı Corniche, dağın yamacındaki muhteşem kayaların, ıssız tepelerin, sahil boyunca uzanan demiryolu hattına kadar oyulmuş derin uçurumların ortasından Nice'e iniyordu. Öte tarafta, o yıldızlı gecede, doğudan yükselen ayın ışığında altı tane koy, Sainte-Hospice Adası, Var Mansabı, Garoupe Yarımadası, Antibes Burnu, Juan Körfezi, Lerins Adaları, Napoule ve Cannes körfezleri, arka plandaysa Esterel Dağları belli belirsiz seçiliyordu. Orada burada, Leuza Tepesi'nin hükmettiği Villefranche ve Küçük Afrika'nın dik bayırları altında yer alan Beaulieu limanlarının ışıkları ve birkaç balıkçı teknesinin açık denizin sakin sularında yansıyan feneri parlıyordu.

Saat gece yarısını geçmişti. O sırada Silas Toronthal, neredeyse Turbie'den çıkar çıkmaz Corniche Yolu'ndan ayrılıp, doğruca çam ve keçiboynuzu ağaçları üzerindeki kayasına fütursuzca tünemiş bir nevi kartal yuvası olan Eza'ya giden küçük bir yola saptı.

Eza'nın ahalisi yarı barbar, yoluysa tamamen ıssızdı. Aklıselimden yoksun bankacı, adımlarını yavaşlatmadan, arkasına bile bakmadan, bir müddet yolu takip etti. Sonra aniden sola, altındaki tünelden taşıt ve demir yollarının geçtiği yüksek yalıyar boyunca uzanan dar bir patikaya atıldı.

Pescade ve Matifou da peşine takıldılar.

Silas Toronthal yüz adım ileride nihayet durdu. Yüzlerce ayak aşağıdaki dibini denizin dövdüğü uçuruma hükmeden bir kayalığa doğru seğirtmişti.

Silas Toronthal ne yapacaktı? Yoksa aklından intihar düşüncesi mi geçmişti? O uçuruma atlayarak sefil yaşantısına son vermek mi istiyordu?

"Lanet olsun!" diye bağırdı Pescade Burnu. "Bu adam canlı lazım bize!... Yakala şunu, Matifou. Ve sıkı tut!"

Lakin daha yirmi adım atmamışlardı ki, patikanın sağ tarafında, sakızağacı ve mersin öbekleri arasından süzülerek, üzerinde Silas Toronthal'in durduğu kayalığa ulaşacak şekilde emekleyen bir adamın belirdiğini gördüler.

Bu, Sarcany'di.

"Vay canına!" diye haykırdı Pescade. "Ortağını bu dünyadan ötekine yollamak için yardımcı olacak herhalde!... Biri benim, diğeri senin, Matifou Burnu!"

Ama Sarcany durmuştu... Tanınma tehlikesiyle karşı karşıyaydı...

Ağzından son bir beddua kaçtı. Sonra Pescade Burnu henüz kendisine erişemeden sağa doğru atıldı ve çalılıklar arasında kayboldu.

Bir lahza sonra, Silas Toronthal tam aşağı atlayacağı sırada, Matifou tarafından yakalanıp, yola geri götürüldü.

"Bırakın beni!..." diye bağırıyordu. "Bırakın!..."

"Yanlış bir adım atmanıza izin mi vereyim, Bay Toronthal?" diye cevapladı Pescade. "Asla olmaz!"

Akıllı delikanlı elindeki bilgilerin öngöremediği bu hadiseye hazırlıklı değildi. Fakat Sarcany kaçmış olsa da, Silas Toronthal yakalanmıştı ve artık geriye onu hak ettiği saygıyı göreceği Antékirtta'ya götürmekten başka yapacak bir şey kalmıyordu.

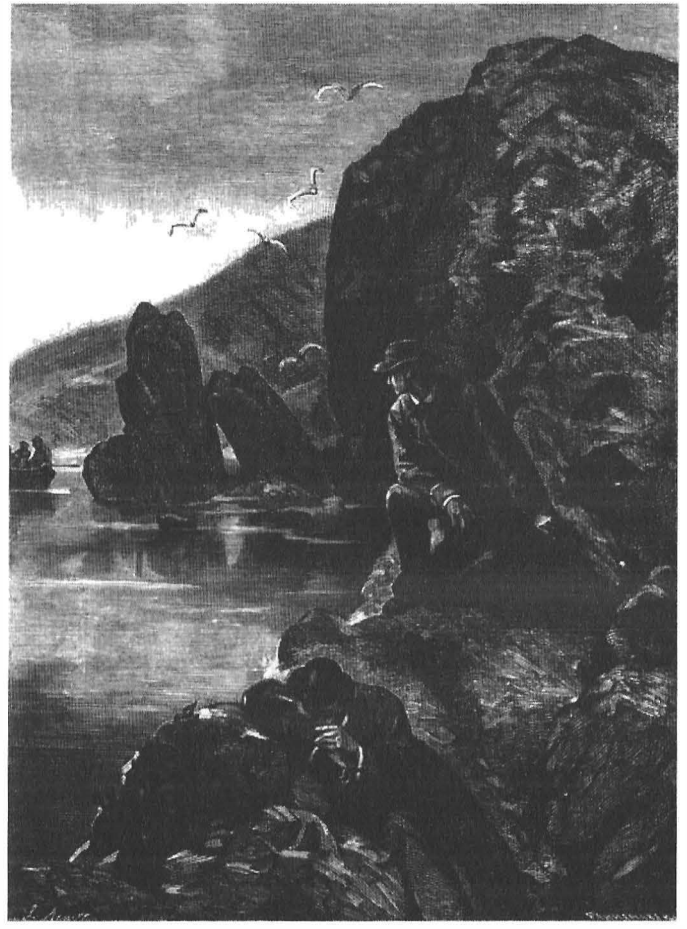
"Beyefendinin indirimli fiyatla taşınma işini üstlenir misin?" diye sordu Pescade, Matifou Burnu'na.

"Memnuniyetle!"

Olan bitene dair herhangi bir şey hissetmeyen Silas Toronthal en ufak mukavemette bulunacak halde de değildi. Bundan ötürü Pescade, uçurumun kenarından dolaşarak sahile inen epey dik bir patikaya saptıktan sonra, o cansız bedeni kâh sürükleyip, kâh taşıyan Matifou tarafından takip edildi.

İniş son derece zor oldu. Pescade'nin fevkalade becerisi ve yoldaşının olağanüstü kuvveti olmasa, ikisi de bazı ölümcül düşüşlere maruz kalabilirlerdi.

Mamafih hayatlarını defalarca tehlikeye attıktan sonra, deniz seviyesindeki son kayalara ulaştılar. Orada kıyı, yüksek kaya kütlesine gelişigüzel oyulmuş, kenarları dalgalara kan rengi veren demirli resiflerle çevrilmiş ve kırmızımsı çeperlerle kuşatılmış bir dizi küçük koydan ibarettir.

Pescade jeolojik sarsıntılar döneminde falezin hareketlerinin oyduğu girinti çıkıntılardan birinin dip kısmında, Silas Toronthal'in Matifou nezaretinde bırakılabileceği bir sığınak bulduğu sırada, gün doğmaya başlıyordu.

Matifou'nun sığınağa taşıdığı banker olan bitenin farkında değildi ve kendisine ne yapıldığı konusunda kaygılanmıyordu.

Sonra Pescade, Matifou'ya hitaben:

"Sen burada kalacaksın, dostum!" dedi.

"Ne kadar istersen."

"On iki saat dönmesem bile mi?"

"On iki saat bile."

"Bir şey yemeden mi?..."

"Sabah yemezsem, öğlen yerim... Hem de iki kişilik."

"Ve öğlen iki kişilik yemezsen, akşam dört kişilik yersin!"

Matifou bunu söyledikten sonra gidip, tutsağını gözden kaybetmeyecek şekilde, bir kayaya oturdu. Pescade'yse koydan koya geçerek, Monako istikametinde kıyıyı takibe başladı.

Pescade'nin dönüşü tahmininden kısa sürdü. İki saate kalmadan, kör kayaların açık deniz dalgalarına karşı savunduğu o ıssız koylardan birine demirlemiş *Elektrik*'i bulmuştu. Bir saat sonra süratli tekne, Matifou'nun denizden bakınca Neptün'ün sürülerini otlatan mitolojik Proteus gibi göründüğü küçük koyun önüne varıyordu.

Silas Toronthal ve Matifou kısa bir süre sonra güvertedeydiler. Ne gümrük memurları ne de sahil balıkçıları tarafından fark edilen *Elektrik*, son süratle, Antékirtta'ya doğru yola koyuluyordu.

5
TANRI VASITASIYLA

Şimdi Antékirtta kolonisine genel bir bakış atmama izin verin.

Silas Toronthal ve Carpena doktorun elindeydi ve doktor artık Sarcany'in izini bulma fırsatından başka bir şey beklemiyordu. Bayan Bathory'in saklandığı yeri keşfetmekle yükümlü casuslarına gelince, o zamana kadar fayda vermeyen araştırmalarını sürdürmekten vazgeçmiyorlardı. Pierre Bathory, ihtiyar Borik'ten başka desteğe sahip olmayan annesinin ortadan kayboluşundan beri her anı ümitsizlik içinde yaşıyordu. İki defa kırılmış kalbini doktor nasıl avutabilirdi ki? Pierre annesinden bahsettiğinde, adı aralarında asla anılmayan Sava Toronthal hakkında da konuştuğunu hissetmiyor muydu?

Maria Ferrato, Antékirtta'nın Stadthaus yakınındaki başkenti olan o küçük şehirde, Artenak'ın en güzel evlerinden birini işgal ediyordu. Doktorun minnettarlığı ona hayatın her türlü rahatlığını orada sağlamak istemişti. Kardeşi, bazı nakliye ve nezaret işleriyle meşgul olmak üzere denize açılmadığı vakit orada, yanı başında yaşıyordu. İki kardeşin doktoru ziyaret etmedikleri ya da onun kendilerini görmeye gelmediği tek bir gün geçmiyordu. Daha yakından tanıdıkça, doktorun Rovinj'li balıkçının çocuklarına duyduğu sevgi ve şefkat sürekli artıyordu.

"Pierre de mutlu olabilse, ne kadar sevinirdik!" diye tekrarlıyordu Maria sık sık.

"Annesini bulduğu güne kadar olamaz!" diye cevap veriyordu Luigi. "Ama umudumu tamamen kesmiş değilim, Maria! Doktorun elindeki imkânlarla, Borik'in Ragusa'yı terk ettikten sonra Bayan Bathory'i götürdüğü yeri bulacağımıza eminim!"

"Ben de hâlâ ümitliyim, Luigi! Lakin Pierre, annesine kavuşunca, teselli bulacak mı acaba?..."

"Hayır, Maria, çünkü Sava Toronthal asla onun karısı olamaz!"

"İnsana imkânsız görünen bir şey Tanrı nezdinde de mümkün değil mi yani, Luigi?" diye yanıtladı Maria."

Pierre Luigi'ye ikisinin kardeş olacaklarını söylediğinde, henüz Maria Ferrato'yu tanımıyor, onda ne kadar müşfik ve fedakâr bir abla bulacağını bilmiyordu. O yüzden, genç kadının kıymetini anladığında, ona tüm dertlerini açmakta tereddüt göstermedi. Sohbet ettikleri zaman, biraz yatışıyordu. Doktora söylemek istemediği, konuşmaktan kaçındığı şeyleri Maria'ya anlatıyordu. Onda kendisini anlayan ve teselli eden, sevgi ve merhamet dolu bir kalp, umutsuzluk nedir bilmeyen, Tanrı'ya güvenen bir ruh buluyordu. Pierre aşırı acı çektiği, ıstırap fazlasından kurtulması gerektiği vakit, onun yanına koşuyor ve Maria bazen geleceğe biraz güven duymasını sağlıyordu!

Gelgelelim şimdi, Antékirtta kazamatlarında, Sava'nın nerede bulunduğunu ve hâlâ Sarcany'in elinde olup olmadığını bilmesi gereken bir adam mevcuttu. Bu şahıs Sava'yı kızı olarak tanıtan Silas Toronthal'di. Fakat Pierre, babasının hatırasına hürmeten, onu asla bu hususta konuşturmak istememişti.

Zaten Silas Toronthal yakalanışından beri öyle bir ruh hali, fiziki ve manevi bakımdan o kadar büyük bir bitkinlik içindeydi ki, menfaat icabı da olsa hiçbir şey söyleyemezdi. Oysa genelde Sava'ya dair bildiklerini ifşa etmekte hiçbir çıkarı yoktu; çünkü Doktor Antékirtt'in tutsağı olduğunu bilmediği gibi, Pierre Bathory'in, adını bile duymadığı Antékirtta Adasında yaşadığından da habersizdi.

Dolayısıyla, Maria Ferrato'nun dediği gibi, bu durumu ancak Tanrı çözebilirdi.

Antékirtta personeli gözden geçirilirken Pescade ve Matifou'dan bahsetmek unutulursa, küçük koloninin mevcut durumu tamamen açıklığa kavuşturulamazdı.

Her ne kadar Sarcany kaçmayı başarmış ve izi kaybedilmiş olsa da, Silas Toronthal'in ele geçirilmesi öyle önemliydi ki, Pescade teşekkürlerden nasibini ziyadesiyle almıştı. Doktor memnun olduğuna göre, iki arkadaşın da öyle olmamaları hoş karşılanmazdı. Güzel evlerine dönüp, hizmetlerine ihtiyaç duyulmasını beklerlerken, haklı davaya hâlâ faydalı olabilmeyi umuyorlardı.

Pescade ve Matifou, Antékirtta'ya varır varmaz, Maria ve Luigi Ferrato'yu ziyaret etmişler, sonra da Artenak eşrafından birkaçına gitmişlerdi. Her yerde iyi karşılandılar, zira herkes tarafından seviliyorlardı. Bir salonu tek başına dolduran muazzam cüssesiyle hep biraz mahcup davranan Matifou Burnu'nun o resmi ortamdaki halini görmek gerekiyordu!

"Ben o kadar zayıfım ki, birbirimizi telafi ediyoruz!" diye belirtiyordu Pescade Burnu.

Daimi keyifliliğiyle eğlendirdiği koloninin neşe kaynağıydı. Zekâ ve becerisini herkesin hizmetine sunuyordu. Ah! İşler genel memnuniyete uygun gidebilseydi, ne şenlikler tertip eder, şehir ve civarında ne biçim gösteri ve eğlenceler yaşanırdı! Evet, icabı halinde Matifou ve Pescade, Antékirtta halkını hayran bırakmak için, akrobatlık mesleğine dönmekte tereddüt etmezlerdi!

O mutlu günü beklerken, güzel ağaçların gölgelediği bahçelerini bezemek ve çiçekler altında tamamen kaybolan villalarını güzelleştirmekle meşguldüler. Küçük havuzdaki çalışmalar da sonuç vermeye

başlıyordu. Matifou Burnu'nun kocaman kaya parçalarını yerinden söküp taşıdığını görenler, Provence Herkül'ünün olağanüstü kuvvetinden hiçbir şey yitirmediğini fark edebiliyorlardı.

Bu arada doktorun casusları Bayan Bathory'le ilgili bir başarı kaydedemedikleri gibi, Sarcany'i araştırmaya girişenler de daha mutlu değillerdi. Hiçbiri o alçağın Monte Carlo'dan ayrıldığından beri sığındığı yeri keşfedememişti.

Silas Toronthal onun nerede saklandığını biliyor muydu? Nice yolunda birbirlerinden ayrıldıkları zamanki ortam düşünüldüğünde, bu en azından şüpheliydi. Hem bildiği farz edilse bile, söylemeye razı olur muydu?

Doktor, böyle bir denemeye kalkışmak için, bankacının cevap verecek hale gelmesini sabırsızlıkla bekliyordu.

Silas Toronthal ve Carpena, Artenak'ın kuzeybatı köşesinde bulunan ufak bir tabyada, sıkı gözetim altında tutuluyorlardı. Birbirlerini tanıyorlardı, fakat sadece ismen, zira banker Sarcany'in Sicilya'daki işlerine asla doğrudan karışmamıştı. Ayrıca, o tabyada birlikte bulunduklarından kuşkulanmalarına müsaade edilmesi de kesinlikle yasaktı. Birbirinden uzakta yer alan iki kazamat işgal ediyor ve ancak ayrı avlularda hava almak için dışarı çıkıyorlardı. Onları denetim altında tutanların – Antékirtta milisinin iki çavuşu – sadakatine güvenen doktor iki tutsak arasında hiçbir ilişki kurulmayacağından emin olabilirdi.

Boşboğazlıktan korkmaya da lüzum yoktu: Silas Toronthal ve Carpena'nın gözaltında tutuldukları yer hakkındaki sorularının hiçbiri cevaplanmamıştı ve asla yanıtlanmayacaktı. Dolayısıyla ne biri ne de diğeri, bankerin Ragusa'da birçok kez rastladığı için

tanıdığı esrarengiz Doktor Antékirtt'in eline düşmüş olduklarını tahmin edebilirdi.

Mamafih Sarcany'i bulmak ve iki suç ortağı gibi onu da kaçırtmak doktorun ardı arkası kesilmeyen takıntısıydı. O yüzden, 16 Ekim civarında, Silas Toronthal'in artık kendisine yöneltilecek sorulara cevap verecek duruma geldiğini fark ederek, sorgulamasına başlamaya karar verdi.

Evvela bu konuda, doktor, Pierre ve Luigi arasında, fikirleri hafife alınamayacak Pescade Burnu'nun da katıldığı bir toplantı yapıldı.

Doktor onlara niyetini açıkladı.

"İyi de," diye belirtti Luigi, "Silas Toronthal'e Sarcany'in yerini öğrenmeye çalıştığımızı belli edersek, bunu suç ortağını yakalamak amacıyla yaptığımızdan şüphelenmez mi?"

"Artık elimizden kaçamayacağına göre, Silas Toronthal'in bunu bilmesinin ne mahzuru var ki?" diye karşılık verdi doktor.

"Bir tane var, Doktor Bey," diye yanıtladı Luigi. "Menfaati icabı, Sarcany'e zarar verecek mahiyette bir şey söylememesi gerektiğini düşünebilir."

"O niye?"

"Çünkü bu kendine zarar vermek olur."

"Bir gözlemimden söz edebilir miyim?" diye sordu, nezaketen biraz geride duran Pescade.

"Elbette, dostum!" diye cevap verdi doktor.

"Beyler," diye devam etti Pescade, "o iki beyefendinin ayrıldıkları sırada bulundukları özel koşullarda birbirlerine ölçülü davranmadıkları kanaatine vardım. Bay Silas Toronthal kendisini felakete sürükleyen Sarcany'den içtenlikle nefret ediyor olmalı. Bundan ötürü, şayet Bay Toronthal Bay Sarcany'in hâlihazırda nerede bulunduğunu biliyor-

sa, söylemekte tereddüt etmeyecektir – en azından ben öyle düşünüyorum. Bir şey söylemezse, bilmiyor demektir."

Bu uslamlama yanlış değildi. Bankerin Sarcany'in nereye sığındığını bilmesi ve konuşmanın çıkarına olması halinde, kendini sessizliği korumak mecburiyetinde hissetmezdi.

"Neyle yetinmek zorunda olduğumuzu bugün öğreneceğiz," diye cevap verdi doktor. "Toronthal'in bir şey bilip bilmediğini ya da konuşmak isteyip istemediğini anlayacağız. Ama Doktor Antékirtt'in elinde bulunduğunu ve Pierre Bathory'in sağ olduğunu hâlâ bilmemesi gerektiğine göre, sorgulama işini Luigi üstlenecek."

"Tamamen emrinize amadeyim, Doktor Bey," diye yanıtladı genç adam.

Bunun üzerine Luigi küçük kaleye gidip, Silas Toronthal'in hapsedildiği kazamata girdi.

Bankacı bir köşedeki masada oturuyordu. Yatağından yeni kalkmıştı. Ruhsal durumunun pek iyileşmemiş olduğuna kuşku yoktu. Artık ne iflasını ne de Sarcany'i düşünüyordu. Onu asıl endişelendiren şey neden ve nerede alıkonduğu ve kendisini ele geçirmekten çıkarı olan kudretli şahsiyetin kim olduğuydu. Ne düşüneceğini bilemiyordu: Her şeyden sakınmak lazımdı.

Luigi Ferrato'nun içeri girdiğini görünce, ayağa kalktı, ama kendisine yapılan bir işaret üzerine hemen geri oturdu. Bu ziyarette maruz kaldığı sorgulama şöyle oldu:

"Vaktiyle Trieste'de bankerlik yapan ve son olarak Ragusa'da ikamet eden Silas Toronthal misiniz?"

"Bu soruya verecek cevabım yok. Kim olduğumu, beni esir edenlerin bilmesi gerekiyor."

"Biliyorlar zaten."

"Kim bunlar?"

"Bilahare öğrenirsiniz."

"Ya siz kimsiniz?..."

"Sizi sorguya çekmekle görevli bir adam."

"Kimin namına?..."

"Hesap vermeniz icap eden bazı kişiler namına!"

"Bir kez daha sorayım: Kim bunlar?"

"Bunu söyleyemem."

"O halde benim de size verecek hiçbir cevabım yok."

"Öyle olsun! Monte Carlo'da, uzun zamandır tanıdığınız ve Ragusa'yı terk edişinizden beri yanınızdan hiç ayrılmamış bir adamla beraberdiniz. Trablusgarp kökenli bu şahsın adı Sarcany. Nice yolunda yakalandığınız sırada kaçtı. Size sormakla yükümlü olduğum husus şu: Adamın hâlihazırda bulunduğu yeri biliyor musunuz ve biliyorsanız söylemek ister misiniz?"

Silas Toronthal yanıt vermekten kaçındı. Sarcany'in yerini öğrenmek istiyorlarsa, maksatlarının kendisi gibi onu da ele geçirmek olduğu aşikârdı. Ama niye? Geçmişlerindeki ortak hadiseler, özellikle de Trieste komplosuyla alakalı entrikalar yüzünden mi? İyi de o olaylar nasıl öğrenilmişti? On beş seneden fazla bir süre evvel ölen Kont Mathias Sandorf ve iki arkadaşının intikamını almaktan kimin çıkarı olabilirdi? Bankacının öncelikle merak ettiği buydu. Her halükârda, ucu ona ve suç ortağına dokunması kuvvetle muhtemel gayrinizamî bir yargılamadan geçeceğine inanıyordu – ki bu onu daha da kaygılandırıyordu. Sarcany'in Tetuan'a, Namir'in pek yakında son kozunu oynayacağı evine sığındığından şüphe etmese de, bu konuda hiçbir şey söylememeye karar verdi. Daha sonra menfaati konuş-

masını buyurursa, suskunluğunu bozardı. O zamana kadar son derece ketum olmakta fayda vardı.

"Evet, ne diyorsunuz?..." diye sordu Luigi, bankere düşünecek vakit bıraktıktan sonra.

"Bayım," diye yanıtladı Silas Toronthal, "bahsettiğiniz şu Sarcany'in nerede olduğunu bildiğim ve söylemek istemediğim cevabını verebilirdim! Lakin hakikaten bilmiyorum."

"Tek cevabınız bu mu?"

"Tek ve gerçek!"

Bunun üzerine Luigi çekildi ve gidip doktora Silas Toronthal'le görüşmesine dair rapor verdi. Netice itibarıyla bankacının cevabında kabul edilemez bir taraf olmadığından, onunla yetinmek gerekiyordu. Dolayısıyla, Sarcany'in saklandığı yeri bulmak için, masraf ve özenden kaçınmaksızın, araştırmaları artırmaktan başka yapacak bir şey yoktu.

Fakat doktor, yeniden sefere çıkmasını sağlayacak bazı ipuçlarının baş göstermesini beklerken, Antékirtta'nın güvenliğini yakından ilgilendiren sorunlarla meşgul oldu.

Sirenayka illerinden yeni ve gizli bilgiler gelmişti. Casusları Sidra Körfezi civarının daha sıkı denetlenmesini tavsiye ediyorlardı. Aktardıklarına göre, korkunç Senusi tarikatı tüm kuvvetlerini Trablusgarp sınırında topluyor gibiydi. Genel bir hareketlilik onları yavaş yavaş Sitra kıyılarına yöneltiyordu. Kuzey Afrika'nın muhtelif zaviyeleri arasında, şeyhin hızlı ulakları vasıtasıyla mesaj mübadelesi süregeliyordu. Yurtdışından yollanan silahlar teslim edilmiş ve Tarikat tarafından kabul edilmişti. Nihayetinde, Bingazi vilayeti ve dolayısıyla Antékirtta yakınlarında bir yoğunlaşmanın vuku bulduğu açıkça görülüyordu.

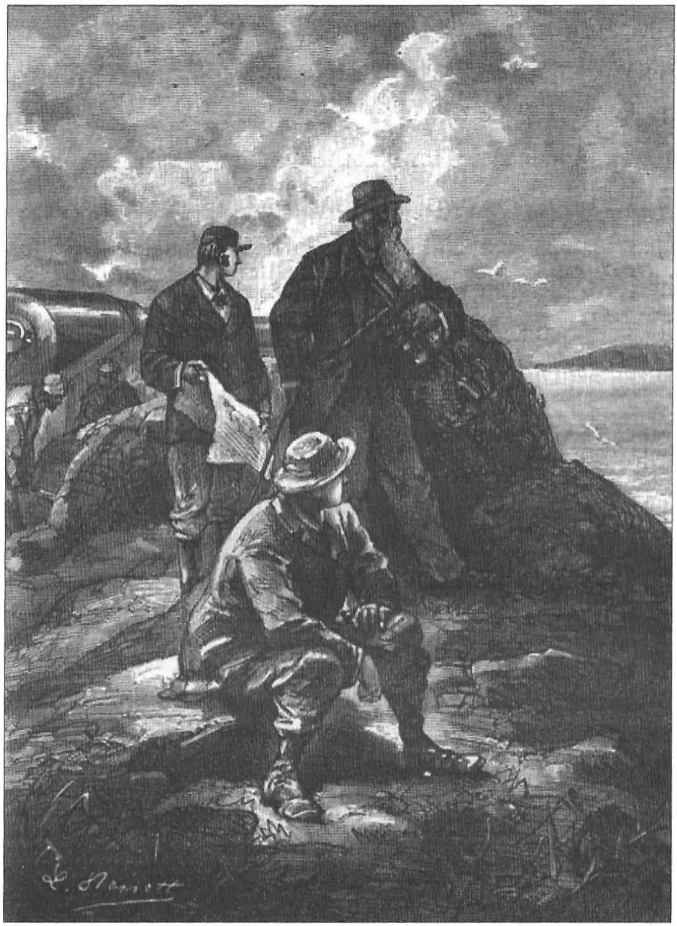
Doktor, eli kulağında bir tehlike ihtimaline karşı, ihtiyatın gerektirdiği bütün tedbirleri almakla meşguldü. Ekim ayının son üç ayı boyunca, Pierre ve Luigi bu işte ona gayet etkin bir şekilde yardımcı oldular. Bütün ahali de katkıda bulundu. Pescade birçok kez, casuslarla irtibata geçmek üzere, gizlice Sirenayka sahillerine gönderildi ve adayı tehdit eden tehlikenin hiç de hayali olmadığını gördü. Bölgenin her yanın-

dan gelen müritlerin tam bir seferberliğiyle takviye edilen Bingazi korsanları hedefi Antékirtta olması gereken bir sefere hazırlanıyorlardı. Sefer yakın zamanda mı gerçekleşecekti? Bu hususta bir şey öğrenmek mümkün değildi. Her halükârda, Senusilerin önderleri hâlâ güney vilayetlerindeydiler ve başlarında onlar bulunmaksızın önemli bir harekâta girişilmemesi muhtemeldi. O yüzden, Antékirtta'nın *Elektrikler*'i Sirte Denizi civarında kol gezip, Sirenayka ve Trablusgarp kıyılarını, Bon Burnu'na kadar Tunus sahilini gözleme emri aldılar.

Bilindiği gibi, adanın savunma tertibatı tamamen bitmemişti. Fakat vaktinde tamamlamak mümkün olmamış olsa da, en azından Antékirtta cephaneliğinde her çeşit mühimmat bol bol mevcuttu.

Sirenayka kıyılarından yirmi mil kadar bir mesafeyle ayrılmış Antékirtta, güneydoğu burnunun iki mil açığında çevresi üç yüz metre gelen, Kencraf adıyla tanınmış bir adacık var olmasa, körfezin dip tarafında mutlak bir ıssızlığa mahkûm olurdu. Doktorun düşüncesine göre, göçmenlerden biri adanın yasal mahkemesince mahkûm edildikten sonra sınırdışı edilmeyi hak ederse –ki bu daha önce hiç olmamıştı– adacık sürgün mahalli olarak kullanılmalıydı. Hatta bu amaçla birkaç baraka inşa edilmişti.

Ama sonuçta Kencraf Adası tahkim edilmemişti ve bir düşman filotillası Antékirtta'ya saldıracak olsa, sadece konumu itibarıyla bile gerçek bir tehlike teşkil ediyordu. Adacığı sağlam bir harekât merkezi yapmak için karaya çıkmak yeterliydi. Cephane ve erzak depolanmasının kolaylığı, batarya yerleştirme imkânıyla, saldırganlara gayet pratik bir istinat noktası sunabilirdi ve savunma durumuna geçirecek zaman sıkıntısı çekildiğinden, var olmasa daha iyiydi.

Kencraf Adasının konumu, bir düşmanın Antékirtta'ya karşı oradan kazanacağı avantajlar doktoru kaygılandırıyordu. O yüzden, her şeyi enine boyuna hesapladıktan sonra, onu tahrip etmeye, ama bu arada tehlikeyi göze alıp adayı zapt etmeye kalkışan birkaç yüz korsanın da hakkından gelmeye karar verdi.

Bu proje hemen uygulamaya kondu. Zemininde gerçekleştirilen çalışmaları müteakip, Kencraf Adası çok geçmeden, deniz altından döşenmiş bir kabloyla

Antékirtta Adasına bağlı muazzam bir mayın tarlasına dönüştü. Kablo yardımıyla gönderilen bir elektrik akımı, deniz yüzeyinde adacıktan geriye iz bile kalmamasına yeterdi.

Doktorun bu müthiş tahribat için kullanmak istediği şey ne adi barut, ne pamuk barutu ne de dinamitti. Yeni keşfedilmiş bir patlayıcı maddenin bileşimini biliyordu. Bu terkibin yıkım gücü öyle büyüktü ki, dinamite üstünlüğünün, dinamitin adi baruta üstünlüğü kadar çok olduğu söylenebilirdi. Nitrogliserinden daha kullanışlı ve kolay taşınabilirdi, çünkü sadece kullanım anında karıştırılan iki ayrı sıvıdan müteşekkil bileşim, dinamit eksi beş ya da altıda donarken sıfırın altında yirmi dereceye kadar direniyor, ancak fülminat kapsülü gibi şiddetli bir çarpışmada infilak ediyordu. Panklastit denen bu maddenin kullanımı kolay olduğu kadar korkunçtu.

Ayrı ayrı tehlikesiz olan ve birbiri içinde çözülen bu iki sıvı istenilen oranlarda karıştırılarak, su ve şarap karışımı gibi tek bir terkip elde ediliyor ve işlenirken hiçbir tehlike arz etmiyordu. İşte, "her şeyi yıkan" anlamındaki panklastit buydu ve hakikaten her şeyi yıkıyordu.

Patlayıcı madde, adacığın zeminine, çok sayıda kara mayını halinde yerleştirildi. Antékirtta'dan gelen, her mayının donatılmış olduğu fülminat fitillerine kıvılcım taşıyacak deniz altı kablosu sayesinde, patlama bir anda gerçekleşecekti. Bununla beraber, o kablonun bozulması ihtimal dâhilinde olduğundan, ilave tedbir mahiyetinde, toprağa belli sayıda aygıt gömülmüş ve başka yeraltı kablolarıyla birbirine bağlanmıştı. Ayağın tesadüfen o aletlerden birinin zemin yüzeyindeki plakalarına değmesi, devreyi kapatıp, akımı başlatarak, infilaka yol açmaya kâfiydi. Dolayı-

sıyla, saldırgan kalabalığı Kencraf Adasına çıktığı takdirde, adacığın mutlak bir imhadan kurtulması zordu.

Bu muhtelif çalışmalar kasım ayının ilk günlerinde bir hayli ilerlemişti ki, doktoru birkaç günlüğüne adadan ayrılmak zorunda bırakan bir hadise vuku buldu.

3 Kasım sabahı, Cardiff'ten kömür taşımaya tahsis edilmiş bir buharlı gemi gelip Antékirtta Limanına demirledi. Sefer sırasında kötü hava koşulları yüzünden Cebelitarık'ta mola vermeye mecbur kalmıştı. Orada kaptan doktora gelmiş bir postrestant mektup buldu. Mektup bir süredir kıyı postanelerini geziyor, fakat bir türlü alıcısına ulaşamıyordu.

Doktor zarfında Malta, Katanya, Ragusa, Septe, Otranto, Malaga, Cebelitarık damgaları bulunan mektubu aldı.

Zarfın üstündeki kocaman ve titrek yazının artık ne alışkanlığı ne de birkaç kelime yazacak gücü kalmış bir elden çıktığı belli oluyor ve şu dokunaklı talimatı taşıyordu:

"Doktor Antékirtt,
"Tanrı Vasıtasıyla."

Doktor zarfı yırtıp mektubu açtı – şimdiden sararmış bir kâğıt – ve okudu:

"Doktor Bey,
Tanrı bu mektubun elinize geçmesini nasip etsin!... Ben artık çok yaşlandım!... Ölebilirim!... O, dünyada yalnız kalacak!... Gayet acıklı bir hayatın son günlerinde, Bayan Bathory'e merhamet edin! Yardımına gelin!...

Naçiz hizmetkârınız,
BORİK."

Aynca bir köşede "Kartaca" adı ve altında "Tunus Eyaleti" yazıyordu.

Doktor, mektubu aldığında, Stadthaus'un salonunda yalnızdı. Ağzından hem sevinç hem de ümitsizlik ifade eden bir çığlık kaçtı – en nihayet Bayan Bathory'in izini bulduğuna sevinmiş, zarftaki pulların mühürleri mektup tarihinin bir aydan fazla bir zaman önceye dayandığını belirttiği için umutsuzluğa, daha doğrusu korkuya kapılmıştı!

Hemen Luigi çağrıldı.

"Luigi," dedi doktor, "Kaptan Ködrik'i uyar; *Ferrato* iki saat içinde istim üstünde olacak şekilde hazırlık yapılsın!"

"İki saate kadar denize açılacak hale gelir," diye cevap verdi Luigi. "Gemi sizin hizmetinizde mi olacak, Doktor Bey?"

"Evet."

"Uzun bir sefer mi mevzubahis?"

"Sadece üç dört günlük."

"Yalnız mı gidiyorsunuz?"

"Hayır! Sen gidip Pierre'i bul ve bana eşlik etmeye hazır olmasını söyle."

"Pierre burada değil, ama bir saate kalmadan Kencraf Adasındaki işinden döner."

"Ablanın da bizimle gelmesini arzu ediyorum, Luigi. Hemen seyahat hazırlıklarını yapsın."

"Derhal."

Ve Luigi aldığı emirleri uygulatmak üzere hemen dışarı çıktı.

Bir saat sonra Pierre Stadthaus'a geldi.

"Oku," dedi doktor, Borik'in mektubunu uzatarak.

6
HAYALET

Buharlı yat öğleden biraz önce Kaptan Ködrik ve İkinci Kaptan Luigi Ferrato komutasında demir aldı. Yolcu olarak sadece Pierre ve Kartaca'dan Antékirtta'ya hemen nakletme imkânı olmaması durumunda Bayan Bathory'e bakmakla görevli Maria vardı.

Üzerinde durmak gerekmeden, Pierre Bathory'in kaygıları anlaşılıyordu. Annesinin nerede olduğunu biliyordu, yanına gidecekti!... Ama Borik yaşlı kadını niye alelacele Ragusa'dan Tunus'un o uzak kıyısına götürmüştü? Pierre onları nasıl bir sefalet içinde bulmayı beklemeliydi?

Maria Pierre'in kendisiyle paylaştığı acılarına minnet ve umut sözcükleriyle cevap vermeyi bırakmıyordu. Belli ki doktora gelen mektupta Tanrı'nın müdahalesini hissediyordu.

Ferrato'ya azami süratiyle seyretme emri verilmişti. Isıtaçlar yardımıyla hızı saatte ortalama on beş mili geçti. Oysa Sidra Körfezinin iç kısmıyla Tunus sahilinin kuzeydoğu ucunda yer alan Bon Burnu arasındaki mesafe en fazla bin kilometreden ibaretti. Sonra, Bon Burnu'ndan Tunus Limanını teşkil eden Goulette'e kadar, hızlı bir buharlı yat için ancak bir buçuk saatlik yol vardı. Yani *Ferrato*'nun, kötü hava şartları veya kaza haricinde, otuz saatte hedefe varması lazımdı.

Körfezin dışında deniz güzeldi, fakat kuzeybatıdan esen rüzgâr artma eğilimi göstermiyordu. Kaptan Ködrik, meltemin serinleme ihtimaline karşı karayı daha çabuk siper almak için, biraz aşağıdaki Bon Burnu'na doğru ilerledi. Bu durumda, Bon Burnu ve Malta arasında hemen hemen yarı yolda bulunan

Pantelleria Adası hakkında bilgi edinme imkânı olmayacaktı, çünkü burna mümkün olduğunca yakın geçmek niyetindeydi.

Sidra Körfezinin dışında yuvarlaklaşan kıyı batıya doğru genişçe oyuluyor ve büyük bir yay çiziyordu. Orada bilhassa, Cebre Adasıyla Safakes şehri arasından Gabes Körfezine kadar çıkan Trablusgarp eyaleti sahili uzanıyordu. Sonra kıyı biraz doğuya, Dinias Burnu'na dönerek, Hammamet Körfezi'ni meydana getiriyor, güney ve kuzeyden Bon Burnu'na kadar genişliyordu.

Ferrato aslında Hammamet Körfezine yönelmişti. Karaya evvela orada yaklaşacak ve Goulette'e kadar uzaklaşmayacaktı.

3 Kasım günü ve müteakip gece boyunca, açık denizin dalgaları hissedilir derecede kabardı. Akdeniz'in en kaprisli akıntılarının bir uçtan diğerine yayıldığı Sirte Denizinin yükselmesi için birazcık rüzgâr kâfiydi. Ama ertesi gün saat sekize doğru, Dinias Burnu hizasında kara tam olarak belirdi ve o yüksek kıyının korumasında yolculuk güzel ve süratli bir hal aldı.

Ferrato'nun iki milden az bir mesafeden takip ettiği sahili tüm ayrıntılarıyla gözlemek mümkündü. Hammamet Körfezinin ötesinde, Kelibia enleminde, kuzeyden uzun bir kaya serpintisiyle kaplı, küçük Sidi Yusuf Koyunda karaya daha da yaklaştı.

Karşıda muhteşem bir kumsal uzanıyordu. Geri planda, taşı humustan daha bol arazide yetişen ufak ve güdük ağaçlarla kaplı bir dizi tepecik seçiliyordu. Dip tarafta yüksek tepeler iç bölgedeki dağları oluşturan "cebel"lere bağlanıyordu. Şurada burada, terk edilmiş bir türbe, bir tür beyaz leke gibi, uzak yamaçların yeşilliğinde kayboluyordu. İlk planda küçük, ha-

rabe halinde bir tabya ve daha yukarıda, Sidi Yusuf Koyunu kuzeyden kapatan tepeye inşa edilmiş, daha iyi durumda bir kale göze çarpıyordu.

Mamafih mekân ıssız değildi. Kayaların himayesinde bir sürü şark teknesi kıyıya yarım gomina açıkta, beş altı kulaç derinliğe demirlemişti. Ama bu yeşil sular öyle saydamdı ki, çapaların takıldığı, ışık kırılmasının fantastik şekiller verdiği, hafif çizikli, siyah taşlar ve kumdan müteşekkil dibi net olarak görünüyordu.

Demirhindi ve sakız ağaçları serpiştirilmiş küçük kumulların eteğindeki kumsal boyunca, yirmi kadar kulübeden meydana gelen bir Arap obası, soluk sarı çizgili çadırlarını sergiliyordu. Kıyıya dağınık vaziyette atılmış geniş bir manto gibiydi. Mantonun kıvrımları dışında, uzaktan bakınca, tek bir silah sesinin yaygaracı sürüsünü havalandıracağı kocaman, karakargaları andıran koyun ve keçiler otluyordu. Bazıları kuma yatmış, diğerleri taşlaşmış gibi hareketsiz on kadar deve, karaya çıkış iskelesi olarak kullanılabilen dar bir kaya şeridi yakınında geviş getiriyordu.

Doktor, Sidi Yusuf Koyunun önünden geçerken, karaya silah, mühimmat, hatta birkaç parça ufak çapta sahra topu indirildiğini görebildi. Sidi Yusuf Koyu Tunus eyaletinin kıyısal sınırlarındaki uzak konumu itibarıyla bu tür kaçakçılığa gayet elverişliydi.

Luigi doktora kumsalda yürütülen boşaltma faaliyetini işaret etti.

"Evet, Luigi," diye yanıtladı doktor, "yanılmıyorsam bunlar savaş silahlarını teslim almaya gelen Araplar. Bu silahlar Tunus'a çıkarma yapan Fransız birlikleriyle çarpışacak dağlılara yönelik. Ne düşüneceğimi pek bilemiyorum! Daha ziyade, hâlihazırda

Sirenayka'da toplanmakta olan çok sayıda kara ve deniz korsanı Senusi müridine gönderilmiş olmasın? Bana öyle geliyor ki, bu Araplar arasında Tunus eyaletinden olanlardan çok Afrika içlerinden tipler mevut!"

"İyi de nasıl oluyor da eyalet yetkilileri veya en azından Fransız makamları bu silah ve cephane teslimatına karşı çıkmıyorlar?" diye sordu Luigi.

"Tunus'ta, Bon Burnu'nun arka tarafında neler döndüğü pek bilinmez," diye cevap verdi doktor. "Korkarım, Fransızlar Tunus'a hâkim olduklarında bile, cebellerin ardındaki bütün o yaka uzun süre daha denetimleri dışında kalacaktır! Ne olursa olsun, bu karaya silah ve cephane çıkarma işi gözüme çok şüpheli görünüyor. Süratimiz *Ferrato*'yu yakalamalarına mani olmasa, küçük filo ona saldırmakta tereddüt etmezdi herhalde."

Arapların düşüncesi doktorun dediği gibiyse, korkulacak hiçbir şey yoktu aslında. Buharlı yat yarım saate kalmadan küçük Sidi Yusuf limanını geride bıraktı. Sonra, Tunus masifinde gayet sağlam bir şekilde oyulmuş Bon Burnu'nun ucuna ulaştığında, muhteşem bir yığın oluşturan dimdik kayalardan müteşekkil ucunu aydınlatan feneri hızla geçti.

O zaman *Ferrato*, Bon ve Kartaca burunları arasındaki Tunus Körfezinde tam yol ilerledi. Solunda, Bon-Karnin, Roṣsas ve Zağvan cebellerinin bayır silsilesi ve sarp vadilerinin dibinde şuraya buraya gömülmüş birkaç köy uzanıyordu. Sağda, belki vaktiyle eski Kartaca'nın kenar mahallelerinden biri olan kutsal Sidi Bu Said kenti, Arap kasbahlarına özgü tüm ihtişamıyla, ışıklar içinde parlıyordu. Arka planda, güneşten bembeyaz kesilmiş Tunus, Bahira Gölünün üstünde, Goulette'in Avrupa posta vapur-

larının her yolcusuna uzattığı kolun biraz arkasında yükseliyordu.

Limandan iki üç mil mesafede bir Fransız filosu demirlemişti. Daha yakında, çeşitli bayraklarıyla limana büyük bir canlılık kazandıran birkaç ticaret gemisi, zincirlerinin ucunda sallanıyordu.

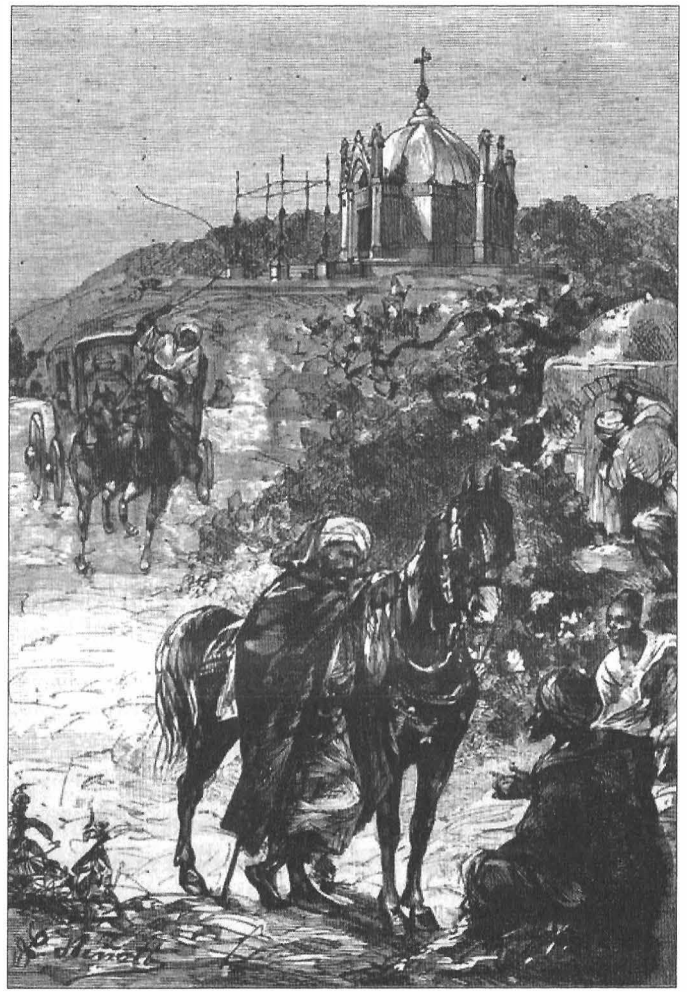
Ferrato Goulette Limanının üç gomina açığına demir attığında, saat birdi. Sağlık muayenesi formaliteleri yerine getirildikten sonra, buharlı yatın yolcularına serbest pratika verildi. Doktor Antékirtt, Pierre, Luigi ve ablasının bindikleri sandal hemen gemiden ayrıldı. Dalgakıranı döndükten sonra, daima iki rıhtıma dikine sıralanmış teknelerle dolu, daracık kanaldan süzülüp, ağaçlarla kuşatılmış, kenarlarında villa, acente ve kahvelerin bulunduğu gayrı muntazam meydanın önüne vardı. Goulette'in ana cadde girişi Maltalılar, Yahudiler, Araplar, Fransız ve yerli askerlerle dolup taşıyordu.

Borik'in mektubu Kartaca'dan postalanmıştı ve bu isim, yeryüzünde kaybolmuş birkaç harabeyle birlikte, Hannibal'in şehrinden kalan her şeydi.

Kartaca kumsalına gitmek için, Bahira Gölünün çevresinden dolanarak Goulette ve Tunus'a uğrayan küçük İtalyan demiryolunu kullanmak zaruri değildi. Gerek ince ve sert kumu yayalara mükemmel bir gezinti zemini sunan plajdan, gerekse biraz daha arkadaki ovada açılmış tozlu bir yoldan, Saint-Louis Şapeli ve Cezayirli misyonerlerin manastırının yer aldığı tepenin eteğine kolayca ulaşılıyordu.

Doktor ve yoldaşlarının karaya çıktıkları esnada, meydanda, ufak atlar koşulmuş bir sürü araba bekliyordu. Onlardan birine binip arabacıya hızla Kartaca'ya sürme emrini vermek vakit almadı. Atları tırıs giden araba, Goulette'in ana caddesini takip et-

tikten sonra, zengin Tunusluların büyük sıcaklar mevsiminde kaldıkları görkemli villaların, Kartaca kentinin eski limanları civarındaki sahilde yükselen Keredin ve Mustafa saraylarının arasından geçti. İki bin seneden fazla bir zaman önce, Roma'nın rakibi, Goulette Burnundan adını muhafaza etmiş burna kadar bütün kumsalı kaplıyordu.

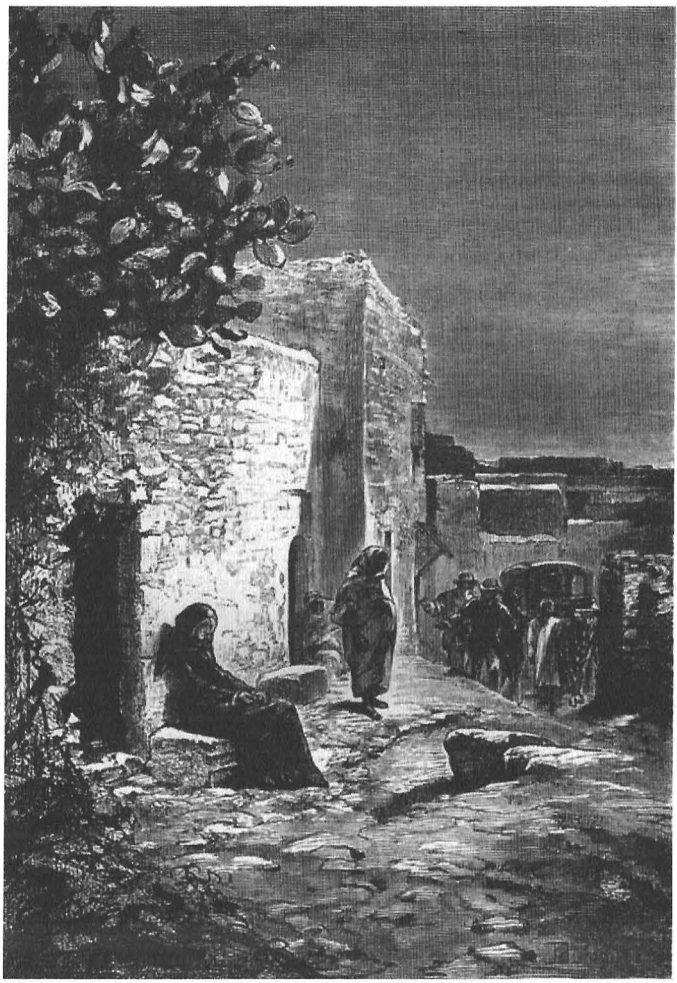
İki yüz ayak rakımlı bir tepeye inşa edilmiş Saint-Louis Şapeli, 1270'te Fransa kralının öldüğü kabul edilen yerde yükseliyordu. Ağaç ve çalıdan ziyade antik kalıntılar, mimari parçalar, heykel, vazo, mezar taşı, sütun, kolon başlığı, dikilitaş kırıkları içeren, çitle çevrili, ufak bir arazinin merkezini işgal ediyordu. Geride, hâlihazırda başrahipliğini bilgili arkeolog Peder Delattre'ın yaptığı misyoner manastırı bulunuyordu. Yüksek arazi, Kartaca Burnu'ndan Goulette'in ilk evlerine kadar bütün kumsala hâkimdi.

Küçük tepenin eteğinde, denize liman teknelerinin yanaşabileceği zarif iskelelerini uzatan İngiliz usulü rıhtımlarıyla, Arap yapımı birkaç saray yükseliyordu. Öbür tarafta, harabelerden yoksunsa bile en azından bütün çıkıntı, burun ve dağları tarihsel bir anıya sahip şu muhteşem körfez yer alıyordu.

Eski savaş ve ticaret limanları mevkiine kadar saray ve villalar var olsa da, tepenin kıvrımlarında oraya buraya dağılmış taş yıkıntıları arasında, grimsi ve tarıma neredeyse elverişsiz bir arazide, yörenin sefillerinin yaşadıkları yoksul evler de mevcuttu. Çoğunun, toprak yüzeyi veya ilk katmanında Kartaca döneminin az çok kıymetli kalıntılarını aramaktan başka işi yoktu. Manastır o bronz, değerli taş, çanak çömlek, madalyon ve paraları, ihtiyaçtan çok merhametten satın alıyordu.

Bu barınaklardan bazıları artık sadece iki üç duvardan ibaretti. Sahilin güneşli ikliminde beyaz kalmış türbe yıkıntıları söz konusu olabilirdi.

Doktor ve arkadaşları harabelerin birinden diğerine dolaşıp ziyaret ediyor, bu derece sefalete düşmüş olmasına inanamadıkları Bayan Bathory'in evini arıyorlardı.

Aniden araba, kapısı otlar arasında yarı kaybolmuş yüksek duvarda açılmış bir tür delikten başka bir şey olmayan viran bir yapının karşısında durdu.

Siyahımsı bir pelerin örtünmüş yaşlı bir kadın kapının önünde oturuyordu.

Pierre onu tanımıştı!... Bir çığlık atmıştı!... İhtiyar kadın annesiydi!... Ona doğru atılıp, diz çöktü ve kol-

larının arasına alarak, sımsıkı sarıldı!... Ama kadın okşamalarına karşılık vermiyordu, oğlunu tanımamış gibiydi!

Doktor, Luigi ve ablası kadının etrafında toplaşırlarken, Pierre: "Anne!... Anneciğim!" diye bağırıyordu.

O esnada, harabenin köşesinde yaşlı bir adam belirdi.

Gelen Borik'ti.

Evvela Doktor Antékirtt'i tanıdı ve dizleri büküldü. Sonra Pierre'i fark etti... Cenazesine Ragusa mezarlığına kadar eşlik etmiş olduğu Pierre'i!... Onun için bu kadarı fazlaydı! Hareketsiz bir halde yere yıkılırken, dudakları arasından birkaç kelime döküldü:

"Bayan Bathory'in aklı başında değil artık."

Delikanlı annesine, daha doğrusu ondan geri kalana yeniden kavuştuğu sırada, karşısında cansız ve tepkisiz bir vücut bulmuştu sadece! Ölmüş olduğunu sandığı evladının ansızın gözlerinin önünde belirmesi ona geçmişini hatırlatmaya yetmemişti!

Gözleri bezgin ama hâlâ canlı bakan Bayan Bathory ayağa kalkmıştı. Sonra hiçbir şey görmeden, tek kelime etmeden, türbeye girdi. Doktorun işareti üzerine, Maria da peşinden gitti.

İçeri girmeye cesaret edemeyen Pierre, bir adım bile atamadan, kapının önünde hareketsiz kalmıştı.

Bu arada doktorun ihtimamı sayesinde bilinci yerine gelen Borik:

"Siz, ha, Bay Pierre!... Siz...yaşıyorsunuz!" diye haykırıyordu.

"Evet!..." diye cevap verdi Pierre. "Evet!... Yaşıyorum!... Ölmem daha iyi olacakken, yaşıyorum!"

Doktor birkaç kelimeyle Borik'i Ragusa'da olanlardan haberdar etti. Sonra da yaşlı hizmetkâr, biraz zorlanarak, iki aylık sefaletlerinin hikâyesini aktardı.

"Bayan Bathory'e aklını kaybettiren şey oğlunun ölümü müydü?" diye sordu doktor, ilk olarak.

"Hayır, Efendim, hayır!" diye yanıtladı Borik.

Ve şunları anlattı:

Dünyada yalnız kalan Bayan Bathory Ragusa'yı terk etmek istemiş ve hâlâ birkaç akrabasının bulunduğu Vinticello köyünde oturmaya gitmişti. Bu sırada, artık orada kalmak niyetinde olmadığından, mütevazı evinde sahip olduğu birkaç parça eşyayı paraya çevirmekle ilgilenmek gerekiyordu.

Altı hafta sonra, işlerini tamamlamak için, Borik refakatinde Ragusa'ya geri döndü ve Marinella Sokağı'na vardığı zaman, evin posta kutusuna bırakılmış bir mektup buldu.

Bayan Bathory, mektubu okuyunca, sanki bu okuma aklında bir ilk sarsıntıya sebep olmuş gibi, bir çığlık atıp sokağa fırladı, koşarak indiği Stradone'yi geçti ve gidip Toronthal konağının hemen açılan kapısına vurdu.

"Toronthal konağı mı?..." diye haykırdı Pierre.

"Evet!" diye cevapladı Borik. "Ve Bayan Bathory' ulaşmayı başardığımda, beni tanımadı!... Şeydi..."

"İyi de annem Toronthal konağına niye gitti ki?... Evet!... Niye?" diye tekrarlıyordu, ihtiyar hizmetkâra sanki onu anlayacak durumda değilmiş gibi bakan Pierre.

"Bay Toronthal'le konuşmak istiyordu herhalde," diye yanıt verdi Borik. "Oysa Bay Toronthal iki gün evvel kızıyla birlikte konaktan ayrılmıştı ve nereye gittiği bilinmiyordu."

"Ya şu mektup?..."

"Onu bulamadım, Bay Pierre," diye cevap verdi ihtiyar. "Ya Bayan Bathory onu kayıp veya imha etti ya da elinden aldılar. İçinde ne olduğunu hiç öğrenemedim!"

Bu işte bir sır mevcuttu. Anlatıyı tek kelime etmeksizin dinleyen doktor, Bayan Bathory'in bu hareketini nasıl açıklayacağını bilemiyordu. Hangi zorlayıcı amil yaşlı kadını uzak durmasının gerektiği Stradone'deki konağa itmiş olabilirdi ve Silas Toronthal'in ortadan kaybolduğunu öğrenince neden o kadar şiddetli bir sarsıntı geçirerek delirmişti?

Yaşlı hizmetkânn anlatısı birkaç dakikada bitti. Bayan Bathory'in durumunu saklamayı başararak, ellerinde kalan son kaynakları nakde çevirmekle ilgilenmişti. Bahtsız dulun sakin ve yumuşak deliliği etrafta hiç kuşku uyandırmadan hareket etmesini sağlamıştı. Ragusa'yı terk edip o uğursuz şehirden uzak olmak şartıyla başka herhangi bir yere sığınmak yegâne isteğiydi. Birkaç gün sonra, Bayan Bathory'le beraber Akdeniz sahillerini dolaşan posta vapurlarından birine binmeyi başardı ve Tunus'a, daha doğrusu Goulette'e ulaştı. Orada durmaya karar verdi.

Ve o zaman ihtiyar uşak, terk edilmiş türbenin dibinde kendini tamamen, aklıyla aynı zamanda konuşma yetisini de yitirmişe benzeyen Bayan Bathory'in zihinsel durumunun gerektirdiği bakıma verdi. Ama kaynakları öyle azdı ki, çok geçmeden ikisi birden sefaletin son perdesine vardı.

İşte yaşlı hizmetkâr, Étienne Bathory'in ailesine her daim ilgi göstermiş olan Doktor Antekirtt'i o koşullarda hatırladı. Lakin Borik onun mutat ikametgâhının yerini bilmiyordu. Yine de ona yazdı ve umutsuz bir çağrı içeren mektubu Tanrı'ya emanet etti. Görünüşe göre Tanrı posta hizmetini oldukça iyi ifa etti, çünkü mektup alıcına ulaşmıştı!

Şimdi yapılması gereken aşikârdı. Bayan Bathory, hiç direnmeksizin, arabaya götürüldü. Oğlu, Borik ve artık yanından ayrılmayacak Maria'yla birlikte,

arabaya yerleşti. Goulette yoluna koyulduklarında, doktor ve Luigi kumsalın sınırını takip ederek, yaya olarak döndüler.

Bir saat sonra hepsi, istim üstünde kalan buharlı yata biniyorlardı. Hemen demir alındı ve *Ferrato*, Bon Burnu'nu döner dönmez, Pantelleria'nın ışıklarını gördü. Öbürsü günün ilk ışıklarıyla beraber Antékirtta Limanı'na demirliyordu.

Bayan Bathory derhal karaya çıkarılıp Artenak'a götürüldü, Stadthaus'un odalarından birine yerleştirildi ve Maria evinden ayrılıp onunla kalmaya gitti.

Pierre Bathory için yeni bir ıstırap konusu baş göstermişti! Annesi, kuşkusuz izah edilemez olarak kalacak şartlarda aklını kaybetmiş, delirmişti! Bu deliliğin sebebi bilinse, belki bazı sağaltıcı tepkiler uyandırılabilirdi! Ama hiçbir şey bilinmiyordu ve öğrenilmesine imkân yoktu!

"Onu tedavi etmek lazım!... Evet!... Mutlaka iyileştirmek gerekiyor!" diye düşünmüştü kendini bütünüyle bu işe adayan doktor.

Mamafih bu zor bir görevdi, zira Bayan Bathory hareketlerinde tam bir şuursuzluk sergilemekten vazgeçmiyor, zihninde geçmişe dair en ufak bir anı canlanmıyordu.

Peki, doktorun gayet yüksek derecede sahip olduğu ve daha önce itiraz kabul etmez kanıtlarını sunduğu şu telkin gücü Bayan Bathory'in zihinsel durumunu düzeltmekte kullanılamaz mıydı? Manyetik şartlandırmayla aklını başına toplaması sağlanamaz mıydı?

Pierre Bathory doktora annesini iyileştirmek amacıyla imkânsızı bile denemesi için yalvarıyordu.

"Hayır," diye cevap veriyordu doktor, "o bile başarıya ulaşamayabilir! Deliler kesinlikle bu tür telkinlere en dayanıklı hastalardır! Etkisini denemek için, annenin hâlâ kişisel bir iradesi olması lazım ki, yerine

kendiminkini geçirebileyim, Pierre. Tekrar ediyorum, telkin ona etki etmez!"

"Hayır!... Bunu kabul etmek istemiyorum, diyordu bir türlü pes edemeyen Pierre. Annemin bir gün oğlunu, ölü zannettiği oğlunu tanımayı başaramayacağını kabul etmek istemiyorum!..."

"Evet!... Senin öldüğünü sanıyor," diye yanıtladı doktor. "Hâlbuki yaşadığına inansa... veya mezarının başına götürülse ve ortaya çıktığını görse..."

Doktor bu düşüncede takılmıştı. Uygun koşullarda gerçekleşecek böyle bir manevi sarsıntı niye Bayan Bathory'e tesir etmesindi ki?

"Deneyeceğim!" diye bağırdı.

Ve annesini tedavi etme umudunun ne gibi bir denemeye dayanacağını açıkladığında, Pierre doktora bir kez daha minnet duydu.

O günden itibaren, bu girişimi başarıya götürebilecek mizansen her türlü özene konu oldu. Mesele Bayan Bathory'de, o anki durumunun yok ettiği hatıraların etkisini yeniden canlandırmaktan ibaretti ve bu öyle çarpıcı şartlarda gerçekleşiyordu ki zihninde bir tepki yaratabilirdi.

Doktor Ragusa mezarlığının düzenlenişini ve Bathory ailesinin kabri olan mezar anıtının şeklini yeterince doğru olarak yeniden oluşturmak maksadıyla Borik ve Pescade'ye başvurdu.

Adanın Artenak'a bir mil uzaktaki mezarlığında, yemyeşil ağaçlar altında, Ragusa'dakinin hemen hemen aynısı, küçük bir şapel yükseliyordu. İki anıtın benzerliğini daha çarpıcı kılmak için her şeyin düzenlenmesi gerekiyordu. Arka duvara Étienne Bathory adını ve ölüm tarihini belirten 1867 rakamlarını taşıyan siyah bir mermer levha yerleştirildi.

13 Kasımda, Bayan Bathory'in hafızasını neredeyse farkına varılmaz bir şekilde, derece derece

uyandırmak amacıyla hazırlık denemelerine başlama zamanı gelmişe benziyordu.

Akşam yediye doğru Maria, Borik eşliğinde, dul kadını kolundan tutup, Stadthaus'tan çıkardı ve kırsaldan mezarlığa kadar götürdü. Bayan Bathory, küçük şapelin eşiğinde, içerde parlayan bir lambanın aydınlığında mermer mermer levhaya kazınmış Étienne Bathory adını okuyabilmesine rağmen, her zamanki gibi hareketsiz ve sessiz kaldı. Fakat Maria ve ihtiyar basamağa diz çöktüğünde, gözlerinde hemen sönen bir nevi parıltı belirdi.

Bir saat sonra, Bayan Bathory ve onu bu ilk deneme sırasında yakından ya da uzaktan izlemiş olan herkes Stadthaus'a dönmüştü.

Ertesi ve sonraki günlerde hiçbir netice vermeyen bu denemelere devam edildi. Doktor zamanın en faydalı yardımcısı olması gerektiğini tekrarlayıp dursa da, onları içler acısı bir heyecanla gözleyen Pierre şimdiden etkisiz olduklarını düşünerek ümitsizliğe kapılıyordu. Doktor son darbeyi ancak Bayan Bathory bunu tüm şiddetiyle hissetmeye yeterince hazır göründüğünde vurmak istiyordu.

Mamafih her mezar ziyaretinde Bayan Bathory'in zihinsel durumunda görmezden gelinemeyecek, belli bir değişiklik husule geliyordu. Bir akşam, Borik ve Maria şapelin eşiğinde diz çökmüşken, biraz geride kalmış Bayan Bathory yavaşça yaklaştı, elini demir parmaklığa koydu, lambanın keskin ışığının aydınlattığı arka duvara baktı ve hızla geri çekildi.

O sırada yanına gelen Maria yaşlı kadının bir ismi defalarca mırıldandığını işitti.

Bayan Bathory'in dudakları çok uzun zamandır ilk kez konuşmak için aralanıyordu!

Ama onu duyabilen herkes hayret içinde şaşakalmıştı.

O isim oğlununki değildi. Pierre'in adını değil, Sava'nınkini söylemişti!

Pierre Bathory'in o an ne hissettiğini anlamak mümkün olsa da, Sava Toronthal'in bu beklenmedik anılışı karşısında doktorun ruhunda olan biteni kim betimleyebilirdi? Lakin herhangi bir yorumda bulunmadığı gibi, duygularını da hiç belli etmedi.

Başka bir akşam deney tekrarlandı. Bu sefer Bayan Bathory, sanki görünmez bir el tarafından götürülmüş gibi, kendiliğinden gelip şapelin eşiğine diz çöktü. Başı eğildi, bir iç çekiş göğsünü şişirdi, gözlerinden bir damla yaş aktı. Ama o akşam ağzından bir ad çıkmadı. Sava'nınkini de unutmuş gibiydi.

Stadthaus'a geri götürülen Bayan Bathory hiç itiyadı olmayan bir asabi taşkınlık gösterdi. O ana kadar akli vaziyetinin özelliği olan sükûnet yerini tuhaf bir galeyana bıraktı. Beyninde gayet umut verici mahiyette bir canlanma olduğu barizdi.

Gece huzursuzluk ve endişeyle geçti. Bayan Bathory birçok kere Maria'nın zor anlayabildiği bazı müphem laflar etti, ama düş gördüğü gün gibi ortadaydı. Ve düş gördüğüne göre, aklı başına gelmeye başlıyor demekti. Zihni uyanık kaldığı takdirde, iyileşmesi ihtimal dâhilindeydi!

O yüzden doktor, hemen ertesi gün daha heyecan verici bir mizansen kurmak suretiyle yeni bir teşebbüste bulunmaya karar verdi.

Bayan Bathory ayın 18'inde bütün gün şiddetli bir aşırı zihinsel coşkunun etkisinden çıkamadı. Maria buna çok şaşırdı. Neredeyse bütün o zamanını annesinin yanında geçiren Pierre hayra alamet bir önseziye kapıldı.

Antékirtta'nın alçak basınçlı ikliminde sıcak geçen bir günü müteakip gece oldu – rüzgârdan eser olmayan, karanlık bir gece.

Bayan Bathory, saat sekiz buçuk sularında, Maria ve Borik refakatinde Stadthaus'tan ayrıldı. Doktor biraz geriden, Luigi ve Pescade'yle onu takip ediyordu.

Küçük koloninin tamamı, tedirgin bir halde, gerçekleşmesi muhtemel sonucu bekliyordu. Büyük ağaçlar altında yakılmış birkaç meşale şapel civarına isli bir ışık yansıtıyordu. Uzakta Artenak Kilisesinin çanı, muntazam aralıklarla, defin törenlerindeki gibi çalıyordu.

Kırsalda yavaş yavaş ilerleyen kortejde bir tek Pierre Bathory eksikti. Fakat önden gitmesinin sebebi, ancak o son denemenin sonunda ortaya çıkmaktı.

Bayan Bathory mezarlığa vardığında saat yaklaşık dokuzdu. Birden Maria Ferrato'nun kolunu bırakıp, küçük şapele doğru ilerledi.

Tüm varlığına hâkimmiş gibi görünen yeni duygunun tesiri altında serbestçe davranmasına müsaade edildi.

Bayan Bathory sadece çanın çınlamalarıyla kesilen derin bir sessizliğin ortasında kımıldamadan durdu. Sonra ilk basamağa diz çökerek eğildi ve ağladığı duyuldu...

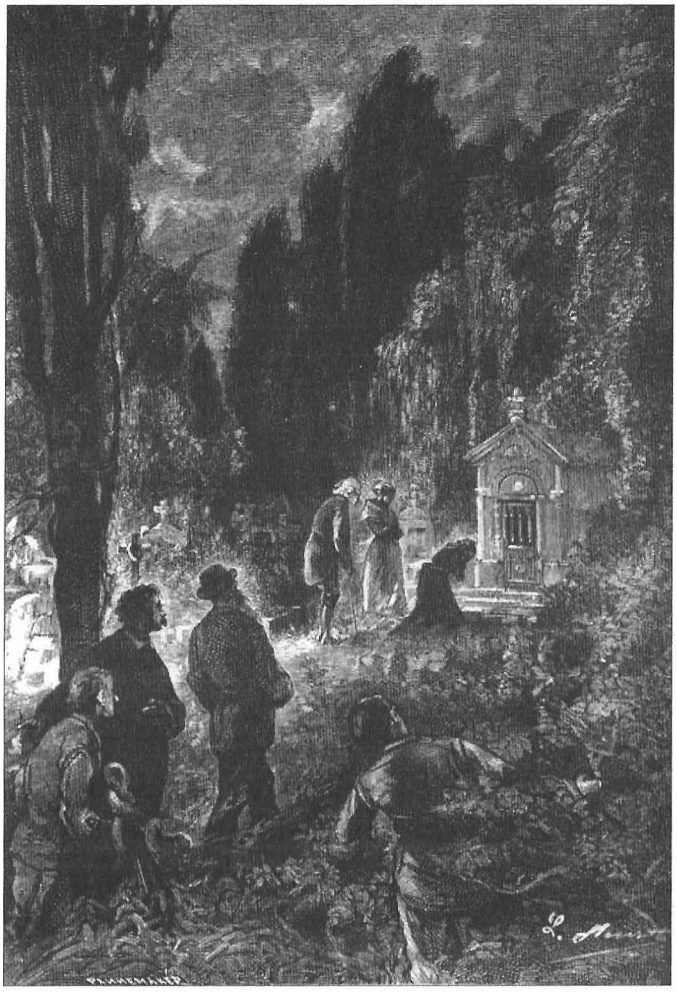
O sırada şapelin parmaklığı yavaşça açıldı. Pierre, adeta mezarından çıkmış gibi, beyaz bir kefene sarılmış olarak ışıkta belirdi...

"Oğlum!... Oğlum!..." diye haykırdı, kollarını açıp bayılan Bayan Bathory.

Bunun önemi yoktu! Zihninde anı ve düşünceler yeniden doğmuştu! Anne ortaya çıkmıştı! Oğlunu tanımıştı!

Doktorun özenli bakımı onu çok geçmeden ayıltı ve bilinci yerine geldiğinde, gözleri oğlununkilerle karşılaştı.

"Yaşıyor!... Pierre'im yaşıyor!..." diye bağırdı.

"Evet!... Senin için yaşıyorum, anne, seni sevmek için yaşıyorum..."

"Ve o kızı da sevmek için!"

"Kızı mı?..."

"Evet!... Sava'yı!..."

"Sava Toronthal'i mi?" diye haykırdı doktor.

"Hayır!... Sava Sandorf'u!"

Ve Bayan Bathory cebinden, can çekişen Bayan Toronthal'in elinden çıkma son satırları içeren buruşuk bir mektup çıkarıp, doktora uzattı.

Bu satırlar Sava'nın doğumuna dair hiçbir kuşkuya yer bırakamazdı!... Sava, Artenak Şatosundan kaçırılmış olan çocuktu!... Sava, Kont Mathias Sandorf'un kızıydı!

BEŞİNCİ BÖLÜM

1
MATIFOU'NUN EL SIKIŞI

Kont Mathias'ın bilindiği gibi, Pierre için olmasa da en azından bütün koloni personeli gözünde Doktor Anékirtt olarak kalmak istemesi, işinin tamamen bitişine kadar öyle kalmayı planlamasından ileri geliyordu. O yüzden Bayan Bathory ansızın kızının ismini ortaya atınca, kendine heyecanını bastıracak kadar hâkim oldu. Bununla beraber kalbi bir an atmayı kesmişti ve kontrolünü kaybedip, yıldırım çarpmış gibi, şapelin eşiğine yığılmıştı.

Demek kızı hayattaydı! Pierre'i seviyor ve onun tarafından seviliyordu! Ve bu birlikteliği engellemek için her şeyi yapan kendisi, Mathias Sandorf'tu! Bayan Bathory mucize eseri akli dengesine yeniden kavuşmasa, Sava'yı ona geri veren bu sır asla ortaya çıkmazdı.

İyi de on beş sene evvel Artenak Şatosunda ne olmuştu? Artık her şey aşikârdı! Kont Mathias Sandorf'un mallarının tek varisi olarak kalmış ve ölümü asla tespit edilememiş bu çocuk kaçırılıp Silas Toronthal'in ellerine teslim edilmişti. Ve kısa bir süre sonra bankacı gelip Ragusa'ya yerleştiğinde, Bayan Toronthal onu kendi kızı gibi yetiştirmiş olmalıydı.

Sarcany tarafından tasarlanıp suç ortağı Namir tarafından hayata geçirilen dalavere buydu. Sarcany genç kızın on sekiz yaşına gelince hatırı sayılır bir servete konacağından bihaber değildi ve Sava karısı olduğunda, onu Sandorf'ların mirasçısı olarak kabul ettirmeyi bilirdi. Bu, iğrenç var oluşunun taçlanması olacaktı. Artenak malikânesinin efendisine dönüşecekti. Bu menfur plan o zamana kadar başarısız mı olmuştu? Evet, hiç şüphesiz. Evlilik gerçekleşmiş olsa,

Sarcany ondan bütün avantajları çıkarmakta vakit kaybetmezdi.

Ve şimdi Doktor Antékirtt acayip üzülüyordu! İlkin Pierre'le işbirliğini reddedip ve sonra ölümden çekip aldığı oğlunu Bayan Bathory'e geri vermeyip, Sarcany'in projelerini izlemesine müsaade ederek o acıklı olaylar zincirine yol açan kendisi değil miydi? Hâlbuki Kotor'da karşılaştıklarında onu zarar veremez hale getirmesi mümkündü. Bayan Toronthal'in mektubu Marinella Sokağına vardığı sırada Pierre annesinin yanında bulunsa, kim bilir ne felaketlerden kaçınılırdı! Sava'nın Kont Sandorf'un kızı olduğundan haberi olsa, Pierre onu Sarcany ve Silas Tronthal'in zorbalığından kurtarmayı bilmez miydi?

Sava Sandorf şu an neredeydi? Elbette Sarcany'in elindeydi! Ama onu nerede saklıyordu? Elinden nasıl kurtaracaktı? Oysa Kont Sandorf'un kızı birkaç hafta içinde on sekizinci yaşını dolduracaktı – mirasçılık vasfını yitirmemesi için belirlenen sınır – ve bu durum Sarcany'i genç kızı o tiksinti verici evliliğe razı olmaya zorlamak için en uç çarelere teşvik etmesi lazımdı!

Doktor Antékirtt'in aklından bir anda tüm bu olaylar dizisi geçmişti. Bayan Bathory ve Pierre'in de yaptıkları gibi geçmişi kafasında yeniden kurduktan sonra, Étienne Bathory'in karısı ve oğlunun kendisine kuşkusuz hak etmediği sitemler yöneltebileceklerini hissediyordu! Ne ki işler zannettiği gibi olunca, Pierre'le hem kendisi hem de herkes için Sava Toronthal olan kız arasında böyle bir yakınlaşmayı nasıl kabul edebilirdi?

Şimdi ne pahasına olursa olsun, Ferrato'nunkini buharlı yata koyduğu gibi adını karısı Kontes Rena'nınkiyle birleştirip *Saverena* guletine verdiği kızı

Sava'yı bulması gerekiyordu! Ama kaybedecek bir gün bile yoktu.

Doktor sevinç ve ümitsizlik seçenekleri arasında gidip gelen Pierre eşliğinde, tek kelime etmeden eve döndüğünde, Bayan Bathory çoktan Stadthaus'a geri götürülmüştü. İçinde fırtınalar koparan şiddetli tepkiden zayıf düşmüş, ama kendini toparlayıp iyileşmiş Bayan Bathory odasında otururken, doktor ve oğlu onu görmeye geldiler.

Onları yalnız bırakmanın uygun düşeceğini anlayan Maria Stadthaus'un büyük salonuna çekildi.

O zaman Doktor Antékirtt yaklaşıp, elini Pierre'in omzuna koyarak:

"Bayan Bathory," dedi, "oğlunuzu zaten benimsemiştim! Ama sadece dostluk ifade eden bu duygunun babalık sevgisine dönüşmesi için her şeyi yaparım – kızım Sava'yla evlenmeleri kâfi..."

"Kızınızla mı?..." diye haykırdı Bayan Bathory.

"Evet, ben Kont Mathias Sandorf'um!"

Bayan Bathory aniden ayağa kalktı, ellerini uzattı ve oğlunun kolları arasına yıkıldı. Her ne kadar konuşamasa da, işitebiliyordu. Pierre birkaç sözcükte ona bilmediği her şeyi, Kont Mathias Sandorf'un Balıkçı Andrea Ferrato'nun fedakârlığı sayesinde nasıl kurtulduğunu, niye on beş yıl boyunca ölü bilinmek istediğini, nasıl Doktor Antékirtt adıyla Ragusa'da yeniden ortaya çıktığını aktardı. Sarcany ve Silas Toronthal'in Trieste komplocularını ele vermek amacıyla yaptıklarını, Carpena'nın Ladislas Zathmar ve babasının kurban gitmelerine sebep olan ihanetini ve nihayet doktorun, yerine getirmek istediği adalet uygulamasına ortak etme üzere kendisini Ragusa mezarlığından nasıl canlı çıkardığını anlattı. Anlatısını o alçaklardan ikisinin, Banker Silas Toronthal ve İspan-

yol Carpena'nın zaten ellerinde olduğunu, ama üçüncüsünün, yani Sava Sandorf'u karısı yapmak isteyen Sarcany'in hâlâ eksik olduğunu söyleyerek bitirdi.

Geleceğin sımsıkı bir sevgiyle kuşatacağı doktor, Bayan Bathory ve oğlu, bahtsız genç kızla alakalı hadiseleri ayrıntılı bir şekilde gözden geçirdiler. Sarcany'in Sava'yı, kendisine Kont Sandorf'un servetini temin edecek bu izdivaca zorlamakta asla geri adım atmayacağı muhakkaktı. Bu durumu bilhassa ele aldılar. Ama projeleri geçmişte bozulmuş olsa da, o an için ürkütücüydü. Yani her şeyden önce ve ne pahasına olursa olsun Sava'yı bulmak gerekiyordu!

İlkin, Doktor Antékirtt adı altında Kont Mathias Sandorf'un saklandığını yalnız Bayan Bathory ve Pierre'in bilmeleri kararlaştırıldı. Bu sırrın ifşası Sava'nın kızı olduğunu açıklamak manasına gelirdi ki, girişilecek yeni araştırmaların selameti bakımından korunması önemliydi.

"İyi de Sava nerede?..." diye sordu Bayan Bathory. "Nerede aramak lazım onu?... Nereden bulacağız?"

"Öğreneceğiz," diye cevap verdi, umutsuzluğunun yerini asla zayıflamayacak bir enerjiye bıraktığı Pierre.

"Evet!... Öğreneceğiz!" dedi doktor. "Silas Toronthal'in Sarcany'in sığındığı yeri bilmediğini farz etsek bile, en azından kızımı nerede tuttuğundan habersiz olamaz..."

"Ve biliyorsa, söylemesi lazım!" diye bağırdı Pierre.

"Evet!... Konuşması gerekiyor!" diye yanıtladı doktor.

"Hemen!"

"Hemen!"

Doktor Antékirtt, Bayan Bathory ve Pierre böyle bir belirsizlik içinde daha fazla kalamazlardı!

Pescade, Matifou ve Maria'yla Stadthaus'un büyük salonunda bulunan Luigi derhal çağrıldı. Matifou Burnu eşliğinde tabyaya kadar gidip Silas Toronthal'i getirme emri aldı.

On beş dakika sonra bankacı hapsedildiği kazamattan ayrılıp, bileği Matifou'nun koca elinde sıkışmış halde, büyük Artenak Caddesini takip etti. Nereye götürüldüğünü sorduğu Luigi hiçbir şey söylemek istememişti. Tutsak edildiğinden beri hangi güçlü şahsiyetin elinde bulunduğunu hâlâ bilmeyen bankerin endişesi giderek artıyordu.

Silas Toronthal hole girdi. Luigi önünden gidiyor, Matifou'ysa elini bırakmıyordu. Evvela Pescade Burnu'nu gördü, ama bir kenara çekilmiş olan Bayan Bathory ve oğlunu fark etmedi. Birden kendini, Ragusa'ya uğradığında nafile ilişki kurmaya çalıştığı doktorun huzurunda buldu.

"Siz, ha!... Siz!" diye haykırdı.

Sonra kendini güçlükle toplayarak:

"Ya!" dedi. "Beni Fransız toprağında esir aldıran Doktor Antékirtt'ti demek!... Hukuka aykırı bir şekilde hapseden kişi..."

"Ama adalete aykırı değil!" diye yanıtladı doktor.

"Ne yaptım ki size?" diye sordu, kuşkusuz doktorun varlığının biraz güven verdiği banker. "Evet!... Size ne yaptım?"

"Bana mı?... Yakında öğrenirsiniz," diye cevap verdi doktor. "Fakat daha önce, bu zavallı kadına ne yaptığınızı sorun, Silas Toronthal..."

"Bayan Bathory!" diye bağırdı bankacı, kendisine doğru ilerleyen dul kadın karşısında gerileyerek.

"Ve oğluna!" diye ekledi doktor.

"Pierre!... Pierre Bathory!" diye kekeledi Silas Toronthal.

Matifou karşı konulmaz kuvvetiyle ayakta tutmamış olsa, kesinlikle düşerdi.

Ölü zannettiği Pierre Bathory, cenazesinin geçişini gördüğü Pierre, Ragusa mezarlığına gömülen Pierre orada, mezarından çıkmış bir hayalet gibi karşısındaydı! Silas Toronthal dehşete kapılmıştı. Suçlarının cezasından kaçamayacağını anlamaya başlıyordu... Kendini kaybolmuş hissetti.

"Sava nerede?" diye sordu ansızın doktor.

"Kızım mı?..."

"Sava sizin kızınız değil!... Sava, siz ve Sarcany'in, iki yoldaşı Étienne Bathory ve Ladislas Zathmar gibi kalleşçe ihbar ederek ölüme yolladığınız Kont Mathias Sandorf'un kızı!"

Banker bu kesin itham karşısında darmadağın oldu. Doktor Antékirtt sadece Sava'nın kızı olmadığını bilmekle kalmıyor, Kont Mathias Sandorf'un kızı olduğunu da biliyordu! Trieste komplocularının nasıl ve kimin ihanetine uğradıklarından haberdardı! Bütün o iğrenç geçmiş Silas Toronthal'e karşı dikiliyordu.

"Sava nerede?" diye tekrarladı, kendini tutmak için şiddetli bir iradi gayret sarf eden doktor. "Tüm bu suçlarınızın ortağı Sarcany'in on beş sene evvel Artenak Şatosundan kaçırttığı Sava nerede?... O sefilin, midesini bulandıran bir evliliğe razı etmek için, sizin bildiğiniz, bilmeniz gereken bir yerde tuttuğu Sava nerede?... Son kez soruyorum, Sava nerede?"

Doktorun tavrı çok korkutucu, sözleri gayet tehditkâr olsa da, Silas Toronthal karşılık vermedi. Genç kızın hâlihazırdaki durumunun onun için teminat işlevi göreceğini anlamıştı. Bu son sırrı vermedikçe hayatına saygı gösterileceğini hissediyordu.

"Dinleyin," diye devam etti soğukkanlılığını tekrar yakalamayı başaran doktor, "dinleyin beni, Silas To-

ronthal! Belki de suç ortağınızı kollamak zorunda olduğunuza inanıyorsunuz! Belki konuşarak onu tehlikeye atmaktan çekiniyorsunuz! Öyleyse şunu bilin: Sarcany, iflasa sürükledikten sonra, sessizliğinizi garantiye almak için, Ragusa'da Pierre Bathory'i katlettiği gibi, sizi de öldürmeye çalıştı!... Evet!... Adamlarım Nice yolunda sizi ele geçirdikleri esnada üstünüze çullanmak üzereydi!... Hâlâ susmakta inat edecek misiniz?"

Sessizliğinin menfaatine olduğu düşüncesinde ayak direyen Silas Toronthal cevap vermedi.

"Sava nerede?... Sava nerede?" diye tekrarladı bu sefer kendini koyveren doktor.

"Bilmiyorum!... Bilmiyorum!..." diye yanıtladı sırrını korumaya kararlı Silas Toronthal.

Aniden bir çığlık attı ve boşuna Matifou'yu itmeyi denedi.

"Merhamet edin!... Merhamet!" diye bağırıyordu.

Ne var ki Matifou, belki bilincinde olmaksızın, elini kendininkin içinde eziyordu.

"Merhamet!" diye tekrarladı.

"Konuşacak mısınız?..."

"Evet... Evet... Sava... Sava..." dedi ancak kesik kesik kelimelerle yanıt verebilen Silas Toronthal. "Sava... Namir'in evinde... Sarcany'in casusu... Tetuan'da!"

Matifou Burnu Silas Toronthal'in kolunu bıraktı ve kol cansız bir halde düştü.

"Mahpusu geri götürün!" dedi doktor. "Bilmek istediğimizi öğrendik!"

Ve Luigi Silas Toronthal'i Stadthaus'tan dışarı sürükleyerek, kazamata geri götürdü.

Sava Tetuan'daydı! Doktor Antékirtt ve Pierre Bathory iki aydan az bir zaman evvel İspanyolu ceza sömürgesinden kurtarmak için Septe'ye geldiklerinde, Faslı kadının genç kızı tuttuğu yerle aralarında sadece birkaç mil vardı!

"Bu gece Tetuan'a gidiyoruz, Pierre!" dedi yalnızca doktor.

O dönemde demiryolu Tunus'tan Fas sınırına doğrudan gitmiyordu. O yüzden, Tetuan'a mümkün olduğunca kısa sürede varmak için yapılacak en iyi şey Antékirtta filotillasının en hızlı vasıtalarından birine binmekti.

Elektrik 2 gece yarısından önce demir almıştı ve Sirte Denizinde süratle yol alıyordu.

Gemide sadece doktor, Pierre, Luigi, Pescade ve Matifou vardı. Sarcany Pierre'den başkasını tanımıyordu. Ne yapacaklarına, Tetuan'a varınca karar verilecekti. Daha ziyade kurnazlıkla mı, yoksa kaba kuvvetle mi hareket etmek uygundu? Bu Sarcany'in tam bir Fas şehri olan Tetuan'daki konumuna, Namir'in evindeki yerleşim tarzına, emrindeki personele bağlıydı. Her şeyden önce oraya ulaşmak lazımdı!

Sirte'nin içlerinden Fas sınırına kadar yaklaşık iki bin beş yüz kilometre, yani bin üç yüz elli deniz mili mesafe vardı. *Elektrik 2*, tam yolla gittiği takdirde, saatte yirmi yedi mile yakın sürat yapabiliyordu. Demiryollarındaki birçok tren bu hıza sahip değildi! Dolayısıyla, rüzgârdan hiç etkilenmeyen, çalkantıları yarıp geçen, fırtınaları dert etmeyen o uzun, çelik torpidonun hedefe varması için elli saat bile gerekmiyordu.

Ertesi gün, şafak sökmeden, *Elektrik 2* Bon Burnu'nu geride bırakmıştı. O noktadan itibaren, Tunus Körfezi girişini geçtikten sonra, Bizerte Burnunu gözden kaybetmek için ancak birkaç saat gerekti. La Calle, Bône, söylendiğine göre madeni kütlesi pusulaların iğnesini saptıran Demir Burnu, Cezayir kıyıları, Stora, Becaye, Dellys, Cezayir şehri, Şerşel, Mostaganem, Oran, Nemours, sonra Rif sahilleri, Septe gibi İspanyol olan Mellila Burnu, oradan Negro Burnuna kadar kıtanın yuvarlaklaştığı Tres-Forcas Burnu – Afrika kıyısının bütün bu panoraması 20 ve 21 Kasım günlerinde gözler önünden kazasız belasız akıp gitti. Akümülatörlerinin cereyanıyla işleyen makine daha önce böyle bir randıman vermemişti. *Elektrik* kâh sahil boyunda, kâh burundan buruna kestiği körfezlerin açığında görüldüğü vakit, semaforlar olağanüstü

bir gemi ya da belki Akdeniz sularında hiçbir buharlı teknenin erişemediği fevkalade güçlü bir balinanın belirdiğini sanıyorlardı.

Akşam sekize doğru, Doktor Antékirtt, Pierre, Luigi, Pescade ve Matifou, hızlı gemilerinin demirlediği küçük Tetuan nehrinin ağzında karaya çıktılar. Kıyıdan yüz adım içerde, bir nevi ufak kervansarayın ortasında, onları en fazla dört mil uzaktaki şehre götürmeyi teklif eden bir Arap rehber ve katırlar buldular. İstenen ücret itirazsız kabul edildi ve küçük topluluk hemen yola çıktı.

Rif'in o kısmında Avrupalıların ne yerli halktan, ne de ülkeye yayılan göçebelerden çekinecek bir şeyleri vardı. Bölge zaten az meskûn ve neredeyse çoraktı. Yol yer yer cılız ve bodur ağaçlar barındıran bir ovadan geçiyordu – insan elinden ziyade binek hayvanlarının ayaklarının eseriydi. Bir yanda, kenarları balçıklı, kurbağa ve cırcırböceklerinin sesleriyle dolu nehirde, birkaç balıkçı kayığı akıntının ortasına demirlenmiş ya da karaya çekilmişti. Öbür tarafta, sağda, güneyin dağlık arazisine kavuşacak çıplak tepeler sıralanıyordu.

Gece muhteşemdi. Ay bütün kırsalı ışığa boğuyordu. Irmağın aynasında yansıyan mehtap kuzey ufkundaki yükseltilerin hatlarını biraz yumuşatıyordu. Uzakta Tetuan kenti manzarayı beyazlatıyordu – zemine çökmüş siste parlak bir leke.

Arap kılavuz küçük kafilesini hızlı götürüyordu. İki üç kere, ayın aydınlatmadığı bölümde penceresinin karanlığa sarımtırak bir ışık saçtığı tenha posta menzillerinde durmak gerekti. O zaman içerden bir iki Faslı çıkıyor, ellerinde soluk bir fener sallayarak, rehberle görüşüyorlardı. Birkaç teşekkür lakırdısı söylendikten sonra, yola devam ediliyordu.

Ne doktor ne de yoldaşları konuşuyordu. Düşüncelerine dalmış vaziyette, ovanın şurası burası sel çukurları, çakıl taşları veya dikkatli adımlarla kaçındıkları köklerle kaplı bu yola alışık katırları kendi hallerine bırakıyorlardı. Mamafih, o güçlü hayvanların en sağlamı bazen geride kalıyordu. Bunun için onu hor görmemek lazımdı: Ne de olsa Matifou Burnu'nu taşıyordu.

Bu hadise Pescade'yi yorumda bulunmaya itti:

"Belki de katırın Matifou'yu değil, Matifou'nun katırı taşıması daha iyi olur!"

Saat dokuz buçuğa doğru Arap rehber, şehri o taraftan koruyan, üstünde kule ve mazgallar bulunan, büyük bir beyaz duvarın önünde durdu. Surda, Fas tarzı girişik bezemelerle güzelleştirilmiş, alçak bir kapı mevcuttu. Yukarıdaki çok sayıda mazgal deliğinden dışarı, ay ışığında kayıtsızca uyuyan kocaman timsahlara benzer top namluları uzanıyordu.

Kapı kapalıydı. Açtırmak için, elde para, müzakere etmek gerekti. Sonra hepsi birden, aynı yöntemle birbiri ardına açılan, demir zırhla kaplı başka kapılardan, dar, yılankavi ve çoğu kemerli sokaklara daldı.

Nihayet doktor ve arkadaşları, on beş dakika sonra, Yahudi bir kadın tarafından işletilen, tek gözlü bir kızın hizmet ettiği bir hana vardılar – yöredeki yegâne "fonda".

Mütevazı odaları iç avlunun çevresine sıralanmış bu fondadaki konfor eksikliği Tetuan'a kadar maceraya atılan yabancıların azlığıyla açıklanabilirdi. Hatta orada Avrupa otoritelerinin tek bir temsilcisi, yerli unsurların ezici çoğunlukta olduğu birkaç bin kişilik ahalinin ortasında kaybolmuş İspanya Konsolosu bulunuyordu.

Doktor Antékirtt Namir'in evinin nerede olduğunu sormamak ve hemen oraya götürülmeyi istememek için kendini zor tuttu. Son derece ihtiyatlı davranmak önem arz ediyordu. Bir kaçırma girişimi Sava'nın içinde bulunması gereken şartlarda ciddi zorluklara yol açabilirdi. Lehte ve aleyhteki her türlü etken ciddiyetle değerlendirilmişti. Belki de ne pahasına olursa olsun genç kızın özgürlüğünü sa-

tın almakta fayda olacaktı. Lakin doktor ve Pierre'in tanınmaktan sakınmaları lazımdı – özellikle de Tetuan'da olması muhtemel Sarcany tarafından. Sava onun elinde, gelecek için kolayca vazgeçmeyeceği bir teminata dönüşüyordu. Hâlbuki orada, Avrupa'nın polis ve adaletin yararlı bir şekilde müdahale edebildiği şu medeni ülkelerden birinde değillerdi. Bu köleler diyarında, Sava'nın Faslı kadının meşru malı olmadığı nasıl ispat edilirdi? Bayan Toronthal'in mektubu ve bankerin itirafı hariç, Kont Sandorf'un kızı olduğu nasıl kanıtlanırdı? Arap kentlerindeki evler sıkı sıkıya kapalı ve zor ulaşılabilirdi! İçeri kolay girilemezdi. Elde edildiği varsayılsa bile, bir kadının müdahalesinin dahi etkisiz kalma riski mevcuttu.

Her şeyden önce, Namir'in evinin en ufak şüphe çekmeyecek, ama en titiz şekilde gözlenmesine karar verildi. Pescade, sabah olur olmaz, kozmopolit Malta Adasında kaldığı sırada biraz Arapça öğrenmiş Luigi'yle beraber istihbarat toplamaya çıkacaktı. Adının tanınmış olması gereken Namir'in hangi mahalle ve sokakta oturduğunu öğrenmeye uğraşacaklardı. Sonra duruma göre hareket edilecekti.

Bu arada *Elektrik 2* sahildeki küçük koylardan birine, Tetuan Nehrinin girişine saklanmıştı ve ilk işarette yola çıkmaya hazır olmalıydı.

Saatleri doktor ve Pierre Bathory'e çok uzun gelen o gece fondada geçti. Pescade ve Matifou'ya gelince, fayans kaplı yatakta uyumak gibi bir fantezileri olmasa da, mutluydular.

Ertesi gün Luigi ve Pescade işe Tetuan halkının bir kısmının şimdiden akın ettiği pazara gitmekle başladılar. Pescade, Sarcany hesabına casusluk yaparken Ragusa sokaklarında defalarca fark ettiği Namir'i ta-

nıyordu. Dolayısıyla ona rastlaması mümkündü, ama kadın tarafından tanınmadığı için, bunun hiçbir sakıncası yoktu. Öyle bir durumda yapması gereken tek şey onu takip etmekti.

Tetuan'ın en önemli çarşısı, küçük ve rutubetli yollarla erişilen hangar, müştemilat ve bazı noktalarda bakımsız, dar ve alçak kulübelerden müteşekkil bir kümeydi. Halatlara gerilmiş, muhtelif renklerde birkaç çadır onu kızgın güneşten koruyordu. Her yerde işlemeli ipek kumaşların, rengârenk dantellerin, terlik ve para keselerinin, bornozların, çanak çömlek, mücevher, kolye, bilezik, yüzük ve her çeşit demir eşyanın, avizelerin, buhurdanlıkların, fenerlerin – tek kelimeyle, Avrupa'nın büyük şehirlerindeki özel mağazalarda kolayca bulunan şeylerin satıldığı karanlık dükkânlar mevcuttu.

Daha şimdiden kalabalık vardı. Sabah serinliğinden faydalanılıyordu. Gözlerine kadar kapalı Mağripli, yüzü açık Yahudi kadınlar, Arap, Kabil ve Faslılar çarşıda gidip geliyor, belli sayıdaki yabancıyla dirsek dirseğe dolaşıyorlardı. Luigi Ferrato ve Pescade Burnu'nun varlığı dikkat çekmemeliydi.

O alacalı bulacalı âlemde bir saat boyunca Namir'e rastlamak mümkün mü diye araştırdılar. Nafile. Faslı kadın hiç görünmedi, Sarcany de keza.

Bunun üzerine Luigi Fas pazarlarını dolduran yarı çıplak oğlan çocuklarından birkaçını sorgulamak istedi – Rif'ten Sahra sınırlarına kadar birbirine karışan bütün Afrikalı ırkların melez ürünleri.

İlk başvurdukları sorularına cevap veremediler. Sonunda içlerinden biri, Paris çocuğu suratlı, on iki yaşlarında bir Kabil, Faslı kadının evini bildiğini belirtti ve birkaç metelik karşılığında iki Avrupalıyı oraya götürmeyi teklif etti.

doğru parlayan, birbirine dolanmış sokaklara daldılar. On dakikada, tek tük alçak ve penceresiz evler bulunan, neredeyse ıssız bir mahalleye varmışlardı.

Bu sırada doktor ve Pierre Bathory hararetli bir sabırsızlıkla Luigi ve Pescade'nin dönüşünü bekliyorlardı. Kırk kere, bizzat çıkıp araştırmaya yeltendiler. Fakat her ikisi de Sarcany ve Faslı kadın tarafından

tanınıyordu. Belki de bu, uyarı işlevi görüp, ellerinden kaçmalarına imkân sağlayacak bir karşılaşma halinde, her şeyi tehlikeye atmak olurdu. O yüzden, derin kaygılarıyla baş başa kalakaldılar. Luigi ve Pescade fondaya döndüklerinde saat dokuzdu.

Üzgün yüzlerinden kötü haber getirdikleri okunuyordu.

Hakikaten, Sarcany ve Namir, evi yaşlı bir kadına emanet ederek, yanlarında kimsenin tanımadığı bir genç kızla, beş hafta evvel Tetuan'dan ayrılmışlardı.

Doktor ve Pierre bu son darbeyi bekleyemezdi: Donakaldılar.

"Mamafih bu gidiş her şeyi açıklıyor!" diye belirtti Luigi. "Sarcany'in, Silas Toronthal'in intikam için ya da başka bir saikle, saklandığı yeri ifşa etmesinden korkması gerekmez mi?"

Doktor Antékirtt, hainleri kovalamak söz konusu olduğunda, işini tamamlayacağından asla ümitsizliğe kapılmamıştı. Ama şimdi Sarcany'in elinden kurtarılması gereken kişi kızıydı ve aynı özgüveni hissetmiyordu!

Bununla beraber, Pierre'le hemen Namir'in evini ziyarete gitmekte mutabık kaldılar. Orada Sava'nın anısından fazlasını bulabilirlerdi. Belki bazı ipuçları genç kıza ne olduğunu açığa vururdu. Evin emanet edildiği ihtiyar Yahudi kadın onlara araştırmalarına yarayacak bilgiler verebilir, daha doğrusu satabilirdi.

Luigi derhal götürdü onları. Arapçayı çölde doğmuş gibi konuşan doktor kendini Sarcany'in bir dostu olarak takdim etti. Tetuan'dan sadece geçtiğini söylüyordu, onu görmekten mutlu olurdu ve evini gezmek istedi.

Yaşlı kadın ilkin biraz zorluk çıkardı, ama bir avuç altın sikke daha yardımsever olmasını sağladı. En

önemlisi, efendisiyle pek ilgili görünen doktorun sorularını yanıtlamayı reddetmedi.

Faslı kadının getirdiği genç kızın Sarcany'in karısı olması gerekiyordu. Bu uzun zaman önce kararlaştırılmıştı ve bu ani gidiş olmasa, düğünün Tetuan'da yapılması kuvvetle muhtemeldi. Genç kız, oraya gelişinden, yani yaklaşık üç aydan beri evden hiç çıkmamıştı. Aslen Arap olduğu söyleniyordu, fakat Yahudi kadın Avrupalı olması icap ettiğini düşünüyordu. Zaten onu, Faslı kadının evde olmadığı sırada, pek az görmüş ve hakkında daha fazlasını öğrenememişti.

Yaşlı kadın Sarcany'in ikisini nereye götürdüğünü söyleyemezdi. Tüm bildiği aşağı yukarı beş hafta evvel, doğuya giden bir kervanla yola çıktıklarıydı. O günden beri ev onun gözetimindeydi ve Sarcany satacak birini bulana kadar koruması lazımdı – ki bu, Tetuan'a geri dönmemek niyetini gösteriyordu.

Doktor bu cevapları soğukkanlılıkla dinliyor ve Pierre Bathory'e kelime kelime tercüme ediyordu.

Neticede kesin olan şey, Sarcany'in Tanca'da mola veren yolcu gemilerinden birine binmeyi veya hattı Oran Garında son bulan demiryolunu kullanmayı tercih etmemesiydi. Tetuan'dan ayrılan bir kervana katılmıştı. Ama kervan nereye gidiyordu?... Çölde bir vahaya mı, yoksa Sava'nın tamamen insafına kalacağı şu yarı vahşi toprakların ortasına mı? Bunu nereden öğrenecekti? Kuzey Afrika yollarında münferit bir kervanın izini bulmak hiç de kolay değildi!

Doktor yine de ihtiyar Yahudiye ısrarcı davrandı. Sarcany'i ilgilendiren önemli haberler aldığını tekrarlıyordu, hem de kurtulmak istediği o ev hakkında. Lakin ne yaparsa yapsın, başka bir bilgi elde edemedi. Kadının, bu dramın sonunu hızlandırmak için

Sarcany'in saklanmaya kaçtığı yere dair hiçbir şey bilmediği aşikârdı.

Bunun üzerine doktor, Pierre ve Luigi Arap modasına uygun tarzda döşenmiş evi gezmek istedi. Çeşitli odalar dikdörtgen bir galeriyle çevrili iç avludan ışık alıyordu.

Çok geçmeden Sava'nın kaldığı odaya ulaştılar – tam bir hapishane hücresiydi. Zavallı genç kız orada, kimseden yardım bekleyemeden, umutsuz saatler geçirmiş olmalıydı! Doktor ve Pierre, tek söz etmeden, gözleriyle odayı tarıyor, kendilerini peşinde oldukları izlere yöneltebilecek en ufak bir ipucu arıyorlardı.

Ansızın doktor, odanın bir köşesinde sacayağına oturtulmuş, ufak bir bakır mangala hızla yaklaştı. Mangalın dibinde ateşten tahrip olmuş, ama bütünüyle yanmamış birkaç kâğıt kalıntısı titreşiyordu.

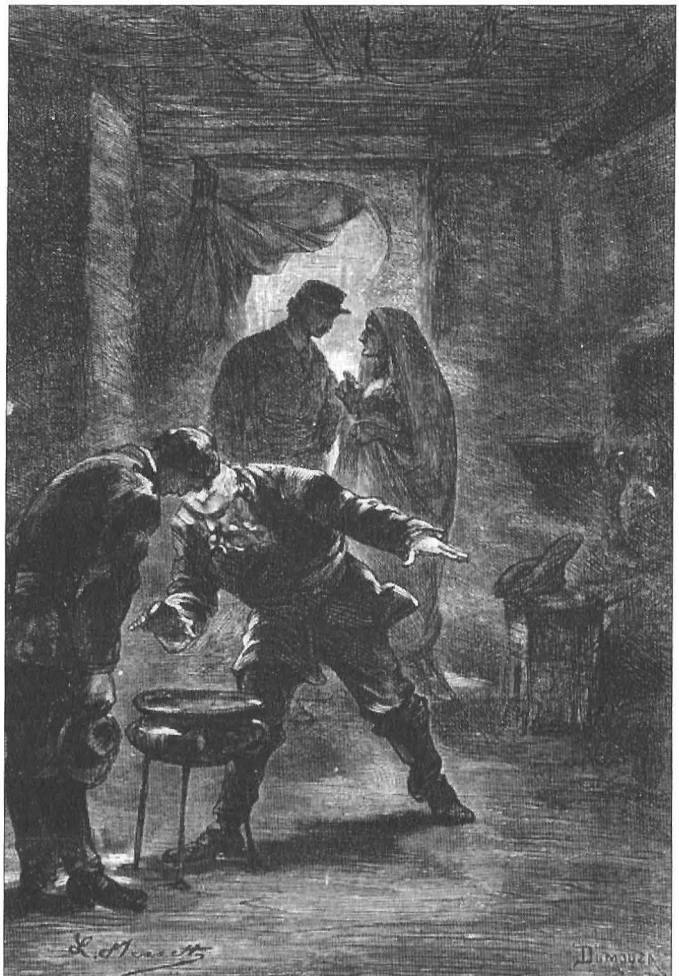
Sava mektup mu yazmıştı? Sonra da o beklenmedik gidişe şaşırarak, Tetuan'dan ayrılmadan evvel mektubu yakmaya mı karar vermişti? Yoksa Sava'nın üzerinde bulunan mektup – ki bu gayet mümkündü – Sarcany veya Namir tarafından imha mı edilmişti?

Pierre mangala eğilmiş doktorun bakışlarını takip etmişti. Ne vardı acaba?

Bir nefesin kül edebileceği kâğıt kalıntılarında siyah kelimeler seçiliyordu. Mesela, maalesef eksi olsalar da, şu ikisi: "Ba... Bath..."

Bayan Bathory'in Ragusa'dan kaybolduğunu bilmeyen, bilemeyen Sava bu dünyada yardım isteyebileceği tek kişi olması münasebetiyle ona yazmaya mı çalışmıştı?

Bayan Bathory'in adını müteakip başka bir isim daha ayırt edilebiliyordu – oğlununki...

Pierre, nefesini tutmuş, hâlâ okunabilen birkaç sözcük daha bulmaya uğraşıyordu!... Ama görüşü bulanmıştı!... Artık bir şey görmüyordu!...

Oysa hâlâ onu genç kızın izine götürebilecek bir kelime mevcuttu – doktorun neredeyse kusursuz bir halde bulmayı başardığı bir kelime...

"Trablusgarp!" diye haykırdı.

Demek ki Sarcany'in sığınmaya gittiği yer, mutlak bir güvenliğe kavuşacağı, doğduğu memleket olan Trablusgarp Vilayetiydi!

Beş haftadır yolda bulunan kervan o vilayete doğru gidiyordu!...

"Trablus'a gidiyoruz!" dedi doktor.

Aynı akşam hepsi denize açılmıştı. Sarcany vilayet başkentine ulaşmakta gecikmese de, en azından ondan birkaç sonra varmayı umuyorlardı.

2
LEYLEKLER BAYRAMI

23 Kasımda, Trablus surları dışında uzanan Sung-Ettelate Ovası tuhaf bir görüntü arz ediyordu. O gün ovanın çorak mı verimli mi olduğunu kim söyleyebilirdi? Sathında cırtlak renkli bayrak ve püsküllerle donatılmış rengârenk çadırlar, soluk ve yamalı perdeleri misafirlerini güneyden esen kuru ve sert "gibly" rüzgârından yeterince korumayan, sefil görünüşlü kulübeler göze çarpıyordu. Şurada burada, şark usulü, zengin koşum takımlarıyla at sürüleri, yarısı boş bir tulumu andıran yassı kafalarını kuma uzatmış hecin develeri, büyük köpekler boyunda küçük eşekler, ufak eşekler kadar büyük köpekler, topuzu ve arka kısmı deve hörgücü gibi yuvarlak, muazzam Arap eyerleri taşıyan katırlar... Sırta çapraz asılmış tüfekleri, göğüs hizasında dizleri, pabuç şeklinde üzengilere sokulmuş ayakları, çift ağızlı kılıçlarıyla geçerken ezmekten kaygılanmaksızın erkek, kadın ve çocuklardan müteşekkil bir kalabalığın ortasında dörtnala giden süvariler; nihayet, erkekler örtünün kıvrımlarını bakır bir çivi vasıtasıyla göğüslerine bağlarken

kadınlar üstteki parçayı sadece sol göz görülecek şekilde yüzlerine düşürmeseler kadının erkekten ayır edilemeyeceği, neredeyse bir örnek Berberi "hauly"si giymiş yerliler... Elbiseler sınıflara göre değişiklik arz ediyordu. Fakirler için, altlarında çıplak oldukları, basit, yünlü mantolar, hali vakti yerinde olanlar için ceket ve geniş Arap şalvarı, zenginler için altın pullarla süslü gömleğin üstünde ipeğin parlaklığının yünün matlığıyla karıştığı ikinci bir tül "hauly"de mavi beyaz kareli düzenlemeler...

O vadide yalnızca Trabluslular mı birikmişti? Hayır. Başkent civarını siyah köleleri eşliğindeki Gadames ve Soknalı tüccarlar, yüzleri açık, ülkeye yakıştığı gibi şişman, pek zarif olmayan donlar giymiş Yahudiler, saz ve hurma dallarından yapılmış sefil kulübelerini terk edip bu halk şenliğine katılmak üzere yakındaki bir köyden gelen zenciler –çamaşırdan ziyade takı zenginiydiler, kaba bakır bilezikler, deniz kabuğundan kolyeler, dizi dizi hayvan dişleri, kulak memeleri ve burun kıkırdağına gümüş halkalar takmışlardı– köken itibariyle Büyük Suriye kıyılarından olan ve memleketlerindeki hurma ağaçları şarap, meyve, ekmek ve reçel sağlayan Benuliye ve Avangirler dolduruyordu. Mağripliler, Berberiler, Türkler, Bedeviler, hatta Avrupalı "misafirler" arasında paşalar, şeyhler, kadılar, aşiret reisleri, bölgenin bütün efendileri, reaya kalabalığını yara yara dolaşıyorlardı. Kalabalık, bu Afrika eyaletinin, Türk İmparatorluğu Sultanı tarafından idare edilen bu vilayetin genel valisi yüce kayıtsızlığıyla geçerken, askerlerin çıplak kılıçları ve zaptiyelerin sopaları karşısında ihtiyat ve alçakgönüllülükle açılıyordu.

Trablusgarp'ta altı bin askerle – bini Cebel, beş yüzü Kirenayka için – bir buçuk milyon nüfus yaşasa da, Trablus kenti tek başına ele alındığında yirmi ila

yirmi beş bin kişiden ibaretti. Fakat o gün, bölgenin dört bir yanından gelmiş meraklıların toplanmasıyla nüfusun ikiye katlandığı söylenebilirdi. Doğrusu, "köylüler" Eyalet başkentinde barınak aramamışlardı. Müstahkem alanın surları arasında, ne kullanılan kalitesiz malzeme yüzünden pek yakında harabeye dönüşecek evler, ne taşla kaplanmamış, gökyüzünün görünmediği dar ve dolambaçlı sokaklar, ne konsoloslukların bulunduğu, mendireğe komşu mahalle, ne Yahudi ahalinin yığıldığı batı mahallesi, ne şehrin Müslüman soyunun ihtiyaçlarını karşılayan geri kalanı böyle bir halk istilasını kaldırabilirdi.

Lakin Sung-Ettelate Ovası Afrika'nın doğu bölgelerinde sayın bir efsane halini almış Leylekler Bayramına akın eden izleyici kalabalığına yetecek kadar genişti. Şehri üç taraftan kuşatan bu ova – doğudan sert rüzgârlar estiğinde bazen denizin istilasına uğrayan, sarı kumlu bir Sahra parçası – yaklaşık bir kilometre genişliğindeydi. Güney sınırında, duvarları bembeyaz parlayan konutları, cılız bir ineğin döndürdüğü çarkla sulanan bahçeleri, portakal, limon, hurma ağaçlıkları, yemyeşil çiçek ve bodur ağaç kümeleri, antiloplar, ceylanlar, tilki ve flamingolarıyla keskin bir tezat oluşturan Manşiye Vahası yayılıyordu. Geniş yerleşim bölgesinde, sayısı otuz binden aşağı olmayan bir nüfus barınıyordu. Ötesinde, Afrika'nın başka hiçbir noktasında Akdeniz'e bu kadar yaklaşmayan çöl başlıyordu. Çöl ve hareketli kumulları –Baron Krafft'ın dediği gibi "rüzgârın denizdeki kadar kolay çizdiği dalgalar"– uçsuz bucaksız kum halısı, ele gelmez bir toz sisinin bile eksik olmadığı Libya okyanusu...

Trablusgarp –neredeyse Fransa büyüklüğünde bir eyalet– Tunus, Mısır ve Sahra arasında, Akdeniz sahilinden üç yüz kilometre içeri uzanıyordu.

Sarcany, Tetuan'dan ayrıldıktan sonra, Kuzey Afrika'nın en az tanınan, ama her türlü araştırmadan korunarak en uzun süre kalınabilecek yerlerinden biri olan bu eyalete sığınmıştı. Aslen çevirdiği ilk numaraların sahnesi Trablusgarplı olması münasebetiyle, netice itibariyle doğduğu memlekete dönmekten başka bir yapmamıştı. Hem hatırlayacağımız üzere, Kuzey Afrika'nın en korkunç tarikatının bir üyesi olarak, silah ve mühimmat satın alımında yabancı ülkelerde casusluklarını yapmayı hiç bırakmadığı Senusilerden etkili bir yardım görmesi lazımdı. Bu sayede, Trablus'a gelince, tarikatın tanınmış bölge reisi Sidi Hazam'ın evine yerleşebilmişti.

Sarcany, Silas Toronthal'in Nice yolundan kaçırılmasını müteakip –kendisi için hâlâ açıklanamaz bir hadise– Monte Carlo'yu terk etmişti. Son kumar kazançlarından çarptığı ve son bir oyuna yatırmama ihtiyatını gösterdiği birkaç bin frank, seyahat masraflarını karşılamayı ve ilkin baş gösteren pürüzleri halletmesini sağladı. Aslında umutsuzluğa kapılan Silas Toronthal'in geçmişini anlatmak ya da Sava'nın durumunu ifşa etmek suretiyle kendisinden intikam almaya yeltenmesinden çekinmemek elde değildi. Banker genç kızın Tetuan'da, Namir'in elinde olduğunu biliyordu. Sarcany'in en kısa zamanda Fas'tan ayrılmaya karar vermesi buradan ileri geliyordu.

Gerçekte bu tedbirli bir hareketti, çünkü Silas Toronthal genç kızın Faslı kadının gözetiminde tutulduğu ülke ve şehri söylemekte gecikmezdi.

Sarcany hareket ve savunma imkânları bakımından sıkıntı çekmeyeceği Trablusgarp Eyaletine sığınma kararı aldı. Fakat –doktorun anladığı gibi– oraya sahili dolaşan yolcu vapuru veya Cezayir demiryollarıyla gitmek fazla risk almak olurdu. O yüzden Fas,

Cezayir ve Tunus'un belli başlı vilayetlerinden yeni üyeler toplayarak Kirenayka'ya göçen bir Senusi kervanına katılmayı tercih etti. Tetuan ve Trablus arasındaki beş yüz fersahlık güzergâhı çölün kuzey sınırını izleyerek aşması gereken kervan 12 Ekimde yola çıktı.

Ve şimdi Sava tamamen kendisini kaçıranların insafına kalmış durumdaydı. Ama kararlılığı hiç sarsılmadı. Ne Namir'in tehditleri ne de Sarcany'in öfke nöbetleri onu etkiledi.

Karavanda, Tetuan'dan hareketinde onu askeri bakımdan örgütlemiş bir imam tarafından sıkı disiplinle yönetilen elli kadar mürit ve Khuan bulunuyordu. Zaten bu geçişin bazı zorluklara yol açabileceği Fransız hâkimiyetindeki bölgelerden geçmek söz konusu değildi.

Afrika kıtası, Cezayir ve Tunus sahillerinin şekli itibarıyla, aniden güneye inen Sirte Körfezinin batı kıyısına kadar bir yay teşkil ediyordu. Dolayısıyla, Tetuan'dan Trablus'a giden en kestirme yol o yayın telinin çizdiğiydi ve Sahra sınırındaki son Fransız şehirlerinden biri olan Lagvat'tan daha kuzeye çıkmıyordu.

Kervan, Fas İmparatorluğundan çıkınca, evvela "Yeni Fransa" denmesi teklif edilen ve aslında Fransa'nın ta kendisi olan – Yeni Kaledonya, Yeni Hollanda, Yeni İskoçya'nın İskoçya, Hollanda ve Kaledonya olduğundan daha Fransızdı, çünkü orayı Fransa toprağından ayıran ancak otuz saatlik deniz yolculuğuydu – Cezayir'in zengin vilayetleri hududu boyunca ilerledi.

Kervana Beni-Matan, Uled Nayil ve Şarfat-El-Hamel'de belli sayıda yeni mürit katılmıştı. Sirte Körfezi sınırındaki Tunus sahiline vardığında, personeli üç yüz kişiyi aşmıştı. Artık kıyıyı takip etmekten başka yapacak bir şey yoktu. Altı haftalık yolculuğu mütea-

kip, Eyaletin muhtelif kasabalarından yeni Khuanlar devşire devşire, 20 Kasıma doğru vilayet sırına vardı.

Leylekler Bayramının tantanalı bir şekilde kutlanacağı sırada, Sarcany ve Namir sadece üç gündür reis Sidi Hazam'ın hâlihazırda Sava'ya hapishane vazifesi gören evinde misafirdiler.

Narin bir minarenin tepeden baktığı, beyaz duvarlarında birkaç mazgal deliği ve çentikli taraçaları bulunan, dışarı açılan penceresi olmayan, dar ve alçak bir kapıyla donatılmış bu ev küçük bir kaleyi andırıyordu. Esasında, şehir dışında, kum ovası ve yüksek bir duvarla korunan bahçeleri vaha arazisine tecavüz eden Manşiye plantasyonları sınırında yer alan gerçek bir zaviyeydi.

İçi Arap konutlarının mutat düzenini yansıtıyordu, ama üçlü bir plan dâhilinde, yani üç tane avlusu vardı. Avluların çevresinde evin, çoğu gayet zengin döşenmiş çeşitli odalarının açıldığı, sütunlu, kemerli ve dört köşe bir galeri mevcuttu. Reisin ziyaretçi veya konukları ikinci avlunun dip kısmında geniş bir "skifa", daha önce Sidi Hazam idaresinde birçok konferansın yapıldığı bir nevi hol ya da sofa buluyorlardı.

Bu konut tabii ki yüksek duvarlarıyla savunuluyor olsa da, ayrıca, göçebe Berberilerin, hatta eyalet Senusilerini kontrol altında tutma gayretindeki Traplusgarp yetkililerinin saldırısı durumunda güvenliğine yardımcı olabilecek bir personele sahipti. Zaviyede, hem müdafaa hem de hücum için gayet iyi silahlandırılmış elli kadar mürit vardı.

Binaya tek bir kapıdan giriliyordu, ama çok kalın ve demir süsleriyle çok sağlam olan bu kapı kolay kolay kırılmazdı ki kırılsa da aşmak kolay değildi.

Sarcany reisin evinde güvenli bir sığınak bulmuştu. Planlarını orada gerçekleştirmeyi umuyordu.

Sava'yla evlenmesinin ona ziyadesiyle hatırı sayılır bir servet kazandıracağı muhakkaktı ve ihtiyaç halinde, başarısıyla doğrudan ilgili tarikatın yardımına güvenebilirdi.

Tetuan'dan gelen veya vilayetlerden devşirilmiş müritlere gelince, ilk işarette toplanmaya hazır vaziyette, Manşiye Vahasına dağılmışlardı. Leylekler Bayramı, Trablus polisini kuşkulandırmasa da, esas itibarıyla Senusi davasına hizmet edecekti. Sung-Ettelate Ovasında Kuzey Afrika Khuanları, Kirenayka topraklarına yığılmak ve orayı halifenin kadiri mutlak otoritesi altında gerçek bir korsan krallığı yapmak için müftülerin talimatını bekliyorlardı.

Koşullar elverişliydi, çünkü birlik taraftarlarının büyük çoğunluğu zaten Kirenayka'da, Bingazi Vilayeti'ndeydi.

Trablusgarp'ta Leylekler Bayramının kutlanacağı gün, Sung-Ettelate Ovasındaki kalabalığı arasında üç yabancı dolaşıyordu.

Arap kıyafetleri içinde kimse bu yabancıların – Misafirlerin – Avrupalı olduklarını anlayamazdı. İçlerinden en yaşlıları kendininkini ancak uzun bir alışkanlığın verebileceği fevkalade bir rahatlıkla taşıyordu.

Söz konusu olan, Pierre Bathory ve Luigi Ferrato eşliğindeki Doktor Antékirtt'ti. Pescade ve Matifou bazı hazırlıklarla meşgul olmak üzere şehirde kalmışlardı ve şüphesiz sahneye ancak rollerini oynayacakları zaman çıkacaklardı.

Elektrik 2 Trablus Limanında bir tür doğal mendirek oluşturan uzun kayalıkların korumasında demir atalı yalnızca yirmi dört saat olmuştu.

Dönüşte deniz yolculuğu gidiş kadar hızlı olmuştu. Küçük Filfila Koyundaki Philippeville'de verdikleri üç saatlik mola –Arap giysileri edinmek için vakit lazım-

dı– haricinde hiç durmamışlardı. Sonra *Elektrik 2*, Numidya Körfezi'ndeki mevcudiyeti dahi bildirilmeden, hemen tekrar yola çıkmıştı.

Doktor ve yoldaşları karaya yanaştıklarında – Trablus rıhtımına değil, liman dışındaki kayalıklara – Eyalet toprağına ayak basan beş Avrupalı değil, kıyafetleri dikkat çekmeyecek beş şarklıydılar. Belki o şekilde giyinmiş Pierre ve Luigi, alışık olmadıkları için, titiz bir gözlemci tarafından fark edilebilirlerdi, ama bu kıyafet soytarı olarak her çeşit kılığa alışkın Pescade ve Matifou nezdinde herhangi bir sıkıntı yaratmıyordu.

Elektrik gece olunca limanın öbür tarafına gidip, pek korunmayan sahildeki küçük koylardan birine saklandı. Orada gece ya da gündüz her saat denize açılmaya hazır beklemesi gerekiyordu. Doktor ve arkadaşları, karaya çıkar çıkmaz, kıyının kayalık zemininden yukarı çıkıp, Bab-El-Bahr'a – Deniz Kapısı – giden kocaman bloklardan müteşekkil rıhtıma saptılar ve kentin daracık sokaklarına daldılar. Buldukları ilk otel – ki zaten seçenekleri yoktu – birkaç gün veya saat için kâfi geldi. Kendilerini mütevazı insanlar, Trablus'tan geçişlerinden istifade Leylekler Bayramına katılmak isteyen Tunuslu, basit tüccarlar olarak takdim ettiler. Doktor Arapçayı Akdeniz'in diğer bölgesel dilleri kadar doğru konuştuğundan, onu ele verebilecek şey lisanı olamazdı.

Otelci mekânında kalmakla kendisine büyük bir şeref bahşeden beş yolcuyu hevesle karşıladı. Bir hayli geveze, şişman bir adamdı. Onu konuşturan doktor, çok geçmeden, kendisini doğrudan ilgilendiren bazı şeyler öğrendi: Her şeyden önce, yakınlarda Fas'tan Trablusgarp'a bir kervanın geldiğini, sonra da eyalette gayet meşhur Sarcany'in de o kervanda bulunduğunu ve Sidi Hazam'ın evinde konuk olduğunu...

İşte bu yüzden doktor, Pierre ve Luigi aynı akşam, fark edilmemek için gerekli bazı önlemleri alarak, Sung-Ettelate Ovasında kamp yapan göçebe kalabalığına karışmışlardı. Gezinirken, bir yandan da reisin Manşiye Vahası kenarındaki evini gözlüyorlardı.

Demek Sava Sandorf oraya kapatılmıştı! Doktorun Ragusa'da kaldığı dönemden beri baba kız birbirlerine hiç bu kadar yaklaşmamışlardı! Ama o an aşılmaz bir duvar onları ayırıyordu. Pierre'in genç kızı kurtarmak için her şeye, Sarcany'le anlaşmaya bile razı olacağı kesindi! O ve Kont Mathias Sandorf alçağın göz diktiği serveti ona bırakmaya hazırdılar! Bununla beraber, Étienne Bathory ve Ladislas Zathmar'ı gammazlayanın cezasını vermeleri gerektiğini de unutamazlardı!

Mamafih içinde bulundukları şartlarda Sarcany'i ele geçirmek, Sava'yı Sidi Hazam'ın evinden kaçırmak neredeyse aşılmaz güçlükler arz etmekten geri kalmıyordu. Zor işe yaramadığı takdirde, kurnazlığa başvurmak icap edecekti. Ertesi günkü şenlik onu kullanmaya izin verecek miydi? Evet, kuşkusuz. Pescade tarafından salık verilen plan doktor, Pierre ve Luigi'yi bütün akşam meşgul etti. Mert delikanlı planın tatbiki esnasında hayatını tehlikeye atacaktı, ama reisin evine sızmayı becerirse, Sava Sandorf'u kaçırmayı başarırdı. Cesaret ve mahareti karşısında hiçbir şey imkânsız görünmüyordu.

Ertesi gün, öğleden sonra üçe doğru Doktor Antékirtt, Pierre ve Luigi benimsenen planın tatbiki için Sung-Ettelate Ovasında gözlemde bulunuyorlardı. Bu sırada Pescade ve Matifou şenliği en ateşli anında oynayacakları rollere hazırlanıyorlardı.

O vakte kadar, akşam çöktüğünde sayısız meşalenin ışığında ovayı dolduracak gürültü ve devinime dair hiçbir belirti görünmemişti. Yoğun kalabalığın

arasında gidip gelen gayet sade giyinmiş Senusi taraftarlarının, reislerinin emirlerini sadece masonik bir işaretle birbirlerine ilettikleri zor fark ediliyordu.

Başlıca olayları Müslüman halklar için "büyük gösteri" olan Leylekler Bayramı'nda tekrar sahnelenecek Şark, daha doğrusu Afrika efsanesini tanıtmak yerinde olur.

Vaktiyle Afrika kıtasında bir Cin ırkı varmış. Bu Cinler Hammada Çölü hududunda, Trablusgarp ile Fizan Krallığı arasında yer alan geniş bir araziyi işgal ediyorlarmış. Kudretli, çok korkutucu ve çok korkulan bir kavim söz konusuymuş. Adaletsiz, kalleş, saldırgan ve zalimmişler. Afrika'nın hiçbir hükümdarı onları yola getirememiş.

Bir gün Süleyman Peygamber Cinlere hücum etmeye değil, ama onları dönüştürmeye yeltenmiş. Bu maksatla havarilerinden birini, iyilik sevgisini ve kötülüğe karşı nefreti vaaz etmeye yollamış. Nafile zahmet! Vahşiler güruhu misyoneri yakalayıp öldürmüş.

Cinlerin bu kadar cüret göstermeleri, hiçbir komşu kralın ordularını ıssız ve erişilmesi zor memleketlerinde maceraya atmaya cesaret edemeyeceğini bilmelerindenmiş. Hiçbir ulağın Süleyman Peygambere gidip havarisini nasıl karşıladıklarını bildiremeyeceğini düşünüyor, ama yanılıyorlarmış.

Bölgede çok sayıda leylek varmış. Bilindiği gibi bu kuşlar iyi huylu, son derece zeki ve özellikle çok duyarlı hayvanlarmış; çünkü para bütün fenalıkların kaynağı ve insanı kötü ihtiraslarının uçurumuna sürükleyen en güçlü saik olduğundan, efsaneye göre adı madeni bir parada bulunan bir ülkede asla kalmazlarmış.

Cinlerin içinde yaşadıkları sapkınlık halini gören leylekler bir gün toplantı yaparak, haklı intikamını alması için misyonerin katillerini bildirmek amacıy-

la, içlerinden birini Süleyman Peygambere yollamaya karar vermişler.

Peygamber derhal gözde ulağı çavuşkuşunu çağırıp, dünyanın bütün leyleklerini Afrika göğünün yüksek kuşaklarına götürme emri vermiş.

Talimat uygulanmış ve sayısız kuş orduları Süleyman Peygamberin karşısında toplanarak, efsanenin kelimesi kelimesine söylediği gibi: "Mezda ve Morzuk arasındaki bütün bölgeyi karanlığa boğan bir bulut meydana getirmişler."

Her biri gagasına bir taş alıp, Cinler ülkesine yönelmiş. Sonra havada süzülerek, ruhları artık ebediyen Hammada Çölünün derinliklerine hapsedilmiş o kötü ırkı taşlamışlar.

O günkü şenlikte sahnelenecek masal buydu. Sung-Ettelate Ovasının sathına gerilmiş muazzam ağlar altında yüzlerce leylek toplanmıştı. Çoğu tek ayak üstüne dikilmiş, kurtuluş zamanını bekliyor ve çene tıkırtıları bazen havada trampete benzer bir gürültü çıkarıyordu. İşaret verilince boşlukta uçarak, seyircilerin haykırışları, çalgıların gürültüsü, yaylım ateş patlamaları arasında, rengârenk alevler çıkaran meşalelerin ışığında, müminler kalabalığına yumuşak topraktan müteşekkil zararsız taşlar atmaları gerekiyordu.

Pescade Burnu bayram programını biliyordu ve orada rol oynama fikrini ona bu program telkin etmişti. Belki bu koşullarda Sidi Hazam'ın evine girebilirdi.

Güneş battığı esnada, Trablus Kalesinden atılan bir top, Sung-Ettelate ahalisinin sabırsızlıkla beklediği işareti verdi. İlkin her yandan yükselen korkunç gürültüden sağır olan doktor, Pierre ve Luigi çok geçmeden tüm ovada parlayan binlerce ışıktan körleştiler.

Top patlaması işitildiği sırada, göçebe kalabalığı hâlâ akşam yemeğiyle meşguldü. Türkler ve öyle gö-

rünmek isteyenler koyun kavurması ve tavuklu pilav, hali vakti yerinde Araplar kuskus yiyorlardı. Daha ilerde, ceplerinde altından ziyade bakır bulunan bir sürü zavallı bir tür zeytinyağlı arpa lapası olan "bazina" ile yetiniyordu. Alkollü bira haline getirilince insanı aşırı sarhoş edebilen şu hurma ağacı usaresi, "lagby", her yerde sel gibi akıyordu.

Top atışından birkaç dakika sonra Türk, Arap, Zenci erkek, kadın ve çocuklar çoktan kendilerini tutamaz olmuşlardı. Böyle bir insan uğultusu ortasında kendini duyurmak için, o barbar orkestraların çalgılarının müthiş bir ses çıkarması gerekiyordu. Şurada burada süvariler uzun tüfek ve tabancalarını patlatarak atlayıp zıplarlarken, tasviri imkânsız bir hengâme içinde, maytap ve havai fişekler top gibi patlıyordu.

Meşalelerin ışığında, ahşap davulların patırtısında, yeknesak bir ezgi eşliğinde, acayip kılıklı bir zenci kabile reisi, kemerinde şakırdayan küçük kemikler ve yüzünü gizleyen şeytani maskeyle, kıvranarak el çırpan bir kadın çemberinin merkezinde suratını buruşturmuş, otuz kadar siyahı dansa teşvik ediyordu.

Başka yerde, dinsel galeyan ve alkol sarhoşluğunun son kertesine varmış Aysassua vahşileri, ağızları köpürmüş, gözleri yuvalarından fırlamış vaziyette, tahta kemiriyor, demir çiğniyor, derilerini kesiyor, korları havaya atıp tutuyor, bileklerini, yanak ve dudaklarını ısıran uzun yılanlara sarınıyor ve kanlı kuyruklarını parçalayıp yiyerek karşılık veriyorlardı.

Fakat biraz sonra kalabalık, sanki yeni bir gösteri o tarafa çekmiş gibi, olağanüstü bir hevesle Sidi Hazam'ın evine yöneldi.

Orada biri çok iri, öteki narin iki adam vardı – tuhaf güç ve hüner gösterileri dört sıra seyirciyi bir Trabluslunun ağzından çıkabilecek en gürültücü "yaşa" nidalarına kışkırtan iki akrobat.

Bunlar Pescade ve Matifou'ydu. Marifetlerinin sahnesi olarak Sidi Hazam'ın evine sadece birkaç adım mesafede bir yer seçmişlerdi. Bu vesileyle her ikisi de eski panayır sanatçısı mesleklerine dönmüştü. Arap

kumaşlarından kesilmiş eski püskü giysiler içinde, yeni başarılar arayışındaydılar.

"Fazla paslanmış olmayasın?" diye sormuştu Pescade Matifou'ya.

"Hayır, Pescade Burnu."

"Şu dangalakları coşturmak için her numarayı yapmaya hazır mısın peki?"

"Elbette!..."

"Ya dişlerinle çakıl taşı öğütmen ve yılan yemen gerekirse?..."

"Pişmiş yılan mı?..." diye sordu Matifou.

"Hayır... Çiğ!"

"Çiğ mi?"

"Ve canlı!"

Matifou yüzünü buruşturmuştu, ama icabında basit bir Aysassua gibi yılan yemeye kararlıydı.

Seyirci kalabalığına karışan doktor, Pierre ve Luigi yoldaşlarını gözden kaybetmiyordu.

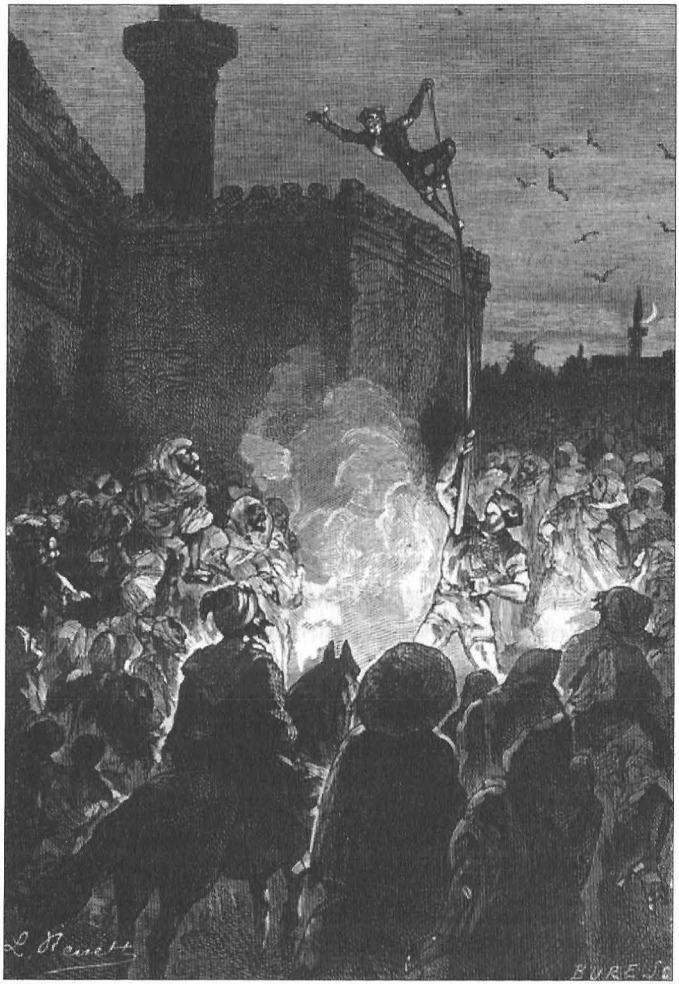
Hayır! Matifou Burnu paslanmamıştı. İnanılmaz kuvvetinden hiçbir şey yitirmemişti. Evvela onunla güreşmeyi göze alan en sağlamından beş altı Arabın sırtı yere gelmişti.

Sonra sıra Arapları hayran bırakan hokkabazlık numaralarına gelmişti. Bilhassa yanan meşalelerin Pescade'nin ellerinden Matifou'nunkilere fırlatılırken havada ateşten zikzaklar çizmesi coşku yarattı.

Oysa topluluğun müşkülpesent olma hakkı vardı. İzleyiciler arasında, meşhur Bracco trupunun şaşırtıcı programında ilan edildiği gibi, "çeviklikleri o enlemin en korkulan hayvanlarınınkine eşit", yarı vahşi Tuareglerin çok sayıda hayranı mevcuttu. Bu işin erbabı olanlar daha önce, çölün Samson'u, topla atılan adam – "kazadan korkan İngiltere kraliçesinin valesine deneyini tekrarlamamasını söylettiği" – korkusuz

Mustafa'yı alkışlamışlardı. Lakin Matifou güç gösterisi bakımından mukayese kabul etmezdi ve tüm rakiplerine meydan okuyabiliyordu.

Nihayet son bir numara Avrupalı sanatçıların etrafını saran kozmopolit kalabalığın heyecanını zirveye taşıdı. Avrupa sirklerinde eskimiş olsa da, görünüşe göre Trablusgarp aylakları tarafından henüz tanınmıyordu.

Seyirciler, meşalelerin ışığında "çalışan" iki akrobatı daha yakından görmek için birbirlerini eziyorlardı.

Matifou yirmi beş otuz ayak uzunluğunda bir sırık kapıp, göğsüne götürdüğü iki eliyle onu dikine tuttu. Pescade, maymun çevikliğiyle tırmandığı ve kaygı verici bir eğim kazandırdığı sırığın ucunda, inanılmaz cesur pozlarda sallanıyordu.

Ama Matifou Burnu, dengesini korumak için yavaş yavaş yer değiştirerek, sarsılmazlığını sürdürüyordu. Sonra, Sidi Hazam'ın evinin duvarına yaklaştığında, sırığı en yukarı kaldıracak kuvveti buldu. Bu arada Pescade Burnu da ahaliye öpücükler gönderen bir şöhret tavrı takınmıştı.

Kendinden geçmiş Arap ve zenci kalabalığa haykırıyor, el çırpıyor, yerde tepiniyordu. Hayır, Çölün Samson'u, Tuareglerin en gözüpeği, korkusuz Mustafa hiç bu kadar yükseğe çıkmamıştı!

O sırada Trablus Kalesinden bir top sesi yankılandı. Bu işaret üzerine, kendilerini tutsak eden muazzam ağlardan birdenbire kurtulan yüzlerce leylek havaya uçtu ve ovaya bir sahte taş sağanağı yağmaya başladı. Havadan gelen sağır edici çığlıklar konserine, daha az şiddetli olmayan kara konseri cevap verdi.

Şenlik zıvanadan çıkmıştı. Adeta Eski Kıta'nın bütün tımarhaneleri Trablusgarp'ın Sung-Ettelate Ovasına boşalmıştı.

Bununla birlikte reisin konutu, bu halk şenliği saatlerinde, inatla sağır ve dilsizmiş gibi kapalı kalmış ve kapıda ya da taraçalarda, Sidi Hazam'ın hempalarından tek bir tanesi bile görünmemişti.

Fakat o esnada fevkalade bir hadise cereyan etti. Meşalelerin söndüğü anda, leyleklerin müthiş uçuşunu müteakip, Pescade aniden yok oldu. Sanki Sü-

leyman Peygamberin sadık kuşlarıyla beraber göğün yükseklerine uçmuştu.

Acaba ona ne olmuştu?

Matifou bu kayboluştan kaygılanmış gibi görünmüyordu. Sırığını havaya attıktan sonra, öbür ucundan maharetle yakalayıp, kocaman bastonunu döndüren bir bando şefi gibi çevirdi. Pescade Burnu'nun hokkabazlığı ona dünyanın en tabii şeyi gibi gelmişti.

Seyircilerin hayranlığı son kerteye varmıştı ve coşkuları, vaha sınırlarının ötesinde de duyulmuş olması gereken muazzam bir "yaşa" ile tamamlandı. Hiç kimse çevik akrobatın boşluğa yükselip leylekler krallığına uçtuğundan şüphe etmemişti.

Kalabalıkları en çok çeken, açıklayamadıkları şeyler değil midir zaten?

3
SİDİ HAZAM'IN EVİ

Saat akşamın dokuzuna geliyordu. Yaylım ateş sesleri, müzik, çığlıklar, her şey aniden kesilmişti. Kalabalık yavaş yavaş dağılmaya başladı. Kimileri Trablus'a, kimileriyse Manşiye vahası ve eyaletin civar köylerine dönüyorlardı. Bir saate kalmadan, Sung-Ettelate Ovası boş ve sessiz bir hal alacaktı. Çadırlar katlanıyor, kamplar toplanıyordu. Zenci ve Berberiler daha şimdiden Trablusgarp'ın muhtelif bölgelerine doğru yola koyulurken, Senusiler Krenayka'ya, özellikle de halifenin tüm güçlerinin toplanacağı Bingazi vilayetine yöneliyorlardı.

Yalnızca Doktor Antékirtt, Pierre ve Luigi'nin bütün gece o meydanı terk etmemeleri gerekiyordu. Pescade'nin ortadan yok oluşundan beri her olaya

hazır olan üç adamdan her biri hemen kendine Sidi Hazam'ın evinin duvarları altında bir gözetleme mahalli seçmişti.

Bununla beraber, Matifou sırığı yukarı kaldırdığı esnada inanılmaz bir sıçrayışla ileri fırlayan Pescade, konutun çeşitli avlularına hâkim minarenin dibindeki taraçalardan birinin parapetine düşmüştü.

O karanlık gecede, ne içeriden ne de dışarıdan onu gören kimse olmuştu – ikinci avlunun dip kısmında yer alan ve bazıları uyurken diğerleri reisin emriyle nöbet tutan belli sayıda Khuanın bulunduğu skifadan bile.

Pescade'nin onca beklenmedik koşulun değiştirmesi muhtemel bir plana ilişkin kesin karar verememesi anlaşılabilir bir durumdu. Sidi Hazam'ın evinin iç düzenini hiç bilmiyordu. Genç kızın nereye kapatıldığından, yalnız mı yoksa birinin gözetiminde mi bulunduğundan, kaçmak için gereken fiziki kuvvete sahip olup olmadığından da bihaberdi. O yüzden biraz maceraya atılma zarureti mevcuttu. Kendi kendine şöyle demişti:

"Her şeyden önce, kaba kuvvet ya da kurnazlıkla, Sava Sandorf'a ulaşmalıyım. Hemen beni takip edemezse veya onu bu gece kaçırmayı başaramazsam, en azından Pierre Bathory'in sağ olduğunu, burada, şu duvarların altında bulunduğunu, Doktor Antékirtt ve arkadaşlarının kendisine yardım etmeye hazır vaziyette beklediklerini ve neticede kaçışı biraz gecikirse, hiçbir tehdide boyun eğmemesi gerektiğini bilmeli!... İşin doğrusu, ona kadar ulaşamadan yakalanabilirim!... Ama bunu o zaman düşünürüz!"

Pescade'nin mazgal delikleriyle donatılmış, beyazımsı bir nevi tombul korkuluk olan parapetin üstünden atladıktan sonra yaptığı ilk iş hafif ve rüküş palyaço kıyafetinin altına saklayabildiği ince, düğümlü ipi çözmek oldu. Sonra onu köşe mazgallarından birine bağ-

layıp, öbür ucu dışarıdan yere değecek şekilde sarkıttı. Bu muhtemel bir ihtiyati tedbirden başka bir şey değildi, fakat alınmasında fayda vardı. Pescade Burnu daha ileri gitmeden evvel, parapet boyunca karın üstü yattı. İhtiyatın dayattığı bu vaziyette kımıldamadan bekledi. Görülmüş olsa, taraça çok geçmeden Sidi Hazam'ın adamlarıyla dolardı ve o zaman, Sava Sandorf için bir selamet imkânı olmasını umduğu ipi kendi hesabına kullanmaktan başka yapacak bir şey kalmazdı.

Reisin konutunda mutlak bir sessizlik hüküm sürüyordu. Ne Sidi Hazam, ne Sarcany ne de adamlarından biri leylekler bayramına katılmış olduğundan, zaviyenin kapısı gündoğumundan beri açılmamıştı.

Pescade birkaç dakikalık bekleyişi müteakip, sürüne sürüne, minarenin yükseldiği köşeye doğru ilerledi. Kuşkusuz, minarenin üst tarafına çıkan merdivenin birinci avlunun zeminine kadar devam etmesi lazımdı. Nitekim taraçaya açılan bir kapı iç avlular seviyesine inmeyi sağlıyordu.

Kapı kilitli olmasa da, kanada delik açmadıkça dışarıdan itmenin mümkün olmadığı bir sürgüyle, içerden kapatılmıştı. Pescade delik işini elbette halledebilirdi, zira cebinde doktorun kıymetli hediyesi bir çakı vardı ve onu iyi kullanırdı. Ama bu uzun ve belki gürültülü bir iş olurdu.

Buna lüzum kalmadı. Taraçanın üç ayak yukarısında, minarenin duvarına mazgal biçiminde bir "aydınlık" deliği oyulmuştu. "Aydınlık" dar olsa bile, Pescade de şişman değildi. Hem zaten geçiş yokmuş gibi görünen yerden geçmek için uzayabilen kedilerden farksız değil miydi? Denedi ve biraz sonra, omuzlarında birkaç sıyrık pahasına, kendini minarenin içinde buldu.

"İşte Matifou bunu asla yapamazdı!" diye düşündü, haklı olarak.

Sonra eliyle yoklayarak, kapıya doğru döndü. Aynı yola başvurmak gerekmesi durumunda serbest kalması için, sürgüyü çekti.

Minarenin döner merdiveninden inerken, ayaklarının gıcırdatabileceği ahşap basamaklara abanmaktan ziyade, kendini kaymaya bıraktı. Aşağıda karşısına ikinci bir kapalı kapı çıktı, fakat açmak için itmesi yeterli oldu.

Bu kapı, birinci avlunun çevresini kuşatan, küçük sütunlarla desteklenmiş bir galeriye açılıyordu. Galeride bir sürü oda sıralanmıştı. Merdivenin kesif karanlığından sonra, o mekân nispeten daha az karanlık görünüyordu. Üstelik içerden ne ışık geliyordu ne de bir ses.

Avlunun ortasında, kocaman toprak saksılarla çevrili, yuvarlak bir kaynak suyu havuzu vardı. Saksılardan, gür yeşillikleri kuyu taşı etrafında bir tür bahçe oluşturan muhtelif bodur ağaçlar, karabiber, palmiye, zakkum ve kaktüsler fışkırıyordu.

Pescade her odanın önünde durup, ayaklarının ucuna basarak, galeriyi turladı. Odalar boş gibiydi. Mamafih hepsi boş değildi, zira kapılardan birinin ardından, gayet net bir mırıltı işitiliyordu.

Pescade önce geri çekildi. İşitilen Sarcany'in sesiydi – Ragusa'da defalarca duyduğu ses. Lakin kulağını kapıya dayasa da, odada konuşulanları hiç anlamadı.

O sırada daha kuvvetli bir gürültü oldu ve Pescade ancak kendini geriye atacak vakit bulabildi. Sonra gidip, havuzun çevresine yerleştirilmiş büyük saksılardan birinin arkasına büzüldü.

Sarcany odadan çıkmıştı. Yanında uzun boylu bir Arap vardı. İkisi birlikte, avlu galerisinde dolaşarak, konuşmaya devam etti.

Maalesef Pescade, Sarcany ve yoldaşının söylediklerini anlayamıyordu, zira bilmediği Arap lisanını kullanıyorlardı. Yine de iki kelime, daha doğrusu iki ad dikkatini çekti: Sidi Hazam'ınki –aslında Sarcany'le konuşan reisti– ve birçok kez tekrarlanan Antékirtta ismi.

"En azından garip!" dedi kendi kendine Pescade. "Antékirtta'dan niye söz ediyorlar acaba? Yoksa Sidi Hazam, Sarcany ve Trablusgarp'ın bütün korsanları

adamıza karşı bir sefer mi planlıyorlar? Lanet olsun! Bu iki namussuzun kullandıkları bozuk dili bilmemek ne kötü!"

Yeşil saksılar ardına büzülmüş Pescade başka şüpheli sözcükler yakalamaya uğraşırken, Sarcany ve Sidi Hazam havuza yaklaşıyorlardı. Fakat gece onu göremeyecekleri kadar karanlıktı.

"Keşke Sarcany avluda yalnız olsaydı," diyordu kendi kendine, belki boğazına sarılıp, "bize zarar veremeyeceği hale getirebilirdim! Ama bu Sava Sandorf'u kurtarmazdı. Halbuki ben o tehlikeli atlayışı onun için yaptım!... Ya sabır!... Sarcany'in sırası bilahare gelecek!"

Sidi Hazam ve Sarcany'in konuşması yaklaşık yirmi dakika sürdü. Sava'nın adı da defalarca telaffuz edildi. Hem de "arrue" nitelemesiyle beraber. Pescade Arapçada "nişanlı" manasına gelen bu kelimeyi daha önce de işittiğini hatırladı. Reisin Sarcany'in projelerinden haberdar olduğu ve yardım ettiği aşikârdı.

Sonra iki adam avlunun, galeriyi evdeki diğer eklentilere bağlayan köşe kapılarının birinden çekildiler.

Onlar gözden kaybolur kaybolmaz, Pescade galeri boyunca süzülüp, kapının yanında durdu. Kanadını itince kendini, duvarını el yordamıyla takip ettiği dar bir koridorda buldu. Öteki ucunda, ortadan bir sütunla desteklenen ve ikinci avlunun yolunu açan bir çifte kemer kavis çiziyordu.

Skifanın avludan günışığı aldığı pencerelerin arasından geçen oldukça keskin ışıklar zeminde geniş aydınlık alanlar meydana getiriyordu. Şimdi onları geçmek ihtiyatlı olmazdı. Salonun kapısının arkasından birçok sesten müteşekkil bir gürültü işitiliyordu.

Pescade bir an tereddüt etti. Aradığı yer Sava'nın kapatıldığı odaydı ve onu keşfetmek için şanstan başka bir şeye güvenemezdi.

Avlunun öbür ucunda aniden bir ışık belirdi. Elinde bakır süsler ve püsküllerle bezeli bir Arap feneri taşıyan bir kadın, avlunun karşıt köşesinde yer alan bir odadan çıkmıştı ve skifanın kapısının açıldığı galerinin çevresini dolanıyordu.

Pescade onu tanıdı... Kadın Namir'di.

Faslı kadının genç kızın kaldığı odaya gitmesi ihtimal dâhilinde olduğundan, onu takip etmenin çaresini bulmak ve takip etmek için ilkin kendini göstermeden yol vermek lazımdı. O an Pescade'nin cüretkâr teşebbüsüne ve Sava Sandorf'un akıbetine karar verecekti.

Namir ilerliyordu. Mozaik döşemenin daha güçlü aydınlanması dolayısıyla, neredeyse yer seviyesindeki feneri galerinin üst kısmını daha da koyu bir karanlıkta bırakıyordu. Kadın kemerin altından geçmeye mecbur olduğundan, Pescade ne yapacağını pek bilmiyordu ki, fenerin ışığı kemerin üst kısmının Mağrip tarzı, kafesli ve girişik bezemelerden oluştuğunu gösterdi.

Merkez sütuna tırmanıp, arabesk bezemelerden birine tutunarak, bilek gücüyle kendini yukarı çekmek, ortadaki oyuğa sığınmak ve orada nişe dikilmiş bir aziz gibi durmak Pescade için bir anlık iş oldu.

Namir kemerin altından onu görmeden geçti ve galerinin karşı tarafına devam etti. Skifanın kapısına varınca açtı.

Avluya ışıklı bir yansıma fışkırıp, kapı kapanınca hemen söndü.

Pescade düşünmeye koyuldu. Düşüncelere dalmak için oradan iyi yer mi bulacaktı?

"Salona giren Namir'di," dedi kendi kendine. "Sava Sandorf'un odasına gitmediği kesin! Ama belki oradan çıkıyordu. Öyleyse Sava'nın kaldığı oda avlunun köşesindeki! Doğrulamak lazım!"

Pescade bulunduğu yeri terk etmeden evvel birkaç saniye bekledi. Skifanın içindeki ışık yavaş yavaş yoğunluğunu yitiriyor gibiydi. Seslerin gürültüsü de basit bir mırıltı halini alıyordu. Sidi Hazam'ın tüm personelinin istirahata çekilme saati gelmişti herhalde. O zaman şartlar harekete geçmeye daha elverişli olurdu, çünkü son ışık henüz sönmemiş bile olsa, konutun

o bölümü sesliğe gömülürdü. Gerçekten de öyle oldu.

Pescade kemer sütunundan aşağı kaydı, galerinin döşeme taşları üzerinde sürünerek, skifanın kapısının önünden geçti, avlunun arka ucunu döndü ve karşı köşede Namir'in çıkmış olduğu odaya ulaştı.

Kilitli olmayan kapıyı açtı. Cilasız camın altına gece lambası gibi yerleştirilmiş bir Arap fenerinin ışığında, odayı hızla inceleyebildi.

Duvarlarda asılı birkaç perde, sağda solda Mağrip tarzı tabureler, köşelere yığılmış yastıklar, zemin mozaiğine atılmış bir çift halı, üzerinde hâlâ yemek artıkları bulunan bir sehpa, dip tarafta yün kumaşla kaplı bir divan, Pescade'nin ilk gördükleri bunlardı.

İçeri girip, kapıyı örttü.

Uyumaktan ziyade uyuklayan bir kadın, genelde Arapların baştan ayağa sarındıkları bornozlardan biriyle yarı örtünmüş halde, divana uzanmıştı.

Bu Sava Sandorf'tu.

Pescade, Ragusa sokaklarında birçok kez karşılaştığı genç kızı tanımakta hiç tereddüt etmedi. Ne kadar da değişmişti! Düğün arabasının Pierre Bathory'in cenaze alayıyla çarpıştığı zamanki kadar soluk benzi, duruşu, mahzun yüzü, acıklı uyuşukluğu, her şey ne kadar ıstırap çektiğini ve çekmekte olduğunu anlatıyordu.

Kaybedecek bir saniye bile yoktu.

Kapı kilitlenmemiş olduğuna göre, kuşkusuz Namir Sava'nın yanına dönecekti. Belki de Faslı kadın ona gece gündüz nezaret ediyordu. Öte yandan, genç kız odayı terk edebilse dahi, dışarıdan yardım almadan kaçmayı nasıl becerecekti? Sidi Hazam'ın konutu hapishane gibi duvarlarla çevrili değil miydi?

Pescade divana eğildi. Daha önce dikkatini çekmeyen bir benzerlik karşısında acayip şaşırdı – Sava Sandorf ve Doktor Antékirtt arasındaki benzerlik!

Ve genç kız gözlerini açtı.

Karşısında, parmağı dudaklarında, yalvaran gözlerle bakan ve o tuhaf cambaz kıyafetiyle dikilen bir yabancı görünce, ilkin korkmaktan ziyade afallamıştı. Ayağa kalkarken, çığlık atmayacak kadar soğukkanlıydı.

"Sessiz olun!" dedi Pescade. "Benden korkmanıza hiç gerek yok!... Sizi kurtarmak için geldim buraya!... Bu duvarların ardında dostlar sizi bekliyor, sizi Sarcany'in elinden kurtarmak için ölmeye hazır dostlar!... Pierre Bathory yaşıyor..."

"Pierre... hayatta mı?..." diye bağırdı Sava, kalbinin çarpıntısını bastırarak.

"Okuyun!"

Ve Pescade genç kıza sadece şu sözcükleri içeren bir not uzattı:

"Sava, size kadar ulaşmak için hayatını tehlikeye atan bu kişiye güvenin!... Ben yaşıyorum!... Buradayım!...

"Pierre Bathory."

Pierre hayattaydı!... O duvarların dibindeydi! Hangi mucize eseri?... Sava bunu daha sonra öğrenecekti!... Ama Pierre oradaydı!

"Kaçalım!..." dedi.

"Evet, kaçalım," diye yanıtladı Pescade, "ama bütün şansları kendi tarafımıza çekerek! – Tek bir soru: Namir'in geceyi bu odada geçirme âdeti var mı?"

"Hayır," diye cevap verdi Sava.

"Bir süreliğine dışarı çıktığında, sizi odaya hapsetmek gibi bir tedbir alıyor mu?"

"Evet!"

"Demek ki geri dönecek, öyle mi?..."

"Evet!... Kaçalım!"

"Hemen," diye yanıtladı Pescade.

Evvela minarenin merdivenini çıkıp, ovaya bakan taraçaya erişmek gerekiyordu.

Oraya varınca, dışarıdan yere kadar sarkan ip sayesinde, kaçış kolay gerçekleşebilirdi.

"Gelin," dedi Pescade, Sava'nın elini tutarak.

Ve odasının kapısını açmak üzereydi ki, galerinin döşeme taşlarında ayak sesleri duyuldu. Aynı zamanda, buyurgan bir tonda birkaç lakırdı telaffuz edilmişti. Pescade Sarcany'in sesini tanımıştı. Odanın eşiğinde durdu.

"Bu o!... Bu o!..." diye fısıldadı genç kız. "Sizi burada bulursa, yandınız."

Çevik delikanlı yere uzanmıştı. Sonra, panayır barakalarında sık sık icra ettiği şu akrobat hareketlerinden biriyle, zemine serili halılardan birine sarınıp, odanın en karanlık köşesine kadar yuvarlanmıştı.

O esnada Sarcany ve Namir'in önünde açılan kapı arkalarından tekrar kapanıyordu.

Sava divandaki yerine dönmüştü. Sarcany niye bu saatte onu görmeye gelmişti? Acaba gönülsüzlüğünü yenmek için yeni bir ısrar mı bahis konusuydu?... Ama Sava artık güçlüydü! Pierre'in hayatta olduğunu, dışarıda onu beklediğini biliyordu!..."

Pescade, sarındığı halının altından, hiçbir şey göremese de, her şeyi işitebiliyordu.

"Sava," dedi Sarcany, "yarın sabah bu evi tek edip başka birine geçeceğiz. Ama siz evliliğimize razı olup da nikâhımız kıyılmadan önce buradan gitmek istemiyorum. Her şey hazır ve hemen..."

"Ne şimdi, ne de daha sonra!" diye cevapladı genç kız, soğuk ve kararlı bir sesle.

"Sava," diye devam etti Sarcany o cevabı duymak istemiyormuş gibi, "ikimizin de menfaati icabı muva-

fakatinizin gönüllü olması önemli, ikimizin de çıkarı için, anlıyor musunuz?..."

"Ortak çıkarımız yok ve asla olmayacak!"

"Dikkatli olun!... Ragusa'da buna razı olduğunuzu hatırlatırım..."

"Artık var olmayan sebeplerle!"

"Beni dinleyin, Sava," diye devam etti görünüşteki sükûneti duyduğu şiddetli öfkeyi pek saklayamayan Sarcany, "rızanızı almaya son kez gelmiş bulunuyorum..."

"Bunu yapacak gücüm oldukça, sizi reddedeceğim!"

"Pekâlâ, o gücü yok ederiz öyleyse!" diye haykırdı Sarcany. Beni zorlamayın! Evet! Namir bana karşı kullandığınız o gücü kırmayı bilecektir, hem de gerekirse size rağmen! Direnmeyin, Sava!... İmam burada, benim de memleketim olan bu ülkenin adetlerine göre nikahımızı kıymaya hazır!... Beni takip edin!"

Sarcany'in üzerine yürüdüğü genç kız, öfkeyle ayağa kalkıp, odanın dip tarafına geriledi.

"Alçak!" diye bağırdı.

"Beni takip edeceksiniz!... Takip edeceksiniz!" diye tekrarlıyordu, artık kendine hâkim olamayan Sarcany.

"Asla!"

"Ya!... Dikkat et!"

Genç kızı kolundan yakalayan Sarcany, Namir'le birlikte onu zorluyor, Sidi Hazam ve imamın kendilerini bekledikleri skifaya sürüklemeye çalışıyordu.

"İmdat!... İmdat!" diye haykırdı Sava. İmdat... Pierre Bathory!"

"Pierre Bathory!..." diye bağırdı Sarcany. "Bir ölüyü çağırıyorsun imdada!"

"Hayır!... O yaşıyor!... İmdat, Pierre!"

Bu cevap Sarcany'e öyle beklenmedik bir darbe vurdu ki, kurbanının hayaleti bile onu daha fazla kor-

kutamazdı. Ama kendini toplamakta gecikmedi. Pierre Bathory hayattaydı!... Bizzat vurduğu, cesedinin Ragusa mezarlığına taşındığını gördüğü Pierre!...

Aslında bunlar bir delinin sözlerinden başka bir şey olamazdı ve Sava aşırı umutsuzluk dolayısıyla aklını yitirmiş olmalıydı!

Bu arada Pescade bütün konuşmayı işitmişti. Sava'nın Sarcany'e Pierre Bathory'in sağ olduğunu söyleyerek hayatıyla oynadığı muhakkaktı. O sefilin şiddete başvurması ihtimaline karşı, Pescade elinde bıçakla ortaya çıkmaya hazırdı. Onu vurmakta tereddüt edebileceğini sananlar, Pescade'yi tanımıyorlar demekti!

İşin bu noktaya gelmesine gerek kalmadı. Sarcany aniden Namir'i dışarı sürüklemişti. Sonra oda kapısı, hakkında kaderin hüküm vereceği genç kızın üstüne kilitlenmişti.

Sarılı olduğu halıyı açan Pescade bir sıçrayışta ortaya çıkmıştı.

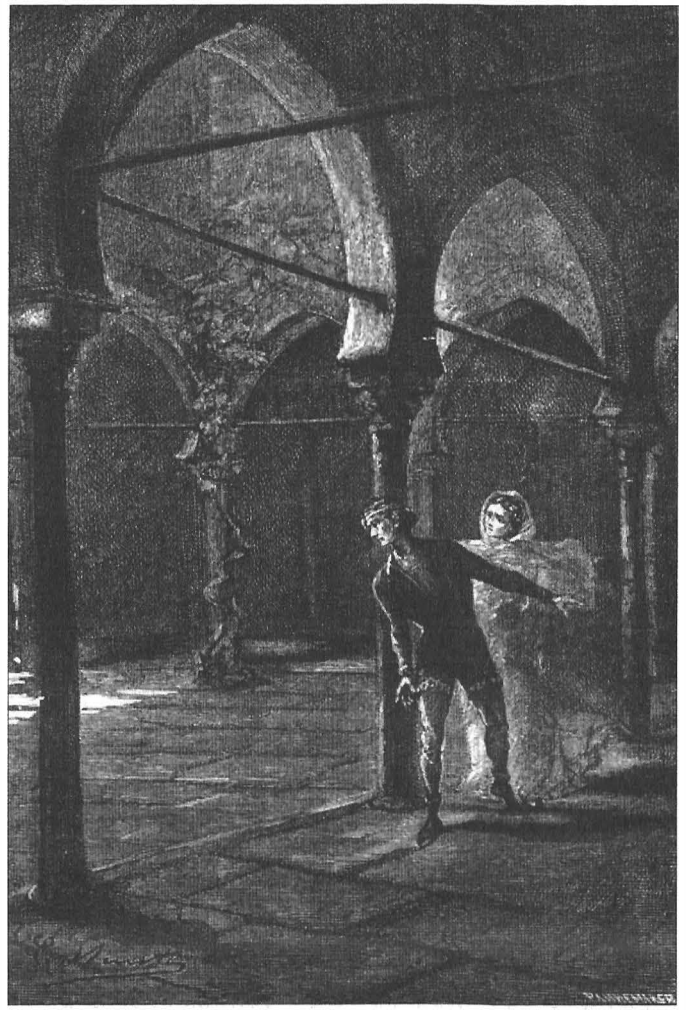
"Gelin!" dedi Sava'ya.

Kapının kilidi odanın iç tarafında bulunduğundan, çakısındaki tornavidayla göbeği sökmek mahir delikanlı için ne zor, ne uzun ne de gürültülü oldu.

Pescade, kapı açılıp ardından tekrar kapanır kapanmaz, avlu duvarını izleyerek, genç kızın önünden galeri boyunca ilerledi.

Saat gecenin on bir buçuğu olmalıydı. Skifanın pencerelerinden hâlâ biraz ışık sızıyordu. O yüzden Pescade, karşı köşedeki, kendisini konutun birinci avlusuna götürecek koridora sapmak için, o salonun önünden geçmekten kaçındı.

Koridorun başına vardıklarında, ikisi birlikte sonuna kadar takip etti. Minare merdivenine erişmelerine sadece birkaç adım kalmıştı ki, Pescade aniden durdu ve eli onunkinden ayrılmamış olan Sava'yı alıkoydu.

İlk avluda üç adam havuzun etrafında gidip geliyordu. İçlerinden biri – Sidi Hazam – diğer ikisine bir emir vermişti. İki adam neredeyse hemen minarenin merdiveninde gözden kaybolurken, reis yan odalardan birine giriyordu. Pescade Sidi Hazam'ın konutun çevresini gözletmekle meşgul olduğunu anladı. Yani

kendi ve genç kız taraçada belirdiği sırada, mekân dolu ve kontrol altında olacaktı.

"Mamafih her tehlikeyi göze almak lazım!" dedi Pescade Burnu.

"Evet... Her şeyi!" diye cevap verdi Sava.

Galeriyi geçtikten sora, merdivene yönelip, son derece ihtiyatlı bir şekilde yukarı çıktılar. Pescade üst sahanlığa varınca durdu.

Taraçada hiç ses yoktu, bir nöbetçinin ayak sesleri dahi duyulmuyordu.

Pescade kapıyı usulca açtı ve peşinde Sava'yla, mazgallar boyunca süzüldü.

Birden minarenin tepesinden bir çığlık geldi: Nöbetçilerden biri haykırıyordu. Aynı anda öteki adam Pescade'nin üstüne çullanırken, Namir de taraçaya atılıyor ve Sidi Hazam'ın personeli konutun iç avlularına fırlıyordu.

Sava yakalanmasına izin verecek miydi? Hayır!... Sarcany'in eline tekrar geçerse, mahvolurdu!.... Ölümü yüz katı yeğlerdi!

Cesur genç kız, ruhunu Tanrı'ya emanet ettikten sonra, parapete doğru koştu ve tereddüt etmeksizin taraçadan aşağı atladı.

Pescade müdahale edecek zaman bile bulamadı, fakat kendisiyle boğuşmakta olan adamı geri iterek, ipi yakaladı ve yarım saniyede, duvarın dibine indi.

"Sava!... Sava!..." diye bağırdı.

"Matmazel burada!..." diye yanıtladı tanıdık bir ses. "Ve sapasağlam!... Tam yerinde durmuşum..."

Öfkeli bir çığlık ve onu izleyen boğuk bir gürültü Matifou Burnu'nun sözünü kesti.

Fena halde gazaba gelen Namir elinden kaçan avın peşini bırakmak istememiş ve iki kuvvetli kol havada yakalamamış olsa Sava'nın da başına geleceği gibi, yerde ezilmişti.

Doktor Antékirtt, Pierre ve Luigi, sahil istikametine kaçan Matifou ve Pescade'ye katılmışlardı. Sava, her ne kadar baygın olsa da, kurtarıcısının kucağında pek ağır çekmiyordu.

Sarcany, birkaç saniye sonra, ardında yirmi kadar silahlı adamla, firarilerin peşine düşüyordu.

Çete *Elektrik*'in beklediği küçük koya vardığında, doktor ve yoldaşları çoktan gemiye binmişlerdi ve süratli tekne birkaç uskur dönüşünde menzil dışına çıktı.

Doktor ve Pierre Bathory'le yalnız kalan Sava kendine gelmişti. Kont Mathias Sandorf'un kızı olduğunu öğreniyordu!... Babasının kolları arasındaydı!

4
ANTÉKIRTTA

Elektrik 2 Trablusgarp sahilini terk ettikten on beş saat sonra Antékirtta gözcüleri tarafından görülmüştü ve öğleden sonra limanın içine demir attı.

Doktor ve mert arkadaşlarının nasıl karşılandığını kestirmek kolay!

Mamafih Sava artık tehlike dışında bulunmasına rağmen, Doktor Antékirtt'le aralarındaki bağın mutlak bir sır olarak saklanmasına karar verildi.

Kont Mathias Sandorf planının bütünüyle tamamlanmasına kadar meçhul kalmak istiyordu. Ama Stadthaus kadar küçük Artenak kentinde de her yanda dokunaklı tezahüratlar ve sevinç gösterileri yapılması için, oğlu gibi gördüğü Pierre'in Sava Sandorf'la nişanlanması kâfi geliyordu.

Sava onca yıl sonra ona geri verildiğinde Bayan Bathory'in ne hissettiğini takdir edersiniz! Zaten genç kız çabucak kendini toplayacaktı ve bunun için birkaç mutlu gün yeterliydi.

Pescade'ye gelince, hayatını tehlikeye atmış olduğuna şüphe yoktu. Fakat o bunu gayet doğal bulduğundan, en basit bir minnettarlık gösterilmesine imkân bırakmadı – en azından sözlü olarak. Pierre Bathory onu göğsüne öyle sıkı bastırmış ve Doktor Antékirtt öyle müşfik gözlerle bakmıştı ki, başka bir şey duymak istemiyordu. Üstelik alışkanlığı uyarınca maceranın bütün övüncünü Matifou'ya yıkıyordu.

"Asıl ona teşekkür edilmesi lazım!" diye tekrarlıyordu. "Her şeyi o yaptı! Dostum sırık numarasında o denli maharet göstermese, asla Sidi Hazam denen şu alçağın evine bir sıçrayışta atlayamazdım ve orada bulunup havada kucaklamasa, Sava Sandorf yere düşüp ölürdü!"

"Daha neler!... "diye cevap veriyordu Matifou Burnu. "Biraz ileri gidiyorsun ve fikir..."

"Sus, dostum," diye devam ediyordu Pescade. "Lanet olsun! Bu kalibrede iltifatlar almak için yeterince kuvvetli değilim, hâlbuki sen... Hadi gidip bahçemizle ilgilenelim!"

Ve Matifou susuyor, güzel villasına dönüyor ve neticede "sevgili Pescade'sinin hatırını kırmamak için", kendisine dayatılan tebrikleri kabul ediyordu!"

Pierre Bathory ve Sava Sandorf'un düğünlerinin çok yakın bir tarihte, 9 Kasımda yapılmasına karar verildi. Pierre, Sava'nın kocası olunca, karısının Kont Mathias Sandorf'un mirasındaki haklarının tanınmasını sağlamakla meşgul olacaktı. Bayan Toronthal'in mektubu genç kızın doğumu hakkında hiçbir kuşkuya mahal bırakamazdı ve icabında, bankacıdan uygun bir itiraf koparmanın yolu bulunurdu. Elbette bu tespit istenen sürelerde yapılacaktı, çünkü Sava Sandorf henüz haklarının tanın-

masi için belirlenen yaşa ulaşmamıştı. On sekizinci yaşını ancak altı hafta sonra bitirecekti.

Ayrıca eklemek lazım ki, on beş seneden beri, Macar meselesi açısından gayet olumlu bir politik değişiklik, ortamı acayip rahatlatmıştı – bilhassa Kont Mathias Sandorf'un pek çabuk ve uzun zaman önce bastırılmış teşebbüsünün birkaç devlet adamında bırakmış olabileceği hatıra bakımından.

İspanyol Carpena ve Banker Silas Toronthal'e gelince, onların akıbeti ancak Sarcany de Antékirtta kazamatlarında suç ortaklarına katıldığı vakit kesin bir karara bağlanacaktı. O zaman adalet tecelli edecekti.

Lakin doktor hedefine varma çarelerini düşünürken, aynı zamanda koloninin güvenliğini sağlama mecburiyetiyle de karşı karşıyaydı. Kirenayka ve Trablusgarp'taki casusları Senusi hareketinin, özellikle adaya en yakın bölge olan Bingazi Vilayetinde son derece önem kazandığını belirtiyorlardı. Cerbub'dan, Bay Duveyrier'nin deyişiyle "İslam dünyasının yeni kutbundan", o sırada tarikatın hâlihazırdaki yüce şeyhi Sidi Muhammed el-Mehdi'nin ve tüm eyaletin ikincil reislerinin ikamet ettikleri bir tür metropoliten Mekke'den, ha bire özel ulaklar geliyordu. Senusiler aslında eski Berberi korsanlarının şerefli evlatları oldukları ve Avrupalı olan her şeye ölümcül bir nefret besledikleri için, doktorun her an tetikte kalmasında fayda vardı.

Yirmi yıldan beri Afrika'da ölmüş ünlüler listesinde kayıtlı katliamları Senusilere mal etmek gerekmez miydi? Onca insanın ölüm sebebi kan dökücü mensuplarının Senusi doktrinlerini gözü pek kâşiflere karşı uygulamaya itilmeleriydi.

Doktor bu hususta Pierre Bathory, Luigi Ferrato, filotillasının kaptanları, milis şefleri ve adanın belli

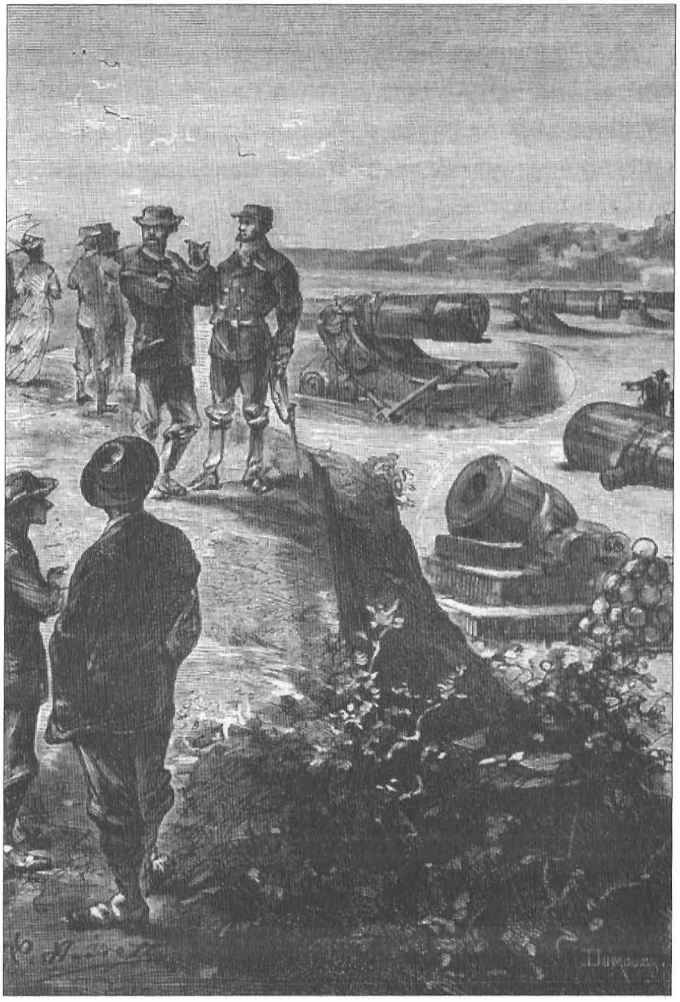
başlı şahsiyetleriyle sık sık görüşüyordu. Antékirtta o korsanların saldırısına dayanabilir miydi? Evet, tahkimat ve tertibat işleri henüz bitmese de, kuşkusuz dayanırdı, fakat saldırganların sayısının çok fazla olmaması şartıyla. Öte yandan, Senusilerin adayı ele geçirmekten çıkarları var mıydı? Evet, çünkü Kirenayka ve Trablusgarp kıyılarının yuvarlaklaşarak oluşturdukları Sidra Körfezinin tamamına hükmediyordu.

Hatırlanacağı üzere, Antékirtta'nın güneydoğusunda, iki mil mesafede, Kencraf Adacığı yer alıyordu. Tahkim edilecek vakit bulunamayan bu adacık, bir filotillanın orayı harekât üssü olarak kullanmaya gelmesi durumunda tehlike teşkil ediyordu. O yüzden doktor ihtiyatlı davranıp, adacığa mayın döşetmişti. Ve kayalık kütlesine yerleştirilmiş mayınlar müthiş bir patlayıcı maddeyle doluydu.

Kencraf Adacığının yüzeyinde bulunan her şeyle beraber yok edilmesi için, orayı Antékirtta'ya bağlayan denizaltı kablosuyla gönderilecek bir elektrik kıvılcımı yeterliydi.

Adanın diğer savunma araçlarına gelince... Bakımdan geçirilmiş kıyı bataryaları bu işe tahsis edilmiş topçu milislerin görev başına geçmelerinden başka bir şey beklemiyordu. Merkez konideki tabya uzun menzilli toplarıyla ateş açmaya hazırdı. Geçide batırılmış bir sürü torpil küçük limanın girişini koruyordu. *Ferrato* ve üç *Elektrik* ister taarruz beklemek, ister saldırgan bir filotillayı kovalamak için, her türlü olaya karşı donatılmıştı.

Bununla birlikte ada, sahilinin güneybatısında savunmasız bir taraf arz ediyordu. Tabya ve bataryaların ateşinden korunaklı bu kıyı parçasına çıkarma yapılabilirdi.

Tehlike buradaydı ve yeterli savunma faaliyetlerine girişmek için çok geç olabilirdi.

Her şey bir yana, Senusilerin Antékirtta'ya hücum etme düşüncesi kesin miydi? Neticede bu büyük bir iş, hatırı sayılır miktarda malzeme gerektiren, tehlikeli bir seferdi. Luigi hâlâ şüphe etmek istiyordu. Bir gün, doktor ve Pierre'le adanın müstahkem mevkile-

rini teftiş ederlerken, bu konuyu açmıştı.

"Ben öyle düşünmüyorum," diye yanıtladı doktor. "Antékirtta zengin bir yer, Sirte Denizi civarına hükmediyor. Ayrıca başka nedenler de var, er ya da geç saldırıya uğrayacak, zira Senusilerin burayı ele geçirmekten büyük menfaatleri mevcut!"

"Orası kesin," diye ekledi Pierre. "Ve bu sakınmamız gereken bir olasılık!"

"Ama eli kulağında bir taarruzdan korkmama bilhassa sebep olan şey, Sarcany'in Khuan mensuplarından biri olması. Hatta yurtdışındaki görevlileri olarak hep onlara hizmet ettiğini biliyorum. Pescade Burnu'nun reisin evinde Sidi Hazam ve Sarcany arasında geçen bir konuşmaya kulak misafiri olduğunu unutmayın, dostlarım. O konuşmada Antékirtta adı defalarca telaffuz edilmiş ve Sarcany adanın Doktor Antékirtt'e, yani ürktüğü ve Etna yamaçlarında Zirone'u üstüne saldırttığı adama ait olduğundan bihaber değil. Bunu orada, Sicilya'da beceremediğine göre, burada, daha iyi koşullarda başarmayı deneyeceğine kuşku yok!

"Size karşı şahsi bir kini var mı, Doktor Bey?" diye sordu Luigi. "Tanıyor mu sizi?"

"Ragusa'da görmüş olması mümkün, diye cevap verdi doktor. Her halükârda, o şehirde Bathory ailesiyle ilişkim olduğunu bilmiyor olamaz. Dahası, Pescade Burnu Sava'yı Sidi Hazam'ın evinden kaçırdığı esnada, Pierre'in yaşadığı ifşa oldu. Zihninde tüm bunların bağlantısı kurulmuş olmalı. Pierre ve Sava'nın Antékirtta'ya sığındıklarından şüphe edemez. Bu, adamızı zapt etmeyi başarırsa canımızı bağışlayacağını bekleyemeyeceğimiz bütün Senusi ordusunu bize karşı kışkırtması için yer de artar bile!"

Bu uslamlama gayet makuldü. Sarcany'in doktorun aslında Kont Mathias Sandorf olduğunu hâlâ bilmediği muhakkaktı, ama Artenak malikânesinin varisini onun elinden almak isteyecek kadar şey biliyordu. Yani halifeyi Antékirtta kolonisine karşı bir sefer hazırlamaya kışkırtması şaşırtıcı olmazdı.

Mamafih, yakında hücuma geçileceğine dair herhangi bir emare baş göstermeksizin, 3 Aralığa gelinmişti.

Zaten en nihayet bir araya toplanmış olmaktan duyulan sevinç doktor hariç herkesi yanılsamaya itiyordu. Pierre Bathory ve Sava Sandorf'un pek yakında evlenecekleri düşüncesi bütün kalpleri ve zihinleri neşeyle dolduruyordu. Herkes kötü günlerin geçtiğine ve bir daha geri gelmeyeceğine inanmaya çalışıyordu.

Pescade ve Matifou umumi asayişi paylaşıyorlardı. Başkalarının mutluluğundan o kadar mesutlardı ki, her şeyden sürekli bir büyülenme halinde yaşıyorlardı.

"İnanılacak gibi değil!" diyordu Pescade.

"Neymiş o?..." diye soruyordu Matifou.

"Senin iyi ve kalın bir gelir sahibi olman, dostum! Kuşkusuz seni evlendirmeyi düşünmem gerekecek!"

"Evlendirmeyi mi?!"

"Evet... Güzel, küçük bir kadınla!"

"Niye küçük?"

"Doğru ya!... Güzel, büyük, kocaman bir kadınla!... Bayan Matifou Burnu!... Onu Patagonlar diyarında aramaya gideriz!"

Pescade, elbet sonunda kendisine layık bir eş bulunacak Matifou'nun evlenmesini beklerken, Pierre ve Sava Sandorf'un düğünleriyle ilgileniyordu. Doktorun izniyle, panayır gösterileri, şarkı ve danslar, top atış-

ları, açık hava ziyafeti, yeni evlilere serenat, meşale alayı, havai fişek atışı... Ona güvenilebilirdi! Bu onun işiydi! Muhteşem olacaktı! Uzun zaman konuşulacaktı! Her daim söz edilecekti!

Tüm bu coşku yarım kaldı.

3 Aralığı 4 Aralığa bağlayan gece – sakin, fakat yoğun bulutlardan zifiri karanlığa gömülmüş bir gece – Doktor Antékirtt'in Stadthaus'daki çalışma odasında elektrikli bir zil yankılandı.

Saat akşamın onuydu.

Bu çağrı üzerine doktor ve Pierre akşamı Bayan Bathory ve Sava Sandorf'la geçirdikleri salondan ayrıldılar. Çalışma odasına vardıklarında, çağrının Antékirtta'nın orta tepesine kurulmuş gözetleme karakolundan geldiğini anladılar. Telefonda hemen soru ve cevaplar sıralandı.

Gözcüler adanın güneydoğusundan, karanlığın ortasında ancak hayal meyal seçilen bir filotillanın yaklaştığını haber veriyorlardı.

"Meclisi toplamak lazım," dedi doktor.

On dakikaya kalmadan doktor, Pierre, Luigi, Kaptan Narsos, Kaptan Ködrik ve milis şefleri Stadthaus'a varıyordu. Adanın gözcülerinden gelen uyarı onlara iletildi. On beş dakika sonra, hepsi limana gidip, üzerinde deniz fenerinin ışıdığı büyük dalgakıranın ucunda durdular.

Deniz seviyesinin azıcık üzerindeki bu noktadan, merkez konide nöbet tutan gözlemcilerin görebildikleri filotillayı ayırt etmek imkânsızdı. Ama kuşkusuz, güneydoğu ufku kuvvetli bir şekilde aydınlatıldığı takdirde, tekne sayısını ve karaya hangi şartlarda yanaşmaya çalıştıklarını kestirmek mümkün olacaktı.

Adanın konumunu belli etmek sakıncalı değil miydi? Doktor bunu düşünmedi. Gelen beklenen düş-

mansa, körlemesine gelmiyor, Antékirtta'nın arazi yapısını biliyordu ve erişmesine hiçbir şey mani olamazdı.

Araçlar faaliyete geçti ve açığa yansıtılan iki ışık huzmesinin gücü sayesinde, ufkun geniş bir kesimi aniden aydınlandı.

Gözcüler yanılmamışlardı. Her türden, irili ufaklı en az iki yüz Akdeniz teknesi saf tutmuş halde ilerliyordu. Korsanların kıyıdaki bütün limanlardan topladıkları Senusi filotillası olduğuna şüphe yoktu. Rüzgâr esmediğinden, adaya kürekle yaklaşıyorlardı. Antékirtta ve Kirenayka arasındaki bu nispeten kısa yolculuk için rüzgârın yardımından vazgeçebilmişlerdi. Hatta denizin sakinliğinin planlarına faydalı olması bile lazımdı, çünkü daha elverişli koşullarda çıkarma yapmalarını sağlardı.

Filotilla o sırada hâlâ dört beş mil güneydoğuda bulunuyordu. Yani şafaktan önce kıyıya varamazdı. Zaten ister liman girişini zorlamak, ister Antékirtta'nın yeterli savunmadan yoksun güney kıyısına baskın gerçekleştirmek için bunu yapmak ihtiyatsızlık olurdu.

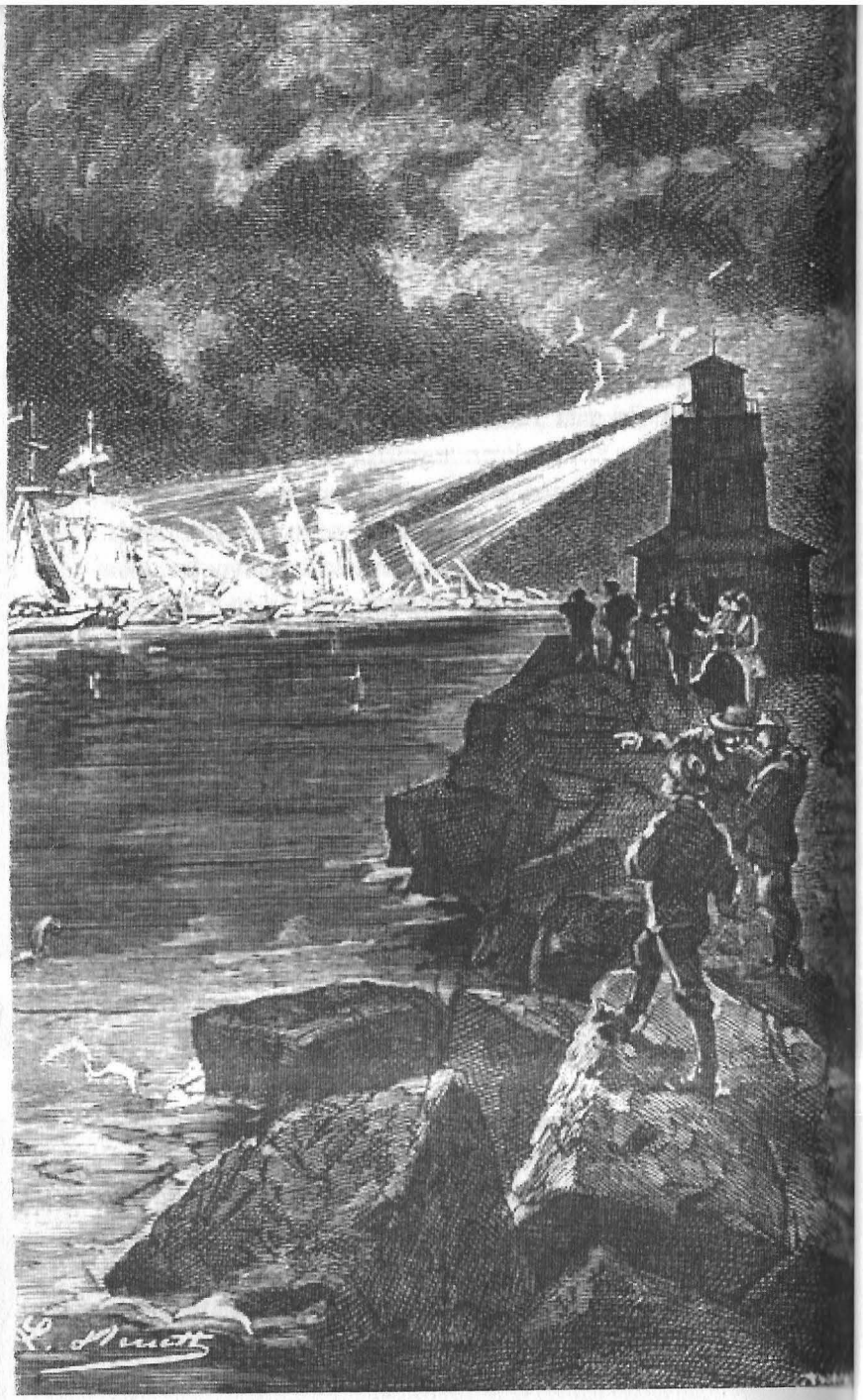
İlk tanışmayı müteakip, elektrikli ışıldaklar söndü ve uzay yeniden karanlığa gömüldü. Artık gündoğumunu beklemekten başka yapacak bir şey yoktu.

Bununla birlikte, doktorun emri üzerine, milisin bütün adamları gelip nöbet yerlerini aldılar.

Belki de girişimin sonucunun bağlı olacağı ilk darbeleri göğüslemeye hazır olmak gerekiyordu.

Artık saldırganların adaya ani baskın yapmayı düşünemeyecekleri muhakkaktı, çünkü yansıtılan ışık yön ve sayılarının bilinmesini sağlamıştı.

Gecenin son saatlerinde, büyük bir özenle nöbet tutuldu. Ufuk birçok kez yeniden aydınlandı. Bu sayede filotillanın konumu daha kesin belirlendi.

Saldırganların kalabalık olduklarına kuşku yoktu, ama Antékirtta bataryalarının hakkından gelmeye yeterli malzemeyle donatılmamış olmaları kuvvetle muhtemeldi. Hatta belki hiç topları bile yoktu. Fakat sefer komutanının aynı anda adanın birçok noktasına atabileceği savaşçıların sayısına bakılırsa, Senusiler çok korkunç olmalıydılar.

Nihayet gün yavaş yavaş doğdu ve güneşin ilk ışıkları ufuktaki alçak sisi dağıttı.

Tüm bakışlar açığa, doğuya ve güney Antékirtta'ya doğru döndü.

O sırada filotilla, adanın üstüne kapanmaya yönelen uzun ve yuvarlak bir hat halinde genişliyordu. Bazıları otuz kırk tonalitelik, en az iki yüz tekne vardı. Hepsi birlikte bin beş yüz, iki bin adam taşıyabilirdi.

Saat beşte filotilla Kencraf Adacığı hizasında bulunuyordu. Saldırganlar doğruca adaya hücum etmeden evvel oraya yanaşıp konuşlanacaklar mıydı acaba? Öyle yapsalar, gayet iyi olurdu. Doktorun döşettiği mayınlar, sorunu tamamen çözmese de, en azından Senusileri taarruzun başından itibaren hırpalamak sonucunu verirdi.

Endişeyle dolu yarım saat geçti. Adacığa yavaş yavaş yaklaşan teknelerin çıkarma yapacakları sanılabilirdi... Bir şey olmadı. Hiçbiri durmadı ve düşman hattı, onu sağında bırakıp, güneye doğru eğilerek uzadı. O andan itibaren, Antékirtta'nın doğrudan saldırıya uğrayacağı ya da en iyi ihtimalle bir saat içinde istila edileceği aşikâr oldu.

"Kendimizi savunmaktan başka yapacak bir şey yok artık," dedi doktor milis şeflerine.

Bir işaret verildi ve kırsala dağılmış bütün personel derhal şehre döndü. Herkes önceden belirlenmiş görevinin başına geçti.

Pierre Bathory, doktorun emriyle, müstahkem mevkilerin güney kısmının komutasını aldı. Luigi de doğu kanadının. Adanın savunucuları – en fazla beş yüz milis – düşmanı surları zorlamaya yelteneceği her yerde karşılayacak şekilde dağıtıldılar. Doktorsa, varlığının gerekli olduğunu düşüneceği her noktaya yetişmek için hazır bekliyordu.

Bayan Bathory, Sava Sandorf ve Maria Ferrato Stadthaus'un holünde kalmak durumundaydılar. Diğer kadınlara gelince, şehir istila edildiği takdirde, çocuklarla beraber, kuşatmacıların birkaç çıkarma topu olsa bile içindeyken korkacak bir şeylerinin olmadığı kazamatlann derinliklerine sığınmaları kararlaştınlmıştı.

Kencraf Adacığı meselesi hallolunca – ki bu maalesef adanın aleyhine olmuştu – geriye liman meselesi kalmıştı. Filotilla girişi zorlamaya kalkışırsa, iki dalgakırandaki çapraz ateş açılabilen tabyalar, *Ferrato*'nun topları, *Elektrik* torpidoları, geçide batırılmış torpiller, mutlaka hakkından gelirdi. Hatta taarruzun o taraftan yapılması iyi bir şans olurdu.

Lakin Senusilerin reisi – elbette – Antékirtta'nın müdafaa tertibatını eksiksiz biliyordu ve güneyde karaya çıkmanın kolaylığından habersiz değildi. Limandan direkt bir hücuma kalkışmak ani ve tam bir yok oluşa koşmak demekti. Adanın böyle bir harekâta gayet müsait güney bölümünde bir çıkarma denemek, benimsediği plan buydu. O yüzden, Kencraf Adacığı'na konuşlanmaktan kaçındığı gibi, liman geçitlerini kullanmaktan da imtina ederek, filotillasını kürek kuvvetiyle Antékirtta'nın zayıf noktalarına yöneltti.

Doktor, bunu görür görmez, şartların gerektirdiği tedbirleri aldı. Kaptan Ködrik ve Kaptan Narsos, her biri birkaç denizcinin idaresindeki torpidolardan birine atlayıp, liman dışına fırladılar.

Çeyrek saat sonra, iki *Elektrik* filotillanın ortasına dalıp, hattı kırıyor, beş altı tekneyi havaya uçuruyor ve bir düzinesini delik deşik ediyordu. Mamafih saldırganların sayısı o kadar çoktu ki, bordalanma tehdidi altındaki iki kaptan mendireklerin korumasına dönmeye mecbur kaldılar.

Bu arada Ferrato cephe almıştı ve filotillayı yaylım ateşe tutmaya başlıyordu. Ama yararlı atışlar yapabilen bataryalarınkiyle birleşen atışları korsan kitlesinin çıkarma yapmasını engellemekte yetersiz kaldı. Çok sayıda korsanın ölmesine, yirmi kadar teknenin batmasına rağmen, binden fazla kuşatmacı son derece sakin bir denizin yaklaşmayı çok kolaylaştırdığı güney kayalıklarına ayak basabildi.

O zaman Senusilerin de toptan yoksun olmadıkları görüldü. En büyük tekneler, tekerlekli kundaklara monte edilmiş birkaç sahra topunu haizdi. Onları sahilin, şehirdeki ve merkez tepe tabyasındaki topların menzili dışında yer alan bu kısmına çıkarabildiler.

Doktor, en yakın çıkıntıda yerleştiği mevkiden, bu operasyonu baştan sona takip etmişti. Personelinin nispeten az sayısı dolayısıyla, bu harekâta karşı koyamazdı. Fakat surların koruması altında daha güçlü olduğundan, ne kadar kalabalık olurlarsa olsunlar, kuşatmacıların rolü zorlaşacaktı.

Korsanlar, hafif toplarını sürükleyerek, iki kola ayrılmışlardı. Arapların kaygısız kabadayılığıyla, fanatiklerin ölümü küçümseme, yağma ümidi ve Avrupalı nefretinin beslediği cüretiyle, saklanmaya çalışmadan yürüyorlardı.

Menzile girdikleri vakit, bataryalar üzerlerine güle, obüs ve mermi kustular. Yüzden fazla adam yere devrildi, ama öbürleri geri çekilmediler. Sahra topları

yerleşti ve güneydeki natamam perde hattının köşesindeki duvarda gedik açmaya başladılar.

Yanı başında düşenlerin ortasında hâlâ sükûnetini muhafaza eden reisleri harekâtı yönetiyordu. Yanında Sarcany onu hücum emri verip birkaç yüz adamı gediğe saldırtmaya kışkırtıyordu.

Doktor Antékirtt ve Pierre Bathory uzaktan Sarcany'i tanıdılar. O da onları tanıdı.

Bu arada kuşatmacı sürüsü göçen duvarın artık kendilerine geçit verebilecek kısmına ilerlemeye başlıyordu. O gediği aşmayı başarıp şehre yayılırlarsa, direnmek için fazla zayıf mahsur kuvvetler meydanı terk etmek zorunda kalacaklardı. Korsanların kana susamış mizaçları münasebetiyle, zaferi genel bir boğazlama izleyecekti.

Bu noktada göğüs göğse muharebe korkunç oldu. Pierre Bathory ve yoldaşları, tehlike karşısında telaşa kapılmayan ve mermilerden etkilenmez gibi görünen doktorun emirleri altında, cesaret harikaları yarattılar. Pescade ve Matifou onlara ancak kötü darbelerden kaçınma şanslarına eşit bir gözü peklikle yardım ediyorlardı. Herkül, bir elinde hançer, diğerinde balta, etrafında geniş bir boşluk yaratıyordu.

"Ha gayret, korkusuz dostum!... Tepele şunları!" diye bağırıyordu, sürekli dolup boşalan tabancası mermi sandığı gibi patlayan Pescade Burnu.

Lakin düşman boyun eğmiyordu. Birçok kez gedikten geri püskürtüldükten sonra, nihayet onu aşıp şehri istila edecekti ki, arkadan bir şaşırtma hareketi geldi.

Ferrato ağır yolla ilerleyerek, sahile üç gominadan az bir mesafeye yerleşmişti. Sonra o noktadan, hepsi aynı kenara doğrultulmuş seyyar topları, uzun

namlulu nişancı topu, Hotchkiss otomatik topları ve kuşatmacıları ekin biçer gibi deviren Gatlings mitralyözleriyle geriden saldırıyor, kumsalda üzerlerine yıldırımlar saçıyor ve aynı zamanda, kayalıkların eteğine bağlanmış ya da demirlemiş gemileri batırıyordu.

Bu, Senusiler için korkunç ve hiç beklenmedik bir darbe oldu. Sırf geriden saldırıya uğramakla kalmamışlardı. Tekneleri *Ferrato*'nun mermileriyle parçalandığı takdirde, her türlü kaçış imkânı da ellerinden alınmış olacaktı.

Kuşatmacılar milisin inatla savunduğu gediğin önünde durdular. Kumsalda daha şimdiden beş yüzden fazlası ölmüşken, muhasara altındakilerin sayısında nispeten hafif bir azalma olmuştu.

Sefer komutanı, yoldaşlarını kesin ve tam bir yok oluşa maruz bırakmak istemiyorsa derhal denize açılması gerektiğini anladı. Sarcany onları boş yere kente saldırtmak istese de, kıyıya dönme emri verildi ve Senusiler, ölmek emredilirse kendilerini son fertlerine kadar öldürtmeye hazır vaziyette, ricat harekâtına giriştiler.

Ama bu korsanlara asla unutmayacakları bir ders vermek lazımdı.

"İleri, dostlarım!... İleri!" diye haykırdı doktor.

Pierre ve Luigi'nin emri altında yüz kadar milis sahile ulaşmak için koşturan kaçakların üstüne çullandı. Ferrato ve şehirden açılan ateşin arasında sıkışan korsanlar çabucak boyun eğdiler. Saflarında kargaşa baş gösterdi ve denizden gelen borda ateşinden az çok kurtulmuş yedi ya da sekiz tekneye atıldıkları göründü.

Pierre ve Luigi göğüs göğse çarpışmanın ortasında, hepsinin arasında özellikle bir adamı ele geçirmeyi

hedefliyorlardı. Bu adam Sarcany'di. Ama onu canlı yakalamak istiyorlardı ve alçağın defalarca üzerlerine boşattığı tabancanın ateşinden ancak mucize eseri kurtuldular.

Bununla birlikte, talih onu bir kere daha onların adaletinden kaçıracağa benziyordu.

Sarcany ve Senusilerin reisi, peşlerinde yoldaşlarından on kadarıyla, palamarı çözülmüş, denize açılmak için manevra yapan, ufak bir tekneye varmayı başarmışlardı. *Ferrato* onu takip etmesini bildirmek için fazla uzaktaydı. Korsan teknesi kaçmak üzereydi.

O esnada Matifou Burnu kumun üstünde yatan, kundağından sökülmüş bir sahra topu fark etti.

Hâlâ dolu topa koşup, insanüstü bir kuvvetle kayalardan birine çıkarmak, destek alıp kulplarından tutarak yerleştirmek ve sonra gök gürültüsü gibi bir sesle "Yardım et, Pescade, yardım et!" diye haykırmak bir anlık iş oldu.

Pescade arkadaşının çağrısını işitti, icraatını gördü, ne yaptığını anlayıp koştu ve o canlı kundağın taşıdığı topu korsan teknesine nişanlayarak patlattı.

Gövdesine isabet eden mermi tekneyi parçaladı... Herkül topun geri tepmesinden sarsılmamıştı bile.

Dalgalara atlayan Senusi reisi ve yoldaşlarının çoğu boğuldular. Sarcany çalkantılar içinde çırpınırken, Luigi denize atladı.

Birkaç saniye sonra Sarcany Matifou'nun üzerine kapanan kocaman ellerine teslim edilmişti.

Zafer eksiksizdi. Adaya atılmış olan iki bin kuşatmacıdan ancak birkaç yüzü felaketten kurtulup Kirenayka kıyılarına ulaşabildi.

Artık Antékirtta'nın uzun zaman korsan baskını tehdidine maruz kalmayacağı ümit edilebilirdi.

5
ADALET

Kont Mathias Sandorf, Maria ve Luigi Ferrato'ya minnet borcunu ödemişti. Bayan Bathory, Pierre ve Sava en nihayet bir araya gelmişlerdi. Ödüllendirmeden sonra geriye cezalandırma kalmıştı.

Senusilerin bozgununu izleyen birkaç gün zarfında, ada personeli etkin bir şekilde her şeyi düzene koymakla uğraştı. Birkaç önemsiz yara bir yana, Pierre, Luigi, Pescade ve Matifou – yani bu dramın olaylarına yakından karışmış herkes – sağ ve salimdi. Oysa sağlıklarına pek dikkat etmediklerinden emin olunabilirdi. Stadthaus'un holünde Sava Sandorf, Maria Ferrato, Bayan Bathory ve yaşlı hizmetkârı Borik'le buluştuklarında, büyük bir sevinç yaşandı. Küçük koloni, çarpışmada ölenlere son vazifelerini yerine getirdikten sonra, şüphesiz hiçbir şeyin bozamayacağı o mutlu yaşantının akışına geri dönebilecekti. Senusilerin hezimeti feci olmuştu ve onları Antékirtta'ya karşı bu sefere kışkırtan Sarcany artık kin ve intikam düşüncelerini körüklemek için yanlarında bulunmayacaktı. Öte yandan doktor savunma sistemini en kısa zamanda tamamlamakla meşgul olacaktı. Sadece Artenak emniyete alınmakla kalmayacak, adanın kendisi de çevresinde çıkarma yapılabilecek tek bir nokta sunmaz olacaktı. Ayrıca arazinin zenginliklerinin gerçek bir refah temin etmesi gereken yeni göçmenler çekmeye çalışılacaktı.

Bu arada hiçbir şey Pierre Bathory ve Sava Sandorf'un evliliklerine engel teşkil edemezdi. Düğün tarihi 9 Kasım olarak tespit edilmişti ve o tarihte gerçekleşecekti. Pescade burnu Kirenayka korsanlarının saldırısı dolayısıyla sekteye uğrayan eğlence hazırlıklarına canla başla dönmüştü.

Vakit kaybetmeden Sarcany, Silas Toronthal ve Carpena'nın akıbetlerini karara bağlamak lazımdı. Tabya kazamatlarına ayrı ayrı hapsedilmiş suç ortakları her üçünün de Doktor Antékirtt'in elinde olduğundan bile bihaberdiler.

6 Kasım'da, Senusilerin geri çekilmelerinden iki gün sonra doktor onları Stadthaus'un Pierre ve Luigi'yle beraber bir kenarda durduğu holüne getirtti.

Mahpuslar ilk defa orada, adanın yüksek hâkimlerinden müteşekkil Artenak mahkemesi huzurunda, bir milis müfrezesinin nezaretinde birbirlerini gördüler.

Carpena endişeli gibiydi, fakat sinsi suratından hiçbir şey yitirmeden, sağa sola kaçamak bakışlar atıyor ve gözlerini yargıçlara çevirmeye cesaret edemiyordu.

Perişan durumdaki Silas Toronthal, başını öne eğmiş, içgüdüsel olarak eski suç ortağıyla göz temasından kaçınıyordu.

Sarcany'e tek bir duygu hâkimdi – Doktor Antékirtt'in eline düşmüş olmaktan mütevellit hissettiği öfke.

Hâkimlere doğru ilerleyen Luigi söz aldı ve İspanyola hitaben:

"Carpena," dedi, "ben Luigi Ferrato'yum, gammazlığın yüzünden yollandığı Stein zindanında ölen Rovinj'li balıkçının oğlu!"

Carpena bir an doğrulmuştu. Hiddetten gözlerine kan hücum etti. Demek Malta'da, Manderaggio'nun dar sokaklarında tanır gibi olduğu kadın hakikaten Maria'ydı. Kendisine bu suçu atan kişi de kardeşi Luigi Ferrato oluyordu.

Pierre de ilerledi ve evvela kolunu bankacıya doğru uzatarak:

"Silas Toronthal," dedi, "ben Pierre Bayhory'im, suç ortağınız Sarcany'le anlaşarak kalleşçe Trieste'deki Avusturya polisine ihbar edip ölüme yolladığınız Macar vatansever Étienne Bathory'in oğlu!"

Sonra Sarcany'e döndü:

"Ragusa sokaklarında katletmeyi denediğiniz Pierre Bathory! Kont Mathias Sandorf'un on beş sene önce Artenak Şatosundan kaçırttığınız kızı Sava'nın nişanlısıyım!"

Ölü zannettiği Pierre Bathory'i tanıyan Silas Toronthal kafasına beklenmedik bir darbe yemiş gibi oldu!

Sarcany, kollarını kavuşturmuş, gözkapaklarındaki hafif titreme dışında, küstah hareketsizliğini muhafaza ediyordu.

Ne Silas Toronthal ne de Sarcany tek kelime yanıt verdiler. Kendilerini suçlamak için mezardan çıkmışa benzeyen kurbanlarına ne cevap verebilirlerdi ki?

Doktor Antékirtt'in de ayağa kalkıp kalın bir sesle konuşması bambaşka bir etki yarattı:

"Ve ben, ihanetiniz yüzünden Pazin Kalesinde kurşuna dizilen Ladislas Zathmar ve Étienne Bathory'in yoldaşıyım! Servetini ele geçirmek için kaçırttığınız Sava'nın babasıyım! Kont Mathias Sandorf'um!..."

Bu defaki açıklamanın etkisi öyle büyük oldu ki, Silas Toronthal'in dizleri yere kadar bükülürken, Sarcany de kendi içine girmek istiyormuş gibi eğildi.

Üç sanık birbiri ardına sorgulandılar. Suçları inkâr edilebilecek türden olmadığı gibi, affedilmesi de mümkün değildi. Baş hâkim Sarcany'e, şahsi menfaati uğruna girişilen ada saldırısının, kanı intikam diye haykıran çok sayıda kurbana yol açtığını hatırlattı. Ardından, sanıkları kendilerini savunmakta tamamen serbest bıraktıktan sonra, bu usule uygun yargı-

lamanın tanıdığı hakka uygun olarak, kanunu tatbik etti:

"Silas Toronthal, Sarcany, Carperna," dedi, "Étienne Bathory, Ladislas Zathmar ve Andre Ferrato'nun ölümüne sebep oldunuz! Ölüme mahkûm edildiniz!"

"Ne zaman isterseniz!" diye cevap verdi küstahlığı ağır basan Sarcany.

"Merhamet!" diye bağırdı Carpena alçakça.

Silas Toronthal'in konuşacak mecali yoktu.

Üç mahkûm gözaltında tutuldukları kazamatlarına götürüldü.

Bu sefillerin nasıl ölmeleri gerekiyordu? Adanın bir köşesinde kurşuna mı dizileceklerdi? Bu, Antékirtta'yı hainlerin kanıyla kirletmek olurdu! Onun için infazın Kencraf Adacığında yapılmasına karar verildi.

Aynı gece *Elektrik*'lerden biri, Luigi Ferrato komutasındaki on adamla, üç mahkûmu alıp, şafak sökene kadar idam mangasını bekleyecekleri adacığa taşıdı.

Sarcany, Silas Toronthal ve Carpena kendileri için ölüm vaktinin geldiğine inanıyor olmalıydılar. Karaya çıktıklarında, Sarcany doğruca Luigi'ye gitti:

"Bu akşam mı?" diye sordu.

Luigi hiçbir yanıt vermedi. Üç mahkûm yalnız bırakıldı. Elektrik Antékirtta'ya döndüğünde, gece olmuştu bile.

Ada artık hainlerin varlığından kurtulmuştu. Anakaraya yirmi mil mesafedeki Kencraf Adacığından kaçmaksa imkânsızdı.

"Yarına kadar kesin birbirlerini yerler!" dedi Pescade.

"Pöh!" yaptı Matifou, tiksintiyle.

Gece bu koşullarda geçti, fakat Stadthaus'ta Kont Sandorf'un bir an bile istirahat etmediği gözlendi. Kapandığı odasından ancak sabahın beşinde ayrılıp,

Pierre Bathory ve Luigi'nin hemen çağrıldıkları hole indi.

Bir milis mangası, Stadthaus'un avlusunda, Kencraf Adacığına gitmek üzere tekneye binme emrini bekliyordu.

"Pierre Bathory, Luigi Ferrato," dedi Kont Sandorf, "bu hainler ölüme tamamen adil bir şekilde mi mahkûm edildiler?

"Evet! Ve bunu hak ediyorlar!" diye cevapladı Pierre.

"Evet!" diye ekledi Luigi. "Ve bu alçaklara merhamet yok!"

"Adalet yerini bulsun ve insanlar yerine Tanrı affetsin!..."

Kont Sandorf sözünü henüz bitirmişti ki, müthiş bir patlama Stadthaus'u ve bütün adayı deprem olmuş gibi salladı.

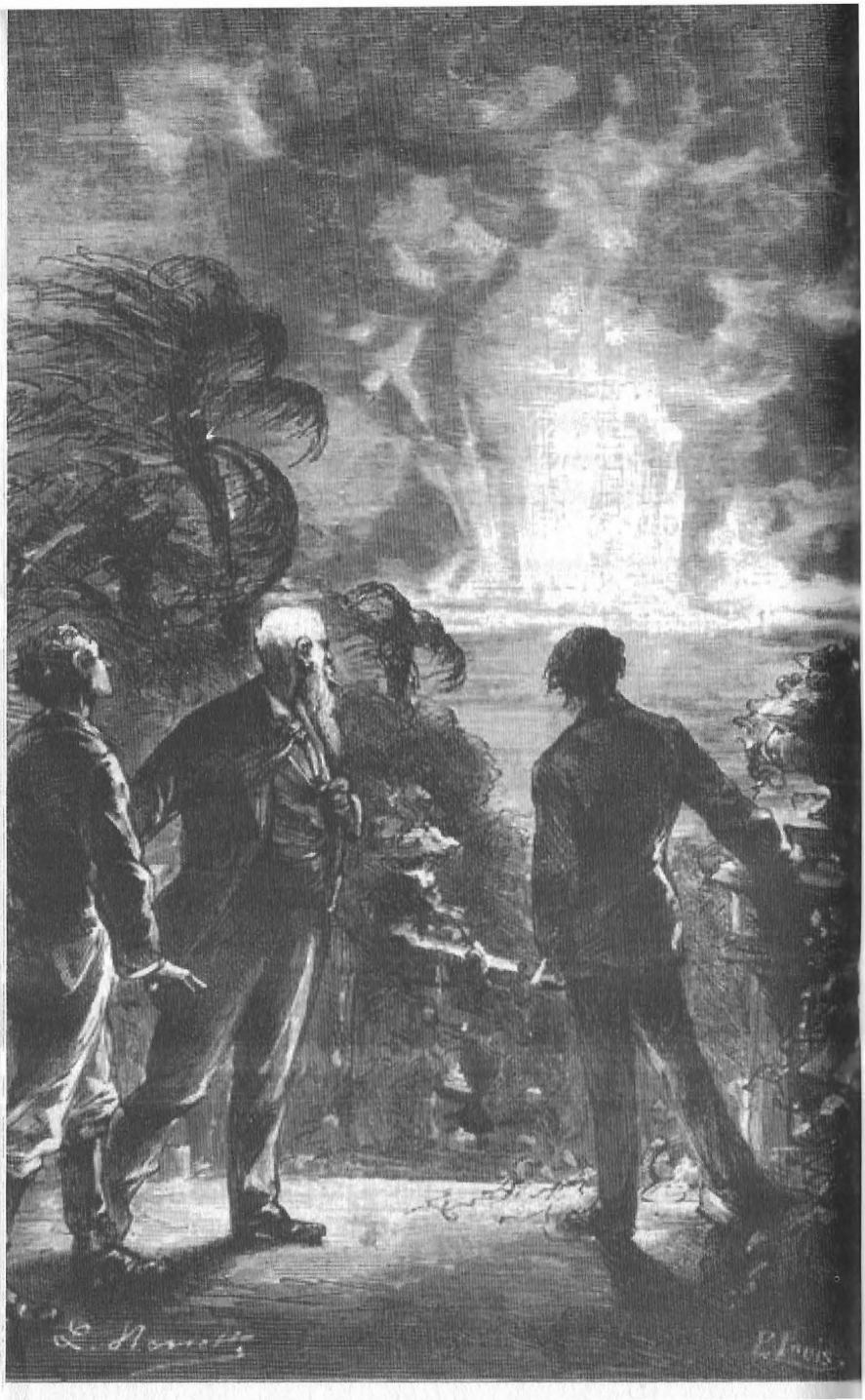
Kont Sandorf, Pierre ve Luigi sokağa fırladığında, dehşete kapılmış ahali Artenak'taki evlerden dışarı kaçıyordu.

Kocaman kaya blokları ve taş yağmuruyla karışık, muazzam bir alev ve buhar yumağı gökyüzünde inanılmaz bir yüksekliğe fışkırıyordu. Sonra bu kütleler adanın etrafına geri düşerek, denizin sularını kaldırdı ve boşlukta yoğun bir bulut asılı kaldı.

Kencraf Adacığı ve infilakın yok ettiği üç mahkûmdan geriye hiçbir şey kalmamıştı.

Ne olmuştu acaba?

Hatırlanacağı gibi, Senusilerin muhtemel bir çıkarmasına karşı adacığa mayın döşemekle yetinilmemiş, onu Antékirtta'ya bağlayan denizaltı kablosunun hizmet dışı kalma ihtimaline karşı da toprağa elektrikli aygıtlar gömülmüştü ve bütün panklastit mayınlarının aynı anda patlaması için onlara ayakla sürtünmek kâfiydi.

Olan buydu. Tesadüfen mahkûmlardan biri o aygıtlardan birine dokunmuştu. Adacık tam ve ani bir yıkıma uğramıştı.

"Tanrı bizi idamın dehşetinden kurtarmak istedi!" dedi Kont Mathias Sandorf.

★

Üç gün sonra Pierre Bathory ve Sava Sandorf'un düğün töreni Artenak Kilisesinde yapıldı. Bu vesileyle Doktor Antékirtt gerçek adı Mathias Sandorf diye imza attı. Artık adalet tecelli ettiğine göre, bu ismi kullanmayı bir daha bırakmayacaktı.

Bu anlatıyı tamamlamak için birkaç kelime yetecektir.

Üç hafta sonra Sava Sandorf, Kont Sandorf'a ait malvarlığının resmi varisi olarak tanındı. Bayan Toronthal'in mektubu ve önceden bankerden alınmış bir yazılı ifade – küçük kızın kaçırılmasının amaç ve koşullarını anlatan bir beyan – kimliğini ispat etmeye yetmişti. Sava daha on sekiz yaşında olmadığından, Transilvanya, Karpatlardaki malikâneden geri kalanlar ona geri döndü.

Aslında Kont Sandorf da, siyasi mahkûmlar lehine çıkarılmış genel af sayesinde, mallarını geri alabilirdi. Ama yine alenen Mathias Sandorf olsa bile, büyük Antékirtta ailesinin reisi kalmak istiyordu. Hayatı orada, onu seven herkesin arasında geçmeliydi.

Küçük koloni, yeni çabalar sayesinde, büyümekte gecikmedi. Bir seneye kalmadan, nüfusunun ikiye katlandığına şahit oldu. Kont Sandorf tarafından davet edilen âlim ve mucitler, sahip olduğu servet ve tavsiyeler olmasa yararsız kalacak buluşları kullanmaya geldiler. Dolayısıyla Antékirtta pek yakında

Sirte Denizinin en önemli noktası olacak ve müdafaa sisteminin tamamlanmasıyla mutlak bir güvenliğe kavuşacaktı.

Bayan Bathory, Maria ve Luigi Ferrato hakkında, kendilerini kelimelerle ifade edilemeyecek kadar iyi hisseden Pierre ve Sava'ya dair ne demeli? Ya Antékirtta'nın en itibarlı göçmenleri arasında sayılan Pescade ve Matifou'ya? Üzüldükleri bir şey varsa, o da artık, onlara böyle bir yaşam bahşetmiş olan kişi uğruna kendilerini feda etme fırsatı bulamamaktı!

Kont Mathias Sandorf görevini yerine getirmişti ve iki yoldaşının, Étienne Bathory ve Ladislas Zathmar'ın acı hatırası olmasa, bu dünyada cömert bir adamın etrafına mutluluk saçtığında olabileceği kadar mesut olurdu.

Bütün Akdeniz'de, hatta yerküredeki başka herhangi bir denizde –Kanarya Adalar'ında bile– refahı Antékirtta'nınkiyle rekabet edebilecek bir ada aramak manasızdı!... Bu beyhude zahmet olurdu!

Matifou Burnu, mutluluktan ezildiğinde:

"Bu kadar mutlu olmayı hak ediyor muyuz sahiden?..." demek mecburiyeti hissediyordu.

"Hayır, dostum!... Ama elden ne gelir?... Kadere boyun eğmek lazım!" diye cevap veriyordu Pescade Burnu.

BİTTİ

OLAĞANÜSTÜ YOLCULUKLAR 14

MATHIAS SANDORF

Pazın Kalesinden kaçmak, yüksek duvarlarının dibindeki uçurum nedeniyle neredeyse imkânsız dır. Fakat Avusturyalılar tarafından ölüme mahkûm edilen Macar yurtsever Mathias Sandorf'un başka şansı yoktur. Hücre arkadaşıyla birlikte parmaklıkları zayıflatmayı başarır Mathias Sandorf, paratoner kablosunun yardımıyla aşağı inmeye niyetlenir. Fakat tam o sırada patlak veren fırtına ve düşen yıldırımlar bu durumu hiç de kolaylaştırmayacaktır, aşağıda bekleyen azgın sel ise onları bir meçhule sürükleyecektir.

Jules Verne, Alexandre Dumas'nın anısına adadığı Mathias Sandorf'u, *Olağanüstü Yolculuklar*'ın Monte-Cristo'su yapmaya çalışmıştır.

THG
0360396
HYH

ALFA
alfakitap
alfakitap
alfakitap
www.alfakitap.com
9 786051 716787
EDEBİYAT